

411002

နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှုတရားခံ

ကချန်ဦးစော

၏

နောက်ဆုံးနေ့များ

သန်းဝင်းလှိုင်[®]

မြန်မာမိသားစုဖိုရမ်
(<http://www.myanmarfamily.org>)

မှ တင်ဆက်သည်

ဂဠုန်ဦးစော ၏

နောက်ဆုံးနေ့များ

သန်းဝင်းလှိုင်

Commercial use of this book is strictly prohibited

၂၀၀၉ မြန်မာ e-Book မှတ်တမ်း: ဆန္ဒ

Scan ဖတ်သူ

amaung344

PDF ဖန်တီးသူ

amaung344

၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ

မြန်မာမိသားစုဖိုရမ် မှ တင်ဆက်သည်

ပြည်ထောင်စု
အစိုးရအဖွဲ့

စီးပွားရေးနှင့်
အလုပ်အကိုင်ဝန်ကြီးဌာန

စာရင်းပြင်ဆင်ရေးဌာန
မျက်နှာပြင်ညွှန်ကြားရေးဌာန

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
အခန်း(၁) ပထမပိုင်းအကျဉ်းချုပ်	၇
အခန်း(၂) ဦးအောင်ဆန်း၏ နောက်ဆုံးနေ့	၁၇
အခန်း(၃) သမိုင်းတကွေ့မှတ်တမ်း	၃၀
(က) ဦးစောအထင်လွှဲခြင်း	၄၅
(ခ) ပေါ့ဆခြင်း	၄၆
အခန်း(၄) ပိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို ဦးစောဘကြောင့် လုပ်ကြံခဲ့သလဲ	၅၀
အခန်း(၅) လုပ်ကြံခံရသည့်နေ့ဖြစ်ကွင်း	၇၀
အခန်း(၆) စီရင်ချက်ချမှတ်ပြီ	၁၁၀
အခန်း(၇) ဝဋ်ပျံ့ဦးစော၏ နောက်ဆုံးနေ့	၂၁၆
ကိုးကားသော စာအုပ်စာအုပ်များ	

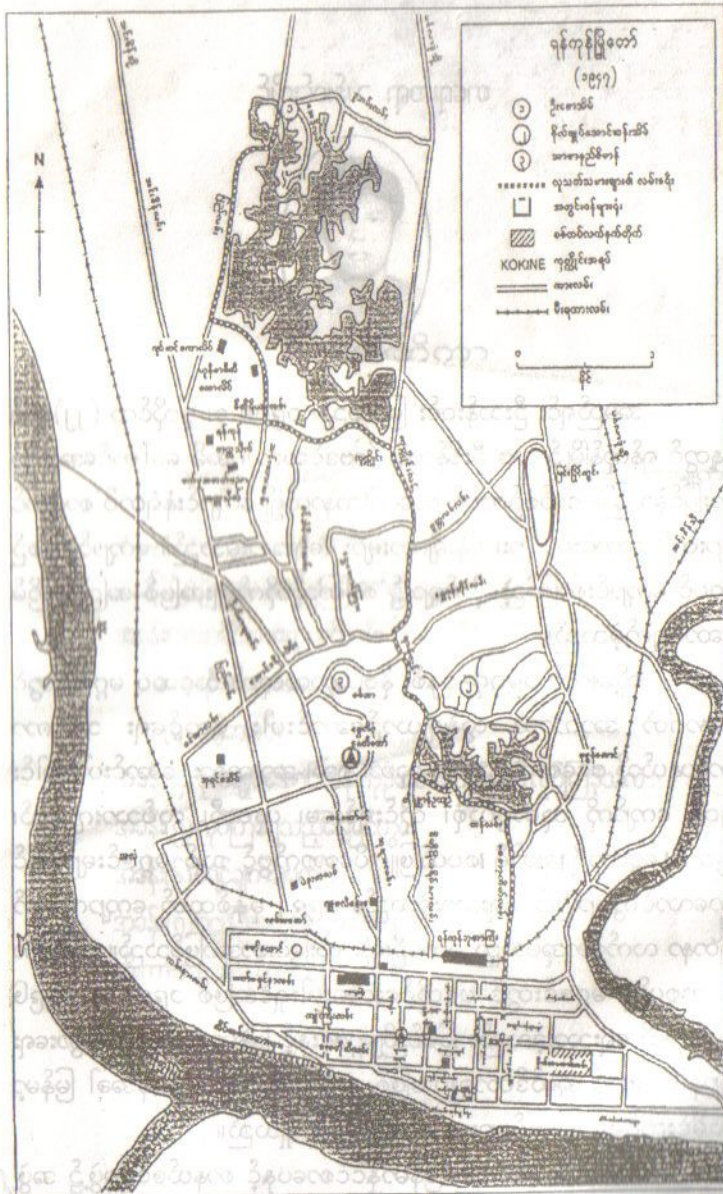
စာရေးဆရာ သန်းဝင်းလှိုင်

အမည်ရင်း ဦးသန်းဝင်း ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၈ ခု၊ ဇူလိုင်လ (၂၂) ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ အဖ ဦးစိန်ထွန်း (ဗေဒင်ဆရာ)၊ အမိ ဒေါ်တင်အေးတို့မှ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ငယ်စဉ်ကပင် စာပေဝါသနာထုံ၍ ကျောင်းနံရံကပ် စာစောင်များတွင် ဆောင်းပါးများ၊ ပန်းချီကားများ ရေးသားခဲ့သည်။ ကျောင်းနေစဉ်ကပင် ကျောင်းစာကြည့်တိုက်များ၌ စာကြည့်တိုက်မှူးအဖြစ် အကြိမ်ကြိမ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ထို့နောက် ၁၉၇၇-ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလထုတ် သင့်ဘဝ မဂ္ဂဇင်းတွင် အနာဂတ် အာကာသ လွန်းယုံယာဉ်ဆောင်းပါး စတင်ရေး သားကာ စာပေနယ်သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ သုတ၊ ရသ၊ အားကစား၊ ဆောင်းပါးပေါင်း ၅၀၀ ကျော်ကို သုတစွယ်စုံ၊ တိုင်းရင်းမေ၊ ယုဝတီ၊ လုပ်သားဂျာနယ်၊ မြဝတီ၊ ငွေတာရီ၊ ချယ်ရီ၊ စပယ်ဖြူ၊ ပိတောက်ပွင့် သစ် မဂ္ဂဇင်းများတွင် ကလောင်ကွဲများဖြင့် ရေးသားခဲ့သည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်ထုတ် ကျောက်မျက်ရတနာ လက်စွဲစာအုပ်သည် ပထမဦးဆုံး လုံးခြင်းစာအုပ်ဖြစ်သည်။ ယခင်က သုတစွယ်စုံ မဂ္ဂဇင်းတွင် ပင်တိုင်ဆောင်းပါးရှင်အဖြစ် ၁၉၈၆ မှ ၁၉၉၆ ခုနှစ်အထိ ရေးသားခဲ့သည်။ မြရိပ်ညိုမဂ္ဂဇင်းနှင့် မြန်မာ့ဈေးကွက် စီးပွားရေးဂျာနယ်တို့တွင် အယ်ဒီတာချုပ်အဖြစ် ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ယခုအခါ မြန်မာ့သမိုင်းဆိုင်ရာ စာအုပ်များ ရေးသားလျက် ရှိသည်။

သန်းဝင်းလှိုင်သည် မြန်မာနိုင်ငံစာပေနှင့် စာနယ်ဇင်းအဖွဲ့၌ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး အဖွဲ့ဝင်အမှတ်မှာ ၁၀၁ ဖြစ်သည်။

ဝဠုန်ဦးစော၏နေအိမ်မှ အတွင်းဝန်ရုံးသို့ လာရောက်ခဲ့သည့်လမ်းကြောင်း

ဝိသုဒ္ဓိအောင်ဆန်းနှင့် လုပ်ကြံခြင်းခံရသော အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီးများ

လက်ဝဲ ဝိသုဒ္ဓိအောင်ဆန်း၏ ရုပ်ကလာပ်ကို နေအိမ်မှ ဂျူဗလီခန်းမသို့ သယ်ဆောင်လာစဉ်

ဗိုလ်ချုပ်၏ မိခင်ကြီးအမေစု

ဗိုလ်ချုပ်ကတော် ဒေါ်ခင်ကြည်

အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုခဲ့သော ဗြိတိသျှနန်းရင်းဝန် တလီမင့်ဂရစ်ချတ် အက်တလီ

သူ့သတ်သမားတို့၏လက်မှ သိသိကလေး လွတ်မြောက်သွားသော ဝန်ကြီးဦးအောင်စံဝေ

အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ငြင်းပယ်ခဲ့သော (သခင်ပစိန်)

နန်းရင်းဝန်ဘဝက ဝဠုန်ဦးစော (၁၉၀၀-၁၉၄၀)

နန်းရင်းဝန်ဖြစ်စက ဝဠုန်ဦးစော (၁၉၀၀-၁၉၄၀)

ဝဠုန်ဦးစော၏ဇနီး ဒေါ်သန်းခင်(မာမိခင်)

ဗိုလ်ချုပ်တို့နှင့်အတူ ကျဆုံးခဲ့သော ဝန်ကြီး ဒီဒုတ်ဦးဘချို

အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ် ချုပ်ဆိုရန် ဗြိတိသျှတို့နှင့်ဆွေးနွေးခဲ့သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ

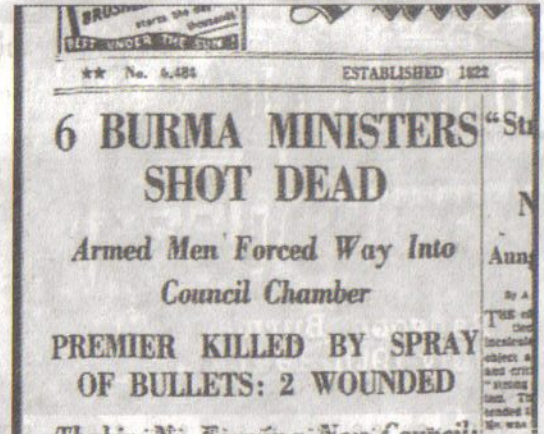
အာဇာနည်ပိမာန်ပွဲ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဂူ

၁၉၄၇ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ရက်နေ့က ကျဆုံးသွားသော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီးများအား ဂျူပလီခန်းမ၌ ပြင်ထားစဉ်

၀ဠုန်ဦးစောအား ပွိုဠ် ၃၀၃ ရိုင်ဝယ်ကျည်ဆန်တစ်ဆိန်း၊ စတင်းကျည်ဆန် ၂၅၆၀၀၀နှင့် လက်ဝစ်ဝုံးအလုံး ၂၀၀တို့ကို မင်္ဂလာဒုံလက်နက်တိုက်မှ ထုတ်ယူနိုင်ရန် စီစဉ်ပေးခဲ့သော ဗိုလ်ကြီး ဒေးဗစ်ပီပီယန်း (၄င်းအား အထူးတရားရုံးက ထောင်ဒက်ငါးနှစ်အပြစ်ပေးခဲ့သည်။အင်းစိန်မြို့ကြို ကေအင်ဒီဒီဆောင်းကျန်းသူတို့ ဝင်ရောက်သောအခါ ထောင်ပေါက်၍ လွတ်မြောက်သွားခဲ့သည်။)

လန်ဒန်တိုင်းသတင်းစာ၌ ဖော်ပြခဲ့သော နိုင်ငံတော်ခေါင်းဆောင်ကြီးများ လုပ်ကြံခံရမှုသတင်း

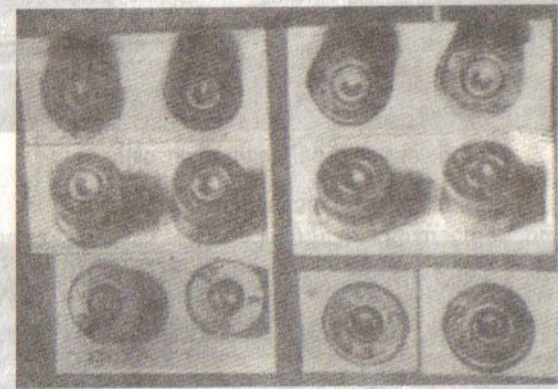
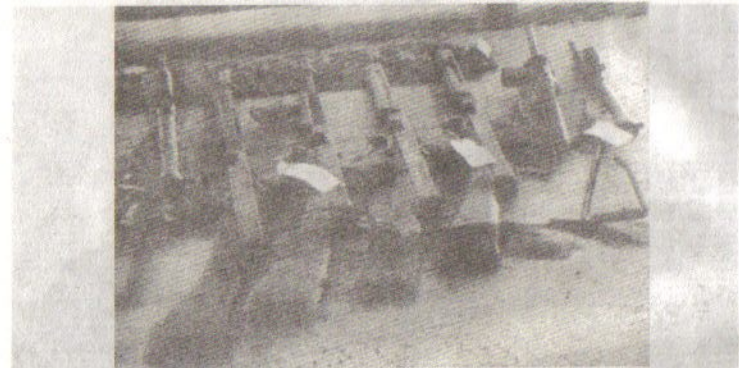

ဝဋ္ဋုန်ဦးစောအား ဗိုလ်တထောင်လက်နက်တိုက်မှ အရင်းသေနတ် အလက် ၂၀၀၊ ပြောင်းဖို ၂၀၀၊ မဂ္ဂဇင်းကျည်တပ် ၈၀၀ ထုတ်ယူနိုင်ရန် စီစဉ်ပေးခဲ့သော အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ် ဗေရာ တင်နရီယန်း၊ (၎င်းသည် ထောင်ဒဏ် ၂ နှစ် ကျခံရသော်လည်း အယူခံဖြင့် ပြန်လည်လွတ်မြောက်၍ အင်္ဂလန်သို့ ထွက်ခွာသွားသည်။)

Rangoon, Burma
July 19th, 1947

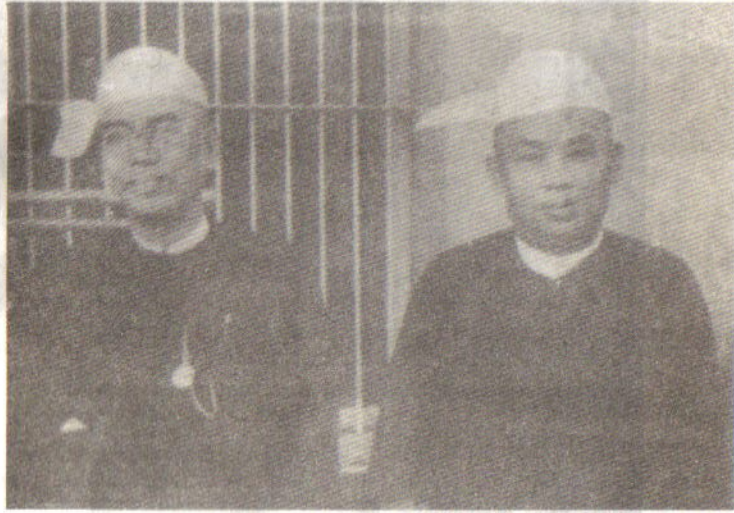
၁၉၄၇ ခု ဇူလိုင် ၁၉ ရက်က ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် နိုင်ငံတော်ခေါင်းဆောင်ကြီးများ လုပ်ကြံခြင်းခံရသော အတွင်းဝန်ရုံး (နောင် ဝန်ကြီးများရုံး)

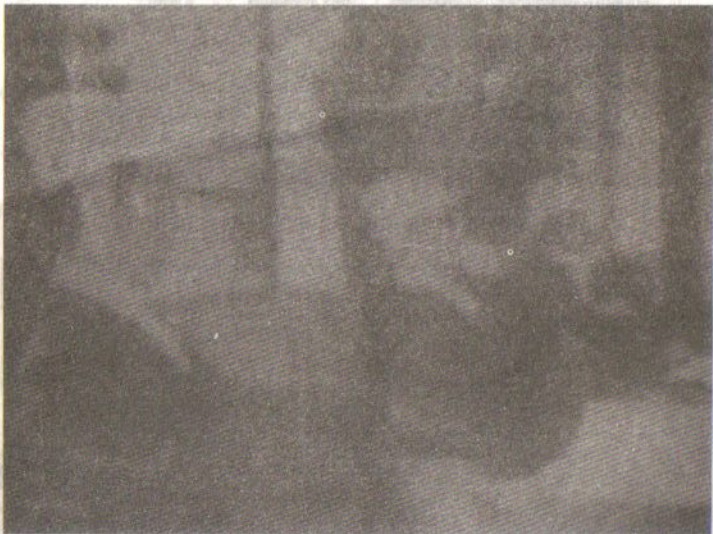
ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီးများအား လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခဲ့သော လက်နက်များနှင့် ကျည်ဆန်ခွဲများ

(ဒီဇင်ဘာ) နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှုတရားရုံးများအား တရားရုံး၌ တွေ့ရစဉ်ကြိုခဏက

ဦးစော၏ အတိုင်ပင်ခံရှေ့နေကြီးများအဖြစ်
လိုက်ပါဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသော ဦးစံဝင်း၊ ဦးသိန်းကျော်

အထူးတရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ လူကြီးများဖြစ်ကြသော (ဝဲမှယာ) ဦးအောင်သာကျော် (အဖွဲ့ဝင်)၊
တရားဝန်ကြီး ဦးကျော်မြင့် (ဥက္ကဋ္ဌ)၊ ဆက်ရှင်တရားသူကြီး ဦးစိဘူး (အဖွဲ့ဝင်)

ဦးစောအမှုများအား စစ်ဆေး၍ စီရင်ချက်ချမှတ်ခဲ့သော အထူးတရားဝတ်ခုံရုံးအဖွဲ့ဝင်များ။
(ဝဲယာမှ) အထူးတရားဝတ်ခုံရုံးဥက္ကဋ္ဌ ဦးကျော်မြင့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသော
ဦးအောင်သာကျော်၊ ဦးစိဘူးတို့ ဝံ့ထိုင်ရန် တရားခွင့်အပေး လာကြစဉ်။

ဦးစော၏ရှေ့နေ ဦးကျော်မြင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံဘုရင်ခံ အာဒေါ်မန်စမစ်
ဒီဂရီးပြုနိုင်ခဲ့ပြီးနောက် နေထိုင်ခဲ့သော ဦးစော

ဦးစောသည် တရားခွင်၌ ၎င်း၏ရှေ့နေ ဦးသိန်းကျော်နှင့် ဤသို့ တီးတိုးတိုင်ပင်နေစဉ်
(၂၃-၁၀-၁၉၄၇)

နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှု တရားရုံးများဖြစ်ကြသော ဝင်မောင်ရင်း၊ သုခ၊ စိန်ကြီး၊ ရန်ကြီးအောင်

အမှုစတင်ခစစ်ဆေးရန် ဂဠုန်ဦးစောအား အင်းစိန်ပဟိုအကျဉ်းထောင်မှ တရားရုံးသို့ ထုတ်ယူလာစဉ်

သုခအား ရုံးထုတ်လာစဉ်

ဂဠုန်ဦးစောအား ၁၉၄၈ခုနှစ်၊ မေလ ၈ရက်၊ နံနက် ၅နာရီ ၃၅မိနစ်တွင် အင်းစိန်
 ဗဟိုအကျဉ်းထောင်ကြီးအတွင်းရှိ (၁) ဆောင်အနီး ကြိုးစင်၌ ကြိုးပေးရန်
 ပြင်ဆင်နေစဉ်

အခန်း (၁)

မေ့မရသော နေ့တစ်နေ့
 (က)

၁၉၄၇ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ရက်၊ စနေနေ့။
 ထိုနေ့နံနက်လင်းကတည်းကပင် ရန်ကုန်ပတ်ဝန်းကျင်တွင် မိုးသည် တစ်ဖွဲ
 ဖွဲရွာလိုက်၊ ခေတ္တစဲသွားလိုက်နှင့် နေရောင်ကို မမြင်ရ။ တစ်နေ့လုံး အိုပလျက်
 ရှိလေသည်။

အမှတ် အာရ်အေ (R.A) ၂၈၇၄ အနက်ရောင် ဂူစလီကားငယ်
 တစ်စင်းသည် ကန်တော်ကြီးမြောက်ဘက် တာဝါလိန်း (ယခုနတ်မောက်လမ်း)၊
 မှ ရန်ကုန်မြို့တွင်းသို့ ရှေးရှုမောင်းနှင်လာ၏။ ကားနောက်ပိုင်းတွင် တစ်စုံ
 တစ်ခုကို နက်နက်နဲနဲ တွေးတောနေသည့်အသွင်ဖြင့် တည်ငြိမ်စွာ လိုက်ပါ
 လာသူမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဖြစ်၏။ ထိုနေ့ ၁၉၄၇ ခု ၊ ဇူလိုင်လ ၁၉
 ရက် ၊ စနေနေ့၊ နံနက် ၁၀ နာရီတွင် ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေး ရှိ၏။
 အစည်းအဝေးကို အတွင်းဝန်များရုံးရှိ ဗိုလ်ချုပ်၏ရုံးခန်းတွင်ပင် ကျင်းပရန်
 ခေါ်ယူထား၏။ ဝန်ကြီးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ဖြင့် အစည်းအဝေးတွင် မိမိ၏
 လုပ်ငန်းဆောင်တာများ၊ ပြည်သူလူထုတွင် ရင်ဆိုင်နေရသော စားဝတ်နေမှု
 အခက်အခဲများ၊ လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းနေဆဲ ကြုံနေသော နိုင်ငံရေး၊
 မူဝါဒရေး ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ကွဲလွဲချက် ပြဿနာများ၊ တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်
 ကိစ္စများ၊ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ကိစ္စများ၊ ပြည်ပနှင့်ဆက်ဆံရေး (အထူးသဖြင့်)

ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် ဆက်ဆံရေး)ကိစ္စများ ဤသို့ များပြားလှစွာသော ကိစ္စများအနက်တွင် တစ်နှစ်အတွင်း လွတ်လပ်ရေး မလွဲမသွေ ရရှိရေး ကိစ္စများကား ဗိုလ်ချုပ်၏ ဦးခေါင်းထဲ၌ အဓိက အစွဲမြဲဆုံး ဖြစ်နေလေသည်။

(ခ)

၁၉၄၆ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရက ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်သော မြန်မာအဖွဲ့အား လန်ဒန်သို့ ဖိတ်ခေါ်ဆွေးနွေးသည်။ ပါလီမန်တွင်လည်း နန်းရင်းဝန် မစွတာအက်တလီက မြန်မာပြည်ကို လွတ်လပ်ရေးပေးပါမည်။ နေသဟာယနိုင်ငံများတွင် ပါဝင်လိုက ပါဝင်ပါ။ ထွက်လိုက ထွက်ပါ။ မြန်မာပြည်သူများ၏ဆန္ဒအတိုင်း ဖြစ်ပါစေမည်ဟု ကတိပြုလေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကမူ တစ်ခွန်းတည်းသောစကားကိုဆို၏။
“ကျွန်ုပ်သည် စစ်သားစကားသာ ပြောတတ်ပါသည်။ သံတမန်သုံးစကားမျိုး သွယ်ကာပိုက်ကာ ဖွဲ့ကာနွဲ့ကာပြောတာမျိုးကို မတတ်ကျွမ်းပါ။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးကို တစ်နှစ်အတွင်း အပြည့်အဝရရှိရမည်ဟု မျှော်လင့်တောင်းဆိုပါသည်။ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအားလုံးက တညီတညွတ်တောင်းဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရက ပါလီမန်တွင် မြန်မာ့ဆန္ဒပြည့်ဝပါစေမည်ဟု ကတိပြုသည်ကို ကြားရ၍ ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ကတိတည်ပါစေ။ ယခင်အခါများက စေတနာပင်ကောင်းသော်လည်း လက်တွေ့ အကျိုးမရခဲ့ပါ။ မူတွေမွန်မြတ်သော်လည်း လက်တွေ့ကျတော့ ရေရောကုန်တတ်၍ ယခုလို သတိပေးရပါသည်” စသည်ဖြင့် တိုတိုရှင်းရှင်း လိုရင်းကိုသာ ပြောခဲ့လေသည်။

ထို့နောက် လန်ဒန်မြို့တွင် ‘အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်’ကို ၁၉၄၇ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၃ ရက်နေ့၌ လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။ မြန်မာ့ လွတ်လပ်ရေးအတွက် ပန္နက်ချခြင်းဖြစ်လေသည်။

ထိုအခါ မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တွင် ဂဠုန်ဦးစော ပါဝင်၏။ ဦးစောကထ၍ စာချုပ်ကို ကန့်ကွက်စကား ပြောကြားသေး၏။ သို့သော် ဦးစော၏နောက်တွင် မြန်မာပြည်သူလူထုဟူ၍ မယ်မယ်ရရ ဘာမျှမရှိတော့သည်ကိုသိသဖြင့် မစွတာအက်တလီသည် ဦးစော ကန့်ကွက်သည်ကို ဂရုမစိုက်ဘဲ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အောင်မြင်စွာ စာချုပ်ချုပ်ဆိုသွားလေသည်။ ရန်ကုန်သို့ ပြန်ရောက်ကြသောအခါတွင်လည်း ဦးစောသည်

‘အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်’ နှင့်ပတ်သက်၍ မဟုတ်မတရား ပြောကြားသတင်းဖြန့်ခဲ့သေး၏။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကား ဤသို့သော အတိုက်အခံပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အတိုက်အခံလုပ်ရပ်များကို ဂရုစိုက်နေရန် အချိန်ရှိသူ မဟုတ်ချေ။ ‘တစ်နှစ်အတွင်း လွတ်လပ်ရေးရရှိရမည်’ဟူသော ပြည်သူ့ကြွေးကြော်သံနှင့်အတူ ရှေ့သို့ ဒလမန်းကြမ်း တက်လှမ်းနေရသူဖြစ်၏။ နေ့ရှိသရွေ့ နာရီရှိသရွေ့ အချိန်ကိုလှ၍ ဆောင်ရွက်စရာများကို အပြေးအလွှား စီမံလုပ်ဆောင်နေရသူ ဖြစ်၏။

အခွင့်အရေးပေါ်တွင် လက်ရဲဇက်ရဲ အရယူတတ်သော ဦးစောသည် ထိုအချိန်အတွင်း သူ့အိမ်၌ တပည့်များမွေး၍ လူစုထားပြီး အသင့်ရှိနေ၏။ သူ့အကြံ မည်မျှကြီးမားသည်က မသိ။ ၁၉၄၇ ခု၊ ဇွန်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ဦးစောသည် သူ၏တပည့်များဖြစ်သော ဘညွန့်၊ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း စသည့်တို့ကို စေလွှတ်ကာ ဗိုလ်တထောင်၊ အမှတ် ၂၂၆၊ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ် လက်နက်တိုက်မှ ဘရင်းသေနတ်အလက် ၂၀၀၊ ပြောင်းတို ၂၀၀၊ မဂ္ဂဇင်းကျည်ကပ် ၈၀၀ တို့ကို ၃ တန် ထရပ်ကားကြီးတစ်စင်းဖြင့် ထုတ်ယူရရှိခဲ့ကြ၏။ ဆက်လက်၍ ဇူလိုင်လ ၁၀ ရက်တွင်လည်း ရိုင်ဖယ်ကျည်ဆန် တစ်သိန်း၊ စတင်းကျည်ဆန် ၂၅၆၀၀၊ လက်ပစ်ဗုံးအလုံး ၂၀၀ တို့ကို ထပ်မံ ထုတ်ယူခဲ့ကြသည်။ ဤလက်နက်ခဲယမ်း မီးကျောက်တို့ကို ဦးစောသည် အေဒီလမ်း (ယခုဗိုလ်မခလမ်း) သူ့ခြံအတွင်းရှိ အင်းလျားကန်ရေစပ်တွင် သံစည်များဖြင့်ထည့်သွင်း မြှုပ်နှံလိုက်ထားခဲ့၏။ ဤမျှများပြားသော လက်နက်တို့ကို ရရှိနိုင်ရန် အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်မှ ကပ္ပတိန် ဗီဗီယန်းနှင့် မေဂျာယန်းဆိုသူတို့က ကူညီခဲ့ကြလေသည်။

ဤသို့လျှင် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက တိုင်းပြည်အတွက် အစွမ်းကုန် ကြိုးပမ်းနေစဉ် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက မိမိကိုယ်ကျိုးအတွက် မီးကုန်ယမ်းကုန် ခြေပုန်း ခုတ်လျက် ရှိနေလေသည်။

(ဂ)

ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်၊ စနေနေ့ ၁၀ နာရီ အစည်းအဝေးတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဝန်ကြီးများသည် ဦးစော လက်နက်များ ခိုးထုတ်နေခြင်းကိစ္စကိုလည်း ဆွေးနွေးရန်ရှိသည်ဟု ဆို၏။

ဤအချက်ကိုကြည့်လျှင်ပင် ဗိုလ်ချုပ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ အာယာတမထားတတ်။ သူ အပြောအဆို တိုတောင်းပြတ်သားသော်လည်း

ပင်ကိုယ် သဘောထားကြီးမားသူဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။ မိမိအား ပြိုင်ဘက်ရန်သူသဖွယ် သဘောထားပြီး မီးကုန်ယမ်းကုန် တိုက်ခိုက်ဖြိုခွဲရန် ကြိုးစားနေသော ဦးစော လှုပ်ရှားမှုတို့ကို ဗိုလ်ချုပ် မသိ၍မဟုတ်။ သက်ဆိုင်ရာ တော်လှန်ရေး တာဝန်ယူရသူများက သတင်းပေးထားကြပါသည်။ ရန်ကုန် မြို့ထဲမှာပင် ထိုအချိန်တစ်ဝိုက်၌ ကောလာဟလတွေ ပျံ့နှံ့နေပါသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို လုပ်ကြံဖို့ ကြံစည်နေကြသတဲ့။ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ် လက်နက်တိုက်က စစ်သေနတ်အလက် ၂၀၀ ခိုးထုတ်သွားပြီတဲ့။ သစ္စာဖောက်များကို နိုင်ငံခြားအဖွဲ့အစည်းတွေက ကူညီမတဲ့ စသော သတင်းစကားများ ဖြစ်၏။

ဤအကြောင်းကို ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဖြစ်သော ဒီးဒုတ်ဦးဘချိုက ပင်လျှင် ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ညနေပိုင်းတွင် မြန်မာ့အလင်း၊ ဟံသာဝတီ၊ ရန်ကုန်နယူးဘားမားသတင်းစာတိုက်များမှ သတင်းစာဆရာအချို့နှင့် တွေ့ဆုံပြီး စကားစပ်ပြောကြသေးသည်ဆို၏။ လက်နက်များ ခိုးထုတ်စုဆောင်းနေသူမှာ ဂဠုန်ဦးစောဖြစ်ကြောင်း သိရသောအခါ သတင်းစာဆရာများက အံ့ဩသွားပြီး-

“ဒီလိုသိလျက်သားနဲ့ ဆရာတို့က အရေးမယူကြဘူးလား။ ဗိုလ်ချုပ်ကကော ဘာမှအကာအကွယ် မလုပ်ဘူးလား” ဟု မေးမြန်းကြသည်။

“ဗိုလ်ချုပ်က သူ့ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ လုံခြုံမှုကို ဘယ်တုန်းကများ ဂရုစိုက်ဘူးလို့လဲဗျာ။ အခုလည်း ဗိုလ်ချုပ်က ကျုပ်တို့ဟာ တိုင်းပြည်ကောင်းစားအောင် သည်လောက်ကြိုးစားနေတာပဲ။ အဲဒါ သူတို့က မကျေနပ်လို့ သတ်ချင်လည်း သတ်ပေါ့လို့ အေးအေးပဲ ပြောတယ်။ ဒီကိစ္စတွေကို သတင်းစာထဲမှာ ထည့်မရေးကြပါနဲ့ဦး။ ခင်ဗျားတို့သိထားအောင်သာ ပြောတာပါ” ဟူ၍ ဦးဘချိုကဆိုကြောင်း သိရလေသည်။ သတင်းစာဆရာ၊ အနုပညာရှင်ဖြစ်၍ စိတ်ထားနူးညံ့သိမ်မွေ့သော ဦးဘချိုသည်လည်း ဗိုလ်ချုပ်နှင့် ဘာမျှမခြား ကိုယ့်အလုပ်တာဝန်များအကြောင်းသာ ထာဝစဉ်တွေး၍ ကိုယ့်ကို ထိခိုက်လာမည့် ဘေးရန်ကိုတော့ တားဆီးကာကွယ်ရန် စိတ်မကူးအားရှာပေ။

ဗိုလ်ချုပ်တို့ လုပ်ဆောင်စရာ တိုင်းရေးပြည်ရေးကိစ္စက များလှပေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဦးဆောင်သော ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီ (ဝန်ကြီးအဖွဲ့)သည် ရက်သတ္တပတ်လျှင်တစ်ကြိမ် အစည်းအဝေးကျင်းပသည်။ အထူးကိစ္စရှိလျှင် လိုအပ်သလို အချိန်မရွေး ကျင်းပသည်။ တစ်ပတ်တစ်ကြိမ် အစည်းအဝေးကိုလည်း ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တိုင်း နံနက် ၁၀ နာရီအချိန်တွင် ကျင်းပသည်။ ယခင်ကာလက ဤအစည်းအဝေးကို အမှုဆောင်ကောင်စီ

ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော ဘုရင်ခံနေထိုင်ရာ အစိုးရအိမ်တော်တွင် ကျင်းပမြဲဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့သော် အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ် ချုပ်ဆိုပြီးနောက်ပိုင်းမှစ၍ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးတွင် ဘုရင်ခံက ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း မပြုတော့ဟူသော သဘောကြောင့် အမှုဆောင်ကောင်စီ အစည်းအဝေးကို ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကသာ သဘာပတိအဖြစ် ဦးဆောင်ကျင်းပသည်။ အစည်းအဝေးတည်ရာဌာနကိုလည်း အစိုးရအိမ်တော်မှ အတွင်းဝန်များရုံး (နောင်ဝန်ကြီးများရုံး)သို့ ရွှေ့ပြောင်းကာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ရုံးခန်းမှာပင် ကျင်းပခဲ့ကြလေသည်။

မြန်မာ့သမိုင်းတွင် မှတ်တမ်းတင်ကျန်ရစ်မည့် ဤဝန်ကြီး အစည်းအဝေးကို စင်စစ်အားဖြင့် ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၆ ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ နံနက် ၁၀ နာရီတွင် ကျင်းပရမည်ဖြစ်၏။ ထိုအတိုင်း စီစဉ်ကြေညာပြီးလည်း ဖြစ်၏။ သို့သော် ထိုနေ့တွင် လွှတ်တော်ကော်မတီ အစည်းအဝေးနှင့် ရက်ချင်းအချိန်ချင်း တိုက်ဆိုင်နေလေရာ ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးကို ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်၊ စနေနေ့ နံနက် ၁၀ နာရီသို့ ရွှေ့ပြောင်းပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

လုံ့လဝီရိယစွဲကြီးမား၍ အခွင့်အရေးကိုမြင်တတ်သော ဦးစောသည် ဗိုလ်ချုပ်နှင့် ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးကျင်းပမြဲ နေရာဌာန နေ့ရက် အချိန်နာရီများကိုလည်းကောင်း အသေအချာ စုံစမ်းသိရှိထားပြီး ဖြစ်၏။ ပြည်သူတို့၏ စေတနာ မေတ္တာကို အကြွင်းမဲ့ယုံကြည်သောအားဖြင့် ဘာကိုမှ လျှို့ဝှက်ဖုံးကွယ်မထားဘဲ မည်သည့်လိုခြံရေး အစောင့်ရှောက် အကာအကွယ်မှ ယူမထားဘဲ လူထုထဲက လူတစ်ယောက် ပီသစွာ လွတ်လပ်စွာ သွားလာ လုပ်ကိုင်နေတတ်သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကိုလည်း ထိုအချိန်က ခက်ခက်ခဲခဲ စုံစမ်းထောက်လှမ်းနေစရာ မလိုလှပါချေ။

ထိုအချိန်က အတွင်းဝန်များရုံးကြီးမှာလည်း ဟာလာဟင်းလင်း ဖွင့်ထား၏။ လူဖြစ်စေ၊ မော်တော်ကားဖြစ်စေ၊ လွတ်လပ်စွာ ဝင်နိုင်ထွက်နိုင်၏။ လူတိုင်းဝင်နိုင်ခွင့် ရရှိသည်မှာ ကောင်းသော်လည်း မသမာသူ လူသတ်သမားများပါ လွတ်လပ်စွာ ဝင်နိုင်ခွင့်ရှိခဲ့ခြင်းမှာ ဆိုးလှစွာ၏။

ဤသို့လျှင် ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်၊ စနေနေ့နံနက် ၁၀ နာရီအချိန်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် သူ၏ အတွင်းရေးမှူး အတွင်းဝန် ဗိုလ်ထွန်းလှနှင့်အတူ သူ၏ကားကလေးကိုစီးလျက် အတွင်းဝန်များရုံးသို့ ရောက်လာသည်။ ထိုနေ့က ဗိုလ်ချုပ်သည် ရွှေ့ပြောင်းရောင် ဘန်ကောက် လိုချည်၊ မန္တလေး ပိုးတိုက်ပုံ၊ မြန်မာဝတ်စုံနှင့်ဖြစ်၏။ သာမန်အားဖြင့်

ဗိုလ်ချုပ်သည် ဖြစ်သလို ကပိုကရို ဝတ်စားတတ်သော်လည်း လွှတ်တော် အစည်းအဝေး၊ ဝန်ကြီးအစည်းအဝေး စသည်များတွင်မူ အလုပ်တာဝန်ကို လေးစားသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မိတ်ဆွေများက တိုက်တွန်းနှိုးဆော် လွန်းလှ၍လည်းကောင်း မိမိ၏ဝသီကိုဖျောက်ကာ ဤသို့သပ်ရပ်စွာ ဝတ်စား ဆင်ယင်လာခြင်း ဖြစ်၏။

ထို့နောက် ဗိုလ်ချုပ်သည် အတွင်းဝန်ရုံး အနောက်ဘက် ဗဟို လှေကားကြီးအတိုင်းတက်ကာ သူ၏ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးရုံးခန်းနှင့် တစ်ဆက် တည်းဖြစ်သော အစည်းအဝေးဆောင်အတွင်းသို့ ဝင်ခဲ့၏။ အစည်းအဝေး ခန်းထဲတွင် လုပ်ဖော်ကိုင်ဘက် ဝန်ကြီးများ အသင့်ရောက်ရှိနေကြပြီ။

(ဂငယ်)ပုံစံ ခင်းကျင်းထားသော အစည်းအဝေး စားပွဲကြီးများ၏ ထိပ်စားပွဲအလယ်၌ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ထိုင်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်၏ စားပွဲ လက်ဝဲဘက်၌ ဝန်ကြီးများအဖွဲ့ အတွင်းဝန် ဦးရွှေဘော် ထိုင်သည်။ ထို့နောက် (ဂငယ်)ပုံစံ လက်ဝဲဘက်စားပွဲရည်ကြီး၌ ဝန်ကြီးအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သော ဦးဗဂျမ်း (ပုဂံ)၊ ဦးအောင်ဇံဝေ၊ ပျော်ဘွယ်ဦးမြ၊ မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီး စဝစ်ထွန်းတို့ အစဉ်အတိုင်း ထိုင်ကြသည်။ လက်ယာဘက်စားပွဲရည်ကြီးတွင် ဝန်ကြီး သခင်မြ၊ ဦးရာဇတ်၊ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၊ ဦးဘဝင်းနှင့် မန်းဘခိုင်တို့ အစဉ် အတိုင်း ထိုင်ကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အပါအဝင် အားလုံး ဝန်ကြီး ၁၀ ဦးဖြစ် ၏။ ဝန်ကြီး စောစံဖိုးသင်မှာ နယ်သို့ခရီးထွက်နေ၍လည်းကောင်း၊ ဝန်ကြီး ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် ဦးတင်ထွဋ် မှာ ပြည်ပသို့ ခရီးထွက်နေ၍လည်းကောင်း အစည်းအဝေး မတက်နိုင်ကြချေ။

အစည်းအဝေးဆိုင်ရာ မှတ်တမ်း၊ စာရွက်စာတမ်း၊ ဖိုင်တွဲ စသည် များကို လက်ထောက်အတွင်းဝန် ဦးတင်အုန်း၊ ရုံးအုပ်ကြီး ဦးခန့်နှင့် ဗိုလ်ထွန်း လှတို့က ဗိုလ်ချုပ်နှင့် ဝန်ကြီးများရှေ့တွင် အသီးသီးနေရာချထားပြီးနောက် စည်းဝေးခန်းထဲမှ ထွက်ခွာသွားကြသည်။ နံနက် ၁၀ နာရီ ၁၀ မိနစ်ခန့်တွင် ဝန်ကြီးအစည်းအဝေး စတင်လေသည်။

(ဃ)

ထိုနေ့နံနက် ၉ နာရီသာသာခန့်ကပင် အင်းလျားကန်အနီး အေဒီ (မိုးမခ)လမ်း၊ အမှတ် ၄ ရှိ ဦးစော၏နေအိမ်တွင် သူ့တပည့်များဖြစ်ကြသော ဘညွန့်၊ ခင်မောင်ရင်၊ မောင်နီ၊ မှုံကြီးတို့က ဖိုးဒ်ဆန်ထရပ်ကားတစ်စီးဖြင့် လည်းကောင်း၊ သုခ၊ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ စိန်ကြီးနှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့က

ဂျစ်ကားနံပါတ်တု အာရ်စီ (R.C) ၁၈၁၄ ဖြင့်လည်းကောင်း တစ်သုတ်စီခွဲ၍ ရန်ကုန်မြို့ထဲသို့ ထွက်လာခဲ့ကြပြီး ဖြစ်၏။

ဂျစ်ကားပေါ်ရှိလူများမှာ စစ်တပ်ယူနီဖောင်း အစိမ်းရင့်ရောင်ဝတ်ပြီး ၁၂ နံပါတ် စစ်တပ် ခြင်္သေ့ရုပ် ပခုံးတံဆိပ်များ တပ်ဆင်ထားကြသည်။ စစ်ဦးထုပ်များ ဆောင်းထားကြသည်။ ထို့နောက် စစ်မိုးကာများဖြင့် ကိုယ်ကို လွှမ်းခြုံထားကြသည်။ သူတို့ငါးယောက်တွင် သုခက ကားမောင်းသည်။ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ စိန်ကြီးတို့က တော်သိသေနတ်တစ်လက်စီ ကိုင်လာ သည်။ ရန်ကြီးအောင် စတင်းတစ်လက်ကို ကိုင်သည်။ ကားထဲတွင် စတင်း သေနတ် အပိုတစ်လက်လည်း ယူလာခဲ့ကြသည်။

သူတို့ လူသတ်အဖွဲ့များ၏ခေါင်းဆောင် ဦးစော၏ အစီအစဉ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။ သုခတို့အဖွဲ့မှာ ဂျစ်ကားဖြင့် အတွင်းဝန်ရုံးထဲ အထိ ဝင်ရမည်။ ကားမောင်းသူ သုခက ဂျစ်ကားကို စက်မရပ်ဘဲ ရုံးအောက်မှ စောင့်နေရစ်ရမည်။ ကျန်လေးဦးက ရုံးပေါ်တက်၍ ဗိုလ်ချုပ်နှင့် ဝန်ကြီးများ အားလုံးကို လုပ်ကြံကြရမည်။ ဘညွန့်တို့အဖွဲ့က ထရပ်ကားကို အတွင်းဝန်ရုံး အပြင်ဘက်လမ်းထောင့်မှာ နေရာယူထားရမည်။ ကျန်သုံးဦးက အခြေအနေကို စောင့်ကြည့်ပေးပြီး ဘညွန့်က အတွင်းဝန်ရုံးထဲ ဝင်ရမည်။ သူ၏ တာဝန်မှာ သုခတို့ဂျစ်ကားပေါ်တွင် အပိုဆောင်လာသော စတင်း တစ်လက်ကိုယူပြီး အတွင်းဝန်ရုံးအတွင်း လွှတ်တော်အဆောက်အဦရုံးခန်း တစ်နေရာရှိ သခင်နအား လုပ်ကြံရမည်။ ပြီးလျှင် ဂျစ်ကားရှိရာသို့ ပြန်လာ ပြီး အပေါ်ထပ် ဝန်ကြီးများကို လုပ်ကြံ၍ ဆင်းလာသော မောင်စိုး၊ သက်နှင်းတို့အဖွဲ့နှင့်အတူ အိမ်ပြန်ခဲ့ရမည်။ ရုံးပြင်ဘက်မှ ထရပ်ကားကြီးကို ကျန်လူများက ဣန္ဒြေမပျက် ပြန်မောင်းယူခဲ့ကြရမည်ဟူ၍ ဖြစ်၏။ ဦးစောသည် ဤအစီအစဉ်ကို အသေးစိတ်ဆွဲ၍ သူ့လူများအား အထပ်ထပ်သင်ကြားပြီး ဖြစ်၏။ ဤလုပ်ကြံမှုကြီးအတွက် သူ့အိမ်တွင် သူ့လူများသည် သေနတ်ပစ် လေ့ကျင့်နေခဲ့ကြသည်မှာ ကာလအတန်ကြာခဲ့ပြီ ဖြစ်၏။

(င)

ဗိုလ်ချုပ်တို့ အစည်းအဝေးကား ၁၀ နာရီခွဲခန့်တွင် အရှိန်ရစပြုလာ ပေပြီ။ ဝန်ကြီးဌာန တစ်ခုပြီးတစ်ခု လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို တင်ပြဆွေးနွေး စုပေါင်းဆုံးဖြတ်ချက် ပေးလျက်ရှိ၏။ ထိုအချိန်တွင် မိမိ၏ဌာနလုပ်ငန်းများကို ဝန်ကြီးအဖွဲ့သို့တင်ပြရန် အစည်းအဝေးခန်းအတွင်း ရောက်ရှိနေသူကား

အတွင်းဝန် ဦးအုန်းမောင်ဖြစ်၏။ သူသည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး စီမံကိန်း အကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြရန် စာရွက်စာတမ်းဖိုင်တွဲများနှင့်အတူ (ဗိုလ်ချုပ် နှင့် သခင်မြအကြား) လက်ယာဘက်ရှိ စားပွဲရှည်ကြီးထိပ် ကုလားထိုင်၌ ထိုင်၏။ စင်စစ် အစည်းအဝေး အစီအစဉ်အရဆိုလျှင် ထိုအချိန်တွင် ဦးအုန်းမောင်၏အလှည့် မကျရောက်သေးချေ။ သံအမတ်ဟောင်း (ထိုအချိန်က အတွင်းဝန်)ဦးကြင်၏အလှည့်ဖြစ်၏။ သို့သော် ဦးအုန်းမောင်က သူ့တွင် အခြားအရေးကြီးသောကိစ္စတစ်ခု ရှိနေသေးကြောင်း၊ ဦးကြင်အား ပြောပြ ခွင့်ပန်ပြီးလျှင် အစည်းအဝေးသို့ ဦးစွာလာရောက်ခြင်း ဖြစ်၏။

ထိုအခိုက်အတန့်ကလေးမှာပင် လူသတ်အဖွဲ့ ဂျစ်ကားနံပါတ် (အတု) အာရ်စီ ၁၈၁၄ သည် အတွင်းဝန်ရုံးအောက်ထပ်သို့ ရောက်လာသည်။ သုခက ဂျစ်ကားပေါ်တွင် စောင့်ကျန်ရစ်သည်။ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ စိန်ကြီး၊ ရန်ကြီးအောင် သူတို့ ၄ ယောက်က လှေကားမှ ရုံးပေါ်သို့ တက်လာကြသည်။ သူတို့လက်ထဲတွင် မောင်းပြန်သေနတ်ကိုယ်စီကိုင်ထားသည်။ အပေါ်ထပ်အပြင် ဘက် 'ကော်ရစ်ဒါ'တွင်ရှိနေသော ဝန်ထမ်းနှစ်ဦး သုံးဦးနှင့် ရုံးခန်းထဲမှ ဝန်ထမ်းအချို့က သူတို့ကို လှမ်းမြင်လိုက်သည်။ လက်နက်ကိုင် စစ်သားများ ဖြစ်၍ သူတို့ကို ထူးဆန်းသလို လှမ်းကြည့်လိုက်ကြသည်။

သူတို့သည် ဟန်မပျက် လျှောက်လာပြီး ဝန်ကြီးအဖွဲ့ အစည်းအဝေး ခန်းရှေ့တွင် စုပြုံရပ်မိကြလေသည်။ အခန်းတံခါးပေါက်ကို ရုံးလုလင် မောင်သောင်းစိန်က စောင့်လျက်ရှိသည်။ သေနတ်သမားတစ်ယောက်က အခန်းတံခါးကို ဖွင့်သည်။ မောင်သောင်းစိန်က မဝင်ရန်တားသည်။ ထိုအခါ သက်နှင်းက မောင်သောင်းစိန်ကို သေနတ်နှင့်ချိန်၍ ခြိမ်းခြောက်သည်။ အခြားတစ်ယောက်က မောင်သောင်းစိန်ကို ခပ်ကြမ်းကြမ်းတွန်းဖယ်ပစ်လိုက် သည်။ ထို့နောက် သေနတ်သမား ၄ ယောက်လုံး အခန်းထဲသို့ ဝင်သွားကြ လေသည်။

နောက်တခဏအတွင်း အဖြစ်အပျက်ကား လွန်စွာလျင်မြန်လှပေ သည်။ ရှေ့ဆုံးမှ ရောက်လာသော သေနတ်သမားသည် အစည်းအဝေးစားပွဲ ကြီးများ၏ (ဂ)ပုံစံအဝမှထွက်၍ အလယ်၌ ခြေစုံရပ်ပြီးလျှင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အား စ၍ပစ်လေတော့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်သည် ထိုင်ရာမှထ၍ လက်ကာပြပြီးလျှင် တစ်ခုခုအော်၍ ပြောသည်။ သို့သော် အခြားသေနတ်သမားများကပါ ဝင်ရောက်ပစ်ခတ်နေပြီဖြစ်၍ သေနတ်သံများမှတစ်ပါး ဘာမှမကြားရ။ သေနတ်သမားများသည် ဗိုလ်ချုပ်နှင့်တကွ လက်ယာဘက်ရှိ သခင်မြတို့

စားပွဲရှည်မှ ဝန်ကြီးများကို ရှေးဦးစွာ သဲသဲမဲမဲ စုပြုပစ်ခတ်ကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်သည် သေနတ်ဒဏ်ရာများဖြင့် သူ၏လက်ယာဘက်နောက်ကွယ်ရှိ စားပွဲရှိရာသို့ ကြိုးစားလျှောက်သွားသေး၏။ သို့သော် ခဏနှင့်ပင် စားပွဲနှစ်ခု အကြား၌ ကျဆုံးခဲ့လေသည်။

လက်ယာဘက်စားပွဲရှည်ကို ပထမမဲ၍ ပစ်ခတ်ခြင်းခံရသည့်အတွက် ထိုနေရာ၌ထိုင်ကြသော စားပွဲထိပ်မှ အတွင်းဝန် ဦးအုန်းမောင်၊ ထို့နောက် ဝန်ကြီး သခင်မြ၊ ဝန်ကြီး ဦးရာဇော်၊ ဝန်ကြီး ဦးဘချို၊ ဝန်ကြီး ဦးဘဝင်း၊ ဝန်ကြီး မန်းဘခိုင်တို့သည် မည်သို့မှ မပြေးမရှောင်သာဘဲ ဒဏ်ရာအများ အပြားရရှိကာ ကျဆုံးကြရရှာလေသည်။

ဤသို့ ဗိုလ်ချုပ်နှင့်တကွ လက်ယာဘက်စားပွဲသို့ သေနတ်သမားများ မဲနေစဉ် လက်ဝဲဘက်စားပွဲရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အတော်အသင့် လှုပ်ရှားရန် အချိန်ရရှိလိုက်ကြ၏။ ဝန်ကြီးများအဖွဲ့ အတွင်းဝန် ဦးရွှေဘော်နှင့် ဝန်ကြီး ပျော်ဘွယ် ဦးမြတို့သည် ရုတ်တရက်ထကာ အစည်းအဝေးခန်းပြတင်းပေါက်မှ ခုန်ကျော်၍ ကပ်လျက်ရှိသော ဦးရွှေဘော်၏ ရုံးခန်းသို့ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက် သွားကြသည်။ ဝန်ကြီးဦးဗဂျမ်းကား သေနတ်သမားများ စတင်ပစ်ခတ်သည် နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ကုလားထိုင်ပေါ်မှ ကြမ်းပြင်ပေါ်သို့ ထိုးမှောက်၍ အိပ်ချလိုက် သည်။ သူတစ်ဦးတည်းသာမက သူနှင့်ကပ်လျက်ထိုင်သူ ဝန်ကြီးဦးအောင်ဇံဝေ ကိုပါ ကြမ်းပြင်ပေါ်ရောက်အောင် လက်နှင့်ဆွဲချလိုက်သည်။ လက်ယာဘက် စားပွဲကိုပစ်ပြီးနောက် လူသတ်သမားများက လက်ဝဲဘက်စားပွဲသို့ လှည့်လာ သောအခါ ကြမ်းပြင်ပေါ်မှ ဦးဗဂျမ်းနှင့် ဦးအောင်ဇံဝေတို့နှစ်ဦးကို ကျဆုံးပြီ ထင်၍ များများထပ်မပစ်ချေ။ သို့လျက်နှင့်ပင် (ဂ)ငယ်ပုံစံအဝမှ ပထမဆုံး စတင်ပစ်သူ သေနတ်သမားသည် မတ်တတ်ရပ်၍ လှည့်ကာပတ်ကာ အားရ ပါးရပစ်ခတ်ပြီးနောက် ဒူးထောက်ပြီးလျှင် စားပွဲများအောက် ကြမ်းပြင်ပေါ်မှ လူများကို တစ်ချက်နှစ်ချက် ဝေ့ယမ်းပစ်ခတ်လိုက်သေးသည်။ ဤတွင် ကျည်ဆန်တစ်ခုသည် ဝန်ကြီးဦးဗဂျမ်း၏ လက်ယာဘက် လက်သူကြွယ်ထိပ်ကို လာရောက်ထိမှန်ခဲ့လေသည်။

ဤသို့ လက်ဝဲဘက်စားပွဲရှည်တွင်ထိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များထဲမှ ဦးရွှေဘော်နှင့် ပျော်ဘွယ်ဦးမြမှာ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သွားပြီး ဦးဗဂျမ်းနှင့် ဦးအောင်ဇံဝေတို့မှာ ကြမ်းပြင်တွင် မှောက်ချကာကွယ်နိုင်သဖြင့် အသက်မသေ ကြရသော်လည်း ဝန်ကြီးမိုင်းပွန်းစော်ဘွားကြီး စဝ်စံထွန်းမှာကား လူသတ် သမားများနှင့် အနီးဆုံးဖြစ်သောစားပွဲအစွန်းနေရာ၌ရှိနေသဖြင့် လှုပ်ရှားရန်

အခွင့်အရေး လုံးဝမရလိုက်တော့ပေ။ ထို့ကြောင့် သေနတ်သမားများ၏ အနီးကပ်ပစ်ခတ်ခြင်းကိုခံရပြီး ဒဏ်ရာပြင်းထန်စွာဖြင့် စားပွဲပေါ်သို့မှောက် လျက် လဲကျသွားရှာသည်။

လူသတ်သမား ၄ ဦးသည် အားလုံးကိစ္စချောပြီဟူ၍ စည်းဝေးခန်း ထဲမှပြန်ထွက်လာကြသည်။ အောက်သို့ဆင်းရန် လှေကားဆီသို့လာသည်။ ထိုအခိုက် စီးပွားရေးသတင်းစာတိုက်မှ သတင်းထောက် ဦးသန်းသည် စောစောက သေနတ်သံများကြောင့် ထောက်လှမ်းရန် လှေကားဆီသို့ ပြေးလာသည်။ ဤတွင် သေနတ်သမား ၄ ဦးနှင့် ပက်ကင်းတိုးလေတော့သည်။ သေနတ်သမားများက 'ဟေ့ မပြေးနဲ့' ဟု လှမ်းအော်ရာ ဦးသန်းသည် ကြမ်းပြင်ပေါ်သို့ မှောက်၍ဝပ်နေလိုက်ရ၏။ ထိုအခိုက်မှာပင် ဝန်ကြီးဦးရာဇော်၏ အခန်းမှ သက်တော်စောင့် ကိုထွေးသည် အပြင်သို့ ပြေးထွက်လာ၏။ ဤတွင် ရှေ့ဆုံးမှ စတင်းကိုင်သူ ရန်ကြီးအောင်က လှမ်းပစ်ခတ်လိုက်ရာ ကိုထွေးသည် အခန်းထဲသို့ နောက်ပြန်လဲကျသွားလေတော့သည်။ ထို့နောက် သေနတ် သမားများသည် လှေကားမှဆင်းကာ အသင့်စောင့်နေသောဂျစ်ကား ပေါ်သို့တက်၍ အတွင်းဝန်ရုံးထဲမှ အမြန်ထွက်ခွာသွားကြလေသည်။

ဤအချိန်အတွင်း ဘညွန့်ခေါင်းဆောင်သော ထရပ်ကားအဖွဲ့မှ ဘာမျှအလုပ်မဖြစ်ကြချေ။ ဘညွန့်သည် အစီအစဉ်အတိုင်း ထရပ်ကားကို အတွင်းဝန်ရုံးအပြင်ဘက်၌ ရပ်ထားခဲ့ပြီး ရုံးကြီးအတွင်းသို့ဝင်လာ၏။ လွှတ်တော် အဆောက်အဦးရုံးခန်းတွင် သခင်နုကို ရှာ၏။ ထိုနေ့က သခင်နု ရုံးမတက်ချေ။ ထို့ကြောင့် သူသည် အစီအစဉ်အတိုင်း မလုပ်နိုင်ဘဲ ထရပ်ကား ဆီသို့ ပြန်လာသည်။ အခြေအနေစောင့်ကြည့်နေစဉ် အတွင်းဝန်ရုံးဆီမှ သေနတ်သံများကို ကြားရသည်။ ထို့နောက် မကြာမီ သုခတို့ဂျစ်ကား လျင်မြန်စွာ မောင်းထွက်လာသည်။ အတွင်းဝန်ရုံးနှင့်တကွ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် လူများ ရုတ်ရုတ်သဲသဲဖြစ်လာသည်။ ဤတွင် ဘညွန့်တို့အဖွဲ့သည် ထရပ်ကား ကိုမောင်းကာ ဦးစောအိမ်သို့ ပြန်လာခဲ့ကြလေသည်။

အခန်း (၂)

ဦးအောင်ဆန်း၏ နောက်ဆုံးနေ့

၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက် ၁၀ နာရီ ၃၀ မိနစ် အချိန်တွင် လူသတ်သမားတို့လက်ချက်ဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ခေါင်း ဆောင်များ ကျဆုံးခဲ့ရှာသည်။ ကျဆုံးသည်မှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ဆိုလျှင် ၆၁ နှစ်တိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ကျဆုံးစဉ်က ဗိုလ်ချုပ်အောင် ဆန်းသည် အသက် ၃၂ နှစ်ကျော်သာ ရှိသေးသည်။ အကယ်၍ အသက်ထင်ရှားရှိနေလျှင် ယခုအချိန်တွင် ၉၃ နှစ်အရွယ်ခန့် ရှိပေမည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဘဝသို့ ရောက်မလာမီ သခင်အောင်ဆန်းဘဝ ၌ရှိစဉ် နတ်မောက်မြို့ တရားပွဲတစ်ခု၌ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက-

“ကျုပ်အရာရှိကြီးလည်း မလုပ်ချင်၊ မော်တော်ကားကြီးလည်း မစီးချင်၊ ကျုပ်လိုချင်တာက ဗမာ့မြေကို ဗမာတွေ ပြန်ရရေးနဲ့ လူတိုင်း လူတန်းစေ နေနိုင်ထိုင်နိုင်ရေးပဲ လိုချင်တယ်”

ဟု ဖွင့်ဟပြောဆိုခဲ့သည်။ ယင်းသို့ပြောသည့်အတိုင်းပင် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းသည် ကိုယ်ကျိုးကိုစွန့်လျက် တိုင်းပြည်အတွက် အနစ်နာခံကာ အစဉ်တစိုက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လာခဲ့သည်ကို ပြည်သူလူထုက ကောင်းစွာ ခံစားသိရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်ကို ချစ်ကြသည်။ လေးစားကြသည်။ မြတ်နိုးကြသည်။ ယုံကြည်ကြသည်။ အားကိုးကြသည်။ ယင်းသို့ရှိဆဲတွင် ဗိုလ်ချုပ်ကျဆုံးသွားရာ တောရောမြို့ပါမကျန်၊ ပြည်မတောင်တန်းမကျန် အားလုံးသော ပြည်သူလူထုကြီးမှာ ဝမ်းနည်းကြေကွဲမဆုံး ရှိကြသည်။ နှမြောတသမဆုံး ရှိကြသည်။ ယူကျုံးမရဖြစ်ကြသည်။ တစ်ချိန်တည်းပင် နယ်ချဲ့လက်ပါးစေ လူသတ်သမားများအပေါ်လည်း မကျေမချမ်း ဖြစ်ကြလေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ လုပ်ကြံခံရပုံနှင့်ပတ်သက်၍ ထိုနေ့မြင်ကွင်း ကို ဒဂုန်တာရာက 'ဦးအောင်ဆန်း၏ နောက်ဆုံးနေ့' ခေါင်းစဉ်ဖြင့် အတွဲ

၁၊ အမှတ် ၆ (၁၉၄၇ ခု၊ သြဂုတ်လ)ထုတ် တာရာမဂ္ဂဇင်းတွင် အောက်ပါ အတိုင်း ရေးသားဖော်ပြထားလေသည်။

ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်၊ စနေနေ့ ၁၀ နာရီခွဲ။

မိုးလင်းကတည်းကပင် ကောင်းကင်သည် အံ့မှိုင်းညိုမှိုင်းလျက်ရှိ သည်။ တိမ်တိုက်ဟူ၍ ဘာမျှကြည်လင်စွာ မမြင်ရ။ မိုးကိုကြည့်ရသည်မှာ မြူသန်းနေသော ပင်လယ်ပြင်ကြီးလို ဝိုးဝိုးဝါးဝါးနေသည်။ မိုးသည် ကင်းကင်း လွက်လွတ်စေသည်ဟူ၍မရှိဘဲ တဖွဲဖွဲနေလိုက်၊ တဖြိုင်ဖြိုင် ရွာချလိုက်နှင့် နောက်စေ့၍နေလေသည်။ ဒီကနေ့ အတွင်းဝန်များရုံးသို့ သွားစရာရှိသည်။ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် အထူးအရာရှိ ဦးသိန်းဟန် (ဇော်ဂျီ)က စနေနေ့ နေ့လယ်တွင် ဆောင်းပါးလာယူရန် ချိန်းထားသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အပါးတော်ဖြို ဗိုလ်ထွန်းလှထံမှလည်း ခရီးသွားခြင်းဆောင်းပါးကို လမ်းကြိုလျှင် ယူသွားပါဟု မှာထားချက်ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗိုလ်ထွန်းလှ (တက္ကသိုလ်နေဝင်း)ထံ ဆောင်းပါး ဝင်ယူရင်း ခဏတစ်ဖြုတ် စကားစမြည်ပြောပြီးနောက် ဆရာဇော်ဂျီထံသို့ သွားမည်ဟု စိတ်ကူးထားသည်။

၁၀ နာရီလောက်ကတည်းက အဝတ်အစားလဲပြီး မိုးအတိတ်ကို စောင့်လျက်ရှိသည်။ မိုးကားမစဲနိုင်။ သို့နှင့် စားပွဲတွင်ထိုင်ကာ အပြီးမသတ် သေးသော ကဗျာတစ်ပုဒ်ကိုစပ်ရင်း ၁၁ နာရီထိုးသွားလေပြီ။ မိုးကား မတိတ် သေးပေ။

နောက်ဆုံးတွင် မိုးစဲလိမ့်မည်မဟုတ်ဟု စိတ်ချလိုက်ပြီး အပေါ် အင်္ကျီထပ်ဝတ်ကာ လမ်းမကြီးသို့ ထွက်ခဲ့သည်။ အဆင်သင့်တွေ့သော ဒေါင်းတံဆိပ် တာမွေဘတ်စ်ကားကို တက်စီးသည်။ ကားထဲတွင် ကြည့်မြင်တိုင် မှ လိုက်ပါလာသည်ထင်ရသော တောသားသုံးယောက်နှင့် တရုတ်မနှစ်ယောက် ကို တွေ့ရသည်။ ကားပြတင်းတံခါးများမှာ ပိတ်ထားသည်။ ခရီးသည်တို့ကား တိတ်ဆိတ်စွာ လိုက်ပါလာကြသည်။ အပြင်ဘက်တွင်ကား မိုးသည် ရွာလျက် ပင်။ ရွံ့စွက်ချိုင့်ဝှမ်းတို့ဖြင့်ပြွမ်းသော ရန်ကုန်လမ်းကား စိုစွတ်လှသည်။

ကားသည် သိမ်ကြီးဈေးတွင် ခေတ္တရပ်ပြီး ဆက်လက်၍ တစ်ဟုန် တည်းမောင်းလာသည်။ ခရီးသည် အဆင်းအတက် သိပ်မရှိလှ။ သို့နှင့် စပတ် (ဗိုလ်အောင်ကျော်)လမ်းရောက်လျှင် ကျွန်ုပ်သည် ဆင်းလိုက်သည်။ ကျွန်ုပ်သည် ဒါလဟိုဇီ (မဟာဗန္ဓုလ)လမ်းဘက်မှ စပတ် (ဗိုလ်အောင်ကျော်) လမ်းကို ဖြတ်ကူးလိုက်သည်။

လမ်းဘေးတွင် မော်တော်ကားများသည် ဟိုတစ်စု၊ သည်တစ်စု ရပ်လျက်ရှိသည်။ တချို့ကား သွားလာလျက်။ မိုးကာဝတ်လျက် လူများသည် သွားကြလာကြနှင့် ရှုပ်ယှက်ခတ်နေသည်။ သူရိယတိုက်ရှေ့ အဝင်တံခါးမ ပေါက်ကြီးတွင်ကား လူများသည်ရပ်ကာ အတွင်းသို့ မျှော်ကြည့်လိုက်၊ စကားပြောလိုက်နှင့် နေကြသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ ကျွန်တော်ကား ရုံးဆင်း ချိန်မှို လူတွေရှုပ်နေတာ ထင်ပါရဲ့ဟုသာ သာမန်အောက်မေ့မိသည်။

ကျွန်တော်သည် အင်မတန် အရိပ်အခြေအနေကို မသိတတ်၊ မမြင်တတ်သူဖြစ်ချေသည်။ ခါတိုင်းကဲ့သို့ပင် ရဲရဲတင်းတင်း တံခါးပေါက်မှ အတွင်းသို့ ဝင်သွားသည်။ လမ်းကူးတွင်ကား လက်နက်ကိုင်စစ်သားများ စောင့်ကြပ်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

ခါတိုင်းလည်း စောင့်နေကျပဲဟု ထင်လိုက်မိသည်။ ကျွန်တော်သည် အတွင်းဝန်ရုံးသို့ သွားခံလှပေသည်။

ညှိုးလျော့သော မျက်နှာနှင့် လုံချည်အပြာဝတ်ထားသော စာရေးမ နှစ်ဦးသည် သုတ်သုတ် သုတ်သုတ်နှင့် ရုံးထဲမှ ထွက်လာသည်။ သို့နှင့် အလယ်ဆင်ဝင်အောက် ကားဆိုက်သည့်နေရာသို့ ရောက်လာသည်။ ခါတိုင်းလို ရုံးစေ့များ၊ ချပရာစီများ ရပ်ပြုနေသည်ကို အလျဉ်းမတွေ့ရ။ တိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်၍နေသည်။

ဗိုလ်ထွန်းလှအခန်းသို့တက်ရန် လှေကားတစ်ထပ်နှစ်ထပ်တက်မိပြီးမှ တိတ်ဆိတ်ငြိမ်ချက်သား ကောင်းလှသည်ကို စိတ်ထင်သွားရာ ဗိုလ်ထွန်းလှ ခေတ္တရုံးဆင်းချိန် လက်ဖက်ရည်သောက် သွားနေလိမ့်မည်ဟုတွေးကာ မတက် တော့ဘဲ ဆင်ဝင်အောက်ကိုဖြတ်သန်းကာ တစ်ဖက်ရှိ တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော် ရုံးခန်းသို့ လာခဲ့လေသည်။ ဇော်ဂျီထံ အပြန်မှပဲ ဝင်တော့မည်လေ။

လွှတ်တော်ရုံး ဝင်ဝင်ချင်း သခင်နု၏ရုံးခန်း တံခါးဝမှာ ပိတ်ထား သည်ကို တွေ့ရသည်။ သက္ကလတ်ခန်းဆီး အစိမ်းပုပ်ကြီးမှာလည်း ဆွဲပိတ် ၍ထားသည်။ သခင်နုရုံးခန်းကိုကျော်၍ ဆရာဇော်ဂျီ၏အခန်းသို့ ရောက်လေပြီ။ သူ့အခန်းမှာလည်း တံခါးပိတ်ထားပြီး ခန်းဆီးအစိမ်းပုပ်ကြီးသည် ဆွဲ၍စေ့ထား သည်။ ရုံးစေ့သုံးယောက်မှာ နံရံကိုမိုကာ ရပ်နေကြသည်။ ခါတိုင်းလို စကားပြောမနေကြ။ သူတို့သည် ငေးမှိုင့်တွေဝေ၍ တစ်မျိုးကြီးဖြစ်နေသည်ဟု အောက်မေ့လိုက်သည်။

ကျွန်တော်က ငိုငိုတိုင်းတိုင်းနေသော ရုံးစေ့တစ်ဦးအား “ဦးသိန်းဟန် ရှိသလား” ဟုမေးသည်။

“ရှိပါတယ်ခင်ဗျ”ဟု ခပ်တိုးတိုးသာ ခပ်အေးအေးဖြေသည်။ သည်တော့မှ မျက်နှာပျက်နေကြောင်း အသေအချာ သိလိုက်တော့သည်။ စိတ်ထဲတွင်ကား မရှင်း။

တံခါးစေ့ထားသဖြင့် အတွင်းသို့ ရုတ်တရက် မဝင်ဝံ့သေးဘဲ ရပ်ကာ ရုံးစေဘက်သို့ တစ်ဖန်လှည့်၍-

“အထဲမှာ အစည်းအဝေးလုပ်နေသလား”ဟု မေးရသည်။

ရုံးစေသည် ဘာမျှမပြောဘဲ အသာအယာ စေ့ထားသောတံခါးကို ဖွင့်ပေးသည်။ လှမ်းကြည့်လိုက်ရာ သူ၏စားပွဲတွင် ထိုင်နေသော ဆရာဇော်ရှိကို တွေ့မှ ထီးကိုထောင်ပြီး အတွင်းသို့ ဝင်လိုက်သည်။

ရုံးခန်းကား တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်လျက် ရှိသည်။ စေ့ထားသော ပြတင်းတံခါးမှ ပြာစိမ်းစိမ်း မှန်ရောင်သည် ရိုက်ဟပ်သဖြင့် အခန်းသည် စိမ်းပြာပြာဖြစ်နေသည်။ အခန်းထိပ်ရှိ စားပွဲကြီးတွင်ကား တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော် အကြံပေးအရာရှိ ဝတ်လုံဦးချန်ထွန်းသည် ခေါင်းငိုက်ကာ ငေးမှိုင့်နေလျက်ရှိသည်။

ဆရာဇော်ရှိသည် ကျွန်တော် ဝင်လာသည်ကို မြင်သောအခါ ဆိတ်ဆိတ်ပင်။ စကားမမြွက်ဟဘဲ ထိုင်ရန်ကုလားထိုင်ကိုသာ လက်ဖြင့်ညွှန်ပြသည်။ သူသည် ငေးငိုင့်၍နေသည်။ အတန်ကြာ တိတ်ဆိတ်လျက်ရှိသည်။ ကျွန်တော်ကား ခါတိုင်း လှုပ်ရှားဆူညံ၍ နေတတ်သော အတွင်းဝန်များရုံးသည် ဘာကြောင့် ယခုလို အံ့မှိုင်းရီဝေ၍နေသည် ဆိတ်ငြိမ်၍နေသည်ကို အံ့ဩလျက် ရှိသည်။

အတန်ကြာ ဆိတ်နေရာမှ “အားလုံးတော့ ဒုက္ခဖြစ်ကုန်ပြီ”ဟု ဆရာဇော်ရှိက တိုးတိုးညည်းလေသည်။ ကျွန်တော်ကား ဘာမှန်းမသိသေးသဖြင့် ကြောင်နေရာ သူက အကဲခတ်မိ၍ နေရာမှထကာ လက်ပြု၍ အပြင်သို့ ခေါ်ခဲ့သည်။ ကျွန်တော်သည် ထိတ်ခနဲဖြစ်သွားသည်။

“လက်ဖက်ရည်ဆိုင် သွားရအောင်”

မိုးတဖွဲတွင် ရုံးခန်းအပြင်ဘက် မြေနီလမ်းကလေးပေါ် ရောက်မှ ကျွန်တော် မနေနိုင်၍-

“ဘာဖြစ်လို့လဲဆရာ”ဟု မေးမိသည်။

“မင်း မကြားသေးဘူး”ဟု ဆရာဇော်ရှိက အံ့ဩနေသည်။

“ဟင့်အင်း၊ ကျွန်တော် အခုပဲ ဘတ်စ်ကားပေါ်ကဆင်းပြီး ရုံးကို တန်းလာတာ”

ဒီတော့မှ ဆရာဇော်ရှိက ဖြစ်ပုံကိုပြောပြသည်။ ခြင်္သေ့ဘဝ ဝစ်ယူနီဖောင်းကို ဝတ်ဆင်ထားသော လက်နက်ကိုင် လူလေးယောက်သည် ကျွန်တော် ဖြတ်လာခဲ့သော အလယ်ဆင်ဝင်အောက်မှတက်လာကာ ဦးအောင်ဆန်း၏ ရုံးခန်းတွင်းသို့ အတင်းတွန်းဝင်၍ အစည်းအဝေးပြုလုပ်လျက်ရှိသော အမှုဆောင် ဝန်ကြီးများအား စတင်းဂန်းဖြင့် ပစ်ခတ်ကြပြီး မည်သူမျှ ဖမ်းဆီးခြင်း မခံရဘဲ ဂျစ်ကားဖြင့် ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သွားသည်။ ကျွန်တော် မရောက်မီ တစ်နာရီကျော်ကျော်ခန့်က ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည် သည်သတင်းကို ကြားသောအခါ ထိပ်လန့်ကုန်လှုပ်၍ သွားသည်။ အသားများ တဆတ်ဆတ်တုန်၍လာသည်။

အတွင်းဝန်များရုံး လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ထဲတွင်ကား စာရေးစာချီစသော ရုံးသားတို့သည် ညှိုးငယ်သောမျက်နှာဖြင့် ဆိတ်ငြိမ်စွာ စားသောက်၍ နေကြသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ တစ်စားပွဲခြားရှိ နိုင်ငံရေးရာ အတွင်းဝန်ကိုကျော်မြင့်ကလေးက လှမ်း၍နှုတ်ဆက်လိုက်သည်။ သူသည် ခပ်အေးအေးခပ်တွေတွေပင် လက်ဖက်ရည်ကို သောက်နေသည်။

“အင်မတန် နှမြောဖို့ကောင်းတယ်ဗျာ”

“သိပ်ပြီး ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်တဲ့ နိုင်ငံရေးလုပ်ကြံမှုပဲ”

စသည်ဖြင့် လူအချို့သည် ညည်းတွားလျက်ရှိကြသည်။

ဆရာဇော်ရှိက-

“အမျိုးသားပျက်စီးခြင်းတစ်ရပ်ပဲ”ဟု တသသပြောသည်။

“ကျွန်တော် ရုံးဝင်းထဲဝင်လာတော့ လက်နက်ကိုင်ပုလိပ်တွေကို တွေ့တယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်ဝင်လာတာ မတားကြပါဘူး။ ဆင်ဝင်အောက် အဝင်မှာတောင် အသိစာရေးတစ်ယောက်နဲ့ တွေ့သားပဲ။ သူကလည်း ဘာမှ မပြောဘူး”

“လူတွေဟာ မပြောရက်ကြဘူး”ဟု ဆရာဇော်ရှိကဆိုလေသည်။ လက်ဖက်ရည်သောက်နေကြစဉ် ခုတင်ပဲ ဆေးရုံးမှပြန်လာသော ရုံးသားတစ်ဦး အပါးကပ်လာ၍-

“ဘယ့်နယ်လဲ”ဟု ကျွန်တော်တို့က ဝိုင်း၍မေးမြန်းသည်။ သူက မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီးမှတစ်ပါး အားလုံးဆုံးရှုံးပြီဟုပြောသည်။ သူသည် အသံတုန်နေ၍ မျက်နှာမှာ ဖြူဖပ်ဖြူရော်ဖြစ်နေသည်။

“ဝိုလ်ချုပ်ကော”ဟု တစ်ယောက် တိုးတိုးမေးသည်။

“မျက်နှာကို အဝတ်နဲ့ ဖုံးထားတယ်”

ကျွန်တော်လည်း ကြာကြာမနေနိုင်ဘဲ ဂျူဒီအီစကယ် (သိမ်ဖြူ)လမ်း တံခါးပေါက်မှကျော်၍ အပြင်ဘက်လမ်းသို့ ထွက်ခဲ့သည်။ မိုးသည် တစ်မိမိပွဲ ရွာလျက်ပင် ရှိသည်။ လူတစ်ယောက်သည် မိုးရွာထဲတွင် ထီးဆောင်း၍ တချို့က ထီးမပါဘဲ၊ တချို့ ပလက်ဖောင်းပေါ်တွင်ရပ်ကာ အတွင်းဝန်ရုံးဘက် သို့ မျှော်ကြည့်နေကြသည်။ လူတစ်ယောက်က ကျွန်တော့်လက်မောင်းကို ဆွဲကိုင်၍-

“ဒီမယ်၊ ခုနက ဝန်ကြီးတွေ သေနတ်ပစ်ခံရတယ်ကြားတယ်။ ဟုတ်သလားခင်ဗျာ” ဟုမေးသည်။ သူကား အကြောင်းမျိုးစုံကို သိချင်နေပေ လိမ့်မည်။

“ဟုတ်ကဲ့” ဟူ၍သာ ဖြေကြားပြီး တစ်ဖက်သို့ ဖြတ်ကူး၍ အသင့် တွေ့ရသော ဒေါင်းတံဆိပ်ကားကိုတက်စီးလိုက်သည်။ ကားသည် လမ်းမတော် သို့ ပြေးလျက်ရှိသည်။

ကားထဲတွင် လူမနည်းလှပေ။ ခရီးသည်အားလုံး မျက်စိမျက်နှာ မကောင်းကြ။ ခပ်ရွယ်ရွယ်မိန်းမပျိုတစ်ဦးက-

“ဖြစ်မှဖြစ်ရလေနော်၊ ဖြစ်မှဖြစ်ရလေနော်” ဟု မြည်တမ်းလျက်ရှိ သည်။

ဈေးသည်ဟုထင်ရသော ခပ်အိုအိုမိန်းမကြီးနှစ်ယောက်ကား-

“ဗိုလ်ချုပ် အသက်ရှင်ပါစေတော်၊ ဗိုလ်ချုပ်အသက်ရှင်ပါစေတော်” ဟု ဆိုတောင်း၍နေကြသည်။

ယခုမှပင် သိရသော မိန်းမတစ်ယောက် မေးမြန်းသည်ကို-

“မပြောကြနဲ့၊ မပြောကြနဲ့” ဟု အသာလက်ကုတ်၍ တီးတိုးတားမြစ် သည်။ သူတို့သည် မပြောရကြ။

သန့်ပြန့်စွာ ဝတ်စားထားသော တရုတ်တစ်ဦးက-

“အားကီးရက်စက်တာပဲ” ဟု ကျွန်တော့်ဘက်သို့လှည့်၍ ရေရွတ် လျက်ရှိသည်။ မျက်နှာထားတင်းတင်းနှင့် ဘတ်စ်ကားဒရိုင်ဘာသည် တောက် ခေါက်လိုက်သည်။

သိမ်ကြီးဈေးသို့ရောက်သောအခါ လူသွားလူလာ ကင်းရှင်းနေပြီး ဈေးဆိုင်များမှာ ပိတ်ထားလေပြီ။ သတင်းသည် တစ်ဟုတ်ချင်း ပျံ့နှံ့၍ သွားလေသည်။ မော်တော်ကား၊ လန်ချားတို့ကား ခပ်မြန်မြန်သွားလာကြ သည်။

ကားပေါ်မှဆင်း၍ လမ်းထဲသို့ဝင်လာသောအခါ အိမ်ဝတွင် လူတို့

သည် မှိုင်တိုင်တိုင်နှင့် ရပ်ကာကြည့်နေသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ လူတို့သည် အငြိမ်မနေထိုင်ကြ။ မိုးသည် မစဲဘဲ ရွာလျက်ပင်။

လူတို့သည်-

“ဖြစ်မှဖြစ်ရလေ၊ ဖြစ်မှဖြစ်ရလေ” ဟု တတွတ်တွတ် မြည်တမ်း ရင်းပင် ညနေစောင်းလာတော့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်ဆုံးကြောင်းကား ညနေ သတင်းစာများမှ ကြားရလေပြီ။ မည်သူမျက်နှာကြည့်ကြည့် မျက်နှာညှိုးငယ် နွမ်းလျော့နှင့်။ လမ်းမပေါ်မှ စက်ပြင်ဆရာတစ်ဦး၏ မိန်းမပါးစပ်မှ-

“ကျုပ်တို့တော့ ထမင်းလည်း မချက်တော့ဘူး။ စားချင်စိတ်လည်း မရှိတော့ပါဘူးရှင်” ဟူသောအသံသည် သဲ့သဲ့မျှပေါ်ထွက်လာသည်။

နေဝင်မီးငြိမ်း အမိန့်ထုတ်ထားသဖြင့် ညဉ့်ဦးသည် တိတ်ဆိတ်ကာ မှောင်လှသည်။ အိမ်သားများဆုံတိုင်း ညနေခင်းကအကြောင်းကိုသာ ပြောကြ သည်။ ရှိုက်သံ၊ တမ်းတသံ၊ ညည်းညူသံ၊ တသသံ။

တိတ်ဆိတ်မှောင်မည်းသဖြင့် စောစော အိပ်မပျော်နိုင်ကြ။ နေခင်းက ဟာ အိပ်မက်ပဲဖြစ်ကြပါစေတော့ဟု မိန်းမများ ဆုတောင်းကြသည်။ ညဉ့်နက် သော်လည်း ချောင်းဟန့်သံ၊ လူးလွန့်သံတို့သည် ဆက်၍နေသည်။ ရှေ့ခနဲ မီးခြစ်၍ နောက်ဖေးထကြပြန်သည်။ တစ်ရေးနိုးဆုံလျှင်-

“ဘယ်တော့များမှ မေ့ပျောက်ပါ့မလဲနော်” ဟု အိပ်ချင်သံနှင့် ဆိုကြ သည်။ တစ်ရေးနိုးတိုင်း သတိရလျက် ရှိသည်။ မကြာခဏ အိပ်မက်ပြီး နိုးသည်။ သို့နှင့်ပင် တအောက်မေ့မေ့ တသသနှင့် ထိုညကို လွန်မြောက်ရ လေသည်။^၁

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကျဆုံးစဉ်က ဗိုလ်ချုပ်၏မိခင် အမေစု ပြောပြခဲ့သော စကားများသည် သားတို့၏ချစ်ခြင်းဖြင့် မိခင်၏ရင်ထဲမှ ထွက်ပေါ်လာသော စကားရပ်များဖြစ်သည်။ အမေစုက သားသေသည်ဟု ကြားရသောအခါ ဝမ်းနည်းရုံမျှသာမက အံ့လည်းဩသည်ဟုဆိုသည်။ ဤအချက်သည် အလွန်ဂရုမေ့ ပြုဖွယ်ကောင်းသောအချက် ဖြစ်၏။ အမေစု အံ့ဩရသည်မှာ အခြားကြောင့်မဟုတ်။ တစ်နိုင်ငံလုံးက မေတ္တာထားသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဤကဲ့သို့ ရေတိမ်တွင် နစ်ရခြင်းအတွက် အံ့ဩရခြင်းဖြစ် သည်။ အမေစုက-

၁။ ဒဂုန်တာရာ 'ဦးအောင်ဆန်း၏ နောက်ဆုံးနေ့' တာရာမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၆၊ (၁၉၄၅ ခု၊ ဩဂုတ်)

“ကျုပ်သားဖြစ်တဲ့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဟာ ဒီလိုသတ္တိကြောင်တဲ့ အမှုမျိုးကို ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်ကလေးကပင် ရှုတ်ချခဲ့တဲ့လူ ဖြစ်ပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်က မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီး ဦးစောကို မသမာသူတို့ ချောင်းမြောင်းပြီး ဝသနတ်နဲ့ပစ်စဉ်က ဗိုလ်ချုပ်ကိုယ်တိုင် အများကြီး ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချတဲ့ စကားတွေကို ပြောခဲ့ပါတယ်။ ဟိုတုန်းက ဗိုလ်ချုပ်ဟာ နယ်လှည့်ရင်း ကျုပ်ထံဝင်ပြီး ကန်တော့သွားတယ်။ အဲဒီတုန်းက ကျုပ်ကတော့ စိုးရိမ်လွန်းလို့ ‘သားရယ်၊ လူဆိုတာ အထက်ရောက်နေရင် သူတစ်ပါးက မနာလိုလို့ မကောင်းကြံစည်တာမျိုး ခံရတတ်တယ်။ အစစ အရာရာ သတိထားပါကွယ်’ လို့ ပြောမိပါတယ်။ ဒီတော့ ကျုပ်သားက ‘ဗျာ၊ ဒါကတော့ ဘုရားတောင်မှ အတိုက်အခံရှိသေးတာပဲ။ ကိုယ်ကသာ လမ်းမှန်ကနေပြီး မှန်တဲ့အလုပ်ကို လက်ကိုင်ထားရင် ဘာမှကြောက်စရာမလိုပါဘူး။ အမေရယ် မစိုးရိမ်ပါနဲ့။ စစ်တိုက်နေတုန်းကတောင် မသေခဲ့သေးတာ။ ယခု တိုင်းပြည်နဲ့ လူထုဟာ အရင်လို မဟုတ်တော့ပါဘူး။ အကောင်းအဆိုး ဝေဖန်တတ်ပါပြီ’လို့ အားရ ပါးရ ရယ်ရယ်မောမောနဲ့ ပြောသွားခဲ့ပါတယ်။ ယခုတော့ ကျုပ်သား အောင်ဆန်းဟာ သူ့အလွန်မှန်းတီး ရွံရှာတဲ့ လုပ်ကြံနည်းကြောင့် ကွယ်လွန် သွားရရှာပြီ။ ကျုပ်မှာချင်တာကတော့ သူ့ကို လေးစားကြသလို၊ ခေါင်းဆောင် များရဲ့ ညွှန်ကြားချက်ကို ပြည်သူလူထုက ယုံယုံကြည်ကြည် လေးလေးစားစားနဲ့ လိုက်နာပြီး မိမိတို့လိုလားတဲ့ခရီးကိုရောက်အောင် ဆောင်ရွက်ကြဖို့ပါပဲ။ အဲဒီလို ဆောင်ရွက်လို့ ရည်ရွယ်ချက်ကိုရောက်ကြပြီဆိုရင် အဒေါ်မှာ ခံစား ရတဲ့ သားနှစ်ယောက် ဆုံးရတဲ့ အပူမီးဟာ ငြိမ်းတန်သလောက် ငြိမ်းပါလိမ့် မယ်”ဟူ၍ ပြောပြခဲ့လေသည်။

အမေစုသည် အာဇာနည်မိခင် ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် သူတစ်ပါး ထက် ထူးသောအချက်မှာ အာဇာနည်သားကောင်းနှစ်ယောက် ဆုံးရှုံးရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အတူလုပ်ကြံခံရသူမှာ အစ်ကို ဦးဘဝင်း ဖြစ်သည်။ ဦးဘဝင်းသည် ညီ၏အမှုဆောင်ကောင်စီထဲတွင် ဝန်ကြီးတစ်ဦး အဖြစ်ဖြင့် တိုင်းပြည်တာဝန်ကို ရိုးသားဖြောင့်မတ်စွာ ထမ်းဆောင်ခဲ့သော အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လုပ်ကြံခံရသည်ဟူသောသတင်းကိုကြားလျှင် ကြားချင်း ပထမဆုံး ‘သောကမီး’တောက်လောင်ခြင်းခံရသူမှာ ‘ဗိုလ်ချုပ် ကတော် ဒေါ်ခင်ကြည်ပင် ဖြစ်သည်။ ဒေါ်ခင်ကြည်သည် မြောင်းမြမြို့နေ အဖ ဦးမိုးညှင်း၊ အမိ ဒေါ်ဖွားစုတို့၏ သားသမီး ၁၀ ဦးအနက် အငွေမြောက်

သမီးဖြစ်သည်။ ၁၉၁၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်သောကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်ထက် ၃ နှစ်ခန့်ကြီးသည်။ သူ့နာပြုချုပ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင် နေစဉ် လူနာအဖြစ် ဆေးရုံးလာတက်သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် တွေ့ဆုံ မေတ္တာမျှကာ ၁၉၄၂ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့တွင် ဘီအိုင်အေ ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီး (ယခုနိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးတက္ကသိုလ်) တွင် ထိမ်းမြား လက်ထပ်ခဲ့ပြီး အောင်ဆန်းဦး၊ အောင်ဆန်းလင်း၊ အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် ငယ်စဉ်မီးတွင်းထဲကပင် ကွယ်လွန်ခဲ့သော သမီးငယ်တစ်ဦးအပါအဝင် သား နှစ်ယောက် သမီးနှစ်ယောက် ထွန်းကားခဲ့သည်။

ဒေါ်ခင်ကြည်သည် မိမိခင်ပွန်းအလောင်းကို နေအိမ်သို့ ယူဆောင် လာသောအခါ ခင်ပွန်းသည်အား မြန်မာ့ဂါရဝတရားအတိုင်း ဦးသုံးကြိမ်ချလေ သည်။ သူ၏ မျက်စိတွင် မျက်ရည်စများ အများနည်းတူ တွေ့ကောင်း တွေ့ရလိမ့်မည်။ သို့သော် ဒေါ်ခင်ကြည်သည် စိတ်မာန်ကိုတင်း၍ မိမိကိုယ်ကို မိမိ ချုပ်တည်းနိုင်သော အမျိုးသမီး ဖြစ်လေသည်။

“ကျွန်မရဲ့ခင်ပွန်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဟာ တိုင်းပြည်နဲ့ လူမျိုး အတွက် ကြိုးပမ်းရင်း လမ်းခုလပ်မှာ ကျဆုံးခဲ့ရပါပြီ”

ဒေါ်ခင်ကြည်သည် မိမိ၏ခင်ပွန်းအပေါ်၌ ဇနီးမောင်နှံ ရာသက်ပန် ကဲ့သို့ သဘောထား၍ သက်ဆုံးတိုင် ဘဝခရီးကို အတူတူ လျှောက်လှမ်း သွားကြရလိမ့်မည် ထင်မှတ်ခဲ့ပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် မိမိ၏လင်သား ဆုံးရှုံးသောအခါ မည်မျှလောက် ထိခိုက်ကြေကွဲ ဝမ်းနည်းပူဆွေးမည်ကို ကိုယ်ချင်းစာတရားရှိသောသူတို့ ချင့်ချိန်၍သာ ကြည့်ကြပါတော့။ သို့သော် သူသည် ဇနီးမယားကောင်းပီပီ ဗိုလ်ချုပ်၏ဆန္ဒ၊ ဗိုလ်ချုပ်၏ သဘောထား၊ ဗိုလ်ချုပ်၏လမ်းစဉ်၊ ဗိုလ်ချုပ်၏အလုပ်ကို ကောင်းစွာသဘောပေါက်သူ ဖြစ် သည်။ ထို့ကြောင့် သူက ဆက်လက်၍-

“လူထုကို ကျွန်မ ပြောလိုတာကတော့ မိမိတို့ အားကိုးယုံကြည် လေးစားသော ခေါင်းဆောင်ကြီးကို ရက်ရက်စက်စက် လုပ်ကြံကြတဲ့အတွက် ကြောင့် ဒေါသထွက်ပြီး စိတ်လိုင်မာန်ပါ မလုပ်ကြဖို့ ပြောချင်ပါတယ်။ သူ့ချခဲ့တဲ့ လမ်းစဉ်အတိုင်း တစ်သဝေမတိမ်း လိုက်နာကျင့်ဆောင်ပြီးတော့ သူရည်မှန်းခဲ့တဲ့ လွတ်လပ်ရေးကို မရမနေ ကြိုးပမ်းကြပါ”ဟူ၍ ပြောခဲ့လေ သည်။

ဗိုလ်ချုပ်အား လုပ်ကြံသော အမှုကြီးသည် ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံတော် ပြည်တွင်းရေးသာဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤအဖြစ်သည် ကမ္ဘာအနှံ့ ဂယက်ရိုက်

ခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ်က လွတ်လပ်ရေးရရှိရာ လက်တစ်ကမ်းသာ လိုတော့သည်။ သို့သော် ဗြိတိသျှတို့နှင့် အဆက်ပြတ်ကြသေးသည်မဟုတ်။ စင်စစ်မှာ ကျွန်ုပ်တို့ နိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် ဆက်သွယ်၍ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး တည်ဆောက်ရန်အလို့ငှာ စီစဉ်စရာ လုပ်ငန်းများ ကျန်နေသေးသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအချိန်ကဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှအင်ပါယာ၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုသာ ဖြစ်နေသေးသည်။

ဤကဲ့သို့ ဗြိတိသျှအင်ပါယာ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်နေသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံသာမဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အိမ်နီးချင်းဖြစ်သော အိန္ဒိယနိုင်ငံ သည်လည်း ဤကဲ့သို့ အလားတူပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးဦးစွာ အိန္ဒိယခေါင်းဆောင်ကြီး မဟတ္တမဂန္ဒီ (၁၈၆၉-၁၉၄၈)က ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ၏သတင်းကို ကြားသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အောက်ပါစကားရပ်တို့ကို ပြောကြား လေသည်။

“မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကို တိုက်ပြီးလျှင် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကို မြန်မာတို့၏ အိမ်တိုင်ယာရောက် ပို့ပေးခဲ့သော အာဇာနည် ပုဂ္ဂိုလ်များကို ယခုကဲ့သို့ သွေးအေးအေးနှင့် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သည်ဆိုသည်မှာ ယုံကြည် စရာပင်မရှိချေ။ ကျွန်ုပ်သည် လွန်လေပြီးသော ခေါင်းဆောင်များ၏ ဆွေမျိုး ညာတီများကိုလည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကိုလည်းကောင်း ကရုဏာ သက်ပါ၏။ ယခုဖြစ်ရသည်မှာ သာမည လူသတ်မှုမဟုတ်ချေ။ ဤအမှု၏ နောက်တွင် နိုင်ငံရေးလောဘဇော ရှိနေလိမ့်မည်။ ယခုအခါ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ နိုင်ငံရေး ပြိုင်ဆိုင်မှုတို့တွင် ဤလောဘဇော ထကြွနေသောအချက်မျိုးကို တွေ့မြင်နေရသည်။ ဤအချက်သည် မနုဿလူသားတို့၏ နောင်ရေးအတွက် အတိတ်နိမိတ်ကောင်း မဟုတ်ချေ။ ထို့ကြောင့် ဤဝမ်းနည်းဖွယ်ရာ အဖြစ် အပျက်ကိုမူတည်၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် သင်ခန်းစာယူရမည်။ ဤအဖြစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက်သာလျှင် ဝမ်းနည်းကြေကွဲစရာမဟုတ်။ အာရှအတွက် လည်း ဝမ်းနည်းကြေကွဲစရာ ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာတစ်ခုလုံးအတွက်လည်း ဝမ်းနည်းကြေကွဲစရာဖြစ်သည်။”

မဟတ္တမဂန္ဒီသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ အဖြစ်အပျက်ကို ကြားရ သောအခါ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏အရေးကိုလည်း တွေးမိသည်ဟု ထင်သည်။ သူတွေးမိသည့်အတိုင်းလည်း မှန်ပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လုပ်ကြံခံရပြီးသည့်နောက် ၆ လခန့်အကြာတွင် အိန္ဒိယ နိုင်ငံ၏ နှလုံးသည်ပွတ်နှင့်တူသော ဂန္ဓီကြီးသည်လည်း ၁၉၄၈ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ

၃၀ရက်နေ့တွင် လုပ်ကြံသူတို့၏ လက်ထဲတွင် အသက်ဖိစိန်ကြွေခဲ့ရလေသည်။

ထိုအချိန်က အိန္ဒိယနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် ဂျဝါလာလာနေရှ (၁၈၈၉-၁၉၆၄)သည်လည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဝမ်းနည်းကြေကွဲ ကြောင်း ကြေညာချက်တစ်ရပ် ထုတ်လေသည်။

“ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ကျွန်ုပ်၏မိတ်ဆွေလည်း ဖြစ်သည်။ ရဲဘော်ရဲဘက်လည်း ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်သည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင်လျှင် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး၏ ဗိသုကာဖြစ်သည်။ မြန်မာတို့ကလည်း သူ့အား ခေါင်းဆောင်ဟူ၍ အသိအမှတ်ပြုကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်သည် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်း ကွယ်လွန်သည့်အတွက် ဝမ်းနည်းကြေကွဲပါသည်။ ထိုအတူပင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ရဲဘော်ရဲဘက်များအတွက်လည်း ဝမ်းနည်းကြေကွဲ ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက်လည်း ဝမ်းနည်းကြေကွဲရပါသည်။ အာရှတိုက် သည် သတ္တိရှိ၍ အမြော်အမြင်နှင့်ပြည့်စုံသော သားကောင်းရတနာတစ်ဦး ဆုံးပါးရသည့်အတွက်လည်း ဝမ်းနည်းကြေကွဲရပါသည်။ လွတ်လပ်ရေးကို ခြိမ်းခြောက်နေသော အကြမ်းဖက်ဝါဒကို အိန္ဒိယ-မြန်မာနှင့် အာရှတို့က ကျူးလွန်နေပါလျှင် ကျွန်ုပ်တို့ မျှော်မှန်းနေသောအရာများ လွင့်ပါးသွားရပေ လိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ဟူသောအရာတို့ကို အပြီးတိုင် ချုပ်ငြိမ်းအောင် အဖွဲ့အစည်းနှင့်တကွ ကြိုးပမ်း၍ လူမှုရေးကို အန်တုဖက်ပြိုင်သော အင်အားစုများကို ရင်ဆိုင်၍ တိုက်ခိုက်ဖြိုဖျက်ကြရမည်”

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကျဆုံးစဉ်က မိုဟာမက်အလီဂျင်းနားမှာ လွတ်လပ်သော ပါကစ္စတန်နိုင်ငံအတွက် ဘုရင်ခံချုပ်ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု သတ်မှတ် ထားခြင်းခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ မစ္စတာဂျင်းနားကလည်း ကွယ်လွန်သူ အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အလွန်တရာမှ ဝမ်းနည်းကြေကွဲကြောင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် လွတ်လပ်ရေးရလာသောအခါ လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံ သူ နိုင်ငံသားတို့သည် ယဉ်ကျေးသော နိုင်ငံကြီးများတို့၏ အကျိုးတရားကို ဆန့်ကျင်သော နည်းလမ်းမှန်သမျှကို အလိုမရှိကြောင်း ပြနိုင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်း ကြေညာချက် ထုတ်ခဲ့သည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံ ကွန်ဂရက် အလုပ်အမှုဆောင် အဖွဲ့ကလည်း မြန်မာ နိုင်ငံ လုပ်ကြံမှုကြီးနှင့်ပတ်သက်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခု ချမှတ်လေသည်။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကွယ်လွန်ရသည်မှာ မြန်မာပြည် အတွက်သာလျှင် နစ်နာသည်မဟုတ်။ အာရှတိုက်အတွက်လည်း ဆုံးရှုံးမှု တစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။ ဤလုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုများသည် ပြည်သူလူထု၏

ဘဝနှင့် ပြည်သူလူထုတို့၏ လူမှုရေးလုပ်ငန်းများကို အဆိပ်ကဲ့သို့ ဖျက်ဆီးလျက်ရှိသည်ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

အင်ဒိုနီးရှားခေါင်းဆောင် ဒေါက်တာရှာရီယာကလည်း ဤကွန်ဂရက်ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် အလားတူသော သဘောတရားတို့ကို ပြောပြခဲ့လေသည်။ ဒေါက်တာရှာရီယာက-

“ဦးအောင်ဆန်းအား လုပ်ကြံလိုက်ခြင်းမှာ ဗမာပြည်အတွက် သာမက အာရှအတွက်ပါ ပြင်းထန်သော လက်သီးချက်ကြီးဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ဦးအောင်ဆန်း ချမှတ်ခဲ့သောလမ်းစဉ်ကိုလိုက်၍ ရည်ရွယ်ချက်ပြီးသည်အထိ ဖြည့်စွမ်းကြပါ”ဟူ၍ ကြေညာချက် ထုတ်ပြန်ခဲ့လေသည်။

ဗြိတိသျှနိုင်ငံကမူကား ဆဋ္ဌမမြောက် ဂျော့ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်တိုင်က မြန်မာနိုင်ငံဘုရင်ခံသို့ စာလွှာတစ်ရပ်ပေးပို့လိုက်လေသည်။ ထိုစာလွှာတွင် ဘုရင်မင်းမြတ်က ၁၉၄၇ ခု၊ ဇန်နဝါရီလတွင် ဦးအောင်ဆန်းနှင့် သခင်မြတို့ကို လူကိုယ်တိုင် တွေ့ဆုံဖူး၍ ယခုထိုပုဂ္ဂိုလ်များ ကွယ်လွန်သည်ဟု ကြားရသောအခါ အလွန်တရာမှ ဝမ်းနည်းကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ကွယ်လွန်သော အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ ဆွေမျိုးညာတိများကို ၎င်းတို့နှင့် ထပ်တူ ဝမ်းနည်းကြောင်း”ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

ဗြိတိသျှဘုရင်မင်းမြတ်၏ စာလွှာတွင် ဒဏ်ရာအနာတရရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အခြေအနေကို မြန်မာနိုင်ငံဘုရင်ခံက အစီရင်ခံရန် ညွှန်ကြားထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရ၏။ ထို့ပြင် ဒဏ်ရာအနာတရရှိသော လူပုဂ္ဂိုလ်တို့ ထိုဒဏ်ရာမှ လွတ်မြောက်၍ ပျောက်ကင်းပါစေရန် ဆုတောင်းသည့်အချက်လည်း ပါဝင်လေသည်။ ဤအချက်တို့ကို ထောက်ရှုသော် ဗိုလ်ချုပ်နှင့် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်တို့ကို လုပ်ကြံလိုက်သောသတင်းသည် ဗြိတိသျှဘုရင်မင်းမြတ်ထံသို့ ပထမဦးစွာ ရောက်ရှိသွားဟန်တူလေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လုပ်ကြံခြင်းခံရသောသူတို့တွင် ဆရာဒီးဒုတ်ဦးဘချိုသည် ထိုနေ့မွန်းလွဲ ၁ နာရီ မိနစ် ၄၀ ရောက်မှ ကွယ်လွန်သည်။ ဝန်ကြီးဦးရာဇဝတ်၏ ကိုယ်ရံတော် ကိုထွေးမှာကား ထိုနေ့မွန်းလွဲ ၂ နာရီ ၁၅ မိနစ်ရောက်မှ ကွယ်လွန်သည်။ မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီး စဝ်စံထွန်းမှာမူ ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၂၀ ရက်နေ့ မွန်းတည့်အချိန်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦး မကွယ်လွန်မီ ဆဋ္ဌမမြောက် ဂျော့ဘုရင်က သတင်းရ၍ မြန်မာနိုင်ငံဘုရင်ခံ ဆာဟူးဘတ်ရန်စံထံသို့ အမှာစကား မိန့်ကြားခြင်း ဖြစ်ဟန်တူလေသည်။

ဗြိတိသျှ နန်းရင်းဝန် အက်တလီကမူကား မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအဖွဲ့သို့ အကြောင်းကြားသောအခါ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ သခင်မြနှင့် အခြားသုံးဦးတို့ ကွယ်လွန်ကြောင်း ကြားသိရ၍ ဝမ်းနည်းကြေကွဲသည်ဟုဆိုသည်။ ဤအဆိုကို ထောက်ရှုလျှင်လည်း ထိုအချိန်က ဆရာဒီးဒုတ်ဦးဘချိုနှင့် မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီးတို့နှစ်ဦး မကွယ်လွန်မီ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအဖွဲ့ကို ဝမ်းနည်းကြောင်း စာလွှာပေးပို့သည်ဟု ယူဆရန်ရှိသည်။ နန်းရင်းဝန်အက်တလီက ဒဏ်ရာရသူများ သက်သာပါစေဟုလည်း ဆုတောင်းလိုက်သေး၏။ ထို့ပြင် နန်းရင်းဝန်သည် ဗိုလ်ချုပ်ကတော် ဒေါ်ခင်ကြည်အား ဝမ်းနည်းကြေကွဲကြောင်း သံကြိုးပေးပို့သည်။ ၎င်းသံကြိုးစာတွင် ဗိုလ်ချုပ်နှင့် မိတ်ဆွေဖြစ်ခဲ့ရသည်ကို အလွန်မြတ်နိုးကြောင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်၏ ခေါင်းဆောင်မှုကိုလည်း ချီးကျူးကြောင်း ဖော်ပြပါရှိသည်။ အိန္ဒိယဘုရင်ခံဖြစ်သူ လော့ဒ်လူဝီမောင့်ဘဠုန်တန်ကမူကား တိုတိုတုတ်တုတ်ပင်-

“ကျွန်ုပ်သည် ဆိုးရွားလှသောအဖြစ်ကို ကြားမိ၍ အလွန်တုန်လှုပ်မိပါသည်”ဟု မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအဖွဲ့သို့ သဝဏ်လွှာ ပေးပို့ခဲ့လေသည်။

အခန်း (၃)

သမိုင်းတစ်ကွေ့မှတ်တမ်း

(က)

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ခေါင်းဆောင်များ လုပ်ကြံခံရခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဗိုလ်မှူးအေးငွေ (အငြိမ်းစား)က သူ၏ 'သမိုင်းတစ်ကွေ့မှတ်တမ်း' စာအုပ်၌ ဤသို့မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။

“ဗိုလ်ချုပ်တို့ လုပ်ကြံခံရမည့်နေ့ (ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်)နံနက် ၇ နာရီခွဲလောက်မှာ ဗိုလ်မှူးစိန်မှန်နှင့် အက်စ်ဘီ (သတင်းတပ်ဖွဲ့)မှ ကပြားစုံထောက်တစ်ဦးသည် ကျွန်တော်တို့တပ်ရင်းတည်ရှိရာ ရွှေတိဂုံအနောက်ဘက် ဝစ်တန်းလျားဆီသို့ ရောက်လာကြပြီး တပ်ခွဲတစ်ခုလောက် အသင့်ပြင်ထားဖို့ လုပ်ရမည့်တာဝန်ကမူ ယနေ့နေ့လယ်ပိုင်း ၁၄ နာရီလောက်တွင် ဂဠုန်ဦးစော အိမ်ကို စီအိုဒီမှ ပျောက်ဆုံးသွားသော ဘရင်းသေနတ်များနှင့်ပတ်သက်၍ သွားရောက် ရှာဖွေရန်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားကာ အစီအစဉ်များ ပေးသွားပါသည်။ ဗိုလ်မှူးစိန်မှန်တို့ ပြန်သွားလျှင်ပြန်သွားချင်း တပ်မှူးများ အစည်းအဝေး ချက်ချင်းပြုလုပ်ပါသည်။

အစည်းအဝေးတွင် ထိုအရေးအတွက် တပ်ခွဲမှူး ဗိုလ်သိန်းဟန် ခေါင်းဆောင်သော တပ်ခွဲ(၆)အား တာဝန်ပေးလိုက်ပါသည်။ ၎င်းနောက် ဆယ်ရေးတစ်ရေး ကိုးရေးတစ်ရာဆိုသလို လိုရမယ်ရ ကျန်တပ်ဖွဲ့အားလုံးတို့ အားလည်း အဆင်သင့် ပြင်ဆင်ပြုလုပ်ထားလိုက်လေသည်။

နံနက် ၁၀ နာရီလောက်မှာ တပ်အားလုံး စားပြီးသောက်ပြီး ယူနီဖောင်း အပြည့်အစုံ၊ လက်နက်အပြည့်အစုံတပ်ဆင်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ကားများလည်း ဓာတ်ဆီအပြည့်အဝ ဖြည့်တင်းပြီး အသင့်ရှိနေပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဗိုလ်သိန်းဟန်တပ်ခွဲနှင့် တပ်အားလုံး အသင့်ပြင်ဆင်ထားခြင်းမှာ လည်း ယခုတိုင် ဗိုလ်ချုပ်တို့ လုပ်ကြံခံရမည့်အရေးအခင်းနှင့် ဘာမျှမပတ်သက်သေးပါ။ ဗိုလ်မှူးစိန်မှန်တို့ လာရောက်ညွှန်ကြားမှုအရ ဘရင်းသေနတ် ၂၀၀ စီအိုဒီမှ ပျောက်ဆုံးခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဂဠုန်ဦးစောအိမ်ကို တက်ရောက်ရှာဖွေရန်အတွက် ဖြစ်သည်။

ထိုသို့တပ်များ အဆင်သင့်ဖြစ်ပြီး၍ မကြာမီ ဆယ်နာရီခွဲသာသာ လောက်တွင် ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းခံရသည့် သတင်းဆိုးကြီး ကြားသိရလေသည်။

လူသတ်သမားတို့၏ လက်ချက်ကြောင့် ကျဆုံးသွားကြရသော နိုင်ငံတော်ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ရရှိသည့်ဒဏ်ရာများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

- ၁။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း (၁၃) ချက်
- ၂။ သခင်မြ (၂) ချက်
- ၃။ မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီး (၂) ချက်
- ၄။ မန်းဘခိုင် (၁၅) ချက်
- ၅။ ဦးဘဝင်း (၈) ချက်
- ၆။ ဦးရာဇတ် (၆) ချက်
- ၇။ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို (၅) ချက်
- ၈။ ဦးအုန်းမောင် (၅) ချက်
- ၉။ ရဲဘော်ကိုထွေး (၄) ချက်

မြို့ကြီးတစ်မြို့လုံးကား အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်နှင့် ကမ္ဘာကြီးပျက်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေပါသည်။

ငိုသူ ငို။
စားဆွဲသူ ဆွဲ။
တောက်ခေါက်သူ ခေါက်နှင့် တစ်မြို့လုံး ဂနာမငြိမ်တော့ပါ။
တပ်ရင်းများတွင်လည်း တပ်ဗိုလ်၊ တပ်သားများအား အထူးနှစ်သိမ့်ချော့မော့နေရတော့သည်။

တိုက်ပွဲဝင်ရဲဘော်တို့ကား ထိန်းမနိုင် သိမ်းမရ အခြေအနေသို့ ရောက်မသွားရအောင် အင်မတန် ပါးနပ်ပီရိသော ပရိယာယ်တို့ကိုသုံး၍ ဖျောင်းဖျာဖြေသိမ့်နေရပါတော့သည်။

ဖခင်ဗိုလ်ချုပ်အတွက် မိမိတို့အသက်ကို ဖက်ရွက်ကလေး တစ်ရွက်စာမျှ သဘောမထားကြောင်း ကြုံးဝါးကာ ငိုကြွေးချက်မနှင့် ပြောလာသူ တပ်စုမှူး၊ တပ်ခွဲမှူးတို့ကို နှစ်သိမ့်စကား တရားဟောရသည်မှာလည်း ရင်မောဖွယ် တစ်ဒုက္ခ ဖြစ်လေတော့သည်။

ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။
ထိုအချိန်က တရားခံအစစ်ကို တိတိကျကျသာသိရလျှင် ထိုတရားခံ

အစစ် ငမိုက်သားများ အရိုးတစ်ခြား၊ အသားတစ်ခြား ဝါး၍ အစားခံရမည် မလွဲပါ။

ရဲဘော်တို့ကား လူသတ်တရားခံအစစ်ကို ချေမှုန်းလိုသော အသိ စိတ်ဓာတ် ဤမျှပြင်းထန်လျက် ရှိနေကြလေသည်။

ထိုအခိုက်တွင်မှ ဗိုလ်မှူးစိန်မှန်နှင့် ကပြားစုံထောက်တို့ ရောက်လာ ကြပြီး-

“ဒါကတော့ ဒီလူတွေ လက်ချက်ပဲ၊ သေချာပါတယ်၊ ဒီတော့ကာ အစီအစဉ်အတိုင်း ညနေအထိ မစောင့်ကြနဲ့တော့၊ ဦးစောအိမ်ကို ခုချက်ချင်း ဝိုင်းကြပေတော့”

ထိုသို့ ပြောနေစဉ် မြန်မာပြည် ပုလိပ်မင်းကြီး (ထိုစဉ်က ယခု ရဲတပ်ဖွဲ့ ရဲချုပ်ကိုခေါ်ဝေါ်သည့် အခေါ်အဝေါ်)က တပ်ခွဲတစ်ခွဲ လက်နက် အပြည့်အစုံတပ်ဆင်၍ ဦးစောအိမ်ကို သွားဝိုင်းပြီး၊ အိမ်တွင်းအိမ်ပြင်ရှာဖွေ၊ ဦးစောနှင့်အတူ တွေ့ရှိသည့် ၎င်း၏အပေါင်းပါတို့ကိုပါ ဖမ်းဆီးရန် တယ်လီဖုန်း နှင့် ညွှန်ကြားပါသည်။

ကျွန်တော်က ယခုပင် ဗိုလ်မှူးစိန်မှန်တို့၏ ညွှန်ကြားမှုအရ ကားများဖြင့် သွားကြတော့မည့်အကြောင်း တိုတိုပင် ပြန်၍ ပြောလိုက်ရလေ သည်။

မနက်က ဗိုလ်မှူးစိန်မှန် လာရောက်ညွှန်ကြားသွားသည်ကို ပြန်၍ မပြောလိုက်တော့ပါ။

ရဲမင်းကြီးက ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ကိုသတ်သော လူသတ်သမား မှာ ဦးစောတို့ဖြစ်သည်ဟူ၍ အတိအကျ မပြောပြပါ။

ကျွန်တော်တို့အနေနှင့် လူသတ်သမားများကို အသေအချာ တိတိကျကျ သတင်းမရ မသိရှိကြသဖြင့်လည်း ဦးစောအိမ်ကိုဝိုင်းပြီး ဦးစောနှင့် အပေါင်းအပါတို့ကို မသင်္ကာမှုနှင့် ဖမ်းဆီးရန်ဟူ၍သာ ထင်မြင် ခဲ့ကြပါသည်။

အဘယ်မှာလျှင် စစ်ဝတ်စစ်စား ယူနီဖောင်းနှင့် စစ်တပ်မှလူများ သည် ဦးစော၏လူများဟု ထင်မှတ်နိုင်ခြင်းမရှိချေ။

တချို့ရဲဘော်တို့ ထင်မှတ်လိုက်ကြသည်မှာ လူသတ်သမားများကား စစ်တပ်အတွင်း၌ တော်လှန်ရေးမှစ၍ ပါဝင်ခဲ့ကြသော အယူသီးတစ်ယူသန် ကွန်မြူနစ်တပ်သားများ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ယူဆကြပါသည်။

ဦးစောအိမ်ကို အိမ်ဝန်း အတွင်းအပြင် နေရာယူပြီး ဝိုင်းထား လိုက်လေသည်။

အားလုံး စနစ်တကျနေရာယူပြီးသောအခါ ဗိုလ်သိန်းဟန်နှင့် ရဲဘော် (၄)ယောက်တို့ ဦးစောတိုက်ပေါ်သို့ အိမ်ရှေ့မှတက်၍ သွားကြသည်။

ခဏချင်းတွင်ပင် အရက်ဖန်ခွက်ကို လက်ကကိုးပြီး ဂဠုန်ဦးစော အိမ်ထဲမှထွက်လာပြီး မျက်နှာခပ်ခွင်ခွင်နှင့်ပင်-

“ဘာကိစ္စရှိလို့လဲ မောင်၊ အော် ဒါထက် မြို့ထဲမှာ ရုတ်ရုတ် ရုတ်ရုတ်နဲ့ ဘာဖြစ်လို့လဲကွယ်”ဟု ဣန္ဒြေမပျက်မေးသဖြင့် ဗိုလ်ကြီး သိန်းဟန်က-

“ဘာဖြစ်တာတွေ ညာဖြစ်တာတွေ ကျွန်တော်တို့ ဘာမှ မသိဘူးခင်ဗျာ၊ ကျွန်တော်တို့ လာရတဲ့ကိစ္စက ဦးစောကို မသင်္ကာလို့ ရှာဖွေဖို့ပါ”

“ဦးမှာ ဘာအပြစ်ရှိလို့ ရှာဖွေရမှာလဲ၊ မင်းတို့မှာ ရှာဖွေဖို့ ဝရမ်း ပါသလား”

“ဝရမ်းတွေ ဘာတွေ ကျွန်တော်တို့ နားမလည်ပါဘူး၊ ဘာမှလည်း မသိပါဘူးခင်ဗျာ၊ ကျွန်တော်တို့ကို အမိန့်ပေးလိုက်တဲ့အတိုင်း ကျွန်တော်တို့ ကတော့ ရဲဘော်တွေပီပီ အမိန့်ဟာအမိန့်ပဲ၊ အခွင့်မပေးလည်း ကျွန်တော်တို့ ကတော့ ရှာရပါလိမ့်မယ်”

ဒီတွင် ဦးစောက-

“ဒီလိုဆိုရင်လည်း ရှာကြပေါ့”

ခပ်အေးအေး ပြောလိုက်ပါတယ်။

ထိုအချိန်အတွင်းမှာပင် ဒြပ်ဝန်းထဲမှ သေနတ်သံ ၄၊ ၅၊ ၆ ချက် ထွက်လာပါသည်။

ထိုသေနတ်သံများမှာ မှုံကြီးက ဝင်းအတွင်း တန်းလျားတစ်ခုမှ ခုခပ်ခတ်သဖြင့် ရဲဘော်များနှင့် ပစ်ခတ်ကြ၍ မှုံကြီးလက်မောင်း ဒဏ်ရာရ သည့်အကြောင်း နောက်မှသိရှိရသည်။

“အခွင့်မပေးလည်း ကျွန်တော်တို့ကတော့ ရှာရပါလိမ့်မယ်”

ဗိုလ်သိန်းဟန်က ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေးနှင့် ခပ်မာမာ ပြန်ဖြေလိုက် သောအခါ အခန်းဆီးကာထား၍ အပြင်ဘက်မှ မမြင်နိုင်သည့် အတွင်း အိပ်ခန်းထဲမှ မောင်းပြန်သေနတ်နှစ်လက် မောင်းတင်လိုက်သံ ကြားရပါသည်။

ထိုအခါ ဗိုလ်သိန်းဟန်က-

“ဦးလူတွေကို ပြောလိုက်ရင် ကောင်းမယ် ထင်ပါတယ် ဦးတို့ပစ်ရင် ကျွန်တော်တို့ ခု ဒီနားမှာရှိတဲ့ တစ်ယောက်နှစ်ယောက် သေရဲ့ပဲ။ ဒါပေမယ့်

ဦးတို့တစ်အိမ်သားလုံး တစ်မျိုးလုံး ပြုတ်ပြုတ်ပြုန်းကုန်ပါလိမ့်မယ်။ အိမ်ဝင်းထဲ နှင့် ဝင်းအပြင်မှာလည်း ရဲဘော်တွေ ဝိုင်းထားပြီးပြီဆိုတာ ဦး သတိပြုစေချင် ပါတယ်”

ဗိုလ်သိန်းဟန် သည်ကဲ့သို့ ပြောလိုက်သောအခါ ဦးစောက ဗိုလ်သိန်းဟန်တို့ကို ဘာမှ ပြန်မပြောတော့ဘဲ အိမ်အတွင်းခန်း မောင်းပြန် သေနတ် မောင်းတင်သံလာရာဆီသို့ လှည့်ကြည့်လိုက်ပြီး-

“ဟေ့ စိုးကြီး၊ အသာနေကြကွာ၊ တို့ကို သူတို့က မသင်္ကာလို့ ရှာဖွေကြ၊ ဖမ်းကြမလို့တဲ့”

ဟု လှမ်းပြောလိုက်ပါသည်။

ဦးစောအိမ်ခန်းနှင့် အိမ်ခန်းအတွင်းခန်းများမှ ကျည်ဆန်များနှင့် မောင်းပြန်သေနတ်အချို့တို့ကို တွေ့ရှိသိမ်းဆီးလိုက်ကြရသည်။

ထိုအခိုက်တွင် ဦးစောက မျက်နှာမပျက်ဘဲ ခပ်တည်တည်ဖြင့်ပင်-

“ခုခေတ်ကတော့ တော်တော်ခက်ပါတယ်ကွာ၊ လူကောင်းသူကောင်း တွေကလည်း သူခိုးလည်း ကြောက်ရ၊ ဓားပြလည်းကြောက်ရ၊ သူတောင်းစား လည်း ကြောက်ရနဲ့ မောင်ရ”ဟု ဗိုလ်သိန်းဟန်ကို တည့်တည့်ကြည့်၍ ပြောလိုက်လေသည်။

ဦးစောဆိုလိုရင်းမှာ သူတို့က လူကောင်းသူကောင်း၊ ရဲဘော်တွေကို တော့ ဓားပြ၊ သူခိုး၊ သူတောင်းစားတွေဟု ဆိုလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဗိုလ်သိန်းဟန်သည် စိတ်ထောင်းခနဲထ သွားသော်လည်း တစ်ခဏ ချင်း စိတ်ကို ထိန်းချုပ်လိုက်ပြီး-

“ဦးတို့လုံခြုံရေးအတွက် ဦးတို့ကို ကျွန်တော်တို့ ခေါ်သွားရပါမယ်။ ကျေးဇူးပြုပြီး လိုက်ခဲ့စေချင်ပါတယ်”ဟု ဗိုလ်သိန်းဟန်က ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး ပင် ပြောလေသည်။

ဗိုလ်သိန်းဟန်နှင့် ဦးစောတို့ အခြေအကျ ပြောဆိုနေချိန် ဘယ်အချိန် က ရောက်နေကြသည်မသိ ရန်ကုန်ပုလိပ်အရာရှိ ကြီးငယ်များ၊ ရဲမင်းကြီးရုံးမှ ပုလိပ်အရာရှိ ကြီးငယ်များနှင့် စုံထောက်အဖွဲ့မှ ပုလိပ်အရာရှိများ အိမ်ထဲ ရောက်လာကြပါသည်။

ဤနေရာတွင် အမှန်ကိစ္စတစ်ခုကို ပြောရပါဦးမည်။

ဗိုလ်သိန်းဟန်တို့မှာ တော်လှန်ရေးရဲဘော်များဖြစ်ကြ၍ ပုလိပ် ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ ရှာဖွေခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို လုံးဝမသိရှိ၊ နားမလည်ကြသော ရဲဘော်များဖြစ်ကြ၍ ဦးစောအိမ်ကို ဥပဒေစည်းကမ်းနှင့်

ရှာဖွေခြင်း၊ ဦးစောတို့လူစုကို ဖမ်းဆီးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို ပုလိပ်ဘက်မှ ပုလိပ်အရာရှိများကသာ လုပ်ကိုင်တတ်မည်ဖြစ်၍ နောက်ကျန်သည့် ကိစ္စအဝဝ တို့ကို ပုလိပ်အရာရှိကြီးများက ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။

စောစောက ဗိုလ်သိန်းဟန်ပြောလိုက်သည်ကို ဦးစောက-

“တို့ကို မသင်္ကာလို့ ဖမ်းမလို့တဲ့ဟေ့၊ ကဲ အသင့်ပြင်ကြ၊ အသင့်ပြင် ကြ၊ အိပ်ရာလိပ်တွေပါ ယူကြပေါ့ကွာ”ဟု ခပ်အေးအေးပြောဆိုရင်း ဦးစောနှင့် အပေါင်းအပါတို့ ဖမ်းဆီးခြင်းကိစ္စ အရပ်ရပ်များကို ပုလိပ်အဖွဲ့မှ အရာရှိ ကြီးငယ်တို့က ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။

သတင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်း အစောင်စောင်တို့တွင် ဦးစောကို ပုလိပ်အဖွဲ့က ဖမ်းဆီးကြောင်း ရေးသားကြပါသည်။

ဒေါက်တာမောင်မောင်၏ နိုင်ငံတော် လုပ်ကြံမှု (ပြည်ထောင်စု နှင့် ဦးစော) စာအုပ်တွင်လည်း ထိုအတိုင်း ရေးသားခဲ့ပါသည်။

သို့သော် မှားသည်ဟုတော့ဖြင့် မဆိုနိုင်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကျွန်တော်တို့ “သောင်းကျန်မှု နှိမ်နင်းရေးတပ်” ၏ အင်္ဂလိပ်အခေါ်အဝေါ် (Burma Army Police Force) ကို တိုက်ရိုက် မြန်မာပြန်ရသော် ‘မြန်မာပြည် လက်နက်ကိုင် တိုက်ခိုက်ရေး ပုလိပ်တပ်’ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

အစိုးရရုံးမှတ်တမ်းများအရလည်း ပုလိပ်ဟူ၍ပင် ရေးသားရလေ သည်။

ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့ရဲဘော်တွေ၏ လုပ်ဆောင်ခဲ့ရသည့် လုပ် ဆောင်ချက်များမှာ လုံးဝမပေါ်ထင်ခဲ့ပါ။

အမှန်မှာ ဦးစောကိုဖမ်းဆီးသောသူများမှာ ‘ဂျပန်တော်လှန်ရေးကြီးမှ ပေါက်ဖွားခဲ့ကြသော ဗမာ့တပ်မတော် ရဲဘော်ဟောင်းများချည်း ဖွဲ့စည်းထား သော သောင်းကျန်းမှုနှိမ်နင်းရေး တပ်ရင်း(၁)မှ ရဲဘော်များသာ ဖြစ်ပါသည်’ ဟူ၍ ဖော်ပြထားပေသည်။^၂

(ခ)

ဦးစောတို့ကို သောင်းကျန်းမှုနှိမ်နင်းရေး တပ်ရင်း(၁)မှ သွားရောက် ဖမ်းဆီးသည့်အကြောင်းကို ထိုစဉ်က ၎င်းတပ်ရင်းတွင် ဒုတပ်ရင်းမှူးဖြစ်သော ဗိုလ်မှူးထွန်းတင် (နောင်လျှပ်စစ်အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌဟောင်း)က (၁၉-၇-၇၂) နေ့ထုတ် 'ကြေးမုံ'သတင်းစာတွင် 'ယူကျွန်းမရနိုင်သော အဖြစ်မျိုးရောက်ခဲ့ခြင်း' ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ် ရေးသားခဲ့လေသည်။

အဆိုပါဆောင်းပါး၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားလေသည်။

“ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဗြိတိသျှတို့နှင့် မဟန်လျှင် ပြန်ချရမည် ကို ရှေးရှုကာ ရှိရင်းတပ်များကို တောင့်ထားရုံသာမက၊ အရန်အင်အားအဖြစ် ခရိုင်တိုင်း၊ မြို့နယ်တိုင်းတွင် ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းပြီးနောက် အခွင့်သာတိုင်း ထိုတပ်ဖွဲ့များကို ခရိုင်လိုက် တကယ့်တပ်ဖွဲ့များအဖြစ် အသွင်ပြောင်းရန် စိတ်ကူးထားပေသည်။

ထိုစိတ်ကူးအရ ဦးစွာအနေဖြင့် ရန်ကုန်တစ်ဝိုက်ရှိ တပ်မတော် ပြင်ဘက် ရောက်ရှိနေသော ရဲဘော်ဟောင်းများနှင့် ပြည်သူ့ရဲဘော်များကို စုစည်း၍ သောင်းကျန်းမှုနှိမ်နင်းရေးတပ် (၀ါ) ယခုခေတ်အခေါ် 'တိုက်စစ် တပ်'ကို ၁၉၄၇ ခု၊ ဧပြီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် စတင်ထည်ထောင်သည်။

ထိုတပ်တွင် နောင်တွင် ဩစတြေးလျ စစ်သံမှူး ဗိုလ်မှူးအေးငွေ (စာရေးဆရာ ဒဂုန်မြတ်လေးနွယ်)က တပ်ရင်းမှူးအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဗိုလ်မှူးလှမောင် (ကွယ်လွန်)နှင့် စာရေးသူတို့က ဒုတပ်ရင်းမှူးအဖြစ် လည်း ကောင်း အုပ်ချုပ်ကြရပါသည်။

ထိုတပ်သည် များသောအားဖြင့် ဘီအိုင်အေ*၊ ဘီဒီအေ** နှင့် ပီဘီအက်ဖ်** များသာဖြစ်၍ ထိုတိုတောင်းသောကာလအတွင်းမှာပင် သင်တန်းပြီးဆုံး၍ ပထမဆုံး ဘီအိုစီ အလံနီ အရေးတော်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ နောက်သံမဏိရဲများ အရေးတော်ပုံကိုလည်းကောင်း ပီရီအေးဆေးစွာ အုပ်ထိန်းနိုင်ခဲ့လေသည်။

* B.I.A (Burma Independence Army) ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်။
** B.D.A (Burma Defence Army) ဗမာ့ကာကွယ်ရေးတပ်မတော်။
*** P.B.F (Patriotic Burmese Force) မျိုးချစ်ဗမာ့တပ်မတော်။
(ဗမာ့တပ်မတော်ကို မျိုးချစ်ဗမာ့တပ်မတော်ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲရန် ၂၃-၇-၄၅ ရက်နေ့တွင် တရားဝင် ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ခဲ့သည်။)

ထို့နောက် သုံးလနှင့် သုံးရက်ရောက်သောအခါ တစ်နည်းအားဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ မကျဆုံးမီ တစ်ရက်စောခန့်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ၏ ကိုယ်ရံတော် ဗိုလ်ထွန်းလှ (စာရေးဆရာ တက္ကသိုလ်နေဝင်း)က ကျွန်တော်ထံ အကြောင်းကြားသည်မှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို လုပ်ကြံရန် သတင်း အခိုင်အလုံရနေ၍ အစောင့်တစ်ဦး လွှတ်ပေးရန် ဖြစ်လေသည်။

ထိုအခါတွင် တပ်ဖွဲ့ခေါင်းဆောင် သုံးဦးစလုံးသည် ချက်ခြင်းလျှို့ဝှက် အစည်းအဝေးထိုင်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည်မှာ တစ်ယောက်တော့ နည်းလွန်း သည်။ လေးယောက် ရွေးလွှတ်မည်။ ထိုလေးယောက်မှာလည်း အရည် အချင်းလည်းကောင်း၊ သစ္စာလည်းရှိရမည်။ သစ္စာရှိရေးအတွက် စိတ်ချ သည်ထက် စိတ်ချရအောင် ကွန်မြူနစ်နှင့် ဆိုရှယ်လစ်အနွယ်များနှင့် မနီးစပ် သောသူများသာ ဖြစ်ရမည်ဟူသတည်း။

ဘာကြောင့် ထိုအဆိုထည့်ရသနည်းဟူမူ မူလ ဖဆပလ အဖွဲ့ကြီး ထဲတွင် ကွန်မြူနစ်အဖွဲ့၊ ဆိုရှယ်လစ်အဖွဲ့နှင့် ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့ဟူ၍ နိုင်ငံရေး အဖွဲ့ကြီးသုံးဖွဲ့ရှိရာ ကွန်မြူနစ်အဖွဲ့မှာ ဗိုလ်ချုပ်ကိုယ်တိုင် ထုတ်ပယ်ခဲ့ရပြီး ဆိုရှယ်လစ်အဖွဲ့မှာလည်း ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့နှင့် အပြိုင်အဆိုင် ရှိသည့်အတွက် နိုင်ငံရေးပယောဂလွတ်ကင်းနိုင်သမျှ လွတ်ကင်းရန်ဖြစ် ပေသည်။

ပြည်သူ့ရဲဘော်ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သော ဗိုလ်မှူးလှမောင်နှင့် နှစ်ဖွဲ့ အပေါ် ကြားစိတ်ထားသော ဗိုလ်မှူးအေးငွေတို့က ထိုအဆိုကို မသွင်းကြပေ။ သို့သော် အလွန်သဘောကျလေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ရဲဘော် (၁၂၀၁)ယောက်ရှိသော တပ်ဖွဲ့ထဲမှ အရည်အချင်း လည်းကောင်း၊ သစ္စာလည်းရှိသော လူလေးယောက်ကို ဂရုတစိုက်စိစစ်ရွေးချယ် ပြီး လက်နက်ကျည်ဆန် အပြည့်အစုံနှင့်တကွ ပို့လိုက်လေသည်။

သို့သော် ထိုအစီအစဉ်ကို တစ်ဦးတည်းသဘောဖြင့် မှာသော ဗိုလ်ထွန်းလှသည် လည်းကောင်း၊ လေးယောက်တပ်ဖွဲ့သည် လည်းကောင်း မျက်နှာ မရကြပေ။ အကြောင်းမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက-

“ဒါ ဘာတွေတုန်း၊ ပိုနေတာပဲ”ဟု မျက်နှာထားနှင့် ပြောသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။

နောက်တစ်နေ့ (လုပ်ကြံခံရတော့မည့်နေ့)တွင် ရုံးသွားရန် ကားပေါ် တက်ကြရာ၌လည်း လေးယောက်တစ်ပြုံလုံး မလိုက်ကြရုံမျှမက၊ ခေါင်း ဆောင်ဖြစ်သော ဆာဂျင် (တပ်ကြပ်ကြီး) လှမောင်တစ်ယောက်တည်းကို လိုက်ခွင့်ပြုပြန်တော့သည်။

၎င်းကိုင်ဆောင်လာသော စတင်းဂန်းကို ဗိုလ်ချုပ်က-

“ဒါ မလိုပါဘူး” ဆို၍ အိမ်မှာ ထားခဲ့ရပေသည်။

လမ်းကျပြန်တော့လည်း တစ်ခါပြောသေး၏။

“ငါလိုလူ သန့်သန့်ရှင်းရှင်း မတရားမလုပ်တဲ့လူကို ဘယ်သူက ဘာကြံမှာတုန်း၊ အလကား ကောလာဟလတွေပါကွာ”

သို့သော် ကိုယ်ရံတော်ဖြစ်သည့် ဗိုလ်ထွန်းလှမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အားချစ်သလောက် ကြောက်ရသူဖြစ်၍ ၎င်းအလိုသာလိုက်ပြီး ပြန်မပြောဝံ့ဘဲ ရှိခဲ့လေသည်။

အထက်ပါအမှားများနှင့်သာ မပြီးသေး။ ရုံးသို့ ရောက်သောအခါ၌ လည်း ဆက်၍များကြသေး၏။ အစည်းအဝေးစကားမှ ဗိုလ်ထွန်းလှက ဆာဂျင်လှမောင်အား ထမင်းကြော် အဝယ်ခိုင်းပြန်လေသည်။

ဆာဂျင်လှမောင်က အပြင်ထွက် ထမင်းကြော် အဝယ်သွားပြန်တော့ လည်း အစည်းအဝေးဆောင်၏ အတွင်းတံခါးကို ပိတ်ထားမပစ်ခဲ့လေ။

အကယ်၍ ထိုအမှားနှစ်ခုကို မပြုမိခဲ့ကြလျှင် အခြေအနေမှာ လုံးဝပြောင်းသွားနိုင်ပေသည်။

ထိုအချိန်မှာပင် ဦးစော၏ လူသတ်သမားတို့သည် တပ်မတော် အဝတ်အစားများဖြင့် လာရောက်၍ အဆိုပါအခန်းကို အသာကလေးဖွင့်ကာ စိတ်တိုင်းကျ ပစ်သတ်သွားကြပေသည်။

ယခုလို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ လုပ်ကြံခံရခြင်းသည် ဗြိတိန်စားကြီး အမှတ်မထင် ဖြစ်ပေါ်လာသော ကိစ္စမဟုတ်ပေ။

ပထမတွင် စီအိုဒိုဒ် ဘရင်းစကဲသေနတ် ၂၀၀ ပျောက်သည် ဆိုကတည်းက တိုင်ပြည်၌ တစ်မျိုးတစ်မည် ကြံနေကြသူတစ်စုတို့ ရှိနေကြ သည်ဆိုတာ ပေါ်လွင်နေသည်။

ဒုတိယတွင် ဦးစော၏ မျက်နှာတွင် သေနတ်ပစ်ခံရသည်။ သို့သော် မသေဟူသော သတင်းကလည်း နောက်ဆက်တွဲ ပြဿနာပေါ်မည့်အရေး သူတွေ့ ငါတွေ့ တွေးနေကြပေသည်။

ထို့နောက် မရှေးမနှောင်းမှာပင် ဖဆပလ ဝင်းအတွင်း လက်ပစ်ခုံး အသွင်းခံရ၏။

ကံကောင်းထောက်မ၍ တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မထိခိုက်ပေ။ ထိုအခါ ကစ၍ ဝန်ကြီးအဖွဲ့အား လုပ်ကြံလိမ့်မည်ဟူသော သတင်းကို အုပ်ချုပ်ရေးဧရာ နိုင်ငံရေးဘက်ကပါ ယုံကြည်လာကြတော့၏။

ထိုအခါတွင် အလွန်စိုးရိမ်ကြီးတတ်သော ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဦးကျော်ငြိမ်းမှာ ဥရောပသို့ ခရီးထွက်လျက်ရှိပေရကား ပျော်ဘွယ်ဦးမြက ယာယီပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ထမ်းဆောင်နေလေ၏။

၎င်းအား ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဗိုလ်ထွန်းလင်းက အဆိုပါကောလာဟလ သတင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အရေးယူပြီးပါပြီလားဟုမေးရာ ဝန်ကြီးက ယူပြီးကြောင်း ပြန်ပြောသဖြင့် ၎င်းလည်း အေး၍ပင် နေလိုက်တော့သည်ဟု ပြန်ပြောဖူးသည်။

ဝန်ကြီးအရေးယူမှုမှာ ဘယ်လိုတယ်ပုံ စီစဉ်သည်တော့မသိ။ ကျွန်တော် တို့နှင့် သက်ဆိုင်သမျှသိခြင်းမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ ပစ်သတ်ခံရမည့်နေ့ နံနက် ၇ နာရီခန့်တွင် ဗိုလ်မှူးစိန်မှန်နှင့် အက်စ်ဘီမှ ကပြားစုံထောက် တစ်ဦးသည် ကျွန်တော်များရှိရာ ရွှေတိဂုံအနောက်ဘက် စစ်တန်းလျားများသို့ လာရောက်၍ တပ်ခွဲတစ်ခုအသင့်ပြင်ထားပါ။ ယနေ့ညနေ ၁ နာရီမှာ ဦးစော အိမ်ကို စီအိုဒိုဒ်မှ ပျောက်ဆုံးသော ဘရင်းစကဲသေနတ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဝင်ရောက်ရှာဖွေမှု လုပ်ရန်ရှိသည်ဟုပြောဆိုကာ အစီအစဉ်များ ပေးသွားလေ သည်။

မဆိုင်းမတွမှာပင် တပ်မှူးများ အစည်းအဝေးလုပ်ကာ ထိုအရေး အတွက် ဗိုလ်ကြီးသိန်းဟန်ခေါင်းဆောင်သော တပ်ခွဲ(၆)အား တာဝန်ပေးလိုက်သည်။ သို့ဖြင့်-

နံနက် ၁၀ နာရီလောက်မှာပင် တပ်များအားလုံး အဆင်သင့် ပြင်ဆင်ပြီး ဖြစ်နေလေသည်။

ဗိုလ်ကြီးသိန်းဟန်ကလည်း သူ့တပ်ခွဲအား ထပ်၍ထပ်၍ အတိုချုံး သတိပေးလျက်ရှိပါသည်။

သို့နှင့် မကြာခင်ပင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ တစ်ပြုလုံး လုပ်ကြံခံရပြီ ဆိုသည့် သတင်းရလေသော် တပ်တစ်တပ်လုံး အံ့အားသင့်သွားရာမှ ချိုးပွဲချ ငိုကာ ပထမတွင် အုပ်မနိုင်ထိန်းမရဘဲ အစုလိုက်အပြုံလိုက် လက်နက်အစုံဖြင့် ဝင်းအပြင် ပြေးထွက်လိုက် ဟိုတိုက်ရမလို၊ ဒီတိုက်ရမလိုနှင့် ထိုင်ငိုလိုက်၊ ဝင်းအတွင်း ပြန်ပြေးဝင်လိုက်နှင့် တစ်ရုံးရုံးဖြစ်နေစဉ် ဗိုလ်မှူးစိန်မှန်နှင့် ကပြားစုံထောက်တို့က တစ်ဖန်ပြန်ရောက်လာကြပြီး-

“ဒါဟာ သင်းတို့လက်ချက်ပဲ၊ သေချာတယ်။ ညနေထိ မစောင့်ကြ နှင့်တော့၊ မနက်က အစီအစဉ်အတိုင်း အခုထွက်သွားပြီး ဦးစောအိမ်ကို ဝိုင်းကြတော့။ တစ်ခုတော့ မှာချင်တယ်။ စိတ်ဇောနဲ့ အသတ်မလောကြနဲ့ အရှင်သာလိုချင်တယ်”

ပြောပြီးပြန်ထွက်သွားသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် တာဝန်ကျတပ်ခွဲလည်း အသင့်ပြင်ထားသော ကားများနှင့် တစ်ရှိန်ထိုး ထွက်ခွာသွားကြ၏။

ထို့နောက် မရှေးမနှောင်းမှာပင် မနိုင်မနင်းရှိက ကူညီရန် ကျွန်တော် လည်း အခြားတပ်ခွဲတစ်ခုဖြင့် လိုက်ပါသည်။

ဦးစောအိမ်သို့ ရောက်ကြလေသော် တပ်ဦးမော်တော်ကားသည် မူလအစီအစဉ်အရ အချိန်မလင့်စေရန်ကား အနာခံ၍ ဝင်းတံခါးကိုတိုက်ပြီး ဖွင့်ရန်ဖြစ်သော်လည်း လမ်းကျဉ်းနေသဖြင့် မလွယ်သောကြောင့် ထိပ်တိုက် ရပ်ထားပြီး ကားခေါင်းပေါ်မှာ ဝင်းပေါ်ခုန်ချပြီး ပြေး၍ဝင်ကြသည်တွင် ဝင်းစောင့်က သေနတ်ဖြင့် ဖမ်းချိန်သဖြင့် လက်မြန်သူတစ်ဦးက ခြေပစ်ချိုး လိုက်တော့မှ လက်မြောက်သွားလေသည်။

ထို့နောက်-

တစ်ဆက်တည်း ပြေးဝင်၍ ဘယ်ညာတပ်စိပ်တို့ကလည်း ဘယ်ညာ ရေကန်စပ်တို့၌ တာဝန်ယူကြပြီး တပ်ခွဲမှူး ဗိုလ်ကြီးသိန်းဟန်ခေါင်းဆောင် သော အလယ်တပ်စိတ်က အိမ်ထဲကိုတစ်ရှိန်ထိုးဝင်ကာ ဦးစောအား ဝိုင်းချိန် ထားလေသည်။

ထိုအချိန်တွင်-

ဦးစောဘက်တော်သားတို့သည် ဗိုလ်ချုပ်တို့အား လုပ်ကြံသည့် လက်နက်များထားသော အခန်းတွင်းသို့ ပြေးဝင်ကြပြီး သေနတ်များကိုင်ကာ ပြန်ခုခံရန်အပြုတွင် ဗိုလ်ကြီးသိန်းဟန်က လျင်မြန်စွာပင် ဦးစောအား သတိပေး ဟန့်တားလိုက်သည်။

ဦးစောက “လက်နက်ချလိုက်ကြပါကွာ”ဟု ပြောလိုက်တော့မှ အေးအေးသာသာ အဖမ်းခံကြတော့သည်။

ဤတွင် ဗိုလ်ကြီးသိန်းဟန်သာ အဟန့်အတား မကောင်းလိုက်ပါက သူနှင့် သူ့ရဲဘော်အချို့လည်း မသက်သာ။ ဦးစောတို့ တစ်ပြုံလုံးလည်း တစ်ယောက်မကျန် ပစ်သတ်ခံကြရမည်ဖြစ်၍ တရားမှန်လမ်းမှန် စစ်ဆေးရေး လည်း မရောက်နိုင်တော့သည့်အပြင် ၎င်းတို့ တစ်ပြည်လုံးဖြန့်ထားသော လက်နက်များလည်း အစပျောက်၍ အဘယ်မျှ မီးပွားဆက်လက် လောင်မည် ကို မသိနိုင်ချေ။

ထို့နောက် ဆိုင်ရာအားလုံးဖမ်းဆီးပြီး အတွင်းအပြင် ဆက်လက် ရှာဖွေရာ အင်ဂျင်ဟက်ဖုံးကဲ့သို့ မူလီစုတ်ထားသော အဖုံးပါသည့် သံစည်ပုံးများ အတွင်း အချို့က သေနတ်အပြည့်နှင့် ဘရင်း (စက်သေနတ်များ)ထည့်ထား၍

တချို့က သူရိယသတင်းစာများကာ၍ ပွိုင့်၃၀၃ ကျည်ဆန်များထည့်ထားသည် ကို တွေ့ရလေသည်။

ထို့အပြင် ဗိုလ်ချုပ်တို့ကို လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ရာ၌ အသုံးပြုသည့် ကားများမှာလည်း ဆေးကျွတ်ပြီး ပြန်သုတ်ထားပြီးစပင်ရှိ၍ ဆေးမခြောက် တခြောက်ကို တွေ့ရသည်။

ထို့နောက်-

၎င်းကား၏ နံပါတ်တူကိုလည်းကောင်း၊ သတ်ရန်သွားစဉ်က စစ် ဝတ်စုံများ မီးလောင်ပြီး တံဆိပ်အပိုင်းအစများကိုလည်းကောင်း အစုံအစေ့ တွေ့ရှိရပြီး အကြောင်းလုံလောက်ခိုင်လုံစွာနှင့်ပင် ရုံးတင်လိုက်ရပေသည်။

ဤသို့လျှင် မြန်မာပြည်တစ်လျှောက် မီးတောက်နိုင်မည့်အရေးကို ကောင်းစွာထိန်းသိမ်းနိုင်သော်လည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့တပ်စုအား အသက်ဘေးမှ မကာကွယ်နိုင်ခြင်းမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကိုယ်တိုင်ကလည်း ကိုယ့်ကိုယ်ကို ယုံကြည်လွန်းပြီး အသိုင်းအဝိုင်းတို့ကလည်း အတွေ့အကြုံ နည်းကြပေ၍ မမှားသင့်တာတွေ ဆက်မှားပြီး ထိုမျှယူကျုံးမရနိုင်သော အဖြစ်မျိုး ရောက်ကြရပေတော့သည်။^၃

(ဂ)

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်တကွ ခေါင်းဆောင်ကြီးများဖြစ်ကြသော သခင်မြ၊ ဦးဘချို၊ မန်းဘခိုင်၊ ဦးဘဝင်း၊ ဦးရာဇော်၊ မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီးနှင့် ဦးအုန်းမောင်၊ ကိုထွေးတို့အား နယ်ချဲ့သမားများ၏ ပယောဂဖြင့် ဦးစောနှင့် အပေါင်းအပါတို့က လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခဲ့သော ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့က ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်သော ကြားဖြတ်အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ပြည်သူ့လုပ်ငန်းနှင့် နေရာချထားရေးဝန်ကြီးအဖြစ် အစည်းအဝေးခန်းမထဲတွင် ရှိနေပြီး လူသတ်သမားများ ပစ်ခတ်နေသော ကျည်ဆန်များအကြားမှ ထူးခြားစွာ လွတ်မြောက်လာခဲ့သူ ပုဂံဦးဘဂျမ်းက သူ၏ ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်များ ကို ၁၉၆၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ထုတ် လမ်းစဉ်သတင်းစာစောင်၌ အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားဖော်ပြခဲ့လေသည်။

“ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအပါအဝင် နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်ကြီးများ အစုလိုက် ကျဆုံးခဲ့သည်မှာ ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင်ဖြစ်၍

ယခု ၁၉၆၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် အနှစ် ၂၀ တင်းတင်းပြည့်တော့မည်။

ထိုနေ့က ကျွန်တော် အနည်းငယ်ဖျားနေသဖြင့် သာမန်အားဖြင့် ဝန်ကြီးအစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်မည် မဟုတ်ပါ။ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်မှ ဘရင်းဂန်း၊ စတင်းဂန်း စသည်သေနတ်များ အလက် ၂၀၀ (နှစ်ရာ)နှင့် သေတ္တာအလိုက် ကျည်ဆန်အမြောက်အမြားကို ထုတ်ယူသွားသည်မှာ ဦးစော ဖြစ်ကြောင်း၊ လက်နက်များထုတ်ယူသော ထိုထရပ်ကား၌ ဦးစောသည် မျက်မှန်နက်၊ ဆွယ်တာစိမ်း လက်ပြတ်၊ ရှမ်းဘောင်းဘီတို့ကို ဝတ်ဆင်လျက် ကားမောင်းသူ၏ဘေး၌ထိုင်၍ လိုက်ပါလာကြောင်း သတင်းအတိအကျ ရထားသောကြောင့် ထိုအရေးကြီးသောသတင်းကို ဝန်ကြီးများအဖွဲ့က ဤ အစည်းအဝေး၌ တင်ပြရန်ရှိနေသဖြင့် ဖျားလျက်နှင့်ပင် အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးအစည်းအဝေးမစမီ သခင်မြအား ဤသတင်းအကြောင်းပြောပြရာ သူလည်း ဤအတိုင်းပင် ကြားထားသဖြင့် အစည်းအဝေး၌တင်ပြရန် ရည်ရွယ်ထားကြောင်း ပြောပြပါသည်။

ထိုနေ့က ဝန်ကြီးများအစည်းအဝေးသည် အတွင်းဝန်များရုံး အဆောက် အအုံ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ရုံးခန်းတွင် (၈၀၀)ပုံ အစည်းအဝေးစားပွဲကြီး၌ နံနက် ၁၀ ခန့်အချိန်တွင် စတင်ကျင်းပရာ ထိပ်စားပွဲအလယ်၌ ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းထိုင်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်၏လက်ဝဲဘက်၌ ဝန်ကြီးများအဖွဲ့၊ အတွင်း ဝန်ဦးရွှေဘော်သည်လည်းကောင်း၊ လက်ယာဘက်စားပွဲ၌ သခင်မြ၊ ဦးရာဇော်၊ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၊ ဦးဘဝင်း (ဗိုလ်ချုပ်အစ်ကို)နှင့် မန်းဘခိုင်တို့ အစဉ်အတိုင်း သည်လည်းကောင်း၊ လက်ဝဲဘက်စားပွဲ၌ ဦးဘဂျမ်း၊ ဦးအောင်ဇံဝေ၊ ပျော်ဘွယ်ဦးမြ၊ မိုင်းဖွန်စော်ဘွားကြီးတို့ အစဉ်အတိုင်းသည်လည်းကောင်း ထိုင်ကြပြီးလျှင် လက်ယာဘက် သခင်မြတို့ စားပွဲထိပ်ရှိ ကုလားထိုင်၌ အစည်းအဝေးတွင် စဉ်းစားသောကိစ္စနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဝန်ကြီးဌာန၏ အတွင်းဝန်က ထိုင်ရသည်။

နံနက် ၁၀ နာရီ ၃၀ မိနစ်ခန့်တွင် လူသတ်သမားများ ရောက်လာ ချိန်၌ ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးတွင်ရှိနေသော အလှည့်ကျ အစိုးရအတွင်း ဝန်မှာ ဦးအုန်းမောင်ဖြစ်သည်။ ဦးအုန်းမောင် ရောက်လာပြီး ၃၊ ၄ မိနစ် ခန့်အကြာတွင် လူသတ်သမားများ ရောက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ အစည်းအဝေး အစီအစဉ်အရ ထိုအချိန်သည် ဦးအုန်းမောင်၏အလှည့် မကျရောက်သေး။ သံအမတ်ဟောင်း (ထိုအချိန်က အတွင်းဝန်) ဦးကြင်၏ အလှည့်ဖြစ်၏။

ဦးအုန်းမောင်က မိမိတွင် အခြားအရေးကြီးသော ကိစ္စတစ်ခု ရှိနေကြောင်း ဦးကြင်အား ပြောပြခွင့်ပန်ပြီးလျှင် အစည်းအဝေးသို့ ဦးစွာလာ၍ သူရေးထား သည့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး စီမံကိန်းအကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း ဖြစ် သည်။ အကယ်၍သာ အစည်းအဝေး အစီအစဉ်အတိုင်း စဉ်းစားဖြစ်လျှင် (သို့တည်းမဟုတ်) လူသတ်သမားများ ၅ မိနစ်ခန့်စော၍ရောက်လျှင် ခေါင်း ဆောင်ကြီးများ လုပ်ကြံခံရသည့် ရင်နှင့်ဖွယ်ကိစ္စတွင် ဦးအုန်းမောင်၏ အသက် တစ်ချောင်း အဆစ်ပါသွားခဲ့မည် မဟုတ်ပေ။

ထိုနေ့က ကျွန်တော်ထိုင်သောနေရာသည် လူသတ်သမားများဝင် လာသော တံခါးကို မျက်နှာမူလျက် ဖြစ်သည်။ တံခါးစောင့် ရုံးစေကိုဖယ်ရှား၍ တံခါးကိုတွန်းပြီးဝင်လာကြသော စစ်ဝတ်စုံဝတ် လူသုံးလေးယောက်ကို မြင်ရ သောအခါ ကျွန်တော်၏စိတ်၌ အရေးတကြီးကိစ္စတစ်ခုအတွက် ဗိုလ်ချုပ်ထံသို့ သတင်းပို့ရန်လာခြင်း ဖြစ်မည်။ တို့လူတွေဟာ နားမလည်ချက် ဆိုးရွားလှသေး တယ်။ ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးခန်းမထဲ လာတာတောင် သေနတ်တွေ အပြင်မှာ မထားခဲ့ဘူး။ ဗိုလ်ချုပ်အား သူ့လူတွေ ဤကဲ့သို့ နောက်မလုပ်ရန် ဆုံးမထားပါဟု ပြောဦးမည်ဟု စိတ်ကူးနေစဉ် ရှေ့ဆုံးမှ ဝင်လာသူသည် အစည်းအဝေးစားပွဲကြီး၏ (၈၀၀)ပုံ အဝမှဝင်၍ အလယ်၌ ခြေစုံရပ်ပြီးလျှင် ဗိုလ်ချုပ်အား စ၍ပစ်လေတော့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်သည် သူ၏လက်ယာဘက်၌ နောက်ဆွယ်တွင်ရှိသော ရုံးစားပွဲသို့သွားရာ မရောက်မီ စားပွဲနှစ်ခုအကြား၌ ကျဆုံးခဲ့လေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အား စတင်ပစ်ခတ်ချိန်၌ ဦးရွှေဘော်နှင့် ပျော်ဘွယ်ဦးမြ တို့သည် ပြတင်းပေါက်မှကျော်၍ အစည်းအဝေးခန်းမနှင့် ကပ်လျက်ရှိသော ဦးရွှေဘော်၏ ရုံးခန်းသို့ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက် ကြလေသည်။ ကျွန်တော် သည် ပစ်သည်ကို မြင်လျင်မြင်ခြင်း ကြမ်းပြင်ပေါ်သို့ အိပ်ချလိုက်ပြီးလျှင် လက်ဝဲဘက်တွင် ထိုင်နေသူ ဦးအောင်ဇံဝေ၏လက်ကို ဆွဲ၍ချလိုက်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက် တစ်ပြိုင်တည်းလောက် ကြမ်းပြင်ပေါ်၌ မှောက်လျက် သား ဖြစ်သွားကြပါသည်။ ထိုသို့လှဲအိပ်လိုက်ခြင်းမှာ စစ်အတွင်းက အတွေ့ အကြုံ အလေ့အကျင့်များ၏ ကျေးဇူးဖြစ်သည်။ လေယာဉ်ပျံပုံးကျသောအခါ များ၌ အာရှလူငယ်အစည်းရုံးဝင်များသည် ဒုက္ခသည်များအား ကူညီရန် စေတနာ့ဝန်ထမ်းအဖွဲ့များသို့ ဝင်လေ့ရှိ၏။ ပုံးကျလျှင်၊ စက်သေနတ်ပစ်လျှင် လှဲအိပ်လိုက်ကြရန် ယုံစေတနာ့ ဝန်ထမ်း အဖွဲ့များအား ကျွန်တော် အမြဲသင်ထားလေ့ရှိရာ ကိုယ်ရေးကြုံသော အခါ၌ ထိုသို့ လှဲအိပ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သခင်မြတို့ စားပွဲ၌ ထိုင်သူများမှာ အလယ်မှ လည်းကောင်း။

ကျောဘက် ထောင့်အခန်း တံခါးအဝင်မှ လည်းကောင်း နှစ်ဖက်ညှပ်၍ အပစ်ခံရသဖြင့် ပို၍အထိနာသည်။ လူသတ်သမားများသည် ဗိုလ်ချုပ်နှင့် သခင်မြတို့စားပွဲရှိ လူအများအား ပစ်၍အားရမှ ကျွန်တော်တို့ ထိုင်ရာဘက်သို့ ပစ်သဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အား မဲ၍ပစ်နေစဉ် ဦးရွှေဘော်နှင့် ပျော်ဘွယ်ဦးမြတို့ ပြေးချိန်ရခဲ့သည်။ ဦးအောင်စံဝေနှင့် ကျွန်တော်တို့မှာ ကြမ်းပြင်ပေါ်၌ လဲလျက်ရှိနေသဖြင့် ကျပြီထင်၍ များများအပစ်မခံရ။ ထိုင်လျက် ရှိသူများကိုသာ အာရုံပြု၍ ပစ်ခတ်ကြသည်။ ထိုင်သူများအား အတော် အားရအောင် ပစ်ခတ်ပြီးနောက် စားပွဲဝိုင်းအလယ်၌ ဝင်၍ ပစ်သူများ သည် ဒူးထောက်၍ ကျွန်တော်တို့ဘက်သို့ ဝှေ့ယှမ်းပစ်ခတ်သေးသည်။ ထိုသို့ပစ်ချိန်တွင် ကျွန်တော်၏ လက်ယာဘက် လက်သူကြွယ်ထိပ်သို့ ထိမှန် ခဲ့လေသည်။ အုတ်နံရံမှ ပြန်၍ဝင်လာသော ကျည်ဆန်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆပါသည်။

အပစ်ခတ်များရပ်စဲ၍ လူသတ်သမားများ ပြန်ဆုတ်စဉ် အခန်းတွင်း မှ မထွက်သေးမီ ဦးအောင်စံဝေသည် အိပ်နေရာမှထိုင်ပြီး 'သေကုန်ကြပြီ၊ သေကုန်ကြပြီ' ဟု ထိမှန်ကြသူများအား လက်ညှိုးညွှန်၍ ဝမ်းနည်းပက်လက် ညည်းညူနေသဖြင့် ထပ်ပစ်နေဦးမည်ဟုပြောပြီး ဆွဲလိုက်မှ ပြန်လွှဲချလိုက် ပါသည်။ လူသတ်သမားများထွက်သွားပြီး အခန်းတွင်းသို့ ပထမဦးဆုံးဝင်လာ သူမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ အတွင်းရေး အတွင်းဝန် ဗိုလ်ထွန်းလှဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ထွန်းလှသည် လူသတ်သမားများ ပြန်ထွက်သွားသည့်တံခါးကို တွန်းပိတ်၍ ဂျက်ထိုးလိုက်သောအခါ ဦးအောင်စံဝေနှင့် ကျွန်တော်တို့သည် အစည်းအဝေး ခန်းနှင့် ကပ်လျက်ရှိသော ဝန်ကြီးများအဖွဲ့ အတွင်းဝန် ဦးရွှေဘော်၏အခန်းသို့ ကူးသွားပြီး ဦးအောင်စံဝေက တယ်လီဖုန်းဆက်ရန် ကြိုးစားသည်။ ကျွန်တော်က အပြင်သို့ထွက်၍ကြည့်ရာ ထိုအချိန်က ရန်ကုန် ရဲမင်းကြီးဖြစ်သူ ဦးအောင်ချိန် ကိုတွေ့သဖြင့် ဦးအောင်ချိန်အား ဝန်ကြီးများအစည်းအဝေးခန်းသို့ ပို့ထား ပြီးလျှင် အဆောက်အဦ၏ အနောက်တောင်ထောင့်တွင်ရှိသော ကျွန်တော်၏ ရုံးခန်းသို့ ဦးအောင်စံဝေနှင့်အတူ ပြန်လာပါသည်။ ကျွန်တော်၏ လက်တွင်ရှိ သောဒဏ်ရာမှ ထွက်သောသွေးများကိုမြင်သဖြင့် ဦးအောင်စံဝေက သွေးတွေ ထွက်နေတာ ခင်ဗျားပြန်မှ ကောင်းမည်ဟုပြောသဖြင့် ကျွန်တော်နေထိုင်ရာ အမှတ်(၈)၊ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းလမ်း အဆောက်အအုံသို့ ပြန်လာပါသည်။ ကျွန်တော်၏ အတွင်းရေး အတွင်းဝန်မောင်သန်းမြင့်အား လွှတ်၍ခေါ်စေသဖြင့် ဒေါက်တာလှရွှေ (တကသ ဥက္ကဋ္ဌဟောင်း ထိုအချိန်က ရန်ကုန်မြို့၊ ပြည်သူ့ ဆေးရုံကြီး လက်ထောက်ဆရာဝန်တစ်ဦး) မကြာမီ ရောက်လာပြီးနောက်

လက်မှဒဏ်ရာကို ချုပ်၍ကုသပါသည်။ ကျည်ဆန်သင့်သောလက်မှာ ညှိမည်း လာသဖြင့် အဆိပ်ဖြေဆေး အမြန်ရအောင်ရှာ၍ ထိုးပေးပါသည်။

ထိုသို့ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ရေတိမ်နစ်ကာ အစားထိုး၍ မရနိုင် လောက်အောင် ကြီးလေးသော နိုင်ငံ၏ဆုံးရှုံးမှုကြီး ဖြစ်ရခြင်းမှာ-
 (၁) သတ်ရန်စေသူဦးစော၏ တက်တက်စင် အထင်လွဲမှားခြင်းနှင့်
 (၂) ခေါင်းဆောင်များ၏ ပေါ့ဆခြင်းတို့အတွက် ဖြစ်ပါသည်။

(က) ဦးစော အထင်လွဲခြင်း

၁၉၄၆ ခု ဦးစော မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိပြီးနောက် မျိုးချစ်ပါတီနှင့် ဂဠုန်တပ်ဖွဲ့များ ပြန်လည်ပြင်ဆင် ဖွဲ့စည်းရန်နှင့် စည်းရုံးရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေစဉ်အတွင်း ၁၉၄၆ ခု၊ စက်တင်ဘာ ၂၁ ရက်၊ ညနေ ၅ နာရီခန့်တွင် ဘုရင်ခံ ဆာဟူးဘတ်ရန်စ်နှင့်တွေ့ဆုံပြီး ဘုရင်ခံ အိမ်မှအပြန် ပြည်လမ်းအတိုင်း ပြန်လာခဲ့ရာ မြေနီကုန်းလမ်းဆုံအဝိုင်းကို ကျော်လွန်၍ စိန့်ဖလိုမီနာကျောင်း (ယခု အထက (၂) စမ်းချောင်း) ရှေ့အရောက်တွင် ဦးစောအား အစိမ်းရောင် စစ်ယူနီဖောင်းဝတ်သူသုံးယောက် သည် ဂျစ်ကားစိမ်းတစ်စီးဖြင့်လိုက်၍ သေနတ်နှင့်ပစ်ရာ ဦးစောကို ကျည် မထိသော်လည်း မော်တော်ကားမှကွဲသော မှန်စငယ်တစ်ခု ရှသဖြင့် လက် ဝဲဘက်မျက်လုံးနှင့် မျက်လုံးအောက်အထက်ပိုင်း၌ အနည်းငယ် ကျည်ဆန် ရှုပ်မှန်ဒဏ်ရာရသည်ဟု ကြားရပါသည်။ ဦးစော အတွေးခေါင်ပြီး အထင်လွဲ၏။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဘီအိုင်အေခေတ်မှစ၍ မြန်မာ့လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေး အင်အားစုတစ်ခုလုံးကို ဦးစီးခဲ့သူဖြစ်သည့်အလျောက် မိမိကို သေကြောင်းကြံသူသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဂိုဏ်းဝင်ဖြစ်ရမည်ဟူ၍သာ ဦးစော ယူဆခဲ့၏။ ထိုယူဆချက်မှာ တက်တက်စင်လွဲသည်။ ထိုသေကြောင်း ကြံစည်မှု၌ ဗိုလ်ချုပ်၏ပယောဂ မပါကြောင်း၊ ထိုကိစ္စကို တစ်စွန်းတစမျှ ဗိုလ်ချုပ် ကြိုတင်မသိခဲ့ကြောင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်နှင့် ရင်းနှီးသူအားလုံး ကောင်းကောင်း သိကြပါသည်။ ဗိုလ်ချုပ်သည် အချင်းချင်း နိုင်ငံရေးသတ်ဖြတ်မှုကို အလွန် စက်ဆုပ်သူဖြစ်သည်။ အခြားသူများလည်း မိမိကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံရေးသတ်ဖြတ်မှု ကို လိုလားကြမည်မဟုတ်ဟူသော ဗိုလ်ချုပ်၏ ယုံကြည်ချက်သည်ပင် လုပ်ကြံ လိုသူများအဖို့ အခွင့်အလမ်းသာသွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များအား လုပ်ကြံရန် ဦးစော စီစဉ်လျက် ရှိကြောင်း ရက်ပေါင်းများစွာ ကြိုတင်၍ သတင်းရရှိခဲ့ပါသည်။ စုံထောက် အစီရင်ခံစာများ၌လည်း ထပ်ကာထပ်ကာ ပါရှိခဲ့လေသည်။ အဖွဲ့၏ ဗဟို

အမှုဆောင် အစည်းအဝေးများတွင် ထိုသတင်းအကြောင်း ဆွေးနွေးကြသော အခါများ၌ ဗိုလ်ချုပ်သည် လုံးဝ မယုံကြည်ခဲ့ပေ။

“ကျွန်တော်တို့အားလုံး နိုင်ငံအပေါ်မှာ စေတနာ အပြည့်အဝနဲ့ ကိုယ်ကျိုးမဖက်ဘဲ ဆောင်ရွက်နေကြတာပဲ။ ဒီသတင်းမမှန်နိုင်ပါဘူး။ ဦးစော ဒါလောက်မခိုက်ရိုင်းနိုင်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ကို သတ်လို့ သူ့မှာ ဘာအကျိုး ရှိမှာလဲ။ တိုင်းပြည်သာ နစ်နာမှာပေါ့။ သူသတ်လို့ ကျွန်တော် ဒီနေ့သေလျှင် နက်ဖြန် တစ်တိုင်းပြည်လုံးအံ့ကြွပြီး သူ့ကို စိစစ်ညက်ညက်ချေဖယ်ဆိုတာ သူ့သိမှာပါပဲ” ဟူသော အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်သည့် စကားများကိုသာ ပြောလေ့ ရှိပါသည်။ အကယ်၍ ဦးစောအား သေနတ်နှင့် ပစ်သည့်ကိစ္စ၌ ဗိုလ်ချုပ်၏ ပယောဂသာပါခဲ့ပါလျှင် ဤမျှပြတ်ပြတ်သားသား စိတ်ချယုံကြည်မှုရှိခဲ့မည် မဟုတ်ပါ။ ခိုးတတ်လျှင် ခိုးတတ်သည်ဟူသော စကားအတိုင်း မိမိကိုယ်တိုင်က မရှင်းလျှင် ဤမျှလိပ်ပြာသန့်ခဲ့မည်မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော်တို့သည် ထိုအစည်း အဝေးများ၌ မိမိတို့ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဆွေးနွေးလေ့ ရှိကြသော်လည်း ဗိုလ်ချုပ်တို့အား လုပ်ကြံဖို့ ကြိုးစားနေသည်ဆိုသောသတင်းကို ဗိုလ်ချုပ်ကိုယ်တိုင်က မယုံမကြည်ဖြစ်နေသောအခါ ဗိုလ်ချုပ်၏ အယူအဆကို အားလုံးကပင် လက်ခံခဲ့ကြရပါသည်။

(ခ) ပေါ့ဆခြင်း

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အပါအဝင် ကျွန်တော်တို့အားလုံးသည် မိမိ တို့၏ သန့်ရှင်းသော စေတနာကို အလွန်အမင်း ယုံကြည်ကြသည်။ ကိုယ်ကျိုး မဖက် တိုင်းပြည်အကျိုးသက်သက်အံ့တွက် ဖြူစင်သောစေတနာဖြင့် လုပ်သူ မှန်လျှင် အားလုံးကြည်ညိုကြမည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ လူတစ်ရာရှိသည့်အနက် ကိုးဆယ့်ကိုးယောက်က ကြည်ညိုသည်မှန်သော်လည်း ကျန်စာစ်ယောက်က ရန်မူလျှင် ဘေးတွေ့နိုင်သည်ဟူသောသတိမျိုး ကင်းမဲ့ခဲ့ကြသည်။ တို့ဟာ ပြည်သူ့အစိုးရပဲ။ လူတိုင်း လွယ်လွယ်ကူကူ တွေ့နိုင်တယ်။ သူတို့၏အခက် အခဲများကို ပြောနိုင်ခွင့်ရှိအောင် အခွင့်အရေးပေးကြမည်ဟူသော စေတနာ ကိုထားပြီး ဝန်ကြီးများအား မည်သူမဆို အလွယ်ဆုံးတွေ့နိုင်အောင် စီစဉ် ထားကြသည်။ ထိုအချိန်က ဝန်ကြီးတစ်ဦးကိုတွေ့ရတာ စစ်ကြိုအင်္ဂလိပ်ခေတ်က ဖြိုပိုင်တစ်ယောက်ကို တွေ့ရတာထက် လွယ်ကူသည်ဟု ကျွန်တော်တို့ အချင်းချင်း ပြောဖူးကြပါသည်။ ဗိုလ်ချုပ်၏ လုံခြုံရေးအတွက် ရဲဘော်အစောင့် အရှောက်၊ စစ်သားအစောင့်အရှောက် ဘာကြောင့် မစိမံသလဲဟု ဗိုလ်ထွန်းလှ အား မေးဖူးပါသည်။ ဗိုလ်ချုပ်က ထိုသို့အစောင့်အရှောက်ထားသည်ကို

မကြိုက်ကြောင်း၊ ဒီအစိုးရအဖွဲ့ဟာ ပြည်သူများကိုယ်စားပြုတဲ့ ပြည်သူ့အကျိုး ဆောင်အဖွဲ့ပါ။ အစောင့်အရှောက်တွေ တခမ်းတနား ထားဖို့မလိုပါဘူးဟု ဗိုလ်ချုပ်က ပြောကြောင်းနှင့် ဗိုလ်ထွန်းလှကပြောပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းသူ ခေါင်းဆောင်များ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ကျဆုံးခြင်းကို ထောက်ရှု၍ နိုင်ငံရေး၌ သတိ အမြဲရှိရမည် ဟူသော မှတ်သားဖွယ်ရာ သင်ခန်းစာတစ်ခု ယူသင့်ပါသည်”

(ဃ)

ပုဂံဦးဘဂျမ်းကဲ့သို့ပင် လူသတ်သမားများ၏ ကျည်ဆန်များကြားမှ ထူးခြားစွာ လွတ်မြောက်လာခဲ့သူ ဦးအောင်ဇံဝေ (ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ခေါင်းဆောင်သော ကြားဖြတ်အစိုးရအဖွဲ့ဝင်၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး ဝန်ကြီးဟောင်း)က ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်တကွ အာဇာနည် ခေါင်းဆောင်ကြီးများအား လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုကို နိုင်ငံတော်အထူး တရားရုံးဖွဲ့၍ စစ်ဆေးရာတွင် တွေ့ကြုံရသော ကိုယ်တွေ့အကြားအမြင်များကို အောက်ပါအတိုင်း ပြန်လည်ရေးသားတင်ပြခဲ့လေသည်။

“၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက် ၁၀ နာရီခန့်တွင် ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် တခဏတာမျှ ခံစားလိုက်ရသော အတွေ့အကြုံနှင့် အနိဋ္ဌာရုံမြင်ကွင်းမှာ ကျွန်ုပ်၏တစ်သက်တာတွင် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မေ့၍ မရနိုင်တော့ပေ။

သေနတ်သံများစဲသွားပြီးနောက် လူသတ်သမားများ ထွက်သွားရာ အသံပလံများ ဆိတ်ငြိမ်သွားသောအခါတွင်မူ ကျွန်ုပ်နှင့် ဝန်ကြီးဦးဘဂျမ်းတို့ သည် ဝမ်းလျားမှောက်နေရာမှထပြီး စားပွဲပတ်ဝန်းကျင်ကို ကြည့်မိကြသည်။ ကျွန်ုပ်မှတ်မိသောမြင်ကွင်းကို ဖော်ပြရလျှင် ပေ ၄၀ ပတ်လည်ခန့်မျှရှိသော ခန်းမကြီးတစ်ခုလုံး ဆီးနှင်းများကျသကဲ့သို့ ယမ်းငွေ့များ ထထောင်းထောင်းနှင့် ဖုံးလွှမ်းနေပြီး ကျည်ဆန်များကလည်း ကြမ်းပြင်ပေါ်တွင် ပြန့်ကျဲနေလေသည်။

ဗိုလ်အောင်ကျော်လမ်း (ထိုစဉ်က စပတ်လမ်း)ဘက်သို့ မျက်နှာပြု ထားသော ဂငယ်သဏ္ဍာန် စားပွဲထိပ်နှင့် ခပ်လှမ်းလှမ်း ကြမ်းပြင်ပေါ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှာ တုံးလုံးလဲလျက် ငြိမ်သက်နေသည်။ စားပွဲ လက်ယာ ဘက်တွင် မိုင်းပွန်ဇော်ဘွားကြီးစစ်စံထွန်းက သူ၏ကုလားထိုင်ပေါ်တွင်ပင် ထိုင်လျက် စားပွဲပေါ်သို့ ကုန်း၍လက်ထောက်ထားပြီး ပါးစပ်ကိုဟထားရာ

ပါးစပ်မှသွေးများ ယိုစီးကျနေသည်။ စားပွဲလက်ဝဲဘက်တွင် ထိုင်နေကြသော ဝန်ကြီး သခင်မြသည် စားပွဲထိပ် လက်ဝဲဘက်ထောင့် စားပွဲအောက်နား၌ မှောက်လျက်လဲနေရာ သေဆုံးနေပြီဟု ယူဆရသည်။ ဝန်ကြီး မစ္စတာရာဇတ်၊ ဝန်ကြီး ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၊ ဝန်ကြီးဦးဘဝင်းနှင့် ဝန်ကြီးမန်းဘခိုင်တို့သည် သူတို့ထိုင်မြဲ ကုလားထိုင်များတွင် ခေါင်းငိုက်စိုက်ကျလျက် ငြိမ်သက်နေကြသည်။ မစ္စတာရာဇတ်နှင့် ဒီးဒုတ်ဦးဘချိုတို့ နှစ်ဦးတည်းသာ မသေဆုံးကြသေးဘဲ အနည်းငယ်စီ အသက်ရှူရှိုက် လှုပ်ရှားနေသည်။ စားပွဲ၏လက်ယာဘက် ကျွန်ုပ်နှင့် မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီးအကြားတွင် ထိုင်နေသော ဝန်ကြီး ပျော်ဘွယ်ဦးမြနှင့် စားပွဲထိပ် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လက်ယာဘက်တွင်ထိုင်သော အတွင်းဝန် ဦးရွှေဘော်တို့နှစ်ဦးစလုံးမှာ အပြင်ဘက်သို့ အချိန်မီရောက်ရှိ သွားနိုင်ခဲ့ကြသဖြင့် အသက်ဘေးမှ လွတ်မြောက်သွားခဲ့ကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ လက်ဝဲဘက်တွင်ထိုင်သော တတိယအတွင်းဝန် ဦးအုန်းမောင်သည် မည်သည့်ပုံစံဖြင့် သေဆုံးနေသည်ကိုမူ မမှတ်မိတော့ပါ။

ဦးစောသည် ထိုလုပ်ကြံမှုကြီးကို အောင်မြင်ထမြောက်အောင် လုပ်နိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက်တွင် ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေး ပြုလုပ်မည့်သတင်းကို ဦးစောကြိုတင်သိရှိနေခြင်းကြောင့် ပင်ဖြစ်သည်။

ဦးစောသတင်းရရှိပုံမှာ လုပ်ကြံမှုကြီးတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် ခင်မောင်ရင်နှင့် ဘညွန့်တို့သည် ထိုနေ့နံနက်ပိုင်း ရုံးတက်ချိန်အမီ အတွင်းဝန်များရုံးကြီးသို့ ဖိဒ်ဆန်ကားအမှတ် အာရ်အေ (R.A) ၂၁၂၃ ဖြင့် လာရောက်ကြပြီး စုံစမ်းထောက်လှမ်းခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးများအစည်းအဝေးကို နံနက် ၁၀ နာရီတွင် စတင်ကျင်းပမည်ဟု အသေအချာသိသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် သူတို့အချင်းချင်း အမှတ်အသားပြုထားသော စကားဂှက်ဖြင့် 'ပစ်စတင်ရင်းရေပြီ' ဟူ၍ ဦးစောထံသို့ တယ်လီဖုန်းဆက်လိုက်ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဦးစောအိမ်၌ ၁၂ နံပါတ် စစ်တပ်ယူနီဖောင်းစိမ်းများကို ဝတ်ဆင်ပြီး တော်မိဂန်း၊ စတင်းဂန်း၊ အော်တိုမက်တစ် လက်နက်များ အပြည့်အစုံဖြင့် အဆင်သင့်ဖြစ်နေကြသော လူသတ်သမားများကို ဦးစောက "မင်းတို့ လက်စတုံးအောင် ပစ်ခတ်ခဲ့ရမယ်" ဟူ၍ အမိန့်ပေးကာ ဂျစ်ကားအမှတ် အာရ်စီ (R.C) ၁၈၁၄ ဖြင့် အချိန်မီ စေလွှတ်လိုက်လေသည်။

လူသတ်သမားများသည် အတွင်းဝန်များရုံးကြီး အနောက်ဘက် လှေကားအောက်သို့ ရောက်ရှိကြသောအခါ ဝန်ကြီးများအစည်းအဝေးသို့ တန်းပြီးတက်သွားကြသည်။ ယင်းတို့စီးလာသော ဂျစ်ကားကိုမူ ကားမောင်းသူ

သူခက စက်မရပ်ဘဲ အောက်တွင် အဆင်သင့်ရပ်၍ စောင့်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ လူသတ်သမား ယခုကဲ့သို့ အလွယ်တကူ လုပ်ကြံနိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ ထိုစဉ်က အတွင်းဝန်များရုံးကြီးတွင် လုံခြုံမှုအတွက် အစောင့်အကြပ်များ မထားရှိခဲ့ခြင်းကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။

အကြံပက်စက်လှသော လုပ်ကြံမှုကြီးကို ဦးစောသည် နယ်ချဲ့သမားတို့၏ အကူအညီဖြင့် အောင်မြင်စွာ လုပ်နိုင်ခဲ့သော်လည်း ဝန်ကြီးချုပ် လုပ်လိုသော သူ၏အာသာဆန္ဒ အကြံအစည်မှာမူကား မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ သူနှင့်တကွ သူ၏ကြံရာပါ ကာယကံမြောက် ကျူးလွန်ခဲ့ကြသော လူသတ်သမားများဖြစ်ကြသည့် သုခ၊ ခင်မောင်ရင်၊ မောင်စိန် (ခေါ်) စိန်ကြီး (ခေါ်) လှအောင်၊ မောင်နီ (ခေါ်) ဘိုနီ (ခေါ်) ဂနီ၊ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ ရန်ကြီးအောင် (ခေါ်) လှထွန်း၊ မှုံကြီး (ခေါ်) မောင်မှုံတို့ကို နာရီပိုင်း အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် လက်ရဖမ်းမိခဲ့လေသည်။

ဦးစောနှင့်တကွ လူသတ်သမားများအား လျှပ်တစ်ပြက် အချိန်အတွင်း ဖမ်းဆီးနိုင်ခဲ့ခြင်းမှာလည်း ဤသို့ဖြစ်လေသည်။ ဦးစောအပေါ်တွင် မသင်္ကာဖွယ်ရာ လှုပ်ရှားမှုများကို ရိပ်မိခဲ့၍ လုပ်ကြံမှုကြီးမဖြစ်ပွားမီ ရက်အနည်းငယ်ကပင် စုံထောက်ဌာနက အေဒီလမ်း (ယခု မိုးမခလမ်း) အမှတ် (၄) ရှိ ဦးစောနေအိမ်ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဦးစော၏လှုပ်ရှားမှုကို အကဲခတ်ရန် အစောင့်ချထားခဲ့သည်။

လုပ်ကြံမှုကြီး ဖြစ်ပွားမည့် ထိုနေ့နံနက် ၁၀ နာရီခန့်တွင် ဦးစောအိမ်ဝင်းထဲမှ ယူနီဖောင်းဝတ် လူလေးငါးယောက်ကို ဂျစ်ကားအမှတ် အာရ်စီ (R.C) ၁၈၁၄ ဖြင့်တင်ဆောင်၍ ထွက်ခွာသွားသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂျစ်ကားထွက်သွားပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ဦးစောသည် ခြံတံခါးဝသို့လာ၍ တံခါးစောင့်ကို တစ်စုံတစ်ရာ တီးတိုးမှာကြားသည်ကိုလည်းကောင်း စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုနေသူတို့က မသင်္ကာဖွယ်ရာ တွေ့မြင်လိုက်ရသည်။ ပြီးနောက် အဆိုပါဂျစ်ကားပင် နံနက် ၁၁ နာရီခန့်၌ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းထဲသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသည်ကို ထပ်မံတွေ့မြင်ခဲ့ရပြန်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ထိုနေ့ ညနေ ၃ နာရီခန့်တွင် ဆိုင်ရာတို့က ဦးစော၏ နေအိမ်ကို ဝိုင်း၍ ဦးစောနှင့်တကွ အပေါင်းပါများကို ဖမ်းဆီးလိုက်တော့သည်။ ထိုနေ့နှင့်နောက်နေ့များတွင် ဦးစောခြံဝင်းအတွင်း၌ ဆက်လက်ရှာဖွေကြရာ ပွိုင့် ၃၀၃ အမျိုးအစား ကျည်ဆန်တစ်သေတ္တာကိုလည်းကောင်း၊ တော်မိဂန်း သေနတ် ၂ လက်နှင့် စတင်းဂန်းတစ်လက်ကိုလည်းကောင်း အင်းလျားကန် ရေအောက်တစ်နေရာစီမှ ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။

အခန်း (၄)

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို ဦးစော ဘာကြောင့်လုပ်ကြံခဲ့သလဲ

မြန်မာပြည်မှ ဂျပန်တို့ဆုတ်ခွာထွက်ပြေး၍ ဗြိတိသျှတို့ ပြန်လည် ဝင်ရောက် လာချိန်တွင် နယ်ချဲ့သည် မြန်မာပြည်အား ၎င်းတို့လက်အောက်ခံ ကိုလိုနီဘဝဟောင်းသို့ ပိုနေမြဲ ကျားနေမြဲအတိုင်း ပြန်လည်နေရာချထားရန် စီစဉ်ခဲ့ပြီးဖြစ်လေသည်။

ပြည်တော်ပြန် အရှင်သခင်ကြီးတို့၏ အဓိပတိခေါင်းဆောင်ကြီးကား မြန်မာပြည်၏ နောက်ဆုံးဘုရင်ခံမှာ ဆာဒေါ်မန်စမစ်* ဖြစ်လေသည်။

ဆာဒေါ်မန်စမစ်သည် ၁၉၄၅ ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ကလီယိုပက်ထရာ**သင်္ဘောဖြင့် ရန်ကုန်မြို့သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ဘုရင်ခံနှင့်အတူ စစ်ပြေး 'ဆင်းမလားအစိုးရအဖွဲ့'လည်း ပါလာသည်။ ၎င်းတို့နှင့်အတူ အင်္ဂလန်ပြည်မှ ဗြိတိသျှအစိုးရက ထုတ်ပြန်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ အတွက် စက္ကူဖြူစာတမ်းကိုပါ တစ်ပါတည်း ယူဆောင်ခဲ့လေသည်။

ထိုစက္ကူဖြူစာတမ်း၏ အနှစ်သာရကား မြန်မာပြည်ကို ဗြိတိသျှ လက်အောက်မှာပင် ကျွန်နိုင်ငံအဖြစ် ဆက်လက်၍ထားရန် ဖြစ်လေသည်။

မြန်မာပြည်သို့ရောက်လျှင်ပင် ဘုရင်ခံသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အား စက်တင်ဘာလအတွင်း ၁၉၄၂ ခုနှစ်က သထုံခရိုင်၊ ပေါင်မြို့နယ်၊ သဲဖြူကုန်းရွာသူကြီးကို မုတ္တမမြို့ဘောလုံးကွင်း၌ လှံစွပ်ဖြင့်ထိုး၍ သတ်ခဲ့မှု ကြောင့် လူသတ်မှု တရားခံအနေဖြင့် အရေးယူမည့်သဘောမျိုး အာဏာနှင့် စတင်ခြိမ်းခြောက် ကြည့်သည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက စိုးစဉ်းမျှ မတုန်လှုပ်။

၁၉၄၆ ခု၊ ဧပြီလ ၆ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက 'ကျွန်ုပ်၏ လိပ်ပြာမှာ အမြဲသန့်ရှင်းလျက်'ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ကြေညာချက် တစ်စောင်ကို ထုတ်ပြန်ကာ သူ့အပေါ် လူသတ်မှုဖြင့် စွပ်စွဲချက်ကို ပြန်လည် ချေပခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ်ချေပချက်၌ စစ်အတွင်း ဥပဒေသဘောအရ တရားစီရင် ရေး သဘောအရသာ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အချို့ စစ်မြေပြင်တွင် လျှင်မြန်လွယ်ကူ သောနည်းများကို အသုံးပြုရသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့ကလည်း ထိုသဘောမျိုးမှာ ကျူးလွန်ခြင်း ကင်းသလော။

သို့သော် မိမိအနေဖြင့် မိမိလုပ်သမျှ လုံးဝတာဝန်ယူသည်။ မှန်ကန် သော သမာသမတ် ခုံအဖွဲ့ဖြင့်ဆိုလျှင် နိုင်ငံရေးစွပ်စွဲချက် အရေးယူချက်ဟူ သမျှကို ရဲဝံ့စွာရင်ဆိုင်ရသည်ဟု ချေပထားလေသည်။

ထိုအခါ-

ဆာဒေါ်မန်စမစ်သည် လက်လျော့လေပြီ။ ဤခြိမ်းခြောက်မှုကို လက်မြှောက်လိုက်သည်။

ဆာဒေါ်မန်စမစ်နှင့် နောက်ပါးက အတူပါလာခဲ့သော နိုင်ငံရေး လက်ဟောင်းကြီး ဆာပေါ်ထွန်းကား ဤတစ်ကြိမ်တွင် ဘုရင်ခံ၏ အခါပေး ဦးပုညအဖြစ် တစ်စခန်းထပြန်လေသည်။

ဆာပေါ်ထွန်းသည် စစ်ကြိုခေတ် မြန်မာပြည်မှ ဗြိတိသျှအစိုးရ ထွက်မပြေးမီ အချိန်ကလေးတွင် နန်းရင်းဝန် (ဝန်ကြီးချုပ်) ဖြစ်ခဲ့သေးသည်။

ဧရာမပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဟု ဆိုရပေမည်။

ထိုအချိန်က သူ့နေရာမှ နေ၍ကြည့်လျှင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် နိုင်ငံရေးသမား သခင်ပေါက်စကလေးမျှသာလျှင် ဖြစ်သေးသည်။

ထိုစဉ်က သူမြင်ခဲ့သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလို သခင်ပေါက်စ တစ်ယောက်ကို မှုစရာမလိုပေ။

သူတို့ဘုန်းမီးနေလ ထွန်းလင်းတောက်ပခဲ့စဉ်က ခရိုင်ရဲဝန်(ဧဇီးယား) က ဆုငွေ ၅ ကျပ် ဝရမ်းထုတ်ခဲ့ဖူးသော အညတရ နိုင်ငံရေးသမားကလေး တစ်ယောက်ကို ထိုက်ထိုက်တန်တန် ရာထူးပေး မြှောက်စားလိုက်လျှင် မီးသေမည်ဖြစ်ကြောင်း အခါပေးလေသည်။

သို့သော်-

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကား ရာထူးဖြင့် မြှောက်၍လည်း မမြောက်။

အာဏာဖြင့် ခြောက်၍လည်း မကြောက်သူ တကယ့်မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီး တစ်ဦးပါပေါ့။

ဤနည်းဖြင့် ဆာဒေါ်မန်စမစ်သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို လက် မြှောက်ရပြန်လေသည်။

ထိုနည်းပရိယာယ်တို့ဖြင့် မိမိလုပ်ဆောင်ချက်များ မအောင်မြင်သော အခါ ဆာဒေါ်မန်စမစ်သည် နည်းအမျိုးမျိုး အကြံအပုံပုံကို တီထွင်ပြန်လေ သည်။

မိမိနှင့်အတူ ယူဆောင်လာခဲ့သော စက္ကူဖြူစာတမ်းအရ သူတို့ အမှုဆောင်ကောင်စီတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို အတိုက်အခံပြုကြမည့် နိုင်ငံရေးဝါရင့် လက်ဟောင်းကြီးများကို ထည့်သွင်းအသုံးပြုခဲ့လေသည်။

သို့သော် နိုင်ငံတော်တွင် ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်နှင့် သူ့အမှုဆောင် ကောင်စီတို့၏ အရှိန်အဝါမှာ ယခင်က အရာမရောက်တော့ချေ။

၎င်းတို့၏ ဩဇာမှာလည်း မညောင်းတော့ချေ။ တစ်နိုင်ငံလုံးနှင့် ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံး၏ မေတ္တာနှင့် ယုံကြည်အားကိုးမှုကား ဘုရင်ခံနှင့် သူ့အမှုဆောင်ကောင်စီတို့ မဟုတ်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသာ ဖြစ်လေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ စကားကိုသာ ပြည်သူတို့က လက်ခံ နားထောင်လေတော့သည်။

ထိုအခါ အကြံတစ်မျိုး ထုတ်ပြန်လေပြီ။

ဂျပန်ပြည် (ဆူဂါမို) အကျဉ်းထောင်ကြီးတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသမား အဖြစ် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းခံနေရသော ဒေါက်တာဘမော်ကို ပြန်လွှတ်စေ သည်။ အင်္ဂလိပ်လေတပ်မှ လေယာဉ်တစ်စီးဖြင့် အမြန်ပြန်လည် ခေါ်ဆောင် လာခဲ့သည်။

သို့သော် ဂျပန်ခေတ် အဓိပတိ အရှင်မင်းကြီး ဘဝတုန်းကပင် ပြူးသုလူထုက ဒေါက်တာဘမော်အား ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလောက် ကြည်ညို မှု မရှိခဲ့ရာ ယခုဂျပန်အကျဉ်းသားဘဝမှ ပြန်လာသော ဒေါက်တာဘမော်ကို ဒေါ်မန်စမစ် မျှော်လင့်သကဲ့သို့ ဖြစ်မလာတော့ချေ။

ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်ကား ခေသူမဟုတ်ချေ။

ဗိုလ်ချုပ်ကို ဒေါက်တာဘမော်နှင့် လက်တည့်စမ်း၍ကြည့်ရာ လူထုက လက်မခံသည်ကို သိရသောအခါ ယူဂန်ဒါတွင် အကျယ်ချုပ်ခံနေရသော နန်းရင်းဝန်ဟောင်း ဦးစောကို ယူဂန်ဒါမှပြန်ခေါ်ပြီး နိုင်ငံရေးနယ်တွင် ပွဲထုတ် ပေးပြန်လေသည်။

ဦးစောက မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ရောက်လာသည်အခါတွင်လည်း ဆာပေါ်ထွန်းကဲ့သို့ပင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို သခင်ပေါက်စကလေး တစ် ယောက်အသွင် မြင်ခဲ့လေသည်။

ဦးစောအနေဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအပေါ် အထင်အမြင်သေး ဖြစ်သည်မှာ သူ့ဘက်မှနေ၍ကြည့်လျှင် သူ့ဟာသူ မှန်ကန်နေသည်ဟုဆိုရမည် ဖြစ်လေသည်။

ဦးစော မြန်မာပြည်တွင် နန်းရင်းဝန်ဖြစ်စဉ်က သခင်အောင်ဆန်းမှာ ယူနိုဘာစီတီကျောင်းသားဘဝမှထွက်၍ နိုင်ငံရေးလောကသို့ သခင်အမည်ဖြင့် စခန်းထခါစမျှသာ ဖြစ်သေးသည်။

အသက်ချင်းကလည်း ဦးစောက ၄၀ ကျော်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း က ၃၀ မျှမပြည့်တတ်သေး။

သို့သော် ဦးစောသည် အင်္ဂလန်သို့သွား၍ မြန်မာပြည်သို့အပြန် ပါလက်စတိုင်းပြည် (ယခု အစ္စရေးနိုင်ငံ) ဟိုင်းဗာမြို့*တွင် အဖမ်းခံရသောအခါ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဂျပန်နှင့် မြန်မာပြည် တိုင်းပြည်လွတ်လွပ်ရေး အတွက် ပန္နက်ရိုက်၍နေလေပြီ။

၁၉၄၂ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ဦးစောကို ထိန်းသိမ်းလိုက်ကြောင်း လန်ဒန်နှင့် ရန်ကုန်တွင် အတိအလင်း ကြေညာခဲ့သည်။

ထိုအချိန်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော် ကို ဗန်ကောက်မြို့တွင် ဖွဲ့ပြီးလေပြီ။

ထို့ကြောင့် ဦးစောသိခဲ့သော နိုင်ငံရေးသမားပေါက်စ အောင်ဆန်း ကလေးသည် ဂျပန်ပြည်သို့သွား၍ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက် ရဲဘော်သုံးကျိပ် တို့နှင့် စစ်ပညာများ သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီး ဂျပန်တပ်မတော်ကြီးနှင့် ဗမာပြည်သို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်ခဲ့သည်ကို ဦးစောခမျာ ဘာတစ်ခုမှ မသိရှာ ခဲ့ချေ။

ထို့ကြောင့် ဂျပန်ခေတ်တစ်ခေတ်လုံးတွင် မြန်မာလူမျိုးနှင့် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းတို့၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကိုသာ လူထုက မေတ္တာရှိမှုနှင့် ယုံကြည်ကိုးစားမှု အတိုင်းအတာမှာ မည်မျှမြင့်မားလျက်ရှိနေ သည်ဟူသော ပကတိအရှိအနေကို ဦးစော မသိခဲ့ချေ။

* Haifa

ထိုသို့ မသိရှိခဲ့သောကြောင့်လည်း မြန်မာပြည်ရောက်ပြီဆိုသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ကို လုံးဝရုစိုက်လေဘဲ ဘုရင်ခံ ဆာဒေါ်မန်စမစ်နှင့် အပေးအယူ စတင်ပြုကြတော့သည်။

နိုင်ငံရေးစစ်ပွဲကို အကွက်ချကြလေသည်။

သို့သော် လူထုကား ယခင်က ဂဠုန်စစ်သူကြီးဦးစော၊ နန်းရင်းဝန်ကြီး ဦးစောတုန်းက လူထုမဟုတ်တော့ချေ။

ယခုစစ်ပြီးခေတ်လူထုကား ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဖြစ်နေလေပြီ။

နောက်ဆုံးတွင်ကား ဘုရင်ခံဆာဒေါ်မန်စမစ်သည် မိမိကြီးစားသမျှ သော နိုင်ငံရေးပရိယာယ်များ အောင်မြင်မှုမရနိုင်သည့် အခြေအနေများကို တွေ့ကြုံသိရှိလာခဲ့လေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအပေါ်တွင်လည်း အမြင်မှန် ကို တွေ့မြင်ခဲ့လေသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း မကြာမီတွင်ပင် ဆာဒေါ်မန်စမစ်သည် မြန်မာပြည် ၏ အခြေအနေအဖြစ်မှန်ကို ကွယ်ဝှက်မထားနိုင်တော့ဘဲ ဗြိတိသျှအစိုးရအဖွဲ့ မြန်မာပြည်ဆိုင်ရာ အတွင်းဝန် 'ဖရက်ဒရစ်ဝီလျံပက်သစ်လောရင့်စ်' ထံသို့ အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းခဲ့ရာတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ထည့်သွင်း ထားသော စာတစ်ပုဒ်တစ်ခုမှာ-

“ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရေးပါအရာအရောက်ဆုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသာလျှင် ဖြစ်နေသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် လက်ခံရ မည်သာဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ယုံကြည်ပါသည်။

တစ်နိုင်ငံလုံးက သူ့ကို အားကိုးကြသည်။ လူတိုင်းက သူ့ကို ယုံကြည်လေးစားကြသည်။ သူ့စစ်တပ်များကလည်း သူ့အား ချစ်ခင်ကြသည်။ ကြည်ညိုကြသည်။ သူ့ကခိုင်းလျှင် ခိုင်းသမျှ လုပ်ကြမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

အောင်ဆန်းသည် မြန်မာပြည်တွင်းသို့ ကျွန်ုပ်တို့ ဤမျှလောက် မြန်မြန်ဆန်ဆန် ပြန်၍မဝင်လာလျှင်လည်း ဂျပန်များအား တော်လှန်ပုန်ကန်ရန် တော်လှန်ရေးအစီအစဉ်များ အားလုံးလုပ်ထားခဲ့ပြီး ဖြစ်လေသည်။

အမှန်အတိုင်းဆိုရလျှင် အောင်ဆန်းသည် သူ့ကိုယ်ကျိုးအတွက် လုံးဝမျှော်လင့်ချက်ထားသူ မဟုတ်ပါပေ”

အစရှိသည်ဖြင့် အစီရင်ခံခဲ့လေသည်။ ဘုရင်ခံ ဆာဒေါ်မန်စမစ် အသိနောက်ကျခဲ့လေပြီ။ လွတ်လပ်ရေး အဖျားရောဂါတက်နေသော မြန်မာ့

ရောဂါကို ဆရာဝန်ကြီးဆာဒေါ်မန်စမစ်က တိုက်နေကျဆေးခါးကြီးကို တိုက် ကျွေးနေသည်။ ရောဂါနှင့်ဆေး တခြားစီဖြစ်နေ၍ ဆေးမတိုးတော့ချေ။

ထို့ကြောင့် ၁၉၄၆ ခု၊ ဇွန်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဘုရင်ခံ ဆာဒေါ်မန် စမစ် ဝမ်းနာခေါင်းခဲဖြစ်၍ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပြန်သွားရလေသည်။ ကျန်းမာရေး ကြောင့် ပြည်တော်ပြန်ရခြင်းဟု သတင်းလွှင့်ခဲ့လေသည်။

ဦးစော ယူဂန်ဒါမှ ပြန်ရောက်သောအခါ၌လည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း သည် မြန်မာနိုင်ငံရေး အင်အားစုဟူသမျှ ဥမကွဲသိုက်မပျက် စည်းလုံးညီညွတ် ကြစေရန် ဖဆပလအဖွဲ့ကြီး ပါဝင်ပြီးဖြစ်သော မျိုးချစ်ပါတီဝင် ဟသာတာ ဦးမြတ်နှင့် စိုင်းပြင်းညိုနှိုင်းကာ ဦးစောအိမ်သို့ ကိုယ်တိုင်သွားရောက်ဆွေးနွေးခဲ့ သလို၊ ဗိုလ်ချုပ်သည် မိမိ၏ တာဝါလိန်း (ယခု ဗိုလ်ချုပ်ပြတိုက်လမ်း)အိမ်သို့ ဦးစောကို ဖိတ်မန္တကပြု၍ ခရီးဦးကြိုဆို ဆွေးနွေးခြင်းများတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့လေ သည်။

သို့သော်-

ဦးစောကား ဤမျှတိုင်အောင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအပေါ် လုံးဝ အထင်မကြီးသေးပေ။ မိမိကိုယ်တိုင်သာ စစ်ကြိုခေတ်က အရှိန်အဝါအတိုင်း အထင်ကြီးလျက် ရှိခဲ့လေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလို အသက် ၃၀ မျှရှိသေးသော သခင် တစ်ယောက်ခေါင်းဆောင်သည့် ဖဆပလကို သူ ခေါင်းမချီနိုင်။

ဦးစောကား ခေတ်ကိုမမီတော့ဘဲ ခေတ်နောက်ပြန်ပြေးခဲ့လေပြီ။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကား ထိုအချိန်က နိုင်ငံရေးသမားလက်ဟောင်းကြီးများကို ဦးစားပေး လက်ကမ်း၍ နေရာပေးခဲ့သည်။

ဦးစောကိုသာမဟုတ်၊ ဘကြီးဘဖေ၊ ပျော်ဘွယ်ဦးမြ၊ ကရင် အမျိုး သားခေါင်းဆောင် စောဘဦးကြီး၊ ရခိုင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင် ဦးအောင်ဖံဝေ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အများအပြားကို နေရာပေးထားသည်။

ဗိုလ်ချုပ်ကား ဤမျှအမြင်ကျယ်စွာ သဘောထားကြီးစွာ စေတနာ ပြည့်ဝစွာနှင့် စည်းရုံးမှုပြုခဲ့လေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဦးစောကား ဖဆပလ ကို အပြတ်တိုက်၍ သူသာလျှင် နန်းရင်းဝန်ဖြစ်လိုသူ ဖြစ်သည်။ ဦးစော၏ ရည်မှန်းချက်ကား ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကဲ့သို့ တိုင်းပြည်လုံးဝလွတ်လပ်ရေး မဟုတ်။ သူ နန်းရင်းဝန်ဖြစ်ရေးသာ အဓိကဖြစ်သည်။

ဘုရင်ခံ ဆာဒေါ်မန်စမစ် ပြည်တော်ပြန်သွားပြီးနောက် မြန်မာပြည် သို့ ဗိုလ်ချုပ် (မေဂျာဂျင်နရယ်) ဆာဟူးဘတ်ရန်စ်*ကို ဘုရင်ခံခန့်ထား စေ လွှတ်လိုက်သည်။ မေဂျာဂျင်နရယ်ဆာဟူးဘတ်ရန်စ် ကို ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှနန်းရင်းဝန်ဖြစ်သူ အက်တလီက လောဒ် မောင့်ဘက်တန်နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး၍ စစ်ဘက်မှ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို ၁၉၄၆ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၃၁ရက် နေ့တွင် ရွေးချယ်၍ စေလွှတ်လိုက်သည်ဟု သိရသည်။

ဆာဟူးဘတ်ရန်စ် ရန်ကုန်သို့ ရောက်လာလျှင်ရောက်ခြင်းပင် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းကိုဖိတ်ခေါ်၍ ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီအသစ် ဖွဲ့စည်းရန် အကြံပြုလေသည်။

ထို့နောက် ၁၉၄၆ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီ (အစိုးရဝန်ကြီးအဖွဲ့)၌ ဒုတိယသဘာပတိအဖြစ် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းက ရာထူးလက်ခံ၍ အစိုးရအဖွဲ့သစ် (အမျိုးသားယာယီအစိုးရ)ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ ဒုတိယသဘာပတိရာထူးမှာ ယခုခေတ်အခေါ်အားဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင် ဦးစော၊ သခင်ဗစိန်နှင့် စောဘဦးကြီးတို့ကိုလည်း ဘုရင်ခံက ထည့်သွင်းခဲ့သည်။ ဖဆပလတွင်ပါဝင်သည့် ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ ဦးသိန်းဖေ (သိန်းဖေမြင့်)ကိုလည်း ဖဆပလက ဝန်ကြီးနေရာပေးခဲ့သည်။

သို့သော် ဦးစောကား ခေါင်းဆောင် သို့မဟုတ် နန်းရင်းဝန် လုပ်လိုသူသာ ဖြစ်သည်။ ဘုရင်ခံကြောင့်သာ ဝန်ကြီးတစ်ဦးအနေဖြင့် လက်ခံလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘုရင်ခံအသစ် ဆာဟူးဘတ်ရန်စ်ကိုယ်တိုင်ပင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အား မိမိထက် အဆင့်အတန်းမြင့်တင်ထားသည်ကို တွေ့မြင်ရခြင်းအားဖြင့် ဦးစောအဖို့ စဉ်းစားတွေးတောဖွယ်ရာ ဖြစ်လာတော့သည်။

ထိုစဉ်က ဖွဲ့စည်းခဲ့သောဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီတွင်-

- (၁) ဆာဟူးဘတ်ရန်စ် (ဘုရင်ခံ) သဘာပတိ
- (၂) ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဒုတိယ သဘာပတိ
- (၃) သခင်မြ ပြည်ထဲရေးနှင့် တရားရေး
- (၄) ဦးတင်ထွဋ် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်တော်

* Maj. Gen Sir Hubert Rance (1898-1974)
ရန်စ်သည် ဗြိတိသျှစစ်တပ်မှ ဗိုလ်မှူးချုပ်အဆင့်ရှိ အရာရှိတစ်ယောက်ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၅-၁၉၄၆ မြန်မာပြည်ကတ်စာဘီ (C.A.S.B) အုပ်ချုပ်ရေးခေတ်တွင် မြန်မာပြည်မြို့ပြရေးရာ ညွှန်ကြားရေးဝန်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။

- (၅) ဦးဘဘေ (ဘကြီးဘဘေ) ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် ထောက်ပံ့ရေး
- (၆) မန်းဘခိုင် အလုပ်သမားနှင့် စက်မှုလက်မှု
- (၇) ဦးအောင်ဇံဝေ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုဝန်ထမ်း
- (၈) ဦးသိန်းဖေ (သိန်းဖေမြင့်) လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျေးလက်စီးပွားရေး
- (၉) သခင်ဗစိန် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး
- (၁၀) ဂဠုန်ဦးစော ပညာရေးနှင့် အမျိုးသားစီမံကိန်း
- (၁၁) စောဘဦးကြီး ပြန်ကြားရေး
- (၁၂) ဆာမောင်ကြီး ပြန်လည်ထူထောင်ရေး တို့ဖြစ်သည်။

ဦးစောသည် သို့ကလို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ အရည်အသွေး၊ တိုင်ပြည်လူထုက ဗိုလ်ချုပ်အပေါ်၌ ယုံကြည်ကိုးစားယုံကြည်မှုမှ ဗိုလ်ချုပ်ဖြစ် နေသည်ကို တဖြည်းဖြည်းနှင့် တွေ့မြင်သိရှိလာခဲ့လေသည်။

သို့ကလို မိမိအခြေအနေမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို ခိုင်ငံရေးနှင့် သော်လည်းကောင်း၊ ခေါင်းဆောင်အနေနှင့်သော်လည်းကောင်း မည်သည့် နည်းနှင့်မျှ ကျော်လွန်၍ မရနိုင်တော့သည်ကို ကောင်းစွာသိ ရှိခဲ့လေသည်။

ထို့ကြောင့် မိမိအာဏာရရှိရန် တစ်ခုတည်းသော နည်းလမ်းမှာ နယ်ချဲ့သမားတို့၏ အလိုကျ လုပ်ဆောင်ရန်သာ ရှိတော့သည်ဟု စွဲစွဲမြဲမြဲ ယုံကြည်ခဲ့လေသည်။

ထိုယုံကြည်ချက်ကို တွန်းအားပေးလိုက်သည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကား မမျှော်လင့် မထင်မှတ်ဘဲ ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ထိုဖြစ်ရပ်ကား ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီ မဖွဲ့မီရက်ပိုင်းအလို ၁၉၄၆ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၂၁ ရက် နေ့တွင် ဖြစ်လေသည်။

ထိုနေ့ ညနေ ၅ နာရီခန့်တွင် ဦးစောသည် ဗြိတိသျှဘုရင်ခံ ဆာဟူးဘတ်ရန်စ်နှင့်တွေ့ဆုံပြီး ဘုရင်ခံအိမ်တော်မှ ပြည်လမ်းအတိုင်းကားနှင့် ပြန်လာခဲ့ရာ မြေနီကုန်းလမ်းဆုံအဝိုင်းကြီးကို ကျော်လွန်၍ စိန်ဗင်းဆင့် (ယခု အထက (၂) စမ်းချောင်း) ကျောင်းရှေ့ အရောက်တွင် ဦးစော၏ကား အနောက်မှ ဂျစ်ကားတစ်စီးသည် ဦးစောကားကိုကျော်၍တက်ကာ ကားချင်း ယှဉ်မိလျှင် ဂျစ်ကားပေါ်မှ ယူနီဖောင်းဝတ် (၃)ဦးက ဂျစ်ကားပေါ်မှ မတ်တတ် ထ၍ စတင်ဂန်းနှင့် ဦးစောကို ပစ်လေသည်။ ယင်းသို့ ပစ်ခတ်မှုကြောင့်

ဦးစော၏ လက်ဝဲဘက်မျက်လုံးအောက် ပါးအထက်ပိုင်း ကျည်ဆန် ရှုပ်မှန်ခဲ့သည်။

ဦးစောက ထိုကာကီဝတ် အမျိုးအမည်မသိသူတို့ မိမိကားကို ကျော်တက်လာပြီး မိမိကားကို သေနတ်နှင့်ပစ်ပုံ အဖြစ်အပျက် အလုံးစုံကို ဗြိတိသျှအရာရှိများထံ ပြန်လည်ပြောပြလေသည်။

“ဂျစ်ကားဟာ ကျုပ်မော်တော်ကားနှင့် ယှဉ်မိတယ်ဆိုရင်ပဲ ဂျစ်ကား ပေါ့ပါလာတဲ့ ကာကီယူနီဖောင်းဝတ်ထားတဲ့ လူနှစ်ယောက်မှာ တစ်ယောက်က မတ်တတ်ရပ်ပြီး ကျုပ်ကားဘက်ကို စတင်းသေနတ်နဲ့လည်းချိန်ရော ကျုပ် နောက်လှန်ချလိုက်တယ်။ သေနတ်သံဟာ တစ်ချက်ပဲ အသံထွက်တာ ကြား လိုက်ရတယ်။ နောက်ထပ်မကြားရဘူး။ သေနတ်ဂျမ်း (ကျည်အ) ဖြစ်သွားတယ် ထင်ပါရဲ့။ ဂျစ်ကားလည်း မောင်းပြေးတယ်”

(ဦးစောမှာ သေနတ်ကျည်ဆန်ထိချင်းမဟုတ်။ မှန်ကိုထိသော ကျည်ဆန်ကြောင့် မှန်ကွဲတစ်စနစ်စခန့် မျက်လုံးကို ထိသွားခြင်းဖြစ်သည်။ စာရေးသူ)

“ကျုပ်လည်း သတိလစ်သလို ဖြစ်သွားတယ်။ သေကံမရောက် သက်မပျောက်ဆိုတာကယ် မှန်တယ်ဗျာ။ လူတစ်ယောက်ရဲ့ကံဟာ အင်မတန် ကြီးမားပါတယ်”ဟု ပြောပြခဲ့လေသည်။

ဂဠုန်ဦးစော သို့ကလို သေနတ် ပစ်ခတ်ခံရခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဘုရင်ခံ ဆာဟူးဘတ်ရန်စံသည် အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အတွင်းဝန် လော့ဒ်ပက်သစ်လော့ဒ်ထံသို့ ကြေးနန်းအမှတ် IORM - ၄/၂၅၀၄ ဖြင့် အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ ကြေးနန်းစာပါ အပြည့်အစုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

ကြေးနန်း	IORM - ၄/၂၅၀၄	ရန်ကုန်	၂၁၊ စက်တင်ဘာ ၁၉၄၆
ချက်ချင်း			၂၀:၀၀ နာရီ
			လက်ခံ ၂၁ စက်တင်ဘာ ၁၉၄၆
			၂၀:၅၀ နာရီ

နံပါတ် ၁၂၁
ဘုရင်ခံမှ ကိုယ်ရေးစာ

၁။ ယနေ့ အစိုးရအိမ်တော် (ယခုပြည်လမ်းနှင့် အလုံလမ်း၊ ရှင်စောပု လမ်းအကြားရှိ လွှတ်တော်အဆောက်အအုံ ဖြိုဖျက်ခံရပြီးနေရာ)မှ ဦးစော ထွက်ခွာပြီး မကြာမီ မွန်းလွဲအချိန်၌ ဦးစော၏ အသက်ကို လုပ်ကြံရန် အားထုတ်မှု ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

၂။ ရဲသို့ ဦးစော၏ပြောပြချက်အရဆိုလျှင် ဦးစောသည် အစိုးရအိမ်တော် မှ ထွက်ခွာပြီး ယင်း၏ရုံးခန်း (သူရိယသတင်းစာတိုက်ရုံးခန်း၊ ဖရေဇာလမ်း (ယခုအနော်ရထာလမ်း)တိုက်အမှတ် ၆၅/၆၄ တွင် တည်ရှိသည်။) သွားသည်။ ထို့နောက် ဦးစောသည် ယင်း၏ဌာနချုပ် (ယခုအနော်ရထာလမ်းနှင့် ဗိုလ်အောင် ကျော်လမ်းဒေါင့်မှ မြေကွက်လပ်)သို့ ကူးသွား၍ အစည်းအဝေးပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အစည်းအဝေးပြုလုပ်ပြီး အိမ်သို့အပြန် အစိုးရအိမ်တော်နှင့် မိုင်ဝက်ခန့်အကွာ မြေနီကုန်းရပ်၊ ပြည်လမ်းအပိုင်းကြီး (ယခုပြည်လမ်း၊ မြေနီကုန်းမီးဖိုခွင့်) ရောက်သည့်အခါ ဦးစောသည် နောက်ကားလိုက်ပါလာခြင်း ရှိမရှိ လှည့်ကြည့် ပါသည်။ နောက်ကားတွင် ဦးစော၏ ပါတီမှလူနှစ်ယောက် လိုက်ပါလာပါ သည်။ အဆိုပါကားနောက် အခြားဂျစ်ကားတစ်စီး လိုက်လာသည်ကို သတိပြုမိ ပါသည်။ အပိုင်းကြီးတစ်ဖက်ကမ်းသို့ ရောက်သည့်နေရာ (ယခု အထက (၂) စမ်းချောင်းကျောင်းရှေ့နား)တွင် လမ်းမကောင်း၍ ဦးစော၏ကား အရှိန် နှေးလိုက်ပါသည်။ ဦးစောလှည့်ကြည့်သောအခါတွင် ဂျစ်ကားမှာ အနားရောက် လာပြီး ယူနီဖောင်းနှင့် P.Y.T (ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့)မှ လူလေးယောက်သည် မိမိကားကို သေနတ်ပြောင်းနှင့်ချိန်ထားသည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ (ပြည်သူ့ ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့ဟု ဦးစော အတတ်စွဲလိုက်သည်မှာ ဦးစောစိတ်တွင် တစ်နေ့နေ့ သူ့ကို ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့က လုပ်ကြံလိမ့်မည်ဟု ဥပါဒါန်ရှိနေသဖြင့် ဖြစ်လေမည်။) သေနတ်တစ်ချက် ပစ်လိုက်ရာတွင် ကားတံခါးမှန်နှစ်ချပ်စလုံးကို ကျည်ဆန်ဖောက်သွားပါသည်။ အဆိုပါဂျစ်ကားမှာ ဆက်မောင်းသွားပြီး ဦးစော၏ကားလည်း ရပ်သွားပါသည်။ ဦးစောအား ကျည်ဆန်မထိသော်လည်း မှန်ကွဲစများကြောင့် မျက်လုံးများတွင် ဒဏ်ရာရရှိသွားရာမှာ မျက်လုံးတစ်လုံး၏ ဒဏ်ရာမှာ ပြင်းထန်ပါသည်။ ဦးစောအား ထိုအချိန်က ဖြတ်သွားသော ဥရောပသားနှစ်ယောက်က ရန်ကုန်ဆေးရုံသို့ခေါ်သွားပါသည်။ ဦးစော၏ ပြောပြချက်ကို ဦးစော၏ ကိုယ်ရေးအရာရှိ (ဦးလှမြတ်စိုး)က အတည်ပြုပါသည်။ ဦးစောနှင့်အတူ ထွက်ခွာလာသော မျိုးချစ်ပါတီဝင်တို့ကို စစ်ဆေးခဲ့ပြီး ယင်းတို့က ယခုကိစ္စမှာ ရဲများက မျှော်လင့်နေသော ပါတီစစ်ပွဲဖြစ်ကြောင်း ပြောကြပါသည်။ ဦးစောသည် လွန်ခဲ့သော ၅ ရက်က သူပိုင်သူရိယသတင်းစာ တိုက်မှ ဖဆပလကို ပြင်းထန်သော စိန်ခေါ်မှု ပြုခဲ့ပါသည်။ ထပ်မံ၍ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများပြုလုပ်နေပါသည်။ အခြေအနေကို သင့်ထံသို့ ကျွန်ုပ် အသိပေးပါမည်။

* စုံထောက်ဘက်ကလည်း ယူဂန်ဒါ (အာဖရိက)မှ ဦးစော၏မိန်းမ

ဆိုသော ဂျာမန်အမျိုးသမီး (ဦးစောသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း အဖမ်းခံရပြီး ယူဂန်ဒါတွင် အကျယ်ချုပ်ဖြင့်နေရစဉ် ဂျာမန်အမျိုးသမီးတစ်ယောက်နှင့် ညားခဲ့သည်။)နှင့် ပတ်သက်သော ဦးစောကို မကျေမနပ်ဖြစ်ကာ ဦးစော၏ ဇနီး ဒေါ်သန်းခင်က ဦးစောကိုဖယ်ရှားရန်ဆန္ဒရှိနေကြောင်း^၅ စသည်ဖြင့် သတင်းပို့ခဲ့ပါသည်။

နောက်တစ်နေ့တွင် ဦးစောသေနတ်ပစ်ခံရသော သတင်းကို သတင်းအသီးသီးတွင် ဖော်ပြရေး သားကြလေသည်။

စက်တင်ဘာ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနေအိမ်၌ ကျင်းပခဲ့သော ဖဆပလအလုပ် အမှုဆောင်အစည်းအဝေး၌ ဖဆပလအမှုဆောင် လူကြီးများက ဂဠုန်ဦးစော သေနတ်ဖြင့်ပစ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံရေး နယ်နိမိတ်အတွင်း ဤသို့ အကြမ်းဖက်သည့်စနစ်များ သွတ်သွင်းလာခြင်းကို ဖြစ်တင်ရှုတ်ချခဲ့ပြီး ယခုကဲ့သို့ ဦးစောဒဏ်ရာ အနာတရဖြစ်ပွားသည့်အတွက် ဝမ်းနည်းကြောင်း ထုတ်ပြန်သည်ကို မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ (၂၄-၉-၄၆)တွင် ဖော်ပြခဲ့လေသည်။

ဦးစောကိုလည်း ရန်ကုန်ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီး အထူးခန်းတွင်တင်၍ ကုသခဲ့ကြသည်။ ထိုသတင်းကို ကြားသိသည်နှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ၁၉၄၆ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၂၇ ရက်နေ့ ညနေ ၅ နာရီခန့်တွင် ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီး၌ ဆေးကုသခံယူနေသော မျိုးချစ်ပါတီခေါင်းဆောင် ဂဠုန်ဦးစောကို အပါးတော်မြဲ ဗိုလ်ထွန်းလှ၊ သခင်နုတို့နှင့်အတူ ကြည့်ရှုသတင်းမေးမြန်းခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ်က ဦးစောကို ကြည့်ရှုရင်း-

“ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ဒီလို နိုင်ငံရေးအကြမ်းဖက်တဲ့နည်းမျိုးကို နည်းနည်းမှ မကြိုက်ပါဘူးဗျာ” ဟုပြောဆိုသောအခါ ဦးစောက ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို အဓိပ္ပာယ်အလွန်ပါသော မချီပြီး ပြုံး၍ပြလိုက်သေးသည်။ ထိုနေ့မှစ၍ ဦးစောသည် သူယခုကဲ့သို့ ပစ်ခတ်ခံရခြင်းမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ပယောဂပါသည်ဟု တစ်ဖက်သတ်အထင်မှားကာ ဗိုလ်ချုပ်အပေါ် ရန်ငြိုးထားခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ်ကဲ့သို့ အမျိုးသားခေါင်းဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကား ဦးစောကို သာမဟုတ် မည်သည့်နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်ကိုမျှ ယခုကဲ့သို့ ကြံစည်လုပ်မည့် ခေါင်းဆောင်တစ်ယောက် မဟုတ်ပါချေ။

၅။ Hugh Tinker (ed) Burma: The Struggle for Independence 1944-1949, Vol-11. London, H.M.S.O., 1984

ဦးစော သေနတ်ပစ်ခံရပြီးသောအခါ ထိုကဲ့သို့အဖြစ်မျိုး နိုင်ငံတော်တွင် ထပ်မံမဖြစ်ပွားစေလိုသော သန့်စင်သည့် စေတနာအရင်းခံဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကိုယ်တိုင် ရက်ပိုင်းအတွင်း၌ ပြည်သူ့ရဲဘော်ဌာနချုပ်တွင် ဦးစောကို လုပ်ကြံသည့် အကြမ်းဖက်ဝါဒမျိုးဆိုတာ တိုင်းပြည်အဖို့ မကောင်းကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် ဗမာပြည်လို ခေါင်းဆောင်ရှားပါးသည့်နိုင်ငံမျိုးတွင် ထိုသို့သော နိုင်ငံရေး လူသတ်ဝါဒကို လက်ခံဖို့မသင့်ကြောင်း ရဲဘော်များအား အတိအလင်းဖွင့်ဟ၍ ဆုံးမခဲ့လေသည်။

ဦးစောကား ဤအချက်များကို သိပုံမပေါ်။

ဗိုလ်ချုပ်၏ လေးစားဖွယ်ရာ၊ ကြည်ညိုဖွယ်ရာနှင့် တကယ်မွန်မြတ်သော စေတနာရင်းကို သိရှာမည် မဟုတ်ချေ။ ထို့ကြောင့်လည်း သေနတ်ပစ်ခံပြီးသည့် အချိန်မှစ၍ ဗိုလ်ချုပ်အပေါ် အပြိုးကြီး ပြိုးခွဲဟန်ရှိလေသည်။

ထို့နောက် ၁၉၄၆ ခု၊ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှ အောက်လွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် ဝန်ကြီးချုပ် မစ္စတာအက်တလီ* က မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီမှ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကို ဗြိတိသျှအစိုးရအဖွဲ့နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန် လန်ဒန်သို့ ဖိတ်ခေါ်ခဲ့လေသည်။

ထို့နောက် ၁၉၄၇ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၇ ရက် နေ့* နံနက် ၇ နာရီတွင် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ရန်ကုန်မြို့မှ လန်ဒန်မြို့သို့ လေကြောင်းခရီးဖြင့် စတင် ထွက်ခွာသွားခဲ့သည်။ မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ တစ်ဆင့် ဇန်နဝါရီလ ၉ ရက်နေ့တွင် လန်ဒန်မြို့သို့ ဆိုက်ရောက်ခဲ့သည်။ မြန်မာကိုယ်စားလှယ်နှင့် ဗြိတိသျှအစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့သည် အမှတ် ၁၀ ဒေါင်းနင်းလမ်း ၅ ဗြိတိသျှ အစိုးရဝန်ကြီးချုပ်ဂေဟာတွင် ဆွေးနွေးပွဲ စတင်ခဲ့သည်။

ထို့နောက် ၁၉၄၇ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် သမိုင်းဝင် ‘အောင်ဆန်း - အက်တလီစာချုပ်’ ကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဗြိတိသျှ အစိုးရဝန်ကြီးချုပ် မစ္စတာအက်တလီတို့ လက်မှတ်ရေးထိုးချုပ် ဆိုခဲ့ကြသည်။ ထိုသဘောတူညီချက်များတွင်-

* Clement Richard Attlee (1883-1967)

* ဒေါက်တာမောင်မောင်ပြုစုခဲ့သည့် ‘မြန်မာနိုင်ငံရေးခရီးနှင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး နေဝင်း’ စာအုပ် စာမျက်နှာ ၂၀၃ တွင် ၁၉၄၇ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်ဟု မှားယွင်း ဖော်ပြထားသည်။

- (၁) ယာယီကြားဖြတ်အစိုးရကို ဒိုမီနီယံအစိုးရ အာဏာမျိုး အပ်နှင်းရေး၊
 - (၂) တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် ခေါ်ယူရေး၊
 - (၃) ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်ကို ဗြိတိသျှပါလီမန်မှ သဘောတူ လက်ခံရေး၊
 - (၄) တောင်တန်းဒေသရှိ လူမျိုးစုများ၏ သဘောထားကို တရားဝင်ရယူ၍ မြန်မာပြည်မနှင့် ပူးပေါင်းဖွဲ့စည်းရေး စသော အရေးပါသည့်အချက်များ ပါဝင်လေသည်။
- သို့သော် စာချုပ်ကို ဂဠုန်ဦးစောနှင့် သခင်ဗစိန်တို့က လက်မှတ်မထိုးခဲ့ကြချေ။

မြန်မာကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီး သခင်ဗစိန်က အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်သည် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၏ တောင်းဆိုချက်ကို လိုက်လျောနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ဗြိတိသျှတို့က အသာစီး ယူ၍ တစ်ဖက်သတ်အနိုင်ယူချုပ်ဆိုသော စာချုပ်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆသည်။ ထို့ကြောင့် စာချုပ်ကို သခင်ဗစိန်က လက်မှတ်မထိုးကြောင်း ကြေညာလေသည်။

သခင်ဗစိန်၏ ထုတ်ဖော်ကြေညာချက်မှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။ သခင်ဗစိန်သည် အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်အပေါ် မိမိမည်သို့ခံယူကြောင်းကို ဗြိတိသျှနန်းရင်းဝန် အက်တလီထံသို့ သီးခြားစာလွှာတစ်စောင်ပေး၍ တင်ပြလေသည်။ ထိုစာနှင့်တစ်ပါတည်းပင် မိမိလုပ်ဖော်ကိုင်ဘက်များ ဆောင်ရွက်မှုကို သဘောမတူနိုင်ပါ၍ ဝမ်းနည်းစွာ လမ်းခွဲရတော့မည်ဟုလည်း သခင်ဗစိန်က ဖော်ပြပြီး မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီဝန်ကြီးအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ကြောင်းကိုလည်း ကြေညာခဲ့လေသည်။

သခင်ဗစိန်က သူ၏စာတွင် ဤသို့ဖော်ပြခဲ့၏။

မြန်မာနိုင်ငံသည် တစ်နှစ်အတွင်း လုံးဝ လွတ်လပ်ရေးကြေညာရန် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်သော တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်သည် အဓိကအရေးကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို နိုင်ငံရပ်ခြားတိုင်းတစ်ပါးမှ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုမပါဘဲ အလိုအလျောက် အတည်ဖြစ်စေရမည်။ ယခုချုပ်ဆိုသော အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်အရ ဗြိတိသျှ သဘောတူညီသော တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်သည် မြန်မာပြည်သူတို့ကို ကိုယ်စားပြုသော အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုလွှတ်တော်မှ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် တစ်ချက်လွှတ်အာဏာ တည်ရှိစေရမည်ဟု ခံယူလေသည်။

ကြားဖြတ်အစိုးရ၏ အာဏာမှာလည်း မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များ

တောင်းဆိုသောအဆင့်သို့ မရောက်တော့ဘဲ ကာကွယ်ရေး၊ နိုင်ငံခြားရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးတို့တွင် ၁၉၃၅ ခုနှစ် အက်ဥပဒေနှင့် ၁၉၄၅ ခု ယာယီပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေများ၏ ဘောင်အတွင်း၌သာရှိသည်ဟု သခင်ဗစိန်က ယူဆသည်။ ဤအချက်များကိုကြည့်သော် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့က တင်သွင်းခဲ့သော လွတ်လပ်ရေး တောင်းဆိုချက်များနှင့် ယခုသဘောတူညီကြသောအချက်များစွာ ကွာဟလျော့နည်းနေပုံကို သိမြင်နိုင်ကြသည်။ ထိုသို့ ကွာဟလျော့နည်းနေခြင်းကို သိမြင်ပါလျက်နှင့် ဤစာချုပ်ကို ကျွန်ုပ် မည်သို့မျှ လက်ခံသဘောတူလက်မှတ်ထိုးခြင်း မပြုနိုင်ပါ။ ကျွန်ုပ်၏ ကန့်ကွက်တင်ပြချက်ကို အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးရာတွင် ထည့်သွင်းမှတ်တမ်းတင်ပါရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်။

သခင်ဗစိန်ကဲ့သို့ပင် ဂဠုန်ဦးစောကလည်း နှစ်ဖက်အစိုးရတို့ သင့်မြတ်ကြသည့် အလားအလာကိုမြင်သောအခါ မိမိ၏ သီးခြားအယူအဆဖြင့် စာချုပ်ကို လက်မှတ်မထိုးဘဲ အစည်းအဝေးတွင် ယခုသဘောတူညီထားသော အစီအစဉ်များထက် ၁၉၃၅ ခု အက်ဥပဒေကို ပို၍ သဘောတူသည်ဟု ကဖျက်ယဖျက်စကားများ ပြောကြားခဲ့သည်။

သို့သော် ဦးစော၏အသံကား သင်္ကြန်အမြောက်ပမာ အသံသာရှိ၍ အဆန်မရှိချေသာ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ သူ၌ နောက်လိုက်ဟူ၍ မယ်မယ်ရရမရှိတော့သည်ကို မစွတာအက်တလီတို့ ကောင်းစွာသိလာလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဦးစောပြောသည်ကို အလေးမထားတော့ပေ။ ဦးစောနှင့်ပတ်သက်၍ မစွတာအက်တလီက **As It Happend** (ဖြစ်ပျက်ခဲ့သမျှ)စာအုပ်၌ “ဦးစောသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို လုပ်ကြံလိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ် ထိုစဉ်က မခန့်မှန်းနိုင်ခဲ့ပါ။ ဆွေးနွေးပွဲလာ မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များသည် လူငယ်များဖြစ်ကြသော်လည်း ပွင့်လင်း၍ ခင်မင်စရာကောင်းကြပါသည်။ တစ်ယောက်သောသူ ကျွန်တော်တို့တွေ မနူးမနပ်ကလေးတွေပါဟူ၍ပင် ရယ်ရယ်မောမော ပြောပါသည်။ သူတို့ထဲမှာပါလာသည် ဦးစောနှင့်ကား တခြားစီဖြစ်ပါသည်။ ဦးစောကို ကျွန်ုပ် စစ်မဖြစ်မီက တွေ့ခဲ့ဖူးသည်။ စစ်အတွင်း သူ့အင်္ဂလန်ပြည်ကို လာတော့လည်း တွေ့လိုက်ရသည်။ သူသည် အပေါ်ယံပြုံးပြီး အတွင်းကြိတ်ကြိတ်ကာ မဟုတ်တာ လုပ်နိုင်မည့် သူစားဟု ကျွန်ုပ်ယူဆခဲ့သည်” ဟူ၍ ရေးသား ဖော်ပြခဲ့လေသည်။

အဆိုပါစာအုပ်၌ပင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ရိုးသားမှုကို မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့သည်။

“ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ငယ်ရွယ်သော်လည်း အတွေးအခေါ်

အမြော်အမြင် ရင့်ကျက်သည်။ သဘောထား ပြည့်ဝသည်။ ရိုးသားသည်။ မြန်မာပြည်မှ လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားများနှင့်ပတ်သက်၍ အထူး စေတနာ ထားခြင်း၊ ရက်ရောခြင်းက သူ့စိတ်ရင်းကောင်းမှု၊ အမြော်အမြင်ကြီးမှုကို ပြသည်” ဟူ၍ ရေးသားထားသည်။

ဦးစောကား ဗိုလ်ချုပ်အပေါ် ဤမျှ အာဃာတထားသူ ဖြစ်ပေသည်။ လန်ဒန်မှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ရောက်လာသောအခါ ဂဠုန်ဦးစောနှင့် သခင်ဗစိန် တို့သည် ဖဆပလအစိုးရအဖွဲ့မှ ၁၉၄၇ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် နုတ်ထွက်ခဲ့လေသည်။

လန်ဒန်မြို့မှ ပြန်ရောက်လာသည့်နေ့ကစ၍ ဦးစောသည် နန်းရင်းဝန် ဖြစ်ဖို့နှင့် အာဏာကို အသေရရ အရှင်ရရ ရဖို့ရန် ဖြစ်လေသည်။ ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းကား လန်ဒန်မှ ပြန်ရောက်ပြီးသည့် အချိန်မှစ၍ လွတ်လပ်ရေး အတွက် ပြင်ဆင်သည်။

မြန်မာပြည်ကို တစ်နှစ်အတွင်း လွတ်လပ်ရေးရစေမည်ဟု အတိအလင်း ရဲဝံ့စွာ ကြွေးကြော်ကြေညာသည်။

၁၉၄၇ ခု၊ ဧပြီလ ၉ ရက်နေ့* တွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကို စတင်ကျင်းပခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကိုသာ လုံးဝညသို့ ယုံကြည်အားကိုးကြသော ပြည်သူလူထုက မဲဆန္ဒနယ် ၂၅၅ နယ်ရှိသည့်အနက် ဖဆပလအဖွဲ့မှ အမတ် ၂၄၈ ဦးကို တစ်ခဲနက် မဲပေးရွေးချယ်ခဲ့လိုက်ရာ ၉၅ ဒဿမ ၃ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် မဲအပြတ်အသတ် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ရွေးကောက် ပွဲတွင် ဦးစော ဝင်ရောက်အရွေးချယ် မခံခဲ့ပေ။

သို့ကလို လွတ်လပ်ရေးနီးလေလေ ဦးစောအဖို့ အိမ်မြှောင်အမြီးပြတ် ပမာ ဖြစ်ရလေလေ ရှိလေသည်။

ယင်းနောက်ဦးစောသည် အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ကပ္ပတိန်ဗီစီယမ် (Capt. Vivian) နှင့် မေဂျာဗီအိပ်ချ်ရန်း (Maj. C.H.Young)တို့နှင့် ပူးပေါင်းကာ ရန်ကုန်မြို့ ပုလိပ်ဘက်ဆိုင်ရာ ပစ္စည်းထောက်ပံ့ရေးဌာနမှ အရာရှိချုပ် မစ္စတာ အေဘီဒေးဗစ် (A.B David)၏ လက်မှတ်တူဖြင့် အစိုးရကျပ် တစ်သောင်း တန် ဘရင်းဂန်းသေနတ် အလက် ၂၀၀ ပြောင်းတို့ ၂၀၀ နှင့် ကျည်ကပ် ၈၀၀၀ တို့ကို ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ အမှတ် ၂၂၆၊ လက်နက် ဝိုထောင်

* စာစစ်ဟန်ထုတ် 'နှစ်ငါးဆယ် ကမ္ဘာ့ရေးရာ (တတိယ)တွဲ' စာအုပ် စာမျက်နှာ ၃၉၁ တွင် လည်းကောင်း၊ လမ်းစဉ်ပါတီထုတ် 'ပင်လုံညီလာခံ သမိုင်းစဉ်အကျဉ်း' စာအုပ် စာမျက်နှာ ၂၄၈ တွင်လည်းကောင်း ၁၉၄၇ ခု၊ ဧပြီလ ၇ ရက်နေ့ဟု မှားယွင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်။

အရာရှိထံမှ ၁၉၄၇ ခု၊ ဇွန်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် သုံးတန်ထရပ်ကားကြီးဖြင့် ခိုးထုတ်သွားခဲ့သည်။

ထို့ပြင် ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင် ၁၀ ရက်နေ့တွင် ဂဠုန်ဦးစော၏တပည့် ဘညွန့် (နောင်ဖော်ကောင်ဘညွန့်)ခေါင်းဆောင်၍ ပွိုင့် ၃၀၃ ရှိင်ဖယ်ကျည်ဆန် ၁ သိန်း၊ စတင်းကျည်ဆန် ၂၅၆,၀၀၀ နှင့် လက်ပစ်ဗုံးအလုံး ၂၀၀ တို့ကို ဗိုလ်ကြီးဗီဗီယန်း၏ စီစဉ်ပေးချက်အရ ၁၆ မိုင်ရှိ မင်္ဂလာဒုံ အခြေစိုက်ရှေ့တန်း လက်နက်ခဲယမ်းစီးကျောက်တပ် (A.O.D)* မှ ထုတ်ယူခဲ့ပြန်သည်။

ထိုသတင်းများကို အစိုးရအဖွဲ့သည် ဇူလိုင်လ ၁၄ ရက်နေ့ (ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းတို့ လုပ်ကြံမခံရမီ ငါးရက်အလို)တွင်မှ ပျောက်ဆုံးကြောင်းသိခဲ့ ရသည်။ ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၅ရက်နေ့တွင်ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ပျော်ဘွယ် ဦးမြတို့ ဘုရင်ခံနှင့် သွားရောက်တွေ့ဆုံခဲ့ပြီး စစ်လက်နက်ပစ္စည်းတပ်မှ လက်နက်များ ပျောက်ဆုံးသတင်းကို ဘုရင်ခံအား တင်ပြပြောဆိုခဲ့သည်။

ထို့နောက် နောက်တစ်နေ့ ဇူလိုင်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း နှင့် သခင်နုတို့ ဘုရင်ခံနှင့် ထပ်မံတွေ့ဆုံကာ လက်နက်များ ပျောက်ဆုံး နေမှုကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။^၆

ထို့နောက် တစ်ဖန် ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဘုရင်ခံနှင့် သခင်နု တို့တွေ့ဆုံခဲ့ရာ ဘုရင်ခံက ဦးစော၏အိမ်မှ လက်နက်များ ဖော်ထုတ်ရန် ပြောကြားခဲ့သည်။^၇

သို့သော် အစိုးရအနေဖြင့် အလျင်အမြန် အရေးယူခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ ပေါ့ပေါ့တန်တန် အေးအေးဆေးဆေး နေခဲ့သည်။

လက်နက်ပျောက်ဆုံးမှုမှာ မြန်မာနေ့စဉ်ထုတ် သတင်းစာများတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြပါရှိခဲ့ပြီး ပြည်သူလူထု၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများမှာလည်း တိုးပွား လာခဲ့သည်။ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည့် စနေနေ့တိုင်း ပုံမှန်ကျင်းပလေ့ရှိသော ကက်ဘီနက်အစည်းအဝေးတွင် ပြင်းပြင်းထန်ထန် အရေးယူဆောင်ရွက်ရန်ရှိသော်လည်း ထိုအစည်းအဝေး၌ပင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ခေါင်းဆောင်ကြီးများကို သေနတ်သမားတို့က လက်ဦးမှုရရှိကာ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်း ခံလိုက်ရလေသည်။

၆။ ဘုရင်ခံမှ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဗြိတိသျှအစိုးရဝန်ကြီးထံပေးပို့သော ကြေးနန်းစာ အမှတ် ၂၅၂ (၁၆-၇-၄၇)

၇။ ဘုရင်ခံမှ မြန်မာနိုင်ငံသည့် ဗြိတိသျှအစိုးရဝန်ကြီးကပေးပို့သော ကြေးနန်းစာ အမှတ် ၂၅၆ (၁၈-၇-၄၇)

* Army Ordnance Depot

ဦးစောသည် ဗိုလ်ချုပ်အပေါ်တွင် မည်မျှ အပြီးကြီးမားသနည်းဟူမူ မိမိအား သေနတ်ဖြင့် လိုက်လံပစ်ခတ်ကြစဉ်ကယာဉ်မှာ ဂျစ်ကားဖြစ်၍ သေနတ်ကိုင် လုပ်ကြံသူများမှာ ကာကီယူနီဖောင်း ဝတ်ထားသူများဖြစ်ရာ ဗိုလ်ချုပ်တို့ အတွင်းဝန်များရုံး၊ ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးခန်းမတွင်းသို့ သွားရောက် လုပ်ကြံကြသောအခါ မိမိကိုလုပ်ကြံစဉ်က စံနမူနာအတိုင်း လူသတ်သမား စိုးကြီး၊ သက်နှင်း၊ ရန်ကြီးအောင် အစရှိသူတို့ကို ကာကီစစ်ယူနီဖောင်း ဝတ်စေခြင်း၊ ဂျစ်ကားဖြင့်သွားစေခြင်း၊ စတင်းဂန်းဖြင့် ပစ်ခတ်ခြင်း အစရှိ သဖြင့် ဦးစောသည် တစ်သဝေမတိမ်း ပြန်လည်ကလဲ့စားချေ ပြလိုက်လေ သည်။

ဤနေရာတွင် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုမှာ ဗိုလ်ချုပ်တို့ လုပ်ကြံ ခံရသည့်အချိန်တွင် ဗိုလ်ချုပ်တို့ အစည်းအဝေးလုပ်နေသည့် အခန်း၏ အောက်တည့်တည့် (အထက်ထပ်နှင့် အောက်ထပ်တည့်တည့်)၌ တည်ရှိသော စီအိုဒီပုလိပ်မင်းကြီး (ဒုတိယပုလိပ်အင်စပက်တော်ချုပ်) ဦးထွန်းလှအောင်၏ အခန်းတွင်း၌ မျက်နှာဖြူစစ်ဘက်အရာရှိနှစ်ဦး ရောက်ရှိနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုသူနှစ်ဦးမှာ ဗြိတိသျှတပ်မတော်၊ မြန်မာနိုင်ငံကွပ်ကဲမှုဌာနချုပ် (Burma Command) လက်အောက်ရှိ တောင်းပိုင်းတိုင်း တိုင်းမှူး (Commander South Burma District) ဗိုလ်မှူးချုပ်နက်ရှ် (Brig. Gen. Nash) နှင့် စစ်ထောက်လှမ်းရေးမှူးချုပ် ဗိုလ်မှူးချုပ်နိုက် (Brig. Gen. Knight) တို့ ဖြစ်ကြသည်။ အခင်းဖြစ်ပွားပြီးနောက် ထိုမျက်နှာဖြူ အရာရှိနှစ်ဦး မည်သို့ ထွက်ခွာသွားသည်ကို မသိရသော်လည်း လုပ်ကြံသူများ ထွက်ခွာသွားကြပြီး အတန်ကြာတွင် စီအိုဒီပုလိပ်မင်းကြီး ဦးထွန်းလှအောင်က အခန်းချင်း ကပ်လျက်ရှိ ပုလိပ်အင်စပက်တော်ချုပ်ထံ သွားရောက်ကာ အပေါ်ထပ်တွင် ဆူဆူညံညံအသံများကြားရကြောင်း သွားရောက်ကြည့်ရှုစစ်ဆေးသင့်ကြောင်း ပြော၍ အတူသွားရောက် ကြည့်ရှုကြသည်ဟု ဆိုသည်။

ဗိုလ်ချုပ်တို့အား လုပ်ကြံသူများမှာလည်း ဗြိတိသျှ အမှတ် ၁၅ တပ်မတော် တံဆိပ်တပ်ထားသည့် စစ်ဝတ်စုံအစစ်အမှန်များကို ဝတ်ဆင်ထားကြပြီး ထိုစဉ်က ရှားပါးလှသော အော်တိုမက်တစ် မောင်းပြန်သေနတ်များကို ကျွမ်းကျင် စွာ ကိုင်တွယ်အသုံးပြု ပစ်ခတ်သွားကြပုံ၊ စနစ်တကျ အမြန်ဝင်၊ အမြန် ပစ်ခတ်၍ အမြန်ပြန်လည်ထွက်ခွာသွားကြပုံများကို ထောက်ရှု၍ ထိုအဖွဲ့မှာ ကောင်းစွာလေ့ကျင့်ထားသော 'အထူးတပ်ဖွဲ့'သဘောမျိုး လေ့ကျင့်ဖွဲ့စည်း ထားခြင်းဖြစ်သည်ကို မှုခင်းဖြစ်ရပ်များနှင့် မျက်မြင်သက်သေတို့၏ ထွက်ဆို

ချက်က ဖော်ပြနေ၏။ သို့ဖြစ်လျှင် ထိုသူများကို မည်သူတို့က လေ့ကျင့်ပေး သနည်း၊ ကျွမ်းကျင် သူများထံမှ တိုက်ရိုက်မဟုတ်သည့်တိုင် တစ်ဆင့်အား ဖြင့် လေ့ကျင့်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိပေသည်။

ထိုလုပ်ကြံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ပုလိပ်အဖွဲ့က ဘုရင်ခံထံ အဦးဆုံးတင်ပြ သောသတင်းမှာ လုပ်ကြံမှုကို ဘီအိုင်အေ၊ ဘီဒီအေ လူထွက်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထား သော ဗမာ့သေနတ်ကိုင် တပ်ရင်း (၄) (ထိုစဉ်က ဒုတိယတပ်ရင်းမှူးမှာ ဗိုလ်နေဝင်း (နောင်ပါတီဥက္ကဋ္ဌကြီး)ဖြစ်ပြီး တပ်ရင်းမှူးမှာ အင်္ဂလိပ်အရာရှိတစ်ဦး ဖြစ်သည်) မှ အုပ်စုတစ်စုက ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

စင်စစ်၌ ဗြိတိသျှတပ်မတော် မြန်မာနိုင်ငံ ကွပ်ကဲမှုဌာနချုပ်သည် ဦးစော လက်နက်များစုဆောင်း၍ ရေအောက်၌ သိုဝှက်ထားကြောင်း ရှေးမဆွ ကပင် သိခဲ့သော်လည်း ဘုရင်ခံနှင့် တာဝန်ရှိသူများကို အချိန်မီ မတင်ပြခဲ့ပေ။

လုပ်ကြံရပြီးနောက်တစ်နေ့ ဇူလိုင်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဦးစောအား လက်နက်ခဲယမ်းများ ထုတ်ယူနိုင်စေရန် စာရွက်စာတမ်းများ အတုပြုလုပ်ပေးခဲ့ သော ပုလိပ်အဖွဲ့၏ လက်နက်ဆိုင်ရာ အကြံပေးအရာရှိ ကပ္ပတိန်ဗီဗီယန်းမှာ အပမ်းခံရသည်။

စင်စစ်၌ ဦးစော လက်နက်များ ခိုးထုတ်သွားသည်ကို ဗြိတိသျှ တပ်မတော် မြန်မာပြည်ကွပ်ကဲမှုဌာနချုပ်က လက်ဦးမဆွကပင် သိရှိထားပြီး ဖြစ်သည်။ စစ်ရုံးချုပ်မှ လုံခြုံရေးအရာရှိ (Defence Security Officer) ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး ဂေါ်ဒွန်ဟန့် (Lt. Col. Gordon Hunt) ကိုယ်တိုင် ဦးစော၏အိမ်ကို အင်းလျားကန်ဘေးရှိ အိမ်တစ်အိမ်မှ စစ်သုံးမှန်ပြောင်းဖြင့် ညအချိန်စောင့်ကြည့်ခဲ့ရာ ဦးစောကို တပည့်လေးငါးယောက်ခန့်နှင့်အတူ အင်လျားကန်အတွင်း လေ့တစ်စင်းဖြင့် အလုပ်ရှုပ်နေသည်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ တွေ့ရှိခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။ ဤအကြောင်းအရာကို ဘုရင်ခံက ဆေးရုံ တက်နေသော သူ၏ကိုယ်ရေးအတွင်းဝန် ဖိလစ်နက်ရှ် (Philippe Nash) ထံမှ သိရှိခဲ့ရသည်။ ဖိလစ်နက်ရှ်မှာ တောင်ပိုင်းတိုင်းမှူး ဗိုလ်မှူးချုပ်နက်ရှ်၏ ညီအရင်းဖြစ်ရာ ထိုသတင်းကို ဗိုလ်မှူးချုပ်နက်ရှ်ထံမှတစ်ဆင့် သိရှိခဲ့ပုံရ သည်။

ထိုထက်ဆိုးရွားသည်မှာ ဦးစောကိုယ်တိုင်က ၎င်းထံတွင် လက်နက် တွေ အများကြီးရှိကြောင်း၊ အိမ်နံ့ဘေးအင်းလျားကန်ထဲ၌ သိုဝှက်ထားကြောင်း ဝါကြားပြောဆိုသည်ကို ကိုယ်တိုင်ကြားသိခဲ့ရသည့် ဗြိတိသျှအရာရှိတစ်ဦးက သတင်းပေးဖို့ချက်အားစစ်ဌာနချုပ်ကဘုရင်ခံထံဆက်လက်မတင်ဘဲ လျစ်လျူရှု

ထားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအရာရှိမှာ ခဲယမ်းတပ်ဖွဲ့မှူး မေဂျာမူးရ် (Maj. Moore) ဆိုသူဖြစ်သည်။ မေဂျာမူးရ်သည် မြန်မာပြည်ကွပ်ကဲမှု စစ်ဌာနချုပ်မှ ထောက်လှမ်းရေးအရာရှိတစ်ဦးက မိတ်ဆက်ပေး၍ ဦးစောနှင့် စတင်သိကျွမ်းခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မူးရ်နှင့် ဦးစောတို့ အပြန်အလှန် သွားလာလည်ပတ်ခဲ့ကြပြီး မူးရ်က သူ့လက်အောက်မှ ခဲယမ်းအရာရှိနှစ်ဦးနှင့် ဦးစောကို မိတ်ဆက်ပေးခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

စစ်လက်နက်ပစ္စည်းတပ်မှ ဘရင်းဂန်းများကို ဇွန်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် လိမ်ထုတ်သွားပြီးနောက် နှစ်ရက်ကြာ ဇွန်လ ၂၆ ရက်နေ့၌ပင် အထက်အရာရှိတစ်ဦးအား နှုတ်ဖြင့်သတင်းပို့ရာမှ ၎င်း၏အစီရင်ခံ ထွက်ဆိုချက်ကို စာဖြင့်ရေးသား၍ တပ်ထိန်းအရာရှိ (Provost Officer)ထံ ပို့စေခဲ့သည်။ တပ်ထိန်းအရာရှိက သက်ဆိုင်ရာ လမ်းကြောင်းအတိုင်း ဆက်လက်တင်ပြခဲ့ရာ မြန်မာပြည် ကွပ်ကဲမှုဌာနချုပ်၏ စစ်ဦးစီးချုပ် (G.O.C)ထံသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ စစ်ဦးစီးချုပ် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးဘရစ် (Lt. Gen, Briggs)က ဇူလိုင်လ ၇ ရက်နေ့တွင် စစ်ဦးစီးအရာရှိချုပ် (B.G.S)၊ ဗိုလ်မှူးချုပ်ဂျွစ် (Brig Gen. Duke) ထံသို့ ဆက်လက်အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် ပြန်ပေးလိုက်သည်။

သို့သော် ဗိုလ်မှူးချုပ်ဂျွစ်က စာကို ဆက်လက်အရေးယူ ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိဘဲ ဖိုင်တင်စင်ထဲ၌ ပစ်ထားလိုက်သည်။ ၎င်းက ထိုစာနှင့်ပတ်သက်၍ အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် မေ့လျော့နေခဲ့ရာ လုပ်ကြံမှုဖြစ်ပွားပြီး ၄ ရက်ကြာမှ သတိရသည်ဟု ဘုရင်ခံနှင့် သခင်နုတို့ကို နောက်ပိုင်းတွင် ဝန်ခံခဲ့သည်။

အထက်ပါ တင်ပြခဲ့သော ဖြစ်ရပ်များကို ဆက်စပ်၍ စဉ်းစားပါလျှင် လုံခြုံရေးစည်းကမ်း လွန်စွာတင်းကျပ်သော စစ်တပ်မှ အန္တရာယ်ကြီးမားသော လက်နက်ခဲယမ်း အမြောက်အမြားကို ကလေးကစားသလို လွယ်လင့်တကူ ထုတ်ယူသွားနိုင်ခဲ့သည်မှာ စဉ်းစားစရာဖြစ်ပေသည်။ ထိုကိစ္စကို သတင်းစာများက အစောကြီးကပင် ဖော်ပြခဲ့သော်လည်း ထိုက်သင့်သော အာရုံစိုက်မှုမရှိဘဲ ပစ်ထားခဲ့သည်။

ထို့ပြင် နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှုကြီးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့သည့် ဗြိတိသျှ စစ်ဖက်အရာရှိများတွင် မဖုံးနိုင် မဖိနိုင်အောင် ပေါ်လွင်ထင်ရှားသူများသာ အထူးတရားရုံးဖွဲ့၍ ဥပဒေအရ စစ်ဆေးခြင်းခံကြရသည်။ ထိုသူများမှာ ဦးစော လက်နက်ခဲယမ်းများ လိမ်ထုတ်ရာတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့သည့် ကပ္ပတိန် ဗီဗီယန်းနှင့် ဦးစောထံ လက်နက်များရောင်းချခဲ့သော လျှပ်စစ်နှင့် စက်မှုလက်မှု အလုပ်ရုံမှူး မေဂျာယမ်း (Major Young)တို့ဖြစ်သည်။ ဦးစောထံ မေဂျာယမ်း

ရောင်းစားခဲ့သော လက်နက်ရှစ်လက်အနက် တော်မီဂန်း စက်သေနတ်နှစ်လက်မှာ ဗိုလ်ချုပ်တို့အား လုပ်ကြံရာတွင် အသုံးပြုခဲ့သည်။

မေဂျာယန်းနှင့် ကပ္ပတိန်ဗီဗီယန်းတို့မှာ ပြစ်ဒဏ်အသီးသီး ကျခံရပြီး နောက် အင်းစိန်အကျဉ်းထောင်တွင် အထူးအခွင့်အရေးရ အကျဉ်းသားများအဖြစ် နေထိုင်ခဲ့ကြရာမှ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ကရင်သောင်းကျန်းသူများက အင်းစိန်ထောင်ကိုဖောက်၍ ကယ်ထုတ်သွားခဲ့သည်။ ကပ္ပတိန်ဗီဗီယန်းမှာ စောဘဦးကြီးနှင့်အတူ ဖာပွန်ဘက်တွင် တိုက်ပွဲ၌ သေဆုံးသွားခဲ့သည်။

ကျန်တာဝန်ရှိသူ အရာရှိများမှာ စစ်ဖက်ထုံးစံအရ စစ်ဆေးခြင်း ခံရသော်လည်း ပြစ်ဒဏ်မှ ကင်းလွတ်ခဲ့ကြသည်။ မေဂျာမူးရ်မှာ အကျင့်ပျက် ခြစားမှု၊ ဦးစောနှင့် ဆက်သွယ်မှုတို့ ပေါ်လွင်ခဲ့သော်လည်း စစ်ဦးစီးချုပ် (G.O.C) က စွဲချက်တင် စစ်ဆေးခြင်းမပြုဘဲ အမှုမှ ပလပ်ပေးလိုက်သည်။ လက်နက်ခဲယမ်းများ ပျောက်ဆုံးမှုတွင် တာဝန်ပေါ့လျော့မှုဖြင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ခုံရုံး ဖွဲ့စည်းစစ်ဆေးခြင်းခံရသော်လည်း အရေးယူခြင်းမရှိဘဲ အမှုမှ လွတ်ခဲ့သည်။

အလွန်မှတ်ဉာဏ်နည်း၍ သတိမေ့တတ်လွန်းသော ဗိုလ်မှူးချုပ်ဂျွစ်ကိုလည်း လူမသိသူမသိ အေးဆေးစွာပင် အဝေးတစ်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ပေးလိုက်ခြင်းအားဖြင့် ကိစ္စပြီးသွားခဲ့လေသည်။

မည်သို့ဆိုစေ ကံဆိုးရသည်မှာ မြန်မာပြည်သူလူထု ချစ်ခင်လေးစားယုံကြည်မှုကို အခံရဆုံး အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ခေါင်းဆောင်ကြီးများ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုခရီး လမ်းခုလတ်၌ ဦးစောကဲ့သို့ အာဏာရှင်တစ်ယောက်ကြောင့် ရေတိမ်မနစ်သင့်ဘဲနစ်ကာ ကျဆုံးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

အခန်း (၅)

လုပ်ကြံခံရသည် နေ့မြင်ကွင်း

နယ်ချဲ့လက်ပါးစေ ဂဠုန်ဦးစောက သူ၏တပည့်များကို စေလွှတ်၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများကို လုပ်ကြံစဉ်က အနာဂတ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် အခြေခံဥပဒေကိစ္စရပ်များကို စည်းဝေးဆောင်ရွက်နေကြသည်။

စစ်ယူနီဖောင်းဝတ်၍ အမှတ် ၁၄ တပ်တံဆိပ် တပ်ဆင်ထားသော ဦးစော၏တပည့်များသည် ဗိုလ်ချုပ်တို့ စည်းဝေးခန်းသို့ အလွယ်ဝင်နိုင်သည်။ ဝင်ပြီးလျှင် ကြက်ငှက်ပစ်သလို အလွယ်တကူ ပစ်ခတ်သတ်ဖြတ်ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် မသာယာသူတို့၏ လက်ချက်ဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးခြောက်ဦး၊ အတွင်းဝန်တစ်ဦး၊ သက်တော်စောင့်တစ်ဦးနှင့်အတူ လုပ်ကြံခြင်းခံရကာ ကျဆုံးခဲ့လေသည်။ ဦးစောသည် သခင်နုကိုပါသတ်ရန် စေလွှတ်လိုက်သော်လည်း ထိုနေ့က ရုံးမတက်၍ သခင်နု လွတ်မြောက်သွားလေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အတူ ကျဆုံးခဲ့သော ခေါင်းဆောင်များမှာ-

- (၁) ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း (၁၉၁၅-၁၉၄၇)
ဝန်ကြီးချုပ်
- (၂) သခင်မြ (၁၈၉၇-၁၉၄၇)
ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး
- (၃) ဒီးဒုတ်ဦးဘချို (၁၈၉၄-၁၉၄၇)
ပြန်ကြားရေးဌာနဝန်ကြီး
- (၄) ဦးရာဇော် (၁၈၉၈-၁၉၄၇)
ပညာရေးနှင့် အမျိုးသားစီမံကိန်းဌာန ဝန်ကြီး

- (၅) ဦးဘဝင်း (၁၉၀၁-၁၉၄၇)
ထောက်ပံ့ရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဌာန ဝန်ကြီး
- (၆) မန်းဘခိုင် (၁၉၀၃-၁၉၄၇)
စက်မှုလက်မှုနှင့် အလုပ်သမားဌာန ဝန်ကြီး
- (၇) မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီး စဝ်စံထွန်း (၁၉၀၇-၁၉၄၇)
အတိုင်ပင်ခံ တောင်တန်းဒေသရေးရာ ဝန်ကြီး
- (၈) ဦးအုန်းမောင် (၁၉၁၃-၁၉၄၇)
လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးဌာန ဝန်ကြီး
- (၉) ရဲဘော်ကိုထွေး (၁၉၂၉-၁၉၄၇)
ပညာရေးဝန်ကြီး၏ သက်တော်စောင့်တို့ဖြစ်ကြသည်။

သို့ကလို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ခေါင်းဆောင်ကြီးများ လုပ်ကြံခံရမှု သတင်းသည် နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးနှင့် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးသို့ ပျံ့နှံ့ကာ ဂယက်ရိုက်သွားသည်။ နိုင်ငံတွင်းတွင် နေ့ချင်းပျံ့နှံ့သော သတင်းဆိုးကြောင့် ပြည်သူတို့ စိတ်နှလုံး မသာယာ တုန်လှုပ်ချောက်ချားသွားကြသည်။ သက်ကြီးရွယ်အိုတို့ ငိုယိုကြသည်။ လူငယ်တို့ အမျက်ဒေါသထွက်ကြသည်။ သူတို့ထဲတွင် ဗိုလ်ချုပ်ကို မြင်ဖူးကြသူများလည်း ရှိသည်။ မမြင်ဘူး၊ မတွေ့ဘူးသူတို့သည်လည်း ပါရှိသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့အားလုံးတို့က ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို လေးစားချစ်ခင်ကြသည်သာတည်း၊ အားကိုးကြသည်သာတည်း။

ဆရာဇော်ဂျိက ထိုနေ့ဖြစ်ရပ်ဆိုးကြီးနှင့် ပြည်သူတို့၏ ခံစားချက်တို့ကို ကဗျာတွင် 'ငါ့ညီပြောင်ဝင်း' သို့ ခေါင်းစဉ်တပ်၍ အောက်ပါအတိုင်း စပ်ဆိုသီကုံးထား၏။

မိုးကစိုစို၊ ကျိုးအုပ်ပြို၍
 ထိုမှဤမှ၊ တို့လမ်းမတွင်
 ပျံ့ကြဝဲကြ၊ ငရဲထသို့
 အုံကြွမြည်အာ၊ မသာယာကို
 ငါကြားခဲ့၏၊ မှတ်မိ၏။
 ထိုနေ့၌ပင် ထိုချိန်ထင်၏
 သခင်အောင်ဆန်း၊ ပြည်သူ့ပန်းသည်၊
 ပွင့်လန်းခါစ၊ ကြွလိုက်ရ၏။
 မြေသတင်း၊ မိုးကြိုးခွင်းသို့၊
 အိမ်တွင်းအိမ်ပြင်၊ တို့လမ်းခွင်၌

မချင့်မရဲ၊ ဝမ်းနည်းခံခက်၊
 မျက်စိမျက်နှာ၊ ညှိုးကြရွာသည်၊
 ရွာဦးပိုင်းမှ သင်္ချိုင်းထိ။^၁
 ထို့ပြင် ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းကလည်း 'အာဇာနည်ဗိမာန်'

ခေါင်းစဉ်ဖြင့် -

“ဪ... အဆောင်ဆောင် နန်းတွေ၊
 ကြငှန်းတွေနှင့်နေ့၊
 ခေါင်မမြန်းခင်က အောင်စာတမ်းချို့စေဖို့
 အောင်ပန်းညှို့ရရှာတဲ့
 တောင်သမန်း တို့မမာမှာ အဟောင်းသံသရာ အငုပ်တွေနှင့်
 အောင်ဆန်းတို့ မသာမဟာဟာ၊
 ၎င်းကံကြမ္မာအလုပ်ပေထင့်၊
 သောင်းမြန်မရဏစမုတ်မှာဟော့ ချုပ်သနဲ့ ယင်းအလိုတွင်
 (အိုကွယ်)ဒေါင်းလံပဝါအုပ်ပါလို့ ကျုပ်ဖြင့် သပြီဟ်ချင်၊
 ဪတံ တပည့်အရင်းတွေမို့ ကဝိမတင်း နိုင်ဘူးကွဲ့၊
 သတိကင်းခါ၊ မျက်ရည်ကျကျပြီး၊ ခက်ကပြီ၊
 လက်ဆည်လို့ မရနိုင်ဘု၊ သောကဘလောင်ဆူတော့
 (၁)တောင်ဇမ္ဗူ ပုဂံခေတ်ဆီက၊
 ယခေါင်မူ ယမန်သနစ်တွေပေါ့၊
 ရန်အဖြစ်မကွဲ့ မနွေးသနော်၊
 တသောင်း ဒီဇမ္ဗူရမ်းနေကြ။
 ကျန်ရစ်တဲ့မြေးတော် အလောင်းစည်သူရဲ့ နန်းကိုဖြင့်
 လူကြမ်းမားမြတွေ ကြမ်းလာ၊ ရမ်းလာတဲ့ အရေးတွင်မှာ
 ဘေးအပေါင်းကြီးစွာ ဝေဒနာအစုံနှင့်
 သွေးချောင်းစီးကာ သေရှာပုံရဲပြင်။
 (၂) ရွှေမြန်မာဘုံမှာ အမင်းမင်းသမ္မတတွေနဲ့
 သတင်းလှခဲ့တဲ့၊ အင်းဝရာဇာအမွန်၊
 သာလွန်မင်းကိုမှ သားရင်း၊
 ရှင်တရုပ်ကယ်က၊

၁။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကဗျာများ (၁၉၆၄ ခု၊ အာဇာနည်နေ့ အထူးထုတ်) စာ- ၁၉။

ရှင်ဘုရင်လုပ်မယ်၊ အကျယ်ဇယားတွင်ဖြင့်
 (ဘဆွေတို့) ထားဝယ်သားတွေတွေ
 ဗိုလ်ဝင်ခံလိုမို့၊ ဟိုအရင်ယမန် နန်းတော်စီးစဉ်က
 အပျက်ကြီးပျက်ခါ၊ အသက်ခန္ဓာတွေဆုံးပုံနှင့်
 (၃) တထုံးနောက် တနဲမှာတော့၊ မင်းရဲရန္တ
 မိတ်ခဗျာမှာ၊ ညီသနင်းပေ၊ ပြည်မင်းဂုဏ်ခံလို့
 (၄) တလိုင်းနယ်ရွှေပြည်တွင်မတော့
 ဓမ္မစေတီဘုရင်၊ လက်ထက်တုန်းဆီက
 လက်ရုံးရည်တစ်သိန်း လှမ်းပေတဲ့၊
 သမိန်းဘရမ်းဆိုသူ၊ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကိုဖြင့်
 မဟုတ်တရုတ်ကောင်တွေ တေလေ၊ တရွှေကိုက်တာနဲ့၊
 ဪတံ ဖွေဖွေရှာရှာ၊ မကြေစရာပေပေါ့နေ့၊
 မရေမရာ၊ သေရွာဆိုက်သလိုပဲ၊
 အခိုက်အခါ တူလိုမို့
 (၅) ဆရာတမူ မကြာမကြာ လှမ်းရပါတဲ့၊
 ဘမရာအဆူဆူ၊ ကြာကြငှန်းတွေနှင့်၊
 မြန်မာဇမ္ဗူ၊ အညာမန်းတွင်ဖြင့်၊
 ငါတလူ၊ ငါသရမ်းရောမဟဲ့လို့၊
 သာခန်းပလ္လင်ညွှန်းပြီး၊ မြင်ကွန်းပိုင်၊
 သူပုန်ထစဉ်က၊ ကြုံရသူ၊ မသာတော်တို့နှင့်၊
 ပမာသော်၊ တူတယ်လို့နှိုင်းမိတယ်၊
 ရိုင်းသနဲ့ အတိတ်ယခင်လိုနော်ကွယ်၊
 စကိုင်းတပဲ့၊ ဂိုဏ်းအဖွဲ့တွေနှင့်၊ မှိုင်းရဲ့စိတ်ထင်။

-မင်းစိတ် မင်းမာန် အကြံအဖန်တင်းလိုက်ပုံက၊
 အင်္ဂလိပ်ယင်း ဂျပန်နှစ်တန်ရှင်းပါလို့၊
 ရန်ခပင်းကိုတဲ့ မောင်းကာနှင့်၊
 ဒေါင်းဗမာတစ်ခွင်မှာဖြင့်၊
 အထက်ယခင်သဘော၊
 (အိုကွယ်) တကောင်းရာဝင်ကိုတဲ့ ဆက်ချင်သလော။

- နန်းမြို့တည်ရန်၊ မှန်းလိုရည်ကာသန်တဲ့၊
ညီလာခံ ဗိုလ်ရှုပွဲတွင်မှ၊ ထိုထိုလူခဲကို မကြည်ညိုတဲ့၊
ဝသီအလို တဖြေးဖြေး ရူးမဟဲ့လို့၊ တနှေးနှေး မူးမူပြီး၊
ခွေးဘီလူးလို အကောင်မိုက်တွေက၊
(ဪ) အမှောင်စရိုက်ကယ်နှင့်၊
ပြောင်ပြောင်ပဲမိုက်မပေါ့လို့၊ ခြောင်လိုက်သဟာမှာ၊
ယာယီယတြာအချိန်နှင့်၊ ဇာတာမှိတ်လို့မို့၊
ဂဏာမငြိမ်၊ တာဝတိန်ယွန်းကြပေါ့၊
ဖြေမကြည်၊ နေရီတော့ လွမ်းစေဖို့၊
မြန်မာ့ပြည်ပေါ်ကို ဓမ္မစည်တော်ရွှန်းချိန်မို့၊
အစွမ်းကုန်၊ သည်တစ်ခါဖြင့်၊ ပြည်ရွာ၊ ညီညာဖို့၊
အလုပ်ပေပေါ့၊ သုသာန်တံခွန်စောင်းရရှာတဲ့၊
ရုပ်အကျန်ခုနစ်လောင်းရယ်နှင့် အလွန်ကောင်းစွာ
ကမ္ဘာတည်မည်၊ 'အာဇာနည်ဗိမာန်' ပုထိုးကိုဖြင့်၊
ပါရမီအဓိဋ္ဌာန် တစ်မျိုးရယ်နှင့်၊
ရှိခိုးကာ ဆရာကန်တော့ချင်ရဲ့၊
မြန်မာမတော့ ပူစရာဖို့၊
တဗျူဟာ၊ အောင်ခမန်းတွင်မူ လူမသာ
အမှောင်သန်းချိန်ဖို့၊
(အမယ်မင်း) သောင်ကမ်းမို့မို့ဆီက၊
ဖောင်နန်းကတို့နှင့်၊ အကြေဒဂုန်တည်းဟူသော၊
ရေစုန်မျောလေရဲ့၊
ဪ တောင်နန်း၊ မြောက်နန်း၊ အဆောင်ဆောင်ကြငန်းနဲ့၊
အခေါင်မမြန်းရခင်က၊ အောင်ပန်းညှို့ ရရှာတဲ့၊
'အောင်ဆန်း'တို့ သေပုံနုမြော
စသည့် လေးချိုးကဗျာကို စပ်ဆိုခဲ့လေသည်။^၉

၉။ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၊ အာဇာနည်ဗိမာန်၊ ဘုရင့်ဆွေတော်မျိုးတော်အသင်း၊
၁၃၀၉ခု၊ စာ ၄၄-၄၅။

အမှန်လည်း ဝမ်းနည်းခံခက်ဖွယ်ရာ ကောင်းလှသည်။ သတင်းမှန်
အပြည့်အစုံကို ကြားရလေလေ ပို၍ဝမ်းနည်းခံခက်ဖွယ်ရာ ဖြစ်လာသည်။
စောစောပိုင်းတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဒဏ်ရာရသည်။ သို့ရာတွင် 'သေဟု
သတင်းလွှင့်ထားသည်။ အခြားခေါင်းဆောင်များထဲမှလည်း မည်သူတွေ
ကျဆုံးပြီ မည်သူတွေဖြင့် အသက်မသေ လွတ်မြောက်သည်။ မည်သူတွေကို
ကား ဆေးရုံ၌ အသက်လု၍ ခွဲစိတ်ကုသနေသည်ဟု သတင်းစကားများ
ဖြစ်ပွားသေးသည်။ သို့ရာတွင် သတင်းမှန် အပြည့်အစုံကိုမူကား ဖုံးကွယ်ထား၍
လည်း မရပါ။ ဖုံးကွယ်ထား၍လည်း မဖြစ်နိုင်ပါ။ ပြည်သူအား အမှန်အပြည့်
ပြောပြီးမှ ပြည်သူတို့ကို ဖျောင်းဖျစည်းရုံးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။
ဘုရင်ခံဆားဟူးဘတ်ရန်က လုပ်ကြံမှုကြီး ဖြစ်ပွားသည့် ၁၉၄၇ ခု၊
ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ညနေ ၇ နာရီ ၁၅ မိနစ်၌ အသံလွှင့်၍ ဗိုလ်ချုပ်
အောင်ဆန်းတို့ ကျဆုံးကြောင်းကို ပြည်သူတို့ကို ဝမ်းနည်းစွာ ပြောလိုကြောင်း
ဖဆပလမှ သခင်နုခေါင်းဆောင်၍ အစိုးရအဖွဲ့ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသွားမည်
ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားသည်။
ကျဆုံးစာရင်း အပြည့်ကောက်၍ရသောအခါ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း
သာမက ဘုရင်ခံ အမှုဆောင်ကောင်စီ (ဝန်ကြီးအဖွဲ့)မှ တစ်ဝက်ကျော်ကျော်
ပါသည်ကို တွေ့ကြရသည်။ လွတ်မြောက်သွားသော ဝန်ကြီးများမှာ ဦးဘဂျမ်း၊
ဦးအောင်စံဝေနှင့် ပျော်ဘွယ် ဦးမြတို့ဖြစ်၍ ပြည်တွင်းတွင် ခရီးလွန်နေသူ
စောစံဖိုးသင်နှင့် ပြည်ပတွင် ခရီးလွန်နေသူ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဦးတင်ထွဋ်
အပါအဝင် (၆)ဦးသာ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။^{၁၀}
ထို့နောက် မသမာသူတို့၏ လက်ချက်ကြောင့် ကျဆုံးသွားခဲ့ရသော
အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ခေါင်းဆောင်ကြီးအချို့
တို့၏ ရုပ်အလောင်းများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်ပေါ်တွင် သွေးအလိန်းလိန်းဖြင့်
ရန်ကုန်ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးသို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ဗိုလ်ချုပ်နှင့် ခေါင်းဆောင်ကြီး
များ ရရှိသည့်ဒဏ်ရာများမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ၁၃ ချက်၊ မန်းဘခိုင်
၁၅ ချက်၊ ဦးဘဝင်း ၈ ချက်၊ ဦးရာဇော် ၆ ချက်၊ ဦးဘချို ၅ ချက်၊
သခင်မြ ၂ ချက်၊ မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီး ၂ ချက်၊ ဦးအုန်းမောင် ၅ ချက်၊
ရဲဘော်ကိုထွေး ၄ ချက်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဤတွင်ဆေးရုံမှ ဆရာဝန်ကြီးငယ်

၁၀။ မြလင်း "မမေ့နိုင်သော ဇူလိုင်လရဲ့ နေ့တစ်နေ့" ဓမ္မဝေဂ္ဂဇင်း
၁၉၈၄ ဇူလိုင် စာ ၁၆၁-၁၆၄။

များ၊ ဝန်ထမ်းတို့သည် ပျာပျာသလဲ ကျဆုံးခဲ့ရသော ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ အလောင်းကိုယ်ပေါ်မှ သွေးများပေကျဲလျက်ရှိသော အင်္ကျီပုဆိုးများ ချွတ်သူ ချွတ်၊ သွေးများ သုတ်သင်ဆေးကြောသူက ဆေးကြောရာ ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ဆရာဝန်ကြီး ဒေါက်တာဦးနန္ဒီနှင့် ခွဲစိတ်ကုဆရာဝန်ကြီး ဒေါက်တာဘသန်းနှင့် လက်ထောက်ဆရာဝန်များက ဒဏ်ရာများကို စစ်ဆေးခြင်း၊ မှတ်တမ်းတင် ခြင်း၊ ဒဏ်ရာ၏ အတိမ်အနက် အကျယ်အဝန်း မည်မျှရှိသည် ပြုဖွယ်ကိစ္စရပ် များကို ဝိုင်းဝန်းဆောင်ရွက်ကြသည်။

ထို့နောက် ဆေးရုံအုပ်ကြီး ကာနယ်မင်းစိန်၊ ခွဲစိတ်ကုပါရဂူ ဆရာဝန် ကြီး ဒေါက်တာဘသန်း၊ ဒုဆေးရုံအုပ်ဆရာဝန်ကြီး ဒေါက်တာဘသောင်းနှင့် ဆေးရုံရင်ခွဲရုံ အမှုထမ်းများသည် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ ရုပ် အလောင်းများ မပုပ်မသိုး အနံ့မထွက်စေရန်နှင့် ကြာရှည်စွာခံနိုင်ရန်အတွက် ဖော်မလင်နှင့် အရက်ပျံများ ထိုးပေးကြသည်။ ရရှိသော ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များ ကိုလည်း နဂိုမူလအတိုင်းဖြစ်စေရန် ပလာစတိတ်နှင့် မျက်နှာဦးခေါင်းတို့တွင် ရုပ်လုံးဖော်ပေးခြင်း စသည်ပြုဖွယ်ကိစ္စများကို ပြုလုပ်ပေးခဲ့ကြသည်။

ထို့ပြင် ကျဆုံးသွားသော ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ ကျဆုံးစဉ်က ဝတ်ဆင်ထားသော အင်္ကျီ၊ လုံချည်၊ ဘောင်းဘီစသော အဝတ်အထည်များကို မှုခင်းဘက်ဆိုင်ရာ အရာရှိများက သိပ္ပံနည်းကျကျ ဓာတုဗေဒနည်းဖြင့် ကြည့်ရှု စစ်ဆေးကြသည်။ ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ဆရာဝန်ကြီး၏ အမှုစစ်ဆေးချက်များနှင့် အင်းစိန်စီအိုင်ဒီဌာနမှ စစ်ဆေးတွေ့ရှိရသော အချက်အလက် အထောက် အထားများကို ပြန်လည်စိစစ်ခဲ့ကြသည်။

ယင်းနောက် ကျဆုံးသွားခဲ့ရသော အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ၏ ရုပ်ကလာပ်များကို ဇူလိုင် လ ၂၁ ရက်နေ့ နေ့လယ် ၂ နာရီတွင် ရွှေတိဂုံ ဘုရားလမ်းရှိ ဂျပန်ခန်းမသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည်။ ထိုအခါ ဈာပနကော်မတီက ၆ လထားရန်ဆုံးဖြတ်၍ ပြည်သူတို့အား ပြသရန် စီစဉ်ရလေသည်။

ဤသို့ဖြင့် ခန်းမဆောင်အထဲရှိတိုင်များ အထက်နံရံများကို ရွှေရောင် ယိုးဒယားပန်းခက်များဖြင့် ဆင်ယင်လေသည်။ စင်မြင့်ပေါ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်တို့ လွတ်လပ်ရေးသို့ ဦးဆောင်နေပုံပြ ပန်းချီကား၊ ဖဆပလ အလံတော်အောက် တွင် ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်း၊ မြန်မာ စသော တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ စည်းရုံး နေပုံပြ ပန်းချီကားအပြည့် ချိတ်ဆွဲလေသည်။ ထိုကားချပ်ကြီးများရှေ့တွင် ဖဆပလအလံကြီး ၂ ခုကိုလည်း အလျားလိုက် ချထားလေသည်။

တစ်ဖန်စင်မြင့်ရှေ့ ၃ ခန်းကို ရုပ်ကလာပ်များအတွက်သုံး၍၊ ကျန်

၂ ခန်းကိုကား ပရိသတ်များ အလေးပြုရန် သတ်မှတ်ထားလေသည်။ စင်မြင့်ရှေ့ဆုံးအလယ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်၏ ရုပ်ကလာပ်ကို ရွှေချ သလွန်ပေါ်တင်၍ ထီးဖြူ ၂ လက် မိုးပေးထားလေသည်။ ခြေရင်းတွင်ကား ဝန်ကြီး ၅ ဦး၏ ရုပ်ကလာပ်ကို ထီးဖြူတစ်လက်စီ မိုးပေးထားလေသည်။

တစ်ဖန်စင်မြင့်၏ လက်ဝဲဘက်တွင် အတွင်းဝန် ဦးအုန်းမောင်နှင့် ဦးထွေးတို့၏ ရုပ်ကလာပ်ကို ထီးဖြူတစ်လက်စီ မိုးပေးထား၍၊ စင်မြင့်၏ လက်ယာဘက်တွင် မိုင်းပွန်စော်ဘွား၏ ရုပ်ကလာပ်ကို စော်ဘွားရိုးရာအတိုင်း သံလျင်းပေါ်တွင် သလွန်တင်၊ ထီးဖြူများ မိုးပေးထားသည်။^{၂၁} ထိုနေ့မှာပင် ဝန်ကြီးဦးရာဇဝတ်နှင့် ၎င်း၏သက်တော်စောင့် ရဲဘော်ကိုထွေးတို့၏ ရုပ်အလောင်း နှစ်လောင်းကို ဂျပန်ခန်းမှ တာမွေကင်းဘဲလ်လမ်း (ယခုငါးထပ်ကြီးဘုရား လမ်း)ရှိ မူဆလင်သင်္ချိုင်းသို့ သယ်ဆောင်သွားပြီး မူဆလင်ဘာသာထုံးစံအတိုင်း မြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်ခဲ့ကြသည်။^{၂၂}

နေ့စဉ် လူထုပရိသတ် မြောက်မြားစွာ အဆက်မပြတ်လာရောက် အရိုအသေပြုကြသည်။ ထိုနေ့ညနေ (၄)နာရီခွဲတွင် ဈာပနကော်မတီမှ အစည်းအဝေးပွဲတစ်ရပ် ကျင်းပ၍ ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၂၆ ရက်နေ့ကို တစ်မျိုးသားလုံး ဝမ်းနည်းကြေကွဲသည့်နေ့အဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ ၎င်းနေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့တွင်း၌ ခြောက်သွေ့လျက်ရှိပြီး တစ်ပြည်လုံးရှိ အစိုးရဌာနများ ရုပ်ရှင်ရုံ စသော ပျော်ရွှင်ပွဲများပိတ်ကာ အစိုးရ အဆောက်အဦများတွင် နိုင်ငံတော်အလံအား တစ်ဝက်လွှင့်ထူထားကြသည်။ မြို့နယ်၊ ရပ်ကွက်အသီးသီးတွင်လည်း သက်ဆိုင်ရာဘာသာအလျောက် ခေါင်း ဆောင်ကြီးများအား ဆွမ်းသွတ်၍ အမှုအတန်းပေးဝေကြခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်း အဓိဋ္ဌာန်ပြုခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင်းတွင် ခြောက်သွေ့ နေသလောက် ဂျပန်ခန်းမတစ်ဝိုက်တွင် ကျဆုံးသော အမျိုးသားခေါင်းဆောင် ကြီးများအား အရိုအသေပြုရန် ရပ်ကွက်လိုက်၊ အသင်းအဖွဲ့လိုက် ချီတက်လာ ကြသော လူထုကြီးမှာ တိုးပေါက်အောင် များပြားစည်ကားလျက် ရှိပေသည်။

ထိုနေ့နံနက် ၈ နာရီတွင် ဘုရင်ခံနှင့် အတွင်းဝန်များ၊ မြန်မာပြန် ပုလိပ်မင်းကြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သံရုံးများမှ သံကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးတို့သည် ဂျပန်ခန်းမသို့ လာရောက်၍ ကျဆုံးသွားသော ခေါင်းဆောင်များကို အလေးပြုကြသည်။

၁၂။ မေမြို့ချစ်ဆွေ၊ 'ပြည်သူချစ်သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း'စာ ၂၅၅-၂၅၉။
 ၁၃။ ရုပ်တုမှပြောသော မြန်မာ့သမိုင်းဝင်ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများ (ပတွဲ)

မဟာဗန္ဓုလပန်းခြံနှင့် မြို့တော်ခန်းမရှေ့၌ ယာဉ်ပေါင်းစုံ စုဝေးကာ ဂျူဗလီခန်းမသို့ ချီတက်၍ အလေးပြုကြသည်။

ရန်ကုန်မြို့ တရုတ်တန်း၌လည်း ဆိုင်များကိုပိတ်၍ တရုတ်ရိုးရာ အတီးအမှုတ်တို့ဖြင့် ဝမ်းနည်းကြေကွဲဖွယ်တီးမှုတ်ကာ ဂါဝရပြုကြသည်။

တရုတ်ကျောင်းသူများက လွမ်းသူပန်းခွေများကို ကိုင်ဆောင်ကာ ကျဆုံးသော ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ ရုပ်ကလာပ်များရှိရာသို့ တစ်လှမ်းချင်း ချီတက် အရိုအသေပြုကြသည်။

ထို့နောက် နိုင်ငံတော်ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ ရုပ်ကလာပ်ထားရှိရာ ဂျူဗလီခန်းမ၌ သြဂုတ်လ ၅ ရက်နေ့ ညနေ ၄ နာရီအချိန်တွင် ဈာပန ကော်မတီအစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကျင်းပကာ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏အလောင်း ကို စစ်ဆေးခဲ့သည့် ဆရာဝန်ကြီး ကာနယ်မင်းစိန်အမှူးပြုသော ဆေးအဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာအရ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ ရုပ်ကလာပ်ကို ၆ လထားရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုရုပ်ကလာပ်များကို မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးကြေညာ ပြီးမှသာလျှင် သင်္ဂြိုဟ်ရန်ကိုလည်း သဘောတူခဲ့ကြသည်။

ယင်းနောက် ကျဆုံးသွားခဲ့သော ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက် နေ့မှ ၂ လတိတိပြည့်သော စက်တင်ဘာလ ၁၅ ရက် (တနင်္လာနေ့) နံနက် ၁၀ နာရီခွဲတွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ရှေ့၌ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အမှူးပြုသည့် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်များ၏ မော်ကွန်းကျောက်တိုင်ဖွင့်ပွဲကို နိုင်ငံတော် အခမ်းအနားဖြင့် ကျင်းပခဲ့ကြလေသည်။

အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်များ ကျဆုံးပြီး ၈ လအကြာ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၁ ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ နံနက် ၆ နာရီခွဲတွင် ကျဆုံးသွားသော နိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်ကြီးများအားရည်စူး၍ သံဃာတော်အပါး ၁၀၀ ကို ဆွမ်းခဲဖွယ် ဘောဇဉ်တို့ဖြင့် ဂျူဗလီခန်းမတွင် ကပ်လှူခဲ့ပြီး ၉ နာရီတွင် သရဏဂုံတင်ကာ အမှုပေးဝေကြ၏။ ထိုနေ့နေ့လယ် ၁ နာရီ ၁၅ မိနစ်တွင် ခေါင်းဆောင်ကြီး များ၏ ရုပ်ကလာပ်များကို ဂျူဗလီခန်းမမှ သင်္ဂြိုဟ်မည့် အာဇာနည်ကုန်းတော် သို့အရောက် အခမ်းအနားဖြင့် သယ်ဆောင်ကြပြီး ညနေ ၄ နာရီ ၃၅ မိနစ် တွင် အာဇာနည်ကုန်းတော်၌ အသင့်ပြုလုပ်ထားသော အင်္ဂတေဂူများအတွင်း သို့ နောက်ဆုံးအလေးပြုသည့်အနေဖြင့် 'နောက်ဆုံးအချိန်' သီချင်းကို စစ်ခရာ သံမှုတ်ပြီးနောက် ဂူသွင်းသင်္ဂြိုဟ်လိုက်လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ကောင်းကင်မှ မြန်မာ့တပ်မတော် လေတပ်မှ လေယာဉ်ပျံများကလည်း ပန်းများကြဲချ အလေး ပြုခြင်း၊ ကုန်းပေါ်တွင် မြန်မာ့ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်များက သေနတ်ပစ်ဖောက်၍

အလေးပြုခြင်းတို့ဖြင့် အလေးပြုခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ ဂူသွင်းပြီးနောက် နိုင်ငံ ၅၀ မှ သံကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးများနှင့် တပ်ဖွဲ့အစည်းအရုံးအသီးသီးတို့မှ လွမ်းသူပန်းခွေများ တစ်ဖွဲ့လျှင် (၉)ခုကျစီဖြင့် ဂူဗိမာန်များပေါ်တွင်ချကာ အလေးပြုခဲ့ကြလေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ လုပ်ကြံခံရခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အဓိက အကြောင်းရင်းမှာ ဂဠုန်ဦးစောသည် မိမိ၏ တစ်ဦးတစ်ယောက် ကောင်းစား ရေးနှင့် အာဏာရမ္မက်အတွက် ကြိုတင်စီစဉ်လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သော ဖြစ်ရပ် တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။

ဦးစောသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ကို လုပ်ကြံခဲ့သော်လည်း အစိုးရအဖွဲ့သစ်ခေါင်းဆောင် ဖြစ်မလာခဲ့ပေ။ ဦးစောသည် ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းတွင် အုတ်ဖိုမောင်စော၊ မျိုးချစ်ပါတီခေါင်းဆောင် ဂဠုန်ဦးစော၊ ၉၁ ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးကာလ၌ နန်းရင်းဝန်ဦးစောဟူသော အမည်အမျိုးမျိုးဖြင့် ထင်ရှားခဲ့သည်။ အတန်းပညာ ၇ တန်းမျှသာ သင်ကြား ခွင့်ရခဲ့သော်လည်း ကိုယ့်ဒူးကိုယ်ချွန်ကြိုးစားမှုဖြင့် ထိုခေတ်ဘိလပ်ပြန် ဝတ်လုံ တော်ရ နိုင်ငံရေးသမားကြီးများနှင့်အပြိုင် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးဇာတ်ခုံ၌ ပါဝင်ဆောင် ရွက်ခဲ့ရာ နာမည်ထွက်လာခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်စာကို ကာလကတ္တားသို့ပင် သွားရောက်သင်ကြားခဲ့သည်။ ၁၉၂၇ ခုတွင် ရှေ့နေစာမေးပွဲအောင်သည်။ သာယာဝတီမြို့မှ ဝံသာနုကောင်စီတွင် စက္ကရီထေရီအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၂၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်အရွေးခံသော်လည်း ရှုံးနိမ့်ခဲ့သည်။ ၁၉၂၉ ခုတွင် သာယာဝတီ ဦးပုအားအနိုင်ရလျက် လွှတ်တော်သို့ တက်ရောက် လာရာ ဂဠုန်အရေးတော်ပုံတွင် ထိထိရောက်ရောက် အတိုက်အခံ ပြောဆို ခဲ့သဖြင့် ဂဠုန်ဦးစောဟူ၍ ထင်ရှားလာခဲ့သည်။ ၁၉၃၅ ပြည်ပသို့သွားရောက် လေ့လာခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အရှိန်အဝါဩဇာ ကြီးမားလှသော သူရိယသတင်းစာကြီးကိုအသုံးပြု၍ နိုင်ငံရေးအာဏာရရှိရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။ အာဏာရရန် ဆရာရင်း ဦးဘဘေ (ဘကြီးဘဘေ)ကိုပင် ထောင်သွင်းအကျဉ်း ချခဲ့သည်။ ကိုယ်ကျိုးစွန့်နိုင်ငံရေးသမား သခင်လူငယ်များကို ဝါးရင်းတုတ်ဖြင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန် နှိပ်ကွပ်ခဲ့သည်။ ကိုယ်ကျိုးအတွက် နိုင်ငံရေးစတုရန်းမျိုး ထွင်ခဲ့သည်။ လွှတ်တော်အတွင်း ဗြိတိသျှကုန်သည်ကြီးများအကြိုက် စခန်း သွားခဲ့သည်။

ထို့နောက် ၁၉၃၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော လွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ ဒေါက်တာဘမော် ဦးဆောင်သော

ညွှန်ပေါင်းအစိုးရအား အယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်သွင်းရာ ၇၀ မဲ - ၃၇ မဲ ဖြင့် အနိုင်ရသည်။ ၁၉၃၉ ခု၊ မေလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ရွှေကျင်ဦးပုဦးဆောင်သည့် ညွှန်ပေါင်းအစိုးရအဖွဲ့၌ ဦးစောသည် လယ်ယာနှင့် သစ်တောရေးဝန်ကြီး ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့ လွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် နန်းရင်းဝန် ရွှေကျင်ဦးပုဦးအား အယုံအကြည်မရှိအဆို ထပ်မံတင်သွင်း၍ ရာထူးမှဖြုတ်ချကာ ဦးစောကိုယ်တိုင် နန်းရင်းဝန်အဖြစ် အစိုးရအဖွဲ့ကို ဦးဆောင်ခဲ့သည်။

နန်းရင်းဝန် ဦးစောသည် အင်္ဂလိပ်ကုန်သည်ကြီးများအလိုကျ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုကို ဦးစားပေး၍ ခပ်ကြမ်းကြမ်းကိုင်တွယ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၄၁ ခု၊ မတ်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် အောက်လွှတ်တော် အစည်းအဝေး၌ ဗိုလ်တထောင်မဲဆန္ဒနယ်အမတ် ဦးဘဘေသည် ဦးစောဦးဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့အား အယုံအကြည်မရှိအဆို တင်သွင်းခဲ့သည်။ သို့သော် ၇၂ မဲ ၄၇ မဲဖြင့် ရှုံးနိမ့်ခဲ့သောကြောင့် ဦးစော အာဏာမြဲခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဦးစောသည် ဦးဘဘေကို အငြိုးအတေးထားခဲ့သည်။ ထိုအစည်းအဝေးတွင် အမတ်ဦးဘိုးထိက နန်းရင်းဝန်ဦးစောနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး ဦးဘသိတို့နှစ်ဦးကို ရည်ရွယ်၍ ‘နန်းရင်းဝန်က ခြောက်တန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးက စောက်ကန်း’ဟု ပြောကြားရာ ကာကွယ်ရေးဥပဒေအရ အရေးယူခံရသည်။ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် နိုင်ငံရေးသမားများဖြစ်ကြသော ဒေါက်တာဘမော်၊ ဦးဘဦး၊ ဦးဘဝင်းတို့ကိုသာ မက နိုင်ငံရေးဆရာတစ်ချို့ဖြစ်သော ဦးဘဘေ(ဘကြီးဘဘေ)တို့ကို ထောင်ဒဏ် ပေးခဲ့သည်။ သခင်ခေါင်းဆောင်များကိုလည်း ဖမ်းဆီးအရေးယူခဲ့သည်။ ထို့ပြင် တို့ဗမာအစည်းအရုံးကို သိက္ခာကျစေရန် ‘လယ်သမား ဖိုးရွှေလုံး ညည်းချင်းနှင့် သခင်ဦးကာ’ဟူသောစာအုပ်ကို အစိုးရငွေဖြင့် စောင်ရေ အမြောက်အမြား ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်ပြင်ပတွင် ကျောင်းသားများက “ဗမာပြည်ကြီးနှစ်ဖို့ ဖန်ကလိမ်ဥာဏ်နှင့်စော၊ စော၊ စော၊ စောမို့တက်လို့လာ သူ့မျက်နှာ အရှက်မရှိ၊ ညာတာဝါဒလိုမဲ့လို့ ဖန်မျိုးချစ် ဥာဏ်ဟာ ဘမော်လိုပဲ” ဟူသော သံချပ်များဖြင့် သံပုံးတီးတောထုတ်ခံခဲ့ရသည်။ သို့သော် မြန်မာပြည် ဘုရင်ခံဒေါ်မန်စမစ်သည် ၁၉၄၁ ခုတွင် ကျင်းပရမည့် ရွေးကောက်ပွဲကို စစ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဦးစော အစိုးရအား ဆက်လက် တည်တံ့စေခဲ့သည်။

၁၉၄၁ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် နန်းရင်းဝန်ဦးစော သည် အိုင်စီအက်စ်ဝန်ထမ်း ဦးတင်ထွဋ်ကို အကြံပေးအဖြစ် ခေါ်ဆောင်၍

နန်းရင်းဝန်အက်တလီနှင့်တွေ့ရန် အင်္ဂလန်သို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ အင်္ဂလန် တွင် နန်းရင်းဝန်အက်တလီနှင့် တွေ့ဆုံရသော်လည်း စစ်ပြီးလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ အား ဒိုမေနီယန်အုပ်ချုပ်ရေးပေးရန် တောင်းဆိုရာ အောင်မြင်မှုမရခဲ့ချေ။ အင်္ဂလန်မှအပြန် ပေါ်တူဂီနိုင်ငံ၊ လစ္စဘွန်းမြို့အရောက် ဂျပန်ကောင်စစ်ဝန်ရုံး နှင့် ဆက်သွယ်မှုဖြင့် ပါလက်စတိုင်း (အစ္စရေး)ပြည်၊ ဟိုင်ဖားမြို့တွင် အင်္ဂလိပ် အစိုးရ၏ ထိန်းသိမ်းခြင်းခံရသည်။ ၁၉၄၂ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် နန်းရင်းဝန်ဦးစောအား မြန်မာပြည်ပြန်ခွင့်မပြုဘဲ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းကြောင်း အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ကြေညာခဲ့သည်။ ဦးစောအား ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း အာဖရိကတိုက် ယူဂန္ဒာနိုင်ငံတွင် အကျဉ်းချ၍ အိုင်စီအက်စ်ဦးတင်ထွဋ်အား အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဆင်းမလားသို့ပို့၍ မြန်မာပြည် စစ်ပြေးအစိုးရ၏အကြံပေးအဖြစ် ဆောင်ရွက်စေခဲ့သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး ၁၉၄၆ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် နန်းရင်းဝန်ဟောင်း ဦးစောသည် ယူဂန္ဒာမှ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိ လာသည်။ ထိုနှစ် မေလတွင် မျိုးချစ်ပါတီကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၁၉၄၆ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံ ဆာဟူးဘတ်ရန်စ် ၏ ခေါ်ယူတွေ့ဆုံခံရသည်။ ထိုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ စမ်းချောင်းရပ်၊ မြေနီကုန်း၊ စိန့်ဗင့်ဆင့်ကျောင်း (ယခု အထက (၂) စမ်းချောင်း ကျောင်း) ရှေ့တွင် သေနတ်ပစ်ခံရ၍ မျက်စိဒဏ်ရာရခဲ့သည်။^{၁၄} ထိုကိစ္စနှင့် ဆက်စပ်၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအပေါ်သို့ အထင်မှားခဲ့လေသည်။ တစ်ဖန် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့၏ ဖဆပလအရှိန်ကြွဇာကြီးမားလာသည်ကို မကြည့်နိုင် မမြင်နိုင် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ်တချို့နှင့်ပေါင်း၍ စစ်ပစ္စည်းထောက်ပံ့ရေးတပ်မှ ဘရင်းဂန်းသေနတ် အလက် ၂၀၀ နှင့် ကျည်ဆန်များကို တိတ်တဆိတ် ထုတ်ယူခဲ့လေသည်။ ထိုလက်နက်များကို အခြေပြု၍ နယ်တွင် သူ့ဂဠုန်တပ်သားများကို စည်းရုံးခဲ့လေသည်။ ရန်ကုန် တွင်လည်း တပည့်များကို အင်းလျားကန်လယ်တွင် သေနတ်ပစ် လေ့ကျင့် စေလေသည်။ ထိုတပည့်များသည်လည်း စစ်ယူနီဖောင်းအတူ ဝတ်ဆင်ကာ ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးများအဖွဲ့ အစည်းအဝေးသို့ ဝင်ကာ ဝန်ကြီးများကို လုပ်ကြံကြခြင်းဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်ဂဠုန်ဦးစောသည်

၁၄။(က) မောင်ဇေယျာ ‘နန်းရင်းဝန်ဟောင်း ဦးစော ၁၉၀၀ - ၁၉၄၈’ ရွက်နဝေဝမူစင်း အမှတ် ၃၀ (၂၀၀၈၊ မေလ) စာ ၃၅-၃၈။
 (ခ) သန်းဝင်းလှိုင် ‘အနှစ်ချုပ် မြန်မာ့သမိုင်းအဘိဓာန်’ (လက်နိပ်စက်မှု)

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဝန်ကြီးများ ကျဆုံးသွားပါက ဘုရင်ခံသည် ၎င်းအား အမြန်ဆုံးခေါ်ယူ၍ အစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရန် တာဝန်ပေးလိမ့်မည်ဟု ထင်မြင် မျှော်လင့်ခဲ့လေသည်။ ဦးစောနှင့် သူ့တပည့်များသည် ထိုနေ့ညနေ၌ပင် အဖမ်းခံခဲ့ရပြီးလျှင် ရုံးတွင် အမှုရင်ဆိုင်ခဲ့ရလေသည်။

'အောင်ပြီ'ဟု ကြွေးကြော်ခဲ့သော ဦးစောသည် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက် တစ်မနက်လုံး သူ၏ အေဒီလမ်း (ယခုမိုးမခလမ်း)နေအိမ်၌ ဘုရင်ခံထံမှ အစိုးရဖွဲ့ရန် ဖိတ်ကြားချက်ကို စောင့်မျှော်ခဲ့ဟန်တူ၏။ တယ်လီဖုန်းဖြင့် ဖိတ်မည်လော။ အခေါ်တော်လွှတ်၍ ဖိတ်မည်လော။ တစ်ခုခုတော့ သေချာ သည်ဟု ယူဆခဲ့တန်ရာ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဦးစောသည် ခြေရာ မဖျောက်၊ သူ့လူများကိုမဖြန့်၊ အိမ်၌သာ ကူ၍ရရ စောင့်စားခဲ့ခြင်းကြောင့် တည်း။

ပြေးလျှင်လည်း ဝေးဝေးရောက်မည်မဟုတ်။ သူ့လူတွေကို ဖြန့်လျှင် လည်း ပျောက်မည်မဟုတ်။ ပြောင်ပြောင်ပွင့်ပွင့်၊ ရက်ပေါင်းများစွာ ကြိုတင် ပြင်ခဲ့သည့် လုပ်ကြံမှုကြီးဖြစ်သည်။ မမြင်၊ မကြားချင်အဆုံး ပစ်ခတ်ကြ၊ လေ့ကျင့်ကြ။ လက်နက်များကို ကားကြီးများဖြင့် သယ်ဆောင်ကြ၊ ဂျစ်ကားများ ဝင်ကြ၊ ထွက်ကြ၊ တရွရွ အလုပ်များခဲ့သည့် ဦးစော၏အိမ်နှင့်ဝင်းခြံ။ ထို လုပ်ကြံမှု၏ ဗဟိုဌာနသို့ ထင်ထင်ရှားရှား လမ်းပြနေသည့် ခြေရာများက အနံ့အပြားရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့် ဖုံးကွယ်၍ မထူးတော့ပြီ။ ဘာဖြစ်ကြမည်ကို သာ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်စောင့်တော့မည်ဟု ဦးစောဆုံးဖြတ်ခဲ့သလော။ ဦးစော သည် မည်သို့စိတ်ကူးကြံစည်ခဲ့သည်ကို ဦးစောသာ အသိဆုံးဖြစ်သည်။ ထိုနေ့မွန်းလွဲပိုင်းတွင် ဝင်းနှင့်ခြံကို သောင်းကျန်းမှုနှိမ်နင်းရေးတပ်ရင်း (၁)မှ ရဲဘော်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော မြန်မာပြည်လက်နက်ကိုင် တိုက်ခိုက်ရေး ပုလိပ်တပ် (Burma Army Police Force) ဖွဲ့က ဝိုင်းလေသည်။ မှုကြီးက ဝင်းအတွင်း တန်းလျားတစ်နေရာမှ ခုခံပစ်ခတ်သဖြင့် ရဲတို့က ပြန်လှန်ပစ်ခတ် ကြရာ မှုကြီး၏ လက်မောင်းတွင် ထိမှန်လေသည်။ ထိုမှတစ်ပါး တိုက်ခိုက်မှု မရှိချေ။^{၁၅}

၁၅။ (က) ဒေါက်တာမောင်မောင် နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှု (ပြည်ထောင်စုနှင့် ဦးစော) စာ ၈၄။
(ခ) အငြိမ်းစားဗိုလ်မှူးအေးငွေ၊ သမိုင်းတစ်ကွေ့ ကိုယ်တွေ့မှတ်တမ်း စာ ၃၃-၃၅။

သူခက ရဲတပ်ဖွဲ့ရောက်လာသည်ကို နောင်တွင် ဤကဲ့သို့ ဖွင့်ဟခဲ့ သည်။

“ညနေ ၃ နာရီအချိန်ခန့် အိပ်ရာမှနိုး၍ ကြည့်လိုက်ရာ အိမ်ဝင်း အပြင်ဘက်တွင် သံခမောက်၊ စစ်ဦးထုပ်တွေ အမြောက်စီလျက် ချထား သည်ကို တွေ့ရသဖြင့် များစွာအံ့အားသင့်သွားပါသည်။ အခြားသူများလည်း နိုးလာကြပါသည်။ ကျွန်တော်က ပြောသဖြင့်ကြည့်ကြရာ ဝင်းကြီးတစ်ခုလုံးကို ပုလိပ်၊ စစ်တပ်စသည်တို့က နေရာယူပြီး ဝိုင်းထားကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကိုစိုးက နှုတ်မရှင်းဂန်းသေနတ် အငယ်စားကို ထဆွဲပါသေးသည်။ အခြား လူများက သူ့ကိုဆွဲထားပြီး “ဒီလိုလုပ်လို့ ဘယ်ဖြစ်မလဲ၊ အားလုံးသေကုန်မှာ ပေါ့”ဟု ပြောကြသောကြောင့်သာ သူမပစ်ဘဲ နေလိုက်ပါသည်။

မိနစ်အနည်းငယ်ကြာသော် ပုလိပ်တစ်ယောက်လာပြီး-

“ဦးစောက ခင်ဗျားတို့ကို ခေါ်ခိုင်းတယ်”ဟု ပြောပါတယ်။ ကျွန်တော် တို့ ထလိုက်သွားချိန်တွင် လက်နက်ကိုင်ပုလိပ်အရာရှိများ ဝင်းထဲတွင် ပြည့်နေပါပြီ။

“ကဲ ကဲ လာကြ လာကြ”ဟု ဦးစောက ကျွန်တော်တို့ကို လှမ်းခေါ် ပြီး “မြို့ထဲမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ကို သေနတ်နဲ့ ပစ်သွားလို့ မသကာတာနဲ့ ကျုပ်တို့ကို နည်းနည်းပါးပါးရှာချင်လို့တဲ့”ဟု လှမ်းပြောပါသည်။ ထို့နောက် ခရိုင်ရဲဗိုလ်မှူးခန့် အဆင့်အတန်းရှိမည်ထင်ရသော အရာရှိအား “ရှာချင်တယ် ဆို၊ ခင်ဗျားတို့ဆီမှာ ရှာဖွေဖို့ ဝရမ်းပါသလား”ဟု ခပ်တည်တည်မေးလိုက်ရာ အရာရှိကြီးက တယ်လီဖုန်း သွားဆက်ပါသည်။ ထို့နောက် “ရှာဖွေခွင့် အမိန့်ပေးပါတယ်”ဟု ပြန်ပြောလိုက်ရာ၊ ဦးစောက “ဒီလိုဆိုရင် ရှာကြပေါ့”ဟု ခပ်အေးအေးပင် ပြန်ပြောပါသည်။ လက်တစ်ဖက်က ဝီစကီဖန်ခွက်ကလေးကို ကိုင်လျက် တစ်ခါ တစ်ဖြည်းဖြည်း သောက်လိုက်၊ ခပ်ရွှင်ရွှင်စကား လှမ်းပြော လိုက်နှင့် လုပ်နေပါသည်။ ပုလိပ်များ ရှာသည့်နောက်သို့ လိုက်မသွားပါ။ ထိုင်မြဲထိုင်နေပါသည်။ သူ့အိပ်ခန်းထဲမှ ကျည်ဆန်အမြောက်အမြားကို ရဲများက ဆွဲထုတ်လာကြသည်ကိုလည်း သူလှည့်မကြည့်ပါ။ “ကဲရှာဖွေပြီးရင် ခင်ဗျားတို့ အစီအစဉ်က ဘာတဲ့တုန်း”ဟု ရဲအရာရှိအား ဦးစောက လှမ်းမေးလိုက်ပါ သည်။ အရာရှိကြီးလည်း တယ်လီဖုန်း ဆက်ပြန်ပါသည်။ “လုံခြုံစိတ်ချရေး အတွက် ခေါ်ခဲ့ဖို့ အမိန့်ပေးပါတယ်”ဟု ရှိသေစွာ ပျော့ပျော့ပျောင်းပျောင်း ပြန်ပြောပါသည်။ ဦးစောက “ကျုပ်တစ်ယောက်တည်း လား”ဟု မေးပြန်ရာ တယ်လီဖုန်း ဆက်ပြန်ပါသည်။ “အားလုံးကိုပဲ အန္တရာယ်

မရှိရအောင် လုံခြုံစိတ်ချရရေးအတွက် ဖမ်းဖို့အမိန့်ပေးပါတယ်” ဟု ပြန်ပြော
ပါသည်။

“ကဲ ကဲ မသင်္ကာလို့ ကျုပ်တို့ကို ခဏဖမ်းမလို့တဲ့။ အသင့်ပြင်ကြ
အသင့်ပြင်ကြ။ အိပ်ရာလိပ်တို့ ဘာတို့ယူခဲ့ကြ။ ဟိုရောက်တော့ သူတို့ပေးဖို့
လွယ်ချင်မှ လွယ်လိမ့်မယ်။ သုံးလေးရက်ကြာချင်လည်း ကြာလိမ့်မယ်”
စသည်ဖြင့် ဦးစောက ကျွန်တော်တို့အား ခပ်အေးအေးပင် လှမ်းပြောပါသည်။
ကျွန်တော်တို့ ယောက်ျားကြီး ၃၀ ကျော် အားလုံးကို အင်စိန်ထောင်သို့
ပို့ပါသည်။ ကိုနို့ မိန်းမ၊ ခင်မောင်ရင် မိန်းမနှင့် အခိုင်အစေ ကလေးမလေး၊
အခိုင်အစေ ယောက်ျားကလေးတို့ကိုလည်း ဖမ်းသည်ဟု နောက်တော့ကြား
ရပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ အင်စိန်ထောင်သို့ ရောက်သောအခါ မှောင်နေပါပြီ။

ပထမညတွင် အားလုံး အတူတူအိပ်ကြရပါသည်။ နောက်နေ့ နေ့လယ်
တွင် ဦးစောကို ခွဲထားလိုက်ပါသည်။ ၃ ရက်ခန့်ကြာသောအခါ ခင်မောင်ရင်ကို
လာခေါ်သွားပါသည်။ ထို့နောက် အခြားသူများကိုပါ ခေါ်ခေါ်သွားပါတယ်။
ထို့နောက် ဘားလမ်းတွင် အချို့သွားစုမိကြပြန်ပါသည်။ အချုပ်ခန်းထဲတွင်
လမ်းလျှောက်ရင်း ကိုဘညွန့်အား “ဘယ်လို လုပ်ကြမလဲ” ဟု တိုးတိုးမေးရာ၊
ကိုဘညွန့်က “ဒီအမှုဖော်ရမှာပဲ။ မဖော်လို့မရဘူး။ မဖော်ရင် အားလုံးသေကုန်
မယ်။ ဖော်ရင် ကျန်တဲ့လူ ကျန်လိမ့်မယ်” ဟု ပြောပါသည်။ ကိုသက်နှင့်ကို
မေးမြန်းရာ “မဖော်ရင် ဘယ်နည်းနဲ့မှမဖြစ်နိုင်ဘူး” ဟု ပြောပါသည်။ ကျွန်တော်မှာ
ဘာမျှနားမလည်။ သူတို့ကိုပင် မေးကြည့်ရပါသည်။

ဖော်ကောင် ဘညွန့်ဟုဆိုသော်လည်း ဤလုပ်ကြံမှုကြီးကို ပထမဆုံး
အပြည့်အစုံဖော်သူမှာ ခင်မောင်ရင် ဖြစ်ပါသည်။

ခင်မောင်ရင်က ဥပဒေနားမလည်။ ကိုဘညွန့်မှာမူ ရုံးတွင် ရှေ့ဖတ်
စာရေး လုပ်လာသူဖြစ်သောကြောင့် သူဖော်မည်။ ဤအမှုအတွက် ဘာမဆို
ဖြစ်အောင် သူလုပ်ပေးမည်။ ဦးစော လည်ပင်းကို ကြိုးကွင်းတပ်ပေးမည်။
သို့ရာတွင် ဒီစကြိုတ်ရာဝေတ်တရားသူကြီး (အရေးပိုင်)ကို ခေါ်ပေးပါဟု
ပြောသဖြင့် ပုလိပ်များက စီစဉ်ပေးရပါသည်။ တရားသူကြီးနှင့် တွေ့သောအခါ
ဤလုပ်ကြံမှုကြီးနှင့်ပတ်သက်၍ သူ့ဖြောင့်ချက်ပေးလိုကြောင်း၊ ဖော်ကောင်
လက်မှတ်လည်း ထုတ်ပေးပါမည့်အကြောင်း လျှောက်ထားရာ တရားသူကြီးက
ထုတ်ပေးလိုက်ပါသည်။

ခင်မောင်ရင်သာမက အခြားတရားခံတော် တော်များများက ရဲအရာရှိ
များထံ အိတ်သွန်ဖာမောက် ဖော်ထုတ်ဖွင့်ဟဝန်ခံကြပြီးသည့်နောက်မှ

ဖော်သည် ကိုဘညွန့်က ‘ဖော်ကောင်’ဖြစ်ပြီး ခင်မောင်ရင်က ‘ဖော်ကောင်’
မဖြစ်သည်မှာ ဥပဒေနားမလည်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။^{၁၆}

‘ဖော်ကောင်’ ဟူသည်မှာ အရပ်အခေါ် အဝေါ်ဖြစ်သော်လည်း ဥပဒေ
ဝေါဟာရအားဖြင့် ‘အစိုးရသက်သေ’ဖြစ်၏။ နာမည်ဆိုးသော်လည်း အကျိုး
ခံစားခွင့်တွင် မဆိုးချေ။ မှန်သည့်အတိုင်း မထိမ်မချန်သက်သေခံလျှင် ဖော်ကောင်
သည် အမှုစစ်ဆေးပြီး ဆုံးသောအခါ ပြစ်ဒဏ်မှ လွတ်ငြိမ်းခွင့်ရရှိလေသည်။

ဖော်ကောင်ဘညွန့် (ခ) ဦးလှမင်း*ကလည်း လုပ်ကြံမှုနှင့်
ပတ်သက်၍နောင်တွင် ဤသို့ပြန်ပြောင်း ပြောပြသည်။

“ဘရင်းဂန်း ၂၀၀ ထုတ်ယူရေးမှာ ဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်ဦးစောရဲ့
အထူးလျှို့ဝှက်စီမံချက်အရ စစ်တပ်နှင့် ပုလိပ်လက်နက်ဌာနအကြား အဆက်
အသွယ် အစီအစဉ်တွေကို ကပ္ပတိန်ဗီဇီယန်းအား တာဝန်ယူစေတယ်။ မင်္ဂလာဒုံ
စစ်လက်နက်ခဲယမ်း သိုလှောင်ဌာနတာဝန်ခံမေဂျာမိုးကို ခွင့်ယူစေပြီး ကပ္ပတိန်
(ဗိုလ်ကြီး) ရှားဝါးလ်အား ခေတ္တတာဝန်ယူ ထမ်းရွက်စေအောင်
လုပ်နိုင်ခဲ့တာလည်း ဦးစောရဲ့ လက်ချက်ပါ။ အဆိုပါလက်နက်များကို စနစ်တကျ
စွန့်စွန့်စားစား ဟန်ဆောင်ထုတ်ယူရေးအတွက်ကတော့ ကျွန်တော့်အား တာဝန်
ယူစေပါတယ်။ အောင်မြင်စွာ ထုတ်ယူနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနေ့မှာပဲ ဦးစောက
ကျွန်တော့်ကို အလွန်သဘောကျချီးကျူးပြီး သူ့မိန်းမ (ဒေါ်သန်းခင်)ကို ‘မာမိရေ
ဒီခေတ်မှာ ကျုပ်ထက်စွမ်းတဲ့လူတွေ မွေးပြီဗျာ’ လို့တောင် ပြောခဲ့ပါသေးတယ်
အဘွားကြီးကတော့ တော်တော်ပဲ စိတ်မကောင်းဖြစ်ပြီး ချောက်ချားသွားပုံ
ရပါတယ်။ အိမ်မှာမနေတော့ဘဲ အင်းစိန်မှာ ပြောင်းနေတာ တွေ့ရပါတယ်။

ဒီဘရင်းဂန်းလက်နက်များ ပျောက်သွားတဲ့ကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်လို့
တိုင်းပြည်မှာ အတော်ပဲ ဂယက်ရိုက်သွားပါတယ်။ အင်္ဂလန်၊ စကော့တလန်
ယာဒ်စုံထောက်အဖွဲ့က မေဂျာဂျပ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တောင် ရောက်ရှိ စုံစမ်းလာပါ
တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဦးစောဟာ ကျွန်တော့်ကို ရန်ကုန်မှာမနေစေဘဲ တော်တော်
စောစောကပဲ ပဲခူးတိုင်း၊ အိုးသည်ကုန်းရွာကို ပြန်လွှတ်ထားပါတယ်။

မကြာမီ ကိုစိန်ကြီးက ကြိုပင်ကောက်ကအပြန် အိုးသည်ကုန်း
ကျွန်တော့်ထံဝင်လာပြီး အလွန်အရေးကြီးလို့ ရန်ကုန်လာခဲ့ရမယ်လို့ ဦးစောက

၁၆။ လူထုဦးလှ၊ ထောင်နှင့်လူသား မန္တလေး၊ လူထုစာအုပ်တိုက်၊ ၁၉၅၅ စာ-
* ဖော်ကောင် ဘညွန့် (ခ) ဦးလှမင်းသည် (၂-၉-၁၉၉၆)ရက်နေ့တွင် စမ်းချောင်းမြို့နယ်
ညောင်တုန်းလမ်း၊ အိမ်အမှတ် ၁၅ တွင် ကွယ်လွန်သွားခဲ့လေသည်။

မှာလိုက်တဲ့အကြောင်း ပြောပြပါတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ ကျွန်တော်တစ်ကြိမ်
က အကြံပေးခဲ့ဖူးတဲ့အတိုင်း ဆန်စိမ့်ကိန်းအတွက် ရန်ကုန်က မန္တလေးသို့
ပို့ပေးတဲ့ ငွေသိန်း ၂၀ ကျော်ကို နိုင်ငံရေးရန်ပုံငွေအတွက် စားပြတိုက်ဖွဲ့ကိစ္စပဲလို့
ထင်ခဲ့ပါတယ်။

ဒါနဲ့ ၁၉၄၇ ခု ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက် (လုပ်ကြံမည့်မတိုင်ခင် ၁ ရက်
အလို) နေ့ည ၇ နာရီလောက်မှာ ဦးစောဟာ ကျွန်တော်တို့ လူယုံလူရင်းများ
ပျော်ရွှင်စွာ စားသောက်ပြီးနောက် သူ့အိမ်ရဲ့ အထူးခန်းတစ်ခုအတွင်းသို့
ခေါ်ဆောင်သွားပါတယ်။ အဲဒီမှာ အလွန်အရေးကြီးဆုံးသော လျှို့ဝှက် အစည်း
အဝေးတစ်ရပ်ကို ကျင်းပတာပါပဲ။ အချိန်ဟာ ည ၈ နာရီခွဲသာသာရှိပါပြီ။
ကျွန်တော် အခုထိမြင်ယောင်နေပါသေးတယ်။ ဦးစောဟာ အဲဒီ အစည်းအဝေး
မှာ ရုပ်ရှင်ထဲက တကယ့် အမေရိကန် လူဆိုးဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်ကြီးမျိုးရဲ့
ဟန်အမူအရာတွေနဲ့ နက်ဖြန်လုပ်မဲ့လုပ်ကြံမှုကြီးကို ဘာကြောင့်စီစဉ်ရသည်
အကျယ်တဝင့် ဒေါနဲ့မောနဲ့ ပြောပြပါတယ်။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ
သစ် အတည်မပြုမီ အင်္ဂလိပ်အစိုးရက အာဏာလွှဲပြောင်းမယ့်မီ အချိန်မီ
အမြန်ဆုံး ကြိုတင်စီစဉ်ရပုံ၊ နိုင်ငံရေး အကြောင်းပြချက်တွေလည်းပါတဲ့
အပြင်ပုဂ္ဂိုလ်ရေး အကြောင်းပြချက်ဖြစ်တဲ့ သူ့အား သတ်ပစ်ရန် ကြံခဲ့ကြပုံတွေ
ကိုလည်း နာကြည်းစွာ ပြောပြပါသေးတယ်။ နောက်ဆုံးအနီးဆုံး အကြောင်း
ပြချက်ကတော့ အခု မနက်ဖြန် နောက်ဆုံးစာရင်းရှင်းပွဲ မလုပ်ရင် သူဟာ
မှချ အဖမ်းခံရတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ လက်ဦးခံရတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း၊
ဒါကြောင့် ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ကျုပ်တို့က လက်ဦးရလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်းနဲ့ သူ့ရဲ့
ခုံးခုံးချ သန္နိဋ္ဌာန်ကို ဖွင့်ဟပြောပြပါတယ်။ ဒီကိစ္စဟာ စပယ်ရှယ်မက်တာ
(အထူးကိစ္စ)လို့ ထပ်ခါထပ်ခါ ပြောပြပါတယ်။

“အဲဒီအခါမှာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ သဘောထားဆန္ဒကို ဘာတစ်ခုမှ
မေးမြန်းခံယူခြင်းမရှိတော့ဘဲ တစ်ချက်လွှတ်အမိန့်ပေးတာပါပဲ။ ကျွန်တော်စိတ်
ထဲမှာ တစ်မျိုးကြီးခံစားသွားရပါတယ်။ နိုင်ငံရေးမဆန်တော့ဘဲ လူဆိုးဂိုဏ်းကြီး
တစ်ဂိုဏ်းရဲ့ ထိပ်သီးခေါင်းဆောင်က လက်အောက်ခံ ဂိုဏ်းသမားတွေကို
သေမိန့်ရှင်မိန့်ပေးတာပါပဲ။ ငြင်းလိုက်ရင်လည်း မုချဒုက္ခရောက်ရတော့မှာပဲ။
အဲဒီမှာ ခေါင်းဆောင်ကြီးများကို ပစ်ခတ်ရမယ့် လူတွေထဲမှာ
ကျွန်တော့်ကိုပါ တစ်ခါတည်းထည့်ရွှေ့ထားပါတယ်။ အဲဒီအရင် ဇူလိုင်လ ၁၂ရက်

စနေနေ့ ကက်ဘီနက်အစည်းအဝေးမှာ လုပ်ကြံဖို့ စီစဉ်ခဲ့ရာမှာ အခန်းတံခါး
အပိတ်စောပြီး ဝန်ကြီးတွေ ပြန်သွားကြတဲ့အတွက် မလုပ်ဖြစ်ခဲ့ဘူးလို့ ကိုမှုံကြီးနဲ့
ကိုစိန်ကြီးကနောက်တော့ ကျွန်တော့်အား ပြန်ပြောခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒါကို ဦးစော
က မလုပ်ရဲလို့ သူ့ကို လိမ်တယ်လို့ ယူဆတယ်။ ဒါကြောင့် အခုလုပ်ကြံမှုမှာ
ကျွန်တော့်ကို ထည့်သွင်းတာဝန်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီတာဝန်က ရှောင်လွှဲဖို့ ကျွန်တော် ချက်ချင်း အကြံယူရတယ်။
ဒါနဲ့ ဦးစောကို “ခေါင်းဆောင်ကြီးခင်ဗျား ကျွန်တော် တစ်ခုပြောပါရစေ။
ကျွန်တော်ဟာ အခုပေးတဲ့တာဝန်ကို ထမ်းရွက်ခဲ့ပါတယ်။ ထမ်းရွက်ပါ့မယ်။
ဒါပေမယ့် ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးအခန်းအနီးမှာ “မောင်မောင်စိုး”ဆိုတဲ့
ကျွန်တော်ရဲ့ငယ်သူငယ်ချင်းဟာ နိုင်ငံရေးအတွင်းဝန်အဖြစ်နဲ့ သူ့ရုံးခန်းမှာ
ရှိပါတယ်။ သူက ကျွန်တော့်ကို ချက်ချင်းမြင်မြင်ချင်း သိနိုင်မယ့်လူပါ။
အင်မတန် ရင်းနှီးသူဖြစ်နေပါတယ်။ အကယ်၍များ ကျွန်တော့်ကိုမြင်လို့
သိသွားရင် အကြံအစည်ကြီးတစ်ခုလုံး ပျက်ပြားသွားပါလိမ့်မယ်”လို့ တင်ပြ
လိုက်ပါသည်။ ထိုအခါ ဦးစောက ပြန်လည်စဉ်းစားပြီး ချက်ချင်းပင် လူသစ်လဲ
ကာ ကျွန်တော့်အားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌသခင်နု ပစ်သတ်ရန် တာဝန်ပြောင်းပေး
ခဲ့ပါတယ်။

ထို့နောက် ဦးစောက ပစ်ခတ်ရေးအစီအစဉ်ကို ချမှတ်ပေးပါတယ်။
ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးခန်းထဲသို့ လေးယောက်ဝင်ရမယ်။ အမှတ် ၁ နဲ့
အမှတ် ၂ နှစ်ဦးက ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို မဲပြီး စုံပစ်ရမယ်။ ကျန်တဲ့အမှတ်
၃ နဲ့ အမှတ် ၄ က အခြားဝန်ကြီးတွေကို ပစ်ခတ်ရမယ်လို့ အမိန့်ပေးတယ်။
အဲဒီလို အမိန့်ပေးပြီးနောက် ဦးစောဟာ အတန်ငယ် စဉ်းစားသလိုလုပ်ပြီး
“မင်းတို့ သခင်မြနဲ့ အတွင်းဝန်ဦးရွှေဘော်ကို မှန်အောင် သို့မဟုတ် တစ်နည်းနည်းနဲ့
လွှတ်သွားအောင် မလုပ်နိုင်ဘူးလား။ သခင်မြဟာ တို့သာယာဝတီ၊ အုတ်မိုးနဲ့
မကင်းသူလည်းဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ အင်မတန် နိုင်ငံရေးသိက္ခာကြီးတဲ့ ခေါင်း
ဆောင်တစ်ဦးလည်း ဖြစ်နေပါတယ်”ဟု ပြောလိုက်တယ်။

အဲဒီအခါ ကျန်တဲ့သူများက ငြိမ်နေပြီး နှစ်ယောက်ကသာ မိနစ်ပိုင်း
အတွင်းမှာပြီးအောင် လုပ်ရမယ့်ကိစ္စကြီးမှာ ကျွန်တော်တို့ ဘယ်လိုခွဲခြားပြီး
လွှတ်အောင်ဖြစ်နိုင်ပါ့မလဲလို့ ပြန်ပြောပါတယ်။ ဒီအခါ ဦးစောဟာ ဘာမှ
ပြန်မပြောဘဲ ငေးကြည့်နေပြီး အခြားကိစ္စအစီအစဉ်ကို ဆက်ပြောပါတယ်။

ကျွန်တော့်ဝမ်းထဲမှာ ကြိတ်ပြီး ယုံကြည်နေတာကတော့ ဒီကိစ္စကြီး
ဟာ ဘယ်နည်းနဲ့မှ အောင်မြင်မှာမဟုတ်ဘူးလို့ မျှော်လင့်ထားတယ်။ နေရာက

လည်း အတွင်းဝန်ရုံးကြီးအတွင်းမှာ ဖြစ်နေတယ်။ ဦးစောကလည်း ခေါင်းဆောင်ကြီးများကို အခြားနေရာမှာ မပစ်လိုဘူးတဲ့။ ရာဇပလ္လင်ပေါ်ကမှ ပစ်ချချင်တယ်လို့ ပြောထားပါတယ်။

ဒါပေမယ့် ဒီကိစ္စကြီးဟာ အောင်မြင်သွားတယ်ဗျာ။ ကျွန်တော့်တာဝန်အရ သခင်နုထံသွားတော့လည်း ကျွန်တော်တို့ ကံကောင်းတာက သူ့ကို မတွေ့ခဲ့ရဘူး။ အယ်လ်ပတ်ကား အင်္ကျီအနက်ဝတ်ထားတဲ့ ဦးကျော်မြင့်ကလေးကိုသာ တွေ့ခဲ့ရတယ်။ တွေ့ရင်လည်း သခင်နုဟာ ကျွန်တော်တို့ ၁၉၃၆ ခု၊ သပိတ်ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခဲ့လို့ တွေ့ရင်အောင် ပစ်သတ်ရက်ဖို့ လွယ်မယ်မထင်ပါဘူး။”

“နောက်ပိုင်းမှာတော့ ကျွန်တော့်အကြောင်း သိပြီးဖြစ်တဲ့အတိုင်း တကယ့်နိုင်ငံရေးသံဝေဂ နိုင်ငံရေးအသိနဲ့ ဖြောင့်ချက်ပေးခဲ့တာပါပဲ။ လုပ်ဖော်တစ်ဦးဖြစ်သူ ကိုသုခကိုတော့ ဆန္ဒအလျောက် ဖြောင့်ချက်ပေးမယ်လို့ ကျွန်တော် ပြောခဲ့ပါသေးတယ်။ ပြီးတော့ လုပ်ကြံမှုကြီးပြီးတဲ့နောက် နာရီပိုင်းအတွင်းမှာပဲ ဦးစောရဲ့ ပြောဆိုချက်နှစ်ရပ်ဟာ ကျွန်တော်ရဲ့စိတ်ကို အကြီးအကျယ် တုန်လှုပ်ချောက်ချားသွားစေခဲ့ပါတယ်။ ပထမပြောဆိုချက်က အိမ်ပြန်ရောက် အောင်ပွဲခံပြီး အံဖမ်းမခံရမီ ၂ နာရီလောက်အလိုမှာ ဦးစောက ကျွန်တိုင်းတဲ့လူက အောင်ဆန်းတစ်ယောက်ပဲ လုပ်ပစ်ဖို့ပါ။ ဒါပေမယ့် ကျုပ်က အခြားဝန်ကြီးတွေကိုပါ အဆစ်ထည့်ပေးလိုက်တာပါလို့ ပြောလိုက်ပါတယ်။ ဒီစကားကြားလိုက်ရတော့ ‘ဟာ ဒီကိစ္စကြီးဟာ အပပရောဂကြီးနဲ့ပါလား မှားပြီ မှားပြီ’လို့ ကျွန်တော် များစွာ ထိခိုက်ချောက်ချားသွားပါတယ်။

ပြီးတော့ ဦးစောဟာ ခေါင်းဆောင်ကြီးတွေ ကျဆုံးသွားသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် သူ့ကို ဘုရင်ခံက အစိုးရအဖွဲ့ခိုင်းမယ်လို့ တစ်ထစ်ချ ယုံကြည်နေဟန်ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့အားလုံး အင်းစိန်ထောင်ကြီးထဲမှာ ရောက်နေကြပါပြီ။ အဲဒီညမှာပဲ သခင်နုကို အစိုးရဖွဲ့ရန် တာဝန်ပေးအပ်ပြီလို့ ရေဒီယိုမှာ ကြားလိုက်ရပါတယ်။ ဇူလိုင်လ ၂၀ ရက်နေ့မနက် ၈ နာရီကျတော့ ကျွန်တော်တို့ကို လူစုခွဲပြီး မိုးမချုပ်သေးခင်မှာ ဦးစောက အလုပ်တစ်ခုရဲ့ အမှားအမှန်ဟာ မလုပ်ခင် မသိနိုင်ဘူး။ လုပ်ပြီးမှပဲ သိနိုင်တာပဲလို့ စိတ်မကောင်းတဲ့ မျက်နှာအမူအရာနဲ့ ပြောလိုက်ပြန်တယ်။ အဲဒီ ဒုတိယအကြိမ်မှာလည်း ကျွန်တော် များစွာစိတ်မကောင်း ဖြစ်ရပြန်တယ်။ ဒီလောက်ကြီးကျယ်ပြီး မြောင်ကျတဲ့ အလုပ်ကြီးတစ်ခုကို လုပ်တဲ့နေရာမှာ ဘာမှ တွက်ချက်ထားမှု မရှိဘူးဆိုတာ ထင်ရှားသွားပါတယ်။

နောက်ပိုင်းတော့ သိပြီးတဲ့အတိုင်းပါပဲဗျာ။ ကျွန်တော်ဟာ နက်နဲတဲ့

နိုင်ငံရေးသံဝေဂ၊ နိုင်ငံရေးလက်တွေ့ဘဝအသိနဲ့ ဖြောင့်ချက်ပေးခဲ့ပါတယ်။ နောက်ဆုံး ပြည်တွင်းဆူပူမှုကြီးတွေကြောင့် ထောင်က ဖောက်ထွင်းခွင့်ရသော်လည်း ခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းရဲ့ ရင်သွေးတွေဖြစ်တဲ့ တောတွင်းပြည်သူ့ရဲဘော်ပါတီထံ သွားခဲ့ပါတယ်။ သတ်လိုက် သတ်ပေစေ၊ ရာဇဝင်ကြေး သွား၍ဆပ်မယ်လို့ဆိုပြီး ၁၀ နှစ်တိုင်တိုင် ထားရာနေ၊ စေရာသွားဆိုသလို အလုပ်ကြွေးပြုခဲ့ပါတယ်။ ဘာကွန်း (ဗိုလ်မှူးဖိုးကွန်း) အသိဆုံးဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

ကျွန်တော်ဟာ ဒီနိုင်ငံရေးသံဝေဂကြီးကို ဘဝဇာတ်သိမ်းသည်အထိ ယူဆောင်သွားပါမယ်။ ကျွန်တော့်လို နိုင်ငံရေးစိတ်ဓာတ်တက်ကြွလွန်းတဲ့ လူငယ်တွေ မမှားရအောင်ဘဲ သင်ခန်းစာပေးခဲ့ပါတယ်။”

ဦးစောကို ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန် ဗဟိုအကျဉ်းထောင်သို့ပြောင်းရာ ထောင်တံခါးရှေ့တွင် စုမိကြသော လူထုကြီးက “ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို လုပ်ကြံသူကို ချေမှုန်းကြ” ဟု အော်ဟစ်ကြသည်။ လူထုနည်းဖြင့် စီရင်မည်ဟု ဒေါသတကြီး တောင်းဆိုကြသည်။ ရဲအဖွဲ့က ဦးစောကို အထူးစောင့်ရှောက်၍ ခေါ်ဆောင်သွားရလေသည်။

အချုပ်ခန်းများတွင် လူစုခွဲ၍ထားသော တရားခံများကို ရဲအရာရှိများက ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း မပြုခဲ့ကြဟု အမှုကိုစုံစမ်းစစ်ဆေးခဲ့သော ရဲအရာရှိကြီးတစ်ဦးက ပြောကြားသည်။ တရားခံများကို ကောင်းစွာထားသည်။ ကြင်နာစွာ ဆက်ဆံသည်။ သတင်းစာများကို ဖတ်ခွင့်ပြုသည်။ လုပ်ကြံမှုကြီးကြောင့် နိုင်ငံ မည်မျှနစ်နာဆုံးရှုံးရသည်၊ ပြည်သူတို့ မည်မျှပန်းနေကြသည်ကို သူတို့ သတင်းစာများမှ ဖတ်ရှုကြရသည်။ သူတို့က ကျူးလွန်ခဲ့ကြသော ပြစ်မှုကြီး၏ ပမာဏကို သူတို့တစ်စတစ်စ ခန့်မှန်း၍ ရနိုင်လာကြသည်။ ထိုအခါ ဦးစော၏ တပည့်ရင်းဖြစ်သူ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း နှင့် လက်မောင်းအော်ရာကို ကုသနေရသော မှုံကြီးတို့မှအပ အခြားတရားခံများက ဖြောင့်ချက်များ ပေးလာကြသည်။ ဦးစောအိမ်အနီး ရေကန်ထဲ၌ လက်နက်ထည့်ထားသော သံစည်ပုံးများ ချထားသောနေရာ စသည်တို့ကို လိုက်လံပြသကြသည်။

အမှားကိုမြင်၍ မြင်ခဲ့သူမျှကို ဖော်ထုတ်ခြင်းလည်းပါသည်။ မဖော်၍လည်း မဖြစ်တော့။ အားလုံးပေါ်ကုန်ပြီ။ လွယ်လွယ်နှင့် အောင်ပွဲခံ၊ အာဏာရကြမည့်အစား လက်ပူးလက်ကြပ် အမိခံ၍ ထောင်နန်းစံကြရပြီ။ ဖော်ပြောမှပင် သက်သာတော့မည်ဟု ယူဆခြင်းလည်းပါသည်။

၁၇။ သခင်ချစ်မောင် (ဝိဂူရ) အမျိုးသားအာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီး သခင်မြ၊ မိသားစု စာပေဖြန့်ချိရေး၊ ပကြိမ်၊ ၁၉၇၉၊ စာ ၃၀-၃၃

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဘုရင်ခံက လုပ်ကြံမှုကို စစ်ဆေးစီရင်ရန် အထူးခုံရုံးဖွဲ့စည်းသည့် ဥပဒေကိုထုတ်ပြန်လေသည်။ ခုံရုံးတွင် နာယကနှင့် အဖွဲ့ဝင်နှစ်ဦးပါဝင်ရမည်။ အထူးခုံရုံးဖြင့် စစ်ဆေးရန် စီစဉ်သည်မှအပ အမှုအတွက် အထူးဥပဒေများဖြင့်သာ ပေါ်ပေါက်သော ပြစ်မှုကျူးလွန်စဉ်က တည်ရှိနေသော ဥပဒေများဖြင့်သာ ပေါ်ပေါက်သော ပြစ်မှုများကို စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်လေသည်။ တစ်နည်းဆိုသော် တည်ဆဲဥပဒေ များအရသာလျှင် ပြစ်မှုထင်ရှားလျှင် ပြစ်ဒဏ်သတ်မှတ်ရန်ဖြစ်၏။ နောက် ကြောင်းပြန် ဥပဒေထုတ်ပြန်ခြင်း မပြု။

ထိုစဉ်က တရားလွှတ်တော်တရားဝန်ကြီး ချုပ်ဖြစ်ခဲ့သော ဆာ ဒေါက်တာဘဦး (နောင်သမ္မတ)က အထူးခုံရုံးအတွက် နာယကနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်ပေးခဲ့ရ၏။

“နာယကက ရွေးရတာကတော့ ခက်ခဲခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ ဦးကျော်မြင့်ကို ထိုတာဝန်ပေးအပ်ရာ သူက လိုလိုချင်ချင်ပင် လက်ခံပါသည်။ အဖွဲ့ဝင်နှစ်ဦးကို ရွေးရာတွင်မူ မလွယ်ကူခဲ့ပါ။ တရားသူကြီးများသည် ရိုးသားရမည်၊ အရည် အချင်း ပြည့်စုံရမည်၊ ကြံ့ခိုင်ရမည်၊ သူတို့ကို အစိုးရနှင့် ပြည်သူက လက်ခံနိုင်ရမည်။ ထိုအရည်အချင်းအားလုံးနှင့် ပြည့်စုံသော စက်ရှင်တရားသူ ကြီးများကို ရှာဖွေရတာ မလွယ်ပါ။ အချို့မှာ ရိုးသား၍ အရည်အချင်းပြည့်စုံ ကြပါ၏။ သို့ရာတွင် ကြံ့ခိုင်ခြင်း မရှိကြပါ။ အချို့ကိုမူ အစိုးရက သဘောမကျ ပါ။ နောက်ဆုံး၌ ဦးအောင်သာကျော်နှင့် ဦးစိဘူးကို ရွေးချယ်လိုက်ရပါသည်” ဟု ဆာဒေါက်တာဘဦးက သူ၏ **My Burma** (ကျွန်ုပ်၏ ဗမာပြည်) စာအုပ်တွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့လေသည်။^{၁၀}

တရားရုံးနာယက ဦးကျော်မြင့်သည် ဝန်ကြီးဟောင်း အိုင်စီအက်စ် ဦးတင်ထွဋ်၏ညီရင်းဖြစ်ပြီး တရားဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးမြင့်သိန်းနှင့် ပါမောက္ခ ချုပ် ဒေါက်တာထင်အောင်တို့၏အစ်ကို ဖြစ်သည်။ ဦးကျော်မြင့်သည် အင်္ဂလန် မှ Bar-at-Law ခေါ် ဝတ်လုံတော်ရ ဘွဲ့ရရှိခဲ့သူဖြစ်သော်လည်း အစ်ကိုဦးတင်ထွဋ် နှင့် ညီ ဒေါက်တာထင်အောင်၊ ဦးမြင့်သိန်းတို့လို အစိုးရအမှုထမ်း ဝင်မလုပ်ခဲ့ ပေ။ မျိုးချစ်စိတ် အထူးထက်သန်တက်ကြွ၍ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းလှုပ်ရှားနေသော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် နိုင်ငံရေးသမားများကို အထူးလေးစား ကြည်ညိုသူဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာ အထူး ကျွမ်းကျင်ပြီး ‘ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်’ကို ထုတ်ဝေသူနှင့် အယ်ဒီတာလုပ်ခဲ့သော

၁၀။ Dr. Ba U, *My Burma* New York, Taplinger 1958.

ကလောင်လက်နက်ဖြင့် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့အား ပညာသားပါပီတိုက်ခဲ့သူ ဆရာ ဒီးဒုတ်ဦးဘချိုအား အလွန်လေးစားပြီး ဦးဘချို၏ အရင်းနှီးဆုံး ဖိတ်ဆွဲလည်း ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဦးကျော်မြင့်သည် အစိုးရအလုပ်ကို ဖဆပလခေတ်ကျမှ လက်ခံ လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံရေးနယ်တွင် ဒေါက်တာဘမော်၊ ရမ်းဗြဲဦးမောင်မောင်တို့နှင့် ‘မော်၊ မြင့်၊ ဗြ’အဖွဲ့ ထူထောင်လိုက်သေး၏။ ဗမာပြည်ကို အိန္ဒိယ ခွဲထုတ်ယူခြင်းမပြုမီ ဒေလီတွင် စည်းဝေးသော ဗဟိုဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် ဗမာပြည်မှ ရွေးချယ်စေလွှတ်သော အမတ်အဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့၏။ ကျောင်း သားသပိတ်များတွင် ဦးကျော်မြင့်သည် လူကြီးတစ်ယောက်အနေဖြင့် အားပေး ကူညီခဲ့၏။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ဦးကျော်မြင့် အသက် ၄၉ နှစ်အရွယ်၌ တရားဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရလေသည်။ ဗမာပြည် လွတ်လပ်ရေး ရပြီးသောအခါ ဦးကျော်မြင့်သည် တရားလွှတ်တော်ချုပ် (Supreme Court) တွင် တရားဝန်ကြီးဖြစ်လာသည်။ နှစ်အတန်ကြာသော် နတ်ထွက်၍ ရှေ့နေ လိုက်ပြန်၏။ တက္ကသိုလ်တွင် ဥပဒေပါမောက္ခအဖြစ်လည်း တစ်ဖက်မှ ထမ်း ရွက်ခဲ့၏။ ဦးကျော်မြင့်ကို အထူးခုံရုံးနာယက ရွေးချယ်ရာတွင် ဆာဘဦးနှင့် ဘုရင်ခံ ဆာဟူးဘတ်ရန်စံတို့သည် လူရွေးတော်ခဲ့ကြလေသည်။ အထူးခုံရုံး အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ရွေးချယ်ခြင်းခံကြရသော ဦးအောင်သာကျော်နှင့် ဦးစိဘူး တို့သည် ရခိုင်သားများ ဖြစ်ကြသည်။ ဝါရင့်သော စက်ရှင်တရားသူကြီးများ ဖြစ်ကြ၍ တရားဝန်ကြီး ဖြစ်ခါနီးနေကြလေပြီ။ ဦးအောင်သာကျော်သည် တရားလွှတ်တော် တရားဝန်ကြီးဖြစ်ပြီးနောက် တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားဝန် ကြီးအဖြစ် တိုးမြှင့်ခန့်အပ်ခြင်း ခံခဲ့ရသေးသည်။

ဘုရင်ခံသည် အထူးခုံရုံးကို ၁၉၄၇ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့ တွင် အမိန့်ထုတ်ပြန်၍ ဖွဲ့စည်းခဲ့၏။ ခုံရုံးသည် ၂၄ ရက်နေ့တွင် စတင်၍ ထိုင်၏။ ထိုနေ့တွင်ပင် ရှေ့နေချုပ်ဦးထွန်းဖြူ၏ စွဲဆိုလွှာကိုလက်ခံ၍ မှုခင်းကို စစ်ဆေးစီရင်ရန် ဖွင့်၏။ လုံခြုံရေးအတွက် အင်းစိန်အကျဉ်းထောင်ကြီးအတွင်း ၌ ရုံးထိုင်မည်။ သို့ရာတွင် တံခါးပိတ်ရုံးထိုင်ခြင်းကား မဟုတ်ပေ။ အမှုစစ်ဆေး ရာသို့ သတင်းထောက်များ၊ ဝင်ခွင့်လက်မှတ်ရသော လေ့လာသူများ လာရောက် နားထောင်နိုင်ကြမည်ဟု နာယက ဦးကျော်မြင့်က ပြောကြားသည်။

တရားခံများ ရှေ့နေငှားရမ်းခြင်း မပြုနိုင်ကြလျှင် အစိုးရရိုက်ဖြင့် ငှားရမ်းပေးပါဟုလည်း နာယကက ရှေ့နေချုပ်အား ညွှန်ကြားသည်။

တရားလိုဘက်မှ ရှေ့နေချုပ် ဦးထွန်းဖြူ ခေါင်းဆောင်သည်။ ဦးထွန်းဖြူသည် သေချာစေ့စပ်သူ ဖြစ်၏။ ရှေ့နေချုပ်ရုံးတွင် ဥပဒေရေးဆွဲရေး တာဝန်ကိုလည်း ထမ်းရွက်ခဲ့ဖူးသည်။ အထူးသေချာ၍ စိတ်ရှည်ရသောအလုပ် ဖြစ်၏။

ဦးထွန်းဖြူကို ကူညီလိုက်ပါကြသူများမှာ အစိုးရရှေ့နေ ဦးချွန်ဖောင်းနှင့် အထူးအရာရှိ ဦးမြင့်သိန်း၊ ဘေးမှ အကြံပေးကူညီသူမှာ ပြည်နယ်များ ဥပဒေအရာရှိ ဦးမြင့်သိန်း (နောင်တရားဝန်ကြီးချုပ်) ဖြစ်သည်။

တရားခံများအတွက် ရှေ့နေငှားရန် မလွယ်ကူချေ။ ဦးစောက ငွေကြေးတတ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် လန်ဒန်မှ ဝတ်လုံများကို ငှားရမ်းဖို့ စီစဉ်သည်။ ရန်ကုန်မှ ရှေ့နေကြီးများကလည်း သူ့အတွက် လိုက်ပါခြင်း မပြုလိုကြ။ ပြည်သူတို့၏ အမျက်ဒေါသကို ကြောက်ကြသည်။ ဦးစောကလည်း လန်ဒန်မှ နာမည်ကြီးဝတ်လုံကိုသာ လိုချင်သည်။ ရာဇဝတ်မှုခင်းများတွင် နာမည်ကြီးသော ဝတ်လုံဘုရင့်ကောင်စီ (King Counsel) အဖွဲ့ဝင် 'ကားတစ်ဘက်နက်' (ကော့စ်) (F.H. Curtis Bennett (K.C)) နှင့် ဦးစောအတွက် လန်ဒန်နေ ၎င်း၏ညီတော်သူ ဦးမောင်ကြီးက စကားကမ်းလှမ်းနေခိုက် ရန်ကုန်တွင် ဆောင်ရွက်ရန် ဝတ်လုံဘီအာရ်ဗာတားနစ် (B.R. Vertannes) ကို ငှားရမ်းကြသည်။

အောက်တိုဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် ဗာတားနစ် ရန်ကုန်သို့ မရောက်နိုင်သေး၍ အထူးခုံရုံးက ၁၉၄၇ ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့အထိ ရက်ချိန်းပေးသည်။

အခြားတရားခံများအတွက် အစိုးရစရိတ်ဖြင့် ရှေ့နေငှားပေးရသည်။ သာယာဝတီမြို့မှ ရှေ့နေကြီး ဦးစံဝင်းနှင့် ဦးသိန်းကျော်တို့က မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ ရန်ကြီးအောင်နှင့် မုံကြီးတို့အတွက် လိုက်ပါဆောင်ရွက်ကြသည်။ အစိုးရက ရှေ့နေခကို ထုံးစံဖြစ်သည့် တစ်နေ့လျှင် ၂၅ ကျပ်မှ ၅၀ ကျပ် သို့ တိုးမြှင့်ပေးခဲ့သည်။ ကျန်တရားခံများက ရှေ့နေမလိုချင်ဟု ပြောကြသည်။ ဦးစောက သူ့အတွက် နာမည်ကျော် ဝတ်လုံများကို လန်ဒန်မှ အထူးခေါ်ယူငှား၍ တပည့်များကိုတော့ ပစ်ပယ်သည်ဟုဆိုကာ ဦးစောအပေါ် စိတ်နာကြသည်။

လုပ်ကြံမှုကြီးကို အထူးခုံရုံး၏ ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ အမှုကြီးအမှတ် ၁ ဟု အမှတ်စဉ်တပ်လေသည်။ အမှု၏အမည်မှာ 'ဘုရင်နှင့် ဦးစော၊ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန် (ခေါ်) စိန်ကြီး (ခေါ်) လှအောင်၊ ရန်ကြီးအောင် (ခေါ်) လှထွန်း၊ သုခ၊ ခင်မောင်ရင်၊ မောင်နီ (ခေါ်) ဘိုနီ (ခေါ်) ဂနီနှင့်

မုံကြီး (ခေါ်) မောင်မုံ ဖြစ်လေသည်။ အတိုခေါ်လျှင် ဘုရင်နှင့် ဦးစောပါ ၉ ဦး' ဖြစ်သည်။

ဘညွန့်သာ 'အစိုးရသက်သေ' သို့မဟုတ် 'ဖော်ကောင်' မလုပ်လျှင် တရားခံ ၁၀ ဦးဖြစ်သည်။

ဖော်ကောင်ဘညွန့်သည် ပုလိပ်အဖွဲ့အား အောက်ပါအတိုင်း အစစ်ဆေးခံခဲ့ရသည်။

“ကျွန်တော့်နာမည် မောင်ဘညွန့်ဖြစ်ပြီး အသက် ၂၉ နှစ် ရှိပါပြီ။ မြန်မာလူမျိုး ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်ပြီး ဖခင်အမည်မှာ ဦးတာဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည် ပဲခူးတိုင်း၊ အုတ်ဖိုမြို့နယ်ရှိ အိုးသည်ကုန်းရွာတွင် ဖွားမြင်၍ ငယ်စဉ်က မင်းလှမြို့ အင်္ဂလိပ် - မြန်မာအထက်တန်းကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားပြီး ၁၉၃၇ ခုနှစ် တွင် ၁၀ တန်းအောင်ခဲ့ပါသည်။ ကျောင်းကထွက်တော့ မင်းလှမြို့ တရားမရုံးတွင် စာရေးအဖြစ် ၁၉၃၈ ခုနှစ်မှစ၍ အလုပ်လုပ်ပါသည်။ ဂျပန်ခေတ်တစ်ခေတ်လုံးတွင် ၎င်းရုံးမှာပင် ရုံးအုပ် စာရေးကြီး လုပ်နေပါသည်။ အင်္ဂလိပ်ဝင်ပြီးနောက် ၎င်းရုံးမှာပင် စာရေးအဖြစ်နှင့် ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ပြီး ၁၉၄၆ ခု၊ အောက်တိုဘာလလောက်တွင် ကျွန်တော် အလုပ်ထွက်ပါသည်။ အဲဒီနောက် အိုးသည်ကုန်းမြို့၌ အစိုးရလက်လီ ကိုယ်စားလှယ် ကျွန်တော့်ညီ မောင်လှခင်နာမည်နှင့် ရရှိသဖြင့် ကျွန်တော် အလုပ်ထွက်ပါသည်။

အဲဒီနောက် ၁၉၄၇ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလလောက် (လွန်ခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ) တွင် အုတ်ဖိုမြို့တွင် ဂဠုန်ဦးစောလာ၍ တရားပွဲကျင်းပပါသည်။ ၎င်းတရားပွဲသို့ ကျွန်တော်တက်ရောက်ရာ လူများက ကျွန်တော့်ကို အဆိုတင်သွင်း ထောက်ခံလိုက်သဖြင့် အစည်းအဝေးပွဲ အကျိုးဆောင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရပါသည်။

၎င်းအစည်းအဝေးပွဲတွင် ကျွန်တော်၏ လုပ်ပုံကိုင်ပုံကို ဦးစော မြင်သောအခါ အစည်းအဝေးပွဲအပြီးတွင် ဦးစောက-

“မောင်ဘညွန့်ကဲ့သို့ ပညာအရည်အချင်းပြည့်စုံ၍ မျိုးရိုးကောင်းသော လူငယ်တစ်ဦးမျိုး ချစ်ပါတီတွင် ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်လျှင် များစွာကြီးပွားစရာ ရှိသည်” လို့ ပြောပြပါသည်။ ထို့ပြင် ရန်ကုန်ရောက်လျှင် ဦးစောက သူ့အိမ်ကို လည်းဝင်ရန် ပြောပါသေးသည်။

လွန်ခဲ့သည့် ၁၉၄၇ ခု ဇွန်လအလယ်လောက်မှာ ကျွန်တော့်မိန်းမ မရီကို ဆေးကုရန် ရန်ကုန် ဒပ်ဖရင်ဆေးရုံ (ယခု ဗဟိုအမျိုးသမီးဆေးရုံ)

သို့လာခဲ့ပါသည်။ ဇနီးမရှိတွင် သားအိမ်ရောဂါဖြစ်နေသဖြင့် မင်းလှမြို့၊ ဒေါက်တာဦးကြူဖေ၏ အကြံပေးချက်အရ ရန်ကုန်သို့လာရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ရန်ကုန်ရောက်တော့ စမ်းချောင်းရပ်၊ ပန်းခြံလမ်း သူငယ်ချင်းမောင်ကို၏ အိမ်တွင် တည်းခိုပါတယ်။

ထိုအိမ်မှနေ၍ မရိက ဒပ်ဖရင်ဆေးရုံကို နံနက်တိုင်း သွား၍ ပြပါသည်။ ၂ ရက်ကြာသောအခါ ကျွန်တော်တို့ လင်မယား နှစ်ယောက်နှင့်အတူ ရန်ကုန်ကို အလည်လိုက်လာသော အိုးသည်ကုန်း၊ သပြေကုန်းရွာသား မောင်မူနှင့်အတူ ဦးစောအိမ်သို့ အလည်သွားကြသည်။

ဦးစောနှင့် ၁၀ မိနစ်ခန့် စကားစမည်ပြော၍ ဦးစောက တိုင်ပင်ရန် တစ်ညနှစ်ည သူ့အိမ်တွင် လာအိပ်ရန် မှာပါသည်။ သို့ဖြင့် နောက်နှစ်ရက် လောက်ကြာသောအခါ ဦးစောအိမ် ကျွန်တော်တစ်ယောက်တည်း သွားလည် ခဲ့ပါသည်။

ကျွန်တော်သွားသည့် ဦးစောအိမ်မှာ အေဒီလမ်း (ယခု မရမ်းကုန်း မြို့နယ်၊ မိုးမခလမ်း) အိမ်အမှတ် (၄) ဖြစ်သည်။ ထိုညက ဦးစောအိမ်မှာ ညအိပ်ပါသည်။ ၎င်းညတွင် ကျွန်တော်နှင့် ဦးစော နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးကြသည်။

ကျွန်တော်က “လက်နက်အင်အားပြည့်စုံသောအခါတွင် ၎င်းလက်နက် များကို အသုံးချရန်၊ လမ်း ၂ လမ်းရှိသည်။ တစ်လမ်းက ပြည်တွင်းစစ် (Civil War) အတွက်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယလမ်းမှာ ဗမာပြည်လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲ ဖြစ်သည်။ ခင်ဗျား ဘယ်လမ်းကိုလိုက်မလဲ” ဟုမေးပါသည်။ ထိုအခါ ဦးစောက ဗမာပြည်လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲ (Burma Independence War) အတွက် ရည်ရွယ်ပါသည်ဟု ပြန်ပြောပါသည်။

ထိုအတွက် ကျွန်တော်နှင့် ဦးစော သဘော တိုက်ဆိုင်ပါသည်။ သို့ဖြင့် ကျွန်တော်နှင့် ဦးစော နိုင်ငံရေးရည်ရွယ်ချက်ခြင်း တူညီ သဖြင့် မျိုးချစ်ပါတီတွင် ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ရန် ကျွန်တော်သဘောတူလိုက် ပါသည်။

ထိုညအိပ်ပြီး နံနက်မိုးလင်းသော် ဦးစောက နောက်ထပ် လေးငါး ခြောက်ရက်လောက် နေပါဦးတားသဖြင့် ကျွန်တော် ဆက်လက်၍ ဦးစော အိမ်တွင် တည်းခိုခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က ဦးစောအိမ်တွင် ကိုစိုး၊ ကိုစိန်၊ ကိုသက်နှင့်၊ ကိုသုခ၊ ကိုထွန်းရင်၊ ဦးရှိန်၊ ကိုဘချော၊ ရန်ကြီးအောင်၊ ရန်ကြီးနိုင်၊ မြအုံး၊ တင်ရွှေ

ထွန်းရှိန်၊ စိန်အောင်၊ လှထွန်း၊ ခင်မောင်ရင်၊ ဦးစော၏ဇနီး ဒေါ်သန်းခင်၊ ခင်မောင်ရင်၏မိန်းမ မခင်လေး၊ ထမင်းချက် အဘိုးကြီး၊ ခိုင်းစေသူ သူငယ်မ (၁)ယောက်၊ ခိုင်းစေသူ သူငယ်လေး စံမြင့်နှင့် ဦးစောတို့ ရှိကြပါသည်။ ကိုစိုး၊ ကိုစိန်၊ ကိုသုခ၊ ကိုသက်နှင့်၊ ကိုထွန်းရင်နှင့် ကျွန်တော်တို့သည် ဦးစောအိမ်နောက်ဖေး သံဖြူတဲတွင် နေထိုင်ကြ၍ ထမင်းစားချိန်၊ လက်ဖက် ရည်သောက်ချိန်နှင့် ဦးစောခေါ်သည့်အခါတွင် ဦးစောအိမ်မကြီးသို့ သွားရပါ သည်။

ကျွန်တော်ရောက်ပြီး ၂ ရက်လောက်ကစ၍ အရပ်ရှည်ရှည် အင်္ဂလိပ် တစ်ယောက်၊ အရပ်ပု အင်္ဂလိပ်တစ်ယောက်တို့ ညအချိန်တွင် တစ်ဦးစီ လာကြ၍ ဦးစောနှင့် စကားပြောကြသည်။

နောက် ဘရင်းဂန်းများ သွားမထုတ်မီ ၃ ရက်လောက် နံနက်ပိုင်းတွင် ဦးစောက ကျွန်တော့်အားခေါ်၍ လက်နက်များ သွား၍ယူရမည်ဟု ပြောပါ သည်။ ကျွန်တော်က “ဘယ်နည်းနှင့် ယူမည်လဲ” ဟုမေးရာ ၎င်းက “ထုတ်ခွင့် လက်မှတ် ရုံးတံဆိပ်နှင့်တကွ (Complete Indent Form) ပေးလိုက်မည်။ ၎င်းစာကိုသွားပြ၍ ထုတ်ယူရန် ဖြစ်သည်” ဟု ပြောပါသည်။ ထို့နောက် ၎င်းနေ့နံနက် ၉ နာရီခန့်တွင် ဂျစ်ကားတစ်စီးကို ဦးစောကိုယ်တိုင်မောင်း၍ ကိုသက်နှင့်နှင့် ကျွန်တော့်ကိုခေါ်၍ ရန်ကုန်မြို့သို့ ထွက်လာပါသည်။ ဗိုလ်တ ထောင်ဘက်ရှိ အေဒီအိုလုံခြုံရေးရုံး (A.D.O Security Office) ရုံးရှေ့တွင် ဂျစ်ကားရပ်ပါသည်။ ၎င်းလုံခြုံရေးရုံးအနီး အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိရုံးသို့ ကျွန်တော့် အား ဦးစောက လက်ညှိုးထိုးပြ၍ “၎င်းရုံးခန်းတွင် အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိ ရှိလိမ့်မည်။ သူ့အားပေးလိုက်မည်ဖြစ်သော Complete Indent Form စာရွက်ကို ၎င်းအားပြရမည်” ဟု ပြောပြပါသည်။ ထို့နောက် ဂျစ်ကားကို ဆက်လက်မောင်းသွား၍ အေဒီအိုဝင်ပေါက်ကို ပြပါသည်။ ၎င်းဝင်ပေါက်တွင် အဝင်လက်မှတ် တောင်းရမည်ဟု ဦးစောပြောပြပါသည်။ ထို့နောက် ကျွန်တော် တို့ ဂျစ်ကားနှင့် ၎င်းနေရာမှထွက်လာပြီး ပုဇွန်တောင် ကြက်တန်းကိုသွားကြ ပါသည်။ ၎င်းကြက်တန်းတွင် ကုလားဆိုင်တစ်ဆိုင်၌ လေလုံရေလုံ သံစည် တစ်ခုဝယ်၍ နေအိမ်သို့ ပြန်လာပါသည်။

၁၉၄၇ ခု၊ ဇွန်လ ၂၃ ရက် ည ၈ နာရီခန့်လောက်တွင် ဦးစော အိမ်သို့ လာနေကြ အထက်ဖော်ပြပါ ထိပ်ပြောင်နှင့် အင်္ဂလိပ်တစ်ယောက် ဦးစောအိမ်သို့ လာပါသည်။ ထိုအင်္ဂလိပ်လာပြီး မကြာမီ ဦးစောခေါ်၍ ကျွန်တော် ၎င်းထံသွား၍ သူတို့နှင့်အတူ ထိုင်ရသည်။ အင်္ဂလိပ်က ၎င်း၏

အိတ်ထဲမှ ပုံစံသုံးရွက်ထုတ်၍ ဦးစောအား ပေးပါသည်။ ၎င်းပုံစံတို့သည် သက်သေခံအမှတ် (က)ပုံစံမျိုးဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းပုံစံသုံးရွက်စလုံးတွင် ပုလိပ်ဌာနထောက်ပံ့ရေးအရာရှိ ရုံးတံဆိပ်ရိုက်နှိပ်ထားပါသည်။ ၎င်းစာရွက် ၃ ရွက်အနက် တစ်ရွက်တွင် စာသားနှင့် စာနံပါတ်များကို အပြည့်အစုံ ခဲတံနှင့်ရေးထားပါသည်။ ထို့နောက် ဦးစော ညွှန်ချက်အရ ကျွန်တော်သည် ၎င်း၏ခေါင်းရင်းခန်းတွင်ရှိသော အင်္ဂလိပ်လက်နှိပ်စက်ကိုယူပြီး ပုံစံတစ်ရွက်တွင် အထက်ဖော်ပြပါ ခဲတံနှင့်ရေးထားသော စာသားနှင့် စာနံပါတ်များကို လက်နှိပ်စက်နှင့် ရိုက်ကူးပေးရသည်။ ထို့နောက် ဦးစောက ကျွန်တော်အား စာရွက်လွတ်တစ်ခုပေါ်တွင် ဘစ်နီဟူသော လက်မှတ်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ကျင့်၍ ထိုးခိုင်းပါသည်။ ထိပ်ပြောင်အင်္ဂလိပ်က Ex. P.S.O စာလုံးအပေါ်တွင်ကပ်၍ အေဘီဒေဗစ် (A.B. David) လက်မှတ်ကို ၎င်း၏ကိုယ်ပိုင်ဖောင်တံနံနှင့်ရေးထိုးပါသည်။ တံဆိပ်ပိုင်းအတွင်းရှိ ၂၃-၆-၄၇ ကိုလည်း အင်္ဂလိပ်ထိပ်ပြောင်ပင် ရေးထည့်ပါသည်။ ကျွန်တော်နှင့် အင်္ဂလိပ် ထိပ်ပြောင်တို့ လက်မှတ်ရေးထိုးသော ပုံစံစာရွက်သည် ယခုတရားသူကြီး၏ရှေ့တွင် တင်ပြထားသော သက်သေခံစာအမှတ် (က) ဖြစ်ပါသည်။

ထို့နောက် ကျွန်တော်အား သံဖြူတဲတွင် ပြန်အိပ်စေပါသည်။ နံနက်မိုးလင်းသောအခါ ကြိုပင်ကောက်မြို့မှ မောင်စိန် ခေါ် မောင်စိန်ကြီးသည် ၃ တန်တင်ကားကြီးတစ်စင်းကို ညက ယူလာကြောင်း သိရပါသည်။ ၎င်းကားကြီးမရောက်မီ ၂၃-၆-၄၇ ရက် နေ့လယ်လောက်တွင် ကိုစိုးက သံပြား ၂ ချပ်ပေါ်တွင် မော်တော်ကားနံပါတ်များရေးရန် ဆေးသုတ်ပါသည်။ ထို့နောက် ကိုစိုးက နံပါတ် အာရ်ဘီ ၃၀၁၅ (R.B 3015) ရေးခိုင်းသဖြင့် ကျွန်တော်ပင် ၎င်းသံပြား (၂)ခုပေါ်၌ အဆိုပါနံပါတ်များကို ရေးခဲ့ဖူးပါသည်။ ၎င်းနံပါတ်များကို မောင်စိန်ယူလာသော ၃ တန်တင်ကားကြီးတွင် တပ်ဆင်ထားသည်ကို ၁၉၄၇ ခု၊ ဇွန်လ ၂၄ ရက်နံနက်တွင် ကျွန်တော် တွေ့မြင်ရပါသည်။ ထို့နေ့နံနက် ၇ နာရီလောက်တွင် ကိုဘချောက ယခုတရားသူကြီးရှေ့ရှိ သက်သေခံပစ္စည်းအမှတ် ၁ ကာကီဘောင်းဘီနှင့် အင်္ကျီတစ်စုံကို လာပေးပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဦးစောက မဃပုလိပ် ပခုံးတံဆိပ်နှင့် ကြယ်လေးပွင့်ပေးပါသည်။ ကျွန်တော်သည် သက်သေခံပစ္စည်းအမှတ် ၁ ကာကီ ဘောင်းဘီနှင့် အင်္ကျီကိုဝတ်၍ အင်္ကျီတွင် ဦးစောပေးသော ကြယ်တံဆိပ်များကို ပခုံးတွင် တစ်ဖက် ၂ လုံးစီကပ်ပါသည်။ ဦးစောပေးသော ပခုံးတံဆိပ် (B.P) စာလုံးပါသော စာတမ်းအဝတ်ကိုလည်း ပခုံးနှစ်ဖက်စလုံးတွင် တပ်ပါ သည်။

ထို့နောက် ကျွန်တော်သည် ရှူးဖိနပ်အနက်ကို စီးပါသည်။ မိုးရေခဲအဝါ တပ်ထားသော ပိုလိုဦးထုပ်တစ်လုံးကို ဆောင်းပါသည်။ ထို့နောက် နံနက် ၉ နာရီလောက်တွင် ဦးစောကခေါ်ပြီး နံပါတ် အာရ်ဘီ ၃၀၁၅ တပ်ထားသည့် လော်ရီပေါ်သို့ တက်ခိုင်းပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် ညက ဦးစောယူထားသော သက်သေခံစာအမှတ် (က)ပုံစံကို ကျွန်တော်အား ပေးလိုက်ပါသည်။ လော်ရီကားတွင် ယူနီဖောင်းဝတ်၍ လက်မောင်း၌ အဖြူသုံးရစ်တပ်ထားသော ဒရိုင်ဘာမောင်စိန်ကို ယာဉ်မောင်းထိုင်ခုံတွင် တွေ့ရပါသည်။ ကျွန်တော်က ဒရိုင်ဘာအနီးတွင် ထိုင်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ လော်ရီမထွက်မီ ၁၀ မိနစ်လောက်တွင် ခင်မောင်ရင်သည် ဖိဒ်ဆန်ကားနှင့် ရှေ့က ထွက်သွားပါသည်။ ကျွန်တော်တို့လည်း ရန်ကုန်မြို့ထဲသို့ ပြည်လမ်းတစ်လျှောက် မောင်း၍လာပါသည်။ တောင်ကြီးအနီးလမ်းကွေ့တွင် ခင်မောင်ရင်၏ ဖိဒ်ဆန်ကားကို ကျွန်တော်တို့ လော်ရီက ဖြတ်တက်၍သွားပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် သော်မဆင်လမ်းမှ ကန္တာလမ်းသို့ဝင်ပြီးနောက် ၎င်းလမ်းမှ လုံခြုံရေးဌာနရုံးရှေ့သို့လာပြီး လော်ရီကို ရပ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တစ်ယောက်တည်း ကားပေါ်မှဆင်း၍ အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိရုံးသို့သွား၍ အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိကို တွေ့ပါသည်။ ကျွန်တော်က သူ့အား ဦးစောပေးလိုက်သော သက်သေခံစာအမှတ် (က) ပုံစံစာရွက်ကိုပြပါသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိက သက်သေခံစာအမှတ် (က)ကို ဖတ်ကြည့်ပြီး တယ်လီဖုန်းနှင့် စကားပြောပါသည်။ မည်သည့်ဌာနသို့ ပြောမှန်းမသိပါ။ ထို့နောက် သူက Yes ကောင်းပြီဟုဆိုပြီး ၎င်းကိုယ်တိုင် ပုံစံတစ်ခုပေါ်တွင် ထုတ်ခွင့်လက်မှတ်ရေးပေး၍ လက်မှတ်ထိုးပေးပါသည်။ ၎င်းလက်မှတ်နှင့် သက်သေခံစာအမှတ် (က)ကိုယူပြီးနောက် ကျွန်တော်သည် ကားဆီပြန်လာ၍ ယခင်က ဦးစောပြထားသော အေအိုဒီဝင်းပေါက်သို့ လော်ရီကားသွားပါသည်။ အပေါက်ဝတွင် လော်ရီထားခဲ့၍ ကျွန်တော်တစ်ယောက်တည်း အတွင်း၌ရှိသော In gate office တွင်သွားပြီး ကျွန်တော်တွင်ပါ လာသော စာ ၂ စောင်ကိုပြ၍ ဝင်ခွင့်တောင်းပါသည်။ ထိုအခါ ၎င်းရုံးက လုံခြုံရေးဌာနက ဝင်ခွင့်လက်မှတ်ပါမှ ဝင်ခွင့်ရမည်ပြော၍ ကျွန်တော်သည် လုံခြုံရေးဌာနရုံးသို့ တစ်ခေါက် လော်ရီနှင့်ပြန်ပြီး လက်မှတ်တောင်းရာ စာရေးတစ်ယောက်က ဝင်ခွင့်လက်မှတ်တစ်စောင် ရေးပေးပါသည်။ ၎င်းစာရေးကိုယ်တိုင် လုံခြုံရေးဌာန ရုံးအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိ၏ လက်မှတ်ကို အခန်းထဲသို့ဝင်၍ ထိုးခိုင်းပြီး ဝင်ခွင့်လက်မှတ်ကို ကျွန်တော်အား ပေးပါသည်။ ၎င်းလက်မှတ်ရသောအခါ အေအိုဒီ ဝင်ပေါက်သို့သွား၍ ဝင်ခွင့်လက်မှတ်ကိုပြရာ ၎င်းအဝင်ပေါက်ရုံးက

ဝင်ခွင့်လက်မှတ်တစ်စောင် ထပ်မံရရှိပါသည်။ ထို့နောက် ကျွန်တော်၏ လော်ရီကားကို ဝင်ခွင့်ပြုပါသည်။

အတွင်းတွင် အပေါက်ဝနှင့် တစ်ဖာလုံမျှ ဝေးသောနေရာတွင် ရုံးခန်းတစ်ခုတွေ့၍ လော်ရီရပ်ပြီး ကျွန်တော်ဆင်းပါသည်။ ၎င်းနေရာတွင် အင်္ဂလိပ်တစ်ယောက်တွေ့၍ ၎င်းအားစာများအားလုံးကို ထုတ်ပြပါသည်။ ၎င်းအင်္ဂလိပ်က တယ်လီဖုန်းတစ်ခါဆက်ပြီး ဌာနမသိ အရပ်တစ်ခုသို့ စကားပြောပါသည်။ ထို့နောက် ကုလားကပြား စာရေးတစ်ယောက်ကိုခေါ်၍ စာရင်းစာအုပ်ကို ယူခိုင်းပါသည်။ ၎င်းစာရင်းများတွင် ကျွန်တော် ယူလာသော စာရွက်များကို တိုက်ဆိုင်၍ ကြည့်ပါသည်။ ထို့နောက် ကျွန်တော့်ထံမှ ထုတ်ခွင့်ပြုရန်စာနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအရာ ရှိပေးလိုက်သော ထုတ်ခွင့်ပြုသောစာတို့ကို ၎င်းရုံးမှ အင်္ဂလိပ်ကယူထားပြီး ကုလားကပြား စာရေးလက်သို့ အပ်လိုက်ပါသည်။ ၎င်းကုလားသည် ကျွန်တော့်ကို ဘရင်းဂန်းထားသော ဂိုဒေါင်သို့ ခေါ်သွားပါသည်။ ၎င်းဂိုဒေါင်တွင် မြန်မာစာရေး၊ အင်္ဂလိပ်ဆာဂျင်တစ်ယောက်နှင့် ကျွန်တော်တို့ သုံးယောက်တို့သည် ဘရင်းဂန်းများကို တစ်လက်စီချ၍ ကျွန်တော်နှင့်ပါလာသော လူ ၅ ယောက်အား လော်ရီပေါ်သို့ သယ်ခိုင်းပါသည်။

လူထွန်း၊ တင်ရွှေ၊ ထွန်းရှိန်တို့က သယ်ယူ၍ ဘိုနီနှင့် ရန်ကြီးနိုင်တို့က လော်ရီကားပေါ်မှ တစ်ဆင့်ယူ၍ ကားပေါ်တွင် ထားပါသည်။

ဘရင်းဂန်းအလက် ၂၀၀ စေ့သောအခါ နောက်ထပ်ပြောင်းပို (Spare Barrels) ၂၀၀ ထပ်တင်ပေးပါသည်။ လက်နက်များရရှိပြီးသောအခါ ကျွန်တော်သည် သက်သေခံစာအမှတ် (က) ကျောဘက်တွင် ရရှိကြောင်း လက်မှတ်ထိုးရပါသည်။ ထို့နောက် ၎င်းဂိုဒေါင်အနီးရှိ ကျည်ကပ်များထားသော ဂိုဒေါင်သို့ မြန်မာစာရေးနှင့်အတူ သွားရပါသည်။ ၎င်းဂိုဒေါင်၏ရုံးတွင် မျက်နှာဖြူအရာရှိအား စာပြရာ ၎င်းက ကျည်ကပ် ၈၀ သေတ္တာ၊ ၁၀ သေတ္တာ ထုတ်ခွင့်ရပါသည်။ ကျွန်တော်လည်း ကျည်ကပ် ၈၀၀ ရသောအခါ စာရွက်ပေါ်တွင် ရရှိကြောင်း လက်မှတ်ဘစိန်မှာ အမည်နှင့် ထိုးခဲ့ရပါသည်။ ထို့နောက် ကျွန်တော်တို့လည်း ထွက်ပေါက်သို့ လော်ရီကို ပစ္စည်းများနှင့်တကွ မောင်းလာပါသည်။ ထွက်ပေါက်တံခါးမှူးကို ကျွန်တော့်တွင်ရှိသော ဝင်ခွင့်လက်မှတ်များကို ပြ၍ အားလုံးကို ပေးခဲ့ရပါသည်။ ဦးစောအိမ်သို့ ကျွန်တော်တို့ရောက်ရှိစဉ် အိမ်တွင် ဦးစော စောင့်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ထို့နောက် ဦးစောသည် ထင်းရှူးသေတ္တာများထဲတွင် ဘရင်းဂန်းနှင့်

ပြောင်းလွတ်များကို ထည့်ပါသည်။ ဘရင်းဂန်းအချို့ကို ရေခဲလှေလှံ သံစည်ထဲ တွင်ထည့်သည်ကို မြင်ရပါသည်။

ထို့နောက် ၂၇-၆-၄၇ နံနက် ၇ နာရီအချိန်ခန့်တွင် ဦးစော၏ ခိုင်းစေချက်အရ အိမ်သို့ ပြည်ကအလည်လာသော ဆန်အဝယ်တော် ဦးထွန်း၏ မော်တော်ကားနှင့် လိုက်သွားရပါသည်။ လက်ပံတန်းနှင့် အိုးသည်ကုန်းအတွက် သေနတ်သေတ္တာများကို လုံခြုံစွာထားနိုင်ရန်အတွက် ကြိုတင်စီမံရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဦးထွန်းကားနှင့် ကျွန်တော်သည် လက်ပံတန်းသို့ ပထမသွား၍ လက်ပံတန်းဘူတာရုံလမ်း ဦးမှတ်ကြီးအိမ် သွားရပါသည်။ ဦးမှတ်ကြီးမှာ ရွှေပန်းထိမ်ဆရာဖြစ်ပြီး မျိုးချစ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်ဖြစ် ပါသည်။ ထိုဦးမှတ်ကြီးအိမ်တွင် လက်နက်သေတ္တာနှစ်လုံး ပေးခဲ့ရပါသည်။

အိုးသည်ကုန်းအဝင် သရက်ပင်ကံရွာရှိ ဦးမြိုင်၊ ဒေါ်သင်မြနေအိမ်တွင် ဘရင်းဂန်းသေတ္တာတစ်လုံး ထားခဲ့ရပါသည်။ ထို့နောက် အိုးသည်ကုန်း ကျွန်တော့်ဖခင်ဦးတာအိမ် ဘရင်းဂန်းသေတ္တာ ၂ သေတ္တာကို ချထားခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါသေတ္တာများကို ညဘက်တွင် မီးရထားလမ်းအနီးအိမ်နှင့် တစ်ဖာလုံမျှ ဝေးသော ကျွန်တော့်စပါးဂိုဒေါင်တွင် ထားခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် အုတ်ဖိုအမှတ်ဟောင်း ဦးဘရင်ထံတွင် သေနတ်သေတ္တာ ၃ လုံးထားခဲ့ရပါသည်။ ပြီးလျှင် ထိုနေ့နံနက်တွင် ကျွန်တော်တို့အားလုံး ရန်ကုန်မြို့သို့ ပြန်လာကြသည်။

ယင်းနောက် ၁-၇-၄၇ ရက်နေ့တွင် ကျွန်တော်ရထားဖြင့် အိုးသည်ကုန်းသို့ ပြန်ပါသည်။

အိုးသည်ကုန်းတွင် ယခင်ကထားခဲ့သော သေတ္တာ ၁ ခုကို ဖွင့်ကြည့်ရာ ဘရင်းဂန်း ၆ လက်တွေ့ရပါသည်။ သေတ္တာ ၂ လုံးကို ဂုံနီအိတ်တွင် ထုတ်၍ သရက်ကုန်းရွာ ဆရာမြင့်ကိုပေးပြီး ကျန်လေးလက်ကို ချောင်းရိုးတန်းမှ မောင်အေးမောင်အား သိမ်းထားခိုင်းပါသည်။

၃-၇-၄၇ နေ့တွင် အိုးသည်ကုန်းမှ ရန်ကုန်သို့ မီးရထားနှင့် ပြန်လာ၍ ဦးစောနေအိမ်တွင် နေပါသည်။

၁၁-၇-၄၇ နေ့ည ၈ နာရီခန့်တွင် ထိပ်ပြောင်နှင့် အင်္ဂလိပ် တစ်ဖန် ဦးစောအိမ်သို့ လာပါသည်။ ထိုအခါ ဦးစောက ကျွန်တော့်အား ခေါ်၍သွားပါသည်။ အင်္ဂလိပ်က ပုံစံစာရွက် ၃၊ ၄ ရွက် ထုတ်ပေးပါသည်။ ယခု တရားသူကြီးရှေ့တွင်ရှိသော သက်သေခံအမှတ် (ခ) ပုံစံမျိုးဖြစ်ပါသည်။ အင်္ဂလိပ်က ထုတ်ပေးသော ပုံစံများအနက် တစ်ရွက်တွင် စာနံပါတ်

နှင့် စာသားများ ခဲတံနှင့် ရေးထားပါသည်။ ၎င်းအင်္ဂလိပ်နှင့် ဦးစောတို့ ညွှန်ပြသည့်အတိုင်း ကျွန်တော်ပုံစံစာရွက် ၂ ရွက်ကို ကာဘွန်တစ်ရွက်ညှပ်၍ ခဲတံဖြင့် ရေးထားသော စာနမူနာအတိုင်း ကူးရေးရပါသည်။ ၎င်းစာရွက် ပေါ်ရှိ ပစ္စည်းယူသူ၏ ထိုးမြဲလက်မှတ်နေရာတွင် ဘစ်န့်ဟု ကျွန်တော်က ထိုးပါသည်။ ထို့နောက် ကျွန်တော်က ၎င်းစာရွက်ကို အင်္ဂလိပ်အား အေဘီ ဒေးဗစ် လက်မှတ်ထိုးရန်ပေးသောအခါ အင်္ဂလိပ်က ကျွန်တော့်အား အေဘီ ဒေးဗစ်၏ လက်မှတ်ပါသော စာတစ်စောင်ကိုပြပြီး မင်းပဲသည်အတိုင်း အေဘီဒေးဗစ်နာမည်လို ထိုးပါဟု ပြောပါသည်။ ထိုအခါမှ ထိုအင်္ဂလိပ်သည် အေဘီဒေးဗစ်မဟုတ်မှန်း သိပါသည်။

ထိုနေ့ညနေပိုင်းတွင် ပြည်မြို့မှ ၃ တန်တင် လော်ရီတစ်စီးကို ဒရိုင်ဘာ နှစ်ယောက်နှင့် ကိုဘချောယူလာပါသည်။ ဦးစောအိမ်တွင် လာနေသော ပြည်မြို့မှ ဂဠုန်ဗိုလ်ကိုဘချော ဖြစ်ပါသည်။ ဒရိုင်ဘာ နှစ်ယောက် နာမည်များအနက် တစ်ယောက်၏နာမည်ကို မသိပါ။ တစ်ယောက်နာမည်တွင် 'ကျော်'ဟူသော နာမည်တစ်လုံးပါသည်။ ထိုကားသည် ဦးစောက ပြည်မြို့ ဦးလူဝထံတွင် တယ်လီဖုန်းနှင့် မှာယူရသောကားဟု သိရပါသည်။

နောက် ၁၂-၇-၄၇ နေ့နံနက်တွင် ကျွန်တော်က ဦးစောအား ထိပ်ပြောင် အင်္ဂလိပ်ကို ပိုက်ဆံ ဘယ်လောက်ပေးရသလဲဟုမေးရာ ဦးစောက "ပိုက်ဆံမပေးရဘူး။ ကျုပ်အတွင်အထိပ်ရောက်လျှင် If I were in Power (သူ့ကိုစောင့်ရှောက်ရမည်)မည်"ဟု ပြောပြပါသည်။ ထိုနေ့ ၈ နာရီလောက်တွင် ကျွန်တော်သည် ပုလိပ်အင်စပက်တော် ယူနီဖောင်းအစိမ်း၊ ယခု တရားသူကြီး ရှေ့ရှိ သက်သေခံပစ္စည်းအမှတ် ၂၊ ဘောင်းဘီနှင့် အင်္ကျီတို့ကို ဝတ်ပါသည်။ ဦးစောထုတ်ပေးသော ပုလိပ်ပခုံးထောက်တံဆိပ် ၂ ခုနှင့် ကြယ်လေးလုံးကို ယခင်ကလိုပင် တပ်ဆင်ရပါသည်။ ထို့နောက် ဦးစောက ဖွဲ့စည်းဆန်မော်တော်ကား ပေါ်သို့ တက်ခိုင်းပါသည်။ ၎င်းနောက် မောင်စိန်ကလည်း ကာကီအစိမ်း ယူနီဖောင်းဝတ်ဆင်လာပြီး ဒရိုင်ဘာနေရာတွင် လာထိုင်ပါသည်။ ထို့နောက် ကျွန်တော်တို့က အရင်ထွက်၍ ပြည်ကလာသော လော်ရီကားသည် ပြည်က လူများမောင်းလျက် နောက်က လိုက်လာပါသည်။ ဦးစောလည်း ၎င်း၏ ဂျစ်ကားကို ကိုယ်တိုင်မောင်း၍ ကိုစိုး၊ ကိုသက်နှင့် ကိုသုခတို့နှင့်အတူ လော်ရီကားအနောက် ထွက်လိုက်လာပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အားလုံး ၁၆ မိုင် ယမ်းတိုက် (Ammunition Depot) သို့ သွားကြပါသည်။ ဦးစောတို့ ဂျစ်ကားက ယမ်းတိုက်မရောက်မီ တစ်ဖာလုံလောက်တွင်နေရစ်ခဲ့၍ ကျွန်တော်တို့ကားနှင့်

လော်ရီကားသည် ယမ်းတောင့်ထားသောဌာနသို့ သွားရပါသည်။ ထို့နောက် ယမ်းတောင့်ထုတ်ခွင့်စာကိုပြ၍ ယမ်းတောင့်များကို ထုတ်ယူပါသည်။ ထုတ်ယူခဲ့သော ယမ်းတောင့်မှာ ဒဿမ ၃၀၃၊ တစ်ထောင်ဝင်သော သေတ္တာ ၁၀၀ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် လက်ပစ်ဗုံး ၁၂ လုံးဝင် သေတ္တာ ၁၇ သေတ္တာလည်း ရရှိခဲ့ပါသည်။ ယမ်းတောင့်များကို ကားနှစ်စီးခွဲတင်၍ ပြန်ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် ဦးစောက ကျွန်တော့်အား ပြည်က လော်ရီကားပေါ်သို့ တက်ခိုင်း၍ ပြည်က လူ ၂ ယောက်နှင့်အတူ ပြည်သို့ သွားခိုင်းပါသည်။ ကျွန်တော့်ကို ဦးစောက ပြည်ကားပေါ်တွင်ပါလာသော ယမ်းထောင့်သေတ္တာများကို အိုသည်ကုန်းနှင့် ပြည်မြို့တွင် ခွဲ၍ လုံခြုံသောနေရာတွင် ဝှက်ထားဟုပြောပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ အိုးသည်ကုန်းသို့ ထိုနေ့ ၃ နာရီအချိန်တွင် ရောက်ပါသည်။ ကျွန်တော်၏ အဖေ ကွယ်လွန်သူ ဦးတာနေအိမ်တွင် ဒဿမ ၃၀၃ ယမ်းတောင့်သေတ္တာ ၃၁ သေတ္တာ၊ ၉ မမစတင်ယမ်းတောင့် ၂ သေတ္တာ၊ လက်ပစ်ဗုံး ၅ သေတ္တာကို ချထားခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ယခင်ပြောခဲ့သည့်အတိုင်း ကျွန်တော့်တပည့် မောင်အေးမောင်ကို ကျွန်တော့် စပါးဂိုဒေါင်တွင်ထားရန် မှာကြားခဲ့သည်။ ထိုမှ ပြည်သို့ခရီးဆက်ခဲ့ရာ ပြည်သို့ ည ၉ နာရီခွဲအချိန်တွင် ရောက်ပါသည်။ ၎င်းလော်ရီကားကို ဦးလူဝအိမ်ရှေ့တွင် ရပ်ပါသည်။ ထိုအခါ ဦးလူဝအိမ်တွင် ရှိပါသည်။ ထိုအိမ်တွင် ညစာစားပြီး ကျွန်တော်အိပ်ပါသည်။ ကျွန်တော် ထမင်းစားနေစဉ် ဦးလူဝသည် ကျွန်တော်တို့ပါလာသော ကားပေါ်ရှိ ပစ္စည်းများကို တစ်နေရာတွင် သွားထားပါသည်။ ဘယ်မှာထားသည်ကို မသိပါ။ နောက်တစ်နေ့နံနက်တွင် မီးရထားနှင့် ကျွန်တော်သည် ပြည်မြို့မှ ရန်ကုန် ကြည့်မြင်တိုင်ဘူတာသို့ စီးလာပါသည်။ လမ်းတွင် အိုးသည်ကုန်းဘူတာ၌ အိုးသည်ကုန်းမြို့နေ ကျွန်တော့်ညီဝမ်းကွဲတော်သူ မောင်နီကို တွေ့ရပါသည်။ ကျွန်တော်က မင်း ရန်ကုန် အလည်လိုက်မလားဟုမေးရာ သူက လိုက်မယ် ပြော၍ ၎င်းအားခေါ်လာပါသည်။ ထိုနေ့ ၁၃-၇-၄၇ ညနေ ၅ နာရီခွဲ၊ ၆ နာရီခန့်တွင် ဦးစောနေအိမ်သို့ ရောက်ရှိပါသည်။

၁၆-၇-၄၇ နေ့တွင် ဦးစောက ဦးထွန်းရင်၊ မောင်စိန်နှင့် ကျွန်တော် တို့ကို အိုးသည်ကုန်းမှ ယမ်းထောင့်အချို့ကို အုတ်ဖိုနှင့် ကြိုပင်ကောက်သို့ ပို့စေ၍ ကြိုပင်ကောက်မှ ကျည်ကပ်များကို တစ်ဖန် အိုးသည်ကုန်းသို့ပို့ရန် ဂျစ်ကားနှင့် လွှတ်ပါသည်။ ထိုအတွက် ကျွန်တော်တို့ ၃ ယောက် နေ့လယ် ၁၂ နာရီအချိန်တွင် ဂျစ်ကားနှင့် အိုးသည်ကုန်းမြို့သို့ ထွက်လာရာ အိုးသည်ကုန်းသို့ ၅ နာရီခွဲလောက်တွင် ရောက်ပါသည်။ ကျွန်တော်၏ ဂျစ်ကားပေါ်သို့

ဒသမ ၃၀၃ ယမ်းတောင့် တစ်တောင့်ဝင် ၇ သေတ္တာနှင့် လက်ပစ်ခဲး ၂ သေတ္တာတင်ပေးလိုက်ပါသည်။ ကိုထွန်းရင်နှင့် မောင်စိန်တို့ အုတ်ဖိုသို့ ဂျစ်ကားနှင့် ယူသွားပါသည်။ ကျွန်တော်က အိုးသည်ကုန်းတွင် နေရစ်ခဲ့ပါသည်။ ၁၈-၇-၄၇ နေ့လယ် ၁၂ နာရီခန့်တွင် မောင်စိန်သည် အုတ်ဖိုအရှေ့သင်တောရွာမှ ဦးရှိန်ဆိုသူနှင့် အိုးသည်ကုန်းသို့ ဂျစ်ကားနှင့် ရောက်လာပါသည်။ ၎င်းဂျစ်ကားပေါ်တွင် ကျည်ကပ် ၈၀ ဝင် သေတ္တာပါလာ၍ ကျွန်တော့်အား ပေးပါသည်။ ၎င်းသေတ္တာကို ကျွန်တော်၏တပည့် မောင်အေးမောင်ကို သိမ်းထားရန်မှာ ကြားခဲ့ပါသည်။

၎င်းနေ့ နံနက်တွင် အိုးသည်ကုန်း-ဂုန်ညင်းတန်းနေ မောင်ဝင်းတင်သည် ဦးလူငယ် (ဦးလူငယ်၏သမီးသည် ဦးစော၏ ပထမဇနီးဖြစ်သောကြောင့် ဦးစောနှင့် ယောက္ခမတော်သည်)အိမ်တွင် ယခင်ကထားခဲ့သော ဘရင်းဂန်း တစ်သေတ္တာကို ၎င်းထံတွင် သိမ်းထားကြောင်း လာပြောပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် ကျွန်တော်က သူ့အား ဒသမ ၃၀၃ ယမ်းတောင့်တစ်တောင့် သေတ္တာတစ်ခုနှင့် လက်ပစ်ခဲး ၃ လုံးကို ပေးလိုက်ပါသည်။

နေ့လယ် ၁၂ နာရီခန့်တွင် မောင်စိန်စီးလာသော ဂျစ်ကားဖြင့် အိုးသည်ကုန်းမှ ရန်ကုန်သို့ပြန်လာရာ ဦးစောအိမ်ကို ည ၆ နာရီလောက်တွင် ရောက်ရှိပါသည်။

ထိုနေ့ (၁၈-၇-၄၇) ရက်နေ့ ည ၉ နာရီအချိန်တွင် ကျွန်တော့်ကို ဦးစောခေါ်၍ ၎င်း၏အိမ်မကြီးသို့ ကျွန်တော်သွားပါသည်။ ၎င်းအိမ်တွင် ဦးစော၊ ကိုစိုး၊ ကိုစိန်၊ ကိုသက်နှင့်၊ ကိုသုခတို့ထိုင်၍ စကားပြောနေကြ ပါသည်။ ကျွန်တော်လည်း သူတို့အနီးရှိ ကုလားထိုင်တစ်စုံတွင် ဝင်ထိုင်ပါ သည်။ ထို့နောက် ဦးစောက မနက်ဖြန် စနေနေ့ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အခန်းထဲတွင် ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးပွဲ လုပ်လိမ့်မည်။ ထိုအခါတွင် ကိုစိုး၊ ကိုစိန်၊ ကိုသက်နှင့်၊ ကိုသုခ (၎င်းတို့ကို လက်ညှိုးထိုးလျက်)တို့က ဝန်ကြီးများကို အပေါ်ထပ်တွင်တက်၍ သေနတ်နှင့်ပစ်ရန် တာဝန်ပေးပြီးပြီ။ ကိုဘညွန့် (ကျွန်တော့်ကို လက်ညှိုးထိုးလျက်)က အောက်ထပ် လွှတ်တော် နံဘေးရှိ သခင်နု၏ အခန်းတွင်းသို့ဝင်၍ သခင်နုအား တစ်ချိန်တည်း ပစ်သတ်ရမည်ဟု ပြောပါသည်။ ဦးစောက ကျွန်တော့်အား သခင်နုနှင့် ၎င်း၏ရုံးခန်းကို သိသလားဟုမေးရာ ကျွန်တော်က သိကြောင်းပြောလိုက်ပါသည်။ ထို့နောက် ဦးစောက သခင်နုကိုပစ်ရန် သေနတ်ကို မောင်စိန်တို့ ဂျစ်ကားတွင် တင်ပေးလိုက်မည်ဟု ပြောပါသည်။ သခင်နုအား ပစ်ပြီးလျှင် မောင်စိန်တို့ဂျစ်ကားနှင့်

တက်လိုက်ခဲ့ရန်လည်း ပြောပြပါသည်။ နံနက်ကျလျှင် ကျွန်တော်သည် ခင်မောင်ရင်နှင့်အတူ ကားတစ်စီးဖြင့် ကြိုတင်၍သွားနှင့်ရန်လည်း ပြောပါသည်။

ကျွန်တော်လည်း ဦးစောအိမ်ကိုရောက်၍ ၄၊ ၅ ရက်မျှ ကြာသောအခါ ငါးပါးသီလခံယူပြီး အခြားလူ ၄ ယောက်နှင့်အတူ ဂဠုန်စစ်သူကြီးနှင့် တိုင်းပြည်အတွက် သစ္စာဆိုထားသည့်အပြင် စာရွက်ပေါ်တွင် နိုင်ငံအတွက် သစ္စာဖောက်မိပါသဖြင့် လူ့ပြည်တွင် မနေလိုတော့ဘဲ မိမိ၏ကိုယ်ကို အဆုံးစီရင်လိုက်ပါသည်ဟု ကိုယ်တိုင်ရေးပြီး ကိုယ်တိုင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသဖြင့် ဦးစော၏အမိန့်ကို မလွန်ဆန်နိုင်သောအချေသို့ ရောက်နေပါသည်။ ကျွန်တော်နှင့်အတူ သစ္စာဆိုသူများမှာ မောင်ဘိုနီ၊ မောင်မုံ၊ မောင်ဝင်းတင်၊ ကိုဘမောင်နှင့် ကျွန်တော်တို့ တစ်ချိန်တည်း သစ္စာဆိုရပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ ရေးသားထားသော မိမိကိုယ်ကို သတ်သေသည့်စာအားလုံးကို ဦးစော ယူထားပါသည်။

ထို့နောက် (၁၆-၇-၄၇)ရက်နေ့က အိုးသည်ကုန်းကို မသွားမီကပင် ဦးစောက အောင်ဆန်းနှင့် ဝန်ကြီးတွေကိုသတ်မှ တိုင်းပြည်ကောင်းစားမည်ဟု ပြောဖူးပါသည်။ အိုးသည်ကုန်းတွင်လည်း မောင်စိန်က ၁၈-၇-၄၇ နေ့တွင် ရန်ကုန်သို့ ကျွန်တော်တို့ အရောက်ပြန်ရန် ဦးစောက မှာလိုက်ကြောင်း ပြောဖူးပါသည်။

၁၉-၇-၄၇ ရက်နေ့ နံနက် ၉ နာရီလောက်တွင် ဖိုးဆန် (Fordson) ကားကို ခင်မောင်ရင်ကမောင်းလျက် မောင်မုံ၊ မောင်နီနှင့် ကျွန်တော် တို့ ၄ ယောက် အိမ်ကထွက်လာပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ တစ်ယောက်စီ ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်များကို ဦးစောက ပြောပြပြီးဖြစ်ပါသည်။ ထိုအတွက် သူတို့ ဘာလုပ်ရမည်ကို ကျွန်တော်မသိပါ။ ကျွန်တော်တို့သည် ၄၁ လမ်းနှင့် ဒါလဟိုဇီလမ်း (မဟာပန္နုလလမ်း)ထိပင်ဒေသတွင် မော်တော်ကားကိုရပ်ပြီး ခင်မောင်ရင်နှင့် မောင်မုံက ရှေ့ကဆင်းပြီး အတွင်းဝန်ရုံးထဲသို့ ဝင်သွားပါသည်။ ကျွန်တော်က ၎င်းတို့ နှစ်ယောက်နောက်က လိုက်သွားပါသည်။ မောင်နီက မော်တော်ကား စောင့်နေရစ်ခဲ့ပါသည်။ ခင်မောင်ရင်နှင့် မောင်မုံတို့ ဘယ်ရောက်သွားမှန်း မသိပါ။ ကျွန်တော်သည် သခင်နု ရုံးခန်းအနီးသို့ ရောက်သွားပါသည်။ ၎င်းရုံးခန်း၏ တောင်ဘက်နံရံတွင် ပြတင်းပေါက်နှစ်ခု ရှိသည့်အနက် အနောက်ဘက်အစွန်းမှ ပြတင်းပေါက်သည် ဖွင့်ထားပါသည်။ ထိုအခန်းဆီသို့ ကြည့်လိုက်ရာ လူတစ်ယောက်၏ မျက်နှာတစ်ဝက်မျှ မြင်လိုက်ပြီး အင်္ကျီအနက်ကိုလည်း မြင်လိုက်ရာ ထိုသူသည် သခင်နုပင် ဖြစ်သည်ဟု

ထင်မှတ်မိပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် မောင်စိန်တို့ဂျစ်ကား မလာသေးပါ။ သခင်နု မှာ ၁၉၃၆ ခုနှစ်က ကျောင်းသားပေါင်းစုံသပိတ်တွင် မင်းလှမြို့၌ ကျွန်တော်၊ ကိုနု၊ မစ္စတာရာရှစ်၊ ကိုသိန်းဖေနှင့်အတူ ရင်းနှီးစွာ နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံ၊ ကျွန်တော်၏ ဝံသာနုစိတ်ဓာတ်ကို စတင်ပျိုးထောင်ပေးသူဖြစ်သဖြင့် ၎င်းအား ကျွန်တော် မသတ်ရန်နိုင်ပါ။

ထို့အတွက် ကျွန်တော်လည်း ဂျစ်ကား၏အလာကို မစောင့်တော့ဘဲ မူလ မိမိ၏ ဖွဲ့ခံဆန်ကားထံသို့ ပြန်သွားပါသည်။ ဖွဲ့ခံဆန်ကားအနီးတွင် ခင်မောင်ရင်တစ်ယောက်သာ တွေ့ရပါသည်။ မောင်နီကို မတွေ့တော့ပါ။ ကျွန်တော်လည်း ကားပေါ်သို့ တက်ထိုင်နေပါသည်။ ၃ မိနစ်မျှကြာသောအခါ အိမ်ကဂျစ်ကား အတွင်းဝန်ရုံးသို့ စပတ်လမ်းအပေါက်ဝမှ ဝင်လာသည်ကို မြင်ရပါသည်။ များမကြာမီ အတွင်းဝန်ရုံးမှ စက်သေနတ်သံများ ဆူညံစွာ ပစ်သည့်အသံကို ကြားရပါသည်။ လူတွေလည်း ဟိုပြေးသည်ပြေးဖြစ်နေ သည်ကို မြင်ရပါသည်။ ၁၀ မိနစ်မျှကြာသောအခါ အိမ်က ဂျစ်ကားသည် အတွင်းဝန်ရုံးထဲမှထွက်၍ ကျွန်တော်တို့ကားအရှေ့ ဒါလဟိုစီလမ်းအတိုင်း မောင်းသွားသည်ကို မြင်လိုက်ရပါသည်။ ထိုအချိန်တွင်ပင် ဘိုနီ ရောက်လာပါ သည်။ မောင်မှုံတော့ ပြန်မလာပါ။ ထို့နောက် ကျွန်တော်တို့လည်း မောင်မှုံကို မစောင့်ဘဲ အိမ်သို့ပြန်၍ ကားမောင်းလာပါသည်။ အိမ်ရောက်သောအခါ ဦးစောနှင့် ကိုစိုး၊ မောင်စိန်၊ ကိုသက်နှင့်၊ ကိုသုခ၊ ရန်ကြီးအောင်တို့ကို အိမ်ရှေ့ဝရန်တာအခန်းတွင် စကားပြောနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ၎င်းတို့ သည် ထိုအခါတွင် အရပ်ဝတ်အရပ်စား ဝတ်ဆင်ထားပြီးနေပါပြီ။

ကျွန်တော်တို့ မော်တော်ကားပေါ်က ဆင်းသည့်အခါ ၎င်းတို့ လူသိုက်က 'အောင်ပြီ အောင်ပြီ' ဟုပြောပါသည်။ ထို့နောက် ဦးစောက ကျွန်တော်အား အင်္ဂလိပ်လို What about Thakin Nu? (သခင်နု ဘယ်နှယ့်လဲ) ဟုမေးပါသည်။ ကျွန်တော်က သခင်နု မတွေ့ခဲ့ကြောင်း ပြောပါ သည်။ ထို့နောက် ကျွန်တော်လည်း အရက်တစ်ခွက် ဦးစော၏ဗီရိုမှ ယူ၍ သောက်ပြီး ထမင်းစားပါသည်။ ထို့နောက် ကျွန်တော်သည် သံဖြူတဲတွင် သွား၍ အိပ်နေပါသည်။ မောင်မှုံသည် ကျွန်တော်မအိပ်မီ ကျွန်တော်တို့ ပြန်ရောက်ပြီး နာရီဝက်အကြာတွင် ပြန်လာပါသည်။ ထိုနေ့ ညနေ ၁ နာရီတွင် ပုလိပ်များ လာရောက်၍ ဖမ်းဆီးပါသည်။ ကျွန်တော်ထံမှ ခြောက်လုံးပြူး အိတ်ပါသည်။ ခြောက်လုံးပြူးကိုင်ဆောင်ရန် 'ပါမစ်' (Permit) ကျွန်တော်တွင် ရှိပါသည်။

သက်သေခံပစ္စည်း ၃၊ ကာကီဘောင်းဘီနှင့် အင်္ကျီမှာ ကိုဘချောထံမှ အေအိုဒီကိုမသွားမီ တစ်ရက်ကရသော အဝတ်အစားများ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်း ဘောင်းဘီပေါ်၌ အစွန်းရှိနေ၍ ထိုနေ့က ၎င်းဝတ်စုံကို မဝတ်ဘဲ သက်သေခံ ပစ္စည်းအမှတ် (၁) ကာကီဘောင်းဘီနှင့် အင်္ကျီကိုသာ ဝတ်ရပါသည်။

အချင်းမဖြစ်မီ ၁၀ ရက်လောက်က မောင်စိန်နှင့်အတူ ဂျစ်ကားနှင့် ဆူးလေဘုရားလမ်း ကုလားဆိုင်တစ်ဆိုင်တွင် (12th Army) မြသေ့တံဆိပ် (၆)စုံကို တစ်စုံလျှင် ၁/၅နှင့် ဝယ်ယူရန်သွားပါသည်။ မောင်စိန်က ဝယ်ပါသည်။ အခြားပြောစရာ မရှိတော့ပါ။” ဟူ၍ ဖွင့်ဟဖြောင့်ချက်ပေးခဲ့လေသည်။”^၉

၁၉၄၇ ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် တရားလိုဘက်မှ ဖွင့်သည်။ ရှေ့နေချုပ်ဦးထွန်းဖြူက တရားလိုပြုသက်သေအမှတ် (၁)အဖြစ် ရန်ကုန်ရဲမင်းကြီး ဦးအောင်ချိန်ကို တင်သည်။

ဦးစောသည် သူ၏ ရှေ့နေဗာတားနစ်၏အနီး၌ ကုလားထိုင်တစ်လုံး တွင် ထိုင်၏။ ဗန်ကောက်လုံချည်၊ အပေါ်အင်္ကျီနှင့် သပ်ရပ်စွာ ဝတ်ထား၍ တည်ငြိမ်သော မျက်နှာပေးကို ဆောင်၏။ တစ်ခါတစ်ခါ သူ၏ရှေ့နေနှင့် တီးတိုးတိုင်ပင်၏။ ရှေ့နေဦးစံဝင်းနှင့် ဦးသိန်းကျော်တို့က တရားခံ ၄ ဦး အတွက် လိုက်ပါဆောင်ရွက်သည်။ အခြားတရားခံ ၄ ဦးက ရှေ့နေမလိုဟု ပြောကြသည်။

ဦးထွန်းဖြူက စတင်မေးမြန်း၍ ဦးအောင်ချိန်က ပြောကြားသည်မှာ-

“အခင်းဖြစ်တဲ့နံနက်မှာ ကျွန်တော်တို့ အတွင်းဝန်ရုံးရဲချုပ်ရဲ့ ရုံးခန်းမှာရှိခဲ့ပါတယ်။ အုတ်ခဲများ ပြိုကျတဲ့အသံမျိုးကြီးကို ကြားရပါတယ်။ အတွင်းဝန်ရုံးအနောက်ဘက်မှ ပစ်ခတ်ကြတယ်ကြားလို့ သွားပါတယ်။ ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းရဲ့ရုံးခန်းကို ဝင်ကြည့်ပါတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်နဲ့ အချို့သောဝန်ကြီးများ လဲကျပြီး သေဆုံးနေကြတာ တွေ့ရပါတယ်။ အခန်းမှာ ယမ်းနဲ့မပြယ်သေးပါ။ သေဆုံးနေကြတဲ့ ဝန်ကြီးများကတော့ မန်းဘခိုင်၊ သခင်မြ၊ မစ္စတာရာဇာဇော်နဲ့ ဦးဘဝင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဝန်ကြီးစဝ်စံထွန်းက ကြမ်းပေါ်မှာ ကော်ဇောပုံတစ်ပုံကို မှီပြီးထိုင်နေပါတယ်။ ဦးဘချို သတိ မေ့မော့ပြီး လဲနေပါတယ်။ အသက်တော့ရှိပါ သေးတယ်။ ဗိုလ်ထွန်းလှနဲ့ ဦးထွန်းအံ့တို့ကို အခန်းထဲမှာတွေ့ရလို့ သူတို့ကို ဘာဖြစ်ကြတာလဲလို့ မေးပါတယ်။

၁၉။ နိုင်ငံတော်ခေါင်းဆောင်ကြီးများ လွတ်ကြံမှုသက်သေများအား ပုလိပ်အဖွဲ့ ပဏာမ စစ်ဆေးချက်များ (၃၁-၇-၄၇) (လက်နှိပ်စက်မှု)

“၁၂ နံပါတ်တပ် စစ်တပ်ရဲ့တံဆိပ်များကို တပ်ဆင်ပြီး စစ်ယူနီဖောင်း ဝတ်ထားတဲ့ လူလေးယောက် မောင်းပြန်လက်နက်များကို ကိုင်ဝင်လာပြီး ဝန်ကြီးများကို ပစ်ခတ်ကြကြောင်း။ နောက်ပြီး ဂျစ်ကားတစ်စီးနဲ့ ထွက်သွားကြကြောင်း ကြားရပါတယ်။ ကျွန်တော်ဂျစ်ကားကို ထွက်ကြည့်ပါတယ်။ မတွေ့တော့ပါ။ အခန်းထဲ ပြန်ဝင်ပြီး စစ်ဆေးကြည့်ပါတယ်။ ရဲအရာရှိများဖြစ်ကြတဲ့ ဦးဖိုးစိန်နဲ့ မစ္စတာပီကောဘဲလ် (P.K. Bell) ကို တာဝန်ယူကြဖို့နဲ့ အခန်းကို သူ့အနေအထားအတိုင်းထားရှိဖို့ မှာကြားပါတယ်။ လူသတ်သမားများကျန်ခဲ့တဲ့ ကျည်ဆန်ခွံများ၊ ကျည်ဆန်များ အစရှိတဲ့ သက်သေခံပစ္စည်းများကို စုဆောင်းထားဖို့ကိုလည်း မှာကြားပါတယ်။ ရဲဌာနချုပ်ကို တယ်လီဖုန်းဆက်ပြီး သေဆုံးသွားသူများနဲ့ ဒဏ်ရာရသူများကို ဆေးရုံကြီးသို့ ပို့ပေးဖို့ မှာကြားပါတယ်။ လူနာတင်ကား ၁၁ နာရီကျော်မှာ ရောက်လာပါတယ်။ ဝန်ကြီးစစ်စံထွန်းဟာ ဖျက်နာမှာ ဒဏ်ရာရပါတယ်။ လူနာတင်ကားနဲ့ပဲ သူ့ကို ဆေးရုံကို တင်ဆောင်သွားတာလားတော့ မပြောတတ်ပါ။

“ရဲဝန် ဦးသန်းဖေ၊ ရဲအင်စပက်တော် ဦးလှဖေတို့ ဌာနချုပ်က ရောက်လာကြပါတယ်။ တောင်ပိုင်းတိုင်း ဒုရဲချုပ်မစ္စတာဖီးလစ်လည်း ရောက်လာပါတယ်။ ကျွန်တော်အတွင်းဝန်ရုံးက မွန်းလွဲ ၁ နာရီမှ ပြန်လာပါတယ်။ ဒုရဲဝန်ဦးသိန်းအုံးကို အမှုစုံစမ်းရေးတာဝန် ပေးအပ်ပါတယ်။ သူ့ကို ကျွန်တော် အုပ်ချုပ်ကွပ်ကဲပါတယ်။

“အဲဒီနေ့ မွန်းလွဲပိုင်းမှာ ဦးစောအိမ်ကို ပိုင်းကြရာမှာတော့ ကျွန်တော် မပါပါ။ သတင်းပို့ အစီရင်ခံချက်များကိုတော့ ရပါတယ်။ နောက်တစ်နေ့မှာ ဦးစောအိမ်အနား ရေကန်ထဲက မောင်းပြန်လက်နက်များ ရှာဖွေရရှိကြောင်း သတင်းပို့ချက်ရပါတယ်။ လက်နက်များကို စုထောက်ကျောင်းအုပ်ကြီး ပါရဂူဦးလှဘော်ထံ စစ်ဆေးဖို့ပေးပို့ရန် ညွှန်ကြားလိုက်ပါတယ်။

“ဇူလိုင် ၂၃ ရက်လား၊ ၂၄ ရက်လားမှာ သမာဓိပုံနှိပ်တိုက်က ဦးစိန်မောင်နဲ့ တွေ့ပါတယ်။ သူ့ဆီက သူ့ရဲ့ ဂရင်းလေးဘဏ် (Grandlays Bank) ငွေသွင်းစာအုပ်ကို သိမ်းဆည်းပါတယ်။ ဦးစိန်မောင်ကို သတင်းပေးလို့ သိခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ယခု ရုံးကိုတင်ပြတဲ့ ငွေသွင်းစာအုပ် (သက်သေခံ 'က' အဖြစ်ရုံးက လက်ခံသည်) ဖြစ်ပါသည်။ စာအုပ်ကျောဘက်မှာ အာရ်စီ ၁၈၁၄ လို့ မှတ်သားပါတယ်။ ဒီနံပါတ်ကို ဘာကြောင့် မှတ်သားလိုက်တယ် ဆိုတာကို ဦးစိန်မောင်က ပြောပြပါတယ်။ ကျွန်တော်က ဒုရဲမင်းကြီးနဲ့ ဦးသိန်းအုံးကို အဲဒီကားနံပါတ်နဲ့လိုက်ဖို့ ညွှန်ကြားပါတယ်။ စမ်းချောင်း။

လေ့ရှိလမ်းက ဦးဘအေးနာမည်နဲ့ မော်တော်ယာဉ်ဌာနမှာ အဲဒီကား မှတ်ပုံတင်ထားကြောင်းတွေ့ရလို့ ကားကိုသိမ်းဆည်းပါတယ်။

“အမှုကို စုံစမ်းနေတုန်းမှာ ဒုရဲအုပ် (စုံထောက်) ဦးထွန်းလှအောင် ထံမှ စာတစ်စောင်ရပါတယ်။ အဲဒီစာနဲ့အတူ အစီရင်ခံစာများလည်း ပါပါတယ်။ စာများကို တင်သွင်းပါတယ်။ ဦးစောအိမ်နားမှာက ရတဲ့ကားနံပါတ် သံပြား ဖြစ်ပါတယ်။ ဦးစောအိမ်က သံခုတင်တစ်လုံးကိုလည်း သိမ်းဆည်းခဲ့ပါတယ်။ နံပါတ်သံပြားများဟာ ခုတင်နဲ့ အနံလိုက်ဝင်ပါတယ်။

“တရားခံများကို ဇူလိုင် ၂၃ ရက်နေ့များမှာ နှစ်သုတ်ခွဲပြီး အချုပ်ခန်းကို ခေါ်လာတာတော့ တွေ့ပါတယ်။ ဦးစောမပါပါ”

‘ကျည်ဆန်၊ လက်နက်၊ စစ်ဆေးတဲ့ကိရိယာများ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ မရှိကြပါ။ ရန်ကုန်ကိုလည်း မှာပါသေးတယ်။ မအောင်မြင်ပါ။ အိန္ဒိယကို ကျည်ဆန်များ၊ ကျည်ဆန်ခွံများပို့ဖို့ စဉ်းစားကြည့်တော့လည်း အဲဒီအချိန်မှာ ရာသီဥတုမကောင်းလို့ လေယာဉ်ပျံတွေ ပျက်ကျနေကြတာ။ အိန္ဒိယမှာ လူမျိုးရေး အဓိကရုဏ်းတွေ ဖြစ်ပွားနေတာ။ ပြီးတော့ အမှုက နိုင်ငံရေးအရ အင်မတန်အရေးကြီးနေတော့ မတော်လို့ သက်သေခံပစ္စည်းတွေကို ဖျောက်မှာ ဖျက်မှာ သို့မဟုတ် ရိုးရိုးသားသားနဲ့ပဲ ပျောက်မှာကိုစိုးရတာတို့ကို ထောက်ရှုပြီး မပို့ဖြစ်တော့ပါ။

“တရားခံအချို့ဟာ တရားသူကြီးများရှေ့မှာ မြောင်ချက်ပေးကြပါ တယ်။ သူတို့ မြောင်ချက် ပေးချင်ကြတယ်ကြားရလို့ ကျွန်တော် တရားသူကြီး ထံခေါ်သွားဖို့ ညွှန်ကြားလိုက်တာပါ”ဟူ၍ ထွက်ဆိုသွားသည်။

ပါရဂူများကလည်း ရုံးသို့လာရောက်၍ သူတို့စစ်ဆေးခဲ့ခြင်းများကို ပြောပြ၍ ထင်မြင်ချက်များကို ပေးကြသည်။ ကျဆုံးသူများကို စစ်ဆေးပြင်ဆင်ပေး၍ ဒဏ်ရာရသူတို့အတွက် ကူညီအသက်လုခဲ့သူမှာ ဒေါက်တာဘသန်း ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က သူသည် မှုခင်းဆိုင်ရာ ဆရာဝန်ကြီးလည်း ဖြစ်ခဲ့၏။

၁၉၄၇ ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ခုံရုံးသို့ လာရောက်၍ သက်သေခံရ၍ ဒေါက်တာဘသန်းက “ဇူလိုင် ၁၉ ရက်နေ့မှာ စနေနေ့ဖြစ်လို့ ခွဲစိတ်ကုသခန်းမှာ အလုပ်များနေခဲ့ပါတယ်။ ဒေါက်တာဒတ်တား (Dr.J.Dutta) လာပြီး ဆေးရုံအုပ် မေဂျာမင်းစိန်က အပြင်လူနာဌာနမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို လာကြည့်ဖို့ မှာကြားကြောင်းပြောတာနဲ့ လိုက်သွားပါတယ်။ မေဂျာမင်းစိန်နဲ့ ဒေါက်တာလှရွှေတို့ကို အပြင်လူနာဌာနမှာ တွေ့ပါတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ သခင်မြ၊ ဦးဘဝင်း၊ မန်းဘခိုင်၊ မစ္စတာရာဇတ်နဲ့ ဦးအုံးမောင်တို့ရဲ့ အလောင်း

များကိုလည်း တွေ့ရပါတယ်။ သေဆုံးသူများ အတွက် ဘာမှမကျညီနိုင်တော့လို့ ဆေးရုံကြီးထဲမှာ ဒဏ်ရာများနဲ့ အသက်မပျောက်ကြသေးတဲ့ ဒီးဒုတ်ဦးဘချိုတို့ကို သွားကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ပါတယ်။ ဦးဘချိုက သတိမရပါ။ စော်ဘွားကြီး စစ်စံထွန်းနှင့် မောင်ထွေးတို့က သတိရကြပါတယ်။ စကားမပြောနိုင်ကြပါ။ စစ်ချက် မပေးနိုင်ကြပါ။ ဦးဘချိုက မွန်းလွဲ ၁ နာရီ မိနစ် ၄၀ မှာ မောင်ထွေးက မွန်းလွဲ ၂ နာရီ ၁၅ မိနစ်မှာ သေဆုံးကြပါတယ်။ စော်ဘွားကြီးကတော့ နောက်တစ်နေ့ (၂၀-၇-၄၇)ရက် နေ့ ၁၂ နာရီမှ သေဆုံးပါတယ်။

အပြင်လူနာဌာနကို ပြန်သွားပြီး သေဆုံးသူများရဲ့ ဒဏ်ရာဒဏ်ချက် များကို ခွဲစိတ်စစ်ဆေးပါတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကိုယ်မှာ ဒဏ်ရာ ၁၃ ချက် တွေ့ရပါတယ်” စသည်ဖြင့် သူ့မှတ်တမ်းများမှ စစ်တမ်းများကို ဖတ်ကြား ထွက်ဆိုလေသည်။

“အလောင်းများမှ ကျည် ၆ တောင့် ရရှိသည်တို့ကို မှတ်တမ်းတင်ပြီး ရန်ကုန်ရဲမင်းကြီးထံကို ပို့ပေးလိုက်ပါတယ်” ဟူ၍ ဒေါက်တာဘသန်းက ဆက် လက်ပြောဆိုသွားသည်။ ဒေါက်တာဘသန်း၏ ထွက်ဆိုချက်ကို တရားခံဘက် ရှေ့နေများက ပြန်လှန်မေးမြန်းခြင်း မပြုကြပေ။

စုံထောက်အတတ်သင်ကျောင်း ကျောင်းအုပ်ကြီး ဦးလှဘော်က ကျည် ဆန်များ၊ ကျည်ဆန်ခွဲများနှင့် သေနတ်များကို စစ်ဆေးလေ့လာခဲ့လေသည်။ ခုံရုံးတွင် အခန်းအနေအထားကို ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်း၊ မြေပုံရေးဆွဲခြင်း ပြုခဲ့သည့် ပြင် ကျည်ဆန်ရာများကိုလည်း လေ့လာခဲ့ကြောင်း၊ စုစုပေါင်း ကျည်ဆန်ရာ ၄၁ ခုတွေ့ခဲ့ရ၍ တစ်နေရာတွင် ကျည်တောင့်မြှုပ်နေ၍ ဖော်ယူခဲ့ကြောင်း၊ ရဲအဖွဲ့မှပေးပို့သော ကျည်တောင့်၊ ကျည်ခွဲများနှင့် သေဆုံး သူတို့ကိုယ်ထဲမှ ရသည်ဆိုသော ကျည်တောင့် ၆ တောင့်ကိုလည်း ကောင်းစွာ စစ်ဆေးလေ့လာ ခဲ့ကြောင်း၊ သက်သေခံတင်ထားသော စတင်သေနတ်၊ တော်မီ သေနတ်များကို လည်း ပစ်ခတ်ကြည့်ကြောင်း၊ ကျည်တောင့်၊ ကျည်ခွဲများကိုလည်း ဓာတ်ပုံရိုက် ၍ ပုံကြီးချဲ့လေ့လာခြင်းဖြင့် သက်သေခံကျည်တောင့်၊ ကျည်ခွဲများကို မည်သည့် သက်သေခံ စတင်၊ တော်မီသေနတ်များနှင့် ပစ်ခတ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆ ကြောင်း ဦးလှဘော်က အသေးစိတ် ရှင်းလင်းထွက်ဆိုလေသည်။

အမှုတွင် လာရောက်ထင်မြင်ချက်ဝေးကြသော သမားတော်ကြီး ဒေါက်တာဘသန်းနှင့် လက်နက်ပါရဂူ ဦးလှဘော်တို့၏ အတွေ့အကြုံ၊ ဝါရင့်မှု၊ အရည်အချင်းပြည့်စုံမှုတို့ကို တရားခံများဘက်မှ မည်သို့မျှ စောဒက မတတ်နိုင် ကြချေ။

ထို့နောက် နိုဝင်ဘာလ ၄ ရက်နေ့တွင် ခုံရုံးက ဦးစောအပေါ် စွဲချက်တင်ရာတွင် အောက်ပါကဲ့သို့ ဆိုလေသည်။

“ကျွန်ုပ်တို့ ရန်ကုန်မြို့၊ အထူးခုံရုံးနာယက ဦးကျော်မြင့်နှင့် အဖွဲ့ဝင် များဖြစ်ကြသော ဦးအောင်သာကျော်၊ ဦးစိဘူးတို့က အင်းစိန်တွင် ရုံးထိုင်လျက် ဦးဖိုးကြူး၏သား သင်ဦးစောအား ဤသို့စွဲဆိုသည်။

(၁) ပထမ ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ သို့မဟုတ် ၁၉ ရက်နေ့ လောက်တွင် သင်သည် ရန်ကုန်မြို့၊ အမှတ် ၄၊ အေဒီလမ်း၌ ဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သော ပြုလုပ်မှုကို ပြုလုပ်ရန် သို့မဟုတ် ပြုလုပ် စေရန် သဘောတူညီခဲ့သည်။ ထိုပြုလုပ်မှုမှာ ဦးအောင်ဆန်းနှင့် ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သခင်နု ကိုလည်းကောင်း သတ်ဖြတ်လုပ်ကြံရန် ဖြစ်သည်။ ထိုသဘောတူညီ ချက်အရ ဦးအောင်ဆန်းနှင့် အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်များကို သတ်ဖြတ် လုပ်ကြံခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သင်သည် အထူးခုံရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိ သော ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၁၂၀(ခ)နှင့် ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၃၀၂ တို့ ပူးတွဲရာတွင် အကျုံးဝင်သော ပြစ်မှုအရ ပြစ်ဒဏ်ထိုက်သင့်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း အထူးခုံရုံးက သင့်အား စစ်ဆေးစီရင်ရန် စွဲချက်တင်သည်။

တစ်နည်းစွဲဆိုရလျှင် -

သင်သည် ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့၊ အမှတ် ၄၊ အေဒီလမ်း၌ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ ရန်ကြီးအောင်နှင့် မောင်စိန်တို့က ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် ဦးအောင်ဆန်းကို ရန်ကုန်မြို့၌ သတ်ဖြတ်လုပ်ကြံကြစေရန် အားပေးကူညီပြုခဲ့သော ကြောင့် ထိုသူတို့က သူတို့၏ တူညီသောရည်ရွယ်ချက်အရ လည်း ကောင်း၊ သင်၏ အားပေးကူညီမှုကြောင့် လည်းကောင်း ပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သင်သည် အထူးခုံရုံးက စီရင်ပိုင် ခွင့်ရှိသော ရာဇသတ်ကြီး ပုဒ်မ ၃၀၂ နှင့် ပုဒ်မ ၁၀၉ တို့ ပူးတွဲရာတွင် အကျုံးဝင်သော ပြစ်မှုအရ ပြစ်ဒဏ်ထိုက်သင့်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အထက်ဖော်ပြချက်အတိုင်း အထူးခုံရုံးက သင့်အား စစ်ဆေးစီရင်ရန် စွဲချက်တင်သည်။

(၂) ဒုတိယ သင်သည် ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့၊ အမှတ် ၄၊ အေဒီလမ်း၌ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ ရန်ကြီးအောင်နှင့်

မောင်စိန်တို့က ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် မန်းဘခိုင်ကို ရန်ကုန်မြို့၌ သတ်ဖြတ်လုပ်ကြံကြစေရန် အားပေး ကူညီပြုခဲ့သောကြောင့် ထိုသူတို့က သူတို့၏ တူညီသောရည်ရွယ်ချက် အရလည်းကောင်း၊ သင်၏ အားပေးကူညီမှုကြောင့် လည်းကောင်း၊ ပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သင်သည် အထူးခံရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိသော ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၃၀၂ နှင့် ပုဒ်မ ၁၀၉ တို့ ပူးတွဲရာတွင် အကျုံးဝင်သော ပြစ်မှုအရ ပြစ်ဒဏ်ကို ထိုက်သင့်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း အထူးခံရုံးက သင့်အား စစ်ဆေးစီရင်ရန် စွဲချက်တင်သည်။

စွဲချက်ကို တရားခံအား အထူးခံရုံးက ဖတ်ပြ၍ ရှင်းလင်းပြောပြသည်။ မည်သို့ ထုချေမည်လဲဟု ခံရုံးကမေးရာ ဦးစောက စွဲချက်အားလုံးကို ငြင်းဆိုခဲ့သည်။ စွဲဆိုသော ပြစ်မှုတစ်ခုကို မကျူးလွန်ခဲ့ပါဟုဆို၏။

ဒီဇင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ဦးစောက ကျမ်းကျိန်ဆို၍ သက်သေခံလေသည်။ ဦးစော၏ရှေ့နေ ကားတစ်ဘက်နက်က အဓိက စစ်မေး၏။ ဦးစောက-

“ကျွန်တော် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်၊ မေလ ၁၆ ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ ည ၇ နာရီ ၃၀ မိနစ်မှာ အုတ်ဖိုကိုင်းကြီးရွာမှာ အဖ ဦးဖိုးကြူ၊ အမိ ဒေါ်ပန်းတို့မှ ဖွားမြင်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော် နိုင်ငံရေးကို အနှစ် ၃၀ လုပ်ခဲ့ပါတယ်။ မျိုးချစ်ပါတီရဲ့ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ပါတယ်။ ဗြိတိသျှအစိုးရနဲ့ စကားပြောဆို စာချုပ်ချုပ်ဖို့ ဇန်နဝါရီလအတွင်းက လန်ဒန်ကိုသွားခဲ့တဲ့ ဗမာ့ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့မှာ ကျွန်တော် ပါပါတယ်။ အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်က ဦးအောင်ဆန်းပါ။

“ဗမာပြည် ပြန်လာတော့ ကျွန်တော်ဟာ မျိုးချစ်ပါတီကို ပြန်လည် စည်းရုံးဖို့ စိုင်းပြင်းခဲ့ပါတယ်။ နိုင်ငံရေးမှာ အကြမ်းဖက်ခြင်းကို ကျွန်တော် မလိုလားပါ။ ၁၉၄၆ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့မှာ ကျွန်တော် မော်တော်ကားနဲ့ သွားနေစဉ် သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်ခြင်းခံခဲ့ရပါတယ်။ ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက် နေ့မှာဖြစ်စေ၊ တခြားတစ်နေ့မှာဖြစ်စေ အတွင်းဝန်ရုံးမှာ အမှုဆောင်အဖွဲ့ကို လုပ်ကြံလိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော် လုံးဝမသိခဲ့ပါ။ သိရင်လည်း ဒီလိုအကြံအစည် မျိုးနဲ့ ကျွန်တော် ဘယ်နည်းနဲ့မှ ပတ်သက်ခဲ့မည် မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော့် မော်တော်ကားပစ္စည်းတို့ကို ဒီလိုအကြံအစည်မှာ သုံးစွဲခွင့်ကိုလည်း ပေးခဲ့မည် မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော့် နောက်လိုက်များကိုလည်း အကြမ်းဖက်မှု ပြုစေခဲ့မည် မဟုတ်ပါ။

“ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ မွန်းလွဲပိုင်းကတည်းက ကျွန်တော် အိပ်ရာထဲမှာ ဝမ်းနာမကျန်းမာဖြစ်ပြီး နေခဲ့ပါတယ်။ ၁၉ ရက်နေ့မှာလည်း အိပ်ရာထဲမှာပဲနေခဲ့ပါတယ်။ တစ်မနက်လုံး မထပါ။ ဧည့်သည်လာလို့ အိပ်ခန်းနဲ့ ကပ်နေတဲ့ ဧည့်ခန်းထဲကို တစ်ခါပဲ ခဏသွားရောက်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော်နဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီဝင်များအတွက်တော့ ကျွန်တော့်အိမ်ဟာ တံခါးမရှိပါ။ ကျွန်တော့်မှာ ဂျစ်ကားနှစ်စီးနဲ့ ဖိဒ်ဆန်ထရပ်ကားတစ်စီး ရှိပါတယ်။ တခြား မော်တော်ကားများလည်းရှိပါတယ်။ ကားတွေကို ကားရုံထဲမှာပဲ ထားပါတယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့ နိုင်ငံရေးတပည့်များ၊ အလုပ်သမားများဟာ အချိန်မရွေး ဒီကားများနဲ့ မော်တော်ဆိုင်ကယ်တစ်စီးစီကို သုံးခွင့်ရှိကြပါတယ်။ သူတို့ကိစ္စ ဘယ်ကိစ္စနဲ့မဆို သုံးနိုင်ပါတယ်။ ကားရုံထဲမှာ ဂျစ်ကားတွေထားရင် ကားဝင်တာ ထွက်တာကို ကျွန်တော့်ရဲ့အိမ်မှ မမြင်ရပါ။ ကြားလည်း မကြားနိုင်ပါ။ တစ်ခါတစ်ခါမှာ လူငယ်တွေ ဂျစ်ကားယူပြီး သွားကြတယ်ဆိုတာကို သူတို့သွားပြီး ၃၄ ရက်ကြာမှ သိရပါတယ်။ သူတို့ပြန်လာမှပဲ သိတာပါပဲ။ တစ်ခါတစ်ခါလည်း ဝင်းခြံထဲမှာ နေတဲ့လူတွေကိုတောင် ရက်ပေါင်းများစွာ မတွေ့ဆုံရပါ။

“ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့က ကျွန်တော့်ခြံထဲက ကားထွက်သွားတာ မကြားလိုက်ရပါ။ ဂျစ်ကားနဲ့ လူတချို့ပြန်လာကြတော့ ကျွန်တော်က ထွက်ပြီး ‘အောင်ပြီ’ လို့အော်တယ်။ သတ်ဖြတ်ခဲ့ကြတဲ့အကြောင်း ပြောဆိုကြတယ်ဆိုတာ မဟုတ်ပါ။ ဒီအမှုမှာ တရားခံ ပါနေကြသူများထဲက ဘယ်သူမှ အဲဒီမနက်က ကျွန်တော့်ထံ မလာပါ။ မပြောပါ။ ဘညွန့်လည်း မလာပါ။ နေ့ခင်း ၁၂ နာရီ လောက်မှ လုပ်ကြံမှုအကြောင်း တယ်လီဖုန်းနဲ့ ကြားရပါတယ်။

“တော်မီသေနတ် လေးလက်နဲ့ စတင်းသေနတ် တစ်လက်ကို ကျွန်တော့်အိမ်အနားက ရေကန်ထဲက ဘယ်လိုရတယ်ဆိုတာ သိပါတယ်။ ဒီလက်နက်တွေကို ကျွန်တော် ဘယ်တုန်းကမှ မပိုင်ဆိုင်ခဲ့ပါ။ လက်ဝယ် မထားခဲ့ပါ။ အိမ်မှာ ကျွန်တော့်လိုခြံရေးအတွက် လိုင်စင်နဲ့ ကိုင်ဆောင်တဲ့ လက်နက်များရှိပါတယ်။

“အိမ်မှာ လူဝင်လူထွက် မပြတ်ပါ။ အတည်တကျ အမြဲတည်းခိုနေကြတာမျိုးလည်း မဟုတ်ကြပါ။ ဝင်လိုက်ထွက်လိုက်ပါပဲ။ ဧည့်သည်လာရင်တော့ ကျွန်တော် သိတာပေါ့။ ဒါပေမယ့် နိုင်ငံရေးတပည့်များကျတော့ လာတာ သွားတာကို မှတ်မထားပါ။

“ဘညွန့်ဟာ ဇူလိုင်လ ၁၆၊ ၁၇ ရက်လောက်က သာယာဝတီကို နိုင်ငံရေးကိစ္စနဲ့ သွားမယ်ပြောပြီး ထွက်သွားပါတယ်။ သူနဲ့အတူ မောင်စိန်နဲ့

အချို့ပါသွားမယ်။ ဇူလိုင် ၂၀ ရက်၊ ၂၁ ရက်နေ့လောက်မှ ပြန်ရောက်မယ်လို့ ပြောသွားပါတယ်။ ကျွန်တော်က ဘညွန့်ကို ဘယ်နေ့အရောက်ပြန်လာပါလို့ မမှာပါ။

“ကျွန်တော့်ရဲ့ နောက်လိုက်တချို့ဟာ သစ္စာဆိုကြရပါတယ်။ ပါတီ လူကြီးပိုင်းက ဒီလိုဆိုစေမှ ကောင်းမယ်။ ဒါမှမဟုတ်ရင် တခြားပါတီများက သူလျှိုတွေ ဝင်လာလိမ့်မယ်လို့ ပြောကြပါတယ်။ ကျွန်တော်သိရသမျှ သူတို့ ဘာစာရွက်ကိုမှ လက်မှတ်မထိုးကြရပါ။ သစ္စာဆိုကြရတာကလည်း ပါတီရဲ့ မူဝါဒများကို စောင့်ထိန်းဖို့ပါ။

“ကျွန်တော့်ရဲ့ နောက်လိုက်များဟာ အကြမ်းဖက်ကြဖို့ ပြောဆိုသံ မကြားခဲ့ရဘူးပါ။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ မတ်လလောက်က ဘညွန့်က တော့ စကားစပ်ဖူးပါတယ်။ သူရယ်၊ နောက်တစ်ယောက်ရယ် ကျွန်တော့်ကို ပြောပြပါတယ်။ ကျွန်တော်ဟာ နိုင်ငံရေးမှာ ရပ်တည်ချင်ရင် ၁၉၄၇ ခု နိုင်ငံရေးနဲ့ ခေတ်မီမှလို့၊ ဖဆပလခေါင်းဆောင်များကို သုတ်သင်ရမယ်တဲ့။ ဗမာလို သုတ်သင်တယ်ဆိုတာ သတ်ဖြတ်တာပါ။ ကျွန်တော်က အနှစ် ၃၀ နိုင်ငံရေးလုပ်ခဲ့ရမှာ အတိုက်အခံတွေကတော့ ရှိခဲ့တာပါပဲ။ ဒါပေမယ့် သူတို့ကို သတ်ဖြတ်ပစ်ဖို့ အိပ်မက်တောင် မမက်ခဲ့ဘူး။ အတိုက်အခံတွေကို သတ်ဖြတ်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့တဲ့ နိုင်ငံရေးသမားတွေဟာ နောက်ဆုံးကျတော့ သူတို့ပဲ ပျက်စီးကြရ တာပဲ။ လူထုက နိုင်ငံရေးသမားတစ်ယောက်ဟာ အကြမ်းဖက်သမားဖြစ်တယ် လို့ သံသယရှိရင်ပဲ အဲဒီ နိုင်ငံရေးသမားကို ထောက်ခံကြတော့မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ ဖြေကြားလိုက်ပါတယ်။

“အဲဒီလို ရှင်းလင်းပြီး အကြမ်းဖက်တဲ့ နည်းလမ်းကို ကျွန်တော် မနှစ်မြို့ကြောင်း ပြောပြလိုက်လို့ သူတို့ ရပ်တန့်ကရပ်ကြပြီ အောက်မေ့ခဲ့ပါ တယ်။ သူတို့ဆက်ပြီး ကြံစည်ကြလိမ့်မယ်လို့ မထင်ခဲ့မိပါ။

“ဇွန်လထဲလောက်မှာ ဘညွန့်က နောက်တစ်ခါ စကား စ၊ ပါသေး တယ်။ ပါတီအကျိုးအတွက် အနုနည်းမရဘူး။ အကြမ်းဖက်မှပဲ သူပါတီထဲကို ဝင်လာတာ အိပ်နေဖို့ မဟုတ်ဘူးတဲ့။ ကျွန်တော်က ပြောပါတယ်။ သူ တကယ်ပြောနေတာဆိုရင် သူ့ကို ပါတီက ထုတ်ရလိမ့်မယ်လို့။ အဲဒီတော့မှ သူက အလကားပြောတာပါလို့ ရယ်မောပြီးပြောပါတယ်။ သူ လက်လျော့သွား ပြီလို့ ကျွန်တော်ထင်မိပြန်ပါတယ်”

ဦးစောက တရားလိုပြသက်သေ ဦးဘကလေးနှင့် ဦးစိန်မောင်တို့က မယုံကြည်ထိုက်ကြောင်း အကြောင်းပြ၍ ထွက်ဆို၏။ ထိုသက်သေ နှစ်ဦးသည်

‘သူရိယ’ သတင်းစာတိုက်တွင် လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသူများဖြစ်၍ အခင်ဖြစ်သော နံနက်က အတွင်းဝန်ရုံးမှ ဂျစ်ကားအမှတ် အာရ်ပီ ၁၈၁၄ ထွက်လာကြောင်း သတင်းပေးခဲ့ကြ၏။ ဦးစောက သူယူကန်ဒါနိုင်ငံမှ စစ်ပြီး၍ ဗမာပြည်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသောအခါ သူရိယတိုက် ဒါရိုက်တာတစ်ဦးအနေနှင့် ဦးဘကလေး၏ လုပ်ပုံကိုင်ပုံကို မကျေနပ်၍ အလုပ်မှရပ်စဲခဲ့ကြောင်း၊ “ဦးဘ ကလေး မရှိတော့ တိုက်မှာ ဦးစိန်မောင်က ဆက်ပြီး အလုပ်လုပ်ပါတယ်။ သူက တိုက်အတွင်းရေးတွေကို ဦးဘကလေးကို သတင်းပေးနေ တယ်ကြားရ လို့ သူ့ကိုလည်း အလုပ်ထွက်ရင်ကောင်းမယ်လို့ ပြောလိုက်ရပါတယ်။ ပြောတဲ့ အတိုင်းပဲ သူလည်း ထွက်သွားပါတယ်” ဟူ၍ ထွက်ဆိုသွားသည်။

ရှေ့နေချုပ်ဦးထွန်းဖြူက ဦးစောကို အသေးစိတ် ပြန်လှန်မေးသည်။ ဖြေကြားရာတွင် ဦးစောက-

“ကျွန်တော် ကျောင်းမှာ ၅ တန်းအောင်ပါတယ်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ်မှာ အောက်တန်းရှေ့နေစာမေးပွဲ အောင်ပါတယ်။ အဲဒီနှစ်မှာ အောက်တန်းရှေ့နေ စာမေးပွဲ နောက်ဆုံးကျင်းပခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော် နိုင်ငံရေးထဲဝင်တော့ ကျိစီဘီအေဝံသာနအဖွဲ့ကို ဝင်ပါတယ်။ အဲဒီအဖွဲ့ကြီး ကွဲသွားတော့ ‘၂၁ ဦး’ အဖွဲ့မှာပါပါတယ်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်မှာပါ။ ၁၉၃၆ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲများမတိုင်မီမှာ ၂၁ ဦးအဖွဲ့နဲ့ အခြားနိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းကြပြီး ‘ငါးပွင့်ဆိုင်အဖွဲ့’ ဖွဲ့ကြပါတယ်။ မျိုးချစ်ပါတီကို ၁၉၃၈ ခုနှစ်မှာ တည်ထောင်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်ကို မျိုးချစ်ပါတီက ပထမဆုံး ခေါင်းဆောင်အဖြစ် တင်မြှောက်ပါတယ်။ မျိုးချစ် ပါတီဟာ သီးခြားပါတီပါ။ ငါးပွင့်ဆိုင်နဲ့ မဆိုင်ပါ။ အဲဒီအချိန်လောက်ကျတော့ ငါးပွင့်ဆိုင်အဖွဲ့လည်း ကွဲပါပြီ။

“၁၉၂၇ ခုနှစ်လောက်မှာ ကျွန်တော် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကို ပထမဆုံးအကြိမ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရပါတယ်။ သာယာဝတီ တောင်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်က ဖြစ်ပါတယ်။ ဗမာပြည်နဲ့ အိန္ဒိယပြည်ခွဲရေး တွဲရေး ပြဿနာကို အခြေခံတဲ့ ရွေးကောက်ပွဲကြီးမှာ ကျွန်တော် သာယာဝတီ တောင်ပိုင်းကပဲ ယှဉ်ပြိုင်အရွေးခံပါတယ်။ သို့ပေမယ့် ရှုံးနိမ့်ခဲ့ပါတယ်။ နောက် ၁၀ လလောက်ကြာတော့ ဟင်္သာတမြောက်ပိုင်းမှ အရွေးခံရပါတယ်။ အဲဒီလိုအရွေးခံရတာ ဦးဘဖေကကူညီလို့ မဟုတ်ပါ။ ဦးဘဖေနဲ့ ကျွန်တော် အဲဒီအချိန်မှာ တစ်ပါတီတည်းပါ။ နိုင်ငံရေးမှာ သူက ကျွန်တော့်ဆရာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်ကို ကူညီခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော် နန်းရင်းဝန်ဖြစ်ပြီး လန်ဒန်သွားတဲ့ ၁၉၄၁ ခုနှစ်ထဲမှာ ဦးဘဖေကို ရန်ကုန်မှာ ကာကွယ်ရေး

အက်ဥပဒေအရ ဖမ်းဆီးတယ်လို့ ကြားရပါတယ်။ ဦးဘဖေကို ဖမ်းဆီးခြင်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကျွန်တော့်ကို မတိုင်ပင်ကြပါ”

ရှေ့နေချုပ်က ဦးစောသည် သစ္စာမဲ့သောသူ၊ ဆရာကိုပင် နိုင်ငံရေး အာဏာ လောဘကြောင့် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခဲ့သောသူဖြစ်သည်ဟု ဦးစော၏ နှုတ်မှ အဖြေထွက်သည်ကို သက်သေထုလို၍ ထိုသို့ မေးမြန်းခဲ့ဟန် တူလေသည်။

ဆက်လက်၍ ဦးစောက-

“စစ်အတွင်းက ကျွန်တော့်ကို ယူဂန်ဒါနိုင်ငံမှာ ဖမ်းဆီးထားခဲ့ပါတယ်။ ဘာကြောင့် ဖမ်းဆီးထားကြတယ်ဆိုတာ မသိပါ။ ရန်ကုန်ကို ပြန်ရောက်ပြီး ၁၉၄၆ ခု၊ မေလလောက်မှာ မျိုးချစ်ပါတီကို ပြန်ရောက်ပြီး ဖွဲ့စည်းဖို့ ကျွန်တော် ကြိုးပမ်းပါတယ်။ အဲဒီလထဲမှာ စည်းဝေးကြပြီး အမှုဆောင်ကော်မတီ ဖွဲ့ပါတယ်။ ကော်မတီမှာ ၁၉ ယောက်လောက် ပါဝင်ပါတယ်။ ၁၉၄၆ ခု၊ စက်တင်ဘာလမှာ ကျွန်တော် ဘုရင်ခံအမှုဆောင် အဖွဲ့ဝင်တစ်ယောက် ဖြစ်လာပါတယ်။ မေလက စက်တင်ဘာလအတွင်းမှာ အမှုဆောင်အဖွဲ့က တစ်ဦးတစ်ယောက် နုတ်ထွက်တယ်လို့ မမှတ်မိပါ။ ၁၉၄၆ ခု၊ စက်တင်ဘာလက ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင်လအတွင်းမှာတော့ ဦးအေးနဲ့ ဦးကျော်ခိုင်တို့ နုတ်ထွက်ကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့မှာ ဌာနချုပ် ၂ နေရာရှိပါတယ်။ ဖရေဇာလမ်း (အနော်ရထာလမ်း) သူရိယတိုက်နဲ့ မျက်နှာချင်းဆိုင်မှာ အထွေထွေဌာနချုပ်၊ ကျွန်တော်ရဲ့ အေဒီလမ်းကအိမ်မှာ ပါတီစည်းရုံးရေးရယ်လို့ ရှိခဲ့ပါတယ်။

“ကျွန်တော့်ကိုယ်ကျွန်တော် ဂဠုန်စစ်သူကြီးလို့ ဘွဲ့ခံတာ ၁၉၃၆ ခုနှစ်ထဲမှာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဂဠုန်ဦးစော အပျော်တမ်းတပ်ရဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပါ။ ယူဂန်ဒါကပြန်လာတော့ ပါတီကိုသာ အဓိကထားပြီး စည်းရုံးနေရလို့ ဂဠုန်တပ်ဖွဲ့ကို ပြန်ဖွဲ့နိုင်ခဲ့ပါ။ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ မတိုင်မီမှာလည်း ဂဠုန်တပ်ဖွဲ့ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရေးအတွက် ပါတီအမှုဆောင်များနဲ့ မဆွေးနွေးခဲ့ပါ။

ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ရဲတပ်ဖွဲ့က ဦးစောအိမ်ကိုဝိုင်းကြရာတွင် မှုံကြီးက ခုခံခဲ့၍ ပြန်လှန်ပစ်ခတ်ခြင်းခံရကာ လက်မောင်းတွင် ဒဏ်ရာရခဲ့လေသည်။ မှုံကြီးအကြောင်းကို ဦးစောက ဤသို့ပြောသည်။

“သူ့ကို ၁၉၄၇ ခု၊ မေလအတွင်းကမှ စတင်သိခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော် ဝင်းခြံထဲမှာလာပြီး တည်းခိုနေတာပါ။ ကျွန်တော်ရဲ့ အမှုထမ်းမဟုတ်ပါ။ သူ့ကို နေပါလို့ခေါ်ထားခြင်းလည်း မဟုတ်ပါ။ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့မှာ ကျွန်တော့်ကို

အိမ်က ဖမ်းခေါ်လာကြခါနီးကျမှ မှုံကြီးပစ်ခတ်ခံရလို့ လက်မောင်းမှာ ဒဏ်ရာရသွားတယ်လို့ ကြားခဲ့ရပါတယ်။ မှုံကြီးရော၊ ဘယ်သူ့ကိုမှ ဘာတာဝန်မျှ မပေးခဲ့ပါ။ သူတို့တွေ မေလ၊ ဇွန်လထဲမှာ လာကြ၊ တည်းခိုကြ၊ ဝင်လိုက်ထွက်လိုက် လုပ်နေကြတာပါပဲ”

“ကျွန်တော် ပြည်သိမ်းစီမံကိန်းဆိုတဲ့ စာတမ်းကို တွေ့မြင်ခဲ့ရပါတယ်။ ဘညွန့်က လာပြပါတယ်။ ကျွန်တော်က လုံးဝသဘောမတူပါ။ ဦးအောင်ဆန်းနဲ့ သူ့ရဲ့လုပ်ဖော်ကိုင်ဘက်များကို သတ်ဖြတ်ရုံနဲ့ သတ်တဲ့အဖွဲ့က အာဏာရမယ်မဟုတ်ကြောင်း ကျွန်တော်သိပါတယ်။ အောင်ဆန်း အက်တလီစာချုပ်အရ ရွေးကောက်ထားတဲ့ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ကလည်း ရှိနေပြီ။ ဦးအောင်ဆန်းတို့ မရှိကြရင် ကျန်တဲ့ခေါင်းဆောင်များက အစိုးရဖွဲ့မှာပေါ့” ဟု ထွက်ဆိုသွားသည်။

နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များသည် ပါတီဝင်များ၊ မိတ်ဆွေများကို အိမ်တွင် တံခါးမရှိ လက်ခံရသည်၊ ညှဉ်ခံရသည်ဆိုသည့်အချက်ကို ထင်ရှားစေအောင် ဦးစောအတွက် ဝတ်လုံမစွတာကားတစ်ဘက်နက်က ဒေါက်တာဘမော်နှင့် သခင်ဗစ်နီတို့ကို သက်သေတင်လေသည်။

ဒေါက်တာဘမော်က-

“ကျွန်တော် ဆင်းရဲသား ဝံသာနုပါတီခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၇ ရက်နေ့မှာ ရန်ကုန် ကျွန်တော့်ရဲ့အိမ်မှာ အဖမ်းခံခဲ့ရပါတယ်။ ဘာကြောင့် ဖမ်းတယ်မသိပါ။ ယခုထက်ထိ ဖမ်းထားပါတယ်။ ၁၉၃၂ ခုနှစ်ကတည်းက နိုင်ငံရေးလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ ဦးစောကို ကောင်းကောင်း သိပါတယ်။ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေနဲ့ အိမ်မှာ တံခါးမရှိ နောက်လိုက်များ၊ မိတ်ဆွေများကို လက်ခံရပါတယ်။ ဦးစောလည်း ဒီလိုလုပ်ခဲ့ရမှာပါပဲ။ ကိုယ်တိုင်တော့ မသိပါ။ စစ်အတွင်းက နိုင်ငံရေးပါတီတွေအားလုံး ပေါင်းခဲ့ပါတယ်။ ဦးစောရဲ့ ပါတီဟာ နိုင်ငံရေးမှာ အကြမ်းဖက်မယ်လို့ ယုံကြည်စရာ အကြောင်းမရှိပါ”

ရှေ့နေချုပ်က ပြန်လှန်မေးရာ ဒေါက်တာဘမော်က-

“ဦးစောရဲ့ပါတီဟာ အကြမ်းဖက်မယ် မထင်ပါလို့ ပြောရတာက သူ့ရဲ့ပါတီရဲ့ ကြေညာချက်များ၊ လုပ်ငန်းများကိုကြည့်ပြီး ပြောတာပါ။ မျိုးချစ်ပါတီမှာဂဠုန်တပ်ဖွဲ့ရှိခဲ့ပါတယ်။ တခြားပါတီများမှာလည်း အပျော်တမ်းတပ်ဖွဲ့များ ရှိကြပါတယ်။ ဂဠုန်တပ်သားများက ဝါးရင်းတုတ်များ ကိုင်ကြတာကိုတော့ မမြင်ခဲ့ဘူးပါ။ အရေးကြုံလို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကာကွယ်ရရင်တော့ ဂဠုန်တပ်သား

များဟာ ဝါးရင်းတုတ်ကို သုံးစွဲကြတယ်လို့ သတင်းစာများမှာ ဖတ်ခဲ့ရဖူးပါတယ်။ ကျွန်တော်ရဲ့နောက်လိုက်များ ကျွန်တော့်အိမ်ကိုလာကြရင် သူတို့ဘယ်သူတွေလဲ၊ ဘာအတွက်လာကြသလဲဆိုတာ ကျွန်တော်သိပါတယ်”ဟု ထွက်ဆိုခဲ့သည်။

သခင်ဗစိန်ကလည်း-

“ကျွန်တော် ၁၉၂၉ ခုနှစ်ကတည်းက နိုင်ငံရေး လုပ်ခဲ့ပါတယ်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးရဲ့ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့ နောက်လိုက်များ အိမ်ကို ဝင်လိုဝင်ထွက်လိုထွက်ပါပဲ။ ကျွန်တော် ကျောင်းသားဘဝကတည်းက ဦးစောကို သိခဲ့ပါတယ်။ သူက မျိုးချစ်ပါတီခေါင်းဆောင်ပါ။ မျိုးချစ်ပါတီဟာ တစ်ယူသန်ပါတီမျိုးမဟုတ်ပါ။ ပါလီမန်စနစ်ကိုလည်း လက်ခံတဲ့ပါတီပါ။ လူထုအစည်းအရုံးမျိုးလည်း မဟုတ်ပါ။ မျိုးချစ်ပါတီဟာ နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံများကို သတ်ဖြတ်မယ့်ပါတီမျိုးလို့ ထင်မှတ်ရန်အကြောင်းမရှိခဲ့ပါ။ ဦးစောဟာ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေနဲ့ အိမ်မှာ နောက်လိုက်များကို လက်ခံရပါတယ်။ မနှစ်က စက်တင်ဘာလထဲမှာ သူ့ကိုပစ်ခတ်ကြပြီးနောက် သူ့အိမ်တံခါးဝမှာ အစောင့်ထားတာ တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ အဲဒီလို အစောင့်ချထားပေမယ့် သူ့နောက်လိုက်များကိုတော့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် လက်ခံခဲ့တာပါပဲ။ သူ့အိမ်ဝင်းထဲမှာတော့ လူတွေ အမြဲများနေတာပါပဲ။ လန်ဒန်ကိုသွားရောက်ခဲ့တဲ့ ဦးအောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်တဲ့ ဗမာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့မှာ ကျွန်တော်လည်း ပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။ မစ္စတာအက်တလီနဲ့ ဦးအောင်ဆန်းတို့ သဘောတူ စာချုပ်ချုပ်ကြတာမှာ ကျွန်တော်နဲ့ ဦးစောမပါခဲ့ကြပါ။ ကျွန်တော် သဘောမတူကြကြောင်း မှတ်တမ်းရှိပါတယ်”

ရှေ့နေချုပ်က ပြန်လှန်မေးရာ သခင်ဗစိန်က-

“ကျွန်တော် မျိုးချစ်ပါတီမှာ မပါခဲ့ပါ။ မကြာမကြာ မျိုးချစ်ပါတီရဲ့ အတိုက်အခံ ဖြစ်ခဲ့ရပါတယ်။ ဦးစော ဘုရင်ခံအမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်နေတုန်း ကျွန်တော် သူ့အိမ်ကို ၃၂၄ ခေါက် ရောက်ဖူးပါတယ်။ သူနဲ့ ကျွန်တော် အတူတူလောက်ပဲ အမှုဆောင်အဖွဲ့က နုတ်ထွက်ခဲ့ကြပါတယ်။ ကျွန်တော်က နည်းနည်းစောပြီးထွက်တယ် ထင်ပါတယ်။ အဲဒီနောက်မှာလည်း ကျွန်တော် သူ့အိမ်ကို ၃၄ ခေါက် ရောက်ပါသေးတယ်။ နောက်ဆုံး ရောက်တာကတော့ ဦးအောင်ဆန်းတို့ လုပ်ကြံခြင်းမခံရမီ တစ်ပတ်လောက်ကပါ။ အဲဒီတုန်းက သူ့အိမ်မှာ လူတော်တော်များများ တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ ဘယ်သူတွေလဲဆိုတာတော့ မသိပါ။ ကျွန်တော်တို့ပါတီဟာ ပေါ်လစီကိစ္စတွေကို အစည်းအဝေးမှာ ဆွေးနွေးပြီး

ဆုံးဖြတ်ပါတယ်။ ပေါ်လစီမပါရင်လည်း အရေးကြီးတဲ့ကိစ္စဆိုရင် အစည်းအဝေးမှာ -တင်ပြပါတယ်။ ကျွန်တော့်အိမ်မှာတော့ ပါတီကိစ္စနဲ့ လာတဲ့ညည်းသည်၊ သူတို့ဘာသာလာပြီး တည်းခိုတဲ့ ညည်းသည်၊ ကျွန်တော်က တည်းခိုဖို့မိတ်ခေါ်လို့ တည်းခိုတဲ့ညည်းသည် အစုံရှိပါတယ်”

“မျိုးချစ်ပါတီမှာ ဂဠုန်တပ်ဖွဲ့ရှိပါတယ်။ ဂဠုန်တပ်သားတွေ ဝါးရင်းတုတ်ကိုင်တာ မတွေ့ခဲ့ဘူးပါ။ ၁၉၃၈ ခုနှစ်မှာ တို့ဗမာအစည်းအရုံး နှစ်ခြမ်းကွဲပါတယ်။ တစ်ဖွဲ့ကို သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းက ခေါင်းဆောင်ပြီး တစ်ဖွဲ့ကို ကျွန်တော်ခေါင်းဆောင်ပါတယ်။ ကျွန်တော် ဘုရင်ခံအမှုဆောင်အဖွဲ့က နုတ်ထွက်ပြီးနောက်မှာ လွတ်လပ်ရေးတပ်ပေါင်းစုဆိုပြီး တို့ဗမာအစည်းအရုံး မျိုးချစ်ပါတီ၊ မဟာဗမာပါတီ၊ သက်ပန်းရှိစိတ်အေနဲ့ ကရင်အဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းဖို့ ကြိုးပမ်းခဲ့ပါသေးတယ်။ ကြေညာစာတမ်းလည်း ထုတ်ခဲ့ပါတယ်။ တပ်ပေါင်းစုဖွဲ့ဖို့ မအောင်မြင်ခဲ့ပါ။ ဦးစောအိမ်ကို သွားတာလည်း အဲဒီကိစ္စပါပဲ။ တပ်ပေါင်းစုဟာ အာဏာလက်ရှိ ဖဆပလအဖွဲ့ကို အတိုက်အခံပြုဖို့ပါ”ဟူ၍ ဖြေကြားသွားသည်။

ထို့နောက် ဒီဇင်ဘာလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ရှေ့နေချုပ် ဦးထွန်းဖြူက အပြီးသတ် လျှောက်လဲသည်။ အမှုစစ်ဆေးခြင်း ပြီးဆုံးပြီဖြစ်၍ ၁၉၄၇ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် စီရင်ချက်ချမှတ်မည်ဟု ခုံရုံးကဆိုသည်။

စီရင်ချက်

ဤအထူး ရာဇဝတ်ခုံရုံး ရှေ့မှောက်သို့ မြန်မာနိုင်ငံ နန်းရင်းဝန် ဟောင်း ဦးစောနှင့်တကွ ဦးစောထံ၌ နေထိုင်ကြသော ဦးစော၏ တပည့်များ အနက်မှ တပည့် ၉ ယောက်ဖြစ်ကြသည့်မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်၊ ရန်ကြီးအောင်၊ သုခ၊ ခင်မောင်ရင်၊ မောင်နီ၊ မှုံကြီးနှင့် ဘညွန့်တို့ကို လွန်ခဲ့သော ဇူလိုင်လက အတွင်းဝန်များရုံး၌ ဖြစ်ပွားခဲ့သော လူအများအား လုပ်ကြံ သတ်ဖြတ်မှုများ ကျူးလွန်ရန်အတွက် ရာဇဝတ် မကင်းသည့် ပူးပေါင်း ကြံစည်မှုတွင် အတူပါဝင်သက်ဆိုင်သူများအဖြစ် တရားစွဲဆိုတင်ပို့သည်။ ထိုသူ များ အနက်မှ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်နှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့အပေါ်မှာ ကာယကံမြောက် လုပ်ကြံ သတ်ဖြတ်မှုများကို ကျူးလွန်ကြသူများ ဖြစ်ကြောင်း အဆိုပြုထားသည်။ ပထမတရားခံ ဦးစောအပါအဝင် အခြား တရားခံများ အပေါ်မှာ ပြစ်မှုကျူးလွန် ရန် အားပေးကူညီသူများ ဖြစ်ကြကြောင်း အဆိုပြုထားသည်။ နောက်ဆုံး ဖော်ပြထားသော ဘညွန့်ကိုမူ စည်းကမ်း ချက်များဖြင့် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ပေးပြီး အစိုးရသက်သေ (ဖော်ကောင်) အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန် ချထားပြီး ဖြစ်သည်။

လွန်ခဲ့သော ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက် နံနက် ၁၀ နာရီအချိန်လောက်မှာ အတွင်းဝန်များရုံး အဆောက်အဦ အနောက်ဘက်ဆောင်တွင်ရှိသည့် ဦးအောင်ဆန်း (ကွယ်လွန်သူ)၏ရုံးခန်း (သက်သေခံပစ္စည်း အမှတ် ၈ ပုံစံကိုကြည့်။) အတွင်း၌ ဦးအောင်ဆန်းက သဘာပတိ အဖြစ်ဆောင်ရွက်၍ ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင် ကောင်စီ အစည်းအဝေး ပြုလုပ်သည်။ ထိုအစည်းအဝေး၌ ဦးအောင်ဆန်းက ဒုတိယသဘာပတိအဖြစ် တက်ရောက်၍ အမှုဆောင်ကောင်စီလူကြီးများ ဖြစ်ကြ သော သခင်မြ၊ ဦးဘဝင်း၊ ဒီးဒုတ် ဦးဘချို၊ မစ္စတာရာဇတ်၊ မန်းဘခိုင်၊ ဦးမြ (ပျော်ဘွယ်)၊ ဦးအောင်ဇံဝေ (တရား လိုပြသက်သေ ၂)၊ ဦးဘဂျမ်း (တရားလိုပြသက်သေ ၃)နှင့် စော်ဘွားကြီး စောစံထွန်း*တို့ တက်ရောက်ကြ သည်။ ထိုရုံးခန်းအတွင်း တောင်ဘက်စွန်း၌ ဓာတ်ပုံများ (သက်သေခံအမှတ် ၈ နှင့် ဆ)တို့တွင် လည်းကောင်း၊ ပုံစံ (သက်သေခံအမှတ် ၈)တွင်လည်းကောင်း ပြသထားသည့်အတိုင်း ကောင်စီ အစည်းအဝေး စားပွဲခုံရှိသည်။ ဦးအောင်ဆန်း ၏ လက်ဝဲဘက်၌ ဦးဘဂျမ်း၊ ဦးအောင်ဇံဝေ၊ ဦးမြနှင့်စောစံထွန်း*တို့က နံရံကို ကျောပေးထိုင်ကြသည်။ ဦးအောင်ဆန်း၏ လက်ယာဘက်၌ သခင်မြ၊ မစ္စတာရာဇတ်၊ ဦးဘဝင်း၊ ဦးဘချိုနှင့် မန်းဘခိုင်တို့က နံရံကို ကျောပေး၍ ထိုင်ကြသည်။ စားပွဲခုံထိပ်တွင် ဦးအောင်ဆန်းက အလယ်၌ထိုင်၍ ဦးအောင်

* တရားရုံးစီရင်ချက်၌ ဝန်ကြီးစစ်ထွန်းကို စောစံထွန်းဟုသာ ရေးသားထားပါသည်။

အခန်း (၆)

စီရင်ချက်ချပြီ

ထို့နောက် ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့ အထူးခုံရုံးက စီရင်ချက် ချမှတ်ခဲ့သည်။ စာမျက်နှာ (၈၄)မျက်နှာ ရှည်လျားသော စီရင်ချက်ဖြစ်၍ ၂ နာရီ ကျော်မျှ နာယက ဦးကျော်မြင့်က ဖတ်ရသည်။ စီရင်ချက် အပြည့်အစုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

စီရင်ချက်

ရန်ကုန်မြို့၊ အထူးရာဇဝတ်ခုံရုံး
(အင်းစိန်မြို့တွင် ရုံးထိုင်သည်)

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ရာဇဝတ်မှုအမှတ် ၁

- ၁။ ဦးစော
- ၂။ မောင်စိုး
- ၃။ သက်နှင်း
- ၄။ မောင်စိန် (ခ) စိန်ကြီး (ခ) လှအောင်
- ၅။ ရန်ကြီးအောင် (ခ) လှထွန်း
- ၆။ သုခ
- ၇။ ခင်မောင်ရင်
- ၈။ မောင်နီ (ခ) ဘိုနီ (ဂ) ဂနီ
- ၉။ မှုံကြီး (ခ) မောင်မှုန်

ဘုရင်နှင့်

ဆန်း၏ လက်ဝဲဘက်၌ အမှုဆောင်ကောင်စီ အတွင်းဝန် ဦးရွှေဘော် (သက်သေ အဖြစ်မခေါ်)က ထိုင်သည်။ ဦးအောင်ဆန်း၏ လက်ယာဘက်၌ သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးဌာနမှ အတွင်းဝန် ဦးအုန်းမောင်က ထိုင်သည်။

နံနက် ၁၀ နာရီခွဲ အချိန်လောက်တွင် ကောင်စီအစည်းအဝေးထိုင်နေကြစဉ် အစီမံခန့်ခွဲရေး ယူနီဖောင်းများ ဝတ်ဆင်ထားကြ၍ ပခုံးများတွင် အမှတ် ၁၂ စစ်တပ်တံဆိပ် တပ်ဆင်ထားကြသော လူ ၄ ယောက်သည် မောင်းပြန်သေနတ်များ ကိုင်ဆောင်လျက် ကောင်စီအခန်းထဲသို့ အတင်းအဓမ္မ ဝင်ရောက်ကြပြီးလျှင် ယင်းတို့၏ ကျည်ဆန်ထိုးပြီး သေနတ်များနှင့် ကောင်စီ စားပွဲတွင်ရှိကြသော လူများကို ပစ်ခတ်ကြသည်။ စိတ်နှလုံး တုန်လှုပ် ချောက်ချားဖွယ်ရာ အလွန်အလွန်ဆိုးရွားသည့် ဤဖြစ်မှုကြီးကို ကျူးလွန်ကြပြီးနောက် ထိုလုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူ လူ ၄ ယောက်သည် အခန်းထဲမှထွက်ခွာပြီး ဗဟိုမုခ် ပေါက်သို့ဆင်းသည့် လှေကားမကြီးဆီသို့ အလျင် တဆောအသွားတွင် မစ္စတာရာဇော်၏ သက်တော်စောင့် မောင်ထွေးကို ယင်း၏ အခန်းအပြင်ဘက် ပုံစံ (သက်သေခံအမှတ် ဃ)တွင် င အမှတ်ဖြင့် ပြထားသောနေရာ၌ တွေ့ကြရာ ခုခံလိမ့်မည်အထင်နှင့် ထိုလက်နက်ကိုင် လူ ၄ ယောက်အနက်မှ တစ်ယောက်သောလူက မောင်ထွေးကို သေနတ်နှင့် ပစ်ချလိုက်သည်။ ထို့နောက် ထိုလူများသည် လှေကားအတိုင်း အပြေးဆင်းကြသည်။ အစီမံခန့်ခွဲရေး ယူနီဖောင်း ဝတ်ဆင်ထားသောလူ မောင်း၍ လှေကားရင်းမှာ စောင့်နေသော ဂျစ်ကားက ထိုလူ ၄ ယောက်ကို တင်ဆောင်ပြီး အတွင်းဝန်များရုံးဝန်းအတွင်းမှ စပတ်လမ်းဘက်သို့ အထွက်ဂိတ်ပေါက်မှ ထွက်သွားကြသည်။

ကောင်စီအခန်းအတွင်း သေနတ်သံများဖြင့် ပစ်ခတ်ခြင်းခံရရာ ဦးဒေ ခ်ဆန်း၊ သခင်မြ၊ ဦးဘဝင်း၊ မစ္စတာရာဇော်၊ မန်းဘခိုင်နှင့် ဦးအုန်းမောင်တို့မှာ ပွဲချင်းပြီး သေဆုံးကြရသည်။ ဦးဘချိုနှင့် စောစံထွန်းတို့ နှစ်ဦးစလုံးမှာ သေစေနိုင်လောက်သော ဒဏ်ရာများရရှိကြရာ ထိုဒဏ်ရာများကြောင့်ပင် ဆေးရုံကြီးသို့ ပို့ဆောင်ခြင်းခံရပြီးနောက် သေဆုံးရသည်။ ကောင်စီဝင်လူကြီး ၂ ဦးဖြစ်ကြသော ဦးအောင်ခင်ဝေ နှင့် ဦးမြ၊ ယင်းအပြင် ကောင်စီအတွင်းရေးမှူး ဦးရွှေဘော်တို့မှာ မိမိတို့ ကိုယ်ကာယများ၌ ထိခိုက်ဒဏ်ရာ လုံးဝမရရှိကြဘဲ လွတ်မြောက်သွားကြသည်။ ဦးဘဂျမ်းမှာမူ ညာဘက် လက်သူကြွယ်တွင် ကျည်ဆန်မှန်သည့်ဒဏ်ရာ ရရှိသည်။

လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ ထွက်ခွာသွားကြ ပြီးနောက် ကောင်စီ

အခန်းထဲသို့ဝင်၍ ကြောက်မက် ထိတ်လန့်ဖွယ်ရာဖြစ်သော အချင်းဖြစ်နေရာကို ကြည့် ရှုသည့် ပထမဆုံးလူမှာ ဦးအောင်ဆန်း၏ ရုံးခန်းမကြီး မြောက်ဘက်၌ ကပ်လျက်ရှိသော အပြင်အခန်းငယ်တွင် ရုံးဖွင့်၍ ဦးအောင်ဆန်း၏ အပါးတော် မြီအဖြစ် ထိုစဉ်အခါက ဆောင်ရွက်နေသည့် ဗိုလ်ထွန်းလှ (လိပြသက်သေ ၆) ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့ ရဲမင်းကြီး ဦးအောင်ချိန် (လိပြသက်သေ ၁)သည် အချင်းဖြစ် နေရာသို့ နောက်ထပ်ရောက်လာသည်။ ရဲမင်းကြီး ဦးအောင်ချိန်နှင့်အတူ ဦးဖိုးစိန် (လိပြသက်သေ ၁၈)နှင့် မစ္စတာ ပီကောဘဲလ် (လိပြသက်သေ ၅၉)တို့ ပါလာကြသည်။ အခန်းအတွင်း ကြမ်းပြင်တွင် မပစ်ရသေးသော ယမ်း တောင့်များ အပြည့်ထိုးထားသည့် စတင်းသေနတ် မဂ္ဂဇင်းတစ်ခု ရှိနေသည့်အပြင် ယမ်းတောင့် ခွဲများနှင့် ပစ်ပြီးကျည်ဆန်များ ပြန့်ကျဲလျက် ရှိနေကြသည်။ ရဲအရာရှိများက ယင်းပစ္စည်းများကို ကောက်ယူ စုဆောင်းကြသည်။ ထို့နောက် ယင်းပစ္စည်းများကို ချိပ်ပိတ်သံဖြူသေတ္တာငယ် (သက်သေခံ အမှတ် ၆) တွင်ထည့်လျက် ဦးသန်းဖေ (လိပြသက်သေ ၁၉)မှ တစ်ဆင့် ဗိုလ်တထောင်ရဲဌာန ဂတ်စာရေး မောင်အေးဖေ (လိပြသက်သေ ၆၈)ထံသို့ လုံခြုံစွာထားရန် အပ်နှံလိုက်သည်။

ထို့နေ့မှာပင် သေဆုံးမှုများနှင့် ဒဏ်ရာရသူများကို ဆေးရုံကြီးသို့ သယ်ယူပို့ဆောင်ပြီးနောက် ညွှန်ကြားချက်များအရ ဆောင်ရွက်ရသော ရဲအင်စပက်တော် ဦးလှဖေ (လိပြသက်သေ ၇၂)သည် နေ့လယ် ၁၂ နာရီခွဲ အချိန်တွင် ရာဇဝတ်မှု အချင်းဖြစ်နေရာသို့ လာရောက်၍ ဦးတင်အုံး (လိပြသက်သေ ၉)ရှေ့တွင် ထိုနေရာကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးရာ ပစ်ပြီး တော်မီသေနတ် ယမ်းတောင့်ခွဲ ၇ ခု၊ ပစ်ပြီးကျည်ဆန် ၃ ခု၊ ပစ်ပြီး စတင်းသေနတ် ယမ်းတောင့် ၁၄ ခု နှင့် ပစ်ပြီး ကျည်ဆန် ၁ ခုကို ထပ်မံတွေ့ရှိကောက်ယူသည်။ ထိုပစ္စည်းများကို ရှာဖွေပုံစံစာရင်း (သက်သေခံ အမှတ် ၈)တွင် ရေးသွင်းပြီး ချိပ်ပိတ်သံဖြူ သေတ္တာငယ် (သက်သေခံအမှတ် ၆-က)တွင်ထည့်၍ ဂတ်စာရေး (လိပြသက်သေ ၆၉)ထံသို့ အပ်နှံလိုက်သည်။

ထို့နေ့ မွန်းလွဲပိုင်းမှာပင် မစ္စတာဂျပ် (လိပြ သက်သေ ၅၃)ခေါင်း ဆောင်သော ရဲအဖွဲ့သည် ဦးစော (ပထမတရားခံ)၏ အိမ်နှင့်ဝင်းကိုဝိုင်းကြံ၍ ထိုနေရာတွင်ရှိကြသော လူများအားလုံးကို အချုပ်နှင့် ထားလိုက်သည်။ ဤရဲအဖွဲ့က ယင်းတို့၏ ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်နေကြစဉ် တရားခံမဲ့ကြီးက ပုံစံ (သက်သေခံ အမှတ် င)တွင် ဃ အမှတ်ဖြင့် ပြထားသော အိမ်တန်းလျားရှိ သူ၏အခန်းမှနေ၍ လက်နက်ကို အသုံးပြု ခုခံသောကြောင့် သေနတ်နှင့်

ပစ်လိုက်ရာ သူ၏လက်မောင်းကို သေနတ်ထိမှန်သွားသည်။ ထိုပစ္စည်းများကို ဖမ်းဆီးသိမ်းဆည်းယူစဉ်က မစ္စတာ ဆန့်ဆင်း (လိုပြသက်သေ ၂၇)ပြုလုပ်သော ရှာဖွေပုံစံစာရင်း (သက်သေခံ အမှတ် ၉)၌ဖော်ပြထားသော ဦးစော (ပထမတရားခံ)၏ အိမ်ထဲမှ သိမ်းယူဖမ်းဆီးသည့် ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတွင် ဦးစော (ပထမတရားခံ)ပိုင် လိုင်စင်ရ သေနတ်များဖြစ်ကြသော ၉ အယ်လ် အယ်မ်ဆပ် မရှင်း သေနတ် ၁ လက်နှင့် စတင်း သေနတ် ၁ လက်ပါဝင်သည်။ ဂျစ်ကား (သက်သေခံ အမှတ် ၂၆)ကိုလည်း ထိုနေ့ညနေမှာပင် ဖမ်းဆီးသိမ်းယူ၍ ရှာဖွေပုံစံစာရင်း (သက်သေခံအမှတ် ၂-၈)တွင် ဖော်ပြထားသည့် ဦးစော၏ အိမ်ထဲမှ ဖမ်းဆီး သိမ်းယူရရှိသော သေနတ်များနှင့် အခြားပစ္စည်းများကို တာဝန်ခံအရာရှိ ဦးမောင်မောင် (လိုပြသက်သေ ၂၉)က ရရှိကြောင်း ဝန်ခံလက်မှတ်ထိုးထားသည့် စာရင်း (သက်သေခံအမှတ် ထ)နှင့်အတူတကွ ရဲအုပ်မောင်သိန်း (လိုပြသက်သေ ၂၈)မှတစ်ဆင့် မြို့မအချုပ်ခန်းသို့ ထို့နေ့ညတွင် ပို့လိုက်သည်။

ထိုနေ့ည၌ ဦးစော (ပထမတရားခံ)၏အိမ်နှင့် ဝင်းနေရာတွင် လက်နက်ကိုင် အစောင့်များချထားလိုက်သည်။ နောက်နေ့တွင် ဦးစိုးရင်၏ အဖွဲ့က ထိုအိမ်ထဲနှင့် ဝင်းထဲမှာ ဆက်လက်ရှာဖွေကြသည်။ ထိုနေ့ မွန်းလွဲပိုင်းတွင် အိမ်အနီးရှိ ရေများထဲတွင်လည်းကောင်း၊ အိမ်၏ အရှေ့ဘက်ရှိ ဘုရားကျောင်းဆောင်အနီး ရေများထဲတွင်လည်းကောင်း တိုးချဲ့ ရှာဖွေကြသည်။ ပုံစံ (သက်သေခံအမှတ် ၄)တွင် အမှတ် ၅ နှင့် ညတိုပြင် ပြထားသော ရေအောက်ခြေ နေရာများမှ ၃၀၃ ရိုင်ဖယ်ယမ်းတောင့်သေတ္တာ ၈ ခု၊ တော်မီ သေနတ် ၄ လက် (သက်သေခံအမှတ် ၁၁၊ ၁၂၊ ၁၃ နှင့် ၁၄)နှင့် စတင်းသေနတ် ၁ လက် (သက်သေခံအမှတ် ၁၅)တို့ကို မြန်မာပြည် လက်နက်ကိုင် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသော သက်သေစိုးသိန်း (လိုပြသက်သေ ၂၄)နှင့် သက်သေ တင်မောင် (လိုပြသက်သေ ၂၅)တို့က တွေ့ရှိကြသည်။ ရှာဖွေပုံစံစာရင်း (သက်သေခံအမှတ် ၈)တွင် ထိုတွေ့ရှိရသော ပစ္စည်းများကို နည်းလမ်းတကျ ရေးသွင်းဖော်ပြထားသည်။ ထို့နောက်ဆိုခဲ့သည့် သေနတ် ၅ လက်နှင့် ယမ်းတောင့်သေတ္တာများကို မစ္စတာဂျပ်က မြို့မအချုပ်ခန်းသို့သယ်ယူ၍ ဦးမောင်မောင်ထံသို့ လွှဲအပ်ရာ ဦးမောင်မောင်က (သက်သေခံအမှတ် ၈) ၌ ထိုပစ္စည်းများကို လက်ခံရရှိကြောင်း ဝန်ခံလက်မှတ် ရေးထိုးလိုက်သည်။

နောက်နေ့ (ဇူလိုင်လ ၂၁ ရက်)တွင် မစ္စတာဂျပ်က ဆိုခဲ့သော သေနတ်များနှင့် ယခင်ညက အပ်နှံထားသော သေနတ် ၂ လက်ကိုပါ

ထုတ်ယူ၍ ရဲအင်စပက်တော် မစ္စတာဆန့်ဆင်းမှတစ်ဆင့် ထို ပစ္စည်းများကို ဦးလှဘော် (လိုပြသက်သေ ၃၀)ထံသို့ ယင်း၏ပါရဂူအဖြစ် စမ်းသပ်စစ်ဆေးခြင်း ပြုလုပ်ရန်အတွက် စာတစ်စောင် (သက်သေခံအမှတ် တ)နှင့် ပို့လိုက်သည်။ ထိုအခါမှပင် မစ္စတာဆန့်ဆင်းက ဦးစိုးရင်ထံမှ ယင်းရရှိထားသော ယမ်းတောင့်ခွံ ၂ ခု (သက်သေခံအမှတ် ၆-ဆ)ကို ဦးလှဘော်ထံသို့ ပို့လိုက်သည်။ ထိုသေနတ်များ ရရှိပြီးနောက် ဦးလှဘော်သည် ဗိုလ်တထောင် ရဲဌာနသို့ သွား၍ ဂတ်စာရေးထံမှ ကောင်စီခန်းမအတွင်း၌ တွေ့ရှိရဆောင်းထားသော ယမ်းတောင့်ခွံများ၊ ပစ်ပြီးကျည်ဆန်များနှင့် မပစ်ရသေးသော ၉ အယ်မ်အယ်မ် ယမ်းတောင့်များ ပါရှိသော သံဖြူသေတ္တာငယ် (သက်သေခံအမှတ် ၆ နှင့် ၆-က)တို့ကို ရယူပြီးလျှင် ဇူလိုင်လ ၂၂ ရက်နေ့၌ ကောင်စီခန်းမ၏ ထရပ်များ၊ ကြမ်းပြင်နှင့် ပရိဘောဂများကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးသည်။ မိမိ၏အမိန့်အရ ရိုက်ယူသော ဓာတ်ပုံ (သက်သေခံအမှတ် တ နှင့် ဆ)တွင် ပြထားသော ကျည်ဆန်ထိမှန်ရာ ၄၁ ခု ရှိကြောင်းကို ဦးလှဘော်က မှတ်ချက်ရေးသားသည်။ ဇူလိုင်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် အသတ်ခံရသူများ၏ ကိုယ်ကာယများမှ ပြန်တွေ့ရရှိသော ပစ်ပြီးကျည်ဆန်များ (သက်သေခံ အမှတ် ၆-ဂ၊ ၆-င နှင့် ၆-စ) ကို ရဲအင်စပက်တော် ဦးလှဖေထံမှ ဦးလှဘော်က ရရှိသည်။

ဇူလိုင်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ဦးလှဖေ ဆောင်ရွက်နေရသော အမှုစုံ ထောက် စစ်ဆေးခြင်း ဝတ္တရားကို ဦးသိန်းအုန်း (လိုပြသက်သေ ၄၉)သို့ လွှဲအပ်လိုက်သည်။ ဇူလိုင်လ ၂၃ ရက်နေ့ သို့မဟုတ် ဇူလိုင်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ကျောဘက် အဖုံးအပေါ်၌ ကားနံပါတ် RC 1814 ဟု မှတ်သားထားသည့် ဘဏ်ငွေသွင်းဖြတ်ပိုင်းစာအုပ်ငယ် (သက်သေခံအမှတ်-က) ကို ဦးအောင်ချိန်က ရရှိသည်။ ဦးစော၏အိမ်ကို ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့၌ စောင့်ကြည့်ရန် ချထားသော လျှို့ဝှက်စောင့်ကြည့်သူများ၏ အစီရင်ခံစာများ ဖြစ်သည်ဟူသော စာအိတ်တွင်းပါစာများ (သက်သေခံ အမှတ် ၁-၁၊ ၁-၂ နှင့် ၁-၃)နှင့်အတူ စာတစ်စောင် (သက်သေခံအမှတ် ၁)ကိုပါ စီအိုင်ဒီ ဒုတိယရဲချုပ် ဦးထွန်းလှအောင်ထံမှ ဦးအောင်ချိန်က ဇူလိုင်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ထပ်မံရရှိသည်။ မောင်ရှိန် (ခေါ်) ရိန်ကလေး (လိုပြသက်သေ ၂၁)၊ ရန်ကြီး နိုင်နှင့် တင်ရွှေ (သက်သေအဖြစ် မခေါ်)တို့က ရဲအဖွဲ့နှင့် လိုက်ပါသွားကြသည်။ ထိုနေရာ၌ မောင်ရှိန်က ပြာပုံ တစ်ခုကိုညွှန်ပြရာ ယင်းပြာပုံမှ မီးကျွမ်း မလောင်သေးသော လုံချည်စ (သက်သေခံအမှတ် ဂ-က)ကို ပြန်၍ ရရှိသည်။ ရန်ကြီးအောင်က ဘုရားကျောင်းဆောင်အနီးရေထဲတစ်နေရာကိုညွှန်ပြရာ ယင်း

နေရာမှ အစိမ်းရောင် ဦးထုပ်ပျော့ ၅ ခုနှင့် အုတ်တစ်ချပ် (သက်သေခံ အမှတ် ၄)တို့ကို ဆယ်ယူရရှိသည်။ မောင်တင်ရွှေက ရေအိုင်ထဲတစ်နေရာ ကိုညွှန်ပြရာ ယင်းနေရာမှ နံပါတ် အာရ်အေ ၃၁၂၃ ပါရှိသော မော်တော်ကား နံပါတ်ပြား တစ်ချပ် (သက်သေခံအမှတ် ၁-က)ကို တွေ့ရှိသည်။ နောက်တစ်နေ့ (ဇူလိုင်လ ၃၀ ရက်)တွင် ဦးစော၏ အစေခံ စိန်မောင် (သက်သေအဖြစ် မခေါ်)က ဦးစော၏ မီးဖိုဆောင်အတွင်း မီးဖိုနေရာတွင် မီးကျွမ်းလောင် ထားသည့် အဝတ်ပုံတစ်ခုကို ညွှန်ပြရာ ယင်းနေရာမှ တစ်ပိုင်း မီးကျွမ်းလောင် ပြီးဖြစ်သော အမှတ် ၁၂ စစ်တပ် ပခုံးတပ် စစ်တံဆိပ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု (သက်သေခံအမှတ် ၂၄)ကို ကောက်ယူရရှိသည်။ ဇူလိုင်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် တရားခံ ခင်မောင်ရင်က ဦးစော၏အိမ်ခန်းတွင်းရှိ ဗီရိုမှ အဖြူရောင် သုတ်ဆေး နှင့် အဝါရောင်သုတ်ဆေး သံဘူး ၂ ခုနှင့် စုတ်တံ (သက်သေခံအမှတ် ၂၅)ကို ထုတ်ပေးသည်။ အင်းစိန်မှ ရာဇဝတ်တရားသူကြီး ဦးဘကြိုင် (လိုပြသက်သေ ၃၃) ရှေ့မှောက်တွင် ဆိုခဲ့သော ပစ္စည်းများကို တွေ့ရှိ ဖမ်းဆီး သိမ်းယူသည်။ ယင်းရာဇဝတ် တရားသူကြီးက ရှာဖွေပုံစံစာရင်းများ (သက်သေ ခံ အမှတ် ၂-ကနှင့် ၂-ဂ)တွင် နည်းလမ်းတကျ သက်သေအဖြစ် လက်မှတ် ရေးထိုးထားသည်။

ဆိုခဲ့သော သက်သေခံပစ္စည်းများကို တွေ့ရှိပြီး နောက်နေ့ (ဩဂုတ် လ ၁ ရက်နေ့)၌ ရန်ကုန်မြို့၊ ထိုစဉ်အခါက ပဉ္စမရာဘက် ရာဇဝတ် တရား သူကြီးဖြစ်သူ ဦးလှကျော် (လိုပြသက်သေ ၃၆)ရှေ့မှောက်တွင် အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)က ဖြောင့်ချက် (သက်သေခံအမှတ် ၂၁)ကိုပေးသည်။ ဩဂုတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် ထိုရာဇဝတ်တရားသူကြီး၏ ရှေ့မှောက်၌ပင် တရားခံရန်ကြီးအောင်နှင့် တရားခံသူစ တို့က ဖြောင့်ချက်များ (သက်သေခံအမှတ် မ နှင့် မ-၁) ကို ပေးကြသည်။ ထို့နောက် တနင်္ဂနွေနေ့ ကြားခံနေသောကြောင့် ဩဂုတ်လ ၄ ရက် တနင်္လာနေ့တွင် တရားခံမောင်စိန်က သက်သေခံအမှတ် မ-၂ တွင် ရေးမှတ်သွင်းထားသည့်အတိုင်း ဖြောင့်ချက်ကို ပေးသည်။ ပထမ တရားခံဦးစော၏ အိမ်ဝင်းထဲတွင် တွေ့ရှိဖမ်းဆီးခံရသူများအထဲ ပါဝင်အဖမ်းခံ ရသူ တစ်ဦးဖြစ်သော ထွန်းရှိန် (သက်သေအဖြစ်မခေါ်)က ထိုနေ့ (ဩဂုတ် ၄ ရက်)မှာပင် ပထမတရားခံ၏ အိမ်အနီး ရေအိုင်ထဲတစ်နေရာကို ညွှန်ပြရာ ရင်း နေရာမှ ဆေးအဝါရောင်နှင့် ရေးထားသည့် နံပါတ် အာရ်တီ ၉၈၃၁ ပါသော မော်တော်ကားနံပါတ်ပြား (သက်သေခံအမှတ် ၅-ဃ)ကို ရေငုပ်ရှာဖွေ သူ ပတ်စကား (လိုပြသက်သေ ၄၆)က ဆယ်ယူရရှိသည်။ ရာဇဝတ်တရား

သူကြီး ဦးဘကြိုင်မှာ ထပ်မံ၍ ထိုအခါ၌ ရောက်ရှိနေပြီး ရှာဖွေပုံစံစာရင်း (သက်သေခံ အမှတ် ၂-ဃ)ကို သက်သေအဖြစ် လက်မှတ်ရေးထိုးသည်။

ဩဂုတ်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ဦးလှကျော်၏ရှေ့မှောက်၌ တရားခံမောင်နီ က ဖြောင့်ချက်ပေးသည်။ ထိုနေ့မှာပင် တရားခံ ရန်ကြီးအောင်က ရေအိုင်ထဲ တစ်နေရာကို ညွှန်ပြရာ ယင်းနေရာမှ နံပါတ်အာရ်အေ ၃၁၂၂ ပါသော နံပါတ်ပြား (သက်သေခံအမှတ် ၅-ဂ)ကို ရေငုပ်ရှာဖွေသူ ပတ်စကားက ဆယ်ယူရရှိသည်။ ရှာဖွေပုံစံစာရင်း (သက်သေခံအမှတ် ၂၄)ကို ရာဇဝတ် တရားသူကြီး သက်သေအဖြစ် လက်မှတ်ရေးထိုးသည်။

ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့၌ တရားခံခင်မောင်ရင်၏ ဖြောင့်ချက်ကို ထို ရာဇဝတ်တရားသူကြီးကပင် (သက်သေခံအမှတ် မ-၄ တွင်ပါရှိသည့်အတိုင်း) ရေးမှတ်သည်။ စစ်ဗိုလ်ကလေး ကူလ်ဆန် (လိုပြသက်သေ ၃၂)က ယင်း၏ တပည့်များဖြစ်ကြသော စစ်သားဂျစ်ဆင်း (လိုပြသက်သေ ၃၃)နှင့် ဘင်ရီးကပ် ဂျီပီ (လိုပြသက်သေ ၃၄)တို့နှင့်အတူ တရားခံဦးစော၏ အိမ်အနီးတစ်ဝိုက်ရှိ ရေအိုင်အောက်တွင် ဩဂုတ်လ ၅ ရက်နေ့မှစ၍ ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့ ထပ်မံရှာဖွေရာ တစ်ဖက်တွင် ဆေးဝါနှင့်ရေးထားသော နံပါတ် အာရ်စီ ၁၈၁၄ ပါရှိ၍ အခြားတစ်ဖက်တွင် အာရ်တီ ၄၁၄၀ ပါရှိသော နံပါတ်ပြား (သက်သေခံအမှတ် ၁)ကို တွေ့ရှိသည်။ သက်ဆိုင်ရာ ရှာဖွေပုံစံစာရင်း (သက်သေခံအမှတ် ၂-စ)ကို ထိုရာဇဝတ် တရားသူကြီးကပင် သက်သေအဖြစ် လက်မှတ်ရေးထိုးသည်။

ထိုအတောအတွင်း ဩဂုတ်လ ၈ ရက်နေ့ နံနက် ရန်ကုန်မြို့မ အချုပ်ခန်းတွင် လူစီတန်းပြရာ ဦးထင်ဘော် (လိုပြသက်သေ ၁၂)က မှုခင်းအချင်းဖြစ် နံနက်တွင် အတွင်းဝန်များရုံး၏ အနောက်ဘက်ဆောင်ရှိ ဝရန်တာအတိုင်း လမ်းလျှောက်သွားကြ၍ သေနတ်များ ပစ်ခတ်မှု မဖြစ်ပွားမီ ကလေးတွင် ကောင်စီအခန်းထဲသို့ ဝင်သွားကြသည်ကို မိမိမြင်လိုက်ရသော သေနတ်ကိုင် လူ ၄ ယောက်အနက်မှ တစ်ယောက်မှာ ဤလူ ဖြစ်ပါသည်ဟု တရားခံမောင်ဖိုးကို ဆွဲပြသည်။ ဦးအောင်ဆန်း၏ ရုံးခန်းတံခါးတွင် စောင့်ရသော မင်းစေ မောင်သောင်းစိန် (လိုပြသက်သေ ၁၄)က ထိုသေနတ်ကိုင် လူ ၄ ယောက်အနက်မှ အခြားတစ်ယောက်မှာ ဤလူဖြစ်ပါသည်ဟု သက်နှင်းကို ဆွဲပြသည်။ ဦးထင်ဘော်နှင့် မောင်သန်း (လိုပြ သက်သေ ၁၅)တို့က လုပ်ကြံ ပစ်သတ်သူ ၄ ယောက် အနက်မှ အခြားတစ်ယောက်မှာလည်း ဤလူဖြစ်ပါ သည်ဟု ရန်ကြီးအောင်ကို ဆွဲပြသည်။ မောင်အုန်း (လိုပြသက်သေ ၁၆)နှင့်

မောင်ထွေး (လိုပြသက်သေ ၁၇)တို့က ဂျစ်ကားမောင်းသူ တရားခံ သုခကိုဆွဲပြ သည်။ ရန်ကုန်မြို့ ရာဇဝတ်တရားသူကြီးတစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးအောင်ချိန် (လိုပြသက် သေ ၃၅)က လူစီတန်းပြရာ ကြီးကြပ် အုပ်ချုပ်သူ အရာရှိအဖြစ် ဆောင်ရွက် လျက် လူစီတန်းပြခြင်း မှတ်တမ်းများ (သက်သေခံအမှတ် ၁၁မှ ၁၁-၄ အထိ)ကို နည်းလမ်းတကျ ရေးသား၍ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည်။

ဩဂုတ်လ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့ဆိုဆန်ထရပ် ကား (သက်သေခံအမှတ် ၂၈)ကို ရှာဖွေပုံစံစာရင်း (သက်သေခံအမှတ် ၂-၂)တွင် ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း ဦးစော၏ မော်တော်ကားရုံထဲမှ ဖမ်းဆီးသည်။ ဦးဘအေး (လိုပြ သက်သေ ၄၈)ထံမှ စန်တော့ရှ်ကူမာ* ဆိုသူထံသို့ ရောင်းထားပြီးဖြစ်သော အစစ်အမှန် နံပါတ်အာရ်စီ ၁၈၁၄ ပါသည့် ဂျစ်ကားကို ယင်းနေ့မှာပင် စန်တော့ရှ်ကူမာထံမှ ဖမ်းဆီး သည်။ ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ဦးစောအိမ်၏ ဆင်ဝင်အနီး၌ရှိနေသော နံပါတ် ဂျီအယ်နီအယ်လ် ၁၆၇ ပါ အမိုးမရှိသည့် တတိယဂျစ်ကား (သက်သေ ခံအမှတ် ၂၇) ကို ရှာဖွေပုံစံစာရင်း (သက်သေခံ အမှတ် ၂-၄)၌ ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဖမ်းဆီးသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၀ ရက်နေ့စွဲပါ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ အမိန့်ကြော်ငြာစာအရ ယင်း နေ့ရက်မှာပင် ဤအထူးရာဇဝတ် ခုံရုံးကိုဖွဲ့စည်း တည်ထောင်သည်။ တရားခံများအပေါ် ယခု စွပ်စွဲထားသော ရာဇဝတ်ပြစ်မှု များကို စစ်ဆေးစီရင်ရန် ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးကို ၁၉၄၇ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့စွဲပါ ထိုတရားရေးဌာန အမိန့်ကြော်ငြာစာအားဖြင့် အာဏာ အပ်နှင်းသည်။ စက်တင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်) အပါအဝင် တရားခံ ၁၀ ယောက်တို့အပေါ် စွဲဆိုမှုကို ဤခုံရုံး ရှေ့မှောက်သို့ တင်သွင်းသည်။

ဦးအောင်ဆန်းနှင့် ယင်း၏ လုပ်ဖော်ဆောင်ဖက်ဖြစ်ကြသော အမှုဆောင်ကောင်စီဝင်များကို ကောင်စီအခန်းအတွင်း၌ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ရန် ရာဇဝတ်မကင်းသည့် ပူးပေါင်းကြံစည်မှုတွင် တရားခံများ ပါဝင်ကျူးလွန်ကြ ကြောင်း၊ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ် ခြင်းများကို ပြုလုပ်ကြသော တရားခံ ၄ ယောက်မှာ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်နှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့ ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုတရားခံ ၄ ယောက်သည် ဦးစောပိုင် ဂျစ်ကားကို အသုံးပြုကြကြောင်း၊ ထိုဂျစ်ကားကို သုခက မောင်းပေးကြောင်း၊ ယင်းနံပါတ်မှာ ဦးဘအေး ထိုစဉ်အခါကပိုင်သော မော်တော်ယာဉ်နှင့် အမှန်ဆိုင်သော နံပါတ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုနေ့နံနက်၌ အစည်း အဝေးပြုလုပ်ဖြစ်ကြောင်းကို ခင်မောင်ရင်က ထောက်လှမ်းရရှိ၍ ထိုအကြောင်း

* Santosh Kuma

ကို ခင်မောင်ရင်က အမိန့်ပေးသော ကာဝိဖြစ်သူ ဦးစောထံသို့ သတင်းပို့ကြောင်း၊ အသတ်ခံရမည့်သူများ ကောင်စီအခန်းထဲတွင် ရှိကြကြောင်းကို လူသတ်သမား များအား အချက်ပြရန်အတွက် မှုံကြီးကို ကောင်စီခန်းအပြင်ဘက်၌ နေရာချ ထားကြောင်း၊ လူသတ်သမားများ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ရေးကို တားဆီးရန် အားထုတ်မှု တစ်စုံတစ်ရာ ရှိခဲ့သော် ထိုသို့မပြုလုပ်နိုင်အောင် မောင်နီက ပိမိ၏ လက်နက်ကို အသုံးပြု၍ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ပေးရန်အတွက် မောင်နီကို အတွင်းဝန်များရုံး အထွက်ဂိတ်ပေါက်တွင် နေရာချထားကြောင်း၊ ခင်မောင်ရင်၊ မောင်နီ၊ မှုံကြီးနှင့် ဘညွန့်တို့မှာ မိမိတို့အား ဦးစောက တာဝန်အသီးသီး ချပေးထားသော အလုပ်များကို ဆောင်ရွက်ရန် ဦးစောပိုင် ဖွဲ့ဆိုဆန်ထရပ်ကား (သက်သေခံအမှတ် ၂၈)ကို အသုံးပြုကြကြောင်း၊ ထိုစဉ်အခါက ယင်းထရပ်ကား ၌ လိမ်လည်သော နံပါတ် အာရ်အေ ၃၁၂၃ ကို တပ်ထားကြောင်း၊ ထိုပြင် ယင်းနံပါတ်မှာ ရန်ကုန်မြို့ ၁၂၃ လမ်း၊ အမှတ် ၈၉ ၌ နေထိုင်သော ဒေါ်အမာဂျန် ဆိုသူပိုင်ဆိုင် မော်တော်ဘတ်စ်ကားနှင့် အမှန်ဆိုင်သည့် နံပါတ်ဖြစ်ကြောင်း တို့ကို ဤအမှုတွင် ထင်ရှားပြရန် တရားလိုဘက်က ကြိုးစားအားထုတ်လေ သည်။

ရှေးဦးစွာ ဖော်ပြလိုသည်မှာ လုပ်ကြံ သတ် ဖြတ်ခြင်းများမပြုခင် မကြာမြင့်မီအချိန်က ကေနီမုချ ဖြစ်ခဲ့ပြီးသော အဖြစ်အပျက်များ၊ တနည်းဆို သော် အစိုးရ လက်နက်တိုက်နှင့် စစ်တပ်လက်နက်တိုက်မှ အရေအတွက် အားဖြင့် အတော်အတန်များပြားလှသော လက်နက်များနှင့် ယမ်းတောင့်များကို ခိုးယူ ခြင်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တရားခံများ၏ ဖြောင့်ချက်များတွင် ပါရှိသည့် ထုတ်ဖော်ထွက်ဆိုချက်များမှအပ သက်သေခံချက် တစ်စုံတစ်ရာကို ဤခုံရုံးရှေ့ သို့ တင်ပြရန် တရားလိုဘက်ကို ခွင့်ပြုခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သည့် လှုပ်ရှားမှုများကို ဤအမှုတွင် တရားခံဖြစ်နေကြသူများသည် ယခင်အခါက တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ပါဝင်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြရာမှ အပြီးသတ် အမြင့်ဆုံးအဆင့်အနေနှင့် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့မှာ သေကြေပျက်စီး ပူဆွေး ဒုက္ခရောက်စေသော အဖြစ်အပျက်များကို ဖြစ်ပွားစေလိုက်ကြသည်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြရန် အခွင့်အရေးကို တရားလိုဘက်မှ လက်လွတ်ခံရကြောင်း ပေါ်လွင်လျက်ရှိနေသည်။ သွယ်ဝိုက်ဆက်စပ်သည့် အကြောင်းခြင်းရာ နောက်ခံ (နောက်ကြောင်းရာဇဝင်)နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထင်ရှားပြရန်ကိစ္စရပ်တွင် တရားလို ဘက်ကို ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အခွင့်အရေး ကန့်သတ်ထားခြင်းမှာ လိုအပ်သည် ဖြစ်ကြောင်းလည်း ပေါ်လွင်ချေမည်။ အကြောင်းကိုဆိုသော် ဤအမှုတွင်

ထင်ရှားပြသည် အမှုအဖြစ်အပျက် အကြောင်းခြင်းရာများကို ထောက်ရှုဆင်ခြင် ရာ၌လည်းကောင်း၊ ဤအမှုတွင် တင်ပြသည့် အပြစ်ရှိသည်၊ အပြစ်မရှိသည် ဟူသော ငြင်းချက်များကို ဆိုခဲ့သည့် အမှုအဖြစ်အပျက် အကြောင်းချင်းရာများ က အကျိုးသက်ရောက်စေခြင်းကို ထောက်ရှုဆင်ခြင်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ဤခုံရုံးက ဤအမှု စွဲချက်များတွင် ပါဝင်သက်ဆိုင်နေကြသူများအား ယင်းတို့ ၏ အကျိုးကို ထိခိုက်နစ်နာစေနိုင်သည့် အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက် ပေးသင့်သည် ဖြစ်သောကြောင့်ပင်တည်း။

ဤအမှုတွင်ပါရှိသည့် တရားခံအားလုံးအပေါ်၌ ကျမ်းကျိန်သက်သေခံ ချက်၏ အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သောအပိုင်းကို အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)၏ သက်သေခံချက်တွင် တွေ့ရှိရသည်။ ထိုတရားခံတစ်ဦးစီအပေါ် အပြစ်ရှိခြင်းကို အကဲဖြတ်ရာတွင် ဆိုခဲ့သည့်အရေးအကြီးဆုံး သက်သေခံချက် အပိုင်းကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ခြင်းမပြုမီ ဖော်ကောင်ဘညွန့်၏ ခရေစတုတွင်းကျ ထွက်ဆိုချက်ကို နှိုက်ချွတ် စစ်ဆေးရန်လည်းကောင်း၊ ထိုထွက်ဆိုချက်ကို ထုံး တမ်းစဉ်လာအတိုင်း ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဝေဖန်ရန်လည်းကောင်း လိုပေသည်။ ဘညွန့်သည် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ၉ တန်းအထိ ပညာသင်ခဲ့သည်။ မင်းလှမြို့၊ မြို့နယ် တရားမရုံးတွင် ရှေ့ဖတ်စာရေးအဖြစ် ၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ အထိ ဘညွန့် အလုပ်လုပ်ခဲ့သည်။ တိုင်းပြည်၏ နိုင်ငံရေးတွင် ဘညွန့် စိတ် ဝင်စားခြင်း အလွန်ထက်သန်သည်။ လွန်ခဲ့သော ဖေဖော်ဝါရီလ အတွင်း လောကီက ဦးစောလာရောက်၍ ဘညွန့်၏ နေရပ်တွင် နိုင်ငံရေး အစည်းအဝေး လုပ်သည်။ ထိုအစည်းအဝေးတွင် ဘညွန့်က အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက် သည်။ ထိုစဉ်က ဘညွန့်မှာ မျိုးချစ် ပါတီဝင်မဟုတ်သေးပါ။ အစည်းအဝေး ပြီးသောအခါ ဦးစောက ရန်ကုန်မြို့ရှိ မိမိအိမ်တွင်လာရောက်တွေ့ဆုံရန် ဘညွန့် ကို ဖိတ်ခေါ်သည်ဖြစ်သောကြောင့် ဘညွန့်၏ အမှုအရာ ပြောပုံဆိုပုံအချို့ကို ဦးစော သဘောကျ စိတ်ညွတ်ပုံပေါ်သည်။ ဘညွန့်သည် ရန်ကုန်မြို့သို့ ဦးစော နှင့်တွေ့ဆုံရန် မလာပါ။ ဇွန်လ တတိယအပတ်ကျမှ ဘညွန့်သည် သူ၏မိန်းမကို ဆေးကုသရန်အတွက် ရန်ကုန်မြို့သို့ ခေါ်လာသည်။ ထိုသို့ ကြံကြိုက်သည့်အခါ မှ ဦးစော၏အိမ်သို့ ဘညွန့်သွား၍ ဦးစောနှင့်တွေ့ဆုံသည်။ ထိုအခါ ဦးစော၏အိမ် တွင် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးရင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ယူဆပုံရှုထောင့်များကို ပြောပြကြ ရင်းနှင့် ဘညွန့်မှာ စိတ်ရင်းစေတနာ ထက်သန်သော အလုပ်လုပ်သူ တစ် ယောက်အနေဖြင့် မျိုးချစ်ပါတီသို့ ဝင်လိုက်သည်။ ထိုစဉ်အခါက ဦးစော၏အိမ် ဝင်းထဲတွင် မောင်နီနှင့် မှုံကြီးမှအပ အခြားတရားခံများအားလုံး ဦးစောနှင့်

နေကြသည်။ သူတို့အပြင် ဦးစော၏အိမ်ဝင်း၌ ရန်ကြီးနိုင်၊ တင်ရွှေ၊ လှထွန်း၊ ထွန်းရှိန်၊ လက်ပံတန်း မောင်ရှိန်၊ အုတ်ဖို မောင်ရှိန်၊ ထွန်းတင်ဆိုသူနှင့် စိန်မောင်တို့အားလုံး ရှိနေကြသည်။ စိန်မောင်က ဦးစော၏အိမ်တွင် စားပွဲထိုး အဖြစ် အလုပ်လုပ်နေသည်။ ဘညွန့်ပြောပြသည့်အတိုင်းဆိုလျှင် ဦးစောက ခိုင်း၍ ဘညွန့်မှာ မိမိအား ပေးအပ်သည့် လုပ်ငန်း ၃ ရပ်ကို ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ယူသည်။ ပထမ လုပ်ငန်းမှာ လက်နက်များ စုဆောင်းရန်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယလုပ်ငန်းမှာ ခဲယမ်းမီးကျောက်များ စုဆောင်းရန် ဖြစ်သည်။ တတိယ လုပ်ငန်းမှာ ဆန်စိမ့်ကိန်းလုပ်ငန်းမှ ကြေးငွေအမြောက်အမြား တစ်နည်းနည်း အားဖြင့် ရရှိအောင် လုပ်ရန်ဖြစ်သည်။

ဦးစောနှင့် ပထမအကြိမ် တွေ့ဆုံပြီးနောက် များမကြာမီ ဇွန်လကုန် ခါနီးတွင် ဦးစော၏ ဘုရားကျောင်းဆောင်အတွင်း ဘုရားဆင်းတုတော် များရှေ့၌ ဘညွန့်က ကျေးဇူးသစ္စာစောင့်သိရှိသေပါမည်ဟု ကျိန်စာဆိုရသည်။ မောင်နီ၊ မှုံကြီး၊ ဂုံညင်းတန်းမှ ဝင်းတင် ဆိုသူနှင့် လက်ပံတန်းမှ ဘမောင်ဆို သူတို့ အားလုံးမှာလည်း ဘညွန့်နှင့်အတူပင် ကျိန်စာဆိုကြရသည်။ ထိုသို့ ကျိန်စာဆို၍ သစ္စာခံယူကြပြီးနောက် ချက်ချင်းပင် သစ္စာခံယူကြရသူ တစ်ဦးစီ က မိမိကိုယ်မိမိ သတ်သေကြောင်းစာကို 'ကျွန်ုပ်သည် ကျွန်ုပ်၏ တိုင်းပြည် ကို သစ္စာဖောက်လိုက်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ကျွန်ုပ် ကိုယ်ကို ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် စီရင်လိုက်ပါသည်' ဟု ရေးသားရ၍ လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်ရသည်။

လုပ်ကြံသတ်ခြင်းများအကြောင်းကို ပထမဆုံးအကြိမ် ဦးစောနှင့် စကားလက်ဆုံ ပြောကြဆိုကြသည်မှာ ဇူလိုင်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ စကားလက်ဆုံပြောကြရာ ထိုစကားများ၏ အရေးအကြီးအဆုံးအပိုင်းကို ဘညွန့်၏ သက်သေခံချက် တွင် ပြန်၍ထွက်ဆိုသည်။ ထိုအရေးအကြီးအဆုံးအ ပိုင်း၏ ဆိုလိုရင်းအကြောင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးများကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုလျှင် အခြားသော ခေါင်းဆောင်များအားလုံး အသတ်ခံရ ပြီးမှ ဖြစ်မည်ဟု ဦးစောက မောင်စိုး၏ရှေ့တွင် ပြောပြကြောင်း ဖြစ်လေသည်။ အိုးသည်ကုန်း၌ ဘညွန့်၏ အစီအမံအရ ထိန်းသိမ်းသိုလှောင်ထားသော လက် နက်များနှင့် ယမ်းတောင့်များရှိရာ ထိုလက်နက်များနှင့် ယမ်းတောင့်များကို တစ်ဖန်ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးရန်ကိစ္စအတွက် အိုးသည်ကုန်းသို့ ဇူလိုင်လ ၁၆ ရက်နေ့မှာ ဘညွန့် သွားမည်အပြုတွင် ဦးစောက ဘညွန့်အား ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်အရောက် ပြန်ဖြစ်အောင် ပြန်လာရန် မှာကြားသည်။ ထို့နောက် မောင်စိန်နှင့် အုတ်ဖို သား ထွန်းရင်ဆိုသူတို့နှင့်အတူ ဘညွန့်သည် အိုးသည်ကုန်းသို့ ထို (ဇူလိုင်လ

၁၆ ရက်)နေ့မှာပင် ထွက်သွားသည်။ သို့သော်လည်း အပြန်ကျတော့ ထွန်းရင်က ခါးနာသည်ဟု အကြောင်းပြ၍ နေရစ်သည်။ မော်တော်ကားဖြင့် ဘညွန့် ပြန်ရောက်လာသောအခါ မောင်စိန်တစ်ယောက်တည်းသာ ဘညွန့်နှင့် ပြန်ပါ လာပါသည်။

ဦးစော၏အိမ်ဝင်းတွင် ဘညွန့်နေထိုင်စဉ်အခါ၌ ပုံစံ (သက်သေခံ အမှတ် ၄)တွင် 'ပ'အမှတ် ဖြင့်ပြထားသော အိမ်ကလေးမှာ ဘညွန့်သည် မောင်စိုး၊ သုခ၊ မောင်စိန်၊ ထွန်းရင်တို့နှင့်အတူ နေရသည်။ ထိုအိမ်ကလေးမှာ သွပ်ပြားများနှင့် ဆောက်လုပ်၍ ဆေးဖြူသုတ်ထားသော အိမ်ကလေး ဖြစ်သည်။ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ညတွင် ဦးစောက အိမ်သို့လာရန်ခေါ်လိုက်၍ ဘညွန့်သွား ရာ ဦးစောအိမ် ခန်းသို့ရောက်သောအခါ ဦးစော၏ အိမ်ခန်းထဲတွင် မောင်စိုး၊ သက်နှင့်၊ မောင်စိန်နှင့် သုခတို့ ရောက်နေကြပြီး ဦးစောနှင့်အတူ ထိုင်နေ ကြသည်ကို ဘညွန့် တွေ့ရသည်။ ထိုအခါကျမှ နောက်နေ့နံနက်ပိုင်းမှာ ကောင်စီအစည်းအဝေးတွင် အမှုဆောင်ကောင်စီဝင်များအားလုံး လုပ်ကြံ သတ်ဖြတ်ရန် အကြံအစည်ကို အတိအလင်း ဖွင့်ချပြောပြ၍ အသိပေးလေ သည်။ သို့သော်လည်း ဘညွန့်အားပေးအပ်သည့် အထူးတာဝန်မှာ လွှတ်တော် အဆောက်အဦတွင် သခင်နု၏ ရုံးခန်း၌ သခင်နုကို လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ရန် ဖြစ်သည်။ ထိုအထူးတာဝန်ကို ပေးအပ်ရင်း ညွှန်ကြားချက်များကိုလည်း ပေးသည်။ ထိုညွှန်ကြားချက်များမှာဆိုလျှင် ခင်မောင်ရင်က ဖွဲ့စည်းထရပ်ကားကို သခင်နု ရုံးခန်းဆီသို့ မောင်းပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုဖွဲ့စည်းထရပ်ကားနှင့် ဘညွန့် က လိုက်ပါသွားရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သော ဦးစော၏အခန်း၌ ရှိကြသော အခြားသူများက သခင်နု၏ ရုံးခန်းရှိရာသို့ ဂျစ်ကားနှင့် လိုက် လာကြမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုဂျစ်ကားတွင် သေနတ် ပါလာမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသေနတ်နှင့် သခင်နုကို လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့သော်လည်း အတွင်းဝန်များရုံးအတွင်း၌ သေနတ်ပစ်ခတ်သံများ မကြားရမချင်း ဂျစ်ကားထဲ ပါလာမည့်သေနတ်ကို ဘညွန့်ကယူ၍ အသုံးပြုရမည် မဟုတ်ကြောင်း၊ သခင်နုကို သေနတ်နှင့်ပစ်ပြီးနောက် ထိုနေရာတွင် အသင့်စောင့်နေမည့် ဂျစ်ကားပေါ်သို့ ဘညွန့်တက်၍ အခြားသူများနှင့်အတူ ပြန်လာရမည်ဖြစ် ကြောင်းတို့ ဖြစ်လေသည်။

နောက်နေ့ နံနက် ၈ နာရီခွဲအချိန်တွင် ဖွဲ့စည်းထရပ်ကားနားတွင် ခင်မောင်ရင်မှာ ရပ်နေလျက် ဦးစော၏ တီးတိုးမှာကြားနေသည့် ညွှန်ကြား ချက်များကို နားထောင် ခံယူနေသည်ကို သက်သေဘညွန့်က တွေ့မြင်ရသည်။

ဦးစောက နောက်မှ ရောက်လာသော မောင်နီကိုလည်း ညွှန်ကြားချက်များ ပြောကြားသည်။ မှုံကြီးကိုလည်း ဆိုခဲ့သော နည်း အတိုင်း ညွှန်ကြားချက်များကို ပြောကြားသည်။ ဒါလဟိုစီလမ်းနှင့် ၄၁လမ်းထောင့်သို့ထိုထရပ်ကား သွားသည်။ အတွင်းဝန်များရုံးသို့မျက်နှာမူ၍ ထရပ်ကားကို ယင်းလမ်းထောင့်၌ရပ်ထား သည်။ ခင်မောင်ရင်နှင့် မှုံကြီးတို့က ထရပ်ကားပေါ်မှ ဆင်းကြပြီးလျှင် ဘညွန့် ၏ရှေ့မှ သွားကြသည်။ အတွင်းဝန်များရုံးဝင်း အတွင်းသို့ စပတ်လမ်းဘက်ရှိ ထွက်ပေါက်ဂိတ်မှ သူတို့နှစ်ဦး ဝင်သွားကြသောအခါ မကြာမီအတွင်း သူတို့ နှစ်ဦးကို ဘညွန့် မျက်ခြည်ပြတ်သွားသည်။ ဗဟိုမှခံပေါက်ကို ဖြတ်သန်းသွား၍ လွှတ်တော် အဆောက်အဦတွင်ရှိသော သခင်နု၏ရုံးခန်း ပြတင်းပေါက်မှ လှမ်းကြည့်လိုက်ရာ ထိုနေရာ၌ရှိနေသောလူ၏ မျက်နှာအထက်ပိုင်းကိုသာ မြင်ရသောကြောင့် သခင်နုဟု ထင်မှတ်လိုက်သည်။ ထို့နောက် လမ်း လျှောက် သွား၍ ထိုရုံးခန်းကို လွန်သွားပြီးလျှင် အတွင်းဝန်များရုံး အရှေ့ဘက်မှခံ ပေါက်သို့ ရောက်သောအခါ ပြန်လှည့်လိုက်ပြီး သခင်နုရုံးခန်းအနီးမှ ဖြတ်သန်း သွားရင်း အခန်းတွင်းသို့ ဘညွန့်က ဒုတိယအကြိမ် ပြတင်းပေါက်မှ လှမ်းကြည့် လိုက်ပြန်ရာ ထိုလူကိုပဲ ထိုလူ၏ ကျောဘက်ကို မြင်နေရသည်။ သို့သော်လည်း ထိုလူ၏ ခေါင်း၊ လည်တိုင်နှင့် ပခုံးများကိုသာ မြင်ရသည်။ ထိုအခါကျမှ ထိုလူသည် သခင်နု မဟုတ်ကြောင်း ဘညွန့်က အမှန်အတိုင်း သိရှိသည်။ ထို့နောက် စောစောက တရားခံ မောင်နီအား အစောင့်ချထားခဲ့သော ထရပ် ကားဆီသို့ ဘညွန့် ပြန်လှည့်၍ လမ်းလျှောက်သွားသည်။ ထရပ်ကားသို့ ရောက်သောအခါ မောင်နီကို မတွေ့ရဘဲ ခင်မောင်ရင် စောင့်မျှော်နေသည်ကို ဘညွန့် တွေ့ရသည်။ ဦးစော ညွှန်ကြားလိုက်သည့်အတိုင်း တယ်လီဖုန်းနှင့် အကြောင်း ကြားလိုက်ပြီး ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ အိမ်က ဂျစ်ကားလာ မည် မလာမည်ကိုတော့ သေချာပေါက် မသိကြောင်းကိုလည်းကောင်း ခင်မောင် ရင်က ပြောပြ၍ ဘညွန့် သိရသည်။ သူတို့ထိုင်၍ စောင့်မျှော်နေကြစဉ် စပတ်လမ်း(ဗိုလ်အောင်ကျော်လမ်း) ဘက်ရှိ အဝင်ဂိတ်ပေါက်မှ အတွင်းဝန် များရုံးဝင်းအတွင်းသို့ ဝင်သွားပြီး၍ အတွင်းဝန်များရုံး အနောက်ဆောင် မှခံပေါက်နှင့် ထိုဂိတ်ပေါက်အကြား လမ်းတစ်ဝက်သို့ ရောက်နေပြီဖြစ်သော ဂျစ်ကားကို ဂရုစိုက်ကြည့်ရန် ခင်မောင်ရင်ကပြ၍ ဘညွန့်က သတိပြုကြည့် နေသည်။ ထိုမှခံပေါက်နှင့် ပေ ၂၅ သို့မဟုတ် ၃၀ ပေကွာအတွင်းမှာ ဂျစ်ကား တစ်စီးခန့် ရပ်နေသည်ကို မြင်ရသည်။ ထို့နောက် ဂျစ်ကားသည် မှခံပေါက်အတွင်းသို့ ဝင်သွားသဖြင့် ဂျစ်ကားကို မမြင်နိုင်တော့ချေ။ ထို့နောက်

၂ မိနစ် သို့မဟုတ် ၃ မိနစ်ခန့်ကြာသောအခါ အတွင်းဝန်များ ရုံးမှ သေနတ် ပစ်ဖောက်သံများကို အစိုးရသက်သေ ဘဏ္ဍနဲ့ (ဖော်ကောင်)ကြားရသည်။ ထို့နောက် မကြာမီပင် စပတ်လမ်းဘက်ရှိ အထွက်ဂိတ်ပေါက်မှ ဆိုခဲ့သော ဂျစ်ကား ဖြည်းဖြည်းဆေးဆေး ထွက်လာသည်ကို သက်သေဘဏ္ဍနဲ့ မြင်ရ သည်။ သက်သေဘဏ္ဍနဲ့သည် ယင်းဂျစ်ကားကို ခဏမျှ မျက်ခြည်ဖြတ်သွား သည်။ ထို့နောက် ထရပ်ကားကိုကျော်တက်ပြီး ဒါလဟိုဇီလမ်းမကြီးအတိုင်း အရှေ့ဘက်သို့ အမြန် မောင်းနှင်သွားသည်ကို သက်သေဘဏ္ဍနဲ့ တစ်ဖန် မြင်လိုက်ရပြန်သည်။ ထိုဂျစ်ကားထဲတွင် လူလေးငါးဦးခန့် ယောက်ပါရှိသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရ သက်သေဘဏ္ဍနဲ့ (ဖော်ကောင်)က ထိုလူများကို မည်သူမည်ဝါများ ဖြစ်သည်ဟု ခွဲခြား၍ မသိလိုက်ရပေ။ မိနစ်အနည်းငယ် ကြာသောအခါ မောင်နီ ရောက်လာသည်။ သို့သော်လည်း မှူးကြီးကို ထိုနေရာ၌ အရိပ်အခြည်မျှကိုပင် မမြင်ရတော့ချေ။

ထို့နောက် ထရပ်ကားထဲသို့ တက်ရောက်ရှိကြသော လူတစ်စု အိမ်သို့ပြန်ကြသည်။ အိမ်သို့ ရောက်သောအခါ ဂျစ်ကားမှာ ဆင်ဝင်အောက်တွင် ဆိုက်ထားနှင့်ပြီးဖြစ်သည်ကို အစိုးရသက်သေ ဘဏ္ဍနဲ့ (ဖော်ကောင်) မြင်ရ သည်။ အိမ်သို့ ပြန်အရောက်မှာ ဆိုခဲ့သော လူတစ်စုကို ဦးစော၊ မောင်စိုး၊ သက်နှင့်၊ သုခ၊ မောင်စိန်နှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့အားလုံးက ညှော်ခန်းအပြင် ဘက်ရှိ ဝရန်တာတွင် မတ်တတ်ရပ်နေကြရာမှ 'အောင်ပြီ၊ အောင်ပြီ' ဟု ဟစ်အော်၍ နှစ်ထောင်းအားရ နှုတ်ဆက်ကြသည်။ ဘဏ္ဍနဲ့ကလည်း 'ပြက္ခဒိန် အသစ်ကွ'ဟု အင်္ဂလိပ်လို ပြန်အော်လိုက်သည်။ ထိုစကား၏ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ် မှာ နှစ်ပရိစ္ဆေဒအသစ်ကြီး (နှစ်အတွင်း အရေးကြီးသည့် အကြောင်းချင်းရာ နေ့ရက်အစဉ်အတိုင်း ဖော်ပြရာ စာရင်းကြီးကို ပယ်ချလိုက်ပြီးသည့်အချိန်) အစပြုနေ ပါပြီဟူသတည်း။ ထို့နောက် 'သခင်နုကို ဘယ်လို ပြုလုပ်ခဲ့သလဲ'ဟု ဦးစောက အစိုးရသက်သေ ဘဏ္ဍနဲ့ (ဖော်ကောင်)ကို အင်္ဂလိပ်လိုမေးသည်။ သူ့ကို မတွေ့ခဲ့ရကြောင်းဖြင့် အစိုးရသက်သေ ဘဏ္ဍနဲ့ (ဖော်ကောင်)က မြန်မာလိုဖြေကြားလိုက်သည်။ ထိုအချိန် လောကီမှာပင် အိမ်မှ ကိုက် ၁၀၀ လောက်တွင်ရှိသည့် ဝိတိုရိယရေအိုင်များ၏ ပြည်လမ်းဘက် ကမ်းခြေတွင် ငါးများနေသော လူတစ်ယောက်ကို အစိုးရ သက်သေဘဏ္ဍနဲ့ (ဖော်ကောင်)က မြင်လိုက်သည်။ ငါးများနေသောလူအပြင် မတ်တတ်ရပ်လျက်နေကြသော မိုးကာအင်္ကျီနှင့် ဦးထုပ်ဝတ်ဆင်ထားသည့် လူနှစ်ယောက်လည်း ရှိကြသည်။ ထိုလူများသည် စုံထောက်များ ဖြစ်ကြသည်ဟု ထင်မြင်သောကြောင့် ဘဏ္ဍနဲ့က

အခြားသူများကို နားလည်အောင် ပြောပြကာ အခန်းထဲသို့ဝင်စေသည်။ ထို အခန်းထဲတွင် သူတို့ ထိုင်ကြပြီး အရက်ထားသည့် ဝိရိအခန်းငယ်မှ အရက် များကို သောက်ကြသည်။ ထို့နောက် ဦးစော၏ အိမ်နောက်ကျောဘက်တွင် သူတို့ နံနက်စာ စားကြသည်။ ထို့နောက် သူတို့သည် မိမိတို့ဆိုင်ရာ နေရာ ထိုင်ခင်းများသို့ ပြန်သွားကြသည်။ သူတို့ (ဘဏ္ဍနဲ့ အပါအဝင်)၏ ဖွဲ့ဆန်ထရပ် ကားနှင့် သူတို့ ပြန်ရောက်ကြသောအခါ ဘဏ္ဍနဲ့က ဂျစ်ကားထဲတွင် မြင်လိုက် ရသည်ဟုဆိုသော အခြားသူများမှာ မြန်မာအဝတ်အစားများ ဝတ်ဆင်ထား လျက်ရှိပြီး ဖြစ်နေကြသည်။ ဖွဲ့ဆန်ထရပ်ကားနှင့် ဘဏ္ဍနဲ့ ပြန်ရောက်လာ ပြီးနောက် ဧည့်ခန်းထဲတွင် ဘဏ္ဍနဲ့ ရှိနေသေးစဉ်အခါ၌ လိမ်လည်သော နံပါတ်တပ်၍ အသုံးပြုခဲ့ပြီးသော ဂျစ်ကား၏ ကျောဘက်တွင် အစစ်အမှန် ဖြစ်သော နံပါတ် အာရ်ဘီ ၉၈၃၁ ကို အဖြူရောင်ဆေးဖြင့် ခင်မောင်ရင် ရေးနေသည်ကို ဘဏ္ဍနဲ့မြင်ရသည်။ လိမ်လည်သော နံပါတ်တပ်၍ လှည့်စား ခြင်းနည်းကို ဘဏ္ဍနဲ့ကိုယ်တိုင်လည်း ယခင်အခါများက ရွေးချယ်အသုံးပြု ခဲ့သည်။

ဤရာဇဝတ်မှု၏ အကြောင်းခြင်းရာများကို အစိုးရသက်သေ ဘဏ္ဍနဲ့ (ဖော်ကောင်)က ရဲအဖွဲ့သို့ ပထမအကြိမ် ထွက်ချက်ပေးပြီးဖြစ်သည်။ ရာဇဝတ် မှူးကျူးလွန်ပြီးနောက် ၁၃ ရက်အကြာ ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ဘဏ္ဍနဲ့က ဒုတိယအကြိမ် ရာဇဝတ် တရားသူကြီးရှေ့မှောက်၌ ထိုအကြောင်းခြင်းရာများ ကို ထွက်ချက်ပေး၍ ဖြောင့်ဆိုရာ ဘဏ္ဍနဲ့၏ဖြောင့်ချက်ကို သက်သေခံအမှတ် ည တွင် ထိုရာဇဝတ်တရားသူကြီးက မှတ်တမ်းရေးသားသည်။ ဤအထူး ရာဇဝတ်ခုံရုံး ရှေ့မှောက်တွင် သက်သေအဖြစ် ပထမအကြိမ် စစ်ဆေးခြင်းပြု ရာ၌ ဘဏ္ဍနဲ့က တတိယအကြိမ် ထွက်ချက်ပေးထားပြီး ဖြစ်သည်။ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဘဏ္ဍနဲ့၏ ထွက်ချက် ၃ ရပ်တွင် ရာဇဝတ်မှုကို ကြံစည်ကြရာ၌ လည်းကောင်း၊ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ကြရာ၌လည်း ကောင်း မည်သို့မည်ပုံ ဘဏ္ဍနဲ့ပါဝင်ပြုလုပ် ခဲ့ကြောင်းများကို ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော်လည်း ဘဏ္ဍနဲ့ကို တရားခံဘက်မှ ပြန်လှန်စစ်မေးခြင်းပြုရာ၌ ဘဏ္ဍနဲ့ပေးသော ဖြေဆိုအစစ်ခံချက်များတွင် ဆိုခဲ့သော ဘဏ္ဍနဲ့၏ ထွက်ချက် ၃ ရပ်စလုံးပင် အရေးပါ အရာရောက်သော ကွဲလွဲချက်များ ရှိကြောင်းပြဆိုရန် အချက်တစ်စုံတစ်ရာမျှ မရှိဖြစ်နေသည်။ ဘဏ္ဍနဲ့အပေါ် တင်ထားသော စွဲချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဘဏ္ဍနဲ့က ထုတ်ဖော် ထွက်ဆိုရန် သင့်သည်ဟု ယူဆသောကြောင့်သာ ထုတ်ဖော်အစစ်ခံချက်များကို ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ရဲအဖွဲ့က ဘဏ္ဍနဲ့ကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက် အနိုင်အထက်

ခိုင်းစေသောကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ဘညွန့်အပေါ် ဖိနှိပ်မှုအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြု၍ အနိုင်အထက် ခိုင်းစေသောကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ဘညွန့်မှာ မလွှဲမရှောင်သာသော အခြေသို့ ဆိုက်သဖြင့် ဆိုခဲ့သော ထုတ်ဖော် အစစ်ခံချက်များကို ဘညွန့်ပေးရပါ သည်ဟု ပြဆိုရန် အချက်တစ်စုံတစ်ရာမျှ တွေ့ရှိခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ အမှု၏ အဖြစ်အပျက် အကြောင်းခြင်းရာများအားလုံးကို အပြည့်အစုံ ထုတ်ဖော်အစစ်ခံ ရန် အဘယ်သို့သော အကြောင်းကြောင့် မိမိက သန္နိဋ္ဌာန်ချလိုက်သည်ကို ပြေလည်အောင် ဘညွန့် ရှင်းပြသည်မျှ လုံးလုံးလျားလျား အချက်ကျကျ စိတ်ဓာတ်ပြုပြင်မှုနှင့် ဆိုင်သော ရှင်းပြချက်ပင် ဖြစ်လေသည်။ ထိုသို့ ရှင်းပြရ ခြင်းအကြောင်းရင်းကို ဘညွန့် အဖမ်းခံရပြီးနောက် လည်းကောင်း၊ အကျဉ်း ထောင်တွင် အချုပ်ခံရပြီး နောက်လည်းကောင်း၊ ရဲအဖွဲ့၏အချုပ်တွင် ချထားခံ ရ ပြီးနောက်လည်းကောင်း ဘညွန့် သိရှိသမျှသော အဖြစ်အပျက် အကြောင်း ခြင်းရာများတွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ကောင်စီအခန်းတွင်း၌ ရှိကြသော အမှုဆောင် ကောင်စီဝင်များသည် သေနတ်များနှင့် ပစ်ခတ်ခြင်း ခံကြရသော်လည်း အားလုံးသေဆုံး ကုန်ကြသည် မဟုတ်ကြောင်းကို ဘညွန့် ရှေးဦးစွာသိရသည်။ မိမိဆန့်ကျင်ဘက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေခဲ့သော နိုင်ငံရေးပါတီကပင် သခင်န ကို ခေါင်းဆောင်စေ၍ အစိုးရ အသစ်ဖွဲ့ပြီးကြောင်းကိုလည်း ဘညွန့်သိရသည်။ ဘညွန့်ကို စောင့်ကြပ်ရသော လက်နက်ကိုင်အစောင့်များက ဘညွန့်ကိုပေးသော သတင်းများအရ လည်းကောင်း၊ ဇူလိုင်လ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ရာဇဝတ် တရားသူကြီးရုံးသို့ ဘညွန့် အချုပ်ခန်းမှ သွားသောအခါ လမ်းများပေါ်တွင် လူထုဆန္ဒပြနေကြသည်များကို မြင်ရကြားရသည့် အချက်များအရ လည်း ကောင်း၊ ဘညွန့်ကြားရသည့် သတင်းစာ ရောင်းသူများ၏ အော်ဟစ်သံများ အရလည်းကောင်း အစိုးရကို လူထုအရပ်ရပ်က ယခင်အခါကထက်ပို၍ စည်း လုံးထောက်ခံ နေကြကြောင်းနှင့် မိမိဆောင်ရွက် လုပ်ကိုင်ပေးခဲ့သော ပါတီမှာ အစိုးရသစ်ဖွဲ့ရန် အခွင့်ကောင်းရရှိဖို့ လမ်းမမြင်နိုင်တော့ကြောင်းတို့ကို အမှန် အတိုင်း ဘညွန့်သိရှိလာသည်။

ဇူလိုင်လ ၂၅ ရက်နေ့နှင့် ဘညွန့် ဖြောင့်ချက်ပေးသောနေ့ဖြစ်သည့် ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့ အတွင်း၌ ဦးစော၏အိမ်ဝင်းထဲတွင် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့က ဘညွန့်နှင့်အတူ တွေ့ရှိဖမ်းဆီးခံကြရသည့် အခြားသူများကပါ ရဲအဖွဲ့သို့ အစစ်ခံချက်များ ပေးကြသည်။ ထိုအစစ်ခံသူများက ထုတ်ဖော်ပြော ပြသောကြောင့် ဦးစော၏အိမ်မှလည်းကောင်း၊ ထိုအိမ်၏ အနီးတဝိုက်မှ လည်းကောင်း၊ သက်သေခံပစ္စည်းများကို ပြန်လည်တွေ့ရှိ ဖမ်းဆီးသိမ်းယူ

လိုက်သည်။ ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် သက်သေမောင်စိန်က မီးဖိုဆောင်၏ နောက်ဘက်၌ အဝတ်အစားများ မီးရှို့ပစ်သည့် နေရာကို ညွှန်ပြရာ ထိုနေရာရှိ ပြာပုံထဲမှ မီးကျွမ်းလောင်ခြင်းမရှိသေးသော အဝတ် (သက်သေခံအမှတ် ၈-က)ကို ရရှိသည်။ ထိုနေ့မှာပင် ဦးစော၏အိမ်ဝင်း၌ နေကြသော ဦးစော၏ အခြားတပည့်နှစ်ယောက်ဖြစ်သည့် ရန်ကြီးအောင်နှင့် တင်ရွှေတို့က ဘုရား ကျောင်းဆောင်အနီး ရေအိုင်များထဲရှိ နေရာများကို ညွှန်ပြကြရာ ထိုနေရာများမှ အစိမ်းရောင်ဦးထုပ်ပျော့ ၅ ခုနှင့် အုတ်တစ်ချပ် (သက်သေခံအမှတ် ၄)နှင့် နံပါတ် အာရ်အေ ၃၁၂၃ ပါရှိသော မော်တော်ကား နံပါတ်ပြားကို တွေ့ရှိသည်။ ဇူလိုင်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဦးစော၏စာပွဲထိုး မောင်စိန်က မီးဖိုဆောင်အတွင်း ဦးစော၏ မီးဖိုခန်းငယ်တစ်နေရာတွင် မီးရှို့ထားသော အဝတ်ပုံနေရာကို ညွှန်ပြရာ မီးတစ်ပိုင်းလောင်ကျွမ်းပြီးဖြစ်သည့် ၁၂ အမှတ် စစ်တပ်သုံး ပခုံးတပ်တံဆိပ် (သက်သေခံအမှတ် ၂၄)ကို တွေ့ရှိသည်။ ဇူလိုင်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ခင်မောင်ရင်က ရဲအဖွဲ့သို့ အစစ်ခံ ချက်ပေးပြီးနောက် ရဲအဖွဲ့ကို ဦးစောအိမ်သို့ခေါ်သွားကာ သုတ်ဆေးအဖြူနှင့် အဝါရောင်ပါရှိသော သံဘူး များနှင့် စုတ်တံ (သက်သေခံအမှတ် ၂၅)ကို ထုတ်ပေးသည်။ ဆိုခဲ့သောသူများ ၏ ပြုမူပုံများနှင့် ထုတ်ဖော်ပြောပြချက်များ ရှိနေပြီဖြစ်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ လည်း ရာဇဝတ်မှုတွင် မိမိကြံရာပါဖြစ်ကြောင်းကို လုံးဝဥသယံ ဖြောင့်ဆိုရန် ဘညွန့်က သန္နိဋ္ဌာန်ချခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။

ဦးစော၏ ယခင်က အန္တရာယ်မကင်းသော စွန့်စားမှုများတွင် မည်ကဲ့ သို့ ဦးစောနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ယခု ရာဇဝတ်ပြစ်မှု ကို မည်ကဲ့သို့ ကျူးလွန်ခဲ့ပုံကိုလည်းကောင်း ဘညွန့်က စေ့စေ့ငှ ထွက်ဆို အစစ်ခံထားသည်။ ထိုထွက်ဆိုချက်များ၏ အရေးကြီးသော အချက်ပေါင်းများ စွာကို ထောက်ခံထားလေသည်။ ဦးဦးဖျားဖျား ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင် ဦးစော ကိုယ်တိုင်က ကျွမ်းကျွန်အစစ်ခံရာတွင် ထွက်ဆိုထားသည်မှာ သူ၏အိမ်ဝင်းအ တွင်း နေထိုင်ကြသော အစည်းအရုံးဝင် ဝါရင့်သူများက လွန်ခဲ့သော ဇွန်လ လောက်မှစ၍ ဘညွန့်ကို သူတို့၏ ခေါင်းဆောင်အဖြစ် လေးစားကြသည်။ ဘညွန့်ရည်ညွှန်းသည့် ကျိန်စာဆိုခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြောရမည်ဆိုလျှင် ကျေးဇူး သစ္စာစောင့်သိ ရှိသေပါမည်ဟု ကျမ်းသစ္စာဆိုစေရန် အကြံပေးကြသည့် လူများ ထဲတွင် ဘညွန့်ပါဝင်သည်။ ဦးစော၏ အစည်းအရုံးသို့ ဝင်သူများကို ထိုကဲ့သို့ ကျမ်းသစ္စာဆိုစေခြင်းကိစ္စကို ဘညွန့်ကိုယ်တိုင် ဆောင်ရွက်သည်အခါများ လည်းရှိသည်။ အစောင့်ချထားရန်အတွက် ပြည်လမ်းမကြီးဘက် အငူစွန်းတွင်

တဲတစ်လုံးထားရန် ဘညွန့်ကပင် ထပ်မံအကြံပေးသည်။ ဦးစော၏အိမ်ဝင်းကို စောင့်ရှောက်ရန်အတွက်လည်း ညကင်းလှည့်ပတ်သည့် ပတ်တရောင်ထားရန် ကိစ္စကိုလည်း ဘညွန့်ကပင် အကြံပေးသည်။ ဇူလိုင်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ဘညွန့် ခရီးထွက်သည်ကို ဦးစောဝန်ခံသည်။ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့၌ ဘညွန့် ရောက်လာသောအကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍မူ ထိုနေ့က မွန်းတည့် ၁၂ နာရီနှင့် မွန်းလွဲ ၁ နာရီအတွင်း၌ ဘညွန့်နှင့် အချို့သော အခြားသူများ ထရပ်ကားနှင့် မဟုတ်ဘဲ ဂျစ်ကားနှင့် ရောက်လာကြသည်ဟု ဦးစောက ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင် ဝန်ခံသည်။ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ညနေတွင် သက်သေ ဦးထွန်းလှအောင်၊ သက်သေ မစ္စတာဆန်နှင့် အခြားသက်သေများက ဂျစ်ကား ရှေ့ဘက်နံပါတ်နှင့် ဂျစ်ကားနောက်ဘက် နံပါတ်များကို ရေးထားသည့်ဆေးမှာ အသစ်ဖြစ်ပြီး စိုနေကြောင်းကို တွေ့မြင်ကြသည်။

သူ့အပါအဝင် ခင်မောင်ရင်နှင့် အခြားသူများပါ ကားနှင့် ဦးစောအိမ် ဝင်းမှ ထွက်သွားပုံကို ဘညွန့် ထွက်ဆိုထားရာ ထိုထွက်ချက်ကို ထိုနေ့နံနက် ပိုင်းမှာပင် ဦးစော၏အိမ်ဝင်း မော်တော်ယာဉ်များ အထွက်အဝင်ကို စောင့်ကြည့် ရန် မှာကြားခံထားရသော ကျော်စိန် (လိုပြသက်သေ ၃၁)နှင့် လှတင် (လိုပြ သက်သေ ၄၇)တို့၏ သက်သေထွက်ဆိုချက်များက ထောက်ခံထားလေသည်။ လက်နက်တိုက်များမှ လက်နက်များ၊ ယမ်းတောင်များ၊ ခိုးထုတ်မှုများကို ထိုစဉ် အခါ၌ ရာဇဝတ်ကြောင်း စုံစမ်းထောက်လှမ်းရေး ဝတ္တရားဆောင်ရွက်နေရသော ဦးထွန်းလှအောင်က သူ၏လက်အောက်ငယ်သားဖြစ်သူ အောင်ကျော်စိန်အား ဆိုခဲ့သည့်စောင့်ကြည့်ဝတ္တရားကို ဆောင်ရွက်ရန် ညွှန်ကြားထားသည်။ အလိမ် နံပါတ် အာရ်အေ ၃၁၂၃ တပ်ထားသော ဦးစောပိုင် ဖွဲ့ခံဆန်ထရပ်ကားသည် ရှေ့ပိုင်း၌ အနည်းဆုံး လူနှစ်ယောက်ထိုင်လိုက်ပါလျက် ထိုနေ့နံနက် ၈ နာရီခွဲ အချိန်လောက်မှာ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းမှ ထွက်သွားကြောင်းကို အောင်ကျော်စိန် ရေးသားသည့် အစီရင်ခံစာ (သက်သေခံ ၁-၂)တွင် သေချာစွာ ဖော်ပြထား သည်။ ဦးစော၏အိမ်ဝင်းတွင်း မော်တော်ယာဉ်များ အဝင်အထွက် ချောင်း မြောင်း စောင့်ကြည့်ရသည့်ဝတ္တရားကို ဦးထွန်းလှအောင်၏ ညွှန်ကြားချက်အရ ဆောင်ရွက်ရသော လှတင်က အစီရင်ခံစာ (သက်သေခံအမှတ် ၁-၃)ကိုရေး၍ ဦးထွန်းလှအောင်ထံသို့ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ညနေတွင် တင်ပြသည်။ ထို အစီရင်ခံစာထဲတွင် ဆိုခဲ့သော ထရပ်ကား ထွက်သွားခြင်းအကြောင်းအရာကို အလားတူပင် ဖော်ပြထားသည်။

ဒါလဟိုဇီလမ်းနှင့် ၄၁ လမ်းဒေါင့်တွင် ဆိုက်ထားသော ဖွဲ့ခံဆန်

ထရပ်ကားပေါ်၌ ထိုင်နေရာမှ ဂရုစိုက်၍ ကြည့်မြင်လိုက်ရသော ဦးစော၏ ဂျစ်ကား လှုပ်ရှားသွားလာခြင်း အကြောင်းအရာများ ဖော်ပြသည့် ဘညွန့်၏ ထွက်ချက်ကို လွတ်လပ်သော သက်သေစိန်မောင် (လိုပြသက်သေ ၂၁)၏ အစစ်ခံချက်က ထောက်ခံထားသည်။ အတွင်းဝန်များရုံး အဆောက်အဦအ တွင်း၌ သေနတ်ပစ်ဖောက်သံများ ကြားရပြီးနောက် မကြာမီ နံပါတ် အာရ်စီ ၁၈၁၄ တပ်ထားသော ဂျစ်ကား အတွင်းဝန်များရုံးဝင်းမှ ထွက်ခွာသွားသည်ကို တွေ့မြင်လိုက်သောအခါ မိမိ ကြားရသော ထူးခြားသည့် ဆူဆူညံညံအသံများနှင့် ဆက်စပ်သက်ခြင်း တစ်စုံတစ်ရာရှိမည်ဟု မသကာ၍ မိမိ၏ ဘဏ်ငွေသွင်း ဖြတ်ပိုင်းစာအုပ် (သက်သေခံ အမှတ် ၈-၁)၏ ကျောဘက်တွင် ထိုဂျစ်ကား နံပါတ်ကို စိန်မောင်က ရေးမှတ်ထားလိုက်သည်။ ထိုနောက် ဦးစော၏အိမ် ဆင်ဝင်အောက်တွင် အတွင်းဝန်များရုံးအနီး၌ စိန်မောင်မြင်လိုက်ရသော ဂျစ် ကားရပ်ထားသည်ကို ဘညွန့်မြင်ရသည်။

မော်တော်ယာဉ်များ အထွက်အဝင် စောင့်ကြည့်သူနှစ်ယောက်နှင့် မစ္စတာဆန် (လိုပြသက်သေ ၃၉)တို့က ထိုအကြောင်းခြင်းရာကို ထောက်ခံ ထားကြသည်။ သက်သေ (မစ္စတာဆန်)သည် သူ့အိမ်မှ ရုံးရှိရာသို့ သူ၏ ဖွဲ့ခံဆန်ထရပ်ကားနှင့် ထိုနေ့နံနက် ၁၁ နာရီအချိန်လောက်မှာ ထွက်လာရာ သူ့ဘက်သို့ လမ်းမကြီးပေါ်မှ အရှိန်ပြင်းစွာနှင့် မောင်းလာသော ဂျစ်ကားကို မြင်ရသဖြင့် သူ၏ကားကို သူ၏ရိတ်ပေါက်၌ ရပ်လိုက်ရသည်။ သက်သေ (မစ္စတာဆန်)က သူ၏ကားကို ရပ်လိုက်ပြီး ဂရုပြု၍ ထိုဂျစ်ကားကို ကြည့်နေရာ ထိုဂျစ်ကားသည် ဦးစော၏အိမ်ဝင်းထဲသို့ ဦးလှည့်၍ ဝင်သွားသည်ကို မြင်ရ သည်။ ထိုစဉ်အခါက သက်သေ (မစ္စတာဆန်)သည် ဦးစော၏အိမ်ဝင်းနှင့် ကိုက် ၁၅ သို့မဟုတ် ကိုက် ၂၀ လောက် ကွာဝေးသောနေရာတွင် ရှိနေခြင်းကြောင့် ထိုသို့မြင်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဦးစော၏အိမ်သို့ မော်တော်ယာဉ်များ အဝင် အထွက်ကို ဂရုပြုကြည့်ရှုရန် ဦးထွန်းလှအောင်က မှာကြားထားသည်ကို သတိရ သဖြင့် သက်သေ (မစ္စတာဆန်)သည် ပြည်လမ်းမပေါ်တွင် ကားကို တစ်ဖန်ရပ် ၍ လှမ်းကြည့်လိုက်ရာ ဦးစော၏အိမ်ရှေ့တွင် ရပ်ထားသော ဂျစ်ကားပတ်လည်၌ လူ လေးငါးယောက် ရှိနေသည်ကို မြင်ရသည်။ ထိုလူလေးငါးယောက်ထဲ တွင် ဘောင်းဘီတိုအမည်းနှင့် ရှုပ်အင်္ကျီဖြူဝတ်ဆင်ထားသော လူတစ်ယောက် ကို မြင်ရသည်။ ထိုအချိန်မတိုင်မီ တစ်နာရီလောက်က လှတင်ထံမှရရှိနှင့်ပြီး ဖြစ်သော ပုံသဏ္ဍာန်စစ် ဖော်ပြချက်အရ ထိုလူသည် ဦးစောကိုယ်တိုင်ပဲဟု သက်သေ (မစ္စတာဆန်)က သိမှတ်လိုက်သည်။

ဆိုခဲ့သော သက်သေများ၏ သက်သေခံချက်များတွင် ကွဲလွဲချက်များ ရှိနေသဖြင့် ယင်းသက်သေများသည် မှန်ရာကို အစစ်ခံသူများဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်စိတ်ချရန် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဘညွှန်၏ ထွက်ဆိုချက်ကို ထောက်ခံခြင်းပြု၍ ထွက်ဆိုသော ယင်းသက်သေများ၏ သက်သေခံချက်များမှာ တန်ဖိုးမရှိကြောင်းနှင့် တရားခံဘက်မှ ကန့်ကွက်သည်။ ယင်းသက်သေများအနက်မှ သက်သေ စိန်မောင်သည် ဦးစောအပေါ် အခဲမကြေဖြစ်နေသော ဦးဘကလေး (လိုပြသက်သေ ၅၄)၏ အသုံးတော်ခံ လက်ကိုင်ထုတ် ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း တရားခံဘက်မှ ဆိုလေသည်။ ဦးစော အိမ်ဝင်းထံသို့ ရုတ်တရက် ဝင်ရောက် ရှာဖွေ ဖမ်းဆီးခြင်းပြုသည့် ရဲအဖွဲ့ကို ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်ရသော ဦးစိုးရင် (လိုပြသက်သေ ၅၃)က ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ မွန်းလွဲချိန်တွင် ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းအနီး၌ အောင်ကျော်စိန် ရှိကြောင်းကို သက်သေခံထားသည်။ သက်သေ ဦးစိုးရင်ထံသို့ အောင်ကျော်စိန်က လက်တွင် စက္ကူတစ်ရွက်ကိုင်လျက် လာရောက်ပြီး စောစောပိုင်းတွင် သူမြင်လိုက်သော ဂျစ်ကားသွားလာခြင်း အကြောင်းကို နှုတ်မပွင့်တပွင့်နှင့် ပြောသည်။ စီအိုင်အေ အရာရှိတစ်ယောက်ကို မိမိထံသို့ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဦးထွန်းလှအောင်က ပို့လိုက်ကြောင်း၊ ယင်းအရာရှိမှာ မိမိ၏ အိမ်ဝင်းထဲ၌ ထိုနေ့မှစ၍ ရှိနေသည်ကို သိရှိကြောင်း မစ္စတာခန့်ကလည်း အခိုင်အမာ ထွက်ဆိုသည်။ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းအနီးအနားတွင် အောင်ကျော်စိန် ရှိကြောင်းကို သက်သေများ ဖြစ်ကြသော ဦးထွန်းလှအောင်၊ ဦးစိုးရင်၊ မစ္စတာခန့်နှင့် သူ၏အလုပ်သမား မောင်လှတင်တို့က သက်သေခံထားကြသည်။ သူတို့၏ သက်သေခံချက်များ ရှိနေလျက်နှင့် အောင်ကျော်စိန်၏ သက်သေခံချက်ကို လီဆယ်ဖန်တီးထားသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ပယ်ရှားလိုက်ရန် ခက်ခဲပါသည်။

လက်နက်များ၊ ယမ်းတောင့်များ၊ ခိုးယူမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စုံစမ်းထောက်လှမ်းခြင်းများကို ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့အထိ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ စုံစမ်းထောက်လှမ်းခြင်းများကို ဦးထွန်းလှအောင်ကြီးမှူးသော ရာဇဝတ်မှုခင်းစုံထောက်ဌာနမှ တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်သည်။

လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စုံစမ်းထောက်လှမ်းခြင်းများ စ၍ဆောင်ရွက်သောအခါ ဦးထွန်းလှအောင် ရရှိထားသော လျှို့ဝှက်စောင့်ကြည့်သူများ၏ အစီရင်ခံစာများကို ဦးအောင်ချိန် (လိုပြ သက်သေ ၁)ထံသို့ပို့လိုက်ရာမှ ယင်းအစီရင်ခံစာများမှာ အောင်ကျော်စိန်နှင့် လှတင်တို့၏ သက်သေခံချက်များကို ထောက်ခံသော သက်သေခံစာရွက်စာတန်းများ (သက်သေခံအမှတ်

၁-၂ နှင့် ၁-၃)အဖြစ် ဤအမှုတွင်တင်သွင်းသည်။ ပုံစံ (သက်သေခံ အမှတ် c) တွင် က-အမှတ်ဖြင့်ပြထားသော ရေတွင်းအနီး၌ ဆိုခဲ့သော လျှို့ဝှက်စောင့်ကြည့်သူများက နေရာယူထားကြသည်။ လျှို့ဝှက်စောင့်ကြည့်သူတို့သည် ထိုအချက်ပိုင်နေရာတွင် ရှိနေ၍ ခြံဝင်းအပြင်ဘက်က သူတို့ကို မမြင်နိုင်ဘဲ ခြံဝင်းအတွင်းမှ ချောင်းမြောင်းကြည့်ရာ သူတို့နှင့် တိုက်ရိုက်မျက်နှာချင်းဆိုင်ဘက်၊ သူတို့နှင့် ပေ ၂၀ သို့မဟုတ် ၃၀ သာကွာဝေးသော ဦးစော၏ ဂိတ်ပေါက်၌ မော်တော်ယာဉ်များ အဝင်အထွက်ကို ကျေနပ်ဖွယ်ရာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်ကြရသည်။ ကားမောင်းသမားအား ဦးစောက စာတစ်စောင်ပေးသည်ကို မိမိမြင်ရကြောင်း အောင်ကျော်စိန်က သူ၏ အစီရင်ခံစာ (သက်သေခံအမှတ် ၁-၂)တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဦးစောသည် ထရပ်ကား ရှိရာသို့လာပြီး ထရပ်ကားထဲမှာရှိသည့် လူတစ်ယောက်အား တစ်စုံတစ်ခု လက်နှင့်လှမ်းပေးလိုက်သည်ကို မြင်ရတာကိုပြောတာပါဟု အောင်ကျော်စိန်က ရှင်းပြသည်။ ထိုသို့ ဦးစောပြုလုပ်ကြောင်းကို လှတင်၏ အစီရင်ခံစာ (သက်သေခံအမှတ် ၁-၃)တွင် ဖော်ပြ ထားခြင်းမရှိပေ။ သို့သော်လည်း ဦးစောသည် ဂိတ် အနီး ထရပ်ကားရှိရာသို့လာပြီး မုန့်ဖိုးတစ်ဆယ်တန် ငွေစက္ကူတစ်ချပ်ကို မိမိအားပေးသည်ဟု မောင်နီက သူ၏ ကျမ်းကျိန်သက်သေခံချက်တွင် ထွက်ဆိုထားရာ ထိုထွက်ဆိုချက်က ဆိုခဲ့သော အောင်ကျော်စိန်၏ ထွက်ဆိုချက်ကို ထောက်ခံနေသည်။ လှတင်နှင့် အောင်ကျော်စိန်တို့မှာ နှစ်ယောက်စလုံး တစ်နေရာတည်းမှ အတူတူ ပူးကပ်၍ စောင့်ကြည့်နေကြခြင်း မဟုတ်သောကြောင့် ထိုအကြောင်းကို လှတင်က သူ၏ အစီရင်ခံစာထဲတွင် ထည့်၍မဖော်ပြခြင်းမှာ အရေးကြီးသောအချက် မဟုတ်ပါ။ အောင်ကျော်စိန်နှင့် လှတင် တစ်ဦးဦးအား ယုံကြည်စိတ်ချထိုက်ခြင်းကို ထိုမဖော်ပြသောအချက်က ထိခိုက်စေနိုင်သည် မဟုတ်ချေ။

ထရပ်ကားသည် ဦးစော၏အိမ်ထဲသို့ ဝင်သွားပြီးနောက် ဦးစော၏ အိမ်ရှေ့မှ ဦးစောအိမ်ထဲသို့ လူတစ်ယောက်ဝင်သွားသည်ကို မိမိမည်သို့ မည်ပုံ မြင်ရကြောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သက်သေအဖြစ် အစစ်ခံသော အောင်ကျော်စိန်၏ ထွက်ဆိုချက်ကို တရားခံဘက်မှ တစ်ဖန်ကန့်ကွက်ပြန်သည်။ ဝင်းအတွင်း အုတ်လှေကားအနီးမှာ တံငါသည်က ငါးများနေလျှင် ထို တံငါသည်အနီးရှိနေသောသူ မည်သူမဆိုသည် အောင်ကျော်စိန် မြင်ရသည်ဆိုသောအရာ (လှ)ကို မြင်ဖို့ မဖြစ်နိုင်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော ထိုနေရာမှ ကြည့်လျှင် ဦးစော၏အိမ်နောက်ပိုင်းကိုသာ မြင်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ဦးစော၏ အိမ်ရှေ့ရှိ မည်သူမည်ဝါမသိသော လူတစ်ယောက်ကို မိမိကြည့်မြင်နေသော အခါ မိမိသည် ပြည်လမ်း

ကို ကျောပေး၍ ပြည်လမ်းဘက်ကို မျက်နှာမလှည့်ဘဲ ရှိနေကြောင်း၊ ထို့ပြင် တံငါသည် ငါးများနေသော ရေအိုင်ကမ်းခြေမှ ဦးစော၏အိမ်ကို ကြည့်သော အခါ ပြည်လမ်းကို မိမိကျောပေးထားလျှင် ဦးစော ဆောက်ထားသော ကင်းစောင့်တဲရီရာ အပူပေးအိမ် အုတ်လှေကားအနီးမှနေ၍ မိမိ ထိုသို့မြင်နိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်းနှင့် အောင်ကျော်စိန်က ရှင်းပြသည်။ ဤအချက်မှာ ဘညွန့်၏ သက်သေ ထွက်ချက်နှင့် ကိုက်ညီနေသည်။ ဦးစော၏အိမ်ရှေ့မှာ အခြားတရာခံ များနှင့် မိမိရပ်နေစဉ်အချိန်လောက်တွင် မိမိသည် တံငါသည်တစ်ယောက်နှင့် မိုးကာအင်္ကျီများ ဝတ်ထားသော အခြားလူနှစ်ယောက်ကို မြင်ရသည်ဟု ဘညွန့်က ထွက်ဆိုထားသည်။ ထိုနေ့မှာ မစွတာခန်နှင့် ဦးထွန်းလှအောင် နှစ်ဦးစလုံးက ဂျစ်ကား၏မှန် လက်ဝဲဘက်တွင် ချည်နှောင်ထားလျက်ရှိသော အဖြူနှင့် အနီကြိုးပြားကလေးများကို မြင်ရသည်။ ဦးထွန်းလှအောင်ထံသို့ တင်ပြသော အောင်ကျော်စိန်၏ အစီရင်ခံစာ၌လည်းကောင်း၊ အောင်ကျော်စိန်၏ သက်သေ ထွက်ချက်၌လည်းကောင်း ထိုအဖြူနှင့် အနီကြိုးပြားကလေးများ ထိုသို့ရှိနေကြောင်းကို ဖော်ပြထားရှိမရှိ။ ဂျစ်ကားမှာ အရှိန်ပြင်းစွာနှင့်မောင်း၍ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းထဲသို့ ဝင်သွားသည်ဖြစ်သောကြောင့် လျှို့ဝှက်စောင့်ကြည့်သူ နှစ်ယောက် ဘို့က ထိုကြိုးပြားကလေး များကို မမြင်မိလိုက်ခြင်းသည် အံ့ဩစရာ မဟုတ်ပါ။ ဂျစ်ကား ဖြတ်သန်းသွားစဉ် သူတို့က ထိုဂျစ်ကားကို ထင်ထင်ရှားရှား မြင်ရသည့် အချိန်မှာ ထိုဂျစ်ကား၏ နံပါတ်ကိုသိရန်အတွက်ကိုသာ သူတို့ အာရုံစူးစိုက် လုံးပမ်းနေကြရသောကြောင့် ဖြစ်တန်ရာသည်။ လှတင်က ရေးသားတင်ပြသော အစီရင်ခံစာ (သက်သေခံအမှတ် ၁-၃)ထဲတွင် နံပါတ် ၁၈၁၄ ရှေ့က အာရုံစီ စာလုံးများ ထည့်၍ဖော်ပြခြင်းမရှိသည့် မရှိကြောင်း၊ ထို့ပြင် ဖို့ဒ်ဆန်ထရပ် ကားအစား ဗက်ဖို့ထရပ်ကားဟု ဖော်ပြထားကြောင်းကို ထောက်ပြသည်။ ထိုသို့ ဖော်ပြခြင်းမရှိသည့်အချက်နှင့် မှားယွင်းချက်ကို ထောက်ရှုလျှင် ထို အစီရင်ခံစာမှာ လိမ်လည်ဖန်တီးထားသော အရာမဟုတ်ကြောင်း အစစ်အမှန် အစီရင်ခံစာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသိသာသည်။

မစွတာခန်ကို သက်သေအနေဖြင့် ယုံကြည်ထိုက်ခြင်း ရှိမရှိကိုလည်း ကောင်း၊ မစွတာခန်၏ ထောက်ခံထွက်ဆိုချက်၏ တန်ဖိုးကိုလည်းကောင်း စဉ်းစားဆင်ခြင်ရာ၌ ဖော်ပြရမည်မှာ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက် နေ့နံနက် ဦးစော၏ ဂျစ်ကားသွားလာပုံမှာ မသင်္ကာစရာကောင်းကြောင်း၊ ဦးစော၏လူများ မသင်္ကာ စရာလှုပ်ရှားမှုများ ပြုလုပ်ကြကြောင်း၊ ထိုအကြောင်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မစွတာခန်က ဦးထွန်းလှအောင်မှ တစ်ဆင့်ပို့သော သတင်းပေးချက် အရသာ

လျှင် ဦးစော၏အိမ်ဝင်းကို ရုတ်တရက် ခင်းနှင်းဝင်ရောက်ရှာဖွေ ဖမ်းဆီး သိမ်းယူခြင်းပြုလုပ်ရန် ချက်ချင်းဆုံးဖြတ်ချက်ချ၍ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း အာဏာပိုင်များက ဆောင်ရွက်ကြခြင်းသာ ဖြစ်လေသည်။

ဆိုခဲ့သော လွတ်လပ်သည့် သက်သေများ၏ ထွက်ဆိုချက်များရှိနေသည့် အပြင် ဘညွန့်ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ရာ၌ ပါဝင်ကြောင်း မောင်နီက မိမိ၏ ဖြောင့်ချက်နှင့် သက်သေခံချက်၌လည်းကောင်း၊ ခင်မောင်ရင်၊ မောင်စိန်၊ ရန်ကြီးအောင်နှင့် သုခတို့က မိမိတို့၏ ဖြောင့်ချက်များ၌လည်းကောင်း ထွက် ဆိုချက်များ ပေးထားကြသောကြောင့် ထိုထွက်ဆိုချက်များသည် ဘညွန့်၏ သက်သေ ထွက်ဆိုချက်ကို ထောက်ခံကြသည်။ ဒါလဟိုဇီ(မဟာဗန္ဓုလ)လမ်းနှင့် ၄၁ လမ်းဒေါင့်သို့ ထရပ်ကားနှင့် သွားရာဘညွန့်သည် မိမိတို့နှင့်လိုက်ပါလာကြောင်း၊ ထို့ပြင် အဆိုပြုထားသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း ဘညွန့်သည် အတွင်းဝန်များရုံး အတွင်းသို့ ဝင်သွားကြောင်းကို မောင်နီနှင့် ခင်မောင်ရင်တို့က ထွက်ဆိုကြသည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများမပြုမီ အလျင်တစ်နေ့ဖြစ်သော ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ ညတွင် ဦးစောက မိမိတို့အား သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်အသီးသီးပေးသောအခါ ၌ ဘညွန့်သည် မိမိတို့နှင့်အတူရှိကြောင်း သုခနှင့် မောင်စိန်တို့က ထွက်ဆိုကြ သည်။

ပုံစံ (သက်သေခံအမှတ် ၄)တွင် ဈ နှင့် ည အမှတ်ပြထားသော ဦးစော၏ ဘုရားကျောင်းဆောင်နှင့်ကပ်နေသည့် အနီးတစ်ဝိုက် ရေထဲရှိနေရာ များမှ တော်မီသေနတ် ၄ လက်နှင့် စတင်းသေနတ် ၁ လက် (သက်သေခံ အမှတ် ၁၀၊ ၁၁၊ ၁၂၊ ၁၃ နှင့် ၁၄)တို့ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိကြောင်း သက်သေခံ ချက်က ထပ်ဆင့်၍ ထောက်ခံနေပြန်သည်။ ဆပ်မရင်းသေနတ် တစ်လက်နှင့် စတင်းသေနတ်တစ်လက်တို့မှာ ဦးစော တရားဥပဒေအရ လက်ရှိထားရာမှ တွေ့ရှိသော သေနတ်များ ဖြစ်သည်။ ရေထဲမှတွေ့ရှိသော သေနတ် ၅ လက်နှင့် ဦးစောလက်ရှိမှတွေ့သော သေနတ် ၂ လက်တို့ကို စုံထောက်အတတ်သင် ကျောင်း၏ ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး ဦးလှဘော်က စစ်ဆေးသည်။ ဦးလှဘော်က အစမ်းခံယမ်းတောင့်များထည့်၍ ဆိုခဲ့ သောသေနတ်များကို ပစ်ကြည့်သည်။ ရာဇဝတ်မှု အခြင်းဖြစ်နေရာမှ သိမ်းယူရရှိသော ယမ်းတောင့်ခွဲများတွင် ထင်နေ သည့် အမှတ်ရာများ၊ အချိုင့်ရာများနှင့် ဆိုခဲ့သော သေနတ်မောင်းများ၏ မီးခတ် သံချွန်ကလေးများကိုလည်းကောင်း၊ ထိုသေနတ်များ၏ အခြားအစိတ်အပိုင်းများ ကြောင့် ယမ်းတောင့်ခွဲနောက် ပိတ် သတ္တုပြားအပိုင်းတွင် ထင်စေသည့် အမှတ်ရာများ၊ အချိုင့်ရာများကိုလည်းကောင်း ဦးလှဘော်က နှိုင်းယှဉ်ကြည့်

သည်။ စမ်းသပ်စစ်ဆေး၍ရရှိသော အချက်များကို ပုံကြီးချဲ့ထားသည့်ဓာတ်ပုံများ (သက်သေခံအမှတ် ၁၊ ဖ နှင့် ဗ)တွင်ပြထားသည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများ ဖြစ်ပွားသည့် ကောင်စီအခန်းကို သက်သေဦးလှဘော် သွား၍စစ်ဆေးကြည့်ရှုသည်။ ထိုအခန်း၏ နံရံကြမ်းပြင်များနှင့် ပရိဘောဂများတွင် ကျည်ဆန်ရာ ၄၁ ခု တွေ့သည်။ ယင်းတို့အနက် ကျည်ဆန်ရာ ၂၂ ခုနှင့် ၁၉ ခုတို့မှာ ၃၈ ဇို သို့မဟုတ် ၉ အယ်မ်အယ်မ် ကျည်ဆန်များကို အသုံးပြု၍ ထင်စေသော ကျည်ဆန်ရာများဖြစ်သည်။ ဓာတ်ပုံများ (သက်သေခံအမှတ် ၈ နှင့် ဆ)တွင် ထိုကျည်ဆန်ရာများထင်သည့် နေရာများကို ပြထား သည်။ အချင်းဖြစ်ပွားပြီး ၂ ရက်ကြာသောအခါ ဇူလိုင်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်တထောင်ရဲဌာန ဂတ်စာရေးထံမှ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှု ဖြစ်ပွားသည့်နေ့၌ ကောင်စီအခန်းထဲတွင် တွေ့ရှိသိမ်းယူထားသော ပစ်ပြီးယမ်းတောင့်ခွဲများပါရှိသည့် ချိပ်ပိတ်သံပုံးငယ် ၂ ခု (သက်သေခံအမှတ် ၆ နှင့် ၆-က)ကို သက်သေ ဦးလှဘော်က ရယူသည်။ ထို့ပြင် သေနတ်များဖြင့် ပစ်ခတ်ခံကြရသောသူများ၏ ကိုယ်များမှ ရရှိ သည်ဆိုသော ပစ်ပြီးကျည်ဆန်များ (သက်သေခံ အမှတ် ၆-ဂ မှ ၆-ဆ)ကိုလည်း သက်သေဦးလှဘော်က ရယူသည်။ ပစ်ကြည့်သည့် အစမ်းခံ ယမ်း တောင့်ခွဲများ၏ သတ္တုနောက်ပိတ်များတွင် တွေ့ရှိသော အမှတ်ရာ များ၊ အချိတ်ရာများကို အချင်းဖြစ်သော နေရာမှ ကောက်ယူရရှိသည့် ယမ်းတောင့်ခွဲများပေါ်တွင် တွေ့ရှိသည့် အမှတ်ရာများ၊ အချိတ်ရာများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်သည်။ မှန်ဘီလူးကို အသုံးပြု၍ မြင်တွေ့ရသော ထပ်ထူထပ်မျှဖြစ်သည့် ထူးခြားချက်များကို ဓာတ်ပုံများ (သက်သေခံအမှတ် ၁၊ ဖ နှင့် ဗ) ဖြင့် ပြထားသည်။ ထိုကဲ့သို့ နှိုင်းယှဉ်စစ်ဆေးခြင်းများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် တွေ့ရှိရသည့် ထူးခြားထင်ရှားသော အချက်အလက်များကို ထောက်ရှုပြီးလျှင် ဦးလှဘော်က ဦးစော၏ ဘုရားကျောင်းဆောင်အနီး ရေထဲနေရာများမှ တွေ့ရှိသိမ်းယူသည့် သေနတ် ၅ လက်အနက် သေနတ် ၄ လက် (သက်သေခံအမှတ် ၁၁၊ ၁၂၊ ၁၄ နှင့် ၁၅)ကို ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် အတွင်း ဝန်များရုံးအတွင်း၌ ကြံ့မ္မာခံများအား ပစ်ခတ်ရာ၌ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ အသုံးပြုသည်ဟု တိတိပြတ်ပြတ် ထင်မြင်ယူဆချက်ကို ချမှတ်သည်။ ဦးလှဘော်၏ ပါရဂူသက်သေအဖြစ် သက်သေအစစ်ခံ ထွက်ဆိုချက်နှင့်သက်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာ ဘာသာရပ်တွင် ဦးလှဘော်၏ အတွေ့အကြုံ ဗဟုသုတ အတော်အတန်ရှိသည်။ ဦးလှဘော် ထွက်ဆို သည့် ထင်မြင်ယူဆချက်များကို တရားခံဘက်မှ လေးလေးနက်နက် ငြင်းဆိုခြင်းမရှိ။ ဦးစော၏ ဘုရားကျောင်းဆောင်နှင့်ကပ်လျက်ရှိသော အနီး

တဝိုက် ရေထဲနေရာများမှ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ကြရာတွင် အသုံးပြုသည့် သေနတ်များ တွေ့ရှိရခြင်းအကြောင်းက ရာဇဝတ်ပြစ်မှုများကို ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းအတွင်း၌ နေထိုင်သောသူများ ကျူးလွန်ကြသည်မှန်ကြောင်း သက်သေထင်ရှားပြသည့် အဖြစ်အပျက်အကြောင်းခြင်းရာကို မှားယွင်းစရာ မရှိနိုင်အောင် ညွှန်ပြလေသည်။

စိန်မောင်၏ သက်သေခံချက်နှင့် စိန်မောင် ၏ သက်သေခံချက်ကို ထောက်ခံသော စိန်မောင်၏ အလုပ်ရှင် ဦးဘကလေး၏ သက်သေခံချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဦးစောနှင့် ဦးဘကလေးတို့မှာ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး အကြီးအကျယ် ရန်ငြိုရန်နေကြကြောင်း၊ ထိုရန်ငြိုးသည် စိန်မောင်နှင့် ဦးဘကလေးတို့၏ သက်သေခံချက်များကို ပျက်ပြယ်စေရန် လုံ့လောက်ကြောင်းပြဆိုရန် အားထုတ်ရာ၌ တရားခံဘက်မှ စီရိယအတော့်ကို စိုက်လေသည်။ သူရိယသတင်းစာတိုက်ကို ဦးစောက ငွေကြေးဘဏ္ဍာ ကြီးကြပ်ထိန်းသိမ်း အုပ်ချုပ်ခွင့်ရှိကြောင်း၊ ဦးဘကလေးမှာ ထိုသတင်းစာတိုက်တွင် စီမံအုပ်ချုပ်ရသော ဒါရိုက်တာ လူကြီးအဖြစ် ကြာရှည်စွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း၊ တိုင်းပြည်ရင်းမှ နှင်ထုတ်ခံရသော ဦးစောသည် ယူဂန်ဒါမှ ၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလလောက်မှာ ပြန်လည်ရောက်လာသောအခါ သတင်းစာတိုက်ကို ဦးဘကလေး၏ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ကိစ္စများတွင် ဦးစောနှင့် ဦးဘကလေးတို့ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ကြကြောင်း၊ ဦးဘကလေးသည် သတင်းစာစက္ကူ အလေးချိန်ပေါင်းများစွာကို အလွဲသုံးစားပြုထားကြောင်း၊ ထိုသတင်းစာစက္ကူများအတွက် ဦးဘကလေးသည် လက်ရှိပစ္စည်းစာရင်းစာအုပ်ကို ရိုးသားဖြောင့်မတ်စွာ ပြုပြင်မထားကြောင်းနှင့် ဦးစောက အဆိုများ ပြုထားကြောင်း၊ ဦးဘကလေးက ထုချေလွှာ တင်ကြောင်း၊ ထိုထုချေလွှာကို ဦးစောက မကျေနပ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဦးဘကလေးက သူရိယသတင်းစာတိုက် နှင့် အဆက်အသွယ် လုံးဝဖြတ်လိုက်ပြီးလျှင် ပုံနှိပ်ခြင်း၊ ကြော်ငြာခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းကို တည်ထောင်ကြောင်း၊ ထို့နောက် သူရိယသတင်းစာတိုက်တွင် မိမိဆောင်ရွက်ခဲ့သော အလုပ်များအတွက် ဆုငွေ ထုတ်ပေးရန် ဦးဘကလေးက လျှောက်လွှာတင်ကြောင်း၊ ထိုသတင်းစာတိုက်လုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်ထားသော မိမိ၏ အစုရှယ်ယာများကို ရောင်းချရန် အခွင့် ပြုပါမည့် အကြောင်းနှင့်လည်း ဦးဘကလေးက လျှောက် လွှာတင်ကြောင်း၊ လုပ်ငန်းတွင် ဦးဘကလေး၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုသည် ကျေနပ်ဖွယ်ရာ မရှိသည်သာမက မရိုးဖြောင့်ကြောင်း၊ ဦးဘကလေးနှင့် သူ၏တူတော်သူ ဦးဘတင်တို့မှာ သူရိယသတင်းစာတိုက်နှင့် ဖြေရှင်းရန် ဖြစ်သည့် ကြွေးမြီငွေ ၄၀၀၀/-ကျော် မပေးဘဲ

ကျန်ရှိသည်မှာ ကြာနေပြီဖြစ်ကြောင်းနှင့် ဦးစောက ကန့်ကွက်ချက်များ ပြုလုပ်ကြောင်း၊ ဦးစော၏ ကန့်ကွက်ချက်များကို ထောက်ရှု၍ ဦးဘကလေး၏ လျှောက်လွှာ နှစ်စောင်စလုံးကို ပြီးပြတ်ခြင်းမရှိစေသေးဘဲ ဆိုင်းထားကြောင်းများကို တရားခံဘက်မှ အဆိုရှိလေသည်။ ဦးစောနှင့် ဦးဘကလေးတို့မှာ အဆိုပြုထားသည့်အတိုင်း တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး ကမ္ဘာရန် ကြွေးမြီတင် ရှိနေကြောင်း အဆိုများကို သက်သေထင်ရှားဖြစ်စေရန် ဆာဦးသွင် (တရားခံပြုသက်သေစာ)ကို တရားခံဘက်မှ သက်သေထူသည်။ ဦးဘကလေး၏ အပြုအမူမှာ ရာဇဝတ်ပြစ်ဒဏ်မကင်းသော မရိုးသားမှု၊ သို့မဟုတ် အခြားနည်းလမ်းမကျမှု တစ်စုံတစ်ရာကို သက်သေ ဆာဦးသွင်ကမသိ။ ဦးစောနှင့် သဘောကွဲ ကြသောကြောင့် သူရိယသတင်းစာတိုက်နှင့် ဦးဘကလေး အဆက်အသွယ် ဖြတ်ပစ်လိုက်ကြောင်းကို ဆာဦးသွင်၏ သက်သေအစစ်ခံချက်က ခိုင်လုံစေခြင်း၊ အတည်ပြုစေခြင်း မရှိ။ ဒါရိုက်တာလူကြီးများ ပြုလုပ်သော အစည်းအဝေးများ၏ မှတ်တမ်းစာအုပ်ကို ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးရှေ့မှောက်တွင် တင်ပြထားသည်။ ထိုစာအုပ်ထဲတွင် အစည်းအဝေးမှတ်တမ်း ၂ ခု (သက်သေခံအမှတ် II - ကနှင့် III - ခ)ပါရှိသည်။ အပြစ်ထင်ရှားစေသည့် လုပ်ကြံလိမ်လည် ဖန်တီးထားသော သက်သေခံချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း နှင့် တရားလိုဘက်ကို အားဖြည့် ထောက်ခံရန်အတွက် လုံလောက်သော ရည်ရွယ်ရင်းအကြောင်းခံ ဖြစ်စေ နိုင်သည့် အတိုင်းအတာအထိ ဦးစောနှင့် ဦးဘကလေးတို့ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် ရန်ငြိုးကြီးရှိသည်ဟု တရားခံဘက်မှ တင်ပြသော ထင်မြင်ယူဆချက်ကို တရားဖြောင့်မှန်ရာကျကြောင်း ထင်ရှားစေမည့်အချက် တစ်စုံတစ်ရာမျှဆိုခဲ့သော အစည်းအဝေး မှတ်တမ်းများတွင် မပါရှိချေ။

သေနတ်ပစ်ခတ်သံများ ကြားရပြီးနောက် အတွင်းဝန်များရုံးဝင်းထဲမှ ထွက်လာသော ဂျစ်ကားကို စိန်မောင် မြင်ရသည်။ ထိုဂျစ်ကားထဲ၌ ပါလာသော လက်နက်ကိုင် လူများကို စိန်မောင် မြင်လိုက်ရချင် မြင်လိုက်ရပေမည်။ ထိုလက်နက်ကိုင်လူများကို သေနတ်ပစ်ခတ်ခြင်းများနှင့် ဆက်စပ်ခြင်း တစ်စုံတစ်ရာရှိသည်ဟုလည်း စိန်မောင် သင်္ကာမကင်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နိုင်ပေမည်။ သို့သော်လည်း ကြားသိရသည့် သတင်းမှာ တကယ်သေကြေပျက်စီးခံကြရသည့် တုန် လှုပ်ချောက်ချားစေနိုင်သော သတင်းကြီးမျိုး ဖြစ်နေသောကြောင့် စိန်မောင်ကဲ့သို့သော သာမန်လူတစ်ယောက်အတွက် ခါတိုင်းလို လုပ်မြဲကိုင်မြဲ ဘဝအခြေအနေမှာ သာမန်အားဖြင့် မျှော်လင့်နိုင်သည့်အလျောက် တသမတ်တည်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရပြီဖြစ်သော နည်းလမ်းအတိုင်း တစ်သဝေမတိမ်း

လိုက်နာ၍ စိတ်ကူးရန်၊ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန်မှာ အလွန်အလွန်ပင် ခဲယဉ်းသည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုကြီးအကြောင်းကို ကြားသိကြရပြီးနောက် ချက်ချင်းပင် အများပြည်သူ လူထုကြီးတစ်ရပ်လုံးက စိုးရိမ်ကြောင့်ကြကာ စိတ်တွေ တုန်လှုပ်ချောက်ချားနေကြသည်။ ထို့နောက် အများပြည်သူ လူအများတို့၏ စိတ်ချောက်ချားခြင်း အရှိန်တွေ အတော်အတန် လျော့လာသောအခါကျမှ စိန်မောင်နှင့် ဦးဘကလေးတို့က သင်္ကာမကင်းဖွယ်ရာ ဂျစ်ကားနှင့်ပတ်သက်၍ မိမိတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိသော သိမြင်မှတ်သားထားချက်ကို အသုံးပြုကြလေသည်။ အများပြည်သူလူထုကြီးတစ်ရပ်လုံးက စိုးရိမ်ကြောင့်ကြကာ စိတ်တွေ တုန်လှုပ်ချောက်ချားနေကြသည့် ကာလ အတောအတွင်းမှာ စိန်မောင်ဖြစ်စေ၊ ဦးဘကလေးဖြစ်စေ မိမိတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိသော သိမြင်မှတ်သား ထားချက်ကို ဆိုခဲ့သော အသုံးပြုပုံပြနည်းအတိုင်း အသုံးပြုလိမ့်မည်ဟု တစ်စုံတစ်ယောက်က မျှော်လင့်နိုင်ရန် အလွန်အလွန် ခဲယဉ်းပါသည်။ သက်သေ စိန်မောင်၏ ထုတ်ဖော်ချက်ကို ရဲအရာရှိကြီး ဦးအောင်ချိန်ထံသို့ လက်ရှိလက်ရောက် ပေးအပ်သည်။ စိန်မောင်သည် သူရိယသတင်းစာတိုက်တွင် လုပ်သားဖြစ် သည်။ ဦးဘကလေး၏ လက်အောက်မှာ သွား၍ အလုပ်လုပ်ရန်အတွက် စိန်မောင် ထိုအလုပ်မှ ထွက်လိုက်သည်မှာ သိသာထင်ရှားသည်။ သို့သော်လည်း စိန်မောင်က အလုပ်သမားအဖြစ် ဦးဘကလေးက လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်အဖြစ် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်သွယ်မှု ရှိနေခြင်းမှာ ဦးဘကလေးက မိမိကိုယ်တိုင် အခဲမကျေနိုင်သည့် ရန်ငြိုးကြောင့် မိမိလိုဘပြည့်ဝစေရန်အတွက် သက်သေစိန်မောင်ကို မိမိ၏ အသုံးတော်ခံ လက်ကိုင်တုတ်အဖြစ် အသုံးချသည်ဟု တရားခံဘက်မှ ဤခုံရုံးက သတိပြုထောက်ရှုရန် တင်ပြသည်မှာ တရားဥပဒေအရ ခိုင်မာသော အခြေခံအကြောင်းရင်းများ မဟုတ်ချေ။

ယခုအဆင့်တွင် ဖြေဆိုဖော်ပြရန် လိုသည် မှာ ဂျစ်ကားကိစ္စဖြစ်သည်။ ဂျစ်ကားမှာ ကြည့်မြင်တိုင်၊ ဇလွန်လမ်းနေ ဦးဘအေး (လိုပြသက်သေ ၄၈)ပိုင်သော ဂျစ်ကားဖြစ်သည်။ ထိုဂျစ်ကား၏ အစစ်အမှန်နံပါတ်မှာ အာရ်စီ ၁၉၁၄ ဖြစ်သည်။ ဦးဘအေးသည် စစ်တပ်မှ သုံးမရ၍ *စွန့်ပစ်ထားသော မော်တော်ယာဉ်များ ရောင်းချသည့် ကုန်တိုက်တစ်ခုမှ ထိုဂျစ်ကားကို ဤလုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှု မဖြစ်ပွားမီက ဝယ်ထားသည်။ စက်ပြင်ဆရာ မောင်လှတင် (လိုပြ သက်သေ ၇၇)၏ သက်သေခံချက်အရဆိုလျှင် ဦးဘအေး၏ ဂျစ်ကားကို လမ်းတွင် စိတ်ချလက်ချ မောင်း၍ရအောင် ပြင်ပေးရန်အတွက် ဦးဘအေးက သက်သေမောင်လှတင်အား ခိုင်းထားသည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှု ဖြစ်ပွားသည့်

နေ၌ ထိုဂျစ်ကားပေါ်သို့ အင်ဂျင်စက်ကို အကယ်အပြီး တပ်ဆင်ခြင်းမပြုရ
သေး။ ထို့ကြောင့် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများက သူတို့၏ ကိစ္စအတွက် ထိုဂျစ်ကား
ကို အသုံးမပြုနိုင်။ နံပါတ် အာရစ် ၉၈၃၁ ဖြစ်သော ဦးစောပိုင် ဂျစ်ကား၏
အမိုးအရှင်ကဲ့သို့ ဦးဘအေး၏ ဂျစ်ကား (သက်သေခံ အမှတ် ၂၉)မှာ မည်သည့်
အခါကမျှ အမိုးအရှင် မရှိခဲ့ဘူးချေ။

ဘညွန့်သည် ဉာဏ်ထက်မြက်၍ တတ်သိ လိမ္မာစွာ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်
တတ်သည့်ပြင် အထက်သို့ လှမ်းနေသော လူငယ်တစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း၊ ဘညွန့်
သည် ဦးစော၏အိမ်ဝင်းထဲသို့ ရောက်လာလျှင်ရောက်လာချင်းပင် ဦးစောထံ
၌နေကြသော ဦးစော၏တပည့်ရင်းများတွင် ဘညွန့်က အတော်အတန် ထင်ပေါ်
လာပြီး ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာကြောင်း၊ ထို့ပြင် ဦးစောထံ၌ ဘညွန့် ခဏသာ
အလုပ်သင်အဖြစ် ရှိနေသောကာလ အတောအတွင်းမှာ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်း
များကို ပြီးမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်သင့်သည်ဟု ဘညွန့်က အမှန်ပင်
မဲ့တင်းလှစွာ ဦးစောအား အကြံနှစ်ခါ ပေးဖူးကြောင်းများကို ဦးစောက ထွက်ဆို
သားသည်။ သွပ်ပြားများဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသောအိမ်တွင် ဘညွန့်နှင့်
အတူနေကြသော ဦးစော၏ ပါတီဝင် ဝါရင့်သူများသည် ဘညွန့်၏ အပေါင်း
အဖော်များ ဖြစ်ကြကြောင်း၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့နံနက်တွင် အလွန်အမင်း
စွန့်စွန့်စားစား အသက်စွန့်ပြီး ဆောင်ရွက်မှုကို ဖြစ်မြောက်အောင်မြင်စွာ
ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြရာတွင် ဘညွန့်နှင့် ဆိုခဲ့သောသူများသည် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း
ပါဝင်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြကြောင်းများကို ဘညွန့်၏ သက်သေခံချက်တွင် ထွက်ဆို
ထားသည်။ ဦးစော၏ ထွက်ချက်ပါ အကြောင်းအရာများသည် ဘညွန့် ထွက်ဆို
ထားသည့်အတိုင်း များစွာဖြစ်တန်ရာသည်ဟု သိမြင်ယူဆရန်အတွက် ပို၍
ယုတ္တိတန်စေသည့်အကြောင်းများ ဖြစ်နေလေသည်။

ဤရာဇဝတ်မှုကို ကြံစည်ခြင်း ပြီးမြောက်အောင် ပြုလုပ်ခြင်း
အကြောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဘညွန့်က ပြောပြရသော အတ္ထုပ္ပတ္တိ တစ်ခုလုံးမှာ
ရဲအရာရှိများက ဘညွန့်အား သင်ပြညွှန်ကြားထားချက်အရ ဘညွန့်အပေါ်
ဖိနှိပ်ခြင်း ပြုထားချက်များအရ ပြောပြရသော လီဆယ်ဖန်တီးထားသည့်
အတ္ထုပ္ပတ္တိ ဖြစ်ကြောင်း တရားခံဘက်က တင်ပြသည်။ သို့ရာတွင် စိတ်ကူးဉာဏ်
ကွန့်မြူးခြင်း သက်သက်ဖြင့် ဖန်တီးထားသည့် အခြေအမြစ်မရှိသော အဖြစ်
အပျက် အကြောင်းအရာများကို ဘညွန့်က အကွယ်လည်အောင် ပြောပြ
သည်ဟူသော လက္ခဏာကို ထင်ရှားစေသည့်အချက် တစ်စုံတစ်ရာမျှမရှိ
ဖြစ်နေသည်။ လွတ်လပ်၍ ခုခံငြင်းဆိုခြင်း မပြုနိုင်သည့် သက်သေ ထွက်ချက်

များက ဘညွန့်ကို လုံလောက်စွာထောက်ခံကြကြောင်းမှာ ရာဇဝတ်မှုနှင့်
သက်ဆိုင်သော အဖြစ်အပျက် အကြောင်းချင်းရာ အမြောက်အမြားအရ
လည်းကောင်း၊ အခြေအနေများအရလည်းကောင်း ထင်လင်းနေသည်။
ရာဇဝတ်မှုတွင် ပါဝင်သက်ဆိုင်သည်ဟု ဘညွန့်က ရွေးချယ်ပြောပြသော
လူကိုးယောက်မှာ အိမ်ဝင်းတစ်ခုတည်းတွင် ဘညွန့်နှင့်အတူ နေထိုင်ကြသော
သူများ ဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းပြင် ထိုလူများအနက်မှ မောင်စိုး၊ သက်နှင့်၊
သုခနှင့် မောင်စိန် (လေးယောက်)တို့မှာ သွပ်ပြားများဖြင့် ဆောက်လုပ်ထား
သော တံတစ်ခုတည်းတွင် ဘညွန့်နှင့်အတူ နေထိုင်ကြသောသူများ ဖြစ်ကြောင်း
တွေ့သိရသည်။ ဘညွန့်နှင့် ဘညွန့်၏အပေါင်းပါ ကြံဖော်ကြံဖက်များသည်
မိမိတို့အသီးသီးအား ခွဲဝေချထားသော တာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက်
ရာဇဝတ်မှုအချင်းဖြစ်နေရာ အနီးအနားသို့ ထရပ်ကားကို စီးသွားကြသည်။
ထိုထရပ်ကားကို မှတ်မိကြောင်းနှင့် ခွဲခြားဆွဲပြ၍ လုံလောက်စွာ ဒိဋ္ဌစွဲထားသည်။
ဦးစော၏အိမ်က ဂျစ်ကား ရောက်လာကြောင်း၊ အတွင်းဝန်များရုံးမှ ထိုဂျစ်
ကား ထွက်ခွာသွားကြောင်း၊ ထိုအကြောင်းများကို ဘညွန့်က ထွက်ချက်ပေးထား
သည်။ ထိုထွက်ချက်ကိုလည်း သက်သေအစစ်ခံချက်များက ထောက်ခံ ထင်ရှား
စေသည်။ ဖော်ပြခဲ့သော လူကိုးယောက်အနက်မှ လူငါးယောက်တို့သည်
ရာဇဝတ်တရားသူကြီးများ၏ ရှေ့မှောက်တွင် ဖြောင့်ချက်များ ပေးကြသည်။
ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ရာ၌ မိမိတို့ပါဝင်ခဲ့ကြောင်းကို ထိုဖြောင့်ချက်များတွင်
ဆိုခဲ့သော လူငါးယောက်က ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ ထိုလူငါးယောက်
အသီးသီးက တစ်ချိန်တည်းမှာဖြစ်စေ၊ အခြားအချိန်မှာ ဖြစ်စေ ကျေးဇူးသစ္စာကို
စောင့်သိရှိသေပါမည့်အကြောင်းနှင့် ကျိန်စာဆိုကြရသော နေရာဖြစ်သည့်
ဘုရားကျောင်းဆောင်အောက် ရေထဲနေရာများမှ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ အသုံး
ပြုသည်ဟု အဆိုပြုထားသည့် လက်နက်များကိုပင်တွေ့၍ ဆယ်ယူရရှိထား
သည်။

ဘညွန့်၏ သက်သေအဖြစ် အစစ်ခံထွက်ချက်ကို အားကိုးအားထား
ပြုထိုက်သော ထွက်ချက် မဟုတ်ကြောင်းဖြစ်စေ၊ ယုံကြည်စိတ်ချထိုက်သော
ထွက်ချက်မဟုတ်ကြောင်းဖြစ်စေ မှတ်ယူရန်အတွက် ပြန်လည်ချေဆိုနိုင်ရန်
ခဲယဉ်းသည့် အခြေအမြစ် ခိုင်မာလုံလောက်သော အကြောင်းများ မည်သည်မျှ
မရှိ ဖြစ်နေသည်။

ဤခုံရုံးက တရားခံအားလုံးအပေါ် စဉ်းစား မည့် နောက်တစ်ခုအနေ
ဖြင့် တစ်စုတစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်နေသည့် သက်သေခံချက်များမှာဆိုလျှင်

တရားဥပဒေအရ အာဏာရှိသော ရာဇဝတ်တရားသူကြီး တစ်ဦးရှေ့မှောက်၌ ဆိုခဲ့သောတရားခံ ကိုးယောက်အနက်မှ တရားခံငါးယောက်တို့က ပေးထားသော ဖြောင့်ချက်များ ဖြစ်လေသည်။ ဘညွန့် ဖြောင့်ချက်ပေးသောနေ့၏ နောက်နေ့ဖြစ်သော ၁၉၄၇ ခု၊ ဩဂုတ် လ ၂ ရက်နေ့တွင် ရန်ကြီးအောင်က ဆိုခဲ့သော ဖြောင့်ချက်ငါးခုအနက် ပထမဆုံးဖြောင့်ချက်ကို ပေးသည်။ ရန်ကြီးအောင်၏အဖဖြစ်သူ မောင်ထွန်း (တရားခံပြုသက်သေ ၁၉)မှာ ဦးစောနှင့် ဝမ်းကွဲညီအစ်ကိုတော်သူ ဖြစ်သည်။ ရန်ကြီးအောင် ဖြောင့်ချက်ပေးသောနေ့ မတိုင်မီ ၄ လလောက်က နိုင်ငံရေး ကိစ္စနှင့် ဦးစော အုတ်ဖိုမြို့သို့ရောက်လာရာ ဦးစောနှင့် ဝမ်းကွဲမောင်နှမတော်သူ မတင်ညိုက ရန်ကြီးအောင်အား ဦးစောထံ အလည်သွား၍ တွေ့ရန်ပြောသည်။ ရန်ကြီးအောင်ကို တစ်ခါတည်း အလုပ်ဝင်စေပြီး အေဒီလမ်းရှိ ဦးစော၏အိမ်သို့ ခေါ်လာသည်။ တရားခံများဖြစ်ကြသော မောင်စိန်၊ မောင်စိုး၊ ခင်မောင်ရင် တို့ကို ဦးစော၏အိမ်တွင် ရန်ကြီးအောင်က တွေ့သည်။ ထိုတရားခံများအပြင် စိန်မောင်၊ မြအုန်း၊ တင်ရွှေ ကြီးငွေ၊ ရင်ဖေ၊ ရင်မောင်တို့ကိုလည်း ဦးစော၏အိမ်တွင် ရန်ကြီးအောင်က တွေ့သည်။ ထို့နောက် တစ်လလောက်ကြာသောအခါ ရန်ကြီးအောင်က မိမိ၏အိမ်သို့ပြန်သွားပြီးလျှင် ရန်ကြီးနိုင်ကို ရန်ကြီးအောင်က ဦးစော၏အိမ်သို့ ခေါ်ဆောင်လာသည်။ ထို့နောက် တစ်လလောက်ကြာသောအခါ သက်နှင်းနှင့် သုခတို့ ရောက်လာကြသည်။ ဘညွန့်မှာလည်း ထိုအချိန်လောက်မှာပင် ရောက်လာသည်။ ဦးစော၏ အိမ်နောက်ဘက် တိုးချဲ့ထားသည့် အဆောက်အဦတွင် ရန်ကြီး နိုင်၊ စိန်မောင်တို့နှင့်အတူ ရန်ကြီးအောင် နေထိုင်ရသည်။ ရန်ကြီးအောင်ရောက်၍ နှစ်လလောက်ကြာသောအခါ ဘုရားကျောင်းဆောင်ထဲတွင် သုခက တိုင်ပေး၍ ရန်ကြီးအောင်က ကျေးဇူးသစ္စာ စောင့်သိရှိသေမည့်အကြောင်း ကျိန်စာကို လိုက်ဆိုရသည်။ သစ္စာဖောက်ဖြစ်နေပြီဖြစ်၍ မိမိကိုယ်ကို မိမိကိုယ်တိုင် သက်သေလိုက်ကြောင်း ရန်ကြီးအောင် ရေးပေးရသည့် စာတမ်းအကြောင်းကို ရန်ကြီးအောင်က ပြောပြသည်။ ရန်ကြီးအောင် ထိုသို့နေထိုင်စဉ်ကာလအတွင်း သေနတ်အမျိုးမျိုးကို မည်ကဲ့သို့ သုံးပုံကို ရန်ကြီးအောင်အား ဦးစောကိုယ်တိုင်က သင်ပေးသည်။ ထို့နောက် ဘရင်းသေနတ်များ၊ ယမ်းတောင့်များ၊ ခိုးယူ ခြင်းအကြောင်းများနှင့် ထိုသေနတ်များ၊ ယမ်းတောင့်များကို နေရာချထားခြင်းအကြောင်းကို ရန်ကြီးအောင်က ပြောပြသည်။ ထို့နောက် ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ ရန်ကြီးအောင်အား ဦးစောက အမိန့်ပေးသည်မှာ နောက်နေ့နံနက်တွင် မောင်စိုး၊ စိန်ကြီးတို့နှင့်အတူ လိုက်ပါသွား၍ သူတို့ခိုင်းသည်ကို ရန်ကြီးအောင်က ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း။

နောက်နေ့နံနက်တွင် ဦးစောက ရန်ကြီးအောင်အား စစ်ဝတ်စုံဝတ်ဆင်ရန် ခိုင်းသည်။ ထိုဝတ်စုံမှာ ရန်ကြီးနိုင်၏ စစ်ဝတ်စုံ ဖြစ်သည်။ ထိုစစ်ဝတ်စုံကို အဆင့်တစ်ခုပေါ် တင်ထားရာမှယူသည်။ ရေအိုင်ကမ်းခြေအနီးရှိ သေတ္တာထဲမှ စတင်းသေနတ်တစ်လက်ထုတ်ယူရန် ရန်ကြီးအောင်အား ခိုင်းသည်။ ထို့နောက် မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်နှင့် သုခတို့လည်း စစ်ဝတ်စုံများ အလားတူ ဝတ်ဆင်ထားကြသည်ကို ရန်ကြီးအောင် တွေ့ရသည်။ မောင်စိုးက အမှတ် ၁၂ စစ်တပ်သုံးတံဆိပ်ကို မိမိ၏ ပခုံး၌တပ်ဆင်၍ အစိမ်းရောင်စိမ့်ဦးထုပ်ကို မိမိ၏ခေါင်း၌ ဆောင်သည်။ ဦးစော၏ ညွှန်ကြားချက်အရ ဦးစော၏အိမ်ခန်း အတွင်း ချိတ်ထားသည့် အဝတ်အစားများအောက်မှ စတင်းသေနတ်ကျည်ကပ် (မဂ္ဂဇင်း) ၂ ခုကို ရန်ကြီးအောင်ကယူပြီး ကိုင်ဆောင်ထားသည်။ နံနက် ၁၀ နာရီအချိန်လောက်တွင် ယင်းတို့အား သုခနှင့်အတူ ခရီးထွက်ကြရန်နှင့် ဂျစ်ကားကို သုခမောင်းမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။ မောင်စိုးက သုခ၏ ဘေးတွင် ထိုင်သည်။ မောင်စိန်နှင့် သက်နှင်းက ရန်ကြီးအောင်နှင့်အတူ နောက်က ထိုင်ကြသည်။ မောင်စိန်နှင့် သက်နှင်းက မိုးကာအင်္ကျီများ ခြုံထားကြသည်။ အတွင်းဝန်များရုံး သို့ရောက်သောအခါ မောင်စိုးကလမ်းပြ၍ ရှေ့က သွားသည်။ မောင်စိန်က မောင်စိုးနောက်က လိုက်သည်။ သူတို့နောက်ကမှ သက်နှင်းနှင့် ရန်ကြီးအောင်က လိုက်ကြသည်။

ကောင်စီအခန်းထဲတွင် အခြားသူများက သူတို့၏ သေနတ်များဖြင့် ကောင်စီဝင်လူကြီးများကို ပစ်ခတ်ကြသည်။ ထိုအခါက စားပွဲခုံအောက်တွင် လဲလျောင်းနေကြသူများကို ရန်ကြီးအောင်က ထိုင်ပြီး သေနတ်ဖြင့်ပစ်သည်။ ကောင်စီအခန်းအပြင်ဘက်သို့ သူတို့ ထွက်ခွာသွားကြစဉ် ခြောက်လုံးပူးတစ်လက်ပါသော လူတစ်ယောက်ကို တွေ့သဖြင့် ထိုသူကို သေနတ်ဖြင့် ပစ်လိုက်သည်။ ဂျစ်ကားကို သုခက မောင်း၍ ထိုဂျစ်ကားနှင့် သူတို့ထွက်လာကြရာ ဂိတ်ပေါက်တွင် မောင်နီကို တွေ့သည်။ လမ်းတွင် ကန်တော်ကြီးအနီးမှာ သူတို့ လူစုအပေါ် အဝတ်အစားများကို ချွတ်လိုက်ကြသည်။ သုခမောင်းတာ နှေးကွေး လွန်းသည်ဆိုပြီး မောင်စိန်က ဂျစ်ကားကိုမောင်းသည်။ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းသို့ ပြန်ရောက်သောအခါ တင်ရွှေက ဂိတ်ပေါက်ကို ဖွင့်ပေးသည်။ ဂျစ်ကားကို ဆင်ဝင်အောက်၌ ရပ်ထားသည်။ ထို့နောက် လက်နက်များကို ဘုရားကျောင်းဆောင်သို့ မောင်စိန်က သယ်ယူသွားသည်။ မည်သို့မည်ပုံ သေနတ်များဖြင့် ပစ်ခတ်ကြကြောင်း ဦးစောအား အပ်ချမတ်ချပြောနေကြစဉ် ဘညွန့်၊ ခင်မောင်ရင်၊ မောင်နီတို့ သူတို့၏ ထရပ်ကားနှင့် ရောက်လာကြသည်။

ရဲအရာရှိများက မိမိအား ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ကြသောကြောင့် မိမိဖြောင့်ချက်ပေးရပါသည်ဟု ရန်ကြီးအောင်ကဆိုပြီး သူ၏ ဖြောင့်ချက်ကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းသည်။ သို့သော်လည်း ထိုကဲ့သို့ ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်ခံရ၍သာ ဖြောင့်ချက်ပေးရကြောင်းကို သက်သေထင်ရှားပြထားပြီးခြင်းမရှိ ဖြစ်နေသည်။ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်း၌နေထိုင်ကြသော ဦးစောတပည့်များထဲတွင် တရားခံ ရန်ကြီးအောင်မှာ ဝါရင့်သူမဟုတ်ကြောင်းကို အများက ဝန်ခံထားကြပြီး ဖြစ်သည်။ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ည၌ ဘညွန့်၊ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ သုခ၊ မောင်စိန်တို့အား ဦးစောက ညွှန်ကြားချက်များ ပေးနေစဉ်အခါတွင် ရန်ကြီးအောင်အား ဧည့်ခန်းထဲသို့လာရန် မခေါ်သည့်အကြောင်းမှာ ဆိုခဲ့သည်အတိုင်း ဝါရင့်သူမဟုတ်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ တရားခံ ရန်ကြီးအောင်ကိုယ်တိုင်၌ ကိုယ့်ပိုင်စစ်ဝတ်စုံ တစ်စုံတစ်ရာမရှိ။ ရန်ကြီးအောင်၏အဖော်ဖြစ်သူ ရန်ကြီးနိုင်မှာမူ ယခင်က လှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသောကြောင့် စစ်ဝတ်စုံတစ်စုံရှိသည်။ အသုံးပြုသော စတင်းသေနတ်ကို ရေအိုင်ကမ်းခြေအနီးရှိ သေတ္တာထဲမှ ထုတ်ယူရသည်။ ထို့နောက် ဦးစော၏ အိမ်ခန်းထဲမှ စတင်းသေနတ်ကျည်ကပ် (မဂ္ဂဇင်း) များကို ရန်ကြီးအောင်က ရယူသည်။ သေနတ်များဖြင့် တကယ်ပစ်ခတ်ကြပုံများကို ရုပ်ပုံပေါ်အောင် တရားခံ ရန်ကြီးအောင်က ပြောပြရာတွင် ကြမ်းပြင်ပေါ်မှာ မိမိမည်ကဲ့သို့ထိုင်၍ စားပွဲခုံအောက်က လဲလျောင်းနေ ကြသောသူများကို မိမိမည်ကဲ့သို့ သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်ကြောင်းများကို တကျယ်တဝင့် ပြောပြလေသည်။ မောင်ထွေးကို သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်ကြောင်း ရန်ကြီးအောင်က ဝန်ခံသည်။ ဂျစ်ကားထဲကလူများ မည်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်ကြပုံ၊ ရေအိုင်ကမ်းခြေအနီးရှိ သေတ္တာထဲမှ မိမိအသုံးပြုသော စတင်းသေနတ်ကို မည်ကဲ့သို့ ထုတ်ယူပုံ၊ ဦးစော၏ အိမ်ခန်းထဲမှ စတင်းကျည်ကပ် ၂ ခုကို မိမိ မည်ကဲ့သို့ရယူပုံများကို ရန်ကြီးအောင် က ထပ်ဆင့်၍ ပြောဆိုဖော်ပြသည်။ ထိုမျှပင်မကသေးဘဲ လမ်းတွင် ဂျစ်ကားထဲကလူများ မည်ကဲ့သို့ သူတို့၏ အပေါ်အဝတ်အစားများကို ချွတ်လိုက်ကြပုံ၊ ဂျစ်ကားကို မောင်းနေသော သူခ၏နေရာကို မောင်စိန်က မည်ကဲ့သို့ နေရာချင်းလဲယူလိုက်ပုံ၊ ဦးစော၏အိမ်သို့ မိမိတို့လူစု ပြန်ရောက်လာကြပြီးနောက် လက်နက်များကို ဘုရားကျောင်းဆောင်သို့ မောင်စိန် မည်ကဲ့သို့ သယ်ယူသွားပုံများကို ရန်ကြီးအောင်က ပြောဆိုဖော်ပြထားသည်။ ရန်ကြီးအောင်၏ အသေးစိတ် ဖော်ပြချက်များကို ထောက်ရှုပါလျှင် ရဲအရာရှိများ၏ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းဖြင့် ဖိနှိပ်ထားမှုကို ခံနေရသောကြောင့် အပြစ်ရှိကြောင်း ဝန်ခံရန်အကြောင်း သက်သက်မျှကြောင့် မဟုတ်ဘဲ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာကို ပြောပြရန်

ဆန္ဒအစစ်ရှိခြင်းကြောင့်သာလျှင် ရန်ကြီးအောင်က ထုတ်ဖော်ဖွင့်ချပြောပြသည်ဟု စွဲမှတ်ယူဆနိုင်လေသည်။

နောက် ဖြောင့်ချက်တစ်ခုမှာ သုခ၏ ဖြောင့်ချက်ဖြစ်သည်။ ရန်ကြီးအောင် ဖြောင့်ချက်ပေးသော နေ့မှာပင် သုခက ဖြောင့်ချက်ပေးသည်။ သုခသည် ကျိုတ်လတ်မြို့ မျိုးချစ်ပါတီ၏ အတွင်းရေးမှူး ဖြစ်သည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှု မဖြစ်ပွားမီ တစ်လလောက်က သုခ လာရောက်ရန် ဦးစောက ခေါ်သည်။ သက်နှင်းနှင့်အတူ သုခက ဦးစောထံသို့ သွားသည်။ မောင်စိုး၊ မောင်စိန်၊ မြအုန်း၊ ရန်ကြီးအောင်၊ ရန်ကြီးနိုင်၊ စိန်မောင်၊ ထွန်းစိန်၊ ထွန်းရွှေနှင့် ခင်မောင်ရင်ကို ဦးစော၏အိမ်ဝင်းတွင် သုခ တွေ့သည်။ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ ရန်ကြီးအောင်၊ ရန်ကြီးနိုင်၊ မောင်စိန်တို့နှင့် အတူတကွ ဘုရားကျောင်းဆောင်တွင် သုခကျမ်းသစ္စာဆိုသည်။ ထို့နောက် ဘရင်းသေနတ်များကို ခွဲဝေနေရာချထားခြင်းတွင် သုခ ကူညီဆောင်ရွက်သည်။ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် မိမိနှင့် ဦးစော တွေ့ဆုံကြကြောင်းကို သုခ ပြောပြသည်။ ထိုသို့ တွေ့ဆုံကြသည့် နေရာမှာ မောင်စိုး၊ မောင်စိန်၊ သက်နှင်း၊ ဘညွန့်တို့ ရှိကြသည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းကို နောက်နေ့နံနက်တွင် ပြီးမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ကြရန် အတွက် ဦးစောက အမိန့်များပေးသည်။ ဇူလိုင် လ ၁၉ ရက်နေ့နံနက်တွင် မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်နှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့က သူတို့၏ စစ်ဝတ်စုံများကို ဝတ်ဆင်ကြပြီးလျှင် တော်မီသေနတ်များနှင့် စတင်းသေနတ်များကို ကိုင်ဆောင်ကြသည်။ အပို တော်မီသေနတ်တစ်လက်ကို ဘညွန့်အတွက် ယူခဲ့သည်။ မောင်စိန်ပြောပြသည့် လမ်းအတိုင်း အတွင်းဝန် များရုံးသို့ သွားကြကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ သေနတ်ပစ်ခတ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် ထိုသေနတ်သမား ကိုတင်ဆောင်၍ အပြန်တွင် ဂျစ်ကားကို မည်ကဲ့သို့ မိမိမောင်းကြောင်းကိုလည်းကောင်း သုခက ပြောပြသည်။ ကန်တော်ကြီးသို့မရောက်မီ ထိုသူများ မိမိတို့ ဝတ်ဆင်ထားသော ဝတ်စုံများကို ချွတ်ကြသည်။ သုခမောင်းတာ နှေးလွန်းသည်ဆိုကာ မောင်စိန်က သုခ၏နေရာတွင်ဝင်ထိုင်ပြီး ဂျစ်ကားကို မောင်းသည်။ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းသို့ရောက်သောအခါ ဂိတ်ပေါက်ကို တင်ရွှေက ဖွင့်ပေးသည်။ ဂျစ်ကားကို ဆင်ဝင်အောက် ထဲသို့ မောင်းသည်။ ထမင်းမစားကြမီ အိမ်သူအိမ်သားများ ထိုင်မြဲအခန်းတွင် ဦးစောနှင့်အတူ ထိုသူများ အရက်သောက်ကြသည်။

မောင်စိန်၏ဖြောင့်ချက်တွင် လက်နက်များ နှင့် ယမ်းတောင့်များကို သယ်ယူပို့ဆောင် ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးရန်အတွက် ဘညွန့်၊ ထွန်းရင်တို့နှင့်အတူ

အုတ်ဖိုနှင့် အိုးသည်ကုန်းသို့ မိမိသွားကြောင်း မောင်စိန်က ပြောပြသည်။
 ဦးစော၏ အမိန့်များအတိုင်း ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ထိုသူများ ပြန်လာကြ
 သည်။ ထိုနေ့ည ၈ နာရီအချိန်လောက်တွင် နောက်နေ့နံနက် ဆောင်ရွက်ရန်
 အတွက် ဦးစောက အမိန့်များပေးသည်။ အကျိုးဆောင်ကောင်စီ လူကြီးများကို
 မောင်စိန်၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိုးနှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့က သေနတ်များဖြင့်
 ပစ်ခတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ သခင်နုကို ဘညွန့်က သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်ရမည်ဖြစ်
 သည်။ ဘညွန့်၊ မှုံကြီးနှင့် မောင်နီတို့ကို ခင်မောင်ရင်က ဖွဲ့ခိဆန် ထရပ်ကားနှင့်
 ခေါ်ဆောင်သွားရမည်ဖြစ်သည်။

ဘညွန့်အတွက် တော်မိသေနတ်ကို ဂျစ်ကားတွင် တင်ယူသွားရမည်
 ဖြစ်သည်။ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ထိုသူများ မိမိတို့၏ စစ်ဝတ်စုံများကို
 ဝတ်ဆင်ကြသည်။ မောင်စိုးက ပခုံးတပ်တံဆိပ်များ နှင့် ဦးထုပ်များကို ထုတ်ယူ
 ပေးသည်။ ထိုသူများ ပြင်ဆင်နေကြစဉ် ဖွဲ့ခိဆန်ထရပ်ကား ထွက်သွားသည်။
 ထို့နောက် နံနက် ၁၀ နာရီအချိန်လောက်တွင် ထိုသူများ ဂျစ်ကားနှင့် ထွက်
 သွားကြရန် အမိန့်များကို ပေးသည်။ ထိုသူများသည် မိမိတို့၏ မိုးကာအင်္ကျီများ
 ဖြင့် မိမိတို့၏ စစ်ဝတ်စုံများကို ဖုံးအုပ်ထားကြသည်။ အတွင်းဝန်များရုံး
 သို့ရောက်အောင် မိမိတို့သွားကြသော လမ်းအကြောင်းကို မောင်စိန်က ပြောပြ
 သည်။ ကောင်စီအခန်းအပြင်ဘက်တွင် မှုံကြီးက အချက်ပြသည့်အနေဖြင့်
 ခေါင်းညိတ်ပြသည်ကို ထိုသူများ မြင်ကြသည်။ မှုံကြီး၏ အချက်ပေးချက်ကို
 ထိုသူများ နားလည်ကြသည်။ ကောင်စီအခန်းတံခါးကို မောင်စိုးက အတင်း
 ဖွင့်ပြီး ကောင်စီအခန်းထဲတွင် သေနတ်များဖြင့် ပစ်ခတ်ရန် မောင်စိုးက
 အမိန့်ပေးသည်။ အခြားသူများက မတ်တတ်ရပ်လျက် သူတို့၏သေနတ် များဖြင့်
 ပစ်ခတ်နေကြစဉ် ရန်ကြီးအောင်ကထိုင်လျက် သူ၏စတင်းသေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်
 သည်။ ထို့နောက် အခန်းပြင်ဘက်တွင် ခြောက်လုံးပူးကိုင်ဆောင်သော လူတစ်
 ယောက်ကိုတွေ့ရ၍ ရန်ကြီးအောင်က ထိုလူကို သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်သည်။
 လှေကားအောက်တွင် စောင့်နေသော ဂျစ်ကားနှင့် ထိုလူစု ထွက်ခွာကြသည်။
 ထိုဂျစ်ကားကို သုခက မောင်းသည်။ ထိုသူများ အထွက်တွင် ဂိတ်ပေါက်နား၌
 မောင်နီကို ထိုသူများ မြင်ကြသည်။ ကန်တော်ကြီးသို့ ရောက်ခါနီးမှာ သုခ
 မောင်းတာ အလွန်နေ့နေ၍ မောင်စိန်က သုခနေရာ ဝင်ထိုင်ပြီး ဂျစ်ကားကို
 မောင်းသည်။ စစ်ဝတ်စုံများ၊ ဦးထုပ်များကို ချွတ်ကြသည်။ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်း
 ဂိတ်ပေါက်သို့ ထိုသူများ ရောက်ကြသောအခါ တင်ရွှေက ဂိတ်ပေါက်ကို
 ဖွင့်ပေးသည်။ ဦးစောကို အကျိုးအကြောင်း ပြောပြကြသည်။ ဦးစောကိုယ်တိုင်က

ထိုသူ များကိုဖက်ပြီး နမ်းသည်။ ထိုသူများသွား၍ သူတို့၏ အဝတ်အစားများကို
 လဲကြပြီး ပြန်လာကာ ဦးစောကို ပြောပြသည်။ ထိုအချိန်လောက်မှာပင် ဘညွန့်၊
 ခင်မောင်ရင်နှင့် မောင်နီတို့ သူတို့၏ ဖွဲ့ခိဆန်ထရပ်ကားနှင့် ပြန်ရောက်လာ
 ကြသည်။

မောင်နီ၏ ဖြောင့်ချက်တွင် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက်မှာ
 ခင်မောင်ရင်က ဖွဲ့ခိဆန်ထရပ်ကား သို့လာရန် မည်ကဲ့သို့ မိမိအားခေါ်ယူပုံနှင့်
 ထိုထရပ် ကားတွင် ဘညွန့်နှင့် မှုံကြီးကို မိမိတွေ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။
 မောင်နီက အဝတ်အစားလဲပြီး နောက် လိုအပ်လျှင် အသုံးပြုရန် သူ၏
 မိုးကာအင်္ကျီကို ယူခဲ့သည်။ ထို့နောက် အရေးရှိက အသုံးပြုရန်ဟု ညွှန်ကြားပြီး
 မောင်နီအား ခြောက်လုံးပူးတစ်လက်ကို မောင်စိုးကပေးသည်။ အတွင်းဝန်များရုံး
 တောင်ဘက်သို့ ခင်မောင်ရင်၊ ဘညွန့်၊ မှုံကြီးတို့နှင့်အတူ မောင်နီ သွားရောက်
 သည်။ ထိုနေရာ၌ မောင်နီကိုထားခဲ့ပြီး ခင်မောင်ရင်၊ မှုံကြီးနှင့် ဘညွန့်တို့
 ထွက်သွားကြသည်။ ထို့နောက် ဂျစ်ကားထွက်စေရန်အတွက် အတွင်းဝန်များ
 ရုံး၏ ထွက်ပေါက်ဂိတ်ကို ပွင့်နေစေရမည်ဟု ခင်မောင်ရင်က မောင်နီကို
 ညွှန်ကြားသည်။ ဂျစ်ကားကို သုခမောင်း၍ အတွင်းဝန်များရုံးသို့ လာသည်ကို
 မောင်နီမြင်ရသည်။ ထို့နောက် ချက်ချင်းပင် သေနတ်ပစ်ဖောက်သံများကို
 မောင်နီကြားသည်။ မှုံကြီး ထွက်ပြေးသည်ကို မောင်နီမြင်လိုက်သည်။ ထို့နောက်
 ဂျစ်ကား ထွက်လာသည်။ မောင်နီက ထိုဂျစ်ကားပေါ်သို့တက်ရန် ပြုလုပ်သေး
 သည်။ သို့သော်လည်း ဂျစ်ကားပေါ်သို့မတက်ရန် မောင်နီကို ပြောကြသည်။
 ဂျစ်ကားပေါ်တွင် မောင်စိုးက တော်မိသေနတ်ကိုင်ဆောင်လျက် ပါလာသည်ကို
 မောင်နီ မြင်ရသည်။ ထို့နောက် မောင်နီပြန်သွား၍ ထရပ်ကားသို့ ရောက်သော
 အခါ ခင်မောင်ရင်နှင့် ဘညွန့်တို့ကို မောင်နီတွေ့ရသည်။ ထို့နောက် ထိုလူများ
 အိမ်ပြန် ရောက်ကြသောအခါ ဦးစောနှင့် အခြားသူများ စကားပြောနေသည်ကို
 တွေ့ရသည်။ ထို့နောက် အရက်သောက်ကြရာတွင် မောင်နီ ပါဝင်၍ သောက်
 သည်။

ခင်မောင်ရင်က ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ဖြောင့်ချက်ပေးသည်။
 ၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် ဦးစော မည်ကဲ့သို့ သေနတ်ပစ်ခံရပုံနှင့်
 ဦးစော ၏ မျက်လုံးတစ်ဖက် ဒဏ်ရာရပုံ၊ ဦးစောကို ပညာရေးဝန်ကြီးအဖြစ်
 ထည့်သွင်း၍ ဖဆပလ အစိုးရဖွဲ့စည်းပုံ၊ မောင်ရင်ဖေက ဦးစော၏ သက်တော်
 စောင့်အဖြစ် လုပ်ပုံ၊ မေဂျာယန်းဆိုသူနှင့် အဆက်အသွယ်ပြုပုံ၊ ဆပ်မရှင်း
 သေနတ် ၁ လက်၊ အမေရိကန် ကာဘိုင်သေနတ် ၃ လက်၊ စတင်းသေနတ်

၁ လက်၊ တော်မီသေနတ် ၂ လက်၊ လစ်ကားပစ်စတိုသေနတ် ၁ လက်၊
 ခြောက်လုံးပူးသေနတ် ၂ လက်နှင့် ယမ်းတောင့်များကို ထိုအရာရှိထံမှ ဝယ်ယူ
 ပုံ၊ စစ်တပ်များကို အုပ်ချုပ်ရသော ပြည်လမ်းရှိ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဗိုလ်ချုပ်ကြီး
 အိမ်၌ ကောက်တေးပါတီ အရက်သောက် ပွဲကျင်းပသောည၌ ဦးအောင်ဆန်းကို
 သေနတ်နှင့်သွားပစ်ရန် ဦးစောကတာဝန်ပေးညွှန်ကြားပုံ သို့သော် ဦးအောင်ဆန်း
 ထိုပွဲသို့ ကားနှင့်ရောက်လာသည်ကို မြင်ခဲ့ခြားလည်း ထိုကျင်းပသောပွဲသို့
 ဦးအောင်ဆန်း မတက်ရောက်ပါဟု ဦးစောထံ ပြန်သွားပြီး လိမ်လည်ပြောကြား
 ပုံတို့ကို ခင်မောင်ရင်က ဖြောင့်ချက်ထဲတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ထို့နောက်
 ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းမှ ရင်ဖေနှင့် အခြားသူများ မည်ကဲ့သို့ ထွက်သွားပုံ
 အကြောင်းနှင့် မောင်စိုး၊ မောင်စိန်၊ မြအုန်း၊ တင်ရွှေ၊ ထွန်းရှိန်တို့ ရောက်လာ
 သည့်အကြောင်းများကို ခင်မောင်ရင်က ဖော်ပြသည်။ ထို့နောက် ဦးစော
 အုတ်ဖိုသို့ သွားရောက်သည့်အကြောင်း၊ မောင်စိန်၊ ရန်ကြီးအောင်နှင့်အတူ
 ဦးစော ပြန်လာသည့်အကြောင်း၊ ထို့ပြင် အုတ်ဖိုသို့ ရန်ကြီးအောင် ပြန်သွားပြီး
 ရန်ကြီးနိုင်ကို ခေါ်လာကြောင်းများကို ခင်မောင်ရင်က ဖော်ပြထားသည်။
 ဆက်လက်၍လည်း လှထွန်း၊ သက်နှင်း၊ သုခနှင့် လက်ပံတန်း မောင်ရှိန်တို့
 ရောက်လာပြီး ဆိုခဲ့သောသူများနှင့် စုပေါင်းမိကြကြောင်း၊ ထို့နောက်မှ
 ဖော်ကောင်ဘညွှန်၊ တရားခံမောင်နီ၊ တရားခံမုံကြီး၊ ထို့ပြင် ထွန်းရင်၊ ကိုရှိန်တို့
 ရောက်လာကြကြောင်း၊ ဘုရားကျောင်းဆောင်အတွင်း၌ ဆိုခဲ့သောသူများ
 အားလုံးက ကျေးဇူးသစ္စာကို စောင့်သိရှိသေမည့်အကြောင်းနှင့် ကျမ်းသစ္စာ
 ဆိုကြပြီးလျှင် ထိုလူများအားလုံးသည် မိမိတို့၏ 'သေစေဝရမ်းစာ'များကို
 လက်မှတ်ရေးထိုးကြရ ကြောင်း၊ ထို့နောက် ဘဏ်တိုက်တစ်ခုကို လုယက်ရန်
 ဦးစော၏ ကြံစည်ထားချက်အကြောင်း၊ သို့သော်လည်း မျှော်လင့်သည့်အတိုင်း
 မိုးများမရွာသောကြောင့် ထိုသို့ လုယက်ခြင်းကို မပြုလုပ်ကြတော့ကြောင်းများကို
 ခင်မောင်ရင်က ဖော်ပြသည်။ ထို့ပြင် မေဂျာလန့်စ် ဒီနိုး* အကြောင်းကိုလည်း
 ထုတ်ဖော်ပြောပြလေသည်။ စပရင်းဖီး ရိုင်ဖယ်သေနတ် ၁ လက်၊ တော်မီ
 သေနတ် ၂ လက်နှင့် ကာဘိုင်သေနတ် ၁ လက်ကို မေဂျာလန့်စ်ဒီနိုးထံမှ
 ဦးစော ရယူကြောင်း ပြောကြသည်ဟု ဆိုသည်။

ထို့နောက် မေဂျာမိုး** နှင့်လည်းကောင်း၊ ကပ္ပတိန် ဗိဗြင်နှင့်
 လည်းကောင်း ဦးစော အဆက်အသွယ်ရှိကြောင်း၊ လက်နက်တိုက်များမှ ဘရင်း
 သေနတ်များနှင့် ယမ်းတောင့်များ ခိုးယူခြင်းများအကြောင်း၊ နယ်တွင် ထိုပစ္စည်း
 များကို ဖြန့်ဖြူးခြင်းအကြောင်း၊ ဦးစော၏အိမ်ဘေးရှိ ရေထဲနေရာများတွင်

*Major Lance Dane
 **Major Moore

ထိုပစ္စည်းများကို လျှို့ဝှက်ထားခြင်းအကြောင်းများကို ခင်မောင်ရင်က ဖော်ပြ
 သည်။ ထို့နောက် ဖိုက်ချီဖလက် အခန်းစုမှ မိမိအစွမ်းအစဖြင့် စတေးရှင်
 ဝက်ဂွန်းကားကို သွား၍ခိုးယူရန် ဦးစောက တစ်ချိန်သောအခါက မည်ကဲ့သို့
 ကြိုးစားအားထုတ်ပုံအကြောင်း ခင်မောင်ရင်က ဖော်ပြသည်။ ထို့နောက်
 ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ကြို့ပင်ကောက်သို့ မောင်စိန်နှင့် ဘညွှန် မည်ကဲ့
 သို့ ပြန်ရောက်လာပုံအကြောင်း၊ အာရ်စီ ၃၁၃ အလိမ်နံပါတ်ပြားများကို
 ဆေးနှင့်ရေးသည့်အကြောင်း၊ ထို့ပြင် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် အကျိုးဆောင်
 ကောင်စီလူကြီးများ ပြုလုပ်မည့် အစည်းအဝေး အကြောင်းကို စုံစမ်းခြင်းများ
 ပြုလုပ်ရန်အတွက် ဇူလိုင်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ဦးစောပေးသည့် ညွှန်ကြား
 ချက်များအကြောင်းတို့ကိုလည်း ခင်မောင်ရင်က ဖော်ပြသည်။ အကျိုးဆောင်
 ကောင်စီလူကြီးများကို မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ သုခနှင့် ထွန်းရင်တို့က သေနတ်
 များဖြင့် ပစ်ခတ်ကြလိမ့်မည်ဟု ခင်မောင်ရင်ကို ပြောပြသည်မှာ ဆိုခဲ့သည့်
 ညွှန်ကြားချက်များ ပေးစဉ် အခါက ဖြစ်သည်။ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင်
 ထိုကိစ္စအတွက် အဆင်သင့်ထားရမည့် ကားများအကြောင်းကို ဦးစောက
 ခင်မောင်ရင်အား သတိပေးသည့်အခါမှာ မောင်စိုး၊ သက်နှင်းနှင့် သုခတို့
 ဦးစောနှင့် စကားပြောနေကြသည်ကို ခင်မောင်ရင် မြင်သည်။ ဇူလိုင်လ ၁၉
 ရက်နေ့တွင် ထရပ်ကားနှင့် ဂျစ်ကားကို ခင်မောင်ရင်က အလိမ်နံပါတ်ပြားများ
 တပ်ဆင်ပြီးနောက် ဒါလဟိုဇီလမ်းနှင့် ၄၁ လမ်းဒေါင့် ဆုံသည့်နေရာသို့
 ဖိဒ်ဆန်ထရပ်ကားကို ခင်မောင်ရင်က မောင်းသွားသည်။ ဖိဒ်ဆန်ထရပ်ကားထဲ
 တွင် မုံကြီး၊ မောင်နီနှင့် ဘညွှန်တို့ ပါလာကြသည်။ ဦးအောင်ဆန်း၏ အခန်း
 မကြီးထဲတွင် အကျိုးဆောင်ကောင်စီလူကြီးများ အစည်းအဝေးပြုလုပ်နေကြ
 ကြောင်း မှန်သည် မမှန်သည်ကို သိရှိရအောင် ခင်မောင်ရင်သွား၍ ကြည့်သည်။
 ထိုအစည်းအဝေးပြုလုပ်နေကြောင်း အမှန် သိရသောအခါ ခင်မောင်ရင်က
 သူရိယသတင်းစာတိုက်သို့ သွားသည်။ သူရိယသတင်းစာတိုက်မှနေ၍
 ခင်မောင်ရင်က 'ပစ်စတင်ကွင်းများ ရယူပြီးပါပြီ'ဟူသော စကားထုတ်ကို
 အသုံးပြုလျက် ဦးစောကို တယ်လီဖုန်းဖြင့် အကြောင်းကြားသည်။ ထရပ်ကား
 ဆီသို့ ခင်မောင်ရင် ပြန်သွားသည်။ ထရပ်ကားသို့ ခင်မောင်ရင် ရောက်သော
 အခါ ဘညွှန်ရောက်လာပြီး သခင်နုရုံးခန်းထဲတွင် သခင်နုမရှိကြောင်း ခင်မောင်
 ရင်အား ဘညွှန်က ပြောပြသည်။ ထို့နောက် ဦးစော၏ အိမ်ကဂျစ်ကား
 အတွင်းဝန်များရုံးထဲသို့ဝင်၍ ဆင်ဝင်ပေါက်အနီးသို့ ဂျစ်ကားရောက်သွားသော
 အခါ ထရပ်ကားတစ်စင်း၏နောက်မှာ ဂျစ်ကား ခဏရပ်သည်ကို ခင်မောင်ရင်

မြင်သည်။ သေနတ်ပစ်ခတ်ခြင်းများ ပြီးသွားပြီးနောက် ဂျစ်ကားကို သုခမောင်း၍ ထွက်လာသည်။ ထိုဂျစ်ကားထဲတွင် အမှတ် ၁၂ စစ်တပ် စစ်ဝတ်စုံများ ဝတ်ဆင်ထားကြသော မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်နှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့ ပါလာကြသည်။ ခင်မောင်ရင်တို့လူသိုက် ဦးစော၏အိမ်သို့ ပြန်ရောက်လာကြသောအခါ အခြားလူများသည် သူတို့၏ အဝတ်အစားများ လဲဝတ်ထားပြီး ဖြစ်နေကြသည်ကို ခင်မောင်ရင်တို့လူသိုက် တွေ့ရသည်။ အိမ်သို့ ပြန်ရောက်သော ခင်မောင်ရင်တို့လူသိုက်ထဲတွင် မှုံကြီး ပါမလာချေ။ ‘အောင်ပြီဟေ့’ ဟု ဦးစော အော်လိုက်သည်ကို ခင်မောင်ရင် ကြားရသည်။ ထို့နောက် အလိမ်နံပါတ် ပြားများကို ခင်မောင်ရင်က တင်ရွှေသို့ ပေးလိုက်သည်။ ထို့နောက် နံပါတ်သစ်များကို ဂျစ်ကားပေါ်တွင် ခင်မောင်ရင်က ဆေးနှင့်ရေးသည်။ ရဲအဖွဲ့ ရောက်လာသောအခါ မောင်စိန်နှင့် မြအုန်းတို့က ဘုရားကျောင်းဆောင်ဘက်သို့သွား၍ ရေထဲသို့ သေနတ်များကို ပစ်ချလိုက်ကြသည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများ မဖြစ်ပွားမီက ဖြစ်ပျက်ပုံအလုံးစုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်းကောင်း၊ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများ ဖြစ်ပွား သည့်နေ့၌ ဖြစ်ပျက်ပုံအလုံးစုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း ကောင်း ခင်မောင်ရင်က ဖြောင့်ချက်များတွင် ဖော်ပြသည့် အကြောင်းအရာ အသေးစိတ် အမြောက်အမြားရှိနေသည်။ ထို့သို့ များပြားလှသော အသေးစိတ် အကြောင်းအရာများက သူတို့ကို စဉ်းစားဆင်ခြင်သုံးသပ်သူအား ဤရာဇဝတ်မှုနှင့်သက်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာများကို အားလုံးအမှန်ချည်း ခင်မောင်ရင်က ပြောပြသည်ဟု စွဲမှတ်ယူစေလေသည်။

တရားခံများဖြစ်ကြသော မောင်စိန်၊ သုခနှင့် ခင်မောင်ရင် သုံးယောက်တို့သည် ဤအမှုကို ရှည်လျားစွာ စစ်ဆေးလာခဲ့သော ကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် မိမိတို့၏ ဖြောင့်ချက်များ၌ မိမိတို့ ဖော်ပြထားသော အဖြစ်အပျက် အကြောင်းချင်းရာများကို ငြင်းဆိုရန် အားထုတ်ခြင်းတစ်စုံတစ်ရာ မပြုလုပ်ကြပေ။ ဤအမှုတွင် ထိုတရားခံသုံးယောက်တို့၏ ဖြောင့်ချက်များ၌ ဖော်ပြထားသော အဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာများကို ထိုတရားခံ သုံးယောက်အပေါ်တွင် သက်သေအထင်အရှားဖြစ်စေရန် တရားလိုဘက်မှ ကြိုးစားအားထုတ်သည်။ ထိုတရားခံသုံးယောက်က ပေးထားသော ဖြောင့်ချက်များ အမှန်ဖြစ်ကြောင်းကို ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးက ကျေနပ်ခြင်းရှိပါလျှင် ထိုဖြောင့်ချက်များကို သက်သေခံတွင် ထိုတရားခံ သုံးယောက်အား ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ရန်အတွက် တစ်ခု

တည်းသော အခြေခံအကြောင်းရင်းအဖြစ် စဉ်းစားနိုင်သည်။ ထိုတရားခံများအပေါ် ဖော်ပြခဲ့သည့် အခြေအနေအရပင် သက်သေခံအဖြစ် ဖော်ပြခဲ့သည့် နည်းအတိုင်း အသုံးပြုနိုင်သည်။ အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)၏ ထွက်ချက်များကို ထောက်ခံရန်အတွက်လည်း ထိုတရားခံ သုံးယောက်တို့၏ ဖြောင့်ချက်များကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

‘မောင်မြပါ ၂ ဦးနှင့် ကေရာဇ် ဘုရင်မင်းမြတ်အမှု’ *ကို ကြည့်ပါ။ အစိုးရသက်သေ (ဖော်ကောင်)၏ သက်သေခံချက်ကို နည်းလမ်းတကျ ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ ဝေဖန်ခြင်းကိစ္စ၌ လမ်းညွှန်အဖြစ် ‘ကေရာဇ် ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့် ငမျိုးအမှု’**တွင် တရားဝန်ကြီးများအပြည့်စုံညီစုံရုံး၏ စီရင်ထုံးကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်ရာတွင်ပါဝင်သော ကြံရာပါများသည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အကြံတူညာဏ်တူ ပူးပေါင်းလိမ်လည်၍ ပြုလုပ်နေကြသည် မဟုတ်ကြောင်းကို ရုံးတော်က အမှုတွဲတွင်ပါရှိသော အကြောင်းအရာများအရ ကျေနပ်ခြင်းရှိသောအခါ ထိုသူများအနက်မှ နှစ်ဦး သို့မဟုတ် နှစ်ဦးအထက် အရေအတွက်များသူများ၊ သို့မဟုတ် ထိုသူများ အားလုံးပေးသော သက်သေခံချက်များ၏ တစ်စုတစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်သည့် အကျိုးအာနိသ်မှာ ထိုသူ များ၏ သက်သေခံချက်များကို ယုံကြည်စိတ်ချရန် မထိုက်ဟု ပဏာမအနေဖြင့် မှတ်ယူခြင်းကို ဖယ်ရှားပစ်ရန် လုံလောက်သည်။ ထို့ပြင် ဆိုခဲ့သည့်အဖြစ်အနေနှင့် ကိုက်ညီခဲ့ပါလျှင် ရုံးတော်ကလည်း ထိုသူများ၏ ထွက်ချက်များ မှန်ကန်သည်ဟု ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် ထိုသူများ၏ ထွက်ချက်များအရနှင့်ပင် တရားဥပဒေနှင့်အညီ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်နိုင်သည်။ ကြံရာပါများ၏ သက်သေခံများနှင့် တရားခံဘက် ဖြစ်သူများ၏ ဖြောင့်ချက်များကို ယုံကြည်စိတ်ချခြင်း မရှိဟု မှတ်ယူခြင်းကို အထူးအခြေအနေအရ ချေပပြီးဖြစ်ခဲ့သော် ထိုသက်သေခံချက်များနှင့် ဖြောင့်ချက်များ၏ တစ်စုတစ်ပေါင်းတည်းသော အကျိုးအာနိသ်နှင့် သက်ဆိုင်အသုံးပြုနိုင်သော နည်းဥပဒေမှာ ဆိုခဲ့သော နည်းဥပဒေပင် ဖြစ်လေသည်။ ထိုစီရင်ထုံးတွင် အစိုးရသက်သေ (ဖော်ကောင်)၏ သက်သေခံချက်ကို ထောက်ခံရန်အတွက် သက်သေခံချက်ပေးသောသူများသည် အကျိုးမသက်ဝင် မပတ်သက်သော သက် သေများဖြစ်ကြရမည်ဖြစ်ကြောင်းကို ထပ်မံ၍ ဖော်ပြထားသည်။ ဤအမှုတွင် အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)၏ သက်သေခံချက်ကို ထောက်ခံကြသော အပြင်အပမှ အကျိုးပတ်သက်ခြင်းမရှိသည့်

* ရန်ကုန်စီရင်ထုံးများ (၁၉၃၈) စာ ၃၀
 ** ရန်ကုန်စီရင်ထုံးများ (၁၉၃၈) စာ ၁၉၀

** Major Moore

သက်သေများ၏ သက်သေခံချက် အများအပြားကို ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်လေသည်။

အစိုးရသက်သေ (ဖော်ကောင်)က ပေးသော သက်သေခံချက်၏ သက်သေခံတန်ဖိုးကိုလည်းကောင်း၊ တရားခံ ငါးယောက်တို့က ပေးထားသော ဖြောင့်ချက်များ၏ တန်ဖိုးကိုလည်းကောင်း အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အကဲဖြတ်ပြီး ဖြစ်သည်။ ယခု မပြုမပြီးလိုအပ်သည်မှာ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက် နေ့တွင် အတွင်းဝန်များရုံး၌ ကာယကံမြောက် ပါဝင်ကျူးလွန်ခဲ့ကြသော လူသတ်သမားများအတွက် တာဝန်သတ်မှတ်ခြင်းခံရမည့် တရားခံများမှအစပြု၍ တရားခံတစ်စီးစီ၌ အပြစ်ရှိသည် အပြစ်မရှိသည်ကို စိစစ်ရန် ဖြစ်သည်။

တရားခံမောင်စိုးအပေါ်တွင် ပထမထင်ရှိ သည့် သက်သေခံချက်မှာ အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)၏ သက်သေခံချက် ဖြစ်သည်။ အတွင်းဝန်များရုံးသို့သွား၍ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ရမည့် ဦးစော၏ အရေးအကြီးဆုံး တပည့် လက်သားများထဲတွင် မောင်စိုးပါကြောင်း ဘညွန့်က ထွက်ဆိုထားသည်။ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ညတွင် ဦးစော၏ညှော်ခန်း၌ ဘညွန့်နှင့် အခြားသူများကို ဦးစောက ညွှန်ကြားချက်များပေးသည့်အခါ၌ မောင်စိုး ထိုညှော်ခန်းထဲမှာရှိသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ အခြားသူများဟု ဖော်ပြခဲ့သောသူများ ထဲတွင် သက်နှင့်၊ သုခ နှင့် မောင်စိန်တို့ပါဝင်သည်။ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ည၌ ထိုကဲ့သို့ တွေ့ဆုံစည်းဝေးကြခြင်း မပြုလုပ်မီ တိုင်းပြည်တွင် နိုင်ငံရေးများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဆန့်ကျင်ဘက်ပါတီခေါင်းဆောင်များအား သတ်ပစ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ယူဆကြံစည်ချက်ကို ဇူလိုင်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ဦးစောက ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ရှင်းလင်းပြောပြသည့်အခါ၌ မောင်စိုးသည် ဦးစောနှင့် အတူရှိနေသည်။ မိမိ၏ခေါင်းဆောင် က ထုတ်ဖော်ပြောပြသည့် ထင်မြင်ယူဆချက်ကို မိမိက သဘောကွဲလွဲကြောင်း တစ်စုံတစ်ရာရှိသည်ဟု မောင်စိုးက ဖွင့်ဟပြောဆိုခြင်း မပြုခဲ့။ အတွင်းဝန်ရုံးမှ ဘညွန့် ဖွဲ့စည်းဆန်ထရပ် ကားနှင့် ပြန်လာသောအခါ မိမိတို့ဆောင်ရွက်ခဲ့သော တာဝန်ယူပြုလုပ်ရသည့် လုပ်ငန်းအောင်မြင်၍ နှစ်ထောင်းအားရကြကြောင်းကို ဖွင့်ဟအော်ဟစ်ပြောနေ ကြသော ဦးစော၏ အခြားဝါရင့်တပည့်လက်သားများနှင့်အတူ မောင်စိုးရှိနေ သည်ကို ဘညွန့်က တွေ့ရသည်။ သက်သေမောင်ရှိန်အား သူ၏တံထဲမှလာရန် နှင့် ဦးစော၏အိမ်တွင် ထမင်းစားရန် ဖိတ်ခေါ်သောအခါ၌ ညှော်ခန်းတွင် ဦးစောနှင့်အတူ မောင်စိုး ရှိနေသည်။ သက်သေမောင်ရှိန်အား ဖိတ်ခေါ်သော ထိုနံနက်စာ ထမင်းစားပွဲတွင် မောင်ရှိန် က မောင်စိုးကိုသာ တွေ့ရသည်မဟုတ်၊ ဘညွန့်နှင့် တရားခံမောင်စိန်ကိုပါ တွေ့ရသည်ဆိုသည်။ ထို့ပြင် မည်သူမည်ဝါ

ဖြစ်ကြောင်း မသိရသော အခြားယောက်ျား ၂ ယောက်ကိုလည်း ထိုထမင်း စားပွဲ၌ မောင်ရှိန် တွေ့ရသည်။ ထိုအခါက အရက်များသောက်ကြသည်။ သက်သေမောင်ရှိန်ကိုယ်တိုင်လည်း အရက်သောက်သည်။ သက်သေမောင်ရှိန် သည် ထို့နေ့ နံနက်က ဦးစော၏အိမ်တွင် ပြုလုပ်ကြသည့် ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အားလုံးအမှန်ချည်းကို ပြောဆိုမည်မဟုတ်ဟု သဘောပိုင်းဖြတ်ထားရသူဖြစ် သည်။ သို့သော်လည်း မောင်ရှိန်က ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝန်ခံထားပြီးသမျှသော အချက်များကို ထောက်ရှုလျှင် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက် ၁၀ နာရီ သို့မဟုတ် ၁၁ နာရီ ထိုးပြီးနောက် မကြာမီ ဦးစော၏အိမ်တွင် မောင်စိန်၊ ဘညွန့်တို့ (နှစ်ယောက်)နှင့်အတူ မောင်စိုး ရှိနေကြောင်းမှာ တော်သင့်ရုံတော့ ထင်ရှားသည်။ ဦးစော၏အိမ်တွင် မိမိတို့သောက်ကြသောအရက်နှင့် မိမိတို့စား ကြသော ထမင်းများမှာ အတွင်းဝန်များရုံးသို့ မိမိတို့ အောင်မြင်စွာ သွားရောက် ခဲ့ကြခြင်းအတွက် ကျင်းပသောပွဲဖြစ်ကြောင်းကို ထိုသူနှစ်ဦးစလုံး (မောင်စိန်နှင့် ဘညွန့်)ကပင် တစ်ယောက်က ကျမ်းကျိန်အစစ်ခံရာ၌ လည်းကောင်း၊ ကျန်တစ် ယောက်က တရားသူကြီး တစ်ဦးရှေ့မှောက်တွင် မိမိပေးထားသော ဖြောင့်ချက်၌ လည်းကောင်း ထွက်ဆိုထားကြသည်။ အတွင်းဝန်များ ရုံးအတွင်း၌ သေနတ် များနှင့် ပစ်ခတ်ကြခြင်းအတွက် တာဝန်မကင်းသော လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူ ၄ ယောက်တွင် မောင်စိုးလည်း ပါဝင်သူတစ်ယောက်ဖြစ်ကြောင်း ကို ရန်ကြီး အောင်၊ မောင်စိန်၊ ခင်မောင်ရင်နှင့် သုခတို့ပေးသော ဖြောင့်ချက်များတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ သေနတ်ပစ်ခတ်ခြင်းများမပြုမီ အချိန်အနည်းငယ် အတွင်းမှာ ဦးအောင်ဆန်း၏ ရုံးခန်းထဲသို့ အတင်းအဓမ္မဝင်ကြသော စစ်ဝတ်စုံ ဝတ်ထားသည့် သေနတ်သမား ၄ ယောက်ကို ဦးထင်ဘော်က မြင်ရသည်။ ထိုသို့ မိမိမြင်လိုက်ရသော သေနတ်သမား ၄ ယောက်အနက် တစ်ယောက် သော သေနတ်သမားမှာ ဤသူဖြစ်ကြောင်းနှင့် တရားခံမောင်စိုးကို လူစီ တန်းပြရာတွင် သက်သေဦးထင်ဘော် (လိုပြသက်သေ ၁၂)က ဆွဲပြစွပ်စွဲလေ သည်။ လယ်ယာမြေ ချောင်း မြောင်းပစ္စည်းအချို့ကို ဝယ်လို၍ ထိုပစ္စည်းကို ရောင်းချစေခြင်းငှာ တွေ့ဆိုင်စေ့စပ်ပြောဆိုရန်ကိစ္စအတွက် ကာကွယ်ရေးဌာန တွင် အလုပ်လုပ်သော အိန္ဒိယလူမျိုးတစ်ယောက်ကိုတွေ့လို၍ အတွင်းဝန်များရုံး သို့ ဦးတင်မောင် (လိုပြသက်သေ ၁၃)ကသွားရာ၌ ဦးတင်မောင်မှာ မိမိ၏ မိတ်ဆွေဖြစ်သောကြောင့် ဦးထင်ဘော်သည် ဦးတင်မောင်နှင့် လိုက်သွားသည်။ မိမိတို့ ဦးအောင်ဆန်း၏ရုံးခန်းကို လွန်သွားကြသောအခါ စစ်ဝတ်စုံ ဝတ်ထား သော လူ ၄ ယောက် သေနတ်များကိုင်ဆောင်လျက် ဝရန်တာအတိုင်း

မိမိတို့ဘက်သို့ လမ်းလျှောက်လာနေသည်ကို ထိုသက်သေ ၂ ယောက် မြင်ကြသည်။ မိမိဝင်လိုသောအခန်းကို ဦးတင်မောင်က ရှာနေသည်။ မိမိမှာမူ လုပ်စရာကိစ္စ တစ်စုံတစ်ရာ မရှိသူဖြစ်သဖြင့် မိမိမျက်နှာချင်းဆိုင်မြင်ရသော သေနတ်သမား ၄ ယောက်ရှိနေခြင်းနှင့် သူတို့၏ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကို ပို၍ဂရုစိုက်ပြီးကြည့်ပိသည်။

အတွင်းဝန်များရုံး ဝရန်တာတွင် ထိုနေ့ နံနက်က မိမိမြင်လိုက်သော လက်နက်ကိုင် လူ ၄ ယောက်အနက်မှ အနည်းဆုံး လူ ၂ ယောက်၏ မျက်နှာများကို မိမိ အဘယ်ကြောင့် မှတ်မိနိုင်သည့် အခြားအကြောင်းကို သက်သေ ဦးထင်ဘော်က ထပ်မံ၍ ပြောပြသည်။ လက်နက်ကိုင် လူ ၄ ယောက်ကိုမြင်သောအခါ မိမိ၏မိတ်ဆွေ ဦးတင်မောင်က မိမိအား ထိုလက်နက်ကိုင်လူများမှာ အလွန်ထူးခြားကြသည်ဟု ပြောပြလေရာ ထိုလူများပြုလုပ်ရန် အာရုံ စူးစိုက်နေသည့် ဆိုးရွားသော ကြံစည်ချက်ကို မိမိမှာ မြင်နိုင်စွမ်းမရှိသည့် အထက်အရှင်ကြီးများက သတိပေးလိုက်ဘိသကဲ့သို့ မိမိ၏ ကျောရိုးထဲတွင် အထက်ပိုင်းမှ အောက်ပိုင်းသို့ စိမ့်ခနဲဖြစ်ကာ ကြက်သီးတွေ ထပြီး ဆင်းသွားသည်ကို မိမိခံစားရသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း သက်သေဦးထင်ဘော်က ထိုလက်နက်ကိုင် လူများ၏ မျက်နှာများကို သေသေချာချာ ကြည့်မိသည်။ ဩဂုတ်လ ၈ ရက်နေ့က မြို့မအချုပ်ခန်းတွင် လူစီတန်းပြသောအခါ၌ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများ မဖြစ်ပွားမီ အချိန်အနည်းငယ်အတွင်း အတွင်းဝန်များရုံးတွင် မိမိတွေ့မြင်လိုက်သော စစ်ဝတ်စုံဝတ်ထားသည့် သေနတ်သမား ၄ ယောက်အနက် ဤလူမှာ တစ်ယောက်ဖြစ်သည်ဟု စွပ်စွဲ၍ မောင်စိုးကို သက်သေ ဦးထင်ဘော်က ဆွဲပြသည်။ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက်တွင် အတွင်းဝန်များရုံးသို့ ဦးထင်ဘော် ရောက်ရှိကြောင်းကို ကာကွယ်ရေးဌာနတွင် စာရေးအဖြစ် လုပ်ကိုင်နေသည့် အိန္ဒိယလူမျိုးတစ်ယောက်အား လိုက်ရှာရန်သွားသော ဦးထင်ဘော်၏ မိတ်ဆွေ ဦးတင်မောင်က ထောက်ခံလေသည်။ အတွင်းဝန်များရုံးတွင် မည်သည့်အပိုင်းများ၌ ကုန်သွယ်ရေးဌာနရုံးခန်းများရှိကြောင်းကို သက်သေ ဦးထင်ဘော်မှာ ကုန်သည်ဖြစ်သောကြောင့် ကောင်းစွာသိသည်။ ထိုအကြောင်းကြောင့် အတွင်းဝန်များရုံး အဆောက်အဦ၏ အနောက်မြောက်ဆောင်ရှိ ကြောင်လိမ်လှေကားကို ပထမထပ်သို့တက်ရန်အတွက် ဦးထင်ဘော်က ရွေးချယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဦးအောင်ဆန်း၏ရုံးခန်းတံခါးတွင် စောင့်နေရသော မင်းစေမောင်သောင်းစိန် (လိုပြသက်သေ ၁၄)က ရာဇဝတ်မှုမဖြစ်ပွားမီအချိန် အနည်းငယ်အတွင်းမှာ ဝရန်တာအတိုင်း လမ်းလျှောက်လာသည့် လူနှစ်ယောက်

(ဦးထင်ဘော်နှင့် ဦးတင်မောင်)တို့ရှိကြောင်းကို သတိပြု မြင်မိသည်။ ဤတွင် စဉ်းစားရန်တစ်ခုတည်းသောပြဿနာမှာ ၁၉ ရက်ကြာပြီးမှ တရားခံမောင်စိုးကို ဦးထင်ဘော်က မှတ်မိနိုင်သည့် အရည်အချင်းသည် အားကိုးယုံကြည် စိတ်ချထိုက် မထိုက်ဟူသော ပြဿနာပင် ဖြစ်လေသည်။ ပေးထားပြီးသော ဖြောင့်ချက်များအရဆိုလျှင် ဦးအောင်ဆန်း၏အခန်းသို့ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများကို မောင်စိုးက ရှေ့ဆောင်၍ ခေါ်သွားသည်။ အတော် ကွာလှမ်းသည့်နေရာမှနေ၍ မောင်စိုးကို ဦးထင်ဘော် မြင်ရသည်ဖြစ်သောကြောင့် မောင်စိုး၏မျက်နှာပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကို သတိပြုမှတ်သားရန်အတွက် ဦးထင်ဘော်၌ လုံလောက်သော အချိန်ရသည်။ တစ်ဖန် မောင်စိုးအား မှတ်မိစေရန်အတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေနိုင်သော အမာရွတ် တစ်စုံတစ်ရာဖြစ်စေ၊ အခြားထူးခြားချက် တစ်စုံတစ်ရာဖြစ်စေ မောင်စိုး၏ မျက်နှာပေါ်တွင် မရှိကြောင်းမှာတော့ မှန်ကန်နေသည်။ သို့ရာတွင် မောင်စိုးသည် အရပ်မြင်မြင်နှင့် မျက်နှာခပ်ရှည်ရှည် ဖြစ်သည်။ မောင်စိုး၏ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်မှာ လမ်းများတွင် နေ့စဉ်တွေ့မြင်ရသောလူများ၏ သာမန် ပုံသဏ္ဍာန်မဟုတ်ကြောင်းမှာ ထင်ရှားသည်။ လူစီတန်းပြရာတွင် ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်ရသော တရားသူကြီး ဦးအောင်ချိန် (လိုပြသက်သေ ၃၅) သတိမပေးလိုက်မိသော အချက်တစ်ချက်မှာ မောင်စိုး၏ မရှိတ်ရသေးသော မှတ်ဆိုတံနှင့် နှုတ်ခမ်းမွေးများကြောင့် မောင်စိုးကို စွပ်စွဲဆွဲပြနိုင်သည်ဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ၏ဂျစ်ကား အတွင်းဝန်များရုံးမှ ထွက်သွားသည်ကို ဦးထင်ဘော်နှင့် ဦးတင်မောင်တို့ မမြင်လိုက်ကြရသောကြောင့် ရာဇဝတ်မှု အချင်းဖြစ် နေရာအနီးတွင် ထိုသက်သေများ မရှိနိုင်ကြကြောင်းကို တင်ပြရန်အတွက် ထိုသက်သေများကို တရားခံဘက်မှ ပြန်လှန်စစ်မေးရာ၌ ကြိုးစားအားထုတ်လေ သည်။ ဒုတိယအကြိမ် သေနတ်ပစ်ခတ်သံများ ကြားရပြီးသောအခါ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ တက်လာခဲ့ကြသော လှေကားမှပင် အတွင်းဝန်များရုံးမှ မိမိတို့ ဆင်းပြေးကြကြောင်း၊ တောင်ဘက်ရှိမြက်ခင်းကို ဖြတ်ကျော်ပြီး အတွင်းဝန်များရုံးဝင်း၏ သံတိုင်များ ပြုလုပ်ထားသော အကာအရံကို ကျော်တက်ခုန်ချလျက် အတွင်းဝန်များရုံး၏ အပြင်ဘက်ရှိ တောင်ဘက် သစ်ပင်တစ်ပင်အောက်၌ မိမိတို့ စောင့်နေကြကြောင်း သက်သေဦးထင်ဘော်နှင့် သက်သေဦးတင်မောင်တို့က မိမိတို့၏ သက်သေခံချက်များတွင် ထွက်ဆိုထားကြသည်။ ထိုသစ်ပင်အောက်မှနေ၍ ထိုသက်သေနှစ်ယောက်သည် အခြေအနေကို စေ့စေ့စပ်စပ်ကြည့်ရှု အကဲခတ်ခဲ့ကြသည်။ အချိန်အနည်းငယ်ကြာသောအခါ အတွင်းဝန်များရုံးအတွင်း ဆိုခဲ့သောနေရာတွင် မည်သည့် အဖြစ်အပျက်များ

ဖြစ်ပွားသည်ကို စုံစမ်းရန်အတွက် အတွင်းဝန်များရုံးထဲသို့ မိမိတို့ထွက်ပြေးလာ ခဲ့သည့်လမ်းအတိုင်း ထိုသက်သေနှစ်ယောက် ပြန်ဝင်သွားကြသည်။ ဒုတိယ အကြိမ် သေနတ်ပစ်ခတ်သံများ ကြားရသည်အချိန်မှ အတွင်းဝန်များရုံး အပြင်ဘက်သို့ ထိုသက်သေနှစ်ယောက် ရောက်ရှိကြသည့်အချိန်အထိ အချိန် မည်မျှကြာရှည်ရမည်ကို ချင့်ချိန်အကဲဖြတ်ရာ၌ ရဲအဖွဲ့သို့ ထိုသက်သေနှစ် ယောက်ပေးထားသော ထွက်ချက်များတွင် အချင်းဖြစ်နေရာမှ မိမိတို့ ထွက်ပြေး ကြရာ ထိုရုံးဝင်းအပြင်ဘက်သို့ ရောက်သည်အထိ မိမိတို့၏ အပြေးမည်မျှမြန် သည်ကို လက္ခဏာ ပေါ်အောင် ပြောပြနိုင်ခြင်းမရှိဟု ပြောဆိုကြသည်။ ထို သက်သေနှစ်ယောက်အတွက် ဘေးအန္တရာယ် နီးကပ်နေသည်မဟုတ်သော အကြောင်းကြောင့် အချင်းဖြစ်နေရာမှ မိမိတို့ ထွက်ပြေးကြသည်ဟူသော ပြောပြချက်မှာ မိမိတို့ မြန်မြန်ခြေလှမ်း၍ လမ်းလျှောက်သွား ကြသည်ဟူသော မိမိတို့ဆိုနိုင်သည်ဟု ထိုသက်သေ နှစ်ယောက်ကပြောကြလျှင်လည်းကောင်း၊ သေနတ်များ ပစ်ခတ်သော အချင်းဖြစ်နေရာအနီးမှ အတွင်းဝန်များရုံး အဆောက်အဦတောင်ဘက်ရှိ ဆိုခဲ့သော သစ်ပင်အထိမှာ အတော်ကွာဝေးသည့် ခရီးဖြစ်နေ သောကြောင့်လည်းကောင်း အကယ်၍သာ ထိုသက်သေနှစ်ယောက် ပြောင်းလဲခြင်းမရှိ တစ်မျိုးတည်းသော မြန်မြန်ဆန်ဆန် ခြေလှမ်းပျိုးဖြင့် လမ်းလျှောက်သွားကြမည်ဆိုလျှင် ထိုသက်သေနှစ်ယောက် အသုံးပြုသည့် အချိန်မှာ အတော်ရှည်ကြာသည့်အချိန် ဖြစ်ရပေမည်။ အတွင်းဝန်များရုံးဝင်း၏ ထွက်ဂိတ်ပေါက်မှ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ၏ ဂျစ်ကား ထွက်သွားသည်ကို မြင်နိုင်ရန် ထိုသက်သေနှစ်ယောက် အတွင်းဝန်များရုံးဝင်း အပြင်ဘက်သို့ အချိန်မီ မရောက်ကြသည့်အကြောင်းမှာ အံ့ဩစရာမဟုတ်သောအကြောင်း ဖြစ်လေသည်။

ဒီဇင်ဘာလ ၄ ရက်နေ့တွင် စစ်ဆေးသော အခါ ရဲအဖွဲ့မှ နှိပ်စက် ညှဉ်းပန်းခြင်းခံရသော တရားခံ ငါးယောက်တို့က ဖြောင့်ချက်ပေးကြရခြင်းဖြစ် ကြောင်း၊ ထို့ပြင် ရာဇဝတ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဘညွန့်ပြောပြသော အတ္ထုပ္ပတ္တိမှာ ဦးစောအား ရာဇဝတ်မှုထဲတွင် ထည့်သွင်းရန် ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ရဲအဖွဲ့က လိမ်လည်ဖန်တီး ထားသည့်အရာသာဖြစ်ကြောင်းတို့ကို ဘညွန့်ကိုယ်တိုင်က မိမိအားပြောပြကြောင်းဖြင့် တရားခံမောင်စိုးက ရှင်းလင်းဖော်ပြသည်။ ဆက်လက်၍လည်း ရာဇဝတ်ပြစ်မှု ကျူးလွန်ကြောင်းကို မောင်စိုးဝန်ခံ၍ ဦးစောအပေါ် အပြစ်ပုံချလျှင် မောင်စိုးကို တရားသေ လွှတ်ခြင်းခံရစေမည်ဟု ဘညွန့်သာမက ရဲအရာရှိများကပါ မိမိအား အာမခံကြသည်။ မိမိမှာ နှိပ်စက်

ညှဉ်းပန်းခြင်းခံရသော်ငြားလည်း ဘညွန့်နှင့် ရဲအရာရှိများက သွေးဆောင်နားချ ခြင်းများကို အလျော့မပေးဘဲ နေခဲ့သည်ဟု ထွက်ဆိုဖော်ပြသည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ဒုတိယအကြိမ် စစ်ဆေးရာ၌လည်း တရားခံမောင်စိုးက အဆိုပြုထားသည့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းများ၏ အကြောင်းအရာများကို ယခင် က အတိုင်းထက်ပို၍ အကျယ်တဝင့် အသေးစိတ် ထပ်မံပြောပြသည်။ မောင်စိုးမှာ ရဲအဖွဲ့က စစ်ဆေးရသော နောက်ဆုံးလူဖြစ်သည်။ ရာဇဝတ်မှု အကြောင်း တစ်စုံတစ်ရာ မသိကြောင်းနှင့် မိမိက ငြင်းဆိုသောအခါ တရားခံ များဖြစ်ကြသော ရန်ကြီးအောင်၊ ခင်မောင်ရင်၊ သက်နှင်း၊ သုခနှင့် မောင်နီတို့ တွင် ရရှိကြသည့် ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များကို မိမိအားပြသည်။ ရဲအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အရ သူတို့ကိုယ်တိုင် ပေးထားပြီးဖြစ်သည့် အစစ်ခံချက်အတိုင်း မိမိကပါ အစစ်ခံချက်ပေးရန် ဆိုခဲ့သောသူများက မိမိကိုပြောကြသည်။ မိမိက သဘောမတူသောကြောင့် ရဲအရာရှိ ဦးကိုကိုကြီးက တစ်နာရီလောက် ရက်ရက် စက်စက် ရိုက်နှက်သည်ကို မိမိခံရသည်။ နောက်ထပ်ရိုက်နှက်သည်ကို မခံနိုင်တော့သောအခါကျမှ မိမိအစစ်ခံချက်ပေးရန်အတွက် သဘောတူလိုက် သည်။ ဘညွန့်နှင့် ခင်မောင်ရင်တို့၏ ပေးထားပြီးဖြစ်သည့် အစစ်ခံချက်များကို မိမိအား ဖတ်ပြပြီးလျှင် ထိုနေ့ည သန်းခေါင်ယံအချိန်အထိ စစ်မေးခြင်းခံ ရသည်။ ထို့နောက် တစ်နေ့သောအခါမှာ ရဲအဖွဲ့၏ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းခံကြ ရသော ကြောင့် မိမိတို့အားလုံးက မမှန်သော အစစ်ခံချက်များ ပေးခဲ့ကြ ကြောင်းကို တိုင်းပြည်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅ အရ မြို့မအချုပ်ခန်း တွင် ထိန်းသိမ်းခြင်းခံနေကြရသောသူများအား မိမိနှင့် အခြား တရားခံများဖြစ် ကြသော မောင်နီ၊ မောင်စိန်၊ သက်နှင်း နှင့် မုံကြီးတို့က အစီရင်ခံစာရေး၍ တိုင်ကြားကြသည်။ ထို့နောက် လက်ရှိအစိုးရအဖွဲ့ကို သူပုန်ထရန်အတွက် ဦးဝမ်းမောင်နှင့် ဦးစော၏ ပူးပေါင်းကြံစည်ချက် အကြောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရဲအရာရှိများက မိမိကို စစ်မေးပြန်သည်။ ထို့နောက် ရာဇဝတ်တရားသူကြီး တစ်ဦး၏ရှေ့မှာ ဖြောင့်ချက်ပေးရန် မိမိကို ခိုင်းသည်။ ရဲအရာရှိအများက မိမိအား ပေးခဲ့ပြီးသည့် များစွာသော စာရွက်များတွင်ပါရှိသည့် အကြောင်းအရာ များကို မိမိက မမှတ်မိနိုင်ကြောင်း တောင်းပန်ပြောပြသောအခါ ထိုကိစ္စကိုပြု လုပ်ရန် မိမိအား အနိုင်အထက် မတိုက်တွန်းတော့ပေ။ ဤသို့လျှင် မောင်စိုး က ထွက်ဆိုသည်။

ဘညွန့်က မောင်စိုးအား သွေးဆောင်နားချ ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဘညွန့်အပေါ် အဆိုပြုချက်မှာ ဟုတ်မှန်ဖွယ်ရာ ယုတ္တိအလွန်တရာမရှိ။ ပထမ

တရားခံ ဦးစောကို အကာအကွယ်ပေးရန် သက်သက်အတွက် ပြုလုပ်သော အဆိုပြုချက်ဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်သည်။ ခင်မောင်ရင်၊ သုခနှင့် မောင်နီတို့က ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက် ခြင်းခံကြရကြောင်းနှင့် တိုင်တန်းခြင်း ပည်သည်ကိုမျှ မပြုကြ။ ရန်ကြီးအောင်မှာ ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့ ရောက်မှသာလျှင် ဤအမှုတွင် သူ့အား စစ်ဆေးသောအခါ၌ တိုင်တန်းခဲ့လျက် ရဲအရာရှိများက ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ကြောင်း အဆိုပြုပြီး ရန်ကြီးအောင်က မိမိပေးထားသော ဖြောင့်ချက်ကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းသည်။ ရဲအရာရှိများ စစ်မေးစဉ်အခါက မိမိ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ရာတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြောင်း ရန်ကြီးအောင်က အစစ်ခံချက်ပေးခဲ့သည်။ ယခုမှ တရားခံ ရန်ကြီးအောင်က ရဲအရာရှိများအပေါ် အဆိုပြုချက်များ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ယူဆခဲ့သည်။ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း ခံရကြောင်းကို သခင်ထွန်းအုပ် (တရားခံ ပြသက်သေ ၂၂)နှင့် သခင်ခ (တရားခံပြသက်သေ ၂၃)တို့အား တိုင်တန်းခဲ့ကြသော်လည်း တရားခံများ ရရှိကြသော ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များ မည်သည်ကိုမျှ ထိုတရားခံပြသက်သေနှစ်ယောက်အနက် မည်သူ့ကိုမျှ ပြသခဲ့ခြင်း မရှိ။ အဆိုပြုထားသော ညှဉ်းပန်းနှိပ် စက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မည်သည့်အာဏာပိုင်များထံကိုမျှ ဤအမှုတွင် ပါဝင်သော တရားခံများက တိုင်တန်းစာ တစ်စုံတစ်ရာဖြင့် တိုင်တန်းကြောင်းလည်း သက်သေခံချက် တစ်စုံတစ်ရာမျှမရှိ။ တရားခံ ငါးယောက်၏ ဖြောင့်ချက်များ အစစ်အမှန်ဖြစ်ကြောင်းကို သင်္ကာမကင်းရှိစေရန် ကြံရွယ်ချက်သက်သက်ဖြင့်သာ ယခု ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးရှေ့မှောက်၌ ဆိုခဲ့သော အဆိုပြုချက်များကို ရန်ကြီးအောင် ပြုလုပ်ကြောင်း ပေါ်လွင်သည်။

မောင်စိုးအပေါ်၌ တင်ထားသော စွဲချက်များကို ဖြေဆိုရာ၌လည်း ကောင်း၊ မောင်စိုးက သက်သေထွက်ချက်ပေးရာ၌လည်းကောင်း၊ အချင်းဖြစ်သည့် အချိန်အခါတွင် အရပ်တစ်ပါးမှာ မိမိရှိနေ၍ ပြစ်မှုမကျူးလွန်နိုင်ကြောင်း ထုခေါ်ချက်ကို တရားခံမောင်စိုး တင်ပြနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိ။ သို့သော်လည်း ဦးစော၏ အိမ်တွင် အဆိုရှိသော ရာဇဝတ်ကြောင်း မကင်းသည့် ပူးပေါင်းကြံစည်ခြင်းကို ပြုလုပ်ကြသောနေ့ ဖြစ်သည်။ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဦးစော၏အိမ်ဝင်း၌ မိမိ မရှိကြောင်းပြရန်လည်းကောင်း၊ အတွင်းဝန်များရုံးအတွင်း ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ခြင်း ဖြစ်ပွားပြီးသည့်နောက် အချိန်တစ်ချိန်မှာ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့၌သာလျှင် မိမိ ဦးစော၏အိမ်ဝင်းသို့ နယ်ကပြန်ရောက် လာကြောင်းပြရန်လည်းကောင်း မောင်စိုးက ကြိုးစား အားထုတ်သည်။ ခုခံချေပချက်ကို ထောက်ခံရန်အတွက် ဇူလိုင်လ ၁၆ ရက်နေ့ သို့မဟုတ် ဇူလိုင်လ ၁၇

ရက်နေ့ ဘညွန့် မိမိအိမ်မှ ထွက်သွားခြင်းမပြုမီ အလျင်ကပင် မောင်စိုး မိမိအိမ်မှ ထွက်သွားကြောင်း၊ ထို့ပြင် မိမိအဖမ်းခံရသည့်အချိန်အထိ မောင်စိုး ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ပြန်ရောက်သည်ကို မိမိ မသိကြောင်း ဦးစောက ထွက်ဆိုသည်။ ဤထွက်ချက် ကို ဆန့်ကျင်လျက် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက် ၁၀ နာရီအချိန်လောက်တွင် မိမိအိမ်၌ မောင်စိုးကို မိမိမြင်ကြောင်း ဦးစောက သက်သေခံချက်ပေးရာတွင် နောက်ပိုင်း၌ ထွက်ဆိုသည်။ ထိုနေ့ နံနက်မှာ ဦးစော၏ အိမ်တွင် မောင်စိုးကို မောင်ရှိန်ကလေးက မြင်သည်။ ထို့ပြင် မောင်စိုးနှင့်အတူ မောင်ရှိန်ကလေး ထမင်းစားသည်။ ဘညွန့်၏ထွက် ချက်အရဆိုလျှင် အတွင်းဝန်များရုံးသို့ သွားရောက်ဆောင်ရွက်ရန် လွှဲအပ်ထား သည့်တာဝန်ပြီးမှ မောင်စိုး ပြန်ရောက်လာ၍သာ ထိုကဲ့သို့ ထမင်းစားကြခြင်းဖြစ် သည်။

ရာဇဝတ်မှုနှင့် မောင်စိုးကို သက်ဆိုင်စေသော ဘညွန့်၏ သက်သေ ထွက်ချက်အရ လည်းကောင်း၊ တရားခံဘက်ဖြစ်သူ မောင်နီ၏ ကျမ်းကျိန် သက်သေထွက်ချက်အရလည်းကောင်း၊ သုခနှင့် ခင်မောင်ရင်တို့၏ ဖြောင့်ချက် များတွင်ပါရှိသည့် ထွက်ချက်များအရလည်းကောင်း လူသတ်မှုစွဲချက်များသည် မောင်စိုးအပေါ် ယင်းကဲ့သို့ သက်သေထင်ရှားဖြစ် သည်။ လူစီတန်းပြရာတွင် မောင်စိုးကို စွပ်စွဲဆိုပြသော ဦးထင်ဘော်၏ သက်သေထွက်ချက်က ဤ သက်သေ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကို အပြီးသတ် ဒွိဟကင်းစင်စေသည်။ ထို့ကြောင့် မောင်စိုးအပေါ် စွဲချက်တင်ထားသော လူသတ်မှုများအတွက် မောင်စိုးမှာ အပြစ်ရှိကြောင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

တတိယတရားခံ သက်နှင်းအပေါ်တွင် လူသတ်မှုစွဲချက်များ တင်ထား သည်။ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ည ဦးစော၏ဧည့်ခန်းတွင် အတွင်းဝန်များရုံး၌ နောက်နေ့နံနက်မှာ သေနတ်များဖြင့် ပစ်ခတ်မည့် ပြုလုပ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဦးစောက လူများအား အသီးသီး ဆိုင်ရာဝတ္တရားများကို လွှဲအပ်စေနေသော အခါက မိမိတွေ့ခဲ့ရသော ထိုလူများထဲတွင် တရားခံသက်နှင်းပါကြောင်း ထွက်ဆိုသည့် ဘညွန့်၏ သက်သေထွက်ချက်သည်လည်း ထိုလူသတ်မှု စွဲချက် များကို အလားတူပင် ထောက်ခံသည်။ ထို့ပြင် သေနတ်များပစ်ခတ်ခြင်းကို ကြားရပြီးနောက် ချက်ချင်းဦးစော၏ ဂျစ်ကား အတွင်းဝန်များရုံးမှ ထွက်လာ သောအခါ ထို ဂျစ်ကားထဲတွင် ပါလာသော ခရီးသည် ငါးယောက်အနက် တစ်ယောက်ဖြစ်သူမှာ တရားခံသက်နှင်းဖြစ် ၍ သက်နှင်းမှာ ထိုစဉ်အခါက အမှတ် ၁၂ စစ်တပ် စစ်ဝတ်စုံဝတ်ထားသည်ကိုမြင်ကြောင်း ထွက်ဆိုသော

တရားခံဘက်ဖြစ်သူ မောင်နီ၏ ကျမ်းကျိန်သက်သေ ထွက်ချက်ကလည်း ထိုလူသတ်မှုစွဲချက်များကို အလားတူပင် ထောက်ခံသည်။ အမှတ် ၁၂ စစ်တပ် စစ် ဝတ်စုံဝတ်ထားသော လူလေးယောက်သည် သွား၍ အတွင်းဝန်များရုံး အတွင်း၌ လက်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများကို ပြုလုပ်ကြရာ ထိုလူလေးယောက် အနက် တစ်ယောက်မှာ သက်နှင်းဖြစ်ကြောင်း မိမိတို့၏ ဖြောင့်ချက်များထဲတွင် ထွက်ဆိုခြင်းဖြင့် တရားခံဘက်များဖြစ်သူ ရန်ကြီးအောင်၊ မောင်စိန်နှင့် သုခတို့က အလားတူပင် တရားခံသက်နှင်းကို ရာဇဝတ်မှုထဲတွင် ပါဝင် သက်ဆိုင်စေသည်။ ထိုကဲ့သို့ပင် ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ညက တရားခံမောင်စိုး၊ တရားခံသုခတို့နှင့်အတူ ဦးစောရီနေရာ သက်နှင်းမှာလည်း ဦးစောနှင့် အတူ ရှိနေသည်ကို မြင်ကြောင်း၊ ထိုသူများရှေ့တွင် မိမိအားခေါ်၍သွားရာ မော်တော် ကားများကို နောက်နေနံနက်တွင် အသုံးပြုရန်အတွက် အသင့်ရှိနေကြစေရန် မိမိအား နှိုးဆော်ကြောင်း၊ အတွင်းဝန်များရုံး၌ သေနတ်ပစ်ခြင်းများ ဖြစ်ပွားပြီး နောက် အတွင်းဝန်များရုံးဝင်းထဲမှ သုခ မောင်းသော ဦးစော၏ဂျစ်ကား ကိုစီး၍ ထွက်လာကြသော မောင်စိန်နှင့် အခြားသူများထဲတွင် တရားခံ သက်နှင်းကို မိမိမြင်ကြောင်းတို့ကိုလည်း သူ၏ ဖြောင့်ချက်တွင် ခင်မောင်ရင်က ထွက် ဆိုသည်။ ဤတစ်စုတစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်သော သက်သေထွက်ချက် များကို အခြားအဖြစ်အပျက်အကြောင်းခြင်းရာများကလည်း ထောက်ခံသည်။ တစ်နည်းဆိုသော် ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းထဲတွင် ထိုစဉ်အခါက နေထိုင်ကြသော ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်းတွင် သက်ဆိုင်ကြသည့် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ကြသူ လေးယောက်သည် ဦးစောပိုင် ဂျစ်ကားတစ်စီးကို အသုံးပြုခဲ့ကြ သည်။ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းထဲ၌ နေထိုင်ကြသော လူများထဲတွင် တရားခံသက်နှင်းကို ဝါရင့်သော အစည်းအရုံးဝင်ဖြစ်ကြသူများအနက် တစ်ယောက်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူကြ သည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ အသုံးပြုသည်ဟု သက်သေထင်ရှားပြပြီးသော သေနတ်လေးလက်မှာ တရားခံသက်နှင်းနှင့် သူ၏ အပေါင်းအဖော်များဖြစ်ကြ သည့် ဦးစောတပည့်များ ကျေးဇူးသစ္စာကို စောင့်သိရှိသေကြောင်း ကျမ်းကျိန် သစ္စာဆိုကြရသော နေရာဖြစ်ခဲ့သည့် ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းအတွင်း တည်ရှိသော ဘုရားကျောင်းဆောင် အောက်မှာပင်ရှိသည့် ရေအိုင် ရှိ ရေများအောက်၌ လျှို့ဝှက်ထားရာမှ တွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် သေနတ်များ ပစ်ခတ်ခြင်းဖြစ်ပွားရာ အခန်း၏တံခါးတွင်စောင့်သော မင်းစေသောင်းစိန် (လိုပြသက်သေ ၁၄)က တရားခံ သက်နှင်းကိုမြင်လိုက်၍ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ကြသူ လေးယောက်အနက် တစ်ယောက်ဖြစ်သည်ဟု သက်နှင်းကို မှတ်မိသည်။ တရားခံသက်နှင်းသည်

သူ၏ အပေါင်းအဖော် သုံးယောက်နှင့်အတူ အခန်းထဲသို့ အတင်းအဓမ္မ ဝင်ရောက်သောအခါက မင်းစေသောင်းစိန်ထံ ထိုသူ (သက်နှင်း)ကို မျက်နှာချင်း ဆိုင် ဟုတ်မှန်ကြောင်း အများက ဝန်ခံထားပြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း မြင်ရသည်။ ဩဂုတ်လ ၈ ရက်နေ့တွင် မြို့မအချုပ်ခန်း၌ လူစီတန်းပြရာတွင်လည်း ဤ သက်သေသောင်းစိန်က တရားခံသက်နှင်းကို အောင်မြင်စွာ စွပ်စွဲဆွဲပြနိုင်သည်။ အခန်းထဲသို့ ဝင်သောအခါက မိမိအား သေနတ်နှင့်ချိန်သောလူ ဖြစ် သည်ဟု သက်နှင်းကို သောင်းစိန်က ဆွဲပြသည်။

ဤအဖြစ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ တရားခံမောင်စိန်၏ ဖြောင့်ချက်တွင်ပါရှိ သည့် ထွက်ချက်ကို ဂရုပြုရန် လိုပေသည်။ မိမိတို့လူစုကို ရှေ့ဆောင်သော တရားခံမောင်စိုးက မိမိတို့၏လမ်းကို တားဆီးသော မင်းစေကို သေနတ်ဖြင့်ချိန် သည်ဟု မိမိ၏ဖြောင့်ချက်တွင် တရားခံ မောင်စိန်က ထွက်ဆိုသည်။ ဟုတ်မှန် ဟန် ရှိသည်မှာ သက်နှင်းက မောင်စိန်၏နောက်က ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မောင်စိုးက သေနတ်ဖြင့် သောင်းစိန်ကိုချိန်၍ အခန်းထဲသို့ အတင်းဝင်ခဲ့ပါလျှင် သက်နှင်း ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်သည်ကို တရားခံ မောင်စိန်၏ ထွက်ချက်မှာ ဧကန် ဧကန်ကွဲလွဲချက်မရှိ။ သောင်းစိန်၏ သက်သေထွက်ချက်ကို လက်မခံရန်အတွက် ထောက်ထားသတ်ပြုရန် တင်ပြသော နောက်တစ်ချက်မှာ လူစီတန်းပြရာတွင် သက်နှင်းကို ထည့်ထားသည့် အခါ၌ သက်နှင်း၏ခေါင်း၌ရှိသော ဒဏ်ရာကို ပတ်တီး စည်းထားသည်ဖြစ်သောကြောင့်သာလျှင် သောင်းစိန်က သက်နှင်းကို ဆွဲပြနိုင်သည်မှာ ထင်ရှားသည်ဟူသော အချက်ပင် ဖြစ်သည်။

သက်နှင်းခေါင်းတွင် ပတ်တီးရှိသည်မှန်သော် လည်း စီတန်းကြရ သော လူများအထဲတွင် ထည့်သောအခါ၌ ပတ်တီးကို ဖြုတ်ထားသည်ဟု လူစီတန်းပြရာတွင် ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်သော ဦးအောင်ချိန် (လိုပြသက်သေ ၃၅)က ရှင်းပြသည်။ တရားခံသက်နှင်းကို ဆွဲပြရန်ခေါ်သည့် သက်သေများက တရားခံသက်နှင်း၏ ခေါင်းနောက်ဘက်တွင်ရှိသည့် သေးငယ်သော ဒဏ်ရာကို မမြင်ကြရလေအောင် ဦးအောင်ချိန်က သတ်ပြ၍ ဆောင်ရွက်သည်။ လူစီတန်း ပြခြင်း ပြုလုပ်ပြီးသည့်နောက်မှသာလျှင် သက်နှင်း၏ခေါင်းကို ပတ်တီးပြန် စည်းရန် သက်နှင်းကို ဆွဲပြသည်။ ထို့နောက် လူစီတန်းပြသောနေရာမှ ထွက်သွားကြရန် အပြုတွင် သကာမကင်းခြင်းခံရသူများနှင့် သက်သေများ ရောရောနှောနှော ဖြစ်သွားကြသည်။ သက်နှင်း၏ ခေါင်းပေါ်မှာ ပတ်တီးကို မိမိမြင်ရကြောင်း မိမိ၏ သက်သေထွက်ချက်တွင် သောင်းစိန်က ထွက်ဆိုထား ရာ ထိုထွက်ချက်မှာ သက်နှင်းကို ဆွဲပြပြီးနောက်မှ သောင်းစိန်မြင်ရသည်

ပတ်တီးကို ရည်ညွှန်းပြောခြင်း ဖြစ်မည်။ လူစီတန်းပြရာတွင် သက်နှင်းအား ခေါင်းတွင် ပတ်တီးစည်းလျက် ပါဝင်စီတန်းရန်မှာ သက်နှင်းအား မှတ်မိစေခြင်း ငှာပြုလုပ်သည့် သေချာသောနည်း ဖြစ်နေသောကြောင့် ဦးအောင်ချိန်က သက်နှင်း ထိုကဲ့သို့ ပတ်တီးနှင့် ဝင်ရောက်တန်းစီးခွင့်ပြုမည်ဆိုလျှင် တစ်ဖက် လွန်ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်နေ၍ ဦးအောင်ချိန်က ထိုကဲ့သို့ ခွင့်မပြုတန်ရာ။ ဤအငြင်း ပွားသည့်အချက် နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဦးအောင်ချိန်၏ ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်မှာ ယုံလောက်တန်ခြင်းနှင့် ကိုက်ညီသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဦးအောင်ချိန်၏ ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်ကို အမှန်အတိုင်း ဖြစ်သည်ဟု လက်ခံထိုက်သည်။

ထို့နောက် ထပ်မံ၍ တင်ပြသည်မှာ လူ စီတန်းပြရာ၌ သောင်းစိန်က သက်နှင်းကို ဆွဲပြခြင်းမှာ တန်ဖိုးမရှိကြောင်း၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရန်ကုန်မြို့မှထုတ်ဝေသော သတင်းစာ အနည်းဆုံးတစ်စောင် အမည်အားဖြင့် ဆိုသော် ဟံသာဝတီ သတင်း စာသည် လူစီတန်းမပြမီ နှစ်ရက်လောက်မှ ဤသို့ဆိုသော် ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့စွဲဖြင့်ထွက်ရာ ထိုသတင်းစာထဲတွင် သက်နှင်း၏ ဓာတ်ပုံပါသည်ဟု တင်ပြသည်။ သို့သော် သတင်းစာ (သက်သေခံ အမှတ် ၂)တွင် ပါရှိသည့် ဓာတ်ပုံအတိုင်းဆိုလျှင် တရားခံ သက်နှင်း၏မျက်နှာ နှင့် ထူးခြားသည့်ကြိတ်အင် လက္ခဏာများကို အလွန်ထင်ရှားသိသာအောင် ရုပ်ပုံပေါ်သော ဓာတ်ပုံဖြစ်သည်ဟု ပေါ်လွင်ခြင်းမရှိ။ သူစိမ်းတစ်ယောက်က ထိုဓာတ်ပုံကိုကြည့်လျှင် ဓာတ်ပုံထဲတွင်ပေါ်သည့် ရုပ်ပုံ၏ သဏ္ဍာန်မှာ တရားခံ သက်နှင်းနှင့် တစ်ထေရာတည်းတူကြောင်း မသိနိုင်။ သတင်းစာ (သက်သေခံ အမှတ် ၂)ကို သက်သေ သောင်းစိန်အားပြသောအခါ ဓာတ်ပုံမှာ တရားခံ သက်နှင်းနှင့် နည်းနည်းတူပုံရကြောင်းကိုသာ သောင်းစိန်က ပြောပြနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် တရားခံသက်နှင်းကို လူစီတန်းပြရာတွင် ဆွဲပြရန် မိမိမသွားမီ ထိုဓာတ်ပုံကို မိမိမြင်ရပြီးဖြစ်သည် မဟုတ်ကြောင်းနှင့် သောင်းစိန်က ငြင်းဆို သည်။ ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံး ရှေ့မှောက်၌ သောင်းစိန်ပေးသော ထွက်ချက် တွင် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့နံနက် ဦးအောင်ဆန်း၏ အခန်းထဲသို့ အတင်းဝင်ကြ သော လက်နက်ကိုင်လူ ၄ ယောက်အနက် တစ်ယောက်သောလူမှာ တရားခံ သက်နှင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုစဉ်အခါက မိမိအား တရားခံသက်နှင်းက ပြောင်းတို သေနတ်ပြောင်းနှင့်ချိန်ပြီးမှ တရားခံသက်နှင်း ဝင်သွားကြောင်း သက်သေ သောင်းစိန်က အခန်းထဲသို့ လက်နက်ကိုင် လူ ၄ ယောက်နောက် မှ လိုက်သွား သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးအောင်ဆန်းသည် ကျူးကျော်ဝင်ရောက်လာသူများအား မတ်တတ်ရပ်၍ မျက်နှာမူကာ မတွန့်မဆုတ် ခံရပ်သည်ဟု ဦးအောင် ဇံဝေ

(လိုပြသက်သေ ၂)က ထွက်ဆိုရာ ထိုထွက်ဆိုချက်ကို သောင်းစိန်က ထောက်ခံ သည်။ လက်နက်ကိုင်လူများအနက် တစ်ယောက်သောလူက အော်ဟစ် လိုက်ပြီးမှ ထိုလက်နက်ကိုင်လူများအားလုံးက သေနတ်များဖြင့် ပစ်ခတ်ကြ သည်ဟု အသက်မသေဘဲ ကျန်ရစ်သည့် ကောင်စီလူကြီး ၂ ဦး၏ သက်သေ ထွက်ချက်ကိုလည်း သောင်းစိန်က စိတ်ချရအောင် အခိုင်အမာဖြစ်စေသည်။ ဤကဲ့သို့ ထိတ်လန့် ချောက်ချားဖွယ် အဖြစ်အပျက်များ ဖြစ်ပွားနေစဉ် သောင်းစိန် ကြောက်အားလန့်အားနှင့် နောက်သို့ပြန်အလှည့်တွင် ချော်လဲသွားသေးသည်။ ထို့နောက် အချင်းဖြစ်ပွား သောနေရာမှ သောင်းစိန်လွတ်မြောက်အောင် ထွက်ပြေးနိုင်သည်။ ထို့နေ့နံနက်က သောင်းစိန်သည် အစိမ်းရောင် ဘောင်းဘီ ရှည် ဝတ်ဆင်ထားသည် ဖြစ်သောကြောင့် ဦးအောင်ဆန်း၏ အခန်းသို့သွား သော လက်နက်ကိုင် လူ ၄ ယောက်ကို စောင့်ကြည့်သော ဦးထင်ဘော် (လိုပြသက်သေ ၁၂)က သောင်းစိန် အူယားဖားယား ထွက်ပြေးသည်ကို အထင်အရှား မြင်လိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် ရုံးခန်းထဲသို့ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ အတင်းအဓမ္မ ဝင်ကြသောအခါ သက်သေသောင်းစိန်မှာ ထိုရုံးခန်း၏ တံခါး၌ ရှိနေသည့် ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ သေနတ်များနှင့် တကယ် ပစ်ခတ်ခြင်း မပြုမီ သက်သေသောင်းစိန်က ထိုလူသတ်သမားများနောက်မှ လိုက်သွား ကြောင်းကိုလည်းကောင်း ငြင်းခုံဖွယ်ရာ အကြောင်းမရှိနိုင်။ သက်သေ သောင်းစိန်မှာ ငယ်ရွယ်သူဖြစ်သည်။ အချင်းဖြစ်သောနေ့က ရုတ်တရက် မိမိနှင့်ရင်ဆိုင်တိုးပြီး လုပ်ရိုး လုပ်စဉ်မဟုတ် ချောက်လှန့်သောနည်းဖြင့် ပြုမူလှုပ်ရှားနေကြသော လူများ၏ မျက်နှာကြိတ်အင်လက္ခဏာများ ကိုကြည့်၍ စိတ်ထဲ၌ မှတ်သားထားရန် အခွင့်အလမ်း ရသည်။ အချင်းဖြစ်ပွားပြီးနောက် ၂ ရက်ကြာသောအခါ သက်သေသောင်းစိန်ကို ရဲအဖွဲ့ စစ်ဆေးသည်။ သောင်းစိန်ကို တရားခံဘက်မှ ပြန်လှန်စစ် မေးရာတွင် လက်နက်ကိုင် လူ ၄ ယောက်အနက်မှ တစ်ယောက်ကို ဖြစ်စေ၊ အများကိုဖြစ်စေ မိမိ မမှတ်မိနိုင် ကြောင်း သက်သေသောင်းစိန်က ပြောပြပူးသည်ဟု စဉ်းစားရန် တင်ပြသည့် အချက် တစ်စုံတစ်ရာ မရှိ။ ဆိုခဲ့သော လူ ၄ ယောက်အနက်မှ တစ်ယောက် သောလူဖြစ်သည် ဟု စွပ်စွဲကာ ဤအထူးရာဇဝတ် ရုံးရှေ့မှောက်တွင် သက်နှင်းကို ရွေးချယ်ဆွဲပြသည်။ လူစီတန်းပြခြင်း မပြုလုပ်မီ ၂ ရက်က ရန်ကုန်မြို့မှ ထုတ်ဝေသော သတင်းစာများအနက်မှ သတင်းစာတစ်စောင်တွင် သက်နှင်း၏ဓာတ်ပုံပါရှိခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ လူစီတန်းပြသောအခါ၌ တရားခံသက်နှင်းကို သောင်းစိန်က ဆွဲပြနိုင်သည်ဟု ငြင်းခုံဖွယ်ရာအချက်

တစ်စုံ တစ်ရာရှိသော်လည်း သောင်းစိန်ကပေးသော ကျမ်းကျိန် သက်သေထွက် ချက်၏ အကျိုးအာနိသင်သည် အပြည့်အဝ တည်မြဲနေကြောင်း ယူဆသင့် သည်။

တရားခံသက်နှင်းက မိမိအပေါ် တင်ထားသော စွဲချက်များကို မဟုတ်မှန်ကြောင်းနှင့်သာ ငြင်းဆိုချေပသည်။ ဤအထူးရာဇဝတ်ရုံးရှေ့မှောက် တွင် သက်နှင်းအား စစ်ဆေးရာ ရဲအဖွဲ့ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်သောကြောင့် တရားခံ ဘက်များဖြစ်သူ ရန်ကြီးအောင်၊ မောင်စိန်၊ သုခ၊ ခင်မောင်ရင်နှင့် မောင်နီတို့က ဖြောင့်ချက်ပေးကြကြောင်း၊ ထို့ပြင် ထိုသူများက သူတို့၏ ဖြောင့်ချက်များတွင် ပေးကြသည့် ထွက်ချက်များမှာ ရဲအဖွဲ့က သူတို့အား သင်ပေးထားသော အရာများသာဖြစ်ကြောင်းနှင့် တရားခံသက်နှင်းက စွပ်စွဲထွက်ဆိုသည်။ နောက် ထပ်မံ၍ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက် ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ရန်အတွက် ဦးစောအပေါ်သို့အပြစ် အားလုံးပုံးချရန် မိမိကို သွေးဆောင်ဖြားယောင်း၍ ရအောင် အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)က ကြိုးစားအားထုတ်ကြောင်း၊ ထို့ပြင် မိမိနှင့်အခြား တရားခံများ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းကို ခံကြရသောကြောင့် ဂုဏ်သရေရှိ လူကြီးလူကောင်းများကို မိမိတို့က တိုင်စာများဖို့ တိုင်တန်းကြကြောင်းဖြင့် တရားခံ သက်နှင်းက မောင်စိုး၏ ရှေ့ဆောင်ချက်ကိုလိုက်၍ ထပ်မံထွက်ဆို သည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ဤအထူးရာဇဝတ်ရုံးရှေ့မှောက်၌ သက်နှင်းအား သက်သေထွက်ချက်များပေးရန် ထပ်မံ၍ အခွင့်ပေးသည်။ တရားခံမောင်စိုး ထွက်ဆိုသွားခဲ့ပုံနည်းအတိုင်း ရဲအဖွဲ့က နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း အကြောင်းကို သက်နှင်းက ပုံကြီးချဲ့၍ ထွက်ဆိုသည်။ မြို့မအချုပ်ခန်းသို့ မိမိအားပို့ပြီး ရဲအရာရှိများက မိမိအား မည်ကဲ့သို့ နည်းကို အသုံးပြု၍ စစ်မေးပုံကိုလည်းကောင်း၊ မည်သည့်အကြောင်းအရာများကို စစ်မေးပုံကိုလည်း ကောင်း သက်နှင်းက သရုပ်ပေါ်အောင် ဖော်ပြသည်။ ညောင်ရွှေစော်ဘွား၊ ဗိုလ်ထွန်းလှလို ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အတွင်းဝန် ဦးရွှေဘော်တို့၏နာမည်များ သုံးစွဲလျက် သူ့အပေါ်တင်ထားသော စွဲချက်များကို ပျက်ပြယ်သွားစေရန် အတွက် သက်နှင်းထပ်မံ ကြိုးစားအားထုတ်၍ ဖော်ပြရာတွင် ယုတ်ညံ့သော စေတနာကို သွတ်သွင်း သွားပုံပေါ်သည်။ သေဆုံးသွားသော စောရန်နောင် အမည်ရှိသူ၏ အလောင်းစာတံပုံသည် သတင်းစာများတွင်ပါရှိရာ ထိုစာတံပုံကို မိမိအား ပြခဲ့သည်ဟု ရန်ကြီးအောင်က ယခင်တစ်ခါသောအချိန်မှာ အဆိုပြု ထားသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိအား စစ်ဆေးသောအခါ ရဲအရာရှိများက ထိုစာတံပုံ ကို အသုံးပြုခြင်းအကြောင်း သရုပ်ပေါ်အောင် မိမိက ဖော်ဆိုပြောပြရန်

သင့်သည် ဟု သက်နှင်း ယူဆထားသည်။ ထို့နောက် ရဲအဖွဲ့သို့ မိမိမည်ကဲ့သို့ ထွက်ချက်ပေးပုံအကြောင်း၊ ရန်ကြီးအောင်နှင့် မောင်စိုးတို့အား မိမိပြုလုပ်ပုံ အတိုင်း လိုက်လုပ်ကြရန် မိမိက သွေးဆောင်ရုံအကြောင်း၊ မိမိ၏ဖြောင့်ချက်ကို ရေးမှတ်ယူရန် ကိစ္စအတွက် ရာဇဝတ်တရားသူကြီး ရှေ့မှောက်သို့ မိမိကို မည်ကဲ့သို့ ခေါ်ဆောင်သွားပုံအကြောင်း၊ ရဲအဖွဲ့၏လက်ထဲတွင် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း ခြင်း မိမိခံရသောကြောင့် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးအား မိမိတိုင်တန်းသည့် အကြောင်းတို့ကို သရုပ်ပေါ်အောင် သက်နှင်းက ပြောဆိုဖော်ပြသည်။ သက်နှင်း ၏ထွက်ချက်ကို ရာဇဝတ်တရားသူကြီးက ရေးသားမှတ်ယူပြီးနောက် သက်နှင်း မှာ ထပ်မံ၍ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း ခံရသည်ဟု ဆိုသည်။ ထို့နောက် သက်နှင်းကို အချုပ်ခန်းသို့ ခေါ်သွားသည်။ ထိုအချုပ်ခန်းတွင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅ အရ ထိန်းသိမ်းခံနေကြရသော လူကြီးလူကောင်း လေးငါးယောက်အား သက်နှင်းက ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း ခံရသည့်အကြောင်းကို တိုင်တန်းသည်။ သက်နှင်းပေးနေသော ထွက်ချက်အဆုံးသီသို့ရောက်သောအခါ ကျိတ်လတ် တရားမ တရားသူကြီး တစ်ဦးထံသို့ တရားဥပဒေက ထားမြစ်ထားသော သေနတ်များ ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးရန်အတွက် ပို့ခြင်းအကြောင်း နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရဲအဖွဲ့က မိမိအား စစ်မေးကြောင်းကို သက်နှင်းက ထွက်ဆိုခြင်းအားဖြင့် သက်နှင်းသည် ဒုံရင်းဖြစ်သော စိတ်ကူးယဉ်နယ်ပယ်ထဲသို့ တိုး၍ပင် အရမ်းကာရာကျကာ ပြန်ရောက်သွားကြောင်း လက္ခဏာရှိသည်။

ရာဇဝတ်တရားသူကြီးထံသို့ သက်နှင်းနှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့ကို ခေါ်သွားသောအခါက သူတို့၏ ကိုယ်ကာယများတွင် ဒဏ်ရာများမရှိကြောင်း ဘရားခံ ရန်ကြီးအောင်က သူ၏ထွက်ချက်တွင် ထွက်ဆိုသည်။ တရားခံ သက်နှင်း၏ ထွက်ချက်ကို ရာဇဝတ်တရားသူကြီးက ရေးမှတ်ယူထားသော အမှုတွဲတွင်လည်းကောင်း၊ ထိုရာဇဝတ်တရားသူကြီး၏ သက်သေထွက် ချက် တွင်လည်းကောင်း ရဲအဖွဲ့၏ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းအကြောင်းကို တစ်စုံတစ်ရာ မပါရှိ။ သို့သော်လည်း ဆိုခဲ့သော နေ့စွဲ၏နောက်ပိုင်း လူစီတန်းပြရာ၌ ပါဝန်ရန် အတွက် နောက်တစ်ကြိမ် ဦးအောင်ချိန်၏ ရှေ့သို့ရောက်သောအခါတွင်ကား သက်နှင်းခေါင်းတွင် ပတ်တီးစည်းထားသည်ကို မြင်ရသည်။ ပတ်တီး၏ အောက် ခေါင်းနောက်ဘက်၌ အဖြူကွက်တစ်ခုကို တွေ့သည်။ ထိုအဖြူကွက်မှာ ထိပ်ဝ အကျယ် တစ်လက်မခန့်ရှိသော ချည်ဝှမ်းထည်အစနှင့် သဏ္ဍာန်တူသည် ဟုဆိုသည်။ သို့သော် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း ခံရသည်ဟူ၍လည်း ဦးအောင်ချိန် ကို တိုင်တန်းခြင်း မရှိ။ ဦးအောင်ချိန် ပြောပြနိုင်သမျှအတိုင်းဆိုလျှင် ထိုစဉ်

အခါက သက်နှင်းသည် လိုလေသေးမရှိ ကောင်းစွာ လမ်းလျှောက်သွားလာ နိုင်သည်။ လူစိတန်းပြသောအခါ၌ စိတန်းပြသူများသည် မိမိတို့နေရာများတွင် ထိုင်လျက်ပင်နေကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ထိုင် လျက်နေကြသည်မှာ သက်နှင်းက ထိုကဲ့သို့ပြုလုပ်ရန် အခွင့်တောင်းသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း လူစိတန်းပြရာ၌ ထိုကဲ့သို့ အနေအထားတွင် ထိုင်လျက်နေကြရန် အဘယ်ကြောင့် သက်နှင်းနှင့် အခြားသင်္ကာမကင်း ခံရသူများက လိုလားကြသည်ကိုကား သက်နှင်းက သက်သေ ဦးအောင်ချိန်အား ပြောပြခြင်း မရှိ။ သခင်ထွန်းအုပ် (တရားခံသက်သေ ၂၂)က သက်နှင်း၏ခေါင်းတွင် ပတ်တီးစည်းထားသည်ကို မိမိ မြင်ကြောင်း ထွက်ဆိုသည်။ သို့သော်လည်း ဒဏ်ရာကို သက်သေ သခင်ထွန်းအုပ်က မျက်စိနှင့် ဒိဋ္ဌမြင်သည် ကားမဟုတ်။ သခင်ခ (တရားခံ သက်သေ ၂၃) ကလည်း ရဲအဖွဲ့၏ ရိုက်နှက်ခြင်းကို မိမိခံရကြောင်း သက်နှင်း က ပြောပြသည်ဟု အစီရင်ခံသည်။ သို့သော်လည်း ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး အက် ဥပဒေပုဒ်မ ၅ အရ ထိန်းသိမ်းခံရသူ နိုင်ငံရေးသမားတစ်ယောက် ဖြစ်သည့် သခင်ခသည် သူရရှိသော သက်နှင်း၏တိုင်တန်းချက်ကို အချုပ်ခန်းသို့ မကြာခဏ လာရောက်ကြည့်ရှုသော အုပ်ချုပ်သူ အရာရှိသို့ဖြစ်စေ၊ ဆရာဝန်သို့ဖြစ်စေ အစီရင်ခံရန် ဝါယမစိုက်ခြင်း မရှိ။ အချုပ်ခန်းတစ်ခုတည်းတွင် သက်နှင်းနှင့် အတူ ရှိနေသည့်ကာလအတွင်း တရားခံသက်နှင်း၏မျက်နှာနှင့် ကျောပေါ်မှ ဒဏ်ရာများကို နေ့ရက်ပေါင်း ၄ ရက် သို့မဟုတ် ၅ ရက်မျှ ဖိုလ်မှတ်ဆိုတ် (တရားခံပြ သက်သေ ၂၄)ကလည်း မြင်သည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော်လည်း ထိုဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များ အဘယ်ကြောင့် သက်နှင်း၏ မျက်နှာပေါ်တွင်ရှိ ကြောင်း တစ်စုံတစ်ရာကိုကား သက်သေဖိုလ်မှတ်ဆိုတ်က ပြောမပြနိုင်။ ထို့ကြောင့် ရာဇဝတ်တရားသူကြီး၏ ရှေ့မှောက်၌ တရားခံသက်နှင်း၏ ပြုမူပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လည်းကောင်း၊ အဆိုရှိသော ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များ၏ အမျိုးအစား၊ ထို့ပြင် ဒဏ်ရာအကျယ်အဝန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်းကောင်း၊ ထိုဒဏ်ရာ ဒဏ်ချက်များကို မည်ကဲ့သို့သောနည်းဖြင့် ရရှိစေကြောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လည်းကောင်း အခြားသက်သေထွက်ချက် မရှိသည် ဖြစ်သောကြောင့် တရားခံ သက်နှင်းမှာ ရဲအဖွဲ့၏ အကြီးအကျယ် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းကို တကယ်ပင် ခံရသည်ဟု ယုံကြည်ရန် မှန်ကန်သော အခြေအမြစ် စင်စစ်အားဖြင့် လုံးဝမရှိ။ ရာဇဝတ်ဖြစ်မှုကျူးလွန်ရာတွင် မိမိတို့ ပါဝင်သက်ဆိုင်ကြောင်း ထွက်ချက် များပေးပြီးသော တရားခံများသည် ယခုကဲ့သို့သော အဆိုပြုချက်များကို များသောအားဖြင့် တင်ပြတတ်ကြသည်။ တရားခံ ငါးယောက်တို့ကပေးကြသော

ဖြောင့်ချက်များကို မည်ကဲ့သို့ပေးကြ၍ မည်ကဲ့သို့ ရေးသားမှတ်ယူပုံနည်းလမ်းမှာ တရားဥပဒေနှင့် ညီညွတ်နေသည်ကို သင်္ကာမကင်းဖွယ်ဖြစ်စေရန် တိုးချဲ့သည့် ရည်ရွယ်ရင်းအကြောင်းခံနှင့် ဤအမှုတွင် ဆိုခဲ့သော အဆိုပြုချက်ကို ပြုလုပ် သည်။ တရားခံ မောင်စိုး၏ အမှုကိစ္စအတိုင်းလိုပင် သက်နှင်းအပေါ် တင်ထား သော စွဲချက်များကို ဖြေဆိုရာ၌လည်းကောင်း၊ သက်နှင်းက သက်သေ ထွက် ချက်ပေးရာ၌ လည်းကောင်း အချင်းဖြစ်သည့်အချိန်အခါတွင် အရပ်တစ်ပါးမှာ မိမိရှိနေ၍ ပြစ်မှုမကျူးလွန်နိုင်ကြောင်း ထုချေချက်ကို တရားခံသက်နှင်းက တင်ပြခဲ့ခြင်း မရှိ။ ထို့ကြောင့် အချင်းဖြစ်သောနေ့မှာပင် ကျိတ်လတ် မြို့တွင်ရှိ သော မိမိနေထိုင်ခဲ့သည့် ယခင်နေရာမှ မိမိထွက်လာခဲ့ကြောင်းပြရန် သက်နှင်း က အခါအားဖြင့် နှောင်းသော အားထုတ်ကြိုးပမ်းခြင်းကို ပြုသော်လည်း မအောင်မြင်ကြောင်း အမှန်ပင် ထင်ရှားသည်။ ဤသို့ဖြစ်သောကြောင့် တရားခံသက်နှင်းအပေါ် တင်ထားသော လူသတ်မှုစွဲချက်နှစ်ရပ်အရ ပြစ်မှု ထင်ရှား စီရင်ရန်အတွက် အမှုတွဲတွင် ခိုင်လုံသော သက်သေခံချက် ရှိနေသည်။

တရားခံစိန်ကြီး (ခေါ်) မောင်စိန် (ခေါ်) လှအောင်က သူ့ အပေါ်တင်ထားသော စွဲချက်များကို အပြစ်မရှိကြောင်းနှင့် ငြင်းဆိုသည်။ သို့သော်လည်း မိမိ၏ကျေးဇူးရှင်ဟု မိမိသဘောထားသော ဦးစောအား မိမိကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ပြုလုပ်ရသည့် ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်ပေးပါမည်ဟု ပြောခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ မိမိ၏ အသက်ရှင်လျက်ရှိနေရန်မှာလည်း ရေးသားထားသော အမှန်အကျိုးသွားပုံကို သိရှိထားပြီးဖြစ်သည်။ စာတမ်းပါအတိုင်း ဖြစ်နေ သောကြောင့် မိမိမှာ လွတ်လပ်သော စွမ်းဆောင်သူမဟုတ်ပါဟူသော အကြောင်းပြချက်တစ်ခုတည်းကိုသာ အားထားပြီး တရားခံစိန်ကြီးက ဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း အပြစ်မရှိကြောင်းနှင့် ငြင်းဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤအမှုစစ်ဆေးနေသည့် ကာလတစ် လျှောက်လုံးတွင် မိမိအတွက် လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးရန် ရှေ့နေ မပါနေရန် တရားခံစိန်ကြီးက ရွေးချယ်သည်။ မိမိ၏ဖြောင့်ချက် (သက်သေခံ အမှတ် မ-၂) ၌ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ရာတွင် မိမိပါဝင်ကြောင်းပေး ထားပြီး ဖြစ်သည်။ ဝန်ခံချက်များကို အလုံးစုံ ကိုက်ညီစေလျက် ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံး ရှေ့မှောက်၌ စစ် ဆေးသောအခါ တရားခံစိန်ကြီးက သက်သေထွက်ချက် ပေးသည်။ ရာဇဝတ်ကြီး ပုဒ်မ ၉၄ တွင်ပါရှိသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရဆိုလျှင် စိန်ကြီး၏ အသက်မှာ လူတစ်ယောက်၏ အာဏာစက်အတွင်း၌ ရှိနေသည်ဖြစ် သောကြောင့် ထိုလူ၏အမိန့်များကို စိန်ကြီး ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထုချေချက် ပေးသော်လည်း စိန်ကြီး ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်းကို ဟုတ်မှန်ကြောင်း

ဝန်ခံထားပြီးသော ရာဇဝတ်ပြစ်မှုအတွက် ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ တာဝန်ရှိခြင်း မှ စိန်ကြီးအား ကင်းလွတ်စေနိုင်မည်မဟုတ်။

ရန်ကုန်မြို့၌ရှိသော လက်နက်တိုက်များမှ ခိုးယူထားသော လက်နက် များအနက် ယမ်းတောင့်များကို သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း၊ လျှို့ဝှက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ စိန်ကြီး၊ ဘညွန့်နှင့် ထွန်းရင်ဆိုသူတို့ အုတ်ဖိုနှင့် အိုးသည်ကုန်းသို့ သွားကြသည့်နေ့စွဲဖြစ်သော ဇူလိုင်လ ၁၆ ရက်နေ့မှအစပြုပြီး လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်လာခဲ့သော စိန်ကြီး၏ လှုပ်ရှားမှုများကို စိန်ကြီး၏ ဖြောင့်ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ တရားခံစိန်ကြီးသည် လူငယ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း အရွယ် မရောက်သေး သူမဟုတ်။ ပြည်သူ့လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များတွင် ပါဝင်သူ ရဲဘော်တစ်ယောက်အဖြစ်ဖြင့် ဘဝ၏ အတွေ့အကြုံ အတော်အတန် ရရှိခဲ့ပြီးသူ ဖြစ်သည်။ မိမိပြုလုပ်မှု၏ အကျိုးဆက်များကို အလုံးစုံသိထား လျက် စိန်ကြီးက ဖြောင့်ချက်ပေးကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်။ ရာဇဝတ်ပြစ်မှုတွင် မိမိသည် ကြံရာပါ အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်ကျူးလွန်ခဲ့ကြောင်းနှင့် မိမိအပေါ် စွပ်စွဲထားရာ ထိုစွပ်စွဲချက်နှင့် သက်ဆိုင်သမျှ အလုံးစုံကို တရားခံစိန်ကြီးက ဤအထူး ရာဇဝတ်ခုံရုံးရှေ့မှောက်တွင် ထပ်မံ၍ ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝန်ခံချက်များကို ထွက် ဆိုလေသည်။ အာရ်စီ ၁၈၁၄ ပါသည့် လိမ်လည်သော နံပါတ်ပြားတပ်ဆင် ထားသော ပထမတရားခံ ဦးစော၏ ဂျစ်ကားနှင့် အတွင်းဝန်များရုံးသို့ မိမိ သွားကြောင်း၊ ထိုသို့သွားရာတွင် တရားခံများဖြစ်နေကြသော မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ ရန်ကြီးအောင်၊ သုခတို့နှင့်အတူ မိမိသွားခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဂျစ်ကားကို သုခက မောင်းကြောင်း၊ ကောင်စီအခန်းထဲတွင် သေနတ်များဖြင့် ပစ်ခတ်ကြရာတွင် မိမိလည်း ပါဝင်၍ သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်ကြောင်း၊ အတွင်းဝန် များရုံးမှ ပြန်ရောက်ကြသောအခါ မိမိတို့၏ ဆောင်ရွက်ချက် အောင်မြင်ကြောင်း ကို မိမိက ဦးစောအား ပြောပြကြောင်း၊ သူနှင့်အတူ မိမိတို့က 'အောင်ပြီ၊ အောင်ပြီ' ဟု အော်ဟစ်ကြကြောင်း၊ ထို့နောက် နံပါတ်အာရ်အေ ၃၁၂၃ တပ်ထားသော ဖွဲ့ခံဆန်ထရပ်ကားနှင့် ဘညွန့်၊ မှုံကြီးနှင့် ခင်မောင်ရင်တို့ရောက် လာပြီး မိမိတို့နှင့်အတူ ရှိနေကြကြောင်း၊ သခင်နု၏ ကံကြမ္မာအကြောင်းကို ဘညွန့်အား ဦးစောက မေးမြန်းရာ ဘညွန့်က ဦးစောအား အဖြေပေးကြောင်း၊ ထို့နောက် မွန်းလွဲပိုင်းတွင် ရဲအဖွဲ့က ရှာဖွေသိမ်းယူမိမိဆီးရန် ရုတ်တရက် ချင်းနှင်းဝင်ရောက်လာကြသောအခါ မိမိတို့အသုံးပြုခဲ့ ပြီးဖြစ်သော ဂျစ်ကားပေါ် မှာ အစစ်အမှန်နံပါတ် အာရ်ဘီ ၉၈၃၁ ကို ဆေးဖြင့်အသစ်ရေးထားပြီး ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုအကြောင်းများကို တရားခံစိန်ကြီးက ဟုတ်မှန်ကြောင်း

ဝန်ခံထွက်ဆိုသည်။ ထို့ပြင် အမှုဆောင်ကောင်စီ လူကြီးများအား သေနတ်များ ဖြင့် ပစ်ခတ်ကြရာတွင် မိမိအပေါင်းအပါများက တော်မီသေနတ် ၃ လက်နှင့် စတင်းသေနတ် ၁ လက်ကို အသုံးပြုခဲ့ကြကြောင်း၊ ထို့နောက် ဆိုခဲ့သော သေနတ်များကို ရေအောက်နေရာများထဲသို့ ပစ်ချထားရာမှ နောက်ပိုင်းကာလ တွင် ဆိုခဲ့သောသေနတ်များကို ရှာဖွေတွေ့ရှိသွားကြကြောင်း၊ ထိုအကြောင်း များကိုလည်း တရားခံစိန်ကြီးက ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝန်ခံထွက်ဆိုလေသည်။ ရာဇဝတ်မှုကို မိမိသွားရောက် ကျူးလွန်သည့်အခါ၌ သက်သေခံပစ္စည်း အမှတ် ၄ နှင့် အလားတူသော ဦးထုပ်ကို မိမိဆောင်းထားကြောင်းကို လည်း တရားခံ စိန်ကြီးက ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝန်ခံထွက်ဆိုသည်။ အတွင်းဝန်များရုံးသို့ မိမိသွား ရောက်ခဲ့သောအခါ၌ မိမိသည် အမှတ် ၁၂ စစ်တပ်စစ်ဝတ်စုံ ဝတ်ဆင် ထားကြောင်း၊ နောက်ပိုင်းကာလတွင် အမှတ် ၁၂ စစ်တပ် ပခုံးတပ် တံဆိပ်များကို ဦးစော၏ ဖီးဖိုနေရာတွင် မီးတင်ရှို့ကြောင်း၊ ထိုအကြောင်းများကို လည်း တရားခံစိန်ကြီးက ဝန်ခံထွက်ဆိုသည်။ မော်တော်ကား နံပါတ်ပြားများ (သက်သေခံပစ္စည်း အမှတ် ၁ မှ ၁-ဃ အထိ)ကို ဦးစော၏ အိမ်ဝင်း အတွင်းရှိ သရက်ပင်တစ်ပင်အောက်မှ ကောက်ယူပြီးနောက် ထိုနံပါတ်ပြားများကို အသုံးပြုကြောင်း တရားခံစိန်ကြီးက ထွက်ဆိုသည်။ ဘညွန့်က ပြန်လည် ပြောပြထားပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ဘညွန့်နှင့်အတူ မိမိက အမှတ် ၁၂ စစ်တပ် ပခုံးတပ်တံဆိပ်များ ဝယ်ကြောင်းကို တရားခံစိန်ကြီးက ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝန်ခံထွက်ဆို၍ မိမိ၏ ဝန်ခံချက်များကို တရားခံ စိန်ကြီးက ဆုံးခန်းတိုင်သို့ ရောက်စေလေသည်။ အချင်းမဖြစ်မီ သုံးလလောက်ခဏ ကြိုပင်ကောက်တွင် ရှိသော မိမိနေထိုင်ရာဒေသတွင် မိမိက ဦးစောကို မည်ကဲ့သို့ တွေ့ဆုံသည့် အကြောင်းကိုလည်း တရားခံ စိန်ကြီးက သူ၏ အပြီးသတ်ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်၌ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ စိန်ကြီး၏ ကွယ်လွန်သူ အဖမှာ ဦးစော၏မိတ်ဆွေ ဖြစ်သည်။ စိန်ကြီး၏ အမိ ဖြစ်သူက ဦးစောသည် မိမိတို့၏ ကျေးဇူးရှင်ဖြစ် ကြောင်း ပြောပြခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးစော၏အိမ်တွင် စိန်ကြီး သွားရောက်နေ ထိုင်သည်မှာ စိန်ကြီး၏အဖအား ဦးစောကပြုခဲ့သော ကျေးဇူးရှိထားသော ကြောင့် စိန်ကြီး ဆောင်ရွက်ပေးရန် ဦးစော အလိုရှိမည် ဖြစ်သည့်အတိုင်း ပြုလုပ်ဖွယ်ကိစ္စများကို ပြန်လည်ကျေးဇူးဆပ်သည့်သဘောဖြင့် စိန်ကြီးက ဆောင်ရွက်ပေးရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ ဦးစော၏အိမ်ဝင်းသို့ စိန်ကြီးရောက် ရှိသောအခါ ကျေးဇူးသစ္စာကို စောင့်သိ ရိုသေပါမည်ဟု စိန်ကြီးကို ပထမကျမ်း သစ္စာ ဆိုစေသည်။ ပြီးမှ စိန်ကြီး၏ 'သေတမ်းစာ' (စာတမ်း အဓိပ္ပာယ်အတိုင်း

ဆိုလျှင် မိမိ သေဆုံးပြီးနောက် အတည်ဖြစ်ရမည့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူက ချုပ်ဆိုသော ပစ္စည်းဥစ္စာကို ထုခွဲခြင်းစာတမ်း။ ။ စိန်ကြီး က စကားလုံး ရွေးချယ်ပြောပြသောစာတမ်းကို စိန်ကြီးအား ရေးသားစေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မိမိ ဆောင်ရွက်ပေးရန်အတွက် ဦးစောအလိုရှိမည့် ဝတ္တရား မည်သည်ကိုမဆို ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဟု စိန်ကြီးက စိတ်နှင့် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ် စေကာမူ လူသတ်ရန် စိန်ကြီးအား ခိုင်းစေလိမ့်မည်ဟု ထိုစဉ်အခါက စိန်ကြီး စဉ်းစားဆင်ခြင် အောက်မေ့တွေးတော ထင်ဆဲခြင်းမရှိ။ ဘညွန့်နှင့်အတူ စိန်ကြီး အိုးသည်ကုန်းမှ ပြန်ရောက်သောညတွင် စိန်ကြီးအား ဦးစောက ခေါ်ယူ၍ ဤအမှုတွင်ပါမည့် ဝတ္တရား ဆောင်ရွက်ရန်အမိန့်ကို စိန်ကြီးအား ဦးစောက ပေးသည်။ အသတ်ခံရမည်ကို ကြောက်လန့်သောကြောင့် သဘော မတူ ငြင်းဆိုကြောင်း စိန်ကြီးက ပြောပြခြင်း မပြုနိုင်။ ပေးအပ်သော ဝတ္တရား ကိုသာ မည်သို့မျှ ပြောဆိုခြင်းမပြုနိုင်။ စိန်ကြီးလက်ခံလိုက်သည်။ နောက် နေ့မနက်တွင် ဦးစော၏အိမ်ဝင်းမှ စိန်ကြီးထွက်လာရာ ဂျစ်ကားကို သုခက မောင်းသည်။ သုခက ဂျစ်ကားမှောက်သွားစေရန် အားထုတ်သေးသော်လည်း အောင် မြင်ခြင်းမရှိ။ အတွင်းဝန်များရုံး၏ လှေကားခြေရင်း သို့ရောက်သောအခါ စိန်ကြီးက ဂျစ်ကားနှင့် ပြန်သွားလိုသည်။ သို့သော်လည်း သက်နှင်းက စိန်ကြီး အား တားမြစ်ပြီးလျှင် ရှိနေသောအမိန့်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်ဟု အနိုင်အထက် စေခိုင်းသည်။ ဤအမှု၌ တရားခံစိန်ကြီးအား စစ်ဆေးလာသော ကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် စိန်ကြီးမှာ ခါတိုင်းကဲ့သို့သော အနေအထားမှ ပြောဆိုလှုပ်ရှားပုံ အမူအရာ တစ်စုံတစ်ရာမျှ ပျက်ခြင်းမရှိသည့်အပြင် အငြိ အစွန်း ပေါ်ပေါက်ခြင်း လုံးဝမရှိဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် စိန်ကြီး၏ ရှင်းလင်း ပြောဆို ဖော်ပြချက်ကို ပြောင်းလဲရန် အခြားနည်းလမ်းမရှိ။ ခြွင်းချက်လုံးဝ မထားဘဲ လက်ခံရန်သာ ဖြစ်သည်။ မိမိကျူးလွန်ခဲ့သော ရာဇဝတ်ပြစ်မှုမှာ အလွန်အလွန်ဆိုးရွားသောပြစ်မှု ဖြစ်သည်ကို အမှန်အတိုင်း စိန်ကြီး သိရှိထား ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် မိမိအား ပြစ်ဒဏ်ပေးရာတွင် လျော့ပေါ့စေခြင်းငှာ ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးက စဉ်းစားပါရန်နှင့် သူတင်ပြသော အကြောင်းပြ ချက်ကိုသာ အထောက်အထားပြု ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ပြစ်မှု၏ တရားဥပဒေ အကျိုးဆက်များ မည်သို့ပင်ဖြစ်ရှိလာစေကာမူ စိန်ကြီးမှာ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိ ကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်။ စိန်ကြီး၏ ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝန်ခံချက်များ အရပင် စိန်ကြီးအပေါ် စွဲချက်တင်ထားသော လူသတ်မှုများအတွက် တရားခံ စိန်ကြီး၌ အပြစ်ရှိကြောင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

ရန်ကြီးအောင်က သူ၏ဖြောင့်ချက်ကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည်။ သို့သော်လည်း ရန်ကြီးအောင်၏ဖြောင့်ချက်မှာ အလိုအလျောက်ပေးသော ဖြောင့် ချက်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ အမှန်အတိုင်း ပြောသော ဖြောင့်ချက် ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးက ကျေနပ်လျှင် သူ၏ ဖြောင့်ချက်ကို သူ၏အပေါ်တွင် အသုံးပြုနိုင်သည်မှာ ထင်ရှားသော တရား ဥပဒေဖြစ်သည်။ ဤအမှု၌ ပါဝင်နေသော ဦးစော၏တပည့် ၉ ယောက်ထဲတွင် ရန်ကြီးအောင် မှာ အသက်အားဖြင့် အငယ်ဆုံးသောတပည့် ဖြစ်သည်။ ဦးစော၏ အရင်းအချာဖြစ်သော ဝမ်းကွဲတော် သူ၏သားဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုသည်။ လွန်ခဲ့သော ဖေဖော်ဝါရီလ သို့မဟုတ် မတ်လအတွင်းက အုတ်ဖိုသို့ ဦးစော သွားရောက်ပြီး ဦးစောပြန်ရောက်သည့်အခါမှ စ၍ ဦးစော၏အိမ်တွင် ရန်ကြီးအောင် နေထိုင်လျက် ရှိသည်။ ဦးစော၏အိမ်ကျောဘက် ပင်မအိမ်နှင့် မီးဖိုဆောင်အကြား တိုးချဲ့ပြုလုပ်ထားသော အဆောက်အဦတွင် ရန်ကြီးနိုင်၊ ဦးစော၏ စားပွဲထိုး မောင်စိန် နှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့ အတူနေထိုင်ကြသည်။ ရန်ကြီးအောင်မှာ ဤရာဇဝတ်မှုတွင် ပါဝင်ကြသော အခြား တရားခံများ၏ အပေါင်းပါ မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်လာပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဤအမှု၏ အမှန်ဖြစ်ရပ်များကို ရန်ကြီးအောင်က ဖွင့်ဟပြောပြသည်ဟု ယူဆနိုင်သော ရန်ကြီးအောင်ပေး သည့် ဖြောင့်ချက်၏ တရားဥပဒေအရ အကျိုးသက်ရောက်ခြင်းကို ဆင်ခြင် သုံးသပ်ခဲ့သည့်အခါက အချို့သော အကြောင်းပြချက်များကို ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ နောက်နေ့နံနက် ချီတက် တိုက်ခိုက်မှုကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် စစ်မြေပြင်သုံး အမိန့်များကို ဦးစောကပေးနေသော ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့ညတွင် ရန်ကြီးအောင်မှာ ဦးစောနှင့်အတူရှိ နေသည်ကို အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)က မတွေ့မမြင်ခဲ့ပေ။ သို့သော်လည်း သေနတ်များ ပစ်ခတ်ခြင်း ဖြစ်ပွားပြီးနောက် ဘညွန့်က ဖွဲ့စည်းထရပ်ကားနှင့် ဦးစော၏အိမ်ဝင်းသို့ ပြန်ရောက်သောအခါ 'အောင်ပြီ အောင်ပြီ'ဟု အော်ဟစ်နေကြလျက် ဦးစော၏ အိမ်ရှေ့ဝရန်တာတွင် ဦးစော၊ မောင်စိုး၊ သုခ၊ မောင်စိန်တို့နှင့်အတူ ရန်ကြီး အောင် ရှိနေသည်ကိုကား ဘညွန့်တွေ့ရသည်။

အတွင်းဝန်များရုံးတွင် သေနတ်ပစ်ခတ်သံများ ကြားရပြီးနောက် အတွင်းဝန်များရုံးထဲမှ ထွက်လာသော ဂျစ်ကားထဲတွင် မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်၊ သုခတို့နှင့်အတူ တရားခံ ရန်ကြီးအောင် ပါလာသည်ကို မိမိမြင် ကြောင်းဖြင့် မောင်နီက သူ ကျမ်းကျိန်သက်သေထွက်ချက်တွင် ထွက်ဆိုထား သည်။ ယင်းကဲ့သို့ပင် မောင်စိန်နှင့်သုခတို့၏ဖြောင့်ချက်များတွင်လည်း ဦးအောင်

ဆန်း၏ အခန်းထဲ၌ သေနတ်များဖြင့် ပစ်ခတ်ကြရာမှာ အမှန်မုချပါဝင်၍ သေနတ်များဖြင့် ပစ်ခတ်ကြသောလူများအနက် တစ်ယောက်သောလူမှာ တရားခံရန်ကြီးအောင်ဖြစ်ကြောင်း အတိအလင်း ထုတ်ဖော်စွပ်စွဲထားကြသည်။

တရားခံရန်ကြီးအောင်နှင့် ရင်းနှီးစွာ ဆက်စပ်နေသောသူများပေးကြသော ဆိုခဲ့သည့်သက်သေ ထွက်ချက် တစ်စုတစ်ပေါင်းတည်းအပြင် ကောင်စီ အခန်းထဲတွင် ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ပြီးခဲ့ကြသော လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများထဲမှာ တရားခံရန်ကြီးအောင် ကို မိမိတို့နှစ်ယောက်စလုံးက မြင်ကြောင်း၊ သက်သေ ဦးထင်ဘော်နှင့် မောင်သန်း (လှိုင်သက်သေ ၁၃ နှင့် ၁၅) တို့ပေးသော ကျမ်းကျိန်သက်သေထွက်ချက်လည်း ရှိသည်။ ကောင်စီခန်းအပြင်ဘက် ဝရန်တာတွင် ထိုလူများအား ဦးထင်ဘော်က မည်ကဲ့သို့မြင်ရပုံ အကြောင်းကို ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ လူ ၄ ယောက် အနက် တရားခံ ရန်ကြီးအောင်မှာ အငယ်ဆုံးလူ ဖြစ်သည်ဟု ဦးထင်ဘော်က စိတ်ထဲတွင် စွဲမှတ်မိသည်။ မောင်စိုး၏အမှုကိစ္စထဲမှာအတိုင်းပင် သက်သေ ဦးထင်ဘော်က ဖော်ပြသည့် အခြေအနေတွင် မိမိ မြင်ရသော လက်နက်ကိုင်လူများ၏ မျက်နှာများကို ကြည့်၍ မှတ်မိအောင် သေချာစွာ မိမိပြုပုံပြုနည်း အတွက် လုံလောက်သော အကြောင်းပြချက်ဟု မှတ်ယူနိုင်သည့် အကြောင်းပြချက်ကို ထွက်ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ် သည်။ ဩဂုတ်လ ၈ ရက်နေ့တွင် မြို့မအချုပ်ခန်း လူစီတန်းပြရာ၌ မိမိ၏ရှေ့တွင် စီတန်းနေကြသော လူများထဲမှ တရားခံရန်ကြီးအောင်ကို ဦးထင်ဘော်က အောင်မြင်စွာ ဆွဲပြခဲ့ပြီးလည်း ဖြစ်သည်။ ဦးအောင် ချိန်၏ သက်သေထွက်ချက်အရ လူစီတန်းပြခြင်းကို တရားဥပဒေနှင့်အညီ တရားမျှတ စွာ မျက်နှာမလိုက်သောနည်းဖြင့် ပြုလုပ်သည်ဟု သိရှိရသည်။

သတင်းစာတိုက်တစ်ခုမှ သတင်းထောက်ဖြစ်သူ သက်သေမောင်သန်း သည် အချင်းဖြစ်ပွားသော နံနက်က အတွင်းဝန်များရုံးသို့ သွားရောက်သည်။ အတွင်းဝန်များရုံး၌ သတင်းထောက်များအတွက် အခန်းတစ်ခန်း သီးသန့်ပေး ထားသည်။ ထိုအခန်းထဲတွင် သက်သေမောင်သန်း ထိုင်နေစဉ် နံနက် ၁၀ နာရီခွဲအချိန်လောက်မှာ ဦးအောင်ဆန်း၏ အခန်းဘက် ဆီမှ မောင်းပြန်သေနတ် များ ပစ်ဖောက်သံကို သက်သေမောင်သန်း ကြားရသည်။ ထိုအချိန်က ကိုကျော်မြင့် ဆိုသူတစ်ယောက် (သက်သေအဖြစ်မခေါ်)လည်း သက်သေမောင်သန်း နှင့်အတူ ရှိနေသည်။ သေနတ် ပစ်ဖောက်သံများ ရပ်စဲသွားလျှင်သွားချင်း ကိုကျော်မြင့် ထွက်ပြေးသည်။ သက်သေမောင်သန်းကလည်း ကိုကျော်မြင့် နောက်သို့လိုက်ရန် သူ၏ မိုးကာအင်္ကျီနှင့် ဦးထုပ်ကိုကောက်ယူ၍ အခန်းထဲမှ

ထွက်အလာ လှေကားဆီသို့ ဦးတည်ရန်အတွက် လာလမ်းကိုချိုး၍ အခြားလမ်း ဖြင့် သွားရန်အပြုလိုက်တွင် အမှတ် ၁၂ စစ်တပ် စစ်ဝတ်စုံများ ဝတ်ဆင်ထား ကြသော လူ ၃ ယောက် သို့မဟုတ် ၄ ယောက်က သက်သေ မောင်သန်းအား 'ရပ်လိုက်'ဟု အော်ဟစ်ပြောကြသည်။ ထိုလူများအနက် ရှေ့ဆုံးကလူမှာ အသက်အငယ်ဆုံးလူဖြစ်သည်။ ထိုအငယ်ဆုံးလူမှာ စတင်း သေနတ်ကို ကိုင်ဆောင်ထားသည်။ ထိုကဲ့သို့ အော်ဟစ်ပြောဆိုခြင်းခံရသောအခါ သက်သေ မောင်သန်းက ကြမ်းပြင်ပေါ်သို့ မိမိကိုယ်ကို လှဲချလိုက်သည်။ ထိုသို့ ကြမ်းပြင် ပေါ်သို့ မောင်သန်း လှဲချက်ရှိနေချိန်တွင် မောင်ထွေး သူ၏အခန်းထဲမှ ထွက်လာသည်ကို မောင်သန်းမြင်သည်။ တစ်ပြိုင်တည်းမှာပင် တံခါးဝသို့ မောင်ထွေးအရောက်၌ စတင်းသေနတ်ကို ကိုင်ဆောင်သောလူက မောင်ထွေး အား သူ့သေနတ်ဖြင့် ပစ်ချလိုက်သည်။ လူစီတန်းပြသည့် ဩဂုတ်လ ၈ ရက်နေ့၌ မြို့မအချုပ်ခန်းတွင် သက်သေမောင်သန်းက ရန်ကြီးအောင်ကို သေနတ်ဖြင့် ပစ်သူဖြစ်ကြောင်း ဆွဲပြသောအခါ၌ လက်နက်ကိုင်လူများ၏ လက်များတွင် တော်မီ သေနတ်တစ်လက်ကို မိမိမြင်လိုက်ရကြောင်း ရာဇဝတ် တရားသူကြီးအား သက်သေမောင်သန်းက ထွက်ဆိုထားနှင့်ပြီးဖြစ်သည်ဟူ သော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် မောင်သန်း၏ သက်သေထွက်ချက်ကို ငြင်းခုံသည်။ ထို့ပြင် မောင်ထွေးသည် သေနတ်ဖြင့် ပစ်အချ မောင်ထွေးသည် သူ၏အခန်းထဲ သို့ လန်ရွဲလဲကျသွားသည်ဟု ဆိုရာရောက်သော ထွက်ချက်ကို ဂရုပြုရန်ကို လည်း တင်ပြသည်။ ဤကဲ့သို့ ကွဲလွဲချက်များအနက် မည်သည့်ကွဲလွဲချက်ကမျှ သက်သေမောင်သန်းအား ယုံကြည်စိတ်ချထိုက်ခြင်းကို ဆန့်ကျင်ထိခိုက်စေလောက် အောင် ကြီးလေးကွဲလွဲသည်မဟုတ်။ စတင်းသေနတ် နှင့် တော်မီသေနတ်များ နှစ်မျိုးစလုံးပင် မောင်းပြန် သေနတ်များ ဖြစ်ကြသည်။ သေနတ်အမျိုးအစား နှစ်မျိုးစလုံးအနက် မည်သည့်အမျိုးအစားကိုဖြစ်စေ မှားယွင်းစွာ အမျိုးအစား ဖော်ပြခြင်းမှာ မပြောပလောက်သော အကြောင်းမျှဖြစ်သည်။ မောင်ထွေး ချက်ချင်းမသေ။ မောင်ထွေး ဒဏ်ရာရခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အခြားသက်သေများလာ၍ မိမိအား အကူအညီမပေးမီ မိမိအခန်းထဲမှ မောင်ထွေး လှုပ်ရှား၍ ထွက်လာနိုင်သည်။ ဆေးအဖြူနှင့်ရေးထားသော အာရ်အေ ၃၁၂၃ ပါသည့် နံပါတ်ပြား (သက်သေခံအမှတ် ၁)ကို တွေ့ရသော ရေအိုင်ထဲရှိ နေရာကို မိမိကညွှန်ပြရန် မိမိနှင့် ရဲအဖွဲ့ အပြင်သို့ ထွက်သောနေ့က မြို့မ ချုပ်ခန်းအပြင်ဘက်တွင် ဦးထင်ဘော်နှင့် မောင်သန်းတို့ နှစ်ဦးစလုံးက မိမိအား မြင်လိုက်ကြပါသည်ဟူ၍ အထူးခုံရုံးရှေ့မှောက်တွင် ပေးထားသောထွက်ချက်၌

ရန်ကြီးအောင်က အဆိုပြုထားသည်။ သို့သော် လူစီတန်းပြသောနေ့မတိုင်မီက ရန်ကြီးအောင်ကို မိမိတို့မမြင်ရကြောင်းနှင့် သက်သေနှစ်ဦးစလုံးက ကျမ်းကျိန် ပြီး ငြင်းဆိုကြသည်။ မိမိအပေါ် တင်ထားသော စွဲချက်များ မဟုတ်မမှန်ကြောင်း ဖြင့် ရန်ကြီးအောင်က ငြင်းဆို၍ ထုချေသည်။ ရာဇဝတ်တရားသူကြီးထံသို့ ရန်ကြီးအောင်က ပေးခဲ့သော ဖြောင့်ချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မိမိအား ရဲအဖွဲ့က ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ပြီး ခိုင်းစေသောကြောင့် ထိုဖြောင့်ချက်ကို မိမိပေးခဲ့ရပါသည် ဟုလည်း ရန်ကြီးအောင်က စွပ်စွဲသည်။ မိမိပြောရမည့်အချက်များကို ရာဇဝတ် တရားသူကြီးက ရေးသားထားနှင့်ပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုရေးသား ထားနှင့်ပြီးသော အချက်များကို မိမိအား ရာဇဝတ်တရားသူကြီးက မေးမြန်းသောအခါ မိမိပြုခဲ့ ရသည့် အလုပ်အားလုံးမှာ ဟုတ်ပါသည်ဟုသာ ဖြေဆိုရသည်ဖြစ်ကြောင်းကို ယုံကြည်ပါဟူ၍လည်း ရန်ကြီးအောင်က တင်ပြသည်။ ရာဇဝတ်တရားသူကြီး ရှေ့သို့ မိမိဖြောင့်ချက်ပေးရန်အတွက် သဘောမတူမီ မိမိမှာ ပြင်းထန်စွာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းခံရသည် ဟူသော ရန်ကြီးအောင်၏ စွပ်စွဲချက်မှာ ဖြစ်တန် ရာ ခြင်းမရှိကြောင်း ထင်ရှားသည်။ မိမိက နေရာကို ညွှန်ပြရာ ထိုနေရာမှ အာရ်အေ ၃၁၂၃ ပါသော နံပါတ်ပြားကို အိုင်၏ရေအောက်တွင် ဆယ်ယူရရှိ သည်မှာ ဟုတ်မှန်ကြောင်းကို ရန်ကြီးအောင်က ဝန်ခံသည်။ သို့သော်လည်း ရဲအဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်အရ ထိုကဲ့သို့ မိမိပြုလုပ်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရန်ကြီး အောင်က ရှင်းလင်းဖော်ပြသည်။ ရန်ကြီးအောင်၏ ဖြောင့်ချက်ကို ရေးသား မှတ်ယူပုံနည်းလမ်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရန်ကြီးအောင်၏ ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်မှာ ကျေနပ်ဖွယ်ရာမရှိကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ဩဂုတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် ရန်ကြီးအောင်၏ ဖြောင့်ချက်ကို ရေးသားမှတ်ယူသည်။ ရန်ကြီးအောင်၏ ဖြောင့်ချက်ကိုမယူမီ ဘညွှန်၏ ဖြောင့်ချက်ကိုယူသည်။ ဩဂုတ်လ ၂ ရက်နေ့ တွင် ဘညွှန်၏ဖြောင့်ချက်ကို ရေးသားမှတ်ယူရာ တစ်နေ့လုံး အချိန်ကုန် သွားသည်။ ထို့ကြောင့် တရားခံ ရန်ကြီးအောင်ကို ရာဇဝတ်တရားသူကြီးရှေ့သို့ ထို နေ့ရက်တွင် ခေါ်သွားခံရမည်မှာ မဟုတ်တန်ရာ။ မိမိ၏ဖြောင့်ချက်မှာ ရဲအရာရှိက ရေးသားထားသော အကြောင်းအရာ၏ မိတ္တူမျှသာဖြစ်ကြောင်း ရန်ကြီး အောင်က စွပ်စွဲသည်။ ထိုစွဲချက်အား ရန်ကြီးအောင်၏ ဖြောင့်ချက်ကို ရေးသားမှတ်ယူသော ရာဇဝတ်တရားသူကြီး၏ သက်သေထွက်ချက်က မဟုတ်မမှန်ကြောင်း ဖော်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအမှုတွင် တရားခံရန်ကြီး အောင်အပေါ် ထွက်ဆိုထားကြသည့် သက်သေထွက်ချက်တို့ကို ဖြိုဖျက်ရန် သို့မဟုတ် သတ္တိအကျိုးသက်ရောက်ခြင်းကို ပယ်ရှားရန်အတွက် ခိုင်မာ

လုံလောက်သော အကြောင်းပြချက်ကိုမတွေ့ရပေ။ ရန်ကြီးအောင်၏အပ ဦးထွန်း (တရားခံပြသက်သေ ၁၉)က ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့မတိုင်မီ နေ့ရက်တွင် ရန်ကြီးအောင်နှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံပြီးနောက် ရွှေတိဂုံ ဘုရားကြီးကို ဖူးမြော် ရန်အတွက် ရန်ကြီးအောင်ကို ခေါ်သွားကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ရန်ကြီးအောင်မှာ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့နံနက်တွင် ဦးစောအိမ်၌ မရှိကြောင်းကို နောက်ဆုံး အားကိုးအားထားရာအဖြစ်နှင့် တင်ပြရာ အားနည်းစွာဖြင့်ပင် ကြိုးစားအား ထုတ်လေသည်။ ထိုအကြောင်းပြချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက်တွင် ရန်ကြီးအောင်က သူ၏ အဖနှင့် ထွက်လိုက်သွားမည်ဟု မိမိအား ပြောကြောင်းဖြင့် ဦးစောက ကျမ်းကျိန်သက်သေထွက်ချက်ပေးရာ တွင် ထွက်ဆို သည်။ ထို့နောက် ဤထွက်ချက်ကို တိတိလင်းလင်း ဆန့်ကျင်လျက် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့မှ ရှာဖွေသိမ်းယူဖမ်းဆီးရန် ရဲအဖွဲ့ မရောက်လာမီ ရန်ကြီးအောင်ကို မိမိလုံးဝမမြင်ကြောင်း ဦးစောက ဆက်လက်သက်သေထွက်ချက်ပေးရာတွင် ထွက်ဆို ပြန်သည်။ ဤအချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရန်ကြီးအောင်၏ အပ ဦးထွန်းနှင့် အခြားသက်သေ မောင်လှဝင်း (တရားခံပြသက်သေ ၂၀)တို့ကပေးသော သက်သေ ထွက်ချက်ကို ထပ်မံဝေဖန်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်သည် မဟုတ်။ ရန်ကြီးအောင်ကိုယ်တိုင်ကပေးသော ဖြောင့်ချက်တွင်ပါရှိသည့် ဝန်ခံချက်များ အရ လည်းကောင်း၊ ဤအမှုတွင် အခြားသက်သေများက ထပ်မံ၍ ထွက် ဆိုကြသည့် သက်သေထွက်ချက်အရလည်းကောင်း၊ ဤအမှုတွင် တရားခံ ရန်ကြီးအောင်အပေါ်တင်ထားသော လူသတ်မှုစွဲချက်များမှ ရန်ကြီးအောင် အပေါ် မလွဲကေန် ခိုင်မာလုံလောက်စွာ ဟုတ်မှန်ကြကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှား နေသည့် ဖြစ်သောကြောင့် ဆိုခဲ့သော စွဲချက်များအတွက် ရန်ကြီးအောင်၌ အပြစ်ရှိကြောင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

တရားဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သောပြုလုပ်မှု ဤသို့ဆိုသော ဦးအောင်ဆန်း (ကွယ်လွန်သူ)ကို လည်းကောင်း၊ ဦးအောင်ဆန်း၏ လုပ်ဖော်ဆောင် ဖက် အမှုဆောင်ကောင်စီလူကြီးများကိုလည်းကောင်း၊ သခင်နုကိုလည်းကောင်း သတ်ဖြတ်ရန်ကို ဆောင်ရွက်ရန်ဆိုခဲ့သော တရားခံ ၄ ယောက်တို့သည် ကျန် တရားခံ ၅ ယောက်နှင့်အတူ သဘောတူကြသည် ဖြစ်သောကြောင့် ရာဇဝတ်မကင်းသည့် ပူးပေါင်းကြံစည်မှုအတွက် ထိုတရားခံ ၄ ယောက်အပေါ် ထပ်မံ၍ စွဲချက်တင်သည်။ အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သော လူသတ်မှုစွဲချက်များ အတွက်ဆိုခဲ့သော တရားခံ ၄ ယောက်အပေါ် ရောက်ရှိပြီးသော စီရင်ဆုံးဖြတ် ချက်များကို ထောက်ရှု၍ ဤသို့နောက်ထပ်တင်ထား သော စွဲချက်များကို

စုံစမ်းစိစစ်ရန် လိုအပ်သည် မဟုတ်ကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည် ဖြစ်သောကြောင့် ထိုစွဲချက်များအရ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်လိုက်သည်။

လူသတ်မှုများ ဖြစ်ပွားစေသည့် ပူးပေါင်းကြံစည်မှုတွင် ပါသည်ဟု စွပ်စွဲခံရသော တရားခံ ၅ ယောက်အပေါ် တင်ထားသည့် စွဲချက်များကို ကြီးလေးခြင်း အစီအစဉ်အလိုက် ယခုစဉ်စားဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်ရမည် ဖြစ်သည်။

ဦးအောင်ဆန်းကိုလည်းကောင်း၊ ဦးအောင်ဆန်း၏ လုပ်ဖော်ဆောင်ဖက်များဖြစ်ကြသော ကောင်စီဝင် လူကြီးများကိုလည်းကောင်း၊ သခင်နုကိုလည်းကောင်း သတ်ဖြတ်ရန် ပူးပေါင်းကြံစည်မှုမှာ ဦးစော ၏ ဦးနှောက်ထဲတွင် လျှို့ဝှက်ကြံစည် ဖန်တီးသည့်ပြင် အများဆုံးအားဖြင့် ဦးစော၏ ဦးစီးဦးကိုင်ပြု၍ ပေးသော ညွှန်ကြားချက်အရ ရာဇဝတ်မကင်းသည့် အကြံအစည်ကိုပြုလုပ်၍ ထိုအကြံအစည်အတိုင်း ထမြောက်အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်ကြသည် ဖြစ်ကြောင်းကို ဦးစောအပေါ် သက်သေထင်ရှားပြရန် ဖြစ်သည်။

ဧူလှိုင်လ ၁၅ ရက်နေ့၌ မောင်စိုး၏ရှေ့ တွင် ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ဦးစောက ထိုအခါ ကာလတွင် အာဏာရနေကြသော နိုင်ငံရေးခေါင်း ဆောင်များကို သုတ်သင်ပစ်ရန်လိုအပ်ကြောင်း သုံးသပ်ဝေဖန်သည်ကို နားလည်သည်ဟူ၍ ပြောပြကြောင်းဖြင့် ဘညွန့်က ထွက်ဆိုသည်။ ထို့နောက် ဧူလှိုင်လ ၁၆ ရက်နေ့ တရားခံ မောင်စိန်၊ ထွန်းရင် တို့နှင့်အတူ ဘညွန့် အုတ်ဖိုနှင့် အိုးသည်ကုန်းသို့ ခရီးမထွက်မီ သူတို့အားလုံးအား ဧူလှိုင်လ ၁၈ ရက် နေ့တွင် ပြန်လာဖြစ်အောင် ပြန်လာကြရန် ဦးစောက မှာကြားသည်။ ဧူလှိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများ ဖြစ်ပွားသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုလုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများ မဖြစ်ပွားမီ ဘညွန့်နှင့် မောင်စိန် အိုးသည်ကုန်းသို့ ခရီးသွားကြသည်ကို လည်းကောင်း ဦးစောက ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝန်ခံသည်။

နောက်နေ့များတွင် ဖြစ်ပွားသည့် ဖြစ်ရပ်များကို ခင်မောင်ရင်က သူ၏ဖြောင့်ချက် (သက်သေခံ အမှတ် မ-၃)တွင် ပြောပြသည်။ ဧူလှိုင်လ ၁၇ ရက် နေ့တွင် ဦးစောက ခင်မောင်ရင်အား ဧူလှိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် အစည်းအဝေးပြုလုပ်မည်ဖြစ်သည့် အမှုဆောင် ကောင်စီလူကြီးများ၏ အစည်းအဝေးအကြောင်းကို သွား၍စုံစမ်းရန် ခိုင်းသည်။ ထို့ပြင် ထိုကောင်စီလူကြီးများကို မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ သုခနှင့် ထွန်းရင် တို့က သွား၍ သေနတ်များဖြင့် ပစ်ခတ်ကြရမည် ဖြစ်ကြောင်းကို ဦးစောက ခင်မောင်ရင်အား ပြောသည်။ ဧူလှိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဘညွန့်နှင့် မောင်စိန်တို့ ပြန်ရောက်လာကြသည်။ သို့သော်လည်း သူတို့နှင့်အတူ ထွန်းရင်က ပြန်မလိုက်လာတော့ပါ။ ခင်မောင်ရင်

ကိုခေါ်ယူပြီး နောက်နေ့အသုံးပြုမည့် ကားများကို အသင့်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ထားရန် သတိပေးသောအခါ မောင်စိုး၊ သက်နှင်းနှင့် သုခတို့က ဦးစောနှင့်အတူ ရှိနေကြကြောင်းကို ခင်မောင်ရင် သတိပြုမိသည်။

ဘညွန့်သည် ခရီးပန်းလာ၍ သူ၏အိမ်ရာ၌ အနားယူနေစဉ် ဦးစောက ဘညွန့်ကို သူ၏အိမ်သို့ ခေါ်ယူပြီး မည်သည့်နေရာ၌ မည်သည့်အချိန်တွင်၊ မည်ကဲ့သို့ သခင်နုကိုသွား၍ သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်ရန် ညွှန်ကြားချက်ပေးသည်။ ထိုစဉ်အခါက ဦးစောအနီးတွင် အခြားသူများအပြင် မောင်စိန်လည်း ရှိသည်။ ဧူလှိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့နံနက်တွင် လိမ်လည်သော နံပါတ် အာရ်အေ ၃၁၂၃ ကို ဖွဲ့စည်းထရပ်ကား၌ လည်းကောင်း၊ လိမ်လည်သောနံပါတ် အာရ်စီ ၁၈၁၄ ကို ဦးစော၏ ဂျစ်ကား၌လည်းကောင်း ခင်မောင်ရင်က တပ်ဆင်သည်။ နံနက် ၈ နာရီအချိန်လောက်တွင် ကားများ အသင့်ရှိကြသောအခါ ခင်မောင်ရင်နှင့် အတူသွားရန် ဘညွန့်က မိမိ၏ကိုယ်ကို မိမိအသင့် ရှိစေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ခင်မောင်ရင်၊ မှူးကြီးနှင့် မောင်နီတို့အား တစ်လှည့်စီ ဦးစောက တီးတိုးညွှန်ကြားချက်များပေးသည်ကို ဘညွန့် မြင်ရသည်။ မောင်စိုးက လိုအပ်လျှင် အသုံးပြုရန်ဆိုကာ မောင်နီ ကို ခြောက်လုံးပူး ၁ လက်ပေးသည်။ အိမ်ဝင်း၏ ဂိတ်ပေါက်အနီးသို့ ထရပ်ကား ရပ်လိုက်လျှင်ရပ်လိုက် ချင်း ဦးစောထွက်လာပြီး မောင်နီကို ငွေစက္ကူ တစ်ဆယ်တန် တစ်ချပ် မုန့်ဖိုးပေးသည်။ ဘညွန့်က ထိုငွေစက္ကူကိုစွဲအကြောင်းကို မည်သို့မျှ ထွက်ဆိုခြင်း မရှိခဲ့။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဘညွန့်က ထရပ်ကားထဲတွင် အရှေ့ပိုင်းထိုင်ခုံမှာ ထိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထရပ်ကား ထွက်လာပြီးနောက် ဒါလဟိုဗီ လမ်းနှင့် ၄၁ လမ်းထောင့်တွင် ကားကိုထိုးဆိုက်ထားလိုက်သည်။ ထို့နောက် ခင်မောင်ရင်နှင့် မှူးကြီးတို့ အတွင်းဝန်များရုံးထဲသို့ ထိုနေရာမှ သွားကြသည်။ ဘညွန့်ကမူ လွှတ်တော်အဆောက်အဦရှေ့သို့သွားပြီး သခင်နု၏ရုံးခန်းကိုကြည့်သည်။ ထိုအခန်းထဲတွင် လူတစ်ယောက်ကို မြင်ရသည်။ ထို့နောက် ဘညွန့် ပြန်လာပြီး ထရပ်ကားထဲသို့ တက်ရောက်ကာ ခင်မောင်ရင်နှင့်အတူ နေသည်။ ထိုအခါ ခင်မောင်ရင်က ဦးစောထံသို့ တယ်လီဖုန်းနှင့် အကြောင်းကြားလိုက်ပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းပြင် အိမ်ကဂျစ်ကားလာမည် မလာမည် မိမိ သေချာစွာ မသိကြောင်းကို ဘညွန့်အား ပြောသည်။ ထရပ်ကားထဲတွင်ထိုင်လျက် စောင့်မျှော်နေကြစဉ် အဝေးမှ ဂျစ်ကားတစ်စီးမောင်းလာပြီး အတွင်းဝန်များရုံး၏ အနောက်ဆောင်ဘက်ရှိ မှန် ပေါက်သို့ ဝင်သွားသည်။ ယင်းကို သတိပြုကြည့်ရန် ခင်မောင်ရင်က ကြည့်ရန် ဘညွန့်အား ပြောသည်။ ထိုစဉ်က ထိုဂျစ်ကားရှေ့၌ တခြားထရပ်ကား

တစ်စီး ရှိနေသဖြင့် ဆိုခဲ့သောမုခ်ပေါက်ထဲသို့ ဂျစ်ကားဝင်ရန်အတွက် ထိုထရပ်ကားက အတားအဆီးဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဂျစ်ကားမှာ မိမိတို့ မျှော်လင့်နေကြသော ဂျစ်ကားဖြစ်ကြောင်း ကြည့်မြင်နိုင်ရန် အချိန်ရသည်။ မုခ်ပေါက်ထဲသို့ ဂျစ်ကားကျော်တက်သွားပြီးနောက် မကြာမီ၌ သေနတ်များ ပစ်ခတ်သံကြားရသည်။ မကြာမီ ထိုဂျစ်ကား ပြန်ထွက်လာကာ ဒါလဟိုဇီ လမ်းထဲသို့ ချိုးဝင်လျက် အရှေ့ဘက်သို့ သွားသည်ကို မြင်ရသည်။ မရှေးမနှောင်းပင် မောင်နီ ရောက်လာသည်။ ဘညွန့်၊ ခင်မောင်ရင်နှင့် မောင်နီတို့ အိမ်သို့ ပြန်ရောက်ကြသောအခါ သွားရောက်၍ သေနတ်များ ဖြင့် ပစ်ခတ်ခဲ့ကြပြီးသော လူများလည်း ပြန်လည်ရောက်ရှိနေကာ ဦးစောနှင့် အတူ ရှိနေသည်ကို ဘညွန့် မြင်ရသည်။ ထိုလူများသည် အရပ်ဝတ် အရပ်စား များ လဲဝတ်ထားကြပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုလူများက မိမိတို့ သွားရောက်ဆောင် ရွက်ခဲ့ရသည့်ကိစ္စ အောင်မြင်ကြောင်းကို အော်ဟစ်ပြောဆိုနေကြသည်။ ထို့နောက် ဦးစော၏ သီခြားအရက်အခန်းငယ်ထဲမှ အရက်ကို ပေးသဖြင့် ထိုလူတစ်စု ပျော်ရွှင်စွာ သောက်ကြသည်။ ထို့နောက် ဦးစော ကျွေးမွေးသော ထမင်းစားပွဲကို သူတို့ သွားရောက်စားကြသည်။ ထိုထမင်းစားပွဲသို့ သက်သေ မောင်ရှိန်ကိုလည်း ဖိတ်ခေါ်ယူသည်။

လူသတ်သမားများ ပြန်ရောက်လာကြပြီး နောက် ဦးစော၏အိမ်တွင် ထိုကဲ့သို့ သောက်ကြစားကြသည့်အကြောင်းကို ထိုသို့ ဘညွန့်က ထွက်ဆို ထားရာ ထိုထွက်ချက်ကို မောင်ရှိန်က ထောက်ခံသည်။ သို့သော်လည်း မောင်ရှိန် က တရားလိုဘက်ကို ဆန့်ကျင်ဘက် ထွက်ဆိုသူဖြစ်ကြောင်း သက်သေ ထင်ရှားနေသောကြောင့် မောင်ရှိန်ထံမှရရှိသော ထောက်ခံထွက်ဆိုချက်မှာ အရာမရောက်ပေ။

ပူးပေါင်းကြံစည်မှုတွင် ဦးစော ပါဝင်ကြောင်း သက်သေထင်ရှားပြ ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော ဤအမှုမှ အခြားသူများ၏ သက်သေခံချက်တန်ဖိုးကို အကဲဖြတ် ရာ၌ ဦးစော၏အိမ်မှာ မည်သူမဆို ဝင်ထွက်သွားလာ နိုင်ကြောင်းကို လည်းကောင်း၊ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းမှာ ဦးစော၏ တပည့်များက လွတ်လပ်စွာ ဝင်ရောက်ခွင့် ရှိကြောင်းကိုလည်းကောင်း အဆိုပြုထားရာ ထိုအဆို ပြုချက်ကို ထောက်ရှု၍ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းအတွင်း အတူနေထိုင်ကြသော လူဦးရေကို ရည်ညွှန်းဖော်ပြရန်မှာ အပိုမဟုတ်။ လိုအပ်သည်ပင် ဖြစ်သည်။ ဦးစော ကို ထိန်းသိမ်းစဉ်အခါက ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းထဲတွင် နေထိုင်ကြသောသူများမှာ ဦးစောဇနီး၏တူ ခင်မောင်ရင် (တရားခံအမှတ် ၇)၊ ခင်မောင်ရင်၏ဇနီး မခင်လေး။

မောင်နီ (တရားခံအမှတ် ၈)၊ မောင်နီ၏ဇနီး မခင်လှ၊ အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)၊ တရားခံ မောင်စိုး၊ တရားခံသက်နှင့်၊ တရားခံ သုခ၊ တရားခံ မောင်စိန်၊ တရားခံ ရန်ကြီးအောင်၊ တရားခံပုံကြီး၊ သက်သေ မောင်ရှိန် (ခေါ်) ရှိန်ကလေး၊ အုတ်ဖိုသား မောင်ရှိန်ကြီး၊ ရန်ကြီးနိုင်၊ မောင်စိန်၊ မြအုန်း၊ တင်ရွှေ၊ ထွန်းရှိန်၊ လှထွန်း၊ စံတင်နှင့် သိန်းဖေတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုစဉ်အခါက ဦးစော၏ ဇနီး ဒေါ်ခင်သန်းမှာ မိမိ၏ ပထမခင်ပွန်း ဦးမောင် ကလေး၏ ဆွေမျိုးဖြစ်သူ ဦးဘ (တရားခံပြသက်သေ ၂၁)၏ အင်းစိန်မြို့၌ရှိသော အိမ်တွင် သွားရောက်နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

ခင်မောင်ရင်၏မြောင့်ချက်တွင် ပါရှိသော ထုတ်ဖော်ပြောပြချက်အရ ခင်မောင်ရင်သည် ဦးစော၏ ဇနီးဘက်မှ နီးကပ်သော ဆွေမျိုးတော်စပ်ခြင်း အကြောင်းကြောင့်သာမက ဦးစောအတွက် မိမိ ဆောင်ရွက်ပေးရသည့် အလုပ် နှင့်လည်း ဆက်စပ်နေသည်ကြောင့် ခင်မောင်ရင်သည် ဦးစော၏ အသုံးခံ လူယုံတော်ဖြစ်ဟန် လက္ခဏာရှိသည်။ ဦးစော၏ဇနီး မရှိသည့်အခါတွင် ဦးစော၏အိမ်တွင်း လုပ်ဆောင်မှု ကိစ္စအဝဝကို ခင်မောင်ရင်၏ဇနီး မခင်လေးက စီမံခန့်ခွဲကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရသည်။

မောင်နီမှာ ဦးစော၏ မွေးဖွားရာဌာနဖြစ်သော အုတ်ဖိုသားဖြစ်သည်။ မောင်နီသည် သူ၏ဇနီးနှင့်အတူ လာရောက်၍ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းအတွင်း၌ ခင်မောင်ရင်နေသော တိုက်ကလေးတွင်ပင် နေထိုင်သည်။ ဦးစောထံ၌ နေထိုင် ကြသော လူများထဲတွင် ဘညွန့်၊ မောင်စိုး၊ သက်နှင့်၊ သုခနှင့် မောင်စိန်တို့မှာ ဦးစော၏ ဝါရင့် (လူရင်း)အဆင့်၌ရှိသော တပည့်များ ဖြစ်ကြသည်ဟု ဦးစောက ဖော်ပြသည်။ ထိုလူ ၅ ယောက်သည် ဧည့်သည်များတည်းခိုရန် သွပ်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသောအိမ်တွင် နေထိုင်ကြသည်။ စိန်မောင်မှာ စားပွဲထိုးရာတွင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးရ သူဖြစ်သည်။ ဦးစော၏အိမ်ကျောဘက်ရှိ တိုးချဲ့ထား သော အဆောက်အဦကလေးတွင် ရန်ကြီးအောင်၊ ရန်ကြီးနိုင်တို့နှင့်အတူ စိန်မောင် နေထိုင်သည်။

တရားသူကြီးထံ မှုံကြီးကပေးသော ထွက်ချက်အရဆိုလျှင် မှုံကြီး သည် ဦးစော၏ အိမ်ဝင်း အတွင်းတွင် ညကင်းစောင့်တစ်ယောက်အနေဖြင့် အလုပ်လုပ်ရသည်။ တန်းလျား၏ အခန်းတစ်ခန်းတွင် မှုံကြီးနေထိုင်သည်။ ထိုတန်းလျား၏ တစ်ပိုင်းကို မော်တော်ကားရုံအဖြစ် အသုံးချသည်။

တင်ရွှေ၊ လှထွန်းနှင့် ထွန်းရှိန်တို့က ဂိတ်ပေါက်ကို စောင့်ရှောက်ကြ ရသည်။ အချင်းဖြစ်သော နံနက်တွင် ဂိတ်ပေါက်စောင့်ရသည့်ဝတ္တရား

ချထားခံရ သူမှာ တင်၍ဖြစ်သည်။ မောင်ရှိန်ကလေးနှင့် မောင်ရှိန်ကြီးတို့ နှစ်ယောက်မှာမူ ပြည်လမ်းဘက် အငူစွန်းပေါ်တွင် ရေလက်ကြားကလေးကိုခွ၍ ဆောက်ထားသောတဲတွင် နေထိုင်ကြလျက် ကင်းစောင့်များ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အိမ်စောင့်များအဖြစ်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ကြကြောင်း ပေါ်လွင်သည်။ မြအုန်းမှာ ဦးစောနှင့် တိုက်ရိုက်ဆွေမျိုးတော်စပ်သူ ဖြစ်သည်။ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းအတွင်း၌ မြအုန်း ဆောင်ရွက်ရမည့် ဝတ္တရားများကို သတ်မှတ်ပေးထားခြင်းမရှိ။ ထို့အတူ အမှုတွဲတွင် စံတင်နှင့် သိန်းဖေတို့ကို မည်ကဲ့သို့ အလုပ်လုပ်ခိုင်းထားကြောင်းလည်း မပါရှိ။ ဦးစော၏အိမ်နှင့် အိမ်ဝင်းထဲတွင် ဦးစောနှင့်အတူ အဖမ်းခံကြရသောလူများအားလုံး သို့မဟုတ် ယင်းလူများ အနက်မှ အများစုဖြစ်သော လူများသည် ရေအိုင်၏ ရေများအထဲ၌ ဆောက်လုပ်ထားသော ဘုရားကျောင်းဆောင်တွင်းရှိ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ရုပ်ပွားတော်သုံးဆူ၏ ရှေ့တော်၌ ကျေးဇူးသစ္စာတော်ကို စောင့်သိရှိသေပါမည်ဟု ကျမ်းသစ္စာကို ဆိုကြစေသည့်အတိုင်း ကျမ်းသစ္စာ ဆိုထားကြရသူများဖြစ်သည်။ ဘညနိုး မောင်နီနှင့် ဖြောင့်ချက်ပေးထားကြသော အခြားတရားခံများ၏ ဖော်ပြချက်များအရဆိုလျှင် ဆိုခဲ့သော ကျမ်းသစ္စာဆိုထားရမည့် လူများအားလုံးမှာ မိမိတို့၏ တိုင်းပြည်ကိုလည်းကောင်း၊ အချင်းချင်း ဖြစ်ကြသော အစည်းအရုံးဝင်သူများကိုလည်းကောင်း၊ မိမိတို့က သစ္စာဖောက်လိုက်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် မိမိတို့ကိုယ်ကိုမိမိတို့ သတ်သေလိုက်ပြီဖြစ်ကြောင်း မိမိတို့ကိုယ်တိုင်၏ လက်ရေးနှင့် ရေးသားသော စာတမ်းတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားကြရသည်ဟု သိရသည်။

ဆိုခဲ့သောလူများသည် ထိုစဉ်အခါက ဦးစောထံ၌ နေထိုင်ကြသော လူများ ဖြစ်သည်။ ထိုလူများအား လုပ်ဆောင်ရန် လွှဲအပ်ချထားသော ကဏ္ဍများကို ထောက်ရှုလျှင် ဦးစောသည် မိမိ၏အိမ် အတွက် မည်သည်ကိုမျှ အချုပ်အချယ်ပြုလုပ်ထားခြင်းမရှိဘဲ မိမိ၏အိမ်ကို မည်သူမဆို နေထိုင်ဝင်ထွက် သွားလာနိုင်အောင် တံခါးကြီးဖွင့်ထားသည်ဟု တွေးဆမှတ်ယူရန်မှာ ခဲယဉ်းပါသည်။ ရဲအဖွဲ့သို့ ဦးစောပေး သောထွက်ချက်တွင် မည်သည့်အခြေအနေအရ မိမိထံသို့ ထိုလူများ လာရောက်နေထိုင်ကြကြောင်းကို ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။

ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်း ဖြစ်ပွားပြီးနောက် အချိန်နာရီ အနည်းငယ်အတွင်း ဦးစောနှင့် ဦးစော၏ အလွန်များပြားလှသော အိမ်သူအိမ်သားများကို ဖမ်းဆီးခြင်း ပြုလုပ်သည်မှာ အတွင်းဝန်ချုပ်၏ရုံးခန်းတွင် ကွန်ဖရင့် အစည်းအဝေး၌ ထိုစဉ်အခါကရှိနေသော ဦးထွန်းလှအောင် (လိုပြသက်သေ ၃၈)ထံသို့

မစ္စတာခန် (လိုပြသက်သေ ၃၉)က ကိုယ်တိုင်ယူ ဆောင်လာသော သတင်းပေးချက်အရ ဖြစ်သည်။ မစ္စတာခန် သက်သေထွက်ဆိုရာတွင် ဖော်ပြသော သက်ဆိုင်ရာ ဖြစ်ရပ်များအကြောင်းကို အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဦးစောနှင့် ဦးစော၏လူများအပေါ် အကြီးအကျယ် သင်္ကာမကင်းဖွယ်ရာ ဖြစ်လာရခြင်းမှာ မစ္စတာခန် ဖော်ပြသော ဖြစ်ရပ်များအရဖြစ်ကြောင်း ယုံမှားဖွယ်ရာ မရှိ။ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ကားများကို စောင့်ကြည့်သော အစောင့်သမားများဖြစ်ကြသည့် အောင်ကျော်စိန်နှင့် လှတင်တို့က တင်ပြသော အစီရင်ခံစာများတွင် မှတ်ပုံတင် ကားနံပါတ်များ (အာရ်အေ ၃၁၂၃ နှင့် အာရ်စီ ၁၈၁၄)ကို ဖော်ပြထားသည်။ ထိုနံပါတ်များမှာ ဦးစော၏ ထရပ်ကားနှင့် ဂျစ်ကားတို့တွင် အစစ်အမှန်ဖြစ်သော နံပါတ်များနှင့် မကိုက်ညီချေ။ ထိုနေ့မွန်းလွဲပိုင်းမှာ ဦးစော၏ ဂျစ်ကားကို ဖမ်းဆီးသိမ်းယူသည်။ ထိုဂျစ်ကား၏ အခြေအနေပုံ သဏ္ဍာန်နှင့် ဖမ်းဆီးသိမ်းယူသည့်နေရာတို့၏ အကြောင်းအရာများကို ရှာဖွေပုံစံစာရင်း (သက်သေခံ ၂-၉)တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ဖော်ပြခဲ့သော ရှာဖွေပုံစံစာရင်းတွင် ပါရှိသည့် ရေးသွင်းချက်များ အကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အစစ်ခံကြသော ဦးထွန်းလှအောင်၊ ဦးစိုးရင်၊ မစ္စတာခန်တို့၏ သက်သေထွက်ချက်များက ထိုရေးသွင်းချက်များကို ခိုင်မာအတည် ဖြစ်စေသည်။ ဂျစ်ကား၏ ရှေ့ဘက်၌လည်းကောင်း၊ ကျောဘက်၌လည်းကောင်း အစစ်အမှန်နံပါတ်များကို ဆေးအဖြူနှင့် အသစ်ရေးချယ်ထားပြီး ဖြစ်နေသည်။ ဂျစ်ကား၏ ရှေ့နေကာမှန်ထိပ် လက်ဝဲဘက်တွင် အဖြူနှင့်အနီ ကြိုးပြားကလေးများကိုလည်း ချည်နှောင်ထားသည်။ ဂျစ်ကား၏အမိုး လက်ဝဲဘက် တစ်နေရာတွင် စုတ်ပြီနေသည်။ စုန်း၊ ကဝေ၊ တစ္ဆေ သရဲ၊ နတ် စသည်များကို ယုံကြည်သော သာမန် မြန်မာအမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတစ်ယောက်၏အသိမျိုး ရှိသူတစ်ယောက်သည် ထိုဂျစ်ကား၏ရှေ့၌ ချည်နှောင်ထားသော အဖြူအနီ ကြိုးပြားကလေးများကိုမြင်လျှင် ထိုဂျစ်ကားမှာ စွန့်စားဆောင်ရွက်ရသည့် ကိစ္စအချို့တွင် အသုံးပြုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်ဟု တွေးထင်မိပေမည်။

ဦးစိုးရင်နှင့် သူ၏ရဲအဖွဲ့က ဦးစော၏အိမ် နှင့် အိမ်ဝင်းအတွင်းကို ဝါယမစိုက်ထုတ်၍ အကြွင်းမဲ့ ဖြစ်အောင် ရှာဖွေကြသည်။ ထို့နောက် ဇူလိုင်လ ၂၀ ရက်နေ့ မွန်းလွဲပိုင်းတွင် ဦးစော၏အိမ်နှင့် လည်းကောင်း၊ သွပ်ပြားတဲနှင့် လည်းကောင်း၊ ဘုရားကျောင်းဆောင်နှင့်လည်းကောင်း၊ ကပ်လျက် အနီးတစ်ဝိုက်ရှိ ရေအိုင်၏ အောက်မြေကြီးပေါ်သို့လည်းကောင်း စူးစမ်း၍ ရှာဖွေကြသည်။ ဘုရားကျောင်းဆောင်၏အောက် ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်နှင့် နီးကပ်နေသော

နေရာမှ ဒသမ ၃၀၃ ယမ်းတောင့်များပါသော သေတ္တာ ၈ လုံးအပြင် တော်မီ သေနတ် ၄ လက်နှင့် စတင်းသေနတ် ၁ လက်ကိုတွေ့၍ ဆယ်ယူရရှိသည်။ ရုတ်တရက် ဝင်ရောက်ရှာဖွေ သိမ်းယူဖမ်းဆီးမည့် ရဲအဖွဲ့ရောက်လာကြောင်း ကြိုတင်သတိပေးလိုက်သောအခါ မောင်စိန်နှင့် မြအုန်းတို့က ဘုရားကျောင်း ဆောင်ထဲရှိ ဆိုခဲ့သော သေနတ်များကို အလျင်စလို သွားရောက်၍ ပစ်ချလိုက် ကြသည်ဟု မိမိ၏ဖြောင့် ချက်ထဲတွင် ခင်မောင်ရင်က ထွက်ဆိုထားပေရာ ထိုထွက်ချက်ကပင် ဘုရားကျောင်းဆောင်၏ ပေ တစ်ဖက်တစ်ချက်၌ တစ်စုစီခွဲ ၍ ပစ်ချထားသော ဆိုခဲ့သည့်သေနတ် ၅ လက်တွေ့ရှိကြောင်းကို ရှင်းလင်းဖော် ပြနေပေသည်။ ထိုသေနတ် ၅ လက်အနက် သေနတ် ၄ လက်မှာ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ခဲ့ပြီးသော လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ အသုံးပြုပြီးသေနတ်များ ဖြစ်ရ မည်ဟု ဦးလှဘော်က စစ်ဆေးပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးသည်။

လိမ်လည်သော နံပါတ် အာရ်စီ ၁၈၁၄ ပါသည့် ဦးစော၏ ဂျစ်ကား သည် ထားနေကျနေရာမှ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက် ၁၀ နာရီလောက်တွင် ထွက်ခွာခဲ့ပြီးလျှင် နံနက် ၁၁ နာရီလောက်တွင် ပြန်ရောက်သည်။ နံနက် ၁၀ နာရီခွဲလောက်တွင် သေနတ်များ ပစ်ခတ်ခြင်းဖြစ်ပွားပြီးနောက် အတွင်းဝန် များရုံးဝင်းအတွင်းမှ အစိမ်းရင့်ရောင် စစ်ဝတ်စုံများ ဝတ်ဆင်ထားသည့် လူ ၄ ယောက် သို့မဟုတ် လူ ၅ ယောက် စီးနင်းလိုက်ပါလာသော ဆိုခဲ့သော ဂျစ်ကား ထွက်လာသည်အခါမှာ ထိုဂျစ်ကားကို သက်သေစိန်မောင်က မြင် လိုက်သည်။ ထိုလူများအနက်မှ အနည်းဆုံး လူတစ်ယောက်မှာ ပြောင်းတို သေနတ်တစ်လက် ကိုင်ဆောင်ထားသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုများအားလုံးပင် အမှတ် ၁၂ စစ်တပ် ပခုံးစစ်တံဆိပ်များ သူတို့၏ ပခုံးများတွင် တပ်ဆင်ထား ကြသည်။ ထိုအချိန်ထိုအခါက မှတ်ပုံတင်နံပါတ် အာရ်စီ ၁၈၁၄ ပါသော အစစ်အမှန်ဂျစ်ကားမှာ ယင်း၏ အင်ဂျင်စက်ကို စက်ပြင်ဆရာ မောင်လှတင် (လိုပြသက်သေ ၇၇)ပြင်ဆင်ပေးရန်အတွက် ကြည့်မြင်တိုင်၊ လွန်လမ်းတွင် ရှိသော သက်သေ ဦးဘအေး၏အိမ်ရှေ့တွင် စောင့်မျှော်လျက် ရှိနေသေးသည် ဖြစ်သောကြောင့် အခြားဂျစ်ကားဟုဆိုရသော ဤ (သက်သေ ဦးဘအေး၏) ဂျစ်ကားကို သက်သေစိန်မောင်က မြင်လိုက်နိုင်မည် မဟုတ်။

နံပါတ်အာရ်စီ ၁၈၁၄ ပါသော နံပါတ်ပြား အတူကို ဦးစော၏ ဂျစ် ကားပေါ်တွင် သက်သေ စိန်မောင်က မြင်ရငြားသော်လည်း ဦးစော၏အိမ်ထဲ တွင်လည်းကောင်း၊ အိမ်နှင့်ကပ်နေသော အနီးတဝိုက် ရေများထဲတွင်လည်း ကောင်း ရှာဖွေခြင်းများ ပြုလုပ်ရာ၌ ထိုနံပါတ်ပြားကို ရှာဖွေ၍ ချက်ချင်းမတွေ့ရှိ

ဖြစ်နေသည်။ ဖို့ဒိဆန်ထရပ်ကား၌ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက်တွင် တပ်ဆင်ခဲ့သည့် နံပါတ်အာရ်စီအေ ၃၀၂၃ ပါရှိသော လိမ်လည်ပြုလုပ်ထားသည့် နံပါတ်ပြားကိုသာ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့၌ ဂိတ်ပေါက်စောင့်သူအဖြစ် ဝတ္တရား ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသော မောင်တင်ရွှေက ညွှန်ပြသဖြင့် ရေအိုင်အောက်တွင် ရှိသောနေရာမှ ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်နေ့က ပြန်လည်ဆယ်ယူရရှိသည်။ ထို့နေ့ (ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်)မှာပင် ရေအိုင်၏အောက်ခြေထဲတွင် ရှာဖွေခြင်းပြုလုပ်ရာ၌ အကူအညီပေးရန် အမိန့်များကို စစ်ဗိုလ်ကလေး ကူလ်ဆန် (လိုပြသက်သေ ၂၂)က ရရှိသည်။ မိမိ၏လက်ထောက်များနှင့်အတူ ထိုသက်သေစစ်ဗိုလ်ကလေး ကူလ်ဆန်က ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့မှစ၍ ရှာဖွေခြင်းများပြုလုပ်လာရာ ဦးစော ၏ ဘုရားကျောင်းဆောင်နှင့် ၂၂ ပေလောက်ကွာသော ရေအိုင်၏အောက်ခြေ ထဲမှ အတူနံပါတ်ပြား (သက်သေခံအမှတ် ၁)ကို တွေ့ရှိရယူသည်ဖြစ်သော ကြောင့် ဆိုခဲ့သောရှာဖွေခြင်းများမှာ ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ပြီးဆုံးသွား သည်။ ထိုနံပါတ်ပြား၏ တစ်ဖက်၌ နံပါတ်အာရ်စီ ၁၈၁၄ ပါရှိ၍ အခြားတစ်ဖက်၌ အာရ်ဘီ ၄၄၄၀ ပါရှိသည်။ ထိုနံပါတ် နှစ်ခုစလုံးမှာ အဝါရောင်ဆေးနှင့် ရေးထားသော နံပါတ်များ ဖြစ်သည်။ ဤအရေးကြီးသော ရှာဖွေတွေ့ရှိခြင်း ဖြစ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ရာ၌ ကြန့်ကြာနေရသည်မှာ ဦးစော၏အိမ်အနီးရှိ ရေများထဲမှစ၍ ရှာဖွေနေခဲ့သည့်ဖြစ်ရပ်ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

ထိုနံပါတ်လိမ်များကို ဦးစော၏အိမ် ဗီရိုထဲမှ ဩဂုတ်လ ၅ ရက်နေ့ တွင် မိမိထုတ်ယူပေးသော သံဘူးများ (သက်သေခံပစ္စည်းများအမှတ် ၂၅)မှရ သော ဆေးနှင့် မိမိရေးထားကြောင်းကို ခင်မောင်ရင်က ဝန်ခံထားသည်။ အတွင်းဝန်များရုံးမှ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ထိုဂျစ်ကား ပြန်ရောက်လာပြီး နောက် အဖြူရောင်ဆေးကို ထိုဂျစ်ကားပေါ်မှာ အစစ်အမှန် ဖြစ်သော နံပါတ် အသစ်များရေးရန်အတွက် အဘယ်ကြောင့် အသုံးပြုသည်ကို ခင်မောင်ရင်က ထပ်မံ၍ ရှင်းပြထားသည်။

ဦးစော၏အိမ်ဘေးရှိ ရေများထဲမှ ရှာဖွေတွေ့ရှိသော စွန့်ပစ်ထားသည့် နံပါတ်ပြားများ (သက်သေ ခံပစ္စည်း အမှတ် ၁ မှ ၁-ဃအထိ)မှာ ဂျစ်ကား၏ ရှေ့ဘက် ဘစ်ဘာတွင် တပ်ဆင်လျှင် ကောင်းစွာ အံကိုက်စေသည့် အရှည်နှင့် အနံ့များ ရှိကြသည်။ ထို့ပြင် ဓာတ်ပုံ (သက်သေခံပစ္စည်းအမှတ် ၂-ဗ)တွင် ပြထားသည့်အတိုင်း ဦးစော၏အိမ်မှ ဖမ်းဆီးသိမ်းယူထားသော ခုတင်၌ ကန့်လန့်သံပြားများအဖြစ် တပ်ဆင်၍လည်း အံကိုက်သော နံပါတ်ပြားများ ဖြစ်ကြသည်။ ဆိုခဲ့သော ခုတင်ကို ဖမ်းဆီးသိမ်းယူသည့် နေ့က ကန့်လန့်သံပြား

အစား ပျဉ်ပြားနှစ်ချပ်တပ်ဆင်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်ဖြစ်ရာ ထိုသံပြားများကို ဆိုခဲ့သောခုတင်မှာ ဖြုတ်ယူထားကြောင်း ပေါ်လွင် သည်။ ထိုသံပြားများကို ဂျစ်ကားတွင် အသုံးပြုခဲ့သည်မှာ ဦးစောအသိဖြစ်ကြောင်းကို စိန်အေး (လိုပြ သက်သေ ၅၅)၏ သက်သေထွက်ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆို သော် ဦးစော၏ညွှန်ကြားချက်အရ ယင်းသံပြားများအနက် သံပြားနှစ်ချပ် (သက်သေခံပစ္စည်းအမှတ် ၁ နှင့် ၁-ဃ)ကို အရှည်ဖြတ်ပြီး ထိုဖြတ်ပြီး သံပြားတစ်ခုစီအရှည်၏ အစွန်း တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် အပေါက်နှစ်ပေါက်စီ လွန်ပူ နှင့်ဖောက် သို့မဟုတ် စို့နှင့်ရိုက်ဖောက်ပေးရကြောင်း သက်သေစိန်အေး က ထွက်ဆိုထားသည်။ အဖွဲ့၏ အလုပ်ရုံမှ လူအချို့လာ၍ မိမိ၏ဂျစ်ကားတွင် သံပြားများ တပ်ပေးကြောင်းကို သတိပြန်ရသောကြောင့် ဦးစောက မိမိထံသို့ သက်သေစိန်အေး လာရောက်ကြောင်းကို ငြင်းဆိုခြင်းမပြု။ အပေါက်များကို စို့နှင့် ဖောက်ပြီးနောက် အပေါက်များ၌ ကြမ်းနေသော နှုတ်ခမ်းများကို ချောမွေ့ အောင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟူသော စိန်အေး၏ ရှင်းပြချက်ကို ထောက်ရှုပါလျှင် သက်သေစိန်အေးပြောပြသည့်အတိုင်း အပေါက်များကို စို့နှင့်ဖောက် ပြုပြင်နည်း မှာ သက်သေစိန်အေးအား ယုံကြည် ထိုက်ခြင်းကို ကြီးကျယ်စွာ ထိခိုက်စေသည် မဟုတ်။ ရန်ကြီးအောင် ညွှန်ပြသော ဦးစော၏အိမ်အနီး ရေများထဲ တစ်နေရာမှ အစိမ်းရောင် ဦးထုပ်ပျော့များ (သက်သေခံပစ္စည်းအမှတ် ၄)တို့ကို ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်နေ့မှာပင် ရှာဖွေတွေ့ရှိသည်။

ဇူလိုင်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဦးစော၏စားပွဲ ထိုး စိန်မောင်က ရဲအဖွဲ့ကို ဦးစော၏အိမ်သို့ ခေါ်သွားပြီး ရာဇဝတ်တရားသူကြီး ဦးဘကြိုင် (လိုပြ သက်သေ ၃၇)၏ရှေ့တွင် မီးဖိုဆောင်အတွင်း မီးဖိုခန်းတစ်ခန်းတွင် ပြာပုံတစ်ခုကို ညွှန်ပြ သည်။ ထိုပြာပုံမှ မီးတစ်ပိုင်းကျွမ်းလောင်ထားသော အမှတ် ၁၂ စစ်တပ် ပခုံးတပ်တံဆိပ်များကို မိမိနှင့်မိမိ၏ အပေါင်းပါ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ အသုံးပြုပြီး နောက် ဦးစော၏မီးဖိုထဲတွင် ထိုတံဆိပ်များကို မီးတင်ရှို့ကြောင်း တရားခံဘက်ဖြစ်သူ မောင်စိန်က ဝန်ခံထားသည်။ ဇင်းတို့ကို ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ခြင်း မဖြစ်ပွားမီ အချိန်တစ်ချိန်က ဆူးလေဘုရားလမ်းရှိ အိန္ဒိယလူမျိုး တစ်ဦး၏ဆိုင်မှ ဘညွှန်နှင့်အတူ မိမိဝယ်ယူခဲ့ကြောင်းဖြင့်လည်း တရားခံ မောင်စိန် (စိန်ကြီး)က ထပ်မံဝန်ခံသည်။

ရေအိုင်၏အောက်ခြေမှ ဆယ်ယူရရှိသော သေနတ် ၅ လက်မှာ ရာဇဝတ်ကျူးလွန်ရာတွင် အသုံးပြုကြသော သေနတ်များဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ကောင်း ထိုသေနတ်များကို မည်သူပိုင်ကြောင်းကို လည်းကောင်း ခင်မောင်ရင်

၏ မြောင့်ချက်ထဲတွင် လိုအပ်သော ရှင်းပြချက်ကို ဖော်ပြထားသည်။ ဦးစော ၏ မျက်လုံးတစ်ဖက်တွင် ဒဏ်ရာအနည်းငယ်ရရှိစေသော သေနတ်ပစ်မှုဖြစ်ပွား ပြီးနောက် မကြာမီ ကုက္ကိုင်းလမ်းဘက် ဦးစောပိုင် မြေပေါ်တွင်တည်ရှိသော စစ်တပ်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစခန်းကို ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်ရသည့် မေဂျာယမ်းဆို သူနှင့် ဦးစော အဆက်အသွယ် ဖြစ်လာသည်။ ထိုစစ်ဖက်အရာရှိနှင့် ဦးစော မကြာမီပင် မိတ်ကျွမ်းဝင်လာသောကြောင့် ဆပ်မရှင်းသေနတ် ၁ လက်၊ တော်မီသေနတ် ၂ လက်၊ လူဂါပစ်စတို သေနတ် ၁ လက်၊ ခြောက်လုံးပူး ၂ လက်နှင့် ယမ်းတောင့်မျိုးစုံ အများအပြားကို ဦးစော ရရှိခဲ့သည်။ ကမာရွတ် ရာဘာစက်ရုံဘေး၌ရှိသော နှစ်ထပ် ဘန်ဂလိုတစ်ခုတွင်နေသည့် မေဂျာလန်စိ ဒိန်းနှင့်လည်း တစ်ဦးထံတစ်ဦး လည်ပတ်သွားလာခြင်းကို ပြုလုပ် ကြသည်။ ထိုမေဂျာလန်စိဒိန်းထံမှပင် စပရင်းဖီး ရိုင်းဖယ် ၁ လက်၊ တော်မီသေနတ် ၂ လက်၊ ကာဘိုင်သေနတ် ၁ လက်နှင့် ယမ်းတောင့်အချို့ကို ဦးစောရရှိသည်။ ဘုရားကျောင်းဆောင်အောက် ရေများထဲမှ တွေ့ရှိဆယ်ယူထားသော သေနတ် များသည် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ရာ၌ အသုံးပြုခဲ့သော သေနတ်များဖြစ်ကြောင်း သက်သေထင်ရှားပြုပြီး ဖြစ်သည်။ ခင်မောင်ရင်ပြောပြသော ဝတ္ထုအကြောင်း အရာများ ဟုတ်မှန်ပုံပါလျှင် ထိုသေနတ်များမှာ ယခင် က ဦးစောရရှိထားသည့် သေနတ်များဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်ရန်အတွက် ခိုင်မာသော ယုတ္တိရှိနေသည်။

ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့နံနက်တွင် စောင့်ကြည့်သူများအနက် တစ်ယောက်သောသူ လှတင်က နေဗီအပြာရောင် ဘောင်ဘီစတိုနှင့် ရုပ်အင်္ကျီ အဖြူ ဝတ်ဆင်ထားသော ဦးစောကို မြင်သည်။ ထို့ပြင် အိမ်ဝင်းထဲမှ မော်တော် ကားနှစ်စီး ထွက်သွားပြီးနောက် ဦးစောက ဂိတ်ပေါက်စောင့်သူထံသို့လာပြီး ထိုသူအား တစ်စုံတစ်ရာ တီးတိုးပြောသည်ကိုလည်း မြင်သည်။ ထရပ်ကား ထွက်မည့်အပြုတွင် ဦးစောသည် ထရပ်ကားသို့လာပြီး ထရပ်ကားထဲတွင်ရှိသော လူတစ်ယောက်အားလက်နှင့် တစ်စုံတစ်ရာ လှမ်းပေးသည်ကိုလည်း အောင်ကျော်စိန်က မြင်သည်။ ကားမောင်းသမားကို ဦးစောက စာတစ်စောင် ပေးသည်ဟု အောင်ကျော်စိန်ကထင်မှတ်၍ ထိုအကြောင်းကို အောင်ကျော်စိန်၏ အစီရင်ခံစာထဲတွင် ထည့်၍ရေးသားသည်။ မောင်နီ (တရားခံအမှတ် ၈)က ကျွမ်းကျိန်အစစ်ခံရာတွင်မူ ဦးစောက ငွေစက္ကူ တစ်ဆယ်တန်တစ်ချပ်ကို မိမိအား မုန့်ဖိုးအဖြစ်ပေးကြောင်း ရှင်းပြသည်။ ထို့နောက် နံနက် ၁၁ နာရီ လောက်တွင် ဂျစ်ကားသည် ဦးစော၏အိမ်ဝင်းထဲသို့ ဝင်သွားပြီးနောက် ပြည်လမ်းဘက်တစ်နေရာမှ မစ္စတာခန် စောင့်ကြည့်ရာ ထိုဂျစ်ကားတွင် လူ

တစ်စု ပိုင်းနေကြသည်ကို မစွတာခန့် မြင်သည်။ တစ်နာရီ သို့မဟုတ် နှစ်နာရီ လောက်က ဦးစော ထိုကဲ့သို့ပင် ဝတ်ဆင်ထားကြောင်း လှတင်ထံမှ ကြားသိပြီးဖြစ်၍ မစွတာခန့်က ထိုသူသည် ဦးစောဖြစ်သည်ဟု ထင်မှတ်သည်။ ဂျစ်ကားရောက်လာသောအခါ အိမ်ရှေ့တွင် ဆိုခဲ့သည့် ရှုမြင်ခင်းကို မြင်ရကြောင်း ထွက်ဆိုချက်က မောင်စိန် ၏ဖြောင့်ချက်လာ မိမိတို့ ဂျစ်ကားပေါ်မှဆင်းကြသောအခါ ဦးစောက မိမိတို့ တစ်ဦးစီအား ဖက်၍နမ်းကြောင်း အဆိုပြုချက်ကို ထောက်ခံခိုင်မာစေသည်။

ဦးစောအပေါ် တင်ရှိသည့် သက်သေခံမှာ ဘညွန်၏ သက်သေထွက်ချက်၊ တရားခံဘက်ဖြစ်သူ အများအပြားကပေးသော ဖြောင့်ချက်များတွင်ပါရှိသည့် ထွက်ချက်များနှင့် ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးရှေ့ပေးသော ဝန်ခံချက်များ၊ ထို့ပြင် ဦးစောသည် ရာဇဝတ်မှုတွင် ပါဝင်သက်ဆိုင်ကြောင်းပြရန် ရည်ရွယ်သည့် အချက်များအားလုံးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ပေးသော အစိုးရသက်သေ ဘညွန် (ဖော်ကောင်)၏ သက်သေထွက်ချက်တို့က အားကိုးယုံကြည်စိတ်ချရလေအောင် ထောက်ခံကြသည်။ သက်သေထင်ရှားဖြစ်ပြီးသော ဖြစ်ရပ်အများအပြားတို့ကို စုပေါင်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပထမအချက်မှာဆိုလျှင် လူသတ်မှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့ပြီးကြောင်း သက်သေထင်ရှားဖြစ်ပြီးသည့် လုပ်ကြံ သတ်ဖြတ်ပြီးကြသူ လူ ၄ ယောက်သည် ဦးစောနှင့်အတူ ဦးစော၏အိမ်ဝင်းထဲ၌ နေထိုင်ကြသည်။ ထို့ပြင် ထိုလုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ကြသော လူ ၄ ယောက်သည် ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းထဲတွင် နေထိုင်ကြသော ဦးစော၏ တပည့်များထဲတွင် ပါရင့်သော အဖွဲ့သားများအဖြစ် ဦးစောက ရွေးချယ်ဖော်ပြသောလူများ ဖြစ်သည်။ ထိုလူ ၄ ယောက်သည် ဦးစောအား ကျေးဇူးသစ္စာတော်ကို စောင့်သိရှိသေပါမည်ဟု ကျမ်းသစ္စာဆိုထားကြရပြီး သူတို့၏အသက်များကိုလည်း ဦးစော၏ အာဏာစက်တွင် ဦးစော ပြုလိုရာ ပြုစေရန် အပ်နှင်းထားရသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ဒုတိယအချက်မှာဆိုလျှင် လွှဲအပ်ခံရသည့် ဝတ္တရားကို သွားရောက်ဆောင်ရွက်ရန် အတွက် ဦးစော၏ဂျစ်ကားကို ထိုလုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများက အသုံးပြုကြသည်။ တတိယအချက်မှာဆိုလျှင် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့သော လူ ၄ ယောက်နှင့် ကားမောင်းသူများပါလာသော ဂျစ်ကားသည် ဦးစော၏အိမ်ဆင်ဝင်သို့ ပြန်ရောက်လာရာ ထိုနေရာ၌ ထိုလူများ သွားရောက်ဆောင်ရွက်ခဲ့မှု အောင်မြင်ကြောင်းနှင့် ထိုလူများ၏ အစီရင်ခံ ချက်များကို ဦးစောက အူလိုက်သံလိုက် ကျေနပ်ကြောင်းတို့ကို ရုတ်တရက် ကြွေးကြော်သံများပြု၍ လက်ခံသည်။ ထို့နောက် ထိုလူများအား ဦးစောက ပြင်းသောအရက်များဖြင့်

အရက်သောက်ပွဲကိုလည်းကောင်း၊ ထမင်းစားပွဲကိုလည်းကောင်း ကျင်းပပေးသည့်အကြောင်း သက်သေထွက်ချက်လည်း ရှိသည်။ ထို့ပြင် လူသတ်မှုများ ကျူးလွန်ရန်ဖြစ်သော ဤ ပူးပေါင်းကြံစည်မှုနှင့်ပတ်သက်သော ကိစ္စများအတွက် ဦးစော၏ ဖိုဒ်ဆန်ထရပ်ကားကို ဘညွန်နှင့် အခြားသူများက အသုံးပြုကြကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုထားသည်။ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဦးစော၏ ညွှန်ခန်း၌ အစည်းအဝေးပြုလုပ်သည့်အခါမှာ အတွင်းဝန်များရုံးတွင် သေကြေပျက်စီး ပူဆွေးဒုက္ခရောက်စေကြောင်း ဖြစ်ရပ်ကို ထို့လူများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြရာတွင် ထိုလူများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရမည့် ကဏ္ဍများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမိန့်များကို ဦးစောက ပေးသည်။ လူသတ်သမားများအနက် လူသတ်သမား ၂ ယောက်က သူတို့၏ဖြောင့်ချက်များ၌ ထွက်ဆိုထားကြသော ထွက်ချက်တွင်လည်းကောင်း၊ အစိုးရသက်သေ (ဖော်ကောင်)က သူ၏ ကျမ်းကျိန်အစစ်ခံရာ၌ ထွက်ဆိုထားသော ထွက်ချက်တွင်လည်းကောင်း ဆိုခဲ့သော အစည်းအဝေးအကြောင်းကို ဝိသစ္စာ ထင်ထင်ရှားရှား ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်သည်။ ထို့နောက် လူသတ်သမားများ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ရန် သွားကြသောအခါ ဂျစ်ကားတွင် တင်ယူဆောင်သွားကြသော သေနတ် ၅ လက်ကိုလည်း ဦးစော၏ ဘုရားကျောင်းဆောင်အောက်မှ တွေ့ရှိရယူပြီးဖြစ်သည်။ ထိုသေနတ် ၅ လက်အနက် သေနတ် ၄ လက်ကို လူများအား သတ်ဖြတ်ခြင်း ကျူးလွန်ကြရာတွင် ကေန့်မုချ အသုံးပြုပြီးဖြစ်ကြောင်းကို တပ်အပ်သေချာစွာ သက်သေထင်ရှားပြထားသည်။ တရားခံဘက်ဖြစ်သူ ခင်မောင်ရင်၏ ထွက်ချက်များအရ ဆိုခဲ့သော သေနတ်များမှာ မေဂျာယမ်းနှင့် မေဂျာလန်စိန်ဒိန်း အမည်ရှိကြသော စစ်တပ်အရာရှိ ၂ ဦးထံမှ တရားခံဦးစော ရယူထားသည့် သေနတ်များဖြစ်ကြောင်းလည်း ပေါ်လွင်သည်။ လူသတ်မှုများကို သွားရောက်ကျူးလွန်ကြသော လူများ အသုံးပြုခဲ့သည့် ဦးထုပ်များဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်လောက်သော အပျော့ဦးထုပ် ၅ ခု (သက်သေခံ အမှတ် ၄)ကိုလည်း ဘုရားကျောင်းဆောင်အနီး ရေများထဲတွင် လျှို့ဝှက်ထားရာမှပင် တွေ့ရှိရသည်။ နောက်ဆုံးအချက်မှာ ဆိုလျှင် ဦးစော၏စားပွဲထိုး စိန်မောင်က ညွှန်ပြသောကြောင့် ဦးစော၏ မီးဖိုဆောင်အတွင်း မီးဖိုနေရာထဲမှ တစ်ပိုင်းမီးကျွမ်းလောင်ထားသော အမှတ် ၁၂ စစ်တပ် ပခုံးတပ် တံဆိပ်တစ်ခုကို ပြန်လည်တွေ့ရှိရခြင်း ဖြစ်သည်။

တင်ထားသော စွဲချက်များ မဟုတ်မမှန်ကြောင်းနှင့် ဦးစောက ငြင်းဆိုပြီးလျှင် ပြန်လည် ခုခံချေပရာတွင် ဆိုခဲ့သောလူများအပေါ် တင်ထားသော စွဲချက်များသည် မဟုတ်မမှန်ကြောင်း အကယ်၍ ဆိုခဲ့သောလူများအပေါ်

တင်ထားသောစွဲချက်များ မှန်ခဲ့ပါလျှင် ထိုစွဲချက်များတွင် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မိမိ ပါဝင်သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိကြောင်းကို သတိပြုပါရန် လျှောက်ထားသည်။

ဦးစော၏ အားကိုးရသော လက်ပါးစေများဖြစ်ကြသည့် မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်နှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့အပေါ် တင်ထားသော လူသတ်မှုစွဲချက်များအရ ထိုလူ ၄ ယောက်၌ အပြစ်ရှိကြောင်းကို ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးက စီရင်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဦးစော၏ နောက်ပိုင်း ခုခံချေပချက်နှင့်သာလျှင် စီရင်ချက်၏ လာလတ္တံ့ သောအပိုင်း၌ ကျိုးကြောင်းဖော်ပြ သုံးသပ်ရမည် ဖြစ်သည်။

ဦးစောသည် ပါတီကလက်ခံထားသော ပါတီ၏ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဦးစော၏ ပါတီ တည်ရှိသည့် ကာလတစ်လျှောက်လုံး၌ ဦးစောပါတီ၏ နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်ရာ ရည်မှန်းရင်းအကြောင်း အချက်များနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရာတွင် အခြေခံဥပဒေနှင့် ညီညွတ်သော စည်းကမ်းနည်းလမ်းများကို ဦးစော၏ပါတီက တစ်သေမတိမ်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ပြင် ဦးစော၏ပါတီ နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်ရန် ခန့်မှန်းထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အကြမ်းဖက်ခြင်းကို အသုံးပြုရန် ဦးစော၏ပါတီက လိုလားသည်ဟု နိုင်ငံ၏သမိုင်းတွင် မည်သည့်အခါ ကာလကမှ ကြားသိခဲ့ကြခြင်းမရှိကြောင်း၊ ထိုအကြောင်းများကို ဦးစော၏ ကျန်ရှိနေသေးသော နှစ်ခုအနက် တစ်ခုခုကို ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် ခုခံချေပရာ လမ်းစဉ်ကိုထောက်ခံရန် တရားခံဘက် သက်သေတို့က ဦးစော အတွက် တင်ပြသည်။

ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး အက်ဥပဒေအရ ထိုစဉ်အခါက ထိန်းသိမ်းခံနေကြရသော အခြားနိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်ကြီး နှစ်ယောက်က ဤသို့ ဆိုလိုရင်းအကြောင်းကို သက်သေထွက်ချက် ပေးကြသည်။ လွန်လေပြီးသောကာလက ဦးစောပါတီမှ ထုတ်ဝေသော အတိအလင်း ကြေညာချက် ပုံနှိပ်စာတန်းများ၏ လိုရင်းအကြောင်းကို လိုသက်သေနှစ်ဦးက ထင်ထင်ရှားရှား ပြောပြကြသည်။ ထိုသက်သေနှစ် ယောက်၏ သက်သေထွက်ချက်ကိုဆန့်ကျင်လျက် ဘညွန့်၏ သက်သေထွက်ချက်တွင် ဘညွန့်က ဦးစောနှင့် နိုင်ငံရေးစကား လက်ဆုံပြောကြရာမှာ ဦးစောနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဝါးရင်းတုတ်အမည်နာမကိုသုံးကြောင်း ဘညွန့်က ထွက်ဆိုသည်။

တိုင်းပြည်အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သော အခြားအဖြစ်အပျက်များအနက် အဖြစ်အပျက်တစ်ခုမှာ ၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလလောက်တွင် ဦးစောကို ပစ်ခတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်ငြားလည်း တိုင်းပြည်အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သော အခြားအဖြစ်အပျက်များကို စဉ်းစားသည့်နည်းလမ်း၌ မျိုးချစ်ပါတီ၏ အကြောင်းအရာ၊ နာမည်သတင်း အသေရပျက်ခြင်း မရှိသည့်အကြောင်းမှာ အနည်းငယ်သာ သက်ဆိုင်သည်။

တိုင်းသူပြည်သား လူအများက နည်းလမ်းတကျ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသော တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်က အာဏာရပါတီကို ထောက်ခံထားသောကြောင့် စွပ်စွဲသည့်အတိုင်း ဦးစောက ကြံစည်ပြုလုပ်သည်ဆိုသည်မှာ ယုတ္တိမခိုင်လုံပါ။ ထို့ပြင် အာဏာရပါတီထံမှ အာဏာကို အကြမ်းဖက် ပြီး မရမက ရယူလို၍ ကြိုးစားအားထုတ်ရန်မှာ အဆုံးစွန် ကမ်းကုန်အောင် မိုက်မဲရာကျမည်ဖြစ်ပါသည်ဟု ခုခံချေပသည်။ သို့ရာတွင် လက်နက်ကိုင် နောက်လိုက် ဦးရေအများဆုံးရှိသော နိုင်ငံရေးပါတီက တိုင်းပြည်ကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ရမည်ဟု ဦးစောက စွဲလမ်းယုံကြည်ကြောင်း၊ ထိုစွဲလမ်းယုံကြည်ချက်အရ လက်နက်များနှင့် ယမ်းတောင့်များကို စုဆောင်းစေရန် ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)အား ခိုင်းစေကြောင်း၊ ထိုအကြောင်းများကို အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)၏ ပြောပြချက်မှ ဆိုခဲ့သောအပိုင်းကို မိမိ၏ ကျမ်းကျိန် သက်သေထွက်ချက်တွင် ဦးစောက ခြွင်းချက်မရှိ ငြင်းဆိုခြင်း မပြု။ အကြမ်းဖက်သည့်နည်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ မြန်မာနိုင်ငံရေး ရှုမြင်ကွင်းမှ ဦးအောင်ဆန်းကို ဖယ်ရှားပစ်ရန် လွန်ခဲ့သော ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလက ဦးစော အလိုဆန္ဒရှိသည်ဟု မိမိ၏မြောင့်ချက်၌ ခင်မောင်ရင် ထွက်ဆိုသော ထွက်ချက်တွင်လည်း ဖော်ပြထားသည်။

ခင်မောင်ရင်ကို ယုံကြည်ရမည်ဖြစ်ပါလျှင် မြန်မာပြည် စစ်တပ်ကို ကြီးပျားသော စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး၏ဂေဟာတွင် ကျင်းပသည့် ကောက်တေးပါတီ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပွဲသို့ ဦးအောင်ဆန်း မတက်ရောက်ကြောင်းကို ဦးစောထံ ခင်မောင်ရင်ကသွားပြီး လိမ်လည်၍ အစီရင်ခံ သည်မှာ ခင်မောင်ရင်အဖို့ ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများ နောက်ကွယ်တွင်ရှိသည့် လျှို့ဝှက်သောလိုရင်းအကြောင်းခံကို ဘညွန့်အား စစ်မေးသောအခါတွင် ဦးအောင်ဆန်းနှင့် ဦးအောင်ဆန်း၏ လုပ်ဖော်ဆောင်ရွက်ဖက်များ သေဆုံးသွားလျှင် အာဏာရပါတီမှာ တိုင်းသူပြည်သား လူအများအပေါ် သြဇာအာဏာမရှိ ဖြစ်လာမည်။ ထိုအခါ မျိုးချစ်ပါတီက အစိုးရဖွဲ့လျှင် လူထုတစ်ရပ်ရပ်ကို မျိုးချစ်ပါတီဘက်သို့ပါအောင် ဆွဲဆောင်ယူရန်အတွက် အခွင့်ကောင်း အခါကောင်းရမည်ဟု ဘညွန့်က ထွက်ဆိုသည်။

မိမိမသိရဘဲ မိမိ၏သဘောတူချက်လည်း မရှိဘဲ ဘညွန့်နှင့် ဘညွန့်၏အပေါင်းပါလူများက လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည် ဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ ထို့ပြင် ထိုလူများက မိမိ၏ဂုဏ်ကားကု အသုံးပြုခဲ့ကြပါလျှင် ထိုနေ့နံနက်က မိမိမှာ ရောဂါဝေဒနာ ဖိစီးနှိပ်စက်ခံနေရသောကြောင့် ထိုဂုဏ်ကား လှုပ်ရှားသွားလာမှုများကို သိရှိရန် မိမိတွင် အခြေအနေ မရှိကြောင်းနှင့် မိမိ၏ ခုခံချေပချက်တွင်

လည်းကောင်း၊ မိမိ၏ ခုခံချေပချက်ကို ထောက်ခံရန် မိမိက ကျမ်းကျိန်ဆို၍ပေးသော သက်သေထွက်ချက်တွင်လည်းကောင်း ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးက ထောက်ထားသတိပြုပါရန် ဦးစောက တင်ပြသည်။ အစိုးရ သက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)က အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များကို ဖယ်ရှားပစ်ရန်အတွက် ဟုန်းဟုန်းထသော အကြံဉာဏ်ပေးချက်များနှင့် မိမိထံသို့ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ချဉ်းကပ်၍ တင်ပြပုံအကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ ပါတီ၏အလားအလာကို ထောက်ထားပြီး တိုင်းသူပြည်သား လူအများ၏ အကျိုးစီးပွားများကို မျှော်ကိုးလျက် မိမိက ထိုဆိုးရွားသည့် အကြံဉာဏ်ပေးချက်များကို လက်မခံဘဲ ပယ်ချလိုက်ပုံ အကြောင်းစုံကို လည်းကောင်း၊ မိမိ၏ သက်သေထွက်ချက်တွင် ဦးစော က အကျယ်တဝင့် ပြောပြသည်။ ဆိုခဲ့ပြီးသော အကြိမ်နှစ်ကြိမ်အနက် ဒုတိယ အကြိမ်၌ ဘညွန့်နှင့် ဘညွန့်၏အပေါင်းပါဖြစ်သော စောရန်နိုင်တို့ ဦးစောထံသို့ ယူခဲ့ကြသည်ဟုအဆိုရှိသည့် စာတမ်း ၂ စောင်တွင် စာတမ်းတစ်စောင်မှာ တိုင်းပြည်အတွင်း အာဏာသိမ်းရန်အတွက် စီမံကိန်းဖြစ်သည် ဆိုသည်။ သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ဦးစောကို ဖမ်းဆီးစဉ်အခါ၌ ဦးစော၏အိမ်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်ဟုဆိုသော ထိုစာတမ်းမှာ စုံထောက် အဖွဲ့က ဖမ်းဆီးသိမ်းယူသည့် စာရွက်စာတမ်းစာရင်းတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်းမရှိ။ ဤအထူး ရာဇဝတ် ခုံရုံးရှေ့မှောက်၌ တင်ပြထားသည်မှာ စာတမ်း ၂ စောင်ဖြစ်သည်။ ထိုစာတမ်း ၂ စောင်စလုံးတွင် စောရန်နိုင်၏လက်မှတ်ပါသည်။ စာတမ်းတစ်စောင်မှာ ဖဆပလအဖွဲ့မှ ထွက်သည့်အကြောင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ကျန်စာတမ်းတစ်စောင်မှာ အတိအလင်း ကြေညာချက်စာတမ်း ဖြစ်သည်။ ထိုအတိအလင်း ကြေညာချက်စာတမ်းတွင် လွန်လေပြီးသောအခါက ယခင်က ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးသော လုပ်ငန်းများ၊ ဝတ္တရားများနှင့် ကိုယ့်တိုင်းပြည် ကိုယ့်အမျိုးသား အကျိုး ဖွံ့ဖြိုးထွန်းကားအောင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက် အမြောက်အမြားကို ပြန်ပြောင်းပြောပြထားသည့်အပြင် ဂဠုန်အဖွဲ့ကြီး၏ အလံတော်အောက်၌ စုရုံးပါဝင်၍ လုံးပမ်းကြရန် ဖိတ်ခေါ်ထားသည်။ ဆိုခဲ့သော စာရွက်စာတမ်းများကို ရရှိသည်မှာ ယခုအချင်းဖြစ်ပွား သည့်နေ့စွဲနှင့် နီးကပ်သော မည်သည့်အချိန်တွင်မျှ မဟုတ်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင်ဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်။ ဤအမှုတွင် ဘညွန့်ကို နေ့စွဲသုံးမျိုးဖြစ်သည့် နေ့ရက်များတွင် သက်သေအဖြစ် စစ်ဆေးခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ ဘညွန့်အား စစ်ဆေးသောအခါများတွင် မည်သည့် အခါတွင်မှ စနစ်တကျ အစီအစဉ်ပြုလုပ်သူမှာ ဘညွန့်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဘညွန့်နှင့် ဘညွန့်၏ အပေါင်းပါများက လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်း များကို ပြုလုပ်ကြကြောင်း

ဘညွန့်အား ပြန်လှန်ပေးခြင်း တစ်စုံတစ်ရာမျှ မပြုခဲ့။ ရာဇဝတ်မှု ဖြစ်ပွားသည့် နေ့တွင် ဦးစော ရောဂါဖိစီးခံနေရသည်ဟု အဆိုရှိသော်လည်း ထိုအဆိုရှိသော ရောဂါအကြောင်းကို ဘညွန့်အား မေးမြန်းခြင်းတစ်စုံတစ်ရာမျှကိုလည်း မပြုခဲ့။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ဦးစော အဆိုပြုသည့် ဖျားနာရောဂါမှာ ထိုနေ့က ဦးစော၏အိမ်တွင်း၌ လည်းကောင်း၊ ဦးစော၏အိမ်ဝင်းထဲ၌လည်းကောင်း ဦးစော လှုပ်ရှားသွားလာခြင်း မပြုနိုင်လောက်အောင် ဦးစော အလူးအလဲခံစားရသည့် ရောဂါမျိုး မဟုတ်။ တရားခံဦးစော၏ ကျမ်းကျိန်သက်သေထွက်ချက်သည် ဩဂုတ်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ရဲအရာရှိသို့ ဦးစော ပေးသောထွက်ချက်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေသည်။ မိမိ၏ အိမ်ဝင်းထဲတွင် မှုံကြီးအား ညစောင့်အဖြစ် အလုပ်မခိုင်းရကြောင်း၊ ဦးစော၏ ငြင်းဆိုချက်၊ မိမိ၏ အိမ်ဝင်းထဲတွင် မောင်စိုးနှင့် အခြားသူများ နေထိုင်ကြခြင်းအတွက် ဦးစော၏ ရှင်းပြချက်၊ သက်နှင့်မှာ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် လာရောက်ကြောင်း ဦးစော၏ အဆိုပြုချက်၊ တိုင်းပြည်အတွင်း အာဏာသိမ်းရန်အတွက် စီမံကိန်းပါရှိသော စာတမ်းတစ်စောင် နှင့် အခြားစာတမ်းတစ်စောင် (ပေါင်း ၂ စောင်)တို့ကို ဦးစော၏ ရည်ညွှန်းဖော်ပြချက်၊ ထိုအချက်များမှာ ဦးစော၏ ယခင်ထွက်ချက်များကို ထောက်ခံရန် အောင်မြင်ခြင်း မဖြစ်စေသည့် အချို့သော အချက်များ ဖြစ်ကြလေသည်။ သက်သေခံနေရာတွင် ဦးစောက သက်သေအဖြစ် အစစ်ခံရာ၌ မိမိကိုယ်ကိုမိမိ ဆန့်ကျင်သည့် သက်သေထွက်ချက် အများအပြား သတိပြု တွေ့ရှိနိုင်သည်။ တစ်နည်းဆိုသော် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့နံနက်တွင် တရားခံ မောင်စိုးနှင့် တရားခံ ရန်ကြီးအောင်တို့သည် ဦးစော၏အိမ်ဝင်းအတွင်းမှာ ရှိကြကြောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထွက်ချက်များကို သတိပြု၍ ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ထို့နေ့နံနက်တွင် ဦးစော အိပ်ရာထဲ၌ ဖျားနာရောဂါ ခံစားနေရကြောင်း အဆိုပြုချက်ကို ထောက်ခံရန်အတွက် ဦးစောက သက်သေအများအပြားကို ခေါ်ယူ တင်ပြသည်။ ထိုသက်သေများအနက်မှ ပထမသက်သေမှာ မောင်တင်အုန်း (တရားခံပြသက်သေ ၃၃)ဖြစ်သည်။ ဤသက်သေ မောင်တင်အုန်းသည် ထိုနေ့နံနက် ၈ နာရီလောက်က ဦးစောထံသို့လာ၍ ဦးစောထံတွင် နေ့လယ် ၁ နာရီခွဲ အချိန်လောက်အထိ ရှိနေသည်။ ဦးစော၏ အရေးကြီးသော ဧည့်သည် ဖြစ်သည့် လှမြတ်စိုး (တရားခံပြသက်သေ ၅)ရှိနေကြောင်းကို ဖော်ပြရန် မောင်တင်အုန်းက ပျက်ကွက်သည်ဖြစ်သောကြောင့် မောင်တင်အုန်း၏ သက်သေ ထွက်ချက်မှာ မယုံကြည်ထိုက်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ လှမြတ်စိုး (တရားခံပြ သက်သေ ၅)သည် ဦးစောထံသို့ နံနက် ၉ နာရီထိုးပြီးနောက်မှ သွားရောက်

သည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းများအကြောင်း ကြားရပြီးနောက် မွန်းလွဲ ၁၂ နာရီထိုးပြီး မကြာမီ လှမြတ်စိုး ပြန်သွားသည်။ မိမိနှင့် ဦးစော စကား စမြည်ပြောကြသည်မှာ ကြာရှည်စွာ မဟုတ်။ တစ်ခဏတာမျှသာကြာသည်ဟု လှမြတ်စိုးက ထွက်ဆိုသည်။ မိမိရောက်ရှိသည့်အချိန်မှစ၍ မိမိ၏ ဦးစီးခေါင်းဆောင်ကြီး ဦးစောနှင့် မိမိ လျှို့ဝှက်တွေ့ဆုံသည်မှာ တစ်နာရီ ကျော်ကျော်ကြာသည်။ ထို့နောက်မှ မိမိ ဦးစောထံမှ ပြန်သွားသည်ဟု ဦးစော၏ အပေါင်းအဖော် ဖြစ်သူ ကိုကျော်သန်း (တရားခံပြသက်သေ ၆)က ထွက်ဆို သည်။ ဆိုခဲ့သော တရားခံပြသက်သေများအနက် မည်သူ့ကိုမျှ ဆင်ဝင်အောက်တွင် ဦးစော၏ ဂျစ်ကားရှိကြောင်းကို မေးမြန်းခြင်း မရှိခဲ့။ ဤအထူးရာဇဝတ် ခုံရုံးသို့ သက်သေ မောင်တင်အုန်း (တရားခံပြသက်သေ ၃၃)က ထွက်ဆိုသောထွက်ချက်တွင် ထိုနေရာ (ဆင်ဝင်အောက်)၌ ဂျစ်ကားတစ်စီး သို့မဟုတ် နှစ်စီးကို အစီအစဉ် အလိုက် ရပ်ထားသည်ကို မိမိမြင်ကြောင်း ဝန်ခံပါရှိသည်။ ဦးစောမှာ အိပ်ရာထဲ တွင် ဖျားနာရောဂါခံစားနေရကြောင်း၊ ဦးစော၏ ဆင်ဝင်အောက် တွင် ဂျစ်ကားမရှိကြောင်း၊ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းထဲတွင် နေထိုင်ကြသော ဦးစော၏ နောက်လိုက်များ သွားလာလှုပ်ရှားခြင်းများကို ဦးစောမသိကြောင်း၊ ထို အကြောင်းများကို ဦးစောကတင်ပြ၍ ခုခံထုချေသည်။ သို့ရာတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး သော မယုံကြည်ထိုက်ကြောင်း၊ ပျက်ကွက်ကြောင်း စသည့်အကြောင်းများ ကြောင့် ဦးစော တင်ပြသည့် ဆိုခဲ့သော သက်သေများ၏ သက်သေထွက် ချက်အရ ဦးစော၏ ခုခံထုချေချက်မှာ မည်ရွေ့မည်မျှမှ သက်သေထင်ရှားဖြစ် ခြင်းမရှိကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ထိုသို့ဖြစ်သောကြောင့် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်း များ၏ အခြေအမြစ်သတ္တိနှင့် အကျိုးဆက်များမှာ ထိခိုက်ခြင်း မရှိဘဲ တည်မြဲ လျက်ပင် ရှိနေသည်။

အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း သက်သေထင်ရှားပြပြီးသော အမှု၏ အဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာများအရ ဦးစောအား ရာဇဝတ်မှုကို သွားရောက်ကျူးလွန်ခဲ့ကြသော တရားခံများနှင့်အတူ ရာဇဝတ်မကင်းသော ပူးပေါင်းကြံစည်မှုအတွက် ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်သင့်သည်ဟူသော သို့တည်း မဟုတ် ဆိုခဲ့သော သက်သေထင်ရှားပြပြီးသည့် အမှု၏ အဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာများအရ နှစ်ခုအနက် တစ်ခုခုကို ရွေးယူခွင့်ရှိသော အားပေး ကူညီမှုစွဲချက်တစ်ခုတည်းဖြင့် ဦးစောအား ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်သင့် သည်ဟူ သော ပြဿနာကို စဉ်းစားရမည်ဖြစ်သည်။ ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၁၂၀(ခ)၌ပါရှိ သည့် အသုံးအနှုန်းစကားရပ်များအရဆိုလျှင် တရားခံများကို ရာဇသတ်ကြီး

ပုဒ်မအရ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်သောအခါ တရားခံများအား ထိုက်သင့်စေနိုင် သည့် ပြစ်ဒဏ်မှာ ပြစ်မှု ကျူးလွန်ရန် အားပေးကူညီမှုအတွက် ထိုက်သင့်စေ နိုင်သည့် ပြစ်ဒဏ်နှင့် တစ်မျိုးတည်းပင်ဖြစ်သောကြောင့် တရားမျှတ မှန်ကန် စေခြင်းအကျိုးငှာ ယခုအမှုတွင် တရားခံများကို ဆိုခဲ့သည့် ရာဇသတ်ကြီး ပုဒ်မအရ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ရန် မုချလိုအပ်သည်ဟု ပေါ်လွင်ခြင်း မရှိ။ ဦးစောသည် သူ၏နောက်လိုက် တပည့်များနှင့်အတူ ပူးပေါင်းကြံစည်သည့် ကျူးလွန်ရန်ဖြစ်သော ပြစ်မှုမှာ အမှန်တကယ် ကျူးလွန်ပြီးသည်ဖြစ်သော ကြောင့် စွဲချက်နှစ်ခုအနက် တစ်ခုခုကို ရွေးယူခွင့်ရှိသော အားပေးကူညီမှု စွဲချက်အရ ဦးစောအပေါ် ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်လျှင် တရားမျှတ မှန်ကန် ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ရင်းအကျိုးများကို ပြီးမြောက်စေနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၁၀၉ နှင့် ယှဉ်တွဲဖတ်ရသည့် ရာဇသတ်ပုဒ်မ ၃၀၂(၁)(ခ)အရ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်နိုင်သော အားပေးကူညီမှုအတွက် ဦးစော၌ အပြစ်ရှိကြောင်း စီရင်ဆုံးဖြတ် လိုက်သည်။

တရားခံ သုခမှာ တရားခံမောင်စိန်ကဲ့သို့ပင် စွဲချက်များ မှန်ကန်သည် မဟုတ်ကြောင်းနှင့် ငြင်းခုံရန် ကြိုးစားခြင်း မပြုပေ။ ရာဇဝတ်တရားသူကြီး တစ်ဦးရှေ့တွင် သုခက ဖြောင့်ချက် (သက်သေခံ အမှတ် မ-၁)ကို ပေးခဲ့သည်။ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက်တွင် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူ ၄ ယောက် အတွင်း ဝန်များရုံးသို့ အသွားတွင် စီးသောဂျစ်ကားကို မိမိက မောင်းကြောင်း၊ ထို့နောက် ထိုလုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူ ၄ ယောက်ပါလာသော ဂျစ်ကားကို မိမိက ပြန်မောင်း လာရာ စတော့ကိတ်လမ်း တစ်နေရာသို့ရောက်သောအခါ မိမိမောင်းတာ နှေးသည်ဟုဆိုပြီးလျှင် မိမိနှင့် နေရာချင်းလဲ၍ တရားခံဖက်ဖြစ်သူ မောင်စိန်က ဝင်မောင်းကြောင်းကို ဆိုခဲ့သော ဖြောင့်ချက်တွင် တရားခံ သုခက ဝန်ခံထား သည်။ သို့သော်လည်း မိမိ၏အသက်မှာ ဦးစောပြုလိုရာပြုနိုင်သည့် အနေမှာ ထားရှိပြီးဖြစ်၍ ဦးစော၏ အမိန့်များကို မိမိက မလိုက်နာရန် မဖြစ်နိုင်သည်ကို မိမိသိရပါသောကြောင့် မိမိ၏ ရာဇဝတ်မကင်းသောပြုလုပ်မှုအတွက် မိမိ၌ လှေခါးထစ် တာဝန်ရှိသည် မဟုတ်ပါကြောင်းနှင့် မိမိ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးသော အပြစ်မရှိကြောင်း လျှောက်ထားချက်ကို အနည်းငယ်ပြင်ဆင်လျှောက်ထား သည်။ ပြစ်ဒဏ် လျော့ပေါ့စေခြင်းငှာ သုခ၏လျှောက်ထားချက်မှာ လေးလေး နက်နက် စဉ်းစားရန်လုံးဝမထိုက်။ တရားခံသုခမှာ ရာဇဝတ်မှုတွင် မိမိပါဝင်ပြု လုပ်ခြင်းကြောင့် ခံရမည့်အကျိုးဆက်များ၏ အမှန်အဖြစ်အနေသို့ရှိရန် ဆင်ခြင်သုံးသပ်တတ်သည့်ဉာဏ် လုံလောက်စွာ ရင့်သန်သော နိုင်ငံရေးပါတီ

အလုပ်သမားတစ်ယောက် ဖြစ်သည်။ မိမိမှာ နောင်တအလျောက် ပြစ်ဒဏ်ပေး ပိုင်ခြင်း၊ ချမ်းသာပေးပိုင်ခြင်းတွင် မိမိကိုယ်ကို အပ်နှင်းပါသည်ဟု တရားခံ သုခက လျှောက်ထားသည်။

အောင်လှနှင့်အခြားသူများနှင့် ဧကရာဇ်ဘုရင်မင်းမြတ်* အမှုတွင် ညွှန်ပြထားသည့်အတိုင်းဆိုလျှင် ထိုကဲ့သို့ ပြုလိုရာ ပြုပိုင်ခွင့်မှာ ဤအထူး ရာဇဝတ်ခုံရုံး၏ အာဏာအတွင်း၌ မရှိပါ။ တရားသူကြီးတစ်ဦး၏ ရှေ့မှောက် တွင် သုခပေးထားသော ဖြောင့်ချက်အရလည်းကောင်း၊ ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံး ရှေ့မှောက်တွင် သုခက ထပ်မံ၍ ဝန်ခံသည့် ဝန်ခံချက်များအရလည်းကောင်း၊ အစိုးကသက်သေ (ဖော်ကောင်)၏ သက်သေထွက်ချက်အရလည်းကောင်း၊ သုခနှင့် တရားခံဖက်ဖြစ်ကြသော တရားခံများ၏ ဖြောင့်ချက်များတွင်ပါရှိသည့် ထွက်ချက်များအရ လည်းကောင်း ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ရာ၌ သုခက မည်ကဲ့သို့ အားပေးကူညီခဲ့ပုံကို ဖော်ပြပါရှိပြီး ဖြစ်သည်။ ဤအမှုတွင် သက်သေထင်ရှား ဖြစ်ပြီးသော အဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာများအရလည်းကောင်း၊ အခြေအနေ အကြောင်းခြင်းရာများအရလည်းကောင်း တရားခံသုခအပေါ် တင်ထားသည့် စွဲချက်များမှာ သက်သေထင်ရှားဖြစ်ကြောင်း ထင်လင်းစွာ ပေါ်လွင်နေသည်။ ထို့ပြင် အတွင်းဝန်များရုံးမှ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ လွတ်မြောက်စွာ ထွက်ပြေး သောအခါ ထိုလုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများကို တင်ဆောင်ပြေးသော ဂျစ်ကား၏ ကားမောင်းသမားအဖြစ် သုခကို လူစီတန်းပြရာတွင် မောင်အုန်းနှင့် မောင်ထွေး (တရားလို ပြသက်သေ အမှတ် ၁၆ နှင့် ၁၇)တို့က ဆွဲပြထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၁၀၉ နှင့် ယှဉ်တွဲဖတ်ရသည့် ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၃၀၂(၁) (ခ)အရ ပြစ်ဒဏ်ထိုက်သင့်စေနိုင်သော တစ်နည်းစွဲချက်ကို ရွေးချယ်၍ ယင်းစွဲချက် အရ တရားခံသုခ၌ အပြစ်ရှိကြောင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

ခင်မောင်ရင်မှာ ဦးစောဇနီး၏တူ ဖြစ်သည်။ မိမိ၏ဖြောင့်ချက်၌ ဦးစော၏အိမ်ဝင်းတွင် လာရောက်နေထိုင်ရသည့် အခြေအနေအကြောင်းခြင်းရာ တို့ကို ခင်မောင်ရင်က ဖော်ပြထားသည်။ ခင်မောင်ရင်က မိမိ၏ ဖြောင့်ချက်တွင် လေးနက်စွာ အရေးကြီးသည့် အချက်ကြီးကို သွတ်သွင်း၍ အကျယ်ထုတ်ဖော် ထွက် ဆိုထားရာ ထိုထုတ်ဖော်ချက်များအရ ခင်မောင်ရင်မှာ ဦးစော၏ ယုံကြည်စိတ်ချရသောလူဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်သည်။ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ရာတွင် လွယ်လင့်တကူ ရှိစေရန်အတွက် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့နံနက်မှာ အတွင်းဝန်များ ရုံးအတွင်း၌ ကင်းထောက်ခြင်း၊ အခြေအနေ ပဏာမ စုံစမ်းခြင်း ဝတ္တရားများ ကို ဆောင်ရွက်ရန် မိမိအား ဦးစောက အမိန့်ပေးသောအခါ ထိုအိမ်သားတစ်စု

ထဲတွင် ဩဇာခံလက်အောက်ငယ်သား အခြေအနေ၌ မိမိရှိနေရသည်ဖြစ်သော ကြောင့် ဦးစောကို မနာခံဖို့ မတွေးတောနိုင်ကြောင်း ရှင်းလင်းဖော်ပြ၍ မိမိ၌ အပြစ်ရှိကြောင်း လျှောက်ထားချက်ကို အနည်းငယ်ပြင်ဆင်ပါရန် ခင်မောင်ရင် က တရားခံ မောင်စိန်နှင့် တရားခံ သုခတို့ကဲ့သို့ပင် လျှောက်ထားသည်။ ထို့ပြင် ရန်တုံ့မှုမည့် ဦးစောကို မိမိကြောက်ရွံ့ ခြင်း အကြောင်းကလည်း မိမိအား မဆောင်ရွက်ဘဲ မနေရဲအောင် အတင်းတိုက်တွန်း စေ့ဆော်နေသည် ဖြစ်သောကြောင့် အရာရာတိုင်းတွင် မိမိမှာ ဦးစောကို နာခံဆောင်ရွက်ကြောင်း ဖြင့်လည်း ခင်မောင်ရင်က တရားခံ မောင်စိန်နှင့်တရားခံ သုခတို့ကဲ့သို့ပင် ရှင်းလင်း ဖော်ပြသည်။ သို့သော် ဦးစော ရန်တုံ့မှုမည့်ကို ခင်မောင်ရင် ကြောက်ရွံ့သည်ဖြစ်သော်လည်း သေနတ်များဖြင့် ပစ်ခတ်ခြင်းကို ခံကြရသည့် သူများအား တင်ကြိုသတိပေးပြီး ရာဇဝတ်မကင်းသည့် ကြံရွယ်ချက်များကို ပျက်ပြားစေရန် ပြုနိုင်ခွင့် ခင်မောင်ရင်၌ ရှိပေသည်။ သို့သော် ခင်မောင်ရင်သည် ယင်းသို့ ပျက်ပြားစေရန် မကြိုးပမ်းခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် ပြစ်ဒဏ်လျော့ပေါ့ပေးရန် ခင်မောင်ရင်၏ လျှောက်ထားချက်ကို စဉ်းစားနိုင်ရန် ခဲယဉ်းပေသည်။ အထက်က ချမှတ်ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း ရာဇဝတ်တရားသူကြီး ရှေ့မှောက်၌ ခင်မောင်ရင်ပေးသော ဖြောင့်ချက်တွင် ပါရှိသည့် ယုံကြည်စိတ်ချဖွယ်ရာဖြစ် သော အသေးစိတ် ဖော်ပြချက်များမှာ ခင်မောင်ရင် ပြောပြထားသော အကြောင်းအရာများ ဟုတ်မှန်ကြောင်းကို လူတစ်ဦးတစ်ယောက်အား ယုံကြည် စေနိုင်လောက်အောင် ပြည့်စုံလှပေသည်။ ခင်မောင်ရင်ကို ဤအထူး ရာဇဝတ်ခုံ ရုံး ရှေ့မှောက်၌ စစ်ဆေးသောအခါ၌လည်း ၎င်းပေးထားပြီးသော ဝန်ခံချက်များ ကို ၎င်းက ထပ်မံ၍ ဝန်ခံထားပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆိုခဲ့သည့်ဝန်ခံချက်များ အရလည်းကောင်း၊ အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)၏ သက်သေ ထွက်ချက်အရ လည်းကောင်း၊ တရားခံဘက်ဖြစ်ကြသော တရားခံများ၏ ဖြောင့်ချက်များတွင် ထိုတရားခံများက ထွက်ဆိုထားကြသည့် ထွက်ချက်များ အရလည်းကောင်း ရာဇဝတ်ကြီးပုဒ်မ ၁၀၉ နှင့် ယှဉ်တွဲဖတ်ရသော ရာဇသတ် ကြီး ပုဒ်မ ၃၀၂(၁)အရ အပြစ်ပေးစီရင်နိုင်သည့် တစ်နည်း စွဲချက်ကို ရွေးချယ် ၍ ထိုစွဲချက်အရ ခင်မောင်ရင်၌ အပြစ်ရှိကြောင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

နောက်တစ်ယောက်ဖြစ်သော တရားခံ မောင်နီက စွဲချက်ပါ အပြစ်မရှိ ကြောင်းနှင့် ငြင်းဆိုသည်။ တရားခံဖက်ဖြစ်သူ ခင်မောင်ရင်က ဖို့ဒ်ဆန် ထရပ်ကားနှင့် မိမိအား အတွင်းဝန်များရုံးအနီးအနား သို့ခေါ်လာစဉ်က ဦးအောင်ဆန်း (ကွယ်လွန်သူ)နှင့် ဦးအောင်ဆန်း၏ လုပ်ဖော်ဆောင်ဖက်များကို

လည်း ကောင်း၊ သခင်နုကိုလည်းကောင်း သတ်ရန် ရာဇဝတ် မကင်းသည် ပူးပေါင်းကြံစည်ချက်ကို မိမိ လုံးဝမသိကြောင်း၊ ထရပ်ကားနှင့် မိမိကိုခေါ်လာ စဉ်က မိမိ၏ ဝတ္တရားများမှာ မော်တော်ယာဉ် (ထရပ်ကား)ကို စောင့်ရန်သာ ဖြစ်သည်ဟု ထင်မှတ်နေပါကြောင်းနှင့် ရိုးအသည့်အနေဖြင့် မောင်နီက ထုချေ ရှင်းပြသည်။ အမှန်အတိုင်းမှာ ထိုထရပ်ကားနှင့် ထွက်သွားရန် မိမိသည် အဝတ်အစား ဝတ်ဆင်ပြီးနောက် ဦးစောက ဆိုခဲ့သည့် အတိုင်းပင် ညွှန်ကြား လိုက်သည်ဟု မောင်နီက ထွက်ဆိုသည်။ ထို့နောက် ဦးစောက မောင်စိုးကို စကား ပြောပြီးနောက် မောင်စိုးပင် လာရောက်ကာ သူ့အား ခြောက်လုံးပူး ၁ လက်ကို လိုရမယ်ရ ယူဆောင်ခဲ့ရန် ပြောပြီးပေးသည်။ ထရပ်ကားကို အတွင်းဝန်များရုံးအနီး၌ ရပ်သောအခါ ဘညွန့်၊ ခင်မောင်ရင်နှင့် မှုံကြီးတို့ ထိုထရပ်ကားပေါ်မှ ဆင်းကြသည်။ ထို့နောက် ၁၀ မိနစ်အကြာမှာ ခင်မောင်ရင် ပြန်ရောက်လာသောအခါ ဘညွန့်နှင့် မှုံကြီးကို မောင်နီက ထွက်၍ လိုက်ရှာ သည်။ စပတ်လမ်း၌ရှိသော လက်ဖက်ရည်ဆိုင်သို့ သွားရောက်ကြည့်ရာ အတွင်း ဝန်များရုံးအတွင်း သေနတ်များ ပစ်ခတ်သံကို ထိုလက်ဖက်ရည်ဆိုင်မှ မိမိကြား ရသည်ဟု သူထွက်ဆိုသည်။ ဘာဖြစ်ကုန်ပြီလဲဟု အံ့အားသင့်လျက် ထရပ်ကား ရှိရာဘက်သို့ လာလမ်းအတိုင်း မောင်နီ ပြန်သွားရာ အမှတ် ၁၂ စစ်တပ် စစ်ဝတ်စုံများ၊ စစ်တံဆိပ်များ ဝတ်ဆင်ထားသော လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူ ၄ ယောက် (မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်နှင့် ရန်ကြီးအောင်) တို့ပါရှိသော အိမ်က ဂျစ်ကား အတွင်းဝန်များရုံးမှ ထွက်လာသည်ကို သူမြင်ရသည်။ ဂျစ်ကားကို ရပ်ပေးစေရန် သူကြိုးစားသည်။ ဂျစ်ကားပေါ်သို့ တက်ခွင့်ကို သူမရ။ မိမိမလိုက်ရဘဲ ဂျစ်ကားထွက်သွားပြီ ဖြစ် သောကြောင့် ထရပ်ကားရှိရာ သို့ ပြန်သွားကာ ခင်မောင်ရင်၊ ဘညွန့်နှင့်အတူ ဦးစော၏အိမ်သို့ ပြန် လာခဲ့ သည်။ အိမ်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ အခြားတရားခံများဖြစ်ကြသော မောင်စိုး နှင့် သက်နှင်းက သူတို့ လွတ်မြောက်အောင် ဂျစ်ကားနှင့် ထွက်အပြေးမှာ သူ (မောင်နီ)က အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေရန် ကြိုးစားကြောင်းဖြင့် ဦးစောအား တိုင်တန်းနေကြသည်ကို ကြားရသည်။ သို့သော်လည်း 'ပြီးပြီးသားဟာ ပြီးပါ စေတော့။ ယင်းသို့ဖြစ်ရသည်မှာ သူ (မောင်နီ) မသိလို့ပါ'ဟု ဦးစောက ပြောသောကြောင့် ထိုကိစ္စကို ရပ်ပစ်လိုက်သည်။ ရာဇဝတ်တရားသူကြီးတစ်ဦး ရှေ့တွင် ဩဂုတ်လ ၅ ရက်နေ့က မိမိ ပြောခဲ့ချက်ပေးကြောင်း မောင်နီက ဝန်ခံသည်။ ရဲအဖွဲ့၏ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းကို မခံရကြောင်းလည်း ပြောဆို သည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် မောင်နီပေးသောဖြောင့်ချက်မှာ အလိုအလျောက်

ပေးသော ဖြောင့်ချက်ဖြစ်သည်။ အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာကိုမျှ မိမိ မသိမမြင်ရ ကြောင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အခြားတရားခံများ ပါဝင်သော ပူးပေါင်းကြံစည်မှုကို ရာဇဝတ်မကင်းသည့်အသိဟူ၍ မိမိ၌မရှိကြောင်းဖြင့်လည်းကောင်း မောင်နီက ထုချေ လျှောက်ထားသည်။ ထိုထုချေချက်ကို ထောက်ခံရန် အလို့ငှာ ဤအမှု ရာဇဝတ်နံနံရှေ့မှောက်တွင် ကျွမ်းကျွန် ထွက်ဆိုသော သူ၏ သက်သေထွက်ချက်မှာ သူ၏ ဖြောင့်ချက်တွင်ပါရှိသော ဝန်ခံချက်များနှင့် ဆန့်ကျင် ဖီလာဖြစ်နေသည်။ အတွင်းဝန်များရုံး၏ ထွက်ပေါက်ဂိတ်ကို သူ့အား ညွှန်ပြ၍ ထိုနေရာမှာ သွားစောင့်နေရန်နှင့် အိမ်မှဂျစ်ကား ထိုဂိတ်ပေါက်မှ လမ်းထဲသို့ ထွက်နိုင်ရန် အတွက် ထိုဂိတ်ပေါက်ပွင့်လျက်ရှိနေစေရန် ပြုလုပ်ရမည်ဟု သူ့အား ခင်မောင် ရင်က ခိုင်းစေကြောင်းကို သူ၏ ဖြောင့်ချက်တွင် မောင်နီက ထွက်ဆိုထား သည်။ အခြားသူများကဲ့သို့ပင် သူသည် ကျေးဇူးသစ္စာတော်ကို စောင့်သိရှိသေ ပါမည်ဟု ကျမ်း သစ္စာဆိုထားရကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ၏ တိုင်းပြည်ကို သစ္စာဖောက်မိသောကြောင့် မိမိကိုယ်မိမိ သတ်သေလိုက်သည်ဟု ရေးသားထား သော စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးထားရကြောင်းကိုလည်းကောင်း သူ (တရားခံမောင်နီ)က ဝန်ခံသည်။ မြို့ထဲသို့ ခိုင်းလိုက်သည်ကိစ္စများကို အပြေး အလွှား ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် သူသည် ဦးစောနှင့် ဦးစော၏ဇနီးကို အကူ အညီပေးနေခဲ့ကြောင်း၊ သူ၏ဇနီးသည်လည်း အိမ်အတွင်းနှင့် မီးဖိုဆောင် အတွင်းတွင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးရကြောင်း၊ အခကြေးငွေအဖြစ် ငွေ ၆၀/- ကို အလီလီခွဲ၍ ရောက်စအခါမှစ၍ ပေးခဲ့ကြောင်း စသည်တို့ကို မောင်နီ ထွက်ဆိုသည်။ မောင်နီ၏ ဖြောင့်ချက်ထဲတွင် ဦးစော တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည့် အန္တရာယ်မကင်းသော အခြားလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများတွင်လည်း ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း ဝန်ခံချက်များ ပါရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက်မှာ အတွင်းဝန်များရုံးထဲတွင် ပြုလုပ်ရန်ဖြစ်သော ကြံစည်ထား သည့် တိုက်ခိုက်မှုအကြောင်းကို လုံးဝမသိဘဲ ခင်မောင်ရင်၊ ဘညွန့်၊ မှုံကြီးတို့နှင့် အတူ သူလိုက်ခဲ့လိမ့်မည်ဆိုသည်မှာ အလွန်အလွန်ပင် မဖြစ် တန်ရာသော အကြောင်း ဖြစ်နေသည်။ ဦးစောနှင့် ဦးစော၏ နောက်လိုက်တပည့်များ ထိုနေ့နံနက်က ပါဝင်တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်း၌ အလွန်အလွန် စွန့်စား၍ မည်ကဲ့သို့ပင် ဘေးတွေ့တွေ့ဟူသော စိတ်ထားနှင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း၏ အဖြစ်အနေကို ရုပ်လုံးပေါ်အောင် ပြည့်စုံလုံလောက်စွာ ဖော်ပြရမည် ဆိုလျှင် ပိုသည်မရှိနိုင်။ လိုသည်သာ ရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤတာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရ သည့် လုပ်ငန်းထမြောက် အောင်မြင်စေရန်အတွက်မှာ သေချာဂနစွာ ပြုလုပ်

ထားသော ကြံစည်စီမံချက်မရှိလျှင် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့်သာလျှင် ရာဇဝတ်မှု အချင်းဖြစ် နေရာသို့ ကာယကံမြောက် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ မရောက်မီ ခင်မောင်ရင်နှင့် ဘညွန့် ကြိုတင်သွားနှင့်ရန် လိုအပ်ကြောင်း တွေ့သိရသည်။ အကယ်၍ မောင်နီအား ခြောက်လုံးပူးကိုပေးခဲ့လျှင် သဘာဝအတိုင်းမှာ ထိုခြောက်လုံးပူးနှင့် မောင်နီ မည်သည့် အမှုပြုလုပ်ရန်ဖြစ်သည်ကို မောင်နီအား ပြောခဲ့ရပေ လိမ့်မည်။ မောင်နီကလည်း ထိုခြောက်လုံးပူးအသုံးပြု ရန် လိုအပ်ကြောင်းကို သိရှိခဲ့ပေလိမ့်မည်။ ဂျစ်ကား ဖြတ်သန်းသွားရန်အတွက် အထွက်ဂိတ်ပေါက် ပွင့်လျက်နေအောင် ပြုလုပ်ရန် မောင်နီသည် သူ၏ ခြောက်လုံးပူးနှင့် အသင့်ရှိနေခဲ့ရမည်ဟု အစီအစဉ် ရှိပေသည်။ ရှိသည့်အတိုင်း ချိန်းချက်ထားသောနေရာ၌ ဂျစ်ကားထဲပါလာသော လူများက တရားခံ မောင်နီ အား တွေ့မြင်ကြကြောင်း အငြင်းမထွက်ပေ။ ထို့ကြောင့်လည်း မောင်နီမှာ လိပ်ပြာမသန်ဖြစ်ကာ စိတ်ချောက်ချားနေသောကြောင့်သာ ရာဇဝတ်မှု အချင်း ဖြစ် နေရာမှ ထွက်ခွာပြေးလာကြသော ဂျစ်ကားထဲ၌ပါသည့် အခြားသူများနှင့် ရောနှောလိုက်ပါရန် အားထုတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေမည်။ အိမ်သို့ ပြန်ရောက်သော အခါ အခြားလူများနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းဆုံပြီး အရက်သောက်ကြရာတွင် လည်းကောင်း၊ ထမင်းစားပွဲ စားကြရာတွင်လည်းကောင်း မောင်နီလည်း ဝင်ရောက်၍ အရက်သောက်ခြင်း၊ ထမင်းစားခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဦးစောက မောင်နီ လိုက်နာရမည့် ညွှန်ကြားချက်များ ပေးခဲ့သည်ဖြစ်ရကား ပါဝင်ဆောင် ရွက်ရန် ခိုင်းစေ ခြင်းခံရသည့် ရာဇဝတ်မကင်းသော ကြံစည်ချက် အကြောင်း ကို မောင်နီ အပြည့်အစုံသိခဲ့သည်။ ဆောင်ရွက်ရမည့် ဝတ္တရားများကိုလည်း မောင်နီ လက်ခံခဲ့သည်ဟု တရားခံဘက်ဖြစ်သူ ခင်မောင်ရင်က ထွက် ဆိုသော သက်သေထွက်ချက်များ ရှိသည်။ ခြောက်လုံးပူး ၁ လက်ကိုကိုင်ဆောင်ပြီး ဝတ္တရားဆောင်ရွက်ရန် ချထားသည့်နေရာ၌ ရှိနေသည့်အချက်ကလည်း လုံ လောက်စွာ ထောက်ခံနေသည်။ ဖွဲ့ခံဆန်ထရပ်ကားစီး၍ လူတစ်စု မထွက်မီ ဦးစောက တရားခံမောင်နီအား တစ်စုံတစ်ရာ ညွှန်ကြားချက်များပေးသည်ဟု ခင်မောင် ရင်၏ ထွက်ချက်ကို ဘညွန့်ကလည်း ထောက်ခံသည်။ ထို့ကြောင့် မောင်နီအား လွှဲအပ်ခံရသည့် ဝတ္တရား၏ ရာဇဝတ်မကင်းသောသဘောကို သူ မသိမမြင်ရ ကြောင်းတင်ပြသည့် မောင်နီ၏ ထုချေလျှောက်ထား ချက်မှာ သူ့အပေါ် သက်သေထင်ရှားပြထားသော အမှုအဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာ များအရ ယထာဘူတမကျကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရာဇသတ် ကြီးပုဒ်မ ၁၀၉ နှင့် ယှဉ်တွဲဖတ်ရသော ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၃၀၂(၁)(ခ)အရ

ပြစ်ဒဏ်ထိုက်သင့်စေနိုင်သော တစ်နည်းစွဲချက်ကို ရွေးချယ်၍ ယင်း စွဲချက်အရ တရားခံမောင်နီ၌လည်း အပြစ်ရှိကြောင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်ရမည် ဖြစ်သည်။

ယခုနောက်ဆုံး တရားခံမှုကြီး၏အမှုသာ ကျန်နေပေသည်။ တရားခံ မှုကြီး၏ ဖြောင့်ဆိုချက်များကို မှတ်တမ်းရေးသားယူရန်အတွက် ရာဇဝတ်တရား သူကြီး၏ ရှေ့မှောက်သို့ တရားခံမှုကြီးကို တင်ပြသည်။ သို့သော်လည်း မိမိသည် ဘညွန့်နှင့်အတူ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းသို့ ရောက်လာခဲ့၍ မိမိအား ညစောင့်သမား တစ်ယောက်အဖြစ် အလုပ်ပေးထားကြောင်း ပြောပြသည်မှအပ တရားခံမှုကြီး က ဝန်ခံချက်များ မည်သည်ကိုမျှ ပြုလုပ်ခြင်း မရှိခဲ့။ ဖမ်းဆီးစဉ်အခါ၌ မှုကြီးက လက်နက်ဖြင့် ခုခံသောကြောင့် တိုက်ကင်းအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက သေနတ် ဖြင့် ပစ်ခတ်လိုက်ရာ မှုကြီး၏ လက်ကို သေနတ်ထိမှန်သည်။ မှုကြီးအပေါ် တင်ထား သော စွဲချက်မှာ အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)၏ သက်သေ ထွက်ချက်ကို အမှီပြုပြီး တင်ထားသော စွဲချက်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် အတွင်းဝန်များရုံးအနီးသို့ ခင်မောင်ရင်၊ မောင်နီနှင့် မိမိတို့နှင့် အတူ မှုကြီးလိုက်လာပြီးလျှင် ဦးစောက ညွှန်ကြားလိုက်သည်အတိုင်း မှုကြီးအား ဆောင်ရွက်ရန် လွှဲအပ်ထားပြီးဖြစ်သောလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် မှုကြီး အတွင်းဝန်များရုံးထဲသို့ ဝင်သွားသည်ဟု ဘညွန့်က သက်သေထွက်ဆိုထား သည်။ ဒါလဟိုဖီ(မဟာပန္နုလ)လမ်းနှင့် ၄၁ လမ်းဒေါင့်သို့ မိမိတို့နှင့်အတူ မှုကြီးပါ ဖွဲ့ခံဆန်ထရပ်ကားထဲတွင် လိုက်ပါလာပြီးလျှင် မှုကြီး အတွင်းဝန် များရုံးထဲသို့ ဝင်သွားကြောင်းကို ခင်မောင်ရင်နှင့် မောင်နီတို့က မိမိတို့အသီးသီး ၏ ဖြောင့်ချက်များတွင် ထွက်ဆိုထားပေရာ ယင်းကြောင့် မှုကြီးမှာ အမှုထဲတွင် ပါဝင်သက်ဆိုင်နေသည်။ ကောင်စီခန်းမကြီးအတွင်း ပြုလုပ်သော အစည်းအဝေး၌ အမှုဆောင် ကောင်စီလူကြီးများ ရှိကြကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အတွင်းဝန်များရုံးသို့ တက်လာကြရန်ဖြစ်သော လုပ်ကြံသတ် ဖြတ်သူများအား အချက်ပြရန် တာဝန် ကို မှုကြီးယူရသည်။ ထို့ကြောင့် ကောင်စီခန်းမကြီး အနီးအနား တွင် ရှိနေရန်မှာ မှုကြီး၏ ဝတ္တရားဖြစ်ကြောင်း ခင်မောင်ရင်က ထွက်ဆိုသည်။ အတွင်းဝန်များရုံးပေါ်သို့ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများ တက်ရောက်ကြသော အခါ ထိုလုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သူများက ကောင်စီခန်းမ အနီးတွင် မှုကြီးရပ်နေသည်ကို မြင်ကြပေရာ အစည်းအဝေး ပြုလုပ်နေကြောင်းကို မှုကြီးက ခေါင်းညိတ် ပြခြင်းအားဖြင့် အသိပေးသည်ဟု တရားခံမောင်စိန်၏ ဖြောင့်ချက်တွင် ဖော်ပြ ထားသည်။ ကောင်စီခန်းမ အတွင်း၌ ထိုစဉ်အခါကရှိကြသော ဦးအောင်ဆန်း (ကွယ်လွန်သူ)နှင့် ဦးအောင်ဆန်း၏ လုပ်ဖော်ဆောင်ဘက် ၆ ဦးတို့၏ ကံကြမ္မာကို

ဆုံးဖြတ်သည်အချက် မှာ မှုံကြီးပေးသော အချက်ပြပင် ဖြစ်သည်။ သေနတ်များ ပစ်ခတ်ခြင်း အားလုံးဖြစ်ပွားပြီးနောက် ချက်ချင်းပင် အတွင်းဝန်များရုံးထဲမှ တရားခံမှုံကြီး ပြေးလာပြီး အထွက်ဂိတ်ပေါက်က ထွက်ပြေးသည်ကို မောင်နီက မြင်သည်။ ထိုသို့ မြင်ကြောင်း ထွက်ဆိုချက်ကို မိမိ ၏မြောင့်ချက်တွင် မောင်နီက ထွက်ဆိုထားပြီး ဖြစ် သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာ မောင်နီနှင့်အတူ အဖမ်းခံရသော လူများအနက် မှုံကြီးတစ်ယောက်တည်းကိုမှ အဘယ်ကြောင့် ထိုကဲ့သို့ သီးခြားဖြစ်သည့်နည်းဖြင့် အမှုထဲတွင် ပါဝင်သက်ဆိုင်စေရန် ရွေးချယ်ခြင်း အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာကိုမျှ တရားခံမှုံကြီး၏ အပြစ်မရှိကြောင်း ခုခံချေပချက်တွင် မတွေ့ရပေ။ မှုံကြီးကလည်း ဤအထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးသို့ စဉ်းစားပါရန် တင်ပြ ခြင်းမပြု။ ကြိရာပါတို့၏ သက်သေထွက်ချက်ကို လည်းကောင်း၊ မှုံကြီး၏ တရားခံဘက်ဖြစ်သူများ၏ မြောင့်ချက်များတွင်ပါရှိသည့် ထွက်ချက်များကို လည်းကောင်း ထောက်ခံရန်အတွက် တရားခံမှုံကြီးအပေါ် အခြားပြင်ပ သက်သေထွက်ချက် မရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်မှာ မှန်သည်။ သို့သော်လည်း ပူးပေါင်းကြံစည်မှုတွင် ပါဝင်သော တရားခံများအနက်မှ တရားခံ အများအပြားက ရာဇဝတ်တရားသူကြီးရှေ့မှောက်တွင် မြောင့်ချက်များပေးထားကြသည့်ပြင် ဆိုခဲ့သော တရားခံများက မှုံကြီးကို အမှုထဲတွင်ပါဝင်ကြောင်း ထွက်ဆိုရန် တာဝန်မရှိကြဘဲလျက် ကြိရာပါများအနက် မှုံကြီးသည် ကြိရာပါတစ်ယောက် အဖြစ်ဖြင့် အမှုထဲတွင် ပါဝင်ကြောင်း ထွက်ဆိုထားကြသည်ဖြစ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဆိုခဲ့ပြီးသော ထွက်ချက်များ ဂေန်ဒိဋ္ဌ ဟုတ်မှန်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ယခုကဲ့သို့သောအမှုတွင် ဆိုခဲ့သော သက်သေထွက်ချက်ကို တရားခံမှုံကြီးအပေါ် တရားဥပဒေအရ စဉ်းစားနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ယခု အကြောင်းပြချက်အပြင် ထိုအချိန်အခါက မှုံကြီးသည် ဦးစောက အလုပ်ပေးထားပြီး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ထားခြင်း ခံနေရသူဖြစ်သည့် အကြောင်းအရာကလည်း ရှိနေပြန်သည်။ မှုံကြီးသည် အထက်ကျော် ကာရီက ဂဠုန်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် မှုံကြီးသည် ယုံကြည်စိတ်ချ အားထားရသော တပည့်တစ်ယောက်ဖြစ်သည်နှင့်အမျှ ယခုအမှုအချင်းဖြစ်ပွားသည့် ကာလ၌ ဦးစော၏ အိမ်ဝင်းကို ကင်းစောင့်ရသော ညစောင့်လုပ်သားတစ်ဦး အဖြစ် အလုပ်ပေးထားခံရသူ ဖြစ်သည်။ မိမိက လေးနက်စွာ ကျမ်းသစ္စာခံယူထားရသော မိမိ၏အလုပ်ရှင်အား ကျေးဇူး သစ္စာစောင့်သိရှိသေသမှုနှင့် မသွေတမ်း ဆောင်ရွက်မှုကို အလွန်ထင်ရှားစေသည့်အကြောင်းမှာ ရုတ်တရက် ဝင်ရောက်ရှာဖွေ သိမ်းယူဖမ်းဆီးမည့် ရဲအဖွဲ့ကို တရားခံ မှုံကြီးက လက်နက်

စွဲကို ခုခံသည့်ဖြစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြစ်သောကြောင့် အစိုးရသက်သေ ဘညွန့် (ဖော်ကောင်)၏ သက်သေထွက်ချက်အရ လည်းကောင်း၊ အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း တွေ့ရှိ ပြီးသော ပတ်ဝန်းကျင် အဖြစ်အပျက်အကြောင်း အရာများနှင့် အခြေအနေ အကြောင်းအရာများကို ထပ်လောင်း အင်အားဖြည့် တင်းသည့် ခင်မောင်ရင်၊ မောင်နီနှင့် မောင်စိန်တို့၏ မြောင့်ချက်များတွင်ပါရှိသော ထောက်ခံထွက်ဆိုထားသည့် ထွက်ချက်များ အရလည်းကောင်း တရားခံမှုံကြီးအပေါ် တင်ထားသော စွဲချက်များမှာလည်း သက်သေထင်ရှား ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရာဇဝတ်ကြီးပုဒ်မ ၁၀၉ နှင့် ယှဉ်တွဲဖတ်ရသော ရာဇဝတ်ကြီးပုဒ်မ ၃၀၂-(၁)(ခ) အရ တရားခံမှုံကြီးအပေါ် တင်ထားသည့် တစ်နည်း စွဲချက် ရွေးချယ်၍ ယင်းစွဲချက်အရ မှုံကြီး၌ အပြစ်ရှိကြောင်းလည်း စီရင်ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

(ပုံ)စီဘူး အဖွဲ့ဝင်	(ပုံ)အောင်သာကျော် အဖွဲ့ဝင်	(ပုံ)ကျော်မြင့် နာယက
------------------------	-------------------------------	-------------------------

စီရင်ချက်ကို အင်္ဂလိပ်လို ရေးသားဖတ်ကြားသည်။ တရားခံအချို့က နားလည်ကြမည်မဟုတ်။ ငုတ်တုတ်သာထိုင်၍ နားထောင်နေကြသည်။ သက်သေထွက်ချက်များကို စေ့စုံစွာ သုံးသပ်ပြီးနောက် စွဲချက်များအတိုင်း မှန်ကန်ထင်ရှားသည်ဟု အထူးခုံရုံးက ဆုံးဖြတ်လေသည်။ တရားခံတစ်ဦးစီအပေါ် သေဒဏ်ချမှတ်လေသည်။ အစိုးရသက်သေဘညွန့်ကိုမူ တရားရှင် လွှတ်လိုက်သည်။ တရားခံရန်ကြီးအောင်မှာ အသက် ၁၆ နှစ်သာ ရှိသေးသည်ဟု သူ့ဖခင်က ဇာတာကို အသစ်ဖွဲ့ပြီး တင်ပြပါသည်။ ထို့ကြောင့် စီရင်ချက်မချမီ အသင့်ခေါ်ထားသော အကျဉ်းထောင်ဆရာဝန် ဒေါက်တာထွန်းဝင်းအား ရုံးက တရားခံရန်ကြီးအောင်ကိုစစ်ဆေးကာ အသက်ခန့်မှန်းစေသည်။ ဒေါက်တာထွန်းဝင်းက ရန်ကြီးအောင်တွင် အထက်အံသွား ပေါက်နေပါပြီ။ အမွှေးအမျှင် စုံပါပြီ။ အင်္ဂါများ ဖွံ့ဖြိုးနေပြီဖြစ်၍ အသက် ၁၃ နှစ်မှ ၁၈ နှစ် အကြား၌ ရှိပါလိမ့်မည်ဟု ထင်မြင်ချက်ပေး၏။ ထိုအရွယ်ရောက်နေပြီဆိုလျှင် သူ့အားလည်း တရားဝင် သေဒဏ်ပေးနိုင်လေပြီ။

စီရင်ချက် ဖတ်ကြားရာတွင် ငြိမ်၍ နားထောင်နေသူ ဦးစောသည် သေဒဏ်ကျပြီဟု ကြားရသောအခါ မျက်နှာပျက်သွားသည်။ ဖြူရော်ရော် ဖြစ်လာသည်။ စီရင်ချက် ဖတ်ကြားပြီးသောအခါ၌ ထိုင်ရာမှထ၍ သုံးသပ်ချက် အချို့ကို ပြန်လှန်ချေပလေသည်။

ထို့နောက် အထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးက မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်နှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့အပေါ် ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၃၀၂ (၁)(ခ)အရ ပြစ်ဒဏ်ထိုက် သင့်သော အကြံတူညှဏ်တူ ပူးပေါင်းကျူးလွန်သည့် လူသတ်မှုအတွက် အပြစ်ရှိကြကြောင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင် ဆိုခဲ့သောတရားခံများအပေါ် သေစေ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်လိုက်သည်။

ဦးစော၊ သုခ၊ ခင်မောင်ရင်၊ မောင်နီနှင့် မှုံကြီးတို့အပေါ် ရာဇသတ် ကြီးပုဒ်မ ၁၀၉ နှင့် ယှဉ်တွဲ ဖတ်ရသော ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၃၀၂ (၁)(ခ)အရ ရာဇဝတ်ပြစ်မှုများ ကျူးလွန်ရန် အားပေးကူညီမှု အတွက် အပြစ်ရှိကြကြောင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင် တစ်ဦးစီအပေါ် သေစေပြစ်ဒဏ် ချမှတ်လိုက်သည်။

အထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးက ပြစ်ဒဏ်စီရင်ချက်များကို ဖတ်ကြားပြီးနောက် ထိုသို့ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရသူများသည် အယူခံဝင်လိုကြပါက ပြစ် ဒဏ်စီရင်ချက် ချမှတ်သည့်နေ့ဖြစ်သော ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ရက် နေ့မှစ၍ ခုနစ်ရက်အတွင်း အယူခံဝင်နိုင်ကြသည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားလိုက် လေသည်။

ဂဠုန်ဦးစောသည် ဗိုလ်ချုပ်တို့ လုပ်ကြံခဲ့သည်သာမက ကာမသူပုန် ထမှုများကိုလည်း ကျူးလွန်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်လာပြီဟု ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၉ ရက်နေ့ သတင်းစုံဂျာနယ်၌ ‘ရာဂဘီလူး ကားမရှု၍ ထူးတဲ့ ဂဠုန် ပြုရက်ပုံ’ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ရေးသားဖော်ပြထားလေသည်။ အဆိုပါဂျာနယ်၌ ဖော်ပြထားသော သတင်းဆောင်းပါးအပြည့်အစုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

ဂဠုန်ဦးစောကား ဗိုလ်ချုပ်တို့အား လုပ်ကြံမှု၊ သူပုန်ထရန် ကြံစည်မှု တို့တွင်မက ကာမသူပုန်ထမှုများကိုလည်း ကျူးလွန်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်လာ ပြန်လေပြီ။ ၎င်း၏ခြံအတွင်း၌ အစေခံအဖြစ် ခေါ်ယူထားပြီးလျှင် အမြှောင် မယားဘဝရောက်ရန် ကြံစည်သဖြင့် အချို့သော မိန်းမပျိုကလေးများ တောရွာ သို့ ထွက်ပြေးကြရလျက်၊ အချို့မှာ မလွတ်သာသဖြင့် ကြိတ်၍သာ ခံလိုက်ကြရ ကြောင်းများကို သတင်းစာများတွင် ဖော်ပြခဲ့လေပြီ။

ယခုတစ်ဖန် သက်သေခံနှင့်တကွ အထင်အရှားပေါ်ပေါက်လာပြန်သူ ကား ယခုကျွန်ုပ်တို့ ရုပ်ပုံတွင်ဖော်ပြလိုက်သည့် တောင်တွင်းကြီးသူ အသက် ၁၉ နှစ်မျှသာရှိသေးသည့် မမြခင်ပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းပွေ့ချီထားသော ၇ လ အရွယ် ကလေးငယ်ကလေးမှာ ဂဠုန်ရင်သွေး ပဋိသန္ဓေပေးသည့် သမီးကလေး ‘ပူစူး’ပင် ဖြစ်ပေ၏။

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၁ ရက်နေ့က ၎င်းမမြခင်တို့ သားအမိ အား ရန်ကုန်ပုလိပ်ရုံးကြီးတွင် သတင်းထောက်များကတွေ့ရှိ၍ ဖြစ်ပျက်ခဲ့ပုံ အလုံးစုံကို ကြားသိခဲ့ရပေတော့သည်။

သူကလေးမှာ အသားကလေး ညိုညို၊ နဂိုရိုဝိုင်းစက်သည့် မျက်လုံးနှင့် နှာတံကောင်းလျက် အရပ်ခပ်ပြတ်ပြတ်၊ မဆူမကြုံသော ငါးရုံကိုယ်ရှိ၍ ကုလားဆင်မျက်နှာပေါက်မျိုး ဖြစ်ပေသည်။ ဂဠုန်ဦးစောနှင့် ပေါင်းဖော်ရရှိသည်ဆိုသော ပူစူးဆိုသည့် ၇ လသမီးကလေးမှာကား အသားညိုညို၊ ဝဝဖြိုးဖြိုးကလေးဖြစ်၍ ဖအေတူကလေးဖြစ်လေသည်။ ၎င်းမမြခင်က သတင်းထောက်များအား ပြောပြသည်မှာ-

“ကျွန်မကတော့ တောင်တွင်းကြီးမြို့၊ ကုက္ကိုကုန်းသူ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မ အဖေက ပုလိပ်အမှုထမ်းဟောင်း ဦးဘိုးခ၊ အမေက ဒေါ်ပိန်မ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မ ၁၀ နှစ်သမီးအရွယ်မှာ ကုက္ကိုကုန်း တောအုပ်ကတော်က ခေါ်လာပြီး ဦးစောအိမ်မှာ ဦးစောသမီး ဘေဘီစော ခေါ် မခင်ရီနဲ့အတူ ကစားဖော် အဖြစ် ထားခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မနဲ့ မခင်ရီ ညီအစ်မလိုပဲ အတူကစားဖော်အဖြစ် နေရလို့ အဝတ်အထည်များလည်း ကောင်းကောင်း မွန်မွန် ဆင်ထားပါတယ်။ ရွှေတို့တာတို့ကတော့ မဆင်ပါဘူး။ အလုပ်ဆိုလို့လည်း မယ်မယ်ရရ မလုပ်ခဲ့ရ ပါဘူး။ မခင်ရီနဲ့သာ ကစားနေရတာများပါတယ်။ ဦးစော ယူဂန်ဒါပြည်ကို ရောက်နေတဲ့အခါမှာ ဦးစောဇနီး ဒေါ်သန်းခင်နဲ့ပဲ အတူတူနေပါတယ်။

စစ်အတွင်း ဂျပန်လက်ထက်မှာတော့ ကျွန်မကို ရေခပ်ခိုင်းပါတယ်။ တံမြက်စည်း လှည်း၊ ကြမ်းတိုက်၊ အဝတ်လျှော် အမျိုးမျိုး ခိုင်းတာပါပဲ။ အားလုံးပဲ ကျွန်မ တစ်ယောက်တည်း ခိုင်ခံ့လုပ်ရတယ်ဆိုပါတော့။

အခု အင်္ဂလိပ်ခေတ်ရောက်ပြီး ဦးစော ယူဂန်ဒါက ပြန်လာတဲ့အခါ မှာ ကျွန်မအသက်လည်း ၁၇ နှစ်ရှိလို့ အပျိုကြီးဖားဖားဖြစ်နေပြီပေါ့။ အဲဒီအခါမှာ ဂျပန်ခေတ်တုန်းကလို ပင်ပန်းတဲ့အလုပ်မျိုးစုံ ကျွန်မကို မခိုင်း တော့ပါဘူး။ ထမင်းဟင်းများသာ ကူညီချက်ရပါတယ်။

ဒီလိုဖြစ်လာတော့ ကျွန်မကအပေါ်မှာ စေတနာနဲ့ ကြင်နာသနားပြီး ဒီလိုအခွင့်အရေးပေးတယ်လို့ ထင်ပြီး ဦးစောကို ကျေးဇူးလည်းတင်၊ ဖခင်အရင်းလိုလည်း အားကိုးခင်မင် လေးစားမိပါတယ်။

လက်စသတ်တော့ သူ့စေတနာက ကျွန်မထင်သလိုမှ မဟုတ်ဘဲ။ မြို့အုပ်မင်း စောင်မတဲ့ စေတနာမျိုးဖြစ်ပြီး ၆ လလောက်အကြာ တစ်ညမှာ သူတို့အိပ်ရာခြေရင်းမှာရှိတဲ့ ကျွန်မအခန်းထဲဝင်လာပြီး (ပြောရပါစေတော့ရှင် ရှက်လည်းရှက်ပါရဲ့ နားနဲ့မနာ ဖဝါးနဲ့နာပါ) တကတည်း ကျွန်မကို သူ့ မယားလုပ်ဖို့ ကြံတော့တာပါ။ ကျွန်မလည်း ကျောချမှ ဓားပြမှန်းသိဆို သလို အဲဒီအခါကျမှ သူ့စေတနာကို ကောင်းကောင်းသိပြီး ကြောက်လည်း ကြောက်၊ ရှက်လည်းရှက်နဲ့ အသက်ရှူမှားတောင်မှားလို့ အမျိုးမျိုး တောင်းပန် ငြင်းဆိုခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ချမ်းသာခွင့်မရပါဘူးရှင်။ အတင်းအဓမ္မပဲ ဆိုပါတော့။ ကျွန်မကို သူ့အလိုကျ ကျင့်ကြံတော့တာပါ။

ကျွန်မမှာ အဲဒီတုန်းက အသက်နဲ့ကိုယ်တောင် ကင်းကွာသွားသလား မှတ်ထင်မိပါတယ်။ ရက်စက်လိုက်တာရှင်။ ကျွန်မမှာ တစ်ခါတည်း အညွန့်တုံး၊ ဘဝဆုံးရတော့တာပေါ့။ ကျွန်မ ရှက်လည်းရှက်၊ ကြောက်လည်းကြောက် လွန်းလို့ မြို့နေခဲ့ရပေမယ့် ဒီမတရားပြုကျင့်တာကို သူ့မိန်းမ ဒေါ်သန်းခင် ကိုယ်တိုင်သိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် မသိသလိုပဲ နှာစေးနေခဲ့ပါတယ်။ သူ့သမီး မခင်ရီကိုတော့ ကျွန်မက ဖွင့်ပြီးတိုင်ပါတယ်။ သူ့ကလည်း ဘာမှ မကူညီနိုင် ပါဘူး။ ဦးစောကို အားလုံးကြောက်ရပါတယ်။

ဒါနဲ့ရှင် တိုတိုပြောရမယ်ဆိုရင် သူ ဒီလိုမတရားကျင့်နေလို့ နောက် တော့ ကျွန်မမှာ တဖြည်းဖြည်း ကိုယ်ဝန်ရှိလာပါတယ်။ အဲဒီအခါကျမှ ဦးစောနဲ့ သူ့မယားတို့က ကျွန်မရဲ့ ကိုယ်ဝန်ကို ဆေးအမျိုးမျိုးကျွေးပြီး ဖျက်ကြပါသေး တယ်။ ဒါပေမယ့် မရဘဲ တဖြည်းဖြည်း ရင့်လာတော့ ဦးစောဟာ ကျွန်မကို ဂရုမစိုက်တော့ဘဲ သူ့အိမ်ဘေးမှာနေတဲ့ ဒေါ်သန်းခင် တူ ခင်မောင်ရင်အိမ်ကို ပို့ထားပြန်ပါတယ်။

အဲနေ့လစေ့တဲ့အခါကျတော့ တစ်ခါ ခင်မောင်ရင်က ဦးစောကားနဲ့ ကျွန်မကိုတင်ပြီး ဂျင်မခါနာဆေးရုံ (ယခုဗဟိုအမျိုးသမီးဆေးရုံ)ကို ပို့တော့ တာပါ။ ဆေးရုံရောက်တော့ ဆရာမကို ဦးစော သင်ပေးလိုက်တဲ့အတိုင်း ကလေးအဖေနာမည် (ကိုလှမောင်)လို့ လိမ်ပြောခဲ့ရပါတယ်။ အဲဒီကလေးကို ၁၃၀၈ ခု၊ တပေါင်းလဆန်း ၇ ရက် (၁၉၄၇ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၆ ရက်) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ ညဘက် ၇ နာရီခွဲမှာ မွေးခဲ့ပါတယ်။ မွေးပြီးတော့လည်း ခင်မောင်ရင် တို့အိမ်မှာပဲ ပြန်ပြီးနေပြန်လို့ ကျွန်မ စိတ်ညစ်ညစ်နဲ့ တောင်တွင်းကြီးကို ပြန်ပြေးဖို့ အိမ်ကထွက်ပြေးခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တောင်တွင်းကြီးကို မရောက် ခင် စိတ်ပြေလက်ပျောက်ဆိုသလို ကြိုပင်ကောက်က ဦးစောရဲ့တူမ သန်းသန်း

တို့အိမ်အဝင်မှာ သန်းသန်းအဖေ ဦးကျန်က သူတို့အိမ်မှာပဲနေဖို့ တားထားတာနဲ့ နေပြန်ပါတယ်။

အဲဒီအိမ်မှာနေတော့ ဦးကျန်က အကြောင်းစုံသိပြီးဖြစ်လို့ ဦးစောရဲ့ စပါးရောင်းရငွေထဲက ကျွန်မကို တစ်လ ၅/- မုန့်ဖိုးပေးပါတယ်။ အခု ဦးစော အဖမ်းခံရပြီးနောက် ဦးကျန်နဲ့ သမီးသန်းသန်းကို ဖမ်းခဲ့တဲ့အခါကျမှ သာယာဝတီက အတူပါလာပြီးနောက် အခုပြန်လွှတ်လိုက်တာနဲ့ ရန်ကုန်မြို့ကို ရောက်လာတာပါပဲရှင်။ ကျွန်မအဖြစ်ကို သူငြင်းဆိုပြီး ဒီကလေးဟာ သူ့ ကလေးမဟုတ်ပါဘူးလို့ ငြင်းချင်းလည်း ငြင်းမှာပါ။ ဒါပေမယ့် ကလေးရဲ့ မျက်နှာက သက်သေခံနေပါတယ်။ သေသေချာချာကြည့်ကြပါအုံး။ အခု သူ့ကိုဖမ်းတဲ့အကြောင်း ကြားသိရလို့လည်း ကျွန်မမှာ ဘယ်လိုမှ စိတ်ထဲက မဖြစ်ပါဘူး' ဟု နီဂုံးချုပ်ပြောဆိုလိုက်သည်ဖြစ်ကြောင်း။^{၁၆}

၁၉၄၈ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၃ ရက် (လွတ်လပ်ရေးအကြံပြုရေး)တွင် ဦးစောအတွက် ရှေ့နေမစ္စတာဟက်ဗော့ (F.J.S. Havock) က ဟိုက်ကုတ် တွင် အယူခံလွှာ တင်လေသည်။

နောက်တစ်နေ့ ၁၉၄၈ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ (၄)ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့ လွတ်လပ်ရေးကို ကြေညာသည်။ ဟိုက်ကုတ်သည် တရားလွှတ်တော် ဖြစ်လာ သည်။ ယခင်က ဘုရင်က တရားလိုပြု၍ ဦးစောနှင့် အပေါင်းပါတို့ကို တရားစွဲ ဆိုခဲ့ရသည်။ ယခုအခါ အယူခံလွှာများကိုမူ 'ဦးစောနှင့် ပြည်ထောင်စု'ဟု အမည်တပ်ခဲ့လေသည်။

ကျန်တရားခံများကလည်း အကျဉ်းထောင်မှ အယူခံဝင်ကြသည်။ ရှေ့နေငှားရမ်းခြင်းမပြုနိုင်ကြ။ တရားလွှတ်တော်က သူတို့အတွက် အစိုးရစရိတ် ဖြင့် ငှားရမ်းပေးရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ ခင်မောင်ရင်က ရှေ့နေကြီး ကောင်းကောင်း ငှားပေးပါ။ ဒေါက်တာဘဟန်(ဒေါက်တာဘမော်၏ အစ်ကို)ကို ရန်ငွေငှားငှားပေး ပါဟု တောင်းဆိုသည်။ ဒေါက်တာဘဟန်က မလိုက်လို့ကြောင်းပြောသဖြင့် ခင်မောင်ရင်၊ သုခ၊ မောင်နီတို့အတွက် မစ္စတာဒီဂျေဒယ်နီယယ် (D.J. Daniel)ကို ငှားပေးရသည်။ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ ရန်ကြီးအောင်နှင့် မှုံကြီးတို့က သာယာဝတီမှ ရှေ့နေကြီး ဦးစံဝင်းကိုပင် ကျေနပ်ပါသည်ဟု ဆိုကြသည်။ သို့ရာတွင် ဦးစံဝင်းသည် တရားလွှတ်တော်တွင် အမှုလိုက်ပါခွင့်မရှိ၍

၂၄။ “ရာဂဘီလူး ကာမရူး၍ ထူးတဲ့ဂဠုန် ပြုရက်ပုံ” သတင်းစုံဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၂၈၊ (၁၉၄၇ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၂၉ ရက်)။ စာ ၂၁-၂၂

ဦးကြာခိုင်ကို ငှားရမ်းပေးရသည်။ မောင်စိန်အတွက် ဦးစောလှဖြူကို တရားလွှတ်တော်က ငှားရမ်းပေးသည်။ ရှေ့နေခက် ပထမနေ့အတွက် ၁၀၀ ကျပ်၊ နောက်တစ်နေ့များအတွက် တစ်နေ့လျှင် ၇၅ ကျပ် ခွင့်ပြုရန် တရားရေးဌာနနှင့် စီစဉ်ပေးသည်။

ဦးစောက အကျဉ်းထောင်မှနေ၍ မတ်လ ၃ ရက်နေ့စွဲဖြင့် အယူခံရုံးသို့ အကြောင်းအချက်များဖြည့်စွက်၍ တင်ပြသေးသည်။ သူ၏ နိုင်ငံရေးသက်တမ်း အနှစ် ၃၀ တွင် အကြမ်းဖက်မှုမပြုခဲ့၊ ဝါသနာမပါခဲ့ပါ။ ဘညွန့်ကသာ လုပ်ကြံမှုကြီးကို သူမသိရဘဲ ကြံစည်ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဘရင်းသေနတ်များကို ထုတ်ယူခဲ့ပြီးနောက် သွေးနုထင်ရောက် အထင်ကြီးသွားသော ဘညွန့်၏ လက်ချက်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ တူတော်သူ ခင်မောင်ရင်သည်လည်း ဘညွန့်ကိုအားကျပြီး နိုင်ငံရေးလောကဝင်ကာ မဟုတ်တာလုပ်၊ မမှန်တာပြောခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တရားဝန်ကြီးများ၏တူတစ်ယောက်က တရားဝန်ကြီးများ၏မော်တော်ကားကို ယူသွားပြီး မြို့ထဲတွင် လုယက်သည်ဆိုပါစို့၊ ပြီးလျှင် သူက တရားဝန်ကြီးများကို ဆွဲထည့်ကာ အမှုတွဲ ဖြောင့်ဆိုရုံမျှနှင့် တရားဝန်ကြီးများကို ပြစ်ဒဏ်ပေးသင့်ပါသလား၊ စဉ်းစားကြပါ။ အမှုအတွင်း သတင်းစာများက ရေးသားကြသောကြောင့် လူထုကလည်း သူ့အပေါ် အမျက်ဒေါသထွက်၊ အထူးခံရုံးကလည်း အစွဲအလမ်းရှိနေခဲ့သဖြင့် အမှန်တရားမရခဲ့ပါ။ အထူးခံရုံးနာယကမှာလည်း နိုင်ငံရေးတွင် သူနှင့် အတိုက်အခံလုပ်ခဲ့ဖူးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်ကိုဖြစ်စေရန် အယူခံကို ဆုံးဖြတ်ပေးကြပါဟု တောင်းဆိုလေသည်။

တရားလွှတ်တော်က မတ်လ ၈ ရက်နေ့တွင် စာမျက်နှာ ၅၇ မျက်နှာရှိသော စီရင်ချက်ဖြင့် အယူခံများကို ပယ်လေသည်။ သေဒဏ်ပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပြစ်မှု၏ပမာဏနှင့် နှိုင်းချိန်လျှင်လည်းကောင်း၊ အယူခံတရားကို တစ်ဦးစီ၏ ဝါဝင်ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်းနှင့် နှိုင်းချိန်လျှင်လည်းကောင်း လျော့ပေါ့ပေးနိုင်ရန်မမြင်၊ သမ္မတကသာလျှင် ကရုဏာထား၍ လျော့ပေါ့ပေးလိုလျှင် ပေးရန်ဖြစ်လေသည်ဟု မှတ်ချက်ပြုလေသည်။^{၂၀}

ဦးစော၊ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ ရန်ကြီးအောင်နှင့် မှုံကြီးတို့က အခွင့်ထူးအယူခံဝင်ရန် လျှောက်ထားကြလေသည်။ ၁၉၄၈ ခု၊ ဧပြီလ ၂၇ ရက်

၂၀။ ဒေါက်တာမောင်မောင်၊ နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှု (ပြည်ထောင်စုနှင့် ဦးစော) စာ(၁၅၈ ၁၆၅)။

နေ့တွင် တရားလွှတ်တော်ချုပ် ဦးစောတို့၏ လျှောက်လွှာများကို ပယ်ချလိုက်လေသည်။

သမ္မတတွင် ပြစ်ဒဏ်ကို လျော့ပေါ့နိုင်သည့်အာဏာ၊ လွတ်လပ်ချမ်းသာခွင့် ပေးနိုင်သည့်အာဏာ ရှိလေသည်။ သေဒဏ်ကို တရားရုံးက သတ်မှတ်၍ နောက်ဆုံးအယူခံရုံးများက အတည်ပြုပြီးလျှင် အမှုများကို သမ္မတထံတင်ပြ၍ အမိန့်ခံယူသော လုပ်ထုံးရှိသည်။ ထိုလုပ်ထုံးအရ ဦးစောနှင့် လေးဦးတို့၏ အမှုများကိုလည်းကောင်း၊ အသနားခံစာတင်ကြသော တရားခံများ၏ အမှုများကိုလည်းကောင်း တရားရေးဌာနကစိစစ်၍ သမ္မတထံ တင်ပြခဲ့လေသည်။

ထို့နောက် ၁၉၄၈ ခု၊ မေလ ၅ ရက်နေ့စွဲပါ တရားရေးဌာနအတွင်းဝန်ဦးစံညွန့်၏အမိန့်ဖြင့် ခင်မောင်ရင်အပေါ် ချမှတ်ထားသော သေဒဏ်ကို စာစီသက်တစ်ကျွန်းဒဏ်သို့ သမ္မတ လွှဲပြောင်းလျော့ပေါ့ပေးခဲ့၏။ ကျန်တရားခံများအပေါ် ချမှတ်ထားသော သေဒဏ်ကို စီရင်ရန်ဖြစ်၏။

မေလ ၆ ရက်နေ့စွဲဖြင့် အတွင်းဝန်ဦးစံညွန့်က အမိန့်တစ်ရပ် ထုတ်ပြန်ပါသည်။ သူနှင့် မောင်နီတို့သည်လည်း သေဒဏ်မှလွတ်၍ တစ်သက်တစ်ကျွန်းဒဏ်ကိုသာ ကျခံစေရမည်ဟု သမ္မတက ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

ကြိုးပေးရန် နီးကပ်လာပြီဖြစ်၍ ရန်ကုန် ဗဟိုအကျဉ်းထောင်၌ ကြိုးခန်းများတွင် သွင်းထားပြီဖြစ်သော မောင်နီ၊ သုခ၊ စိန်ကြီးနှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့အတွက် ဘုန်းကြီးများပင့်ဖိတ်၍ တရားနာစေသည်။ သရဏဂုံတင်ပေးသည်။ **စိန်ကြီးက** ထူးပြီဆို၍ သရဏဂုံအတင်မခံဟု သုခက နောင်တွင် ပြန်ပြောပြလေသည်။

သရဏဂုံတင်သောနေ့ ညနေစောင်းမှာပင် သုခနှင့် မောင်နီတို့ သေဒဏ်မှလွတ်ကြောင်း စာရောက်လာသည်။ သူတို့ကို ကြိုးခန်းမှ အခြားအဆောင်သို့ ပြောင်းပေးလိုက်ကြလေသည်။

ဂဠုန်ဦးစောအား ကြိုးဒဏ်အတည်ပြုပြီးနောက် ဦးစော၏ဇနီး ဒေါ်သန်းခင်က ၁၉၄၈ ခု၊ ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအဖွဲ့နှင့် ဝန်ကြီးများထံသို့ ဦးစောအား ကြိုးဒဏ်ပေးပြီးနောက် ၎င်း၏ ရုပ်ကလာပ်ကို နေအိမ်သို့ ယူလိုပါသဖြင့် ခွင့်ပြုပါရန် လျှောက်ထားခဲ့သည်။

သို့သော် အစိုးရက ဦးစော၏ ရုပ်ကလာပ်ကို ထောင်သင်္ချိုင်းမှလွဲ၍ အခြားမည်သည့်သင်္ချိုင်းတွင်မှ မြှုပ်နှံခွင့်မရှိဟုဆိုသည်။ သရဏဂုံတင်ခွင့်ကို ကား အစိုးရ ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည်။

ကြိုးတိုက်ထဲရောက်နေသော ဦးစောကလည်း ဇနီးဒေါ်သန်းခင်အား ပရိဒေဝမီး မတောက်လောင်စေရန် အောက်ပါအတိုင်း စာတစ်စောင်ကို ၁၉၄၈ ခု၊ ဧပြီလ ၃၀ ရက်နေ့က ပေးပို့လိုက်သည်။ စာပါအကြောင်းအရာမှာ-
မာမိခင်-

ကျွန်တော့်အလောင်းကို အိမ်သို့မယူပါနှင့်။ ဘယ်ကိုမှလည်း မယူပါနှင့်။ သေပြီးသော အပုပ်ကောင်ကြီးဟူ၍ တရားနှင့်ဖြေပါ။ သတိသံဝေဂ ဖြစ်ပါ။ အနိစ္စတရားနှင့် အနတ္တတရားများကို ပွားများပါ။ သေပြီးဖြစ်၍ မထူးပါ။ ထို့ကြောင့် မာမိ (ဒေါ်သန်းခင်)တို့ ဒုက္ခမရှာပါနှင့်တော့။ သေသူကို ရည်ရွယ်၍ ပဉ္စင်းခံခြင်း၊ ရှင်ပြုခြင်း၊ ဆွမ်းကျွေးခြင်း စသောကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို ပြုလိုပါက မာမိတို့မှာ ကုသိုလ်ရနိုင်ပါသည်။ အမျှအတန်းဝေပါက ကုသိုလ်ရနိုင်ပါသည်။ ဤသို့သော ကုသိုလ်ရေးများကိုသာ ဂရုစိုက်ပါ။

(ပုံ) မောင်စော

ဦးစောအား သေဒဏ်ပေးလိုက်သည့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာပြည် ဘုရင်ခံဟောင်း ဆာဒေါ်မန်စမစ်က မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီးထံ သို့ ဦးစောအား သေဒဏ်ပေးထားသည့်ကိစ္စကို သက်ညှာနိုင်သမျှ သက်ညှာစွာ စဉ်းစား၍ ပယ်ဖျက်ပါရန် သံကြိုးစာတစ်စောင် ပေးပို့လိုက်သည်ဟု ကြားသိရသည်။

ထိုကဲ့သို့ ဦးစော၏ အသက်ချမ်းသာရာရရေးအတွက် လန်ဒန်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်းကြီး နှစ်သင်းမှလည်း နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုထံသို့ အကြောင်းပြချက် သုံးရပ်ဖြင့် မေတ္တာရပ်ခံသော ကြေးနန်းစာနှစ်စောင် ပေးပို့ခဲ့သည်။

အကြောင်းပြချက် (၃)ခုတွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ-

(၁) ဦးစောကဲ့သို့ ယခင်က မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သော မြန်မာ့ခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦးအား အသက်ချမ်းသာမှုပေးနိုင်ခဲ့လျှင် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးသမိုင်းတွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏ မြင့်မြတ်သောစေတနာမှာ ရာဇဝင်တွင်ရစ်လိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊

(၂) အင်္ဂလိပ်ပြည်တွင် ထိုသေဒဏ်စီရင်ခြင်းကို ပယ်ဖျက်ရန်ရှိနေရာ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးကို လုံးပမ်းလျက်ရှိသော ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်းကြီး၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်ကို လက်ခံမည်ဆိုပါက ချစ်ကြည်ရေးဖြောင့်ဖြူးရန်လမ်းရှိပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ မဖြစ်မြောက်ပါက အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးမှာ ပျက်ပြားဖွယ်ရှိပါကြောင်း၊

(၃) သေဒဏ်ပေးသည့်ကိစ္စမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သည်ဖြစ်ကြောင်း

စသည်ဖြင့် မေတ္တာရပ်ခံချက်တွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် နိုင်ငံတော် သမ္မတကြီးသည် နိုင်ငံတော်အစိုးရအဖွဲ့နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး၍ မေတ္တာရပ်ခံချက်ကို ပယ်ချလိုက်လေသည်။

အခန်း (၇)

ဂဠုန်ဦးစော၏ နောက်ဆုံးနေ့

၁၉၄၈ ခု၊ ဧပြီလ ၂၈ ရက်နေ့ မွန်းလွဲပိုင်းတွင် အင်းစိန်အကျဉ်းထောင် ၌ ဦးစောသည် ဇနီးဒေါ်သန်းခင်၊ သမီးဘေဘီစော (ခေါ်) မခင်ရီတို့နှင့်အတူ မိုးညှင်းသီရိကျောင်းတိုက် ရေလဲ ဦးပဏ္ဍိတဆရာတော်ထံမှ လက္ခဏာရေးသုံးပါး တရားနာခဲ့ကြလေသည်။

မေလ ၁ ရက်နေ့ထုတ် 'အိုးဝေ'သတင်းစာ၏ 'ဤမိုးနှင့် ဤမြေ' အခန်းတွင် မောင်သုမန (ဦးညိုမြ)က 'ဗမာ့ဝဋ်ကြွေး'ဟု ခေါင်းစဉ်တပ်၍ အောက်ပါကဲ့သို့ ရေးသားခဲ့လေသည်။

“မေလ ၈ ရက်နေ့မှာ ဦးစောကို ကြိုးပေးတော့မယ်။ ဒီသတင်းမျိုး ကြားရတော့ စိတ်ညစ်တယ်ဗျာ။

လွတ်လပ်စ မြန်မာပြည်ကြီးမှာ တရားဓမ္မ အုတ်မြစ်များ တည်မြဲ ခိုင်ခန့်ရေးအတွက် ဒီလိုစီရင်ချက်များလည်း ရှိရမှာပါပဲ။ ကျဆုံးခဲ့တဲ့ ခေါင်းဆောင်များကို သတိရမိတဲ့အခါမှာလည်း ဦးစောဟာ အခုလိုဖြစ်ရမယ်ဆိုတာ မျှော်လင့်ခဲ့ပြီးပါပဲ။ လောကကြီးမှာ တရားအတိုင်း ဖြစ်ကြရမှာကိုး။

တစ်စုံတစ်ယောက် ဘေးဒုက္ခတွေ့နေရင် လူတိုင်းက ကယ်တင်ချင် တဲ့စိတ်ရှိတယ်။ တစ်စုံတစ်ယောက် အနာရောဂါရှိနေရင် ဆေးရုံကို အမြန်ပေးပို့ ပြီး ဆေးဝါးကုသပေးလေ့ရှိကြတယ်။ လောကီထုံးတမ်းအရ လူတစ်ယောက်ရဲ့ အသက်ကို အဲဒီလို ယုယထိန်းသိမ်းကြစမြဲပါပဲ။ သို့ပေမယ့် တရားအလျောက် စီရင်ရာမှာ ဦးစောလို မာမာချာချာလူကြီးတစ်ယောက်ဟာ မေလ ၈ ရက်နေ့မှာ သေရတော့မယ်။ ငါးပြန်တစ်လှည့်၊ ဘုံလုံတစ်လှည့်ဆိုသလို တန်ပြန် သဘော တရားများအရ စီရင်ကြရလို့ ဒီလိုဖြစ်ကြရစမြဲပဲ။ ဒါမှလည်း တရားဥပဒေကို ရိုသေကိုင်းရှိုင်းကြပြီး တိုင်းပြည်မှာ သတ်ဖြတ်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှုများ နည်းပါး အေးချမ်းရှိနိုင်မယ်။

ခုအချိန်မှာ တိုင်းသူပြည်သားအားလုံးလည်း ဒီသတင်းမျိုးကို ကြား ချင်သူ ရှိမယ်မဟုတ်ဘူး။ အစက ဒီလိုအဖြစ်မျိုးရောက်အောင် မဖန်တီးခဲ့ကြရင် ကောင်းမှာပဲ။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့လည်း မသေမပျောက်ဘဲ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် ရှိနေစေချင်တယ်။ ဦးစောလည်း အခုလို သားမယားနဲ့ ကွေကွင်းရမယ့်အဖြစ်ကို မမြင်ရက်ဘူး။ အမိမြန်မာပြည်ရဲ့ သားကြီးများပီပီ အချင်းချင်းသင့်မြတ် ခင်မင်စွာ တိုင်းကျိုးပြည်ကျိုး ဆောင်နေကြတာပဲ တွေ့မြင်ချင်တာပဲ။

မောင်သုမနဟာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဦးစောတို့ ရင်းရင်းနှီးနှီးရဲ့ ခွဲကြတဲ့အချိန်ကို ပြန်ပြောင်းအောက်မေ့မိတယ်။ ၁၉၃၈ ခုနှစ်လောက်က ဦးစောက သူရိယသတင်းစာအယ်ဒီတာ၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကလည်း ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်အဖြစ်နဲ့ တက္ကသိုလ် သမဂ္ဂမှာ မောင်သုမနတို့နဲ့ အတူရှိနေစဉ်ပဲ။ အဲဒီအချိန် ဗိုလ်ချုပ်က ဦးစောကို အတော်ကြည်ညိုတယ်။ “ဦးစောဟာ ဘယ်လောက်ချီးမွမ်းစရာ ကောင်းသလဲ၊ သူများလို ဘီအေ၊ အမ်အေ မအောင်ပေမယ့် ကိုယ်ခူးကိုယ်ချွန် ကြိုးစားပြီး ထိပ်တန်းခေါင်း ဆောင်တစ်ဦးဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်တဲ့လူပဲ” လို့ ဗိုလ်ချုပ်ကိုယ်တိုင် မောင်သုမနကို ပြောတာ မှတ်မိသေးတယ်။

ဗိုလ်ချုပ်တို့ သခင်နုတို့က ဂဠုန်ဦးစောကို တက္ကသိုလ်သမဂ္ဂကိုဖိတ်ပြီး တရားပွဲ လုပ်ပေးခဲ့ကြသေးတယ်။ အဲဒီတရားပွဲမှာ ဦးစောကလည်း ခပ်ရွမ်း ရွမ်းနဲ့ ဒေါက်တာဘမော်အစိုးရ ရာထူးခန့်ထားရေးအဖွဲ့ လက်ဝါးကြီးအုပ်ပုံကို ဖွင့်ချပြီး “မှားသည်ဖြစ်စေ၊ မှန်သည်ဖြစ်စေ အဲဒီလုပ်ပုံဟာ အင်မတန် အရပ်ဆိုးပါတယ် ခင်ဗျား” လို့ အင်အားလုံး ခပ်တည်တည် မှုတ်ခုံပုံတွေကိုလည်း အတော်ပွဲကျခဲ့ကြတယ်။ -

စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်များ ဆိုက်ရောက်ခဲ့တဲ့ မြန်မာပြည် နိုင်ငံခေါင်းဆောင် များဟာ အချင်းချင်း ခြေထိုးမှုများ မလျော့နိုင်ကြပေမယ့် အကြမ်းပတမ်း တရားလက်လွန်မဖြစ်အောင် အထူးဆင်ခြင်ပြီး နေကြမယ်လို့တော့ ဆုတောင်း ခဲ့ကြတယ်။ ဆုတောင်းရင်းပဲ ဦးစောကို သေနတ်ပစ်မှုနဲ့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း တို့ကို လုပ်ကြံမှုကြီးတွေဟာ ကျွန်ုပ်တို့အားလုံးကို ယူကျုံးမရ ဖြစ်စေခဲ့ပါ တယ်။

ဒီအမှုကြီးကို အစအဆုံး တရားအတိုင်းစီရင်ပြီးရင် အမိမြန်မာပြည် ကြီးဟာ နောင်အခါမှာ ဒီလိုပူဆွေးဒုက္ခမျိုး ဘယ်တော့မှ မရောက်ပါစေနဲ့လို့ လှိုက်လှဲစွာ ဆုတောင်းပါတယ်။ ဒီလိုအဖြစ်မျိုးကို နောင်မှာ မဖြစ်ကြရအောင် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်လုပ်သူများ အထူးသတိပြုကြပါခင်ဗျား။

ဒီအချိန်မှာ မောင်သုမနဟာ ဂဠုန်ဦးစောကြီးရဲ့ ဗမာ့ခေါင်းဆောင် ကြီးအဖြစ်နဲ့ ကောင်းသောဆောင်ရွက်ချက်များလည်း သတိရမိပါတယ်။ နောက်ပြီး တစ်နေ့က ထောင်ထဲမှာ ဘုန်းကြီးများရဲ့ တရားပြချက်တွေကို အာရုံပြုပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာပီပီ ဘယ်လိုမှ ချောက်ချားခြင်းမရှိဘဲ ဇနီးနဲ့သမီးကို တောင် အားပေးနှစ်သိမ့်တယ်ကြားရလို့ သာရုခေါ်ပါတယ်။

တမလွန်ဘဝတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဦးစော ပြန်လည် မိတ်ဆက်ကာ လွတ်လပ်တဲ့ ဗမာပြည်၌ ညီရင်းအစ်ကိုများအဖြစ် ပြန်လည် မွေးဖွားပြီး တိုင်းပြည်အကျိုးကို သယ်ပိုးရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ ဆုတောင်းပါ တယ်။ လွတ်လပ်သော မြန်မာပြည်ကြီး တည်တံ့ပါစေသော်။^{၂၁}

ထိုနောက် ၁၉၄၈ ခု မေလ ၈ ရက်နေ့တွင် နံနက် ၅ နာရီ ၃၀ မိနစ် တွင် ဦးစော၊ မောင်စိုး၊ သက်နှင်းနှင့် မုံကြီးတို့ကို အင်စိန်ဗဟိုအကျဉ်းထောင် အတွင်းရှိ ကြိုးစင်၌ ကြိုးပေးလိုက်လေသည်။ စိန်ကြီးနှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့ကို ရန်ကုန်ဗဟိုအကျဉ်းထောင်အတွင်း၌ တစ်ချိန်တည်းကို ကြိုးပေးခဲ့သည်။

ကြိုးပေးမည့် ထို့နေ့က ဦးစောသည် သူ့အား သောက်ရန်ပေးထား သော နံနက် လက်ဖက်ရည်ကို အနီး၌ ဆွမ်းကပ်ခဲ့သည်။ ဖယောင်းတိုင် သုံးတိုင်ထွန်းညှိ၍လည်း ပူဇော်ခဲ့သည်။ ပြီးမှ အပြင်တွင် စောင့်နေကြသော အကျဉ်းဌာနမင်းကြီး ဦးဘမောင်၊ ဦးသန်းနွဲ့ (နောင်အကျဉ်းဌာနမင်းကြီး)၊ ဆရာဝန်၊ တရားသူကြီး စသူတို့ကို ပြုံးရွှင်စွာ နှုတ်ဆက်သည်။ ဦးစောသည် ရှမ်းဘောင်းဘီမီးခိုးရောင်ကို သပ်သပ်ရပ်ရပ် ဝတ်စားထားသည်။

ကြိုးစင်ရှိရာသို့ ထွက်ခွာလာကြရာ ဘုရားရုပ်ပွားတော်တစ်ဆူ တည်ထားကိုးကွယ်ရာကို လွန်လာသဖြင့် ပြန်လှည့်၍ ဒူးတုပ်ဝပ်ချသည်။ ကြိုးစင်ဘက်သို့ ဆက်လက်ထွက်ခွာကြရာတွင် မြင်ရာလူကို လှမ်း၍ နှုတ်ဆက် သည်။ မမြင်ရာသူကို မေး၍နှုတ်ဆက်လိုက်ကြောင်း မှာကြားသွားသည်။ အထူးဆုံးနာယက ဦးကျော်မြင့်တက သူ့အပေါ် တာဝန်အရ ဆောင်ရွက်ရ သည့်သူများကို မုန်းထားမှုမရှိပါဟု ပြောကြားသွားခဲ့သည်။ ထို့နောက် တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်ပင် ကြိုးစင်ပေါ်သို့ တက်သွားလေသည်။

ကြိုးစင်ပေါ်တွင် ဦးစောသည် သူ၏ လည်ပင်းကို သူ့ကိုယ်တိုင် ကြိုးကွင်းစွပ်လိုကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သေးသည်။ သို့ရာတွင် ကြိုးစင်မှ တာဝန် ရှိသူတို့က သူတို့တွင် တာဝန်ရှိပါသည်ဟူ၍ ပြန်ပြောခဲ့ကြရသည်ဟု ဆိုလေ

၂၁။ မောင်သုမန 'ဗမာ့ဝဋ်ကြွေး' အိုးဝေ သတင်းစာ (၁-၅-၄၈)

သည်။ ထိုစဉ်က ကြိုးစင်အနီးတွင် မြန်မာ့အလင်းအယ်ဒီတာချုပ် ဦးသန်းတင့် (ရူဝံ) (၁၉၀၈-၁၉၈၉)လည်း ရှိနေသည်။ ဆရာဦးသန်းတင့်သည် ထိုစဉ်က ပြန်ကြားရေး ဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ အစိုးရရုပ်ရှင်နှင့် ပြဇာတ်ဌာန ညွှန်ကြားရေးဝန်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေ၏။ ဦးစောအား ကြိုးပေးသည့် သတင်းကားကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးယူရန် ဦးမျိုးမြင့် (နောင်ဗိုလ်မှူးမျိုးမြင့်)နှင့် အတူ အင်းစိန်ထောင်အတွင်းသို့ ရောက်ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။

ရန်ကုန်ထောင်ကြီးအတွင်း၌ ကြိုးပေးခံကြရသည့် စိန်ကြီးနှင့် ရန်ကြီး အောင်တို့ကိုလည်း အလားတူ ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးယူသည်။ ထိုရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးယူ သည့်အဖွဲ့ထဲတွင် ဆရာဦးသန်းတင့်သည် မပါဝင်လို၍ အင်းစိန်ထောင်သို့ သွားရောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အကြောင်းသော်ကား စိန်ကြီးနှင့် ရန်ကြီးအောင် တို့ နှစ်ဦးစလုံးသည် ဆရာဦးသန်းတင့်၏လက်ပေါ်တွင် ကြိုးပြင်းလာခဲ့ကြသူများ ဖြစ်နေသောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။

ဦးစော၏ နောက်ဆုံးအချိန်ကို သာယာဝတီဦးသန်းမြင့်က (၁၅- ၇-၇၁)ရက်နေ့ထုတ် အိုးဝေဂျာနယ်တွင် 'ဂဠုန်ဦးစော၏ နောက်ဆုံးနေ့' ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဤသို့ရေးသားခဲ့လေသည်။

“ထိုနေ့ကား ၁၉၄၈ ခု၊ မေလ ၈ ရက်နေ့ အရုဏ်ဦးပင်ဖြစ်သည်။ နံနက်ခင်း၏ ပူနေ့သော အရုဏ်ဦး၏ရောင်ခြည်သည် ခပ်ဆိုင်းဆိုင်း ခပ်ပိုင်း ပိုင်းဖြင့် အင်းစိန်ထောင်ကြီး၏ပူးဝတွင် တရားရေးဌာန အတွင်းဝန် ဦးစံညွန့်၊ အကျဉ်းဌာနမင်းကြီး ဦးဘမောင်၊ ရဲချုပ်ရဲမင်းကြီးများ၊ တရားသူကြီးများ၊ ဆရာဝန်များနှင့် ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ရောက်ရှိလာကြသော စစ်ဘက်နယ်ဘက်မှ အရာရှိများသည် စုဝေးရောက်ရှိနေကြလေပြီ။

အင်းစိန်ထောင်ကြီးမှ ထောင်ပိုင်ကြီး ဦးတင်မောင်သည် ရောက်ရှိ လာကြသော ဌာနဆိုင်ရာများအား ခရီးဦးကြိုပြုလျက် ထောင်ကြီးအတွင်းသို့ ၎င်းကပင် ရှေ့ဆောင်ခေါ်ယူသွားပြီး ယနေ့နံနက် နေမထွက်မီ အပြီးဆောင် ရွက်ရမည်ဖြစ်သော လုပ်ငန်းတစ်ခုအတွက် ပီပီရီရီ အမှားအယွင်း အတိမ်း အစောင်းမရှိအောင် ဆောင်ရွက်ထားပြီးသားကိစ္စများကို ထပ်လောင်း စစ်ဆေး နိုင်ရန် ရှင်းလင်းတင်ပြနေသည်။ ယင်းကိစ္စကား အခြားမဟုတ်။ လုပ်ကြံမှု ကရားခံ ဦးစောတို့အား အချိန်မီ ကြိုးမိန့်ပြစ်ဒဏ်ပေးရန် အစီအစဉ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဦးစောသည် ၎င်း၏လွတ်မြောက်ရေးကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် ကြိုးစား သေးသည်။ အယူခံများ၊ အသနားခံစာများ အဆင့်ဆင့်ဖြင့်တစ်မျိုး၊ ၎င်း၏

အားကိုးရာ နိုင်ငံခြားသံရုံးတစ်ရုံးသို့ လျှို့ဝှက်အကူအညီတောင်းခံသည်က တစ်ဖုံ နောက်ဆုံး ဦးစောသည် သူ့ကိုယ်သူ လုပ်ကြံရန်ပင် ကြံစည်ခဲ့သည်။ သို့သော် သူ၏ကြိုးပမ်းမှုများမှာ အရာမထင်ခဲ့။ အထမမြောက်ခဲ့ပေ။ မျှော်လင့်ချက် ကုန်ဆုံးသည်နှင့် ဦးစောသည် သူလိုသော အခွင့်အရေးများကို တန်းစီတောင်းတော့သည်။ ၎င်းတို့မှာ သူ့အတွက် သေဒဏ်အတည်ဖြစ်လျှင် လက်ထိတ်မခတ်ဘဲ ကြိုးစင်သို့ခေါ်ရန်၊ သူတစ်ဦးတည်းကို ဦးဆုံးကြီးဒဏ်ပေးရန်၊ ၎င်း၏ ဘဝကူးကောင်းရန် သူ့အား ဘာမျှမပြောကြတော့ဘဲ ဆိတ်ငြိမ်စွာ နေခွင့်ပြုရန်နှင့် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားပြုစုထားသော တရားစာအုပ်များ၊ ဒီပနီများကိုဝယ်ပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံ တောင်းဆိုခဲ့သည်။

တစ်နေ့ ဦးစောနှင့် ၎င်းအတွက် အထူးတာဝန်ချထားသူ ထောင်အရာရှိငယ် (ဒုထောင်မှူး)တစ်ဦးတို့ စကားစပ်မိကြသည်။ ဦးစောက တရားသံဝေဂသံပါပါနှင့် သွယ်ဝိုက်ဖြောင့်ချက်ပေးသကဲ့သို့ ပြောခဲ့သည်မှာ-

“ကျုပ်ဟာ တစ်သက်လုံး ဗုဒ္ဓဘာသာလို့ ပြောခဲ့တာပဲ။ ဒါပေမယ့် တကယ်တော့ မည်ကမတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာမျှသာဖြစ်ခဲ့တာကို ခုလိုတရားစာပေ လေ့လာမိမှပိုပြီး သိရတယ်။ ကျုပ်ဟာ လောကမှာရှိတဲ့ မကောင်းမှုမှန်သမျှ မလုပ်ခဲ့ဘူး။ ဒါလည်း မရှိဘူး။ လောကရဲ့ခံစားရမယ့် အကောင်းဆုံးတွေကိုလည်း ကျုပ် မတွေ့ခဲ့ဘူး။ ဒါလည်း မရှိဘူး။ ဒါပေမယ့် ခုတွေ့ရမယ့် တရားတော်ရဲ့ အဆီအနှစ်တွေကို ကျုပ်ဟစ်ခါမျှ မတွေ့ခဲ့ဘူး” ဟု ဖွင့်ဟ ဝန်ခံလျက်-

“ကျုပ်မှာ အာဏာရှိတဲ့အချိန်တုန်းကလည်း ဘာသာရေးကို အလေးအနက်မပြုမိဘူး။ ဘာသာရေးဟာ ကျုပ်အတွက် ဟန်ပြအဆောင်အယောင် တစ်ခုလောက်သာ ရှိခဲ့တယ်။ ကျုပ်ဆန္ဒမှာရှိတာက ကျုပ်အာဏာတည်မြဲရေး၊ ကြီးပွားရေးနဲ့ တိုင်းပြည်ကို ကျုပ်ကြိုက်တဲ့ပုံစံသွင်းချင်တာပဲ ကျုပ်မှာ အဓိကဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီအချိန်ကသာ ခုတွေ့ရတဲ့ တရားတော်ကို တွေ့လျှင် ခုလိုလည်း ဖြစ်မယ် မထင်မိဘူး” ဟု ဖွင့်အံ့ခဲ့ဖူးသည်။

ဤမျှသာမကသေး ဦးစောတွင် ကြီးမားသော အစွဲအလမ်းကြီးတစ်ခုကြောင့် သူ့တွင် စိတ်အထိခိုက်ဆုံး ဖြစ်ခဲ့ရသေးသည်။

“ဒီတုန်းက ကျုပ်ဟာ နန်းရင်းဝန်ကြီးဘဝနဲ့ ရွှေဘိုနယ်ကို ရောက်ခဲ့တယ်။ ဒီအချိန်က ရွှေဘိုနယ်မှာ အတော်ထင်ရှားကျော်ကြားနေတဲ့ အလောင်းဘုရား ဦးအောင်ဇေယျ ကိုးကွယ်ခဲ့တဲ့ သင်္ကန်းနက်ဘုရား မတ်ရပ်ဆင်းတုတော်ဟာ အတော်တန်ခိုးကြီးတယ်၊ ဆုတောင်းပြည့်တယ်၊ လိုတရတယ်၊

ရန်ကို အောင်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ သတင်းကြောင့် ဒီဘုရားကို မရအရ ရတဲ့နည်းနဲ့ ကျုပ်ယူခဲ့မိတယ်။ ဒါပေမယ့် ကိုးကွယ်လိုလို့ ကြည်ညိုသဒ္ဓါနဲ့ ပင့်ခဲ့တာမဟုတ်ဘူး။ ကျုပ်အကျိုးအတွက်ကြည့်ပြီး ယူခဲ့တာပဲ။ ဒီတော့ ဆင်းတုတော်ကို သာမန်မျှသာ ကိုးကွယ်မှုအဆင့်တွင်မဟုတ်ဘဲ ကျုပ်ရဲ့ အဆောင်သဘောမျိုးပဲ ထားခဲ့မိတယ်။ အဲဒါ ကျုပ်ရဲ့ မဟာအမှားကြီးပါပဲ။ နောက်မှ သိရတာက အဲဒီဆင်းတုတော်ကြီးဟာ တန်ခိုးကြီးသလောက် အလွန်ခိုက်တယ်ဆိုတာ သိရတော့ နောက်ကျသွားပြီ။ ဒီတော့ ကျုပ်ဟာ အင်္ဂလိပ်အကျဉ်းသမား ဖြစ်လိုက်၊ သေနတ်ခြောင်းပစ်ခံလိုက်နဲ့ နောက်ဆုံး ခုအခြေအထိ ဖြစ်ခဲ့တာပဲ။ နောက် ကျုပ် ဒီထဲရောက်မှ အဲဒီဆင်းတုတော်ကြီးကို ရွှေတိဂုံစေတီတော် စနေထောင့်မှာ ကျောင်းဆောင်တစ်ခုနဲ့ လှူဒါန်းလိုက်ရတယ်” ဟု ဝမ်းနည်းစွာ ပြောခဲ့သည်။ ၎င်းဘုရားအား ဦးစောကို သရဏဂုံတင်စဉ်မှ ရေစက်ချသွားခဲ့သည်။

သို့ဖြင့်ပင် ယနေ့သည် ဦးစောအတွက် နောက်ဆုံးနေ့ရက်၊ နောက်ဆုံးအချိန်သို့ ဆိုက်ရောက်ခဲ့ပြီ။ အစီအစဉ်များအရ ကျွန်တော်တို့ အားလုံးသည် အသင့်ဖြစ်နေကြပြီ။ တရားရေးဌာန အတွင်းဝန်နှင့် အကျဉ်းဌာနမင်းကြီးတို့ ရှေ့ဆောင်လျက် ကျွန်တော်တို့သည် ဦးစောထားရာ ကြိုးတိုက်သို့ ဆိတ်ငြိမ်စွာ လျှောက်လာကြသည်။

ဦးစော၏ ကြိုးတိုက်ကလေးသည် ဓာတ်မီးရောင်၊ ဆီမီးရောင်များကြောင့် လင်းသယောင်ရှိနေသည်။ ကြိုးတိုက်ရှေ့သို့ ကျွန်တော်တို့အရောက်တွင် ဦးစောသည် အပြုံးဖြင့် ဆီးကြိုနှုတ်ဆက်သည်။ ကြိုးတိုက်အတွင်းရှိ ဦးစော၏ ဆင်းတုတော်ကလေးတွင် ဆီမီးပတ်လည်၊ ကော်ဖီ၊ ဆွမ်း၊ မုန့်ဆွမ်းများဖြင့် ပန်း၊ ရေချမ်းများပါ ဝေဝေဆာဆာ ကပ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဦးစော၏ အစားအသောက်တာဝန်ကိုယူရသော အကျဉ်းသားကလေး မောင်စင်ကာပူမှာ ၎င်း၏ဆရာအတွက် နံနက်စာကို နံနက် ၃ နာရီကပင် အသင့်ရှိနေသော်လည်း ဦးစောကား စားမသွားတော့ပေ။

ဦးစောသည် ၎င်း၏ကိုယ်တွင် သူ၏ဇနီး ဒေါ်သန်းခင် (မာမိကြီး) အကြိုက်ဟုပြောသော ပိုးရှမ်းဘောင်းဘီအဝါ၊ ပိုးရှပ်လက်တိုအပြာနုရောင်၊ ရေညှိရောင် မော်လမြိုင် ရှေ့ထိုးဖိနပ်များဖြင့် သပ်ယပ်စွာ ဝတ်ဆင်လျက် အသင့်ရှိနေသည်။ ကျန်ခဲ့သော သူ့ပိုင်ပစ္စည်းကလေးများကို သူပေးလိုသူများ၏ အမည်ဖြင့်ယှဉ်လျက် သူ့ခုတင်ပေါ်တွင် တန်းစီတင်ခဲ့ပြီး ၎င်းနှင့်အတူရှိနေသော

အရာရှိငယ်တစ်ဦးအား လွှဲအပ်ခဲ့သေးသည်။

ထောင်မှူးကြီး ဦးစံတင်သည် ကြိုးကျတရားခံများ ဝတ်စားရပြန်သည့် အင်္ကျီဖြူ အရှေ့ကျောကွဲ (ဝတ်ရုံဖြူ)ကို လက်တစ်ဖက်တွင်တင်လျက် ကျန်လက်တစ်ဖက်မှ ဦးစော၏ ကြိုးတိုက်သံတံခါးသော့ကို ဖွင့်မည်ပြုစဉ်-

“ဒီဟာကြီးကို ဟိုပေါ်ရောက်မှ ဝတ်ပေးရင် မဖြစ်ဘူးလား” ဟု ဦးစောက ပြောလိုက်ရာ တောင်မှူးကြီး၏ တံခါးဖွင့်နေသောလက်သည် တန့်သွားပြီး သက်ဆိုင်ရာ အရာရှိကြီးများ၏မျက်နှာကို ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ကြည့်လိုက်သည်။ ပြီးမှ အမိန့်ရသည့်အလား ကြိုးတိုက်သံတံခါးကို ဖွင့်လိုက်သည်နှင့် ထောင်ပိုင်ကြီးနှင့် ထောင်မှူးကြီးတို့သည် ဦးစောအား ဝဲယာညှပ်လျက် တွဲပြီးဖြစ်နေတော့သည်။ ဦးစောကား လက်ထိတ်မပါ။ ဝတ်ရုံဖြူမလာဖြင့် ၎င်း၏နောက်ဆုံးခရီးဖြစ်သော ကြိုးစင်ရှိရာသို့ ညင်သာတိတ်ဆိတ်စွာဖြင့် လိုက်ပါလာခဲ့သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဆိတ်ငြိမ်လေးလံသော ခြေလှမ်းများဖြင့် ဦးစော၏ နောက်မှကပ်လျက်ပါလာကြသော်လည်း ခံစားချက်ကား ပြင်းထန်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ အသက်ရှိ ကျန်းမာဝဖြိုးလျက်ရှိသူတစ်ဦးအား အသုဘအဖြစ် လိုက်လံပို့ဆောင်သကဲ့သို့ ရှိနေသည်မှာ ကျွန်တော်တို့အတွက် မသက်သာလှပါ။

ကြိုးစင်အား မြင်နေရလေပြီ။ ကြိုးစင်ရှေ့ရောက်လုနီးနီး ဦးစောမှာ ကား ခြေလှမ်းလေးလာသည်။ ခြေဒရွတ်ဆွဲလာသည်။ သို့သော် သတိကား မလွတ်ပေ။ တွေ့သော သူ၏ သိဟောင်းကျွမ်းဟောင်းများကို အပြုံးဖြင့် နှုတ်ဆက်လျက်ရှိပြန်သည်။ ကြိုးစင်ခြေရင်းသို့အရောက် ထောင်မှူးကြီး၏ သတိပေးမှုဖြင့် အသင့်ရှိနေသော ဆင်းတုတော်ကလေးအား ဦးညွတ်ဝတ်ပြုလျက် ဦးစောမှာ ဖိနပ်မပါတော့ဘဲ ထောင်မှူးကြီး ဦးစံတင်၏ တွဲခေါ်ရာ ကြိုးစင်သို့သာ တန်းတန်းမတ်မတ် တက်သွားတော့သည်။

ကြိုးစင်မှာ (၂)ယောက်တစ်ပြိုင်တည်းပေးနိုင်သော နှစ်ခုတွဲဖြစ်သော်လည်း အခွင့်အရေးတောင်းတတ်သော ဦးစော၏ တောင်းပန်ချက်အရ သူ့အား နောက်ဆုံးအခွင့်အရေးဖြင့် သူတစ်ဦးတည်းကိုသာ ပထမ ကြိုးမိန့် ပြစ်ဒဏ်ကို ခံယူစေခဲ့သည်။

အရုဏ်ဦး၏ နံနက်ရောင်ခြည်သည် ဦးစောနှင့်ပြိုင်တူ ကြိုးစင်ပေါ်သို့ ချောက်ခဲ့ကြပြီ။ ဦးစောသည် ၎င်းအလိုမရှိသော ကျောကွဲအင်္ကျီဖြူရည်ကြီးကို ဝတ်ရန် လက်လျှိုပေးစဉ် ကြိုးစင်ပတ်ဝန်းကျင်တွင်ရှိကြသော အမှုထမ်း ရာထမ်းများအား လူစေ့မတတ်ကြည့်လျက် နောက်ဆုံးသောအပြုံးဖြင့် နှုတ်

ဆက်ပြန်သည်။ မကြာပါလေ ဦးစော၏ ခြေစုံလက်စုံတို့တွင် ကြိုးတုတ်ပေးလျက်ရှိရာ ဦးစောသည် မျက်စိကိုစုံစုံတိုက်လိုက်သည်။ ထိုစဉ် ထောင်မှူးကြီးက ဦးစောအား Death Cap ခေါ် ခေါင်းစွပ်အိပ်အဖြူကို စွပ်ပေးလျက် ကြိုးကွင်းတင်လိုက်စဉ် ဦးစောရပ်လျက်ရှိသော အောက်ခံသံပြားကြီးနှစ်ချပ်မှာ တခဏအတွင်း ဂျိုင်းခနဲမြည်ဟီးလျက် ပွင့်ထွက်သွားသံနှင့်အတူ သူ့လည်း လုပ်ကြံမှုကြီး၏ ခေါင်းဆောင်တရားခံအဖြစ်မှ ဘဝသစ်သို့ ကူးပြောင်းရန် ငြိမ်သက်လျက်ရှိပေပြီ။

ဦးစောကိစ္စအပြီး ထောင်မှူးထောင်ကြပ်တို့ ခြံရံလျက် မှုံကြီးအား တွဲထုတ်လာကြပြန်သည်။ သူ့လည်း ဝတ်ရုံဖြူကျောကွဲကြီးဝတ်လျက် ဒယ်းဒယ်င် လက်ထိတ်မပါ ကြိုးစင်ပေါ်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ သူနှင့်ယှဉ်လျက် ရှိသော တစ်ဘက်ခန်းမှ ကြိုးမိန့်ချပြီးသူကို သူငုံကြည့်သည်။ ပြီးမှ ဒါဦးစောလားဟု မှုံကြီးကမေးရာ ထောင်မှူးကြီး ဦးစံတင်က ခေါင်းညိတ်အဖြေပေးရင်း မှုံကြီးအား ခေါင်းစွပ်အိပ်ဖြူကို စွပ်ပေးလိုက်သည်။ မှုံကြီးကား ခေါင်းစွပ်မခံဘဲ ခေါင်းရှောင်ရင်း ‘ကျွန်တော် ပြောစရာရှိသေးတယ်’ ဟု ဖကားစလာရာ ထောင်မှူးကြီးက ပြောသာပြောပါ။ အချိန်တွေ ကျန်ပါသေးတယ်ဟု နှစ်သိမ့်ရင်း ခေါင်းစွပ်ထဲက ပြောနိုင်ပါတယ်ဟု ခေါင်းစွပ်ကို စွပ်လိုက်သည်။

မှုံကြီးသည် ခေါင်းစွပ်ထဲမှပင် သူ၏ မပြတ်သေးသော လက်ကျန်စကားကို ကျန်လက်တစ်ဖက်ကိုမြှောက်ကာ (ဦးစောအိမ်ပိုင်းစဉ် ခုခံ၍ ရရှိသောဒဏ်ရာကြောင့် လက်တစ်ဖက်ဖြတ်ထားသည်။) ‘ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းဆောင်ကြီးဟာ’ ဟု အစချီနေစဉ် သူ့နင်းထားသောသံပြားကြီးမှာ ပွင့်ထွက်သွားပြီး သူ့ဆရာခေါင်းဆောင်ကြီးနှင့်အတူ ဘေးချင်းယှဉ်လျက် ၎င်း၏ဘဝကို နိဂုံးချုပ်ရရှာသည်။

ထို့နောက် ကြိုးမိန့်ပြစ်ဒဏ်ခံယူပြီးသော ဦးစောနှင့် မှုံကြီးတို့အား နာရီဝက်အကြာတွင် ထောင်ဆရာဝန်များဖြစ်ကြသော ဒေါက်တာအောင်သိန်းနှင့် ဒေါက်တာထွန်းဝင်းတို့မှ လာရောက်စစ်ဆေးလျက် ၎င်းတို့တွင် အသက်မရှိတော့ကြောင်း မှတ်ချက်ပေးကြသည်။ ပြီးမှ ဦးစောနှင့် မှုံကြီးတို့၏ အလောင်းများကို ကြိုးစင်မှအသင့်ရှိနေသော ခေါင်းများထဲသို့ စနစ်တကျ နေရာချပေးခဲ့ကြသည်။

တတိယအသုတ် မောင်စိုးနှင့် သက်နှင်းတို့ ရောက်ရှိလာပြန်သည်။ သူတို့ကား ပထမအသုတ်ကဲ့သို့ တည်ငြိမ်မှုမရှိ။ တုန်လှုပ်ချောက်ချားလျက်

ရှိကြသည်။ ၎င်းတို့အား ကြိုးတိုက်မှ အပြင်သို့ရောက်ရန် ခဲယဉ်းစွာ ထုတ်ခဲ့ရသည်။ အချို့ ကြိုးတရားခံများ ယခုကဲ့သို့ ၎င်းတို့၏ နောက်ဆုံးအချိန်ကလေးတွင် ကြောက်ကန်ကန်လျက် အစွမ်းကုန် ခုခံတတ်ကြသောကြောင့် ကြိုးတိုက်တရားခံများအား ထုတ်ယူရာတွင် သတိကြီးစွာ လိမ္မာပါးနပ်ရန်လည်း လိုသည်။ ယခုတွင် အမှုထမ်း၊ အရာထမ်းများ၏ ပါးနပ်လိမ္မာစွာ ဆောင်ရွက်မှုဖြင့် မောင်စိုးနှင့် သက်နှင်းတို့မှာ ကြိုးစင်သံပြားပေါ်တွင် ရောက်ရှိနေကြပြန်လေပြီ။ အစဉ် တုန်လှုပ်ချောက်ချားလွန်းသော နှစ်ယောက်မှာ ကြိုးစင်သံပြားများနှင့်ပြီးသည်နှင့် မတုန်မလှုပ် ကျောက်ရုပ်ပမာ သံပြားများ ပွင့်ထွက်သွားချိန်အထိ ငြိမ်သက်စွာဖြင့်ပင် သူတို့၏ဆရာ ခေါင်းဆောင်ကြီးနှင့် အတူ ဘဝနိဂုံးချုပ်သွားကြပေသည်။^{၂၂}

ထိုစဉ်က စိန်ကြီးသည် အသက် ၂၁ နှစ်ရှိပြီး ကြို့ပင်ကောက် မြို့သားဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် မင်းတိုင်ပင်အမတ်ဟောင်းနှင့် မြို့နီစပယ် စီအီးအို (အမှုဆောင်အရာရှိ) လူကြီးလုပ်ခဲ့သူ ဦးမောင်ကြီး၏သား ဖြစ်သည်။ ကြို့ပင်ကောက် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစာသင်ကျောင်းမှ ၇ တန်းအောင်ခဲ့ပြီး ၁၉၄၂ ခု ဂျပန်ခေတ်တွင် ဘီအိုင်အေတပ်တွင် ဗိုလ်ကလေးအဆင့်ဖြင့် စစ်မှုထမ်းခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ မိခင်ဖြစ်သူ ဒေါ်နှင်းနှင့် ဦးစောသည် နဂိုကပင် ခင်မင်ရင်းနှီးနေသဖြင့် ကြို့ပင်ကောက်သို့ ဦးစော တရားပွဲလာရောက် ကျင်းပပြီးအပြန် ဦးစောနှင့်အတူ လိုက်ပါနေခဲ့သူဖြစ်သည်။

ရန်ကြီးအောင် ခေါ် မောင်လှထွန်းသည် ကြိုးပေးခံရစဉ်က အသက် ၁၉ နှစ်သာ ရှိသေးသည်။ ၎င်းသည် အုတ်ဖိုမြို့ အရှေ့အလယ်ကုန်းရွာနေ ဦးမောင်ထွန်း၏သား ဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်က အုတ်ဖိုမြို့ ဦးစံလှ မြန်မာစာသင်ကျောင်းတွင် ၃ တန်းအထိ ပညာသင်ကြားခဲ့သူဖြစ်သည်။ ဦးစောနှင့် တူအရီးတော်ပြီး ၎င်း၏ဖခင် ဦးမောင်ထွန်းနှင့် ဦးစောသည် ညီအစ်ကိုဝမ်းကွဲတော်သူ ဖြစ်သည်။

ဦးစောအား ကြိုးပေးလိုက်သောအခါ ကြိုးမှာ တစ်ချက်တည်းနှင့် ငြိမ်သက်သွားသည်ဟုဆိုသည်။ စိန်ကြီးနှင့် ရန်ကြီးအောင်တို့၏ ကြိုးမှာမူကား အရှိန်အတန်ကြာအောင် ကူးလွန်၍ နေခဲ့သည်။ ကြိုးလူးလွန်ခြင်းမှာ သေရမည်ကို စိုးရိမ်ထိတ်လန့်ပြီး ရုန်းကန်သည့်သဘောပင် ဖြစ်သည်။ ဦးစောမှာမူ

၂၂။ ဦးသန်းမြင့် (သာယာဝတီ) 'ဂဠုန်ဦးစော၏နောက်ဆုံးနေ့' အိုးဝေ ဂျာနယ် (၁၅-၇-၇၁) စာ ၂၁-၃၅

သေရမည်ကို ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့် တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိဘဲ စိတ်ပိုင်းဖြတ်ထားဟန် ရှိ၍ ကြိုးမှာ မလွန်မလွန့် မလှုပ်ရှားတော့ဘဲ ဒေါက်ဖြုတ်ချလိုက်ပြီးသည့်နောက် တစ်ချက်တည်းနှင့် ငြိမ်သက်သွားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

လုပ်ကြံမှုဖြင့် အဖမ်းခံခဲ့ရသည့် ၁၉၄၇ ခု၊ ဇူလိုင် ၁၉ ရက်နေ့က ဦးစော၏ ကိုယ်အလေးချိန်မှာ ၁၄၈ ပေါင်ရှိခဲ့ပြီး ကြိုးပေး အသတ်ခံရတော့မည့်နေ့ တစ်ရက်အလို ၁၉၄၈ ခု၊ မေလ ၇ ရက်နေ့တွင် ကိုယ်အလေးချိန် ၁၂၆ ပေါင်သာ ရှိတော့သည်။

ဦးစောသည် သူ၏သမီး မေသန်းစော (ခေါ်) ဘောဘီစော (၎င်းသည် ဦးစော၏ သမီးအရင်း မဟုတ်ပေ။ ဒေါ်သန်းခင်၏ ပထမအိမ်ထောင်မှသမီး ဖြစ်သည်)ထံသို့ နောက်ဆုံးပေးစာ မှာတမ်းတစ်စောင်ကို ကြိုးပေးခံရတော့မည့် ဆဲဆဲ ရက်ပိုင်းအတွင်းတွင် ရေးသားသွားခဲ့လေသည်။ ထိုစာကို သက်ဆိုင်ရာမှ အာဏာပိုင်တို့က မေသန်းစောထံသို့ ပို့ပေးခဲ့သည်။

ဖခင်ဦးစောက သမီးထံ ထောင်တွင်းမှ ရေးသားပေးခဲ့သော မှာတမ်းစာ ထဲတွင်-

“ဒေါ်သနှင့် အာဃာတ တရားများသည် ကောင်းကျိုးကိုမပေးဘဲ ဆိုးကျိုးကိုသာ ပေးသည်။ သူသည် ဒေါ်သမီးကို ရင်ဝယ်ပိုက်ပြီး အာဃာတ တရား ကြီးမားလွန်းခဲ့သဖြင့် သူ၏ဘဝကို တိုတိုနှင့်ပိုင်းကာ ဇာတ်သိမ်းဆိုးခဲ့ရသည်။ အကယ်၍ ဒေါ်သမီးကို ရင်ဝယ်မပိုက်ဘဲ ငြိမ်းသတ်နိုင်ခဲ့ပြီး အာဃာတ တရားကိုလည်း ဖျောက်ဖျက်ပစ်နိုင်ခဲ့မည်ဆိုပါလျှင် ယခုလို အသက်ငယ်ငယ် ရွယ်ရွယ်နှင့် ဘဝကို တိုတိုပိုင်းရမည် မဟုတ်ချေ။ သူမြတ်နိုးသော ဇနီး၊ သူချစ်သော သမီးတို့နှင့်လည်း အိုအောင်မင်းအောင် နေထိုင်ရပြီး တိုင်းပြည် ကျိုးကို သည်ပိုးထမ်းဆောင်သွားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ယခုမူကား လွန်ခဲ့လေပြီ။ ပြီးခဲ့လေပြီ။ သို့တစေလည်း ဖခင်ဖြစ်သူ၏ အမှားမျိုး၊ နောင်တမျိုး၊ သံဝေဂမျိုး ကို သမီးဖြစ်သူ မကြုံတွေ့ရလေအောင် ဖခင်၏ ဘဝသင်ခန်းစာကိုယူ၍ ဒေါ်သမီးကို ရင်ဝယ်မပိုက်ထွေးဘဲ ငြိမ်းသတ်ပစ်ပါ။ မည်သူ့အပေါ်မျှ ရန်ငြိုးပွဲ၊ ရန်ငြိုးမထားဘဲ အာဃာတတရားကို ဖျောက်ဖျက် မေ့ပျောက်ပစ်ပါလေ ချစ်သမီး”ဟူ၍ ဖော်ပြထားလေသည်။^{၂၃}

၂၃။ ချစ်ကြည်ရေးကြည်ညွှန်း၊ 'သမိုင်းစင်သုရိယ-မြန်မာ့အလင်းနှင့် မြန်မာ့နိုင်ငံရေး' ရန်ကုန်၊ ချစ်ကြည်ရေး စာပေတိုက်၊ ပကြိမ် ၁၉၇၀၊ စာ- ၅၃၄-၅၃၉။

မှီငြမ်းကိုးကားသော စာနယ်ဇင်းများ

- (၁) ကလောင်စုံ - မေ့ပျောက်၍မရသော အောင်ဆန်း၊ ရန်ကုန် ကျွဲပျော်စာပေ (ပုံနှိပ်ခုံနှစ်မပါ)
- (၂) ကျော်ငြိမ်း - ရဲဘော်သုံးကျိပ်၊ ရန်ကုန်၊ အင်းဝစာအုပ်တိုက်၊ ပကြိမ်- ၁၉၉၈
- (၃) ကျော်ရင်မောင် - ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ နိုင်ငံရေးဂန္ထဝင်၊ ရန်ကုန် စိန်ပန်းမြိုင်စာပေ၊ ပကြိမ်-၁၉၆၉
- (၄) ကိုသန်း - ကိုယ်တွေ့သိခဲ့ရသမျှ နိုင်ငံတော် လုပ်ကြံမှုကြီး (ကြည့်မြင်တိုင်) ရန်ကုန်၊ အမှတ်တရစာပေ၊ ပကြိမ်-၁၉၉၉
- (၅) ခင်ရီ၊ ဒေါ် - ကျွန်တော်ပါဝင်ခဲ့သော မိနာမိကီကန်း၊ (မြန်မာပြန်) ရန်ကုန်ဘာသာပြန်နှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးဌာန၊ အထက်တန်းပညာ ဦးစီးဌာန၊ ပကြိမ်-၁၉၈၁
- (၆) ချစ်မောင်၊ သခင် - အမျိုးသား အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီး (ပိရူရ) သခင်မြ ရန်ကုန်၊ မိသားစုစာပေ (၁၉၇၉)
- (၇) ချစ်မောင်၊ သခင် - ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ သဝဏ်လွှာဋီကာ (ပထမတွဲ)၊ တို့လောကစာပေ၊ ပကြိမ် - ၁၉၄၆၊ ဧပြီ
- (၈) တင်ရွှေမောင် - သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း သူ့ခေတ်သူဘဝ၊ သူ့စာပေ၊ ရန်ကုန်စာပေလောက၊ ပကြိမ် - ၁၉၆၈
- (၉) ထင်၊ မောင် - ဗမာ့နိုင်ငံရေးသုခမိန့်၊ ရန်ကုန်၊ နှလုံးလှစာပေ၊ ပကြိမ် - ၁၉၆၅
- (၁၀) နေဝင်း - ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ ရန်ကုန်၊ သမာမိတ္တ၊ ပကြိမ် (တက္ကသိုလ်) - ၁၉၅၅

- (၁၁) နေဝင်း - ပြည်ထောင်စု ဗိသုကာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း (တက္ကသိုလ်) အသိုင်းအဝိုင်းစာပေ၊ ပကြိမ် - ၁၉၉၇
- (၁၂) နေဝင်း - ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှု (တက္ကသိုလ်) မှတ်တမ်း၊ ရန်ကုန်၊ အသိုင်းအဝိုင်းစာပေ၊ ဒုကြိမ် - ၁၉၉၈
- (၁၃) နေဝင်း - အမှတ်တရ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ ရန်ကုန်၊ (တက္ကသိုလ်) အသိုင်းအဝိုင်းစာပေ၊ တကြိမ် - ၁၉၉၈
- (၁၄) - နိုင်ငံတော်ခေါင်းဆောင်ကြီးများအား လုပ်ကြံမှု ပမာဏ စစ်ဆေးချက် အစီရင်ခံစာ (လက်နှိပ်စက်မှု)
- (၁၅) ပုကလေး၊ ဦး - ငါတို့ဗိုလ်ချုပ်၊ ရန်ကုန်၊ နေစိုးရိန်စာပေ၊ (သတင်းစာဆရာ) ပကြိမ် - ၁၉၆၇
- (၁၆) ဖိုးအောင်လေး - မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှု ရက်စဉ်သမိုင်း၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်၊ ပကြိမ် - ၂၀၀၄
- (၁၇) ဘုန်းကျော် - မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုသုတေသန စာတမ်း နတ်မောက် များ ရန်ကုန်၊ စပယ်ဦးစာပေ၊ ပကြိမ်-၁၉၇၅
- (၁၈) မြစိန် - ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဘားမားချဲလင်းချို၊ (မြန်မာပြန်) ရန်ကုန်၊ တစ်သက်တာစာပေ၊ တကြိမ် - ၁၉၇၄
- (၁၉) မြဟန် - ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာ့သမိုင်း အဘိဓာန်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် သမိုင်း သုတေသနဌာန ဒုကြိမ် - ၁၉၉၉
- (၂၀) မြဟန် - ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ စာပေလက်ရာ၊ ရန်ကုန်၊ အင်းဝစာပေတိုက်၊ ပကြိမ်-၁၉၉၈
- (၂၁) မြင့်ဆွေ - မှတ်မိသေးတယ် ဂျပန်ခေတ် ဆေးရုံကြီးဝယ်၊ (ဒေါက်တာ) ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်၊ ပကြိမ် - ၁၉၆၆
- (၂၂) မောင်မောင် - နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှု (ပြည်ထောင်စုနှင့် ဦးစော)၊ (ဒေါက်တာ) ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်၊ ပကြိမ် - ၁၉၆၇
- (၂၃) ရွှေတူ - ရွှေတူ၊ ရန်ကုန်၊ ရွှေပြည်အေး ပုံနှိပ်တိုက်၊ ပကြိမ် - ၁၉၆၁

- (၂၄) သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း- ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ရန်ကုန်၊
(တည်းဖြတ်) အမျိုးသားစာပေဖြန့်ချိရေး၊ ပဲခူး - ၁၉၅၁
- (၂၅) သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း- အာဇာနည်ဗိမာန်၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာ့အလင်း
သတင်းစာပုံနှိပ်တိုက်၊ ပဲခူး - ၁၉၄၈ ၊ ဝပြီ
- (၂၆) သုတေသနရဲဘော်- ရဲဘော်သုံးကျိပ်နှင့် ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး
တပ်မတော် စစ်ကြောင်းများ၊ ရန်ကုန်။
ရဲဘော်ရာကျော်စာပေ၊ ပဲခူး - ၁၉၄၅
- (၂၇) သန်းဝင်းလှိုင်- ရုပ်တုမှပြောသော မြန်မာ့သမိုင်းဝင်ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများ
(ပထမတွဲ)၊ ရန်ကုန်၊ ကံ့ကော်ဝတ်ရည်၊ ဒုကြိမ်- ၂၀၀၈
- (၂၈) သန်းဝင်းလှိုင်- အနုစံချုပ် မြန်မာ့သမိုင်းအဘိဓာန် (ပ+ဒတွဲ)၊
(လက်နှိပ်စက်မှု)
- (၂၉) သောင်းဗိုလ် - နှစ်ဆယ်ရာစု နိုင်ငံရေးပညာရှင်၊
ရန်ကုန်၊ ရတနာပုံစာပေ၊ ပဲခူး - ၂၀၀၈
- (၃၀) အေးငွေ - သမိုင်းတက္ကေ ကိုယ်တွေ့မှတ်တမ်း၊ ရန်ကုန်။
ဗိုလ်မှူး(ငြိမ်း) ဇေယျာသီရိစာပေ၊ ပဲခူး - ၁၉၈၁
- (၃၁) အောင်သန်းဦး - အောင်ဆန်း၊ ရန်ကုန်၊ ချိုးဖြူစာပေ၊
ဒုကြိမ် - ၁၉၆၆
- (၃၂) အောင်သန်းဦး - အောင်ဆန်းမိသားစု ရန်ကုန်၊ ဥဒါန်းစာပေ၊
ပဲခူး - ၁၉၇၀
- (၃၃) Mg Mg (Ed.) - Aung San of Burma. The Hague, Maartinus Nijhoff,
1962
- (၃၄) Attlee, C.R. - As it Happened London,
Milliam Heinemann Ltd. 1954
- (၃၅) ကျော်သာ၊မောင်- “စာရေးဆရာ ဦးအောင်ဆန်း” မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊
(၁၉၅၃၊ စက်တင်ဘာ)
- (၃၆) စံအောင် - “အောင်ဆန်းနှင့် စလင်း” မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊
၁၉၅၆၊ ဇူလိုင်
- (၃၇) စိုးရှိန် - “ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို ဖမ်းရန် ကြံရွယ်ခဲ့စဉ်က”၊
စာမော်ကွန်း၊ ၁၉၈၈၊ ဇူလိုင်၊ စာ-၁၁၃-၁၂၂
- (၃၈) ဓူဝံ - “အကြံရိုင်းသော ဦးစော၏ နောက်ဆုံးနံနက်”
စစ်ပြန်မဂ္ဂဇင်း၊ အမှတ် ၄၆
၁၉၈၂ ခု၊ ဇူလိုင်၊ စာ - ၁၆၇-၁၆၉

- (၃၉) လင်းရောင် - “စနစ်တကျနေထိုင်လာသည့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း”၊
နတ်မောက် ဗိုလ်တထောင်သတင်းစာ၊ (၁၇-၇-၇၉) စာ - ၅
- (၄၀) လင်းရောင် - “ဦးစောတို့ အမှုစစ်စဉ်မြင်ကွင်းတစ်ကွက်”၊
နတ်မောက် မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၅၉ ခု၊ ဇူလိုင်လ၊
- (၄၁) သုမန၊မောင် - “ဗမာ့ဝဋ်ကြွေး” အိုးဝေသင်းစာ (၁-၅-၄၈)
- (၄၂) သန်းမြင့်၊ဦး - “ဂဠုန်ဦးစော နောက်ဆုံးနေ့”
(သာယာဝတီ) အိုးဝေဂျာနယ် (၁၅-၇-၇၁)၊ စာ- ၂၁-၃၅
- (၄၃) ဇေယျာ၊မောင်- “နန်းရင်းဝန်ဟောင်း ဂဠုန်ဦးစော (၁၉၀၀-၁၉၄၈)”
ရွက်နှုတ်မဂ္ဂဇင်း၊ အမှတ် ၃၀၊ (၂၀၀၇၊ မေ)
- (၄၄) - “ရာဂဘီလူး ကာမရူး၍ ထူးတဲ့ဂဠုန် ပြုရက်ပုံ”
သတင်းစုံ ဂျာနယ်၊တွဲ-၂၊ အမှတ်-၂၈၊
(၁၉၄၇၊ ဩဂုတ်-၂၉ ရက်)စာ - ၂၁-၂၂
- (၄၅) အောင်နိုင်၊ဗိုလ် - “လွတ်လပ်ရေး ဒီမိုကရေစီရေး၊ ဆိုရှယ်လစ်ရေး၊
တော်လှန်ရေးများနှင့် ‘ဗမာ့တပ်မတော်’၊
ပြည်သူ့ကြွယ်ဂျာနယ်၊ အမှတ် ၂၈ (၁၉၇၁ ခု၊ မတ်လ
၂၇) စာ - ၁၈-၃၈
- (၄၆) မိုးမင်း - “ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း” မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊
(ဦးမေအောင်) တွဲ-၃၊ အမှတ် ၉၊ (၁၉၈၅၊ ဇူလိုင်) စာ - ၂၈၇-၂၉၁
- (၄၇) အောင်ဆန်း - “ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး အရေးတော်ပုံ”
(ဗိုလ်ချုပ်) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ (၁-၈-၄၃)
- (၄၈) ချစ်ကြည်ရေးကြည်ညွှန် - သမိုင်းဝင်သူရိယ- ‘မြန်မာ့အလင်း’နှင့်
‘မြန်မာ့နိုင်ငံရေး’ ရန်ကုန်ချစ်ကြည်ရေးစာပေတိုက်
ပဲခူး - ၁၉၇၀။

The Last Days of Galon U Saw

Than Win Hlaing[®]